

STATEN VAN CURAÇAO
ZITTING 2019– 2020–

**MEMORIE VAN TOELICHTING OP DE BEGROTING
VAN CURACAO
VOOR HET DIENSTJAAR 2020**

MEMORIE VAN TOELICHTING
BEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 2020
INHOUDSOPGAVE

	pagina
 ALGEMENE BESCHOUWINGEN	
INLEIDING	2
REACTIE VAN DE REGERING OP ADVIES VAN DE RAAD VAN ADVIES	7
REACTIE VAN DE REGERING OP ADVIES VAN HET COLLEGE FINANCIËEL TOEZICHT	43
 <i>ALGEMENE BESCHOUWING PER HOOFDSTUK</i>	
STAATSORGANEN EN OVERIGE ALGEMENE ORGANEN	51
MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN	75
MINISTERIE VAN BESTUUR, PLANNING EN DIENSTVERLENING	105
MINISTERIE VAN JUSTITIE	122
MINISTERIE VAN VERKEER, VERVOER EN RUIMTELIJKE PLANNING	139
MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ONTWIKKELING	168
MINISTERIE VAN ONDERWIJS, WETENSCHAP, CULTUUR EN SPORT	183
MINISTERIE VAN SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID EN WELZIJN	228
MINISTERIE VAN GEZONDHEID, MILIEU EN NATUUR	263

NOTA VAN FINANCIËN

0. INLEIDING	2
I. FINANCIEEL-ECONOMISCHE INKADERING	4
II. NOTA VAN FINANCIËN BEGROTING 2020	20
III. BEGROTINGSUITGAVEN PER HOOFDSTUK	74
IV. NADERE TOELICHTING KAPITAALDIENST OGV ARTIKEL 14	
LID 4 VAN DE LANDSVERORDENING COMPTABILITEIT 2010	87

INHOUDSOPGAVE TABELLEN

	Pagina
I. FINANCIËEL-ECONOMISCHE INKADERING	
Tabel 1. Economische groei	6
Tabel 2. Inflatie (CPI)	9
Tabel 3. Economische indicatoren 2010-2018	14
 II. NOTA VAN FINANCIËN BEGROTING 2020	
Tabel 1. Recapitulatie	20
Tabel 2. Recapitulatie	22
Tabel 3. Economische grootheden	22
Tabel 4. Gewone dienst	25
Tabel 5. Belastingopbrengsten	30
Tabel 6. Overige directe belastingopbrengsten	35
Tabel 7. Accijnzen	39
Tabel 8. Overige opbrengsten	42
Tabel 9. Personeelsindicatoren	48
Tabel 10. Personeelsaantallen	50
Tabel 11. Specificatie Verbruik goederen en diensten	53
Tabel 12. Overdrachten	58
Tabel 13. Sociale zekerheid	58
Tabel 14. Verloop tekorten en overschotten	62
Tabel 15. Kapitaaldienst	63
Tabel 16. Financieringsruimte	64
Tabel 17. Schuldpositie	66

Tabel 18. Allocatie van de middelen op de kapitaaldienst	67
Tabel 19. Beleidsdoelen Investerings	68

III. BEGROTINGSUITGAVEN PER HOOFDSTUK

Tabel 1. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	74
Tabel 2. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	76
Tabel 3. Gewone dienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie	79
Tabel 4. Gewone dienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst	79
Tabel 5. Gewone dienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie	80
Tabel 6. Gecorrigeerde gewone dienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie	80
Tabel 7. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Gewone dienst	81
Tabel 8. Gecorrigeerde Gewone dienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie in procenten van de totalen per categorie	81
Tabel 9. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk	82
Tabel 10. Gecorrigeerde kapitaaldienst per hoofdstuk	83
Tabel 11. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie	85
Tabel 12. Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de kapitaaldienst	85
Tabel 13. Gecorrigeerde Kapitaaldienst uitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie	86
Tabel 14. Gecorrigeerde Kapitaaldienstuitgaven Begroting 2020 per hoofdstuk naar categorie in procenten van het totaal van de Kapitaaldienst	86

INHOUDSOPGAVE GRAFIEKEN

	Pagina
I. FINANCIËEL-ECONOMISCHE INKADERING	
Grafiek 1. West Texas Intermediate Spot Prijs	8
Grafiek 2. Pledging rate Centrale Bank	17
II. NOTA VAN FINANCIËN BEGROTING 2020	
Grafiek 1. Primair en globaal saldo in procenten van het bbp	24
Grafiek 2. Financiële norm gewone dienst	26
Grafiek 3. Opbrengsten	27
Grafiek 4. Belastingopbrengsten	30
Grafiek 5. Directe belastingen	31
Grafiek 6. Loon- en inkomstenbelasting	32
Grafiek 7. Winstbelasting	33
Grafiek 8. Overdrachtsbelasting	36
Grafiek 9. Indirecte belastingen	37
Grafiek 10. Omzetbelasting	38
Grafiek 11. Invoerrechten	39
Grafiek 12. Bijzondere invoerrechten op benzine	40
Grafiek 13. Lasten	47
Grafiek 14. Ontwikkeling Beloning van personeel	48
Grafiek 15. Bezoldiging overheidspersoneel eind maart 2019	49
Grafiek 16. Leeftijdsstructuur overheidspersoneel eind maart 2019	49
Grafiek 17. Aantal dienstjaren overheidspersoneel eind maart 2019	50
Grafiek 18. Rentelasten	56

Grafiek 19. Reserveringen	62
Grafiek 20. Financiële norm kapitaaldienst: rentelastnorm	64
Grafiek 21. Vervalschema schulden	65
Grafiek 22. Schuldpositie en schuldquote	66

III. BEGROTINGSUITGAVEN PER HOOFDSTUK

Grafiek 1. Gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	75
Grafiek 2. Gecorrigeerde gewone dienst uitgaven per hoofdstuk	77
Grafiek 3. Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk	82
Grafiek 4. Gecorrigeerde kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk	84

IV. NADERE TOELICHTING KAPITAALDIENST OP GROND VAN ARTIKEL 14 LID 4 VAN DE LANDSVERORDENING COMPTABILITEIT 2010	87
--	----

Toelichting artikel 2	186
------------------------------	-----

STATEN VAN CURAÇAO
ZITTING 2019 – 2020 -

LANDSVERORDENING tot vaststelling
van de begroting van Curaçao voor het
dienstjaar 2020

Memorie van Toelichting

No. 3

ALGEMENE BESCHOUWING 2020

Inleiding

De Landsverordening comptabiliteit 2010, artikel 36 (A.B.2010, no. 87), bepaalt dat de begroting van Curaçao, uiterlijk de tweede dinsdag van september van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor de begroting strekt ter goedkeuring bij de Staten moet zijn ingediend. Verder zegt de Landsverordening comptabiliteit 2010 dat elke minister respectievelijk voorzitter van een staatsorgaan jaarlijks uiterlijk op 1 mei ramingen indient, voor elk onderdeel van de landsadministratie waarover hij het beheer voert, bij de minister van Financiën.

De begroting is het belangrijkste beleidsdocument van het land, aangezien het een weergave is van een integraal afwegingsproces met de allocatie van de schaarse algemene middelen als afgeleide. De begroting dient een volledig en getrouw beeld te geven van het beleid voor het begrotingsjaar en daarop volgende jaren. Dat wil zeggen, dat de begroting een integrale financiële vertaling moet zijn van het beleid voor het begrotingsjaar en de daarop volgende jaren. Daarnaast moet de begroting realistisch zijn, wat betekent dat de begroting volledig moet zijn en dat de voorgenomen uitgaven dienen aan te sluiten op de financiering, waarbij voldaan moet worden aan de financiële normen. Ook moet de begroting goed onderbouwd zijn en inzicht verschaffen in de toekomstige ontwikkeling van de overheidsfinanciën.

In de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2020 (Ontwerpbegroting 2020) wordt een concrete uitwerking gegeven van de prioriteiten die de regering zich stelt om de bestaande sociale verdeeldheid en de stagnerende economie het hoofd te bieden.

Curaçao staat voor een kantelpunt. De regering zet nadrukkelijk in op herstel van vertrouwen: van de samenleving in een betrouwbare, integere overheid met geloof en perspectief op een betere toekomst, vertrouwen van ondernemers en investeerders, van de kapitaalmarkt en van onderling vertrouwen in de relatie met Nederland. De sociaaleconomische uitdagingen waarbinnen aan dit herstel van vertrouwen moet worden gewerkt zijn evenwel groot en geven helaas ook voeding aan sluimerende onrustgevoelens: de impact van de economische crisis en de huidige politieke onzekerheden in Venezuela op de economie van Curaçao zijn majeur, het raakt direct en indirect meer dan 25% van de economie van Curaçao, die al jaren achtereen in een recessie zit. Veel bedrijven en werknemers worden geraakt in hun bestaans- en inkomenszekerheid. De werkgelegenheid neemt af, de werkloosheid loopt ook op. Dit geeft onrust in de samenleving. De economische basis van Curaçao als een kleine, insulaire economie is te smal en klein om deze problematiek - sociaal, economisch en budgettair - op korte termijn te kunnen opvangen en absorberen, ondanks de aanwezige economische potentie.

De regering wil in deze situatie nadrukkelijk niet berusten maar het de goede kant uit laten kantelen, de tering zal naar de nering moeten worden gezet. Het kabinet wil echter ook geen onverantwoorde wissel op de toekomst trekken door investeringen in onderwijs en opleiding van jongeren achterwege te laten, achterstallig onderhoud verder te laten oplopen en het sociale cement van de samenleving te laten afbrokkelen. Prioriteit hebben de productieve, renderende investeringen die leiden tot duurzame economische ontwikkeling. De Koninklijke weg naar economische zelfredzaamheid en zelfstandigheid van burgers.

De regering ziet het als haar ultieme verantwoordelijkheid om de begroting van Curaçao op orde te krijgen en te houden en gelijktijdig zorg te dragen voor economische groei en herstel van vertrouwen van burgers, bedrijven en investeerders in de regering en de instituties van Curaçao. In het regeerprogramma 2017 – 2021 worden thans de centrale thema's "economie en werkgelegenheid" en "goed bestuur" geprioriteerd in de regeringsperiode. Teneinde invulling te geven aan deze thema's, start de regering een integraal traject dat bestaat uit drie pijlers: (i) bevorderen van structurele economische groei; (ii) versterking van financieel beheer; en (iii) versterking van bestuurskracht.

De regering is ervan overtuigd dat alleen met een integrale benadering bestaande uit deze drie pijlers, Curaçao in staat is om de neerwaartse economische trend structureel te keren, de financiën op orde te krijgen en te houden en de sociaaleconomische problemen het hoofd te bieden. De regering ziet het als haar plicht om zowel huidige als toekomstige generaties daadwerkelijk perspectief op welvaart en welzijn te bieden. Zij committeert zich aan het nemen van moeilijke, maar noodzakelijke maatregelen en het treffen van de juiste voorzieningen om dit te bewerkstelligen.

Terwijl de bevolking sinds 2010 met ruim 6 procent groeide, is het reële bruto binnenlands product met 4 procent gedaald, resulterend in een inkomen per hoofd van de bevolking dat nu 10 procent lager ligt dan in 2010. De werkloosheid bedraagt inmiddels 14 procent.

Automatische economische stabilisatoren (progressieve belastingen, sociale zekerheidsuitgaven) zorgen er in een krimpende economie voor dat zonder beleidsinspanning de overheidsuitgaven oplopen en de inkomsten teruglopen. Hoewel het de overheid is gelukt de overheidsuitgaven enigszins te verlagen, blijven de inkomsten (structureel) meer achter met als gevolg een verslechtering van de overheidsfinanciën.

De verslechterde overheidsfinanciën houden direct verband met de krimp van de economie: dalende belastinginkomsten en stijgende sociale zekerheidsuitgaven hebben het tekort en de schuld doen oplopen. Er bestaat geen financiële ruimte meer voor bestrijding van armoede of verbetering van het onderwijs. Zonder structurele economische groei zijn de overheidsfinanciën niet langer houdbaar zonder dat basale overheidstaken in het geding komen. De benodigde financiële ruimte kan niet langer van bezuinigingen alleen komen.

De regering erkent dat een belangrijk deel van de oorzaak van de economische problemen op Curaçao zelf ligt. Alhoewel goede stappen zijn gezet – zoals hervorming van het pensioenstelsel, invoering van de basisverzekering, de invoering van de mededingingswet, de wettelijke verankerde Code Corporate Governance en de uitbreiding van economische regulering naar zorg, luchtvaart en openbaar vervoer, zijn ook vele noodzakelijke structurele hervormingen uitgebleven. Tevens is er sprake van onvoldoende financiële discipline. De huidige economische realiteit legt dit bloot en maakt duidelijk dat verdergaande hervormingen en structurele maatregelen onontkoombaar zijn.

Averechtse externe schokken hebben ook hun impact gehad, zoals de diepe crisis in Venezuela, het (nagenoeg) stilvallen van de productie van de raffinaderij en de problemen met

luchtvaartmaatschappij Insel Air. Een sterke, hervormde economie en gezonde overheidsfinanciën zouden Curaçao in staat moeten stellen zulke schokken op te vangen.

De huidige sociaaleconomische realiteit, die hoofdzakelijk door externe factoren wordt veroorzaakt, heeft een direct effect op de overheidsfinanciën. De regering zet zich daarom in op een samenhangende meerjarige beleidsaanpak met structuurversterkende maatregelen gericht op economisch groeiherstel, een efficiënter en beter functionerend overheidsapparaat en gezonde overheidsfinanciën. Ingrijpende aanpassingen zijn nodig om de kansen en mogelijkheden te pakken en om ervoor te zorgen dat Curaçao weer de weg omhoog inslaat. Hersteld vertrouwen is nodig voor toekomstige welvaart en welzijn waaraan iedereen naar vermogen bijdraagt en ook in deelt. Een evenwichtige aanpak is nodig voor behoud van sociale samenhang.

Met een integrale groeistrategie voor Curaçao onderkent de regering de onderlinge relatie en afhankelijkheid van economische groei, gezonde overheidsfinanciën en bestuurskracht. Zonder gezonde overheidsfinanciën geen structurele groei; zonder efficiënt bestuursapparaat geen gezonde overheidsfinanciën; en zonder structurele economische groei geen houdbare overheidsfinanciën.

De regering kiest voor een integraal plan, welke nauw aansluit op het regeerprogramma 2017 – 2021 en in het bijzonder de centrale thema's "economie en werkgelegenheid" en "goed bestuur". Met dit plan wordt de focus gericht op drie pijlers te weten, economische groei, financieel beheer en bestuurskracht en worden prioriteiten gesteld ten aanzien van maatregelen met de meeste impact en die leiden tot structurele oplossingen en hervormingen. Waar nodig, worden nieuwe trajecten geïnitieerd en worden "losse" initiatieven ondergebracht onder één centrale coördinatie-monitorings- en uitvoeringsstructuur. Hiermee wordt een meer efficiënte en effectieve aansturing en monitoring van de initiatieven beoogd.

Een integrale, samenhangende aanpak en uitvoering is een conditio sine qua non om de neerwaartse economische trend structureel te keren, de financiën op orde te krijgen en te houden, en diverse sociaaleconomische problemen het hoofd te bieden. Belangrijke domeinen op het sociaaleconomisch vlak zijn onderwijs, sociale ontwikkeling veiligheid, duurzaamheid en gezondheid. De uitvoering van de integrale groeistrategie dient huidige en toekomstige generaties daadwerkelijk een perspectief te bieden op welvaart en welzijn.

De sectorale focus voor de investeringen in economische groei omvat:

- Toerisme Masterplan;
- Logistiek;
- Internationale dienstverlening;
- Bevorderen handelsrelaties ('BV Koninkrijk');
- Raffinaderij (voortzetten en modernisering);
- Landbouw, veeteelt en visserij (Agri-Business);
- Energie;
- Zorg economie.

De regering wil over deze oriëntatie en concrete beleidsaanpak die ook ten grondslag ligt aan de 'Groeistrategie: integraal en samen' en die in samenhang werkt aan gezonde overheidsfinanciën, duurzame economische ontwikkeling en 'good governance' in dialoog met de Nederlandse regering, mede in het kader van het nakomen van de gemaakte afspraken met het College

financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) en besprekingen over de begrotingskaders, begrotingsnormeringen en fiscale ankerpunten. Niet om van de eigen verantwoordelijkheid weg te lopen, wel om samen de juiste afwegingen te maken, de balans te vinden en de kracht van het Koninkrijksverband te gebruiken.

Gelet op het voorgaande heeft Curaçao het Groeiakkoord getekend met waar gewerkt wordt naar het keren van een neergaande economische ontwikkeling, sanering van de overheidsfinanciën, verbetering van het financieel beheer, toewerken naar een efficiënte en slagvaardige overheidsorganisatie en versterking van de sociale samenhang.

Voor de structurele maatregelen en hervormingen wordt een brede heroverwegingsoperatie gestart onder de coördinerende verantwoordelijkheid van de politieke stuurgroep en onder aansturing van de minister van Financiën van Curaçao. Er worden werkgroepen ingesteld, onder onafhankelijk voorzitterschap, waarvan deskundigen van ministeries en van buiten deel uitmaken, die openbaar rapporteren en gebonden zijn aan een strak tijdschema. De heroverwegingen zien enerzijds op budgettaire doelmatigheid, zodat uitgaven op deze beleidsterreinen duurzaam kunnen worden beheerst, maar ook op eventueel noodzakelijke beleidsmatige herijkingen. Ministeries gebruiken de resultaten van deze rapporten ter realisatie van hun uitgaven- en beleidskaders. Per augustus 2019 wordt met een eerste ronde van heroverwegingen gestart waarvan de budgettaire effecten van de aanbevelingen in de begrotingswijziging 2019 en de Begroting 2020 worden meegenomen. In deze eerste ronde zullen in ieder geval de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt worden opgepakt. Deze werkgroepen dienen in het eerste kwartaal 2020 te rapporteren. In januari 2020 zullen de overige heroverwegingen voortvarend worden opgepakt. De resultaten hiervan zullen meegenomen worden in de voorbereiding van de Begroting 2021. De onderwerpen die worden opgepakt zijn onder meer zorg, onderwijs en strategische grondexploitatie.

Ondanks de inspanningen van de regering om over 2017 een sluitende gewone dienst te realiseren, bleken de nadelige gevolgen voor de staatskas van de uitdagende sociaaleconomische omstandigheden waarmee Curaçao te kampen heeft, te groot. In 2018 heeft de regering ondermeer verschillende uitgavenverlagende maatregelen ter waarde van circa NAF 67 miljoen doorgevoerd. Ondanks deze inspanningen van het kabinet is ook 2018 met een tekort op de gewone dienst afgesloten van voorlopig NAF 58,5 miljoen, zijnde ongeveer 1% van het bruto binnenlands product. Hierdoor is de regering erin geslaagd om het tekort in 2018 op de gewone dienst te halveren vergeleken met 2017, ondanks de sterke economische krimp in 2018 en de daardoor tegenvallende belastinginkomsten.

Conform artikel 18, zesde lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft), moeten maatregelen worden genomen om die tekorten te compenseren. Gezien de zorgelijke stand van de economie en daarmee de effecten daarvan op de overheidsfinanciën, is het pas mogelijk om vanaf de Begroting 2021 een aanvang te maken met het compenseren van de tekorten.

De Begroting 2019 is reeds gebaseerd op een verdere verlaging van het uitgavenplafond met NAF 55 miljoen ten opzichte van de Begroting 2018. In de Eerste begrotingswijziging 2019 heeft de regering de inkomsten bijgesteld conform de realisatiecijfers van de eerste zes maanden van het jaar 2019. Daarnaast zijn verdere ombuigingen, in dit geval zijnde inkomsten verhogende

maatregelen, in die begrotingswijziging verwerkt. Dit heeft geresulteerd in een sluitende gewone dienst voor 2019.

De ombuigingsmaatregelen zijn onder meer gebaseerd op de aanbevelingen die naar aanleiding van een recente doorlichting van de Begroting 2019 en meerjarenramingen zijn gedaan. Uit het rapport van de Commissie Begrotingsdoorlichting 2019-2022 is gebleken dat op zeer korte termijn verschillende hervormingen dienen te worden doorgevoerd om structurele verbetering van de overheidsfinanciën te bewerkstelligen. Zoals ook door de Evaluatiecommissie financieel toezicht 2018 is onderkend, heeft de begrotingsdoorlichting echter ook bevestigd dat alleen snijden in de begrotingsuitgaven niet genoeg zal zijn om duurzaam, gezonde overheidsfinanciën te bewerkstelligen. Inspanningen gericht op het verbeteren van de belastingcompliance zijn ook noodzakelijk.

Uit berekeningen van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten blijkt dat het onverkort doorvoeren van de door de regering voorgestelde maatregelen leidt tot een grote economische teruggang. Om de sociaaleconomische problemen op Curaçao niet disproportioneel te verergeren, en toch de begrotingsuitdagingen van 2019 het hoofd te bieden, zal de regering enkele van de voorgenomen maatregelen in een meer geleidelijke vorm doorvoeren.

Bovengenaamde bijstellingen en maatregelen die in de Begrotingswijziging 2019 zijn verwerkt, zijn doorgerekend in de onderhavige Begroting 2020 en meerjarig. Op basis van de huidige economische projecties is ook voor 2020 begrotingsevenwicht bereikt. Begrotingsevenwicht is echter geen statisch feit, maar een resultante van constante inspanningen gericht op het balanceren van inkomsten en uitgaven, gegeven de economische ontwikkelingen.

De onderhavige landsverordening strekt tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2020.

Advies Raad van Advies

De Raad van Advies heeft bij brief van 5 september 2020, met nummer RvA no. RA/27-19-LV, advies uitgebracht over het onderhavige ontwerp. Hieronder wordt op dit advies ingegaan. Hierbij wordt de structuur van het advies van de Raad van Advies aangehouden.

I. Algemene opmerkingen

1. De ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2020 in samenhang met de aanwijzing van 12 juli 2019.

In de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 2020 (hierna: de Ontwerpbegroting 2020) wordt zowel voor het dienstjaar 2020 als voor de lopende begroting voor het dienstjaar 2019 (hierna: Begroting 2019) uitgegaan van een sluitende gewone dienst waarbij ook voldaan wordt aan de overige financiële normen, opgenomen in artikel 7, eerste lid, van de Landsverordening comptabiliteit 2010 en artikel 15, eerste lid, onderdeel a, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (hierna: Rft). In tegenstelling tot de Ontwerpbegroting 2020 is in de ontwerplandsverordening tot wijziging van de Landsverordening van de 28ste december 2018 tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2019 (Eerste Suppletoire begroting 2019)¹ met betrekking tot de begrotingen 2019 en 2020 nog uitgegaan van een tekort op de gewone dienst van respectievelijk NAf 21,3 miljoen en NAf 27,7 miljoen. Het verwachte beeld in de Ontwerpbegroting 2020, waarbij wordt uitgegaan van een sluitende gewone dienst, is aanzienlijk positiever dan het ontwerp van de Eerste Suppletoire begroting 2019. Zoals bekend is op 12 juli jongstleden door de Raad van Ministers van het Koninkrijk (hierna: RMR) een aanwijzing gegeven aan de regering van Curaçao².

De kern van de aanwijzing is: 1. een sluitende gewone dienst voor het dienstjaar 2019, 2. de tekorten op de gewone dienst van 2017 en 2018 ad NAf 169,5 miljoen compenseren met overschotten in 2020, 2021 en 2022 en 3. het per 31 december 2022 aflossen van de kortlopende schulden aan het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (hierna: APC) en de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB) waarvan de betalingstermijn verstreken is.

Alhoewel conform de Ontwerpbegroting 2020 de begrotingen 2019 en 2020 en de meerjarenbegroting sluitend zijn, wordt hiermee enkel aan de eerste vereiste van de aanwijzing voldaan. De regering is inmiddels in beroep gegaan tegen de aanwijzing, echter zal dit volgens artikel 26, zevende lid, van de Rft geen schorsende werking hebben.

¹ De Raad van Advies heeft op 29 augustus 2019 een spoedadvies (met kenmerk RvA no. RA/25-19-LV) uitgebracht over een ontwerp van een Eerste Suppletoire begroting 2019 (zaaknummer 2019/029033).

² Besluit van 12 juli 2019, houdende het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao tot aanpassing van de Begroting 2019, rekening houdende met de in artikel 15 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten genoemde normen (Stb. 2019, 279).

In het licht van het vorenstaande is het volgens de Raad imperatief dat de Ontwerpbegroting 2020 volledig in overeenstemming wordt gebracht met de aanwijzing. De Raad erkent dat de overheid thans voor grote uitdagingen staat echter gelet op de zeer geringe progressies bij het realiseren van de overheidsvoornemens met betrekking tot het opgang brengen van duurzame economische groei, creëren van hoogwaardige werkgelegenheid, het bewerkstelligen van houdbare overheidsfinanciën in de recente jaren komt de overheid er nu niet onderuit inhaalslagen te maken om het noodzakelijk beleid met voortvarendheid te moeten uitvoeren.

De Raad heeft de Ontwerpbegroting 2020 – waarin geen rekening is gehouden met de tweede en derde vereiste van de aanwijzing - beoordeeld op basis van de inhoud en gaat er van uit dat de regering conform de Rft spoedig de nodige aanpassingen op de Ontwerpbegroting 2020 aanbrengt rekening houdend met alle vereisten van de aanwijzing en deze aangepaste Ontwerpbegroting 2020 ter advisering voorlegt aan de Raad van Advies.

De Raad adviseert de regering om de Ontwerpbegroting 2020 in overeenstemming te brengen met de aanwijzing en artikel 7, eerste lid, van de Landsverordening comptabiliteit 2010 en artikel 15, eerste lid, onderdeel a, van de Rft, anders in de memorie van toelichting toe te lichten waarom niet met alle punten van de aanwijzing in de Ontwerpbegroting 2020 rekening is gehouden.

In 2018 heeft de regering onder meer verschillende uitgavenverlagende maatregelen ter waarde van circa NAF 67 miljoen doorgevoerd. Hierdoor is de regering erin geslaagd om het tekort in 2018 op de gewone dienst te halveren vergeleken met 2017, ondanks de sterke economische krimp in 2018 en de daardoor tegenvallende belastinginkomsten.

Ondanks de inspanningen van de regering om over 2017 een sluitende gewone dienst te realiseren, bleken de nadelige gevolgen voor de staatskas van de uitdagende sociaaleconomische omstandigheden waarmee Curaçao te kampen heeft, te groot. Ook 2018 is ondanks de inspanningen van het kabinet afgesloten met een tekort op de gewone dienst van voorlopig NAF 58,5 miljoen, zijnde ongeveer 1% van het bruto binnenlands product (bbp). De Begroting 2019 is reeds gebaseerd op een verdere verlaging van het uitgavenplafond met NAF 55 miljoen ten opzichte van de Begroting 2018.

Conform artikel 18, zesde lid, van de Rft, moeten maatregelen worden genomen om die tekorten te compenseren. Gezien de zorgelijke stand van de sociale problematiek, de economie en daarmee de effecten daarvan op de overheidsfinanciën is de economische basis van Curaçao als een kleine, insulaire economie te smal en klein om aan alle voorwaarden van de aanwijzing te voldoen.

De regering kan zich niet verenigen met de inhoud van de aanwijzing en heeft ook een beroepschrift ingediend tegen het Koninklijke Besluit van 12 juli, Stb. 2019, 279, houdende het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao als bedoeld in artikel 13, vijfde lid, en artikel 18, achtste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

Het betreffen ten onrechte besloten dat de tekorten op de gewone dienst van 2019 dit jaar moeten worden gecompenseerd, ten onrechte besloten dat de tekorten op de gewone dienst van 2017 en 2018 met overschotten in 2020, 2021 en 2022 moeten worden gecompenseerd en ten onrechte besloten dat de kortlopende schulden aan het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (hierna: APC)

en de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB) waarvan de betalingstermijn is verstreken uiterlijk per 31 december 2022 moeten zijn afgelost.

De voornaamste bezwaren zijn de volgende. De gestelde termijnen zijn niet doelmatig en voorts in strijd met (de bedoeling van) de wet, met het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en de rechtszekerheid.

Met betrekking tot de periode van tekortcompensatie in het tweede onderdeel van de aanwijzing heeft de regering in haar zienswijze voorgesteld een periode aan te houden van vijf jaar conform met Nederland afgesproken in het Groeiakkoord.

De vaststelling van een periode van vijf jaar voor de tekortcompensatie is doelmatig, realistisch en redelijk, gelet op de feitelijke economische situatie van Curaçao en de negatieve effecten op de economie van de maatregelen die nodig zouden zijn om de tekorten te compenseren in een kortere periode. Een kortere periode voor de compensatie van de tekorten verzwakt juist de economie zodanig dat er sprake is van het in stand houden van een versterkende negatieve trend. Het Internationaal Monetair Fonds (hierna: het IMF) heeft in zijn rapport 'Article IV Consultation 2018' aangegeven, dat begrotingsbeleid ruimte moet bieden voor afwijkingen van de criteria voor gezonde overheidsfinanciën, indien er sprake is van aanzienlijke externe schokken. In zijn 'Main conclusions' van 7 juni 2019 heeft het IMF de belangrijkste bevindingen van zijn meest recente bezoek gerapporteerd. Het IMF merkt onder meer op:

In staff's view, consistent implementation of quality measures is more important for reaching medium-term sustainability than the speed of adjustment. It is important to proceed expeditiously with implementing durable measures to tighten expenditure controls and improve overall public financial management, strengthen revenue mobilization and address significant fiscal risks, especially health insurance and pensions. Expenditure cuts would need to be accompanied by changes in legislation to ensure their durability. As long as the implementation of these measures is on track, a gradual adjustment path, reaching fiscal balance by 2021, would be viable. This gradual approach differs from the more frontloaded adjustment proposed by the Dutch-led supervisory authority (Cft), in order to minimize the negative impact on growth.³ The large upfront fiscal adjustment entailed by the Cft proposal (about 3.4 percent of GDP in 2020), would require large expenditure cuts, including on social spending, and could further undermine growth and make restoring medium-term sustainability more difficult. At the same time, for the more gradual path to be credible, the authorities should legislate measures upfront and remain committed to continuing the adjustment over the medium term and to reaching a primary surplus in 2022-24 in order to place

³ The Cft proposes to compensate the cumulative current fiscal deficit from 2017-19 over three years by achieving current surpluses of equal size in each year over 2020-22, effectively frontloading the entire adjustment to 2020. For example, if the 2019 current deficit is 1.7 percent of GDP as projected in the staff's baseline scenario, this approach would require surpluses of about 1.7 percent of GDP in 2020-22. However, in 2020, this would imply an adjustment of about 3.4 percent of GDP. An adjustment of this magnitude in an environment of continued economic weakness can be counterproductive as it could lead to further contraction (estimated at 1½ percent in 2020).

government debt firmly on a downward path, as illustrated in the staff's adjustment scenario.'

Het IMF concludeert dat een tekortcompensatie binnen een tijdsbestek van drie jaar zoals geadviseerd door het Cft en overgenomen door de RMR met ingang van 2020 een verdere krimp met 3,4% van het bbp betekent, leidend tot een toenemende noodzaak tot verdere bezuinigingen, ook in het sociaal domein en de groeipotentie en middellange termijn herstel mogelijkheden van Curaçao ondermijnt. Zie de noot bij het aangehaalde citaat: 'An adjustment of this magnitude in an environment of continued economic weakness can be counterproductive as it could lead to further contraction (estimated at 1½ percent in 2020)' Het IMF stelt daarom een meer gelijkmatig herstelpad voor met een strakke aansturing en doorvoering van de noodzakelijke hervormingen. Dit is juist het traject dat de regering van Curaçao op 27 maart 2019 aan de RMR heeft voorgesteld en thans, voor zover financiële ruimte hiervoor ook maar enigszins beschikbaar is, aan het uitvoeren is.

In het Groeiakkoord van 12 juli 2019 hebben Curaçao en Nederland afspraken gemaakt voor samenwerking bij het doorvoeren van systematische aanpassingen in het openbaar bestuur, de economie en de openbare financiën, gericht op het behalen en behouden van de duurzame openbare financiën die zijn vereist voor de duurzame sociaaleconomische ontwikkeling van Curaçao.

Ter onderbouwing van het Groeiakkoord overwegen beide partijen onder meer, dat:

- de economie van Curaçao al jaren in een recessie verkeert;
- de maatschappelijke situatie in Venezuela en de sociaaleconomische impact hiervan op het Caribisch deel van het Koninkrijk, waaronder Curaçao in het algemeen en de toekomst van en modernisering van de Isla-raffinaderij in het bijzonder speciale aandacht vergen en van majeure betekenis kunnen zijn voor het onderliggende sociaaleconomische beleid en begrotingsbeeld;
- Curaçao als kleine, open en insulaire economie kwetsbaar is en derhalve weerstandsvermogen dient op te bouwen;
- Curaçao zich binnen de reikwijdte van de Rft committeert aan het bereiken van structureel begrotingsevenwicht, het compenseren van de tekorten, het verlagen van de overheidsschuld, en een realistisch pad naar duurzaam gezonde overheidsfinanciën.

Gelet op deze overwegingen van het Groeiakkoord, die door Nederland als partij bij het Groeiakkoord en als grootste land binnen het Koninkrijk ten volle zijn onderschreven, is het onbegrijpelijk, dat de aanwijzing voorbij gaat aan het feit dat het compenseren van de tekorten over 2017 en 2018 en eventueel 2019 in een tijdsbestek van drie jaren voor Curaçao niet realistisch is aangezien de Curaçaose economie, klein, open en insulair is en bovendien in een jarenlange recessie verkeert die de benodigde investeringen vereist om de economische groei te bevorderen. In het Groeiakkoord wordt door partijen onderkend dat een integrale, samenhangende en meerjarige beleidsaanpak nodig is ter bevordering van de economische groei, verbetering van de openbare financiën, het financieel beheer en versterking van de uitvoeringskracht van het overheidsapparaat. Het bevorderen en versterken van (nieuwe) economische activiteiten vergen een meerjarige aanpak en investeringen. Deze beleidsaanpak is neergelegd in de 'Groeistrategie Curaçao, Integraal en Samen', die in oktober 2019 door de

regering van Curaçao is vastgesteld. De verplichting tot het volledig compenseren van de tekorten uit 2017, 2018 en 2019 per uiterlijk begrotingsjaar 2022 doorkruist deze aanpak op onaanvaardbare wijze en is verre van doelmatig.

Ten aanzien van onderdeel 3 van de aanwijzing stelt de regering voorop dat er al concrete aflossingsafspraken zijn gemaakt om de schuld aan het APC die in 2017 en 2018 is ontstaan af te wikkelen. Deze overeenkomst is op 28 december 2018 ingegaan. In de overeenkomst is een aflossingssequentie afgesproken van 120 maandelijkse termijnen van NAF 1,2 miljoen. Toepassing van een aflossingsschema van 36 maanden, zoals in de aanwijzing opgenomen, betekent dat per maand een bedrag van NAF 4 miljoen moet worden afgelost. Een dergelijk aflossingsbedrag is onevenredig bezwarend gelet op het beheer van de liquiditeiten van Curaçao en zal in de praktijk snel kunnen leiden tot nieuwe achterstanden.

Daarnaast is nog sprake van een schuld aan het APC die 'geërfd' is uit de boedel van het voormalige eilandgebied Curaçao. Het betreft voornamelijk een schuld aan het APC van het Gouvernementswerklieden pensioenfonds van NAF 54,5 miljoen. Het Cft refereert daaraan in zijn brief van 14 augustus 2019. Het (vorige) kabinet Koeiman heeft hierover echter met het Cft al basisovereenstemming bereikt dat dit bedrag via een lening kan worden gefinancierd. De regering verwacht overigens dat de terugbetaling kan plaatsvinden uit de begrotingsoverschotten waarvan vanaf 2021 sprake zal zijn.

De schuld aan de SVB betreft voor een groot deel schulden ter hoogte van NAF 88 miljoen in verband met de boedelscheiding van de Nederlandse Antillen, die samenhangen met het actualiseren van de eigendommen van het land. Die schuld behoort net als de schuld van het Gouvernementswerklieden pensioenfonds aan het APC tot de 'erfenis' en is niet het gevolg van het (recentelijk) niet nakomen van betalingsverplichtingen op basis van de gewone dienst jegens de SVB. Ook voor deze schuld geldt dat het (vorige) kabinet Koeiman hierover met het Cft al basisovereenstemming heeft bereikt dat dit bedrag via een lening kan worden gefinancierd. En ook hier verwacht het Bestuur overigens dat de terugbetaling kan plaatsvinden uit de begrotingsoverschotten waarvan vanaf 2021 sprake zal zijn. Met betrekking tot de schulden die Curaçao van de Nederlandse Antillen en het eilandgebied Curaçao heeft geërfd geldt dat hierover met het Cft al afspraken zijn gemaakt en bovendien uitzicht op aflossing uit komende begrotingsoverschotten bestaat. De regering acht het gelet op dit alles op zijn minst prematuur om de verplichtingen jegens APC en SVB tot onderdeel van de aanwijzing te maken en onnodig en onevenredig bezwarend en contraproductief om in strijd met de tussen de regering enerzijds en het APC respectievelijk het Cft anderzijds gemaakte afspraken nu een aflossings- en betalingshorizon van drie jaar te hanteren. Gelet op het voorgaande is de regering van oordeel dat ten onrechte is overwogen om een aanwijzing op te leggen ten aanzien van de aflossing van de kortlopende schulden aan APC en SVB. Het Bestuur acht onderdeel 3 van de aanwijzing ondoelmatig en in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

2. Kwaliteit van de begroting

Een begroting behoort een financiële vertaling van de beleidsvoornemens van de regering te zijn waaruit een duidelijk inzicht verkregen moet kunnen worden over de door de regering reeds ingeslagen weg en de voornemens met name voor het komende begrotingsjaar. Uit de begroting

dient opgemaakt te kunnen worden waar de regering zich bevindt voor wat betreft de reeds in uitvoering zijnde trajecten. Wat betreft beleid dat reeds in uitvoering hoort te zijn volgens eerdere begrotingen wordt in de memorie van toelichting geen stand van zaken gegeven. Hierdoor kan uit de Ontwerpbegroting 2020 niet worden opgemaakt welke inspanningen de regering gepleegd heeft om haar doelen te bereiken en hoe succesvol de regering haar regeerprogramma of eerdere begrotingen implementeert. Gelet op de beperkte uitvoeringskracht bij de ministeries is het van belang dat de omvang van het voorgenomen beleid afgestemd wordt op de uitvoeringskracht van de ministeries. Een tekortschietende uitvoeringskracht zal resulteren in een cumulatie van niet uitgevoerd beleid.

De Raad adviseert de regering aandacht te besteden aan het vorenstaande om de kwaliteit van de Ontwerpbegroting 2020 te verbeteren.

De regering geeft aan dat de prioriteiten vastgelegd worden in het regeerprogramma. De uitwerking van het regeerprogramma en de prioriteiten van de regering zijn vastgelegd in de Groeistrategie en het Groeiakkoord. Dat is leidend bij de beschreven doelstellingen in de begroting. De kwantitatieve en kwalitatieve capaciteit zijn verschillend per ministerie.

De regering erkent dat er onvoldoende bestuurskracht is. De overheidsorganisatie kent structurele uitdagingen, waardoor er zowel voor basale overheidstaken, als voor dringende maatschappelijke uitdagingen onvoldoende beleids- en uitvoeringscapaciteit aanwezig is.

De regering brengt de verschillende initiatieven gericht op versterking van bestuurskracht samen in het Vernieuwingsprogramma Curaçaose overheid. Daarmee wordt bereikt dat de overheid voldoet aan de eisen en verwachtingen die de gemeenschap stelt qua publieke dienstverlening. Het Vernieuwingsprogramma Curaçaose Overheid is erop gericht dat zowel medewerkers, huisvesting, processen en systemen en de organisatiestructuur efficiënter worden ingezet ten dienste van het toekomstbestendig functioneren van de overheidsorganisatie.

Het vernieuwingsprogramma ziet toe op verbetering van de drie dimensies van bestuurskracht:

- *Besliskracht.* De aandacht gaat nu teveel uit naar ad hoc problemen en er is onvoldoende sprake van prioritering. Besluitvorming vindt onvoldoende plaats op basis van data en onderzoek.
- *Uitvoeringskracht.* Interne processen verlopen inefficiënt, onder meer door gefragmenteerde huisvesting, besluitvorming en systemen. Er is ook onvoldoende kwalitatieve capaciteit.
- *Verantwoording.* Er vinden weinig metingen en evaluaties plaats; er is weinig transparantie en accountability over behaalde resultaten.

3. Ombuigingen en flankerend beleid

De volgens de memorie van toelichting behorende bij de Ontwerpbegroting 2020 voorgenomen ombuigingen zullen de druk op de overheidsfinanciën verder doen toenemen en ongetwijfeld ook negatief uitwerken op de economie. Maatregelen op basis van het Groeiakkoord “Naar hersteld

vertrouwen en voor een welvarend Curaçao” (hierna: Groeiakkoord) of de Groeistrategie Curaçao “Integraal en Samen” (hierna: Groeistrategie Curaçao), waarnaar in de memorie van toelichting verwezen wordt, zullen niet altijd direct effect sorteren. In het verlengde van het voorgaande, wijst de Raad bijvoorbeeld op de Nota van Financiën waar er bij de belastingopbrengsten uitgegaan wordt van diverse verhogingen op de korte termijn, zoals afvalstoffenbelasting, omzetbelasting en accijnzen. De regering dient naar het oordeel van de Raad meer dan thans het geval is, in de memorie van toelichting in te gaan op de acute problemen die op korte termijn onmiddellijke aandacht behoeven en het flankerend beleid dat noodzakelijk is om perspectief te bieden en het vertrouwen bij burgers en bedrijven te behouden of terug te winnen. De Raad denkt hierbij aan de reeds vaak genoemde stimulerende maatregelen voor de economie (investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur, volkshuisvesting en onderwijs), maatregelen ter verbetering van het investeringsklimaat (het elimineren van red tape, verlagen van de cost of doing business) en de verbetering van de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld via verhoging van de arbeidsproductiviteit). Een integrale benadering is hierbij in de ogen van de Raad noodzakelijk.

De Raad vraagt de aandacht van de regering voor het bovenstaande.

Juist met het tekenen van het Groeiakkoord “Naar hersteld vertrouwen en voor een welvarend Curaçao” (hierna: Groeiakkoord) en de uitvoering van de projecten opgenomen in de Groeistrategie Curaçao “Integraal en Samen” (hierna: Groeistrategie Curaçao), heeft de regering gezorgd voor een integrale benadering.

Voor de structurele maatregelen en hervormingen wordt een brede heroverwegingsoperatie gestart onder de coördinerende verantwoordelijkheid van de politieke stuurgroep en onder aansturing van de minister van Financiën van Curaçao. Er worden werkgroepen ingesteld, onder onafhankelijk voorzitterschap, waarvan deskundigen van ministeries en van buiten deel uitmaken, die openbaar rapporteren en gebonden zijn aan een strak tijdschema. De heroverwegingen zien enerzijds op budgettaire doelmatigheid, zodat uitgaven op deze beleidsterreinen duurzaam kunnen worden beheerst, maar ook op eventueel noodzakelijke beleidsmatige herijkingen. Ministeries gebruiken de resultaten van deze rapporten ter realisatie van hun uitgaven- en beleidskaders. Per augustus 2019 wordt met een eerste ronde van heroverwegingen gestart waarvan de budgettaire effecten van de aanbevelingen in de begrotingswijziging 2019 en de Begroting 2020 worden meegenomen. In deze eerste ronde zullen in ieder geval de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt worden opgepakt, waarbij onder andere gestart zal worden met de revisie van de arbeidswetgeving Curaçao. Deze werkgroepen dienen in het eerste kwartaal 2020 te rapporteren. In januari 2020 zullen de overige heroverwegingen voortvarend worden opgepakt. De onderwerpen die worden opgepakt zijn onder meer zorg, onderwijs en strategische grondexploitatie.

4. Risico's waarmee rekening gehouden dient te worden

a. Gevolgen van de situatie in Venezuela

De precaire politieke, sociale en economische situatie in het buurland Venezuela heeft gezorgd voor illegale migratie richting Curaçao. Op pagina 108, laatste tekstblok en pagina 109, eerste tekstblok van de Algemene Beschouwingen wordt verder gesteld dat de grote (illegale) migratie van personen vanuit Venezuela directe consequenties heeft voor het Korps Politie Curaçao, het

Openbaar Ministerie, de Kustwacht en Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou. Dit ten aanzien van de verhoogde inzet met betrekking tot de opsporingswerkzaamheden en de vraag naar detentiecapaciteit. Deze verhoogde inzet heeft gevolgen voor de operationele kosten, waaronder overwerk van personeel. De kosten met betrekking tot het verblijf en het uitzetten van illegalen zijn inzichtelijk gemaakt, maar het is de Raad onbekend welke andere operationele kosten er zijn en hoe groot deze posten zijn, zoals de kosten voor overwerk.

De situatie in Venezuela is bovendien ook van invloed op de toeristensector, de olie-industrie en de economie in het algemeen.

Op voornoemde pagina's van de Algemene Beschouwingen is ingegaan op de gevolgen van illegale migratie vanuit Venezuela. Uit de memorie van toelichting kan echter niet worden opgemaakt hoeveel gelden gereserveerd zijn om met andere mogelijke risico's die met voornoemde situatie in Venezuela verband houden om te gaan. De Raad denkt daarbij aan de kosten voor de opvang en mogelijke uitzetting van migranten uit Venezuela, tegenvallende inkomsten uit de toeristensector en de olie-industrie en het uitblijven van investeerders van Venezolaanse afkomst.

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting op het bovenstaande in te gaan en voorts in de memorie van toelichting inzichtelijk te maken op welke wijze de regering voornemens is mogelijke negatieve gevolgen van de situatie in Venezuela op de begroting voor het dienstjaar 2020 (hierna: Begroting 2020) op te vangen en welke financiële middelen daarvoor zijn gereserveerd.

De regering geeft aan dat een groot deel van de financiële gevolgen als gevolg van de illegale migratie vanuit Venezuela merendeels op het ministerie van Justitie drukken. Binnen het ministerie van Algemene Zaken is de Directie Risicobeheersing en Rampenbeleid betrokken, mede in de rol als voorzitter van een interministeriële Task Force. Vanuit die Task Force zijn onder meer hulpverzoeken gecoördineerd richting Nederland voor ondersteuning bij de voorkoming van illegale migratie, verbetering van de detentiecapaciteit en het verbeteren van procedures voor bescherming op grond van de Europese wet- en regelgeving.

Gezien het feit dat de problemen in Venezuela eerder kunnen escaleren dan afnemen vanwege toenemende nationale en internationale druk is het ministerie van Justitie van mening dat de migratie van de illegalen ook groter zal worden. Dit zal een overbelasting met zich meebrengen bij de Kustwacht, de Toelatingsorganisatie, het Korps Politie Curaçao en de gevangenis SDKK (Vreemdelingen barak).

Hieruit volgt dat het noodzakelijk wordt om aan een nieuwe gelegenheid voor detentie van niet gedocumenteerden te denken. De bouwkosten voor de nieuwe vreemdelingenbarak zijn geraamd op NAf 5,9 miljoen. De exploitatiekosten zijn geraamd op NAf 4,1 miljoen per jaar. Het aantal vreemdelingen dat gedetineerd kan worden is ongeveer 100 met deze nieuwe bouw. Hiernaast dient rekening te worden gehouden met de toename van de exploitatiekosten bij de bovengenoemde uitvoerende organisaties. Ten slotte is het met voldoende middelen mogelijk het uitzettingsbeleid ten aanzien van opgepakte illegalen te intensiveren waardoor de kosten van detentie positief beïnvloed kunnen worden.

Vooralsnog wordt niet voorzien in opvang, maar wel zijn in de (inmiddels ook toegezegde) ondersteuning door Nederland wel voorzieningen beschikbaar voor eventuele noodopvang indien deze zich voordoet. In het kader hiervan is bij de onderhandelingen voor ondersteuning vanuit

Nederland om dit problematiek op te maken, een plan ontwikkeld om de detentie capaciteit bij SDKK te verhogen. Er zijn plannen voor een nieuwbouw naast de verbouwing van de huidige vreemdelingenbarakken. De geprojecteerde nieuwbouw zal mei 2020 geleverd moeten worden en operationeel gemaakt. De geraamde exploitatiekosten zijn NAf 2 miljoen per jaar. Voor wat betreft de verwijdering en uitzetting zijn de kosten gestegen met gemiddeld NAf 200.000 per jaar (enkele reistickets).

b. De olieraffinaderij

1°. Dividenden

Het contract van de olieraffinaderij (Refineria Di Korsou) met Petróleos de Venezuela S.A. (PVDSA) loopt af per 31 december 2019. Indien er geen nieuwe exploitant gecontracteerd wordt, betekent dit de beëindiging van de economische activiteiten bij de olieraffinaderij per 1 januari 2020. Het laatste zal zware repercussies hebben voor Curaçao in zijn geheel. Het scenario dat de olieraffinaderij per 1 januari 2020 niet meer operationeel is, zal ingrijpende gevolgen hebben voor de economie van Curaçao en uiteraard ook voor de overheidsbegroting, onder andere waar het de dividenduitkering aan het land betreft. Volgens verkregen informatie van het ministerie van Financiën is bij de raming betreffende dividendafdracht rekening gehouden met een dividendafdracht van onder meer Refineria Di Korsou.

2°. Gederfde loon- en inkomstenbelasting en sociale lasten

De overheid zal bij sluiting van de olieraffinaderij naar schatting van de Raad op jaarbasis vele miljoenen guldens inkomsten aan loon- en inkomstenbelasting en sociale lasten afdrachten mislopen, welke in de Begroting 2020 als baten zijn meegenomen.

3°. Het Cessantiafonds

De SVB is op grond van artikel 2 van de Landsverordening Sociale Verzekeringsbank belast met de uitvoering van de Cessantialandsverordening. Op grond van artikel 21 van de Landsverordening Sociale Verzekeringsbank worden de verplichtingen van de SVB zonder enig voorbehoud door het land gegarandeerd. In het geval van discontinuering van de olieraffinaderij per 1 januari 2020 zou het kunnen dat in één keer een significant beroep gedaan wordt op het Cessantiafonds. Dat kan tot gevolg hebben dat het fonds een tekort zal vertonen. Voor de toekomstige verplichtingen waaraan de SVB dan niet uit het Cessantiafonds kan voldoen, staat het land garant. Het is voor de Raad niet duidelijk of de regering hiermee rekening heeft gehouden.

4°. Advies

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting op het voorgaande in te gaan. Om het risico van een eventuele discontinuering van de olieraffinaderij per 1 januari 2020 voor in het bijzonder de begroting inzichtelijk te maken, wordt de regering geadviseerd in de Begroting 2020 en ook meerjarig rekening te houden met de verschillende scenario's betreffende de olieraffinaderij.

De regering geeft aan dat ten aanzien van de raffinaderij een intensief proces lopende is in verband met het verloop van het leasecontract met de huidige partner PdVSA. Onder verantwoordelijkheid van Refineria di Kòrsou NV wordt gezocht naar een volgende contractpartner vanaf 2020. De uitkomst van dit proces is ten tijde van de indiening van de Begroting 2020 nog niet bekend en kan ook niet met zekerheid worden voorzien. Het proces kent een aantal risico's, waarvoor verschillende scenario's worden voorbereid om deze risico's zoveel mogelijk te kunnen mitigeren. Aangezien het scenario's zijn, en de uitkomst nog niet kan worden voorzien, kunnen hiervoor niet vooraf specifieke cijfermatige voorzieningen worden getroffen in de begroting. In de scenarioplanning die nog gaande is ten tijde van de indiening van de begroting, worden de mogelijke effecten op de begroting zo goed als mogelijk gecalculeerd en zullen deze - indien zich één van de scenario's voordoet - verwerkt moeten worden in een suppletoire aanpassing van de begroting aan de realiteit zoals die op dat moment zichtbaar wordt.

c. De sociale fondsen

1°. Het Fonds Basisverzekering Ziektekosten

Zoals bekend zal de operationalisering van het nieuwe ziekenhuis – Curaçao Medical Center (hierna: CMC) – jaarlijks NAf 59 miljoen meer kosten ten opzichte van de Stichting Sint Elisabeth Hospitaal (hierna: SEHOS). Naar aanleiding hiervan is een taskforce “Marktordening en financiering zorgsector” (hierna: Taskforce) ingesteld die een rapport heeft uitgebracht met voorstellen die moeten leiden tot besparingen binnen de gezondheidszorg, ten minste ter compensatie van de meerkosten bij het duurdere CMC.

Uit een reactie van het ministerie van Financiën van 11 maart 2019 (zaaknummers 2019/008356 en 2018/051223) – op het rapport van de taskforce, blijkt dat alhoewel de taskforce uitgaat van verwachte besparingen van circa NAf 72 miljoen in 2020 oplopend tot NAf 99,5 miljoen in 2026, het Fonds Basisverzekering Ziektekosten (hierna: BVZ-fonds) toch tekorten zal kennen en wel van NAf 6,7 miljoen in 2020 oplopend tot NAf 73 miljoen in 2026. Anderzijds wordt ondanks het verwachte steeds toenemende tekort bij het BVZ-fonds, de landsbijdrage aan dit fonds constant gehouden voor de komende jaren.

De Raad vraagt de regering aan te geven hoe de regering het financieel risico bij het BVZ-fonds zal reduceren dan wel zal wegwerken om te voorkomen dat het Schommelfonds Sociale Verzekeringen (hierna: Schommelfonds) en diens gevolge ook de openbare financiën in de komende jaren onder nog grotere financiële druk komen te staan.

De regering heeft reeds op 22 mei 2019 besloten een commissie in te stellen die onder meer de beste aanpak voor de hiervoor genoemde ‘verduurzaming’ van de sociale fondsen zal onderzoeken. Voorts is tussen de regeringen van Curaçao en Nederland op 12 juli 2019 middels artikel 6 van het ‘Groeiakkoord’ onder meer afgesproken dat Curaçao genoemde commissie zal instellen om de sociale fondsen en de opzet en werking van het Schommelfonds Sociale Verzekeringen door te lichten in het kader van een doelmatigere en doeltreffendere uitvoering van de sociale zekerheid.

De voorbereidende werkzaamheden voor de instelling van de commissie zijn door de betrokken ministers (GMN, SOAW en Financiën) reeds verricht, waardoor de Commissie Verduurzaming Sociale Fondsen nog deze maand van start kan. De regering verwacht dat uiterlijk in de tweede helft van het dienstjaar 2020 door genoemde commissie de nodige aanbevelingen zullen worden gedaan om de risico’s voor het Schommelfonds Sociale Verzekeringen zoveel mogelijk te beperken.

2°. Het Ouderdomsfonds

Op pagina 60, onder “Schommelfonds”, van de Nota van Financiën geeft de regering aan dat de verwachting is dat de pensioenuitkeringen tot 2020 zullen blijven dalen en daarna weer stijgen wanneer de 65 plus AOV-gerechtigden massaal gaan instromen. Volgens de Raad vindt vanaf maart 2021 weer instroom plaats van gepensioneerden waarbij te verwachten is dat de uitkeringen in vergelijking met de periode 2016-2020 sterk zullen toenemen. Echter is ook bij het Ouderdomsfonds (hierna: AOV-fonds) te bemerken dat de landsbijdrage – volgens “Tabel 13. Sociale zekerheid” vanaf 2020 constant gehouden wordt.

De Raad vraagt de regering aan te geven hoe het financieel risico vanaf 2021 bij het AOV-fonds zal worden gemitigeerd dan wel afgedekt.

De regering heeft een werkgroep in het leven geroepen die binnen afzienbare tijd voorstellen zal aandragen teneinde het fonds AOV gezond te houden.

d. Afdekking binnen begroting hogere exploitatiekosten CMC

Met betrekking tot het CMC wordt op pagina 59 van de Nota van Financiën vermeld dat er maatregelen zijn getroffen voor reallocatie van NAf 84 miljoen in de financiering van de zorgsector, waardoor het mogelijk is om de hogere jaarlijkse exploitatiekosten – thans geschat op NAf 59 miljoen - van het CMC structureel te dekken zonder verzwaring van de lasten voor de overheid of burger. Aangezien de overheidsfinanciën zwaar onder druk staan en vanwege de aanwijzing te verwachten is dat de druk alleen maar zal toenemen, is het imperatief dat de overheid niet geconfronteerd wordt met onvoorziene lasten. In dit verband is het volgens de Raad cruciaal te waarborgen dat de met de reallocatie gecreëerde financiële ruimte inderdaad voldoende is om de hogere exploitatiekosten van het CMC te kunnen opvangen.

In het licht van het vorenstaande wordt geadviseerd ⁴– voor zover niet gebeurd - om tezamen met de betrokken en ter zake deskundige actoren – zoals de zorgverleners en de SVB - tot de juiste, breed gedragen inzichten te komen en op basis daarvan conclusies te trekken omtrent financiële verwachtingen zodat vooraf duidelijkheid bestaat indien additionele maatregelen noodzakelijk zijn teneinde te voorkomen dat hieruit additionele financiële risico's voor de overheid voortvloeien.

Volgens de regering zijn de geïdentificeerde reallocaties in principe voldoende om de jaarlijkse meerkosten van het CMC te kunnen afdekken. Een en ander is uiteraard afhankelijk van de uiteindelijke business case van het CMC, enerzijds, en de opbrengsten van de genomen maatregelen anderzijds.

Wat dat laatste betreft heeft de regering bij wijze van het Landsbesluit Taakstelling Zorguitgaven (P.B. 2019, no.26) een taakstellende opdracht gegeven aan de Uitvoeringsorganisatie om de benodigde reallocaties zoveel mogelijk te realiseren. Een en ander is gericht op een serieuze inzet om de benodigde middelen veilig te stellen voor de jaarlijkse meerkosten van het CMC. Ingevolge artikel 7 van genoemd landsbesluit zal de uitvoering van de taakstelling in het begrotingsjaar 2023 aan een onafhankelijke evaluatie met betrekking tot doelmatigheid en doeltreffendheid worden onderworpen. Voordien zal reeds vanaf het jaar 2021 jaarlijks de nodige evaluaties worden uitgevoerd om, zo nodig, tijdig bij te sturen door het nemen van additionele maatregelen. Daarbij is, afhankelijk van het ambitieniveau, de uiteindelijke business case van het CMC van groot belang.

Wat dat laatste betreft heeft de regering reeds twee maatregelen genomen. De eerste maatregel betreft een second opinion door de Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB) over de business case die al geruime tijd loopt. Deze 'second opinion' geeft uiteindelijk inzicht in de additioneel benodigde middelen en de toereikendheid van de hiervoor genoemde reeds geïdentificeerde reallocaties.

Daarnaast heeft de regering als tweede maatregel reeds op 5 juli 2019 de Pan-American Health Organization (PAHO) voor technische assistentie benaderd in verband met een onderzoek naar

⁴ In het advies, genoemd in voetnoot 1, is ook aandacht hiervoor gevraagd (Zie onderdeel "2". Afdekking binnen begroting hogere exploitatiekosten CMC", van onderdeel I. 3.).

de organisatie, het beheer en de productiviteit van het nieuwe ziekenhuis door toepassing van de zogenoemde 'Productive Management Methodology for Health Services' (PMMHS), waarbij optimalisatie van de business case van het CMC wordt nagestreefd door een analyse van, onder meer, de kosten, de financiering, de efficiëntie en de kwaliteit van de diensten van het CMC. Hierdoor kan op grond van een onafhankelijk internationaal onderzoek, met de nodige benchmarking, een effectieve discussie met het veld worden gehouden en kan de basis worden gelegd voor weloverwogen beslissingen met betrekking tot de (meer)kosten van het CMC en de financiering daarvan in het kader van de rationalisatie van de publieke middelen voor de zorgsector. De resultaten van dit PAHO-onderzoek zullen vanzelfsprekend ook mede van belang zijn voor de discussies aangaande de verduurzaming van het BVZ-fonds, zoals hiervoor aan de orde is gekomen.

e. Huidige situatie SEHOS

Uit de recente ontwikkelingen bij het SEHOS blijkt dat er regelmatig tekorten zijn aan medische benodigdheden – als gevolg van onvoldoende budgetten – waardoor bepaalde afdelingen genoodzaakt zijn op een lager tempo te functioneren dan wel de dienstverlening tijdelijk uit te stellen, wat ongetwijfeld leidt tot minder behandelingen met alle gevolgen van dien voor de zorgbehoeftigen en het ziekenhuis. *Indien de regering voornemens is vóór de transitie van het SEHOS naar het CMC de perikelen bij het SEHOS op te lossen, wordt gevraagd⁵ in de memorie van toelichting aan te geven welke acties daartoe ondernomen zijn dan wel zullen worden op de korte termijn. Mocht de regering er niet in slagen de huidige perikelen bij het SEHOS – welke zich voordoen vanwege tekortschietende financiële middelen – bij de aanvang van de transitie van het SEHOS naar het CMC, geheel of gedeeltelijk op te lossen dan dient de regering er rekening mee te houden dat hierdoor het voor het CMC verwachte tekort van Naf 59 miljoen – gebaseerd op hogere exploitatiekosten van het CMC ten opzichte het SEHOS, hoger zal uitvallen.*

De regering geeft aan dat de schulden van SEHOS alleen betrekking hebben op SEHOS en niet overgeheveld zullen worden naar CMC.

De regering heeft in augustus 2019 een werkgroep ingesteld om de vorderingen die het land heeft op SEHOS en vice versa in kaart te brengen. De werkgroep zal haar eerste rapport in september 2019 uitbrengen.

f. Kosten met betrekking tot personeel

De begrotingsuitkomst 2020 – en verdere jaren – in het ontwerp is gebaseerd op bepaalde uitgangspunten. De regering is bijvoorbeeld voornemens personeelsleden die geboren zijn tussen 1957 en 1960, de mogelijkheid te bieden om uit dienst te treden. Voor het dienstjaar 2020 zal dit vanwege de daaraan verbonden compensaties van het vervroegd uitgetreden personeel meer kosten opleveren. In 2021 en 2022 zal de vervroegde uitdiensttreding tot een besparing leiden van Naf 6,8 miljoen respectievelijk Naf 22,1 miljoen (pagina's 50, laatste volzin, en 51, eerste

⁵ In het advies, genoemd in voetnoot 1, is ook aandacht hiervoor gevraagd (Zie onderdeel "c. Huidige situatie SEHOS" van onderdeel I. 3.).

tekstblok van de Nota van Financiën). Daarbij wordt er bovendien rekening mee gehouden dat voor elke 3 uittreeders er 1 instromer zal zijn.

Voorts staat op pagina 48 van de Nota van Financiën dat voor ambtenaren en trendvolgers voor de periode 2020 tot en met 2023 een “nullijn” afgekondigd zal worden naar analogie van de Landsverordening houdende het niet-toekennen van een verhoging van de bezoldiging in 2016 voor overheidsdienaren en wijziging van artikel 117, eerste lid, van de Landsverordening materieel ambtenarenrecht.

Zowel de hiervoor aangehaalde vervroegde uitdiensttreding als het voornemen om aan ambtenaren en trendvolgers voor de periode 2020 tot en met 2023 geen loontrede toe te kennen, houden verband met de wens van de regering om personeelskosten te verlagen.

Het één en ander vergt planning en continue voortgangsbewaking in de gevallen waarin bijvoorbeeld een wetgevingstraject of een administratief proces gevolgd moet worden opdat de voorgenomen bezuinigingsmaatregelen verwezenlijkt kunnen worden.

De Raad adviseert de regering er rekening mee te houden dat het niet tijdig uitvoeren van genoemde voornemens, bijvoorbeeld omdat een wetgevingstraject niet tijdig wordt afgerond, gevolgen zal hebben voor de Begroting 2020 en de meerjarenbegroting.

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

g. Liquiditeitspositie en deviezenreserve

1°. Liquiditeitspositie

De liquiditeitspositie van het land is in het eerste kwartaal van 2019 ten opzichte van het einde van het vierde kwartaal van 2018 gestegen van NAf 102,7 miljoen naar NAf 261,2 miljoen. Deze stijging wordt volgens het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (hierna: Cft) onder meer veroorzaakt door de verkoop van UTS en de aangetrokken lening ten behoeve van investeringen in materiële vaste activa. De current ratio drukt uit in hoeverre over voldoende liquide middelen wordt beschikt. De regering van Curaçao vindt een current ratio tussen de 1 en 1,5 gewenst⁶. De current ratio is op basis van de toename van de liquide middelen in het eerste kwartaal 2019 gestegen naar 1,2 en is aldus binnen de beoogde bandbreedte. *Aangezien de liquiditeitsratio aangeeft in welke mate de overheid in staat is aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn te voldoen en gebleken is dat de ratio niet structureel voldoende en stabiel is, wordt de regering gevraagd een liquiditeitsoverzicht toe te voegen aan de Ontwerpbegroting 2020.*

De regering geeft aan dat in de maandelijkse financiële management rapportage en de op kwartaalbasis uit te brengen uitvoeringsrapportage een liquiditeitsoverzicht wordt toegevoegd.

2°. Deviezenreserve

De Raad wenst op te merken dat volgens het jaarverslag 2018 van het Cft de lopende rekening op de betalingsbalans van Curaçao in het vierde kwartaal 2018 een tekort liet zien van NAf 1,6 miljard. Dat is een verslechtering van circa NAf 380 miljoen ten opzichte van 2017. Dit is vooral

⁶ Zie pagina 5, onder “Liquiditeitspositie” van de brief van 12 juni 2019 (met kenmerk Cft 201900080) van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten aan de minister van Financiën van Curaçao.

toe te schrijven aan de teruggelopen refining fee (de inkomsten voor de lokaal geleverde diensten aan de olieraffinaderij) en de gestegen olieprijs.

Om de deviezenreserve op een aanvaardbaar niveau te kunnen handhaven adviseert de Raad de regering om maatregelen te nemen teneinde het significante tekort op de lopende rekening spoedig terug te dringen.

Ten aanzien van de raffinaderij is een intensief proces gaande in verband met het verloop van het leasecontract met de huidige partner PdVSA. Onder verantwoordelijkheid van Refineria di Korsou NV wordt gezocht naar een volgende contractpartner vanaf 2020. De overheid is ervan overtuigd dat er een partner gevonden zal worden. Het proces kent een aantal risico's, waarvoor verschillende scenario's worden voorbereid om deze risico's zoveel mogelijk te kunnen mitigeren. Daarnaast is de regering zich bewust van de deviezenreserve en heeft daarom samen met Nederland het Groeiakkoord getekend waarin de mogelijkheid is geschapen om extra te lenen voor een totaal bedrag van NAf 180 miljoen voor productieve, rendabele investeringen, die vallen onder de definitie van de kapitaaldienst, waaronder eventueel de verdere kapitalisatie van Invest-Curaçao.

5. Stand van zaken processen c.q. activiteiten

De Raad constateert dat ter realisatie van doelen de daarvoor noodzakelijke activiteiten met enige regelmaat in achtereenvolgende begrotingen worden herhaald zonder bijvoorbeeld aan te geven waar de regering in het proces staat en wat het gewenste niveau is bij de met de trajecten beoogde doelen. Het laatste komt de informatiewaarde van de begroting niet ten goede.

Zie in dit verband bijvoorbeeld het hoofdstuk “Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning”, pagina 134 van de Algemene Beschouwingen, onder “5.1.7 Aanleg, beheer en onderhoud van open en gesloten waterafvoerstelsel”. Zie bijvoorbeeld ook op dezelfde pagina, onder “5.1.9 Aanleg, beheer, renovatie en onderhoud van vier waterzuiveringsinstallaties, 36 gemalen, persleidingen en effluent leidingen”. Dergelijke projecten worden bij uitstek volgens een meerjarenplan uitgevoerd, maar niet duidelijk is wat de projecten kosten, wat ze al hebben gekost en hoe lang nog kosten daarmee gemoeid zullen zijn. Zie voorts bijvoorbeeld het hoofdstuk “Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur”, pagina 247 van de Algemene Beschouwingen, onder “2.5.2 Er is een “Performance of Veterinary Services (PVS) tool” uitgevoerd”. Het één en ander is dus al uitgevoerd. Voor de komende jaren staat telkens een bedrag van NAf 35.000 gedoteerd. Er wordt weinig concrete informatie genoemd aan de hand waarvan de haalbaarheid, maar ook de reeds behaalde resultaten, ook meerjarig getoetst kunnen worden.

In het licht van het vorenstaande wordt de regering gevraagd bij het herhaaldelijk opnemen van eenzelfde voornemen in achtereenvolgende begrotingen als activiteit ter realisatie van een doel, in de memorie van toelichting kort in te gaan op de stand van zaken bij de desbetreffende activiteit.

De regering zal in de volgende begrotingen hiermee rekening houden.

De regering geeft verder aan dat het aanleggen, beheren en onderhouden van het (hemel)waterafvoerstelsel en het rioleringsstelsel (bestaande uit effluent- en persleidingen, gemalen en waterzuiveringsinstallaties) reguliere activiteiten zijn die elk jaar weer moeten

plaatsvinden ten behoeve van een adequaat waterbeheer en uit het oogpunt van volksgezondheid en milieu hygiëne.

Er zal nu toegewerkt moeten worden naar een meerjarenplan om de gemalen en zuiveringsinstallaties te vervangen waar noodzakelijk en de capaciteit uit te breiden in verband met een toenemende milieubewustzijn en populatie.

6. Verwijzingen naar het “Groeiakkoord” en de “Groeistrategie Curaçao”

In de Algemene Beschouwingen wordt op verschillende plaatsen verwezen naar het “Groeiakkoord” en de “Groeistrategie Curaçao”. Op pagina 65 van de Algemene Beschouwingen bijvoorbeeld staat dat van de algemene doelstellingen van het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening een aantal projecten of programma’s in de “Groeistrategie Curaçao” opgenomen is. Voor de financiering van deze projecten en programma’s wordt daarom verwezen naar de “Groeistrategie Curaçao”, zonder nadere specificatie van de gereserveerde middelen voor elk specifiek project of programma. Zie bijvoorbeeld pagina 66, tweede tekstblok, waarin ingegaan wordt op de activiteiten die verricht zullen worden, kwaliteitsverbetering van de IT-architectuur en het Document Management Systeem en investering in opleiding en training van beheerders en publiekscampagnes, zonder nadere specificatie van de daarmee gemoeide kosten, maar slechts een verwijzing naar de “Groeistrategie Curaçao” in de tabel op pagina 65.

Op pagina 22 van de Nota van Financiën staat in het voorlaatste tekstblok dat een brede heroverwegingsoperatie zal plaatsvinden voor de structurele maatregelen en hervormingen. De Raad begrijpt daaruit dat op dit moment nog niet alle definitieve cijfers in kaart gebracht kunnen worden en dat gerekend moet worden op eventuele reallocatie van accenten en middelen.

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting aan te geven hoeveel middelen op de Begroting 2020 en meerjarig zijn opgenomen ten behoeve van het Groeiakkoord.

In het licht van het voorgaande adviseert de Raad de regering bij elk ministerie waar mogelijk per project of programma in de memorie van toelichting aan te geven wat dat traject of programma zal kosten, zodat duidelijk wordt welk deel van de voor de implementatie van de Groeistrategie Curaçao gereserveerde middelen voor elk project of programma aangewend zal worden.

De regering geeft aan dat de verdeling als volgt is.

Pijler	Jaar	Bedrag (NAf. x mln.)
Financieel beheer, economische groei en bestuurskracht	2019	9.55
	2020	28.65
	2021	19.1
	Totaal	57.3
Sociale cohesie, opleiding, scholing en onderwijs	2019	4.77
	2020	14.3
	2021	9.53
	Totaal	28.6

De bovengenoemde bedragen staan op de post onverdeeld “199500 - Niet in te delen uitgaven”. Voor het jaar 2020 en 2021 is nog geen onderverdeling naar ministerie ten tijde van de indiening van de begroting aan de Staten. De onderverdeling per ministerie zal in de eerste suppletoire aanpassing van de begroting 2020 geschieden.

7. Cijfers meerjarenbegroting identiek of niet ingevuld

In de tabellen in het hoofdstuk “Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening” van de Algemene Beschouwingen zijn verschillende kolommen ofwel helemaal niet ingevuld ofwel met een liggend streepje. *Om een volledig beeld te schetsen wordt geadviseerd de tabellen in voornoemd hoofdstuk zo volledig mogelijk in te vullen. Indien een project of programma afloopt en daardoor niet meerjarig wordt opgenomen, kan dat in de tabel aangegeven worden. De Raad adviseert de regering de tabellen in de Algemene Beschouwingen in te vullen en voor instrumenten en activiteiten ook meerjarig bedragen op te nemen in de ontwerp-begroting 2020.*

In dit kader wordt tevens verwezen naar bijvoorbeeld het hoofdstuk “Ministerie van Justitie” van de Algemene Beschouwingen, tabel “1. Resocialisatie van personen die met de justitie in aanraking zijn gekomen” op pagina’s 83 en 84 (geen bedragen of kwantificering, maar de vermelding van “Personeelskosten”), tabel “2. (Gevoel van) veiligheid verbeteren” op pagina 90, onder “2.8.9 Implementeren consultatie in de wijken in de vorm van Ban papia Hustisia / Hustisia den bo bario” (bijdrage ministerie zonder vermelding van de grootte van de bijdrage) en de niet ingevulde tabel “3. Ondersteuning Bedrijfsvoering” op pagina 95). Zie verder het hoofdstuk “Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning van de Algemene Beschouwingen waar veel tabellen niet ingevuld zijn. Voorts valt ook bij dat ministerie op dat voor de meeste instrumenten en activiteiten gelden zijn opgenomen voor het dienstjaar 2020 en niet meerjarig.

De regering geeft aan dat de tabellen van de Algemene Beschouwingen inderdaad niet overal ingevuld zijn. Deze ministeries dienen zich nog de systematiek van de verbijzondering van de begroting naar individuele activiteiten eigen te maken.

In het jaar 2020 zal de regering “refreshment” trainingen verzorgen voor de ministeries. De doelstelling is dat in de Begroting 2021 de bedragen bij de instrumenten en activiteiten ingevuld zullen zijn en ook meerjarig.

8. Positieve ontwikkelingen

a. Tax-compliance

In het hoofdstuk “Ministerie van Financiën” van de Algemene Beschouwingen wordt op pagina 279 in de voorlaatste alinea gewezen op het structureel inbedden van een verbeterde tax-compliance, die naast de vereenvoudiging en herziening van de belastingwetgeving volgens de

regering een belangrijke bijdrage zal leveren aan het realiseren van de tekortcompensatie over de jaren 2017 tot en met 2019.

Gelet op het behalen van “winst” bij een efficiënt functionerende belastingketen wordt de regering geadviseerd zich te blijven inzetten opdat zij erin slaagt de via tax-compliance voorgenomen doelen optimaal te realiseren zodat die de overheidsbegroting ten goede kunnen komen.

De regering zal zich zeker blijven inzetten zodat zij erin slaagt via tax-compliance de voorgenomen doelen optimaal te realiseren zodat die de overheidsbegroting ten goede komen.

b. Financiële functies overheid

In het kader van het streven naar houdbare overheidsfinanciën is het cruciaal om de formaties bij de ministeries in ieder geval voor wat betreft de financiële functies op voldoende sterkte te hebben. Zoals uit de tabel op pagina 273 van de Algemene Beschouwingen blijkt zijn met name onder de instrumenten 1.4, 1.6 en 1.7 middelen opgebracht ter verbetering van het financieel beheer en bepaalde aspecten van de begrotingscyclus. Dit laatste en het feit dat volgens het Ministerie van Financiën in dit verband reeds een aantal functies zijn ingevuld, zijn volgens de Raad alvast stappen in de goede richting.

Gelet op het belang van de financiële functies binnen de ministeries wordt de regering geadviseerd het proces van invulling van de desbetreffende functies met voortvarendheid af te wikkelen om het financieel beheer structureel te verbeteren en mede daardoor de noodzakelijke stappen op weg naar het doel van een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening vanaf het dienstjaar 2021 te zetten.

De regering kan aangeven dat het proces voor invulling van vacatures met de nodige voortvarendheid verloopt. De interne auditeurs en een groot deel van de financial controllers zijn door de regering aangenomen. Het traject van de financiële directeur bevindt zich momenteel in de werving en selectie fase. Het streven is dat dit traject uiterlijk eind oktober is afgerond.

II. De ontwerpbegroting 2020

1. Bureau Telecommunicatie en Post

Bij de functie “142802 Bureau Telecommunicatie en post” van de ontwerpbegroting 2020 (pagina 22) blijkt dat de uitgaven op de gewone dienst ten behoeve van het Bureau Telecommunicatie en Post (hierna: BTP), die volgens de jaarrekening voor het dienstjaar 2018 (hierna: jaarrekening 2018) Naf 10.167.298 en volgens de Begroting 2019 Naf 1,6 miljoen bedroegen, per dienstjaar 2020 op nul zijn gesteld. Voorts is in de ontwerpbegroting 2020 (pagina 23) met betrekking tot de inkomsten op de gewone dienst bij het BTP het bedrag per dienstjaar 2020 ad Naf 7.830.000 sterk teruggebracht ten opzichte van de jaarrekening 2018 en Begroting 2019.

De regering wordt gevraagd voornoemde wijzigingen bij BTP per dienstjaar 2020 in de memorie van toelichting toe te lichten.

De regering geeft aan dat de uitgaven op de gewone dienst ad Naf 10.167.298 op de Jaarrekening 2018 en Naf 1,6 miljoen volgens de Begroting 2019, niet bij de functie “142802 Bureau

Telecommunicatie en post” van de Ontwerpbegroting 2020 zijn opgenomen ten behoeve van de functie “142802 het Bureau Telecommunicatie en Post (hierna: BTP), maar bij de functie “142801 - Overige uitgaven VVRP”. Op de Jaarrekening van 2018 is ten behoeve van ‘Verbruik goederen en diensten’ NAF 6.050.988 verantwoord en ten behoeve van ‘Overdrachten’ NAF 4.116.310. Er is voor ‘Verbruik goederen en diensten’ NAF 1.600.000 op de Begroting 2019 opgevoerd.

Voor wat betreft de daling van de inkomsten op de gewone dienst bij het BTP geeft de regering aan dat de reguliere inkomsten van BTP NAF 7.830.000 bedraagt. In het jaar 2018 heeft het BTP extra middelen aan de overheid afgedragen uit hun reserves onder andere vanwege het voorziene tekort op de begroting van 2018. Voor de begroting 2019 is hetzelfde beleid gehanteerd. Voor het geval de inkomsten van BTP in 2020 en toekomstige jaren dit veroorloven, zullen de afdrachten aan de overheid in deze jaren hoger kunnen uitvallen dan de begrote NAF 7.830.000.

2. Economische ontwikkeling

Bij de functie “153102 – Economische Ontwikkeling” in de ontwerpbegroting 2020 (pagina 24) worden uitgaven op de gewone dienst vermeld van NAF 41.254.015 volgens de jaarrekening 2018 en NAF 32.358.285 volgens de Begroting 2019. Per dienstjaar 2020 zijn de uitgaven teruggebracht tot nul.

De regering wordt gevraagd het begrote bedrag van NAF 0,0 op de begroting per dienstjaar 2020 in de memorie van toelichting toe te lichten.

De regering heeft de gesubsidieerde instellingen die in 2018 en 2019 gerubriceerd waren bij functie “153102 – Economische Ontwikkeling” vanaf begroting 2020 gerubriceerd bij “153401 – UO Economische Ontwikkeling en innovatie”. Het betreft hoofdzakelijk de subsidie aan Curaçao Tourism Development Foundation (CTDF) voor het bedrag van NAF 39.553.765 in 2018 en NAF 30.116.700 in 2019. Het verschil heeft betrekking op diverse andere stichtingen. U wordt verder verwezen naar de Staat van Inkomensoverdrachten in de Ontwerpbegroting 2020.

3. Economische ontwikkeling en innovatie

Bij de functie “153401 – UO Economische Ontwikkeling en innovatie” in de ontwerpbegroting 2020 (pagina 24) worden uitgaven op de gewone dienst vermeld van NAF 1.562.107 volgens de jaarrekening 2018 en NAF 1.725.101 volgens de Begroting 2019. Per dienstjaar 2020 zijn de uitgaven significant verhoogd naar NAF 31.259.500 en vanaf dienstjaar 2021 naar NAF 33.962.600.

De regering wordt gevraagd het sterk verhoogde begrote bedrag bij bedoelde functie vanaf het dienstjaar 2020 in de memorie van toelichting toe te lichten.

De regering heeft de gesubsidieerde instellingen die in 2018 en 2019 gerubriceerd waren bij functie “153102 – Economische Ontwikkeling” vanaf begroting 2020 gerubriceerd bij “153401 – UO Economische Ontwikkeling en innovatie”. Het betreft hoofdzakelijk de subsidie aan Curaçao

Tourism Development Foundation (CTDF) voor het bedrag van NAF 39.553.765 in 2018 en NAF 30.116.700 in 2019. Het verschil heeft betrekking op diverse andere stichtingen. U wordt verder verwezen naar de Staat van Inkomensoverdrachten in de Ontwerpbegroting 2020.

4. Visserij Autoriteit

Volgens de ontwerpbegroting 2020 (pagina 25, onder functie “153202 Visserij Autoriteit”) worden vanaf 2018 inkomsten op de gewone dienst gegenereerd uit de Visserij Autoriteit, die vanaf 2018 constant gehouden worden op NAF 813.444. Volgens de Algemene Beschouwingen, pagina 155, vierde tekstblok, is het Ministerie van Economische Ontwikkeling nog voornemens een Visserij Autoriteit op te richten.

De regering wordt geadviseerd de vorengenoemde inconsistentie recht te trekken.

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

5. Biblioteka Publiko Korsou

In de ontwerpbegroting 2020 (pagina 32, onder functie “165200”) zouden voor het dienstjaar 2020 geen middelen zijn opgebracht voor de Biblioteka Publiko Korsou, waar volgens de jaarrekening 2018 de uitgaven nog NAF 3.864.900 bedroegen. Echter blijkt volgens tabel “7. Een lerende gemeenschap bewerkstelligen” op pagina 186 van de Algemene Beschouwingen dat er wel meerjarig is begroot voor de eerder genoemde organisatie.

De regering wordt gevraagd de cijfers met betrekking tot Biblioteka Publiko Korsou op de ontwerpbegroting 2020 (pagina 32) en de cijfers uit voornoemde tabel 7 met elkaar in overeenstemming te brengen.

De regering heeft met ingang van het begrotingsjaar 2019 en daarna middelen voor de Biblioteka Públiko Kòrsou (BPK) onder functie 50 “Overige Onderwijs” (165004.4683 Begeleiding en vorming jeugd en volwassen) ondergebracht. Conform het kader is voor 2020 een bedrag NAF. 3.718.034 begroot voor BPK. Voor de Algemene Beschouwing wordt verwezen naar referentiecode 7.1.6.

6. Functie “Overige uitgaven SOAW”

Uit de ontwerpbegroting 2020, onder functie “176803 Overige uitgaven SOAW” (pagina 36), blijkt dat de uitgaven op de gewone dienst bij bovengenoemde functie al sinds het dienstjaar 2019 zijn verlaagd en per dienstjaar 2020 gesteld zijn op NAF 8.002.700 welke volgens de jaarrekening 2018 nog NAF 21.018.863 bedroegen.

De regering wordt gevraagd de drastische verlaging bij voornoemde functie per dienstjaar 2019 en volgende dienstjaren in de memorie van toelichting toe te lichten, of anders de bedoelde bedragen aan te passen.

De regering geeft aan dat in het bedrag van NAf 21.018.863 een bedrag van NAf 20.000.000 voor Fundashon Kas Popular (FKP) is opgenomen. In het bedrag van NAf 8.002.700 is een bedrag van NAf 7.000.000 voor Fundashon Kas Popular opgenomen.

De reguliere jaarlijkse huursubsidie aan FKP bedraagt NAf 7.000.000. De eenmalige extra NAf 13.000.000 dat in 2018 aan FKP betaald is, heeft betrekking op de betaling van de schuld van de overheid aan FKP voor het beheer en onderhoud van de huurwoningen over de periode 2001 – 2017.

III. De Nota van Financiën

1. Verantwoording baten en lasten sociale fondsen

In het derde tekstblok op pagina 3 van de Nota van Financiën geeft de regering aan dat vanwege een wijziging in de Landsverordening comptabiliteit 2010, artikel 4, eerste lid, de baten en lasten van alle entiteiten behorende tot de collectieve sector – dus ook van de fondsen die door de SVB worden beheerd – voortaan bruto geraamd worden in een begroting. De Raad wenst aan te geven dat deze wijziging inderdaad gegolden heeft vanaf 2016, echter is deze wijze van verantwoording per dienstjaar 2019 weer teruggedraaid waardoor in de ontwerpbegroting 2020 geen sprake is van verantwoording van de collectieve sector.

De regering wordt geadviseerd de bedoelde tekst weg te laten dan wel aan te passen.

De regering heeft de tekst aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

2. Ontwikkeling reële sector

Op pagina 13, onder “Ontwikkeling reële sector”, van de Nota van Financiën refereert de regering aan “Tabel 3 Economische indicatoren 2010-2018” op dezelfde pagina en concludeert dat de laatste twee jaar sprake is van een krimp van de economie. Echter is volgens de Raad, uitgaande van voornoemde tabel, de laatste drie jaren sprake van een krimp.

De Raad adviseert de regering de bedoelde passage in overstemming te brengen met voornoemde tabel.

De regering heeft de tekst aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

3. Ontwikkelingen monetaire sector

Op pagina's 16 en 17, onder “Ontwikkelingen monetaire sector”, van de Nota van Financiën wordt aangegeven dat de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (hierna: CBCS) de wettelijke rente verhoogd heeft naar 4%. Op basis van de van CBCS verkregen informatie is het niet de CBCS die de wettelijke rente vaststelt. Wel heeft de CBCS de beleningsrente vastgesteld op 2% op basis waarvan vervolgens de wettelijke rente wordt vastgesteld; de wettelijke rente is namelijk altijd beleningsrente plus 2%.

De regering wordt geadviseerd de bedoelde passage aan te passen.

De regering heeft de tekst aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

4. Economische grootheden

Op pagina 23 van de Nota van Financiën worden in tabel 3 de economische grootheden weergegeven door de regering. *Ten aanzien hiervan wordt de regering geadviseerd de bron van deze cijfers te vermelden en eventueel de periode waarin deze zijn vastgesteld.*

De regering heeft de tekst aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

5. Onderstand en Noodvoorzieningen

Bij Tabel 13 op pagina 58 van de Nota van Financiën is bij “Onderstand en Noodvoorzieningen” per 2019 een verlaging waar te nemen van Naf 5 miljoen. Deze verlaging baseert de regering op de voornemens ter opschoning van het bestand.

De regering wordt gevraagd in de memorie van toelichting aan te geven op basis waarvan de conclusie getrokken wordt dat het bestand thans in behoorlijke mate “vervuild” is. Verder wordt de regering gevraagd aan te geven of bij de neerwaartse aanpassing per 2019 rekening is gehouden met de hoge werkloosheid welke verder dreigt toe te nemen als de belasting- en accijnsverhogingen in werking treden waardoor het aantal onderstand behoeftigen naar alle waarschijnlijkheid juist zal toenemen.

De regering is in het dienstjaar 2019 reeds met verschillende trajecten gestart om het bestand van de onderstand en noodvoorzieningen op te schonen. Uit deze onderzoeken blijkt dat er 430 personen ten onrechte een onderstandsuitkering hebben ontvangen. In het jaar 2020 zal deze controle worden geïntensiveerd door een nauwe samenwerking met de SVB, het bevolkingsregister en de inspectie der belastingen. Daarnaast zal een revisie van de bijstandsverordening plaatsvinden om de toekenning van bijstand te verscherpen en te actualiseren.

6. Tabel 5. Belastingopbrengsten

De Raad merkt op dat de bedragen in “Tabel 5. Belastingopbrengsten” op pagina 30 van de Nota van Financiën die de totale belastingopbrengsten horen aan te geven, niet kloppen.

De regering wordt gevraagd de bedragen in voornoemde tabel te corrigeren.

De regering heeft de tekst aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

7. Relatie economische groei tot niet-belastingopbrengsten

Volgens pagina's 40 en 41 van de Nota van Financiën veronderstelt de regering dat de niet-belastingopbrengsten groeien in een verhouding van 1 staat tot 1 met de reële economische groei, waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare relevante realisatiecijfers betreffende de eerste maanden van 2019. De perspectieven voor 2019 en 2020 ten aanzien van de economische groei voor Curaçao zijn opgenomen in tabel 1 op pagina 6 van de Nota van Financiën.

Met betrekking tot de niet-belastingopbrengsten zien de cijfers uit “tabel 4 Gewone dienst” op pagina 25 van de Nota van Financiën er onder andere als volgt uit:

Bedrag x NAF 1 miljoen

	R2018	P2019	B2019	B2020
Overige opbrengsten (zijnde de niet-belastingopbrengsten)	240,4	189,8	221,3	196,4
Economische groei		-2,6%		-3,8

Uitgaande van de door de regering veronderstelde relatie tussen deze categorie opbrengsten en de reële economische groei zouden voor 2020 lagere opbrengsten moeten worden verwacht van circa 3,8%. De verwachte opbrengsten liggen in 2020 echter hoger dan de projectie in 2019.

De regering wordt gevraagd in de memorie van toelichting toe te lichten, gezien het bovenstaande, om welke reden voor 2020 een hogere verwachting van niet-belastingopbrengsten wordt verwacht.

De niet-belasting inkomsten liggen hoger dan de projectie 2019 in de begroting conform het Groeiakkoord. De ministeries Economische Ontwikkeling, Gezondheid, Milieu en Natuur en Verkeer en Vervoer en Ruimtelijke Planning hebben activiteiten en diensten geïdentificeerd waarvan de tarieven op basis van ontwikkelingen van de prijsindex of het profijtbeginnsel aangepast kunnen worden. Het wetgevingstraject wordt ingezet zodat de aanpassingen gefaseerd ingevoerd kunnen worden met ingang van augustus 2019. Voor wat betreft de overige ministeries wordt de doorlichting eind december 2019 afgerond en wordt direct over gegaan tot uitvoering van de aanbevelingen. Dus er is een taakstellende verhoging in de begroting opgenomen.

8. Dividenduitkering

In Tabel 8 “Overige opbrengsten” op pagina 42 van de Nota van Financiën is voor het dienstjaar 2020 tot en met 2023 steeds een bedrag van NAF 23 miljoen aan dividenduitkeringen opgenomen dat het land mogelijk zal ontvangen. Zie ook pagina 44 van de Nota van Financiën onder “Dividenden”. Volgens verkregen informatie van het Ministerie van Financiën zal genoemd bedrag voor het dienstjaar 2020 worden opgebracht door de overheidsentiteiten Refineria di Kòrsou, Curaçao Airport Holding en de CBCS.

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting het totaal verwachte bedrag aan dividenduitkering in 2020 uit te splitsen over de diverse overheidsbedrijven die volgens de regering dividend zullen afdragen om zo het inzicht in de begroting te vergroten.

De regering geeft aan dat van Refineria di Kòrsou een bedrag van NAf 9 miljoen wordt verwacht, Curaçao Airport Holding NAf 3 miljoen en van de CBCS NAf 11 miljoen.

9. De modale bezoldiging

Afgaande op de memorie van toelichting behorende bij de Ontwerpbegroting 2019 is uitgegaan van een modale bezoldiging van NAf 4.921 voor het dienstjaar 2019. In de ontwerpbegroting 2020 wordt voor het jaar 2019 een modale bezoldiging van NAf 7.387 genoemd en voor 2020 NAf 7.596 (Tabel 9 “Personeelsindicatoren” op pagina 48 van de Nota van Financiën).

De Raad vraagt de regering of het bedrag van de modale bezoldiging dat wordt genoemd in de ontwerpbegroting 2020, correct is. Indien dit niet het geval is, adviseert de Raad het juiste bedrag in de ontwerpbegroting 2020 op te nemen.

De regering geeft aan dat het in de Begroting 2020 opgenomen bedrag correct is. Dit is op basis van de salarisgegevens van de maand mei 2019.

10. Bijdragen aan gezinshuishoudens

Uit “Tabel 13. Sociale zekerheid” op pagina 58 van de Nota van Financiën blijkt dat de post “Bijdr. Aan Gezinshuishoudens” per 2020 circa het drievoudige wordt ten opzichte van 2019.

De regering wordt gevraagd de bovengenoemde toename in de memorie van toelichting toe te lichten.

De verhoging van deze post betreft de bijdrage ten behoeve van arts-assistenten.

11. Overheidsbijdrage Selikor

Op pagina 58 van de Nota van Financiën wordt met betrekking tot “Tabel 12. Overdrachten” aangegeven dat de overheidsbijdrage aan Selikor wordt opgevoerd.

Aangezien de regering de door Selikor gehanteerde tarieven bij Landsverordening belastingmaatregelen 2019 per 1 september 2019 opwaarts heeft aangepast waardoor de inkomsten significant zullen toenemen, wordt de regering gevraagd bedoelde tariefsverhoging in de ontwerpbegroting 2020 en de meerjarenbegroting te verwerken en bij de vaststelling van de overheidsbijdrage aan Selikor rekening te houden met deze verhoging.

De regering heeft bedoelde tariefsverhoging in de Ontwerpbegroting 2020 en de meerjarenbegroting verwerkt onder de post “Overige directe belastingen”. De overheidsbijdrage aan Selikor is vooralsnog niet verlaagd in de Ontwerpbegroting 2020 en de meerjarenbegroting.

12. Curaçaose Zorg Autoriteit

In de laatste alinea op pagina 59 van de Nota van Financiën meldt de regering dat per 1 januari 2020 een onafhankelijke Curaçaose Zorg Autoriteit opgericht is, belast met markttoezicht, marktontwikkeling en tarief- en prestatieregulering op het terrein van de gezondheidszorg, toezicht op de rechtmatige uitvoering door de zorgverzekeraars van de wetgeving en het monitoren van de beheerskosten van de uitvoeringsorganisatie.

De regering wordt gevraagd in de memorie van toelichting aan te geven op welke uitvoeringsorganisatie het toezicht zal plaatsvinden, wat de stand van zaken is met betrekking tot de oprichting – zoals met betrekking tot wetgeving, huisvesting, werving personeel - van deze autoriteit, hoeveel de oprichtingskosten zullen bedragen, wat de structurele kosten zullen zijn en onder welke begrotingspost de vorenbedoelde kosten terug te vinden zijn.

- De concept landsverordening tot instelling van de Curaçaose zorgautoriteit is aan WJZ aangeboden.
- De landsverordening is een wet die moet zorgdragen voor de marktordening op de zorgmarkt. In principe zullen alle spelers die op de curatieve zorgmarkt een rol hebben onder de toezicht van deze wet vallen. Om tevens aan te sluiten bij de visie Un Korsou Salu bevat de scope van zorg ook zorgverlening ter preventie en/of gezondheidsbevordering en kan bij lagere regelgeving de toezichtscope worden uitgebreid.
- Gelet op de expertise van BTP worden de taken van de zorgautoriteit aan BTP toebedeeld. Dit houdt in dat de reeds aangelegde infrastructuur (huisvesting, mankracht, expertise) zal worden gebruikt.
- In het voorstel is opgenomen dat de middelen door de fondsen BVZ en AVBZ) zullen worden gedragen. De kosten gemoeid met de toezicht zullen door BTP aan de SVB worden gedeclareerd.

13. Duurtetoeslag

Op pagina 61, in het tweede tekstblok, van de Nota van Financiën wordt onder “Duurtetoeslag” aangegeven dat hiervoor een voorziening getroffen is van circa NAf 104 miljoen in 2020 welk bedrag constant gehouden wordt voor de dienstjaren 2020 tot en met 2023.

Mede gelet op de omvang van deze voorziening wordt de regering gevraagd in de memorie van toelichting aan te geven wat het karakter is van deze kostenpost.

De regering geeft aan dat op pagina 60 en 61 van de Nota van Financiën het karakter van deze post is beschreven.

14. Pensioenuitkeringen

Op pagina 61 van de Nota van Financiën is onder “Pensioenuitkeringen” aangegeven dat op basis van de aflossingsovereenkomst met het APC rekening gehouden is met een jaarlijks bedrag van NAf 6,3 miljoen voor betaling van rente aan APC.

De Raad vraagt de regering in de memorie van toelichting aan te geven of er andere verplichtingen voor de regering voortvloeien uit bedoelde aflossingsovereenkomst alsmede aan te geven hoe groot de schuld aan APC is.

De regering heeft de tekst aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

IV. Inhoudelijke opmerkingen met betrekking tot de memorie van toelichting

1. Staatsorganen en overige algemene organen

a. De Algemene Rekenkamer van Curaçao

In de eerste alinea van het derde tekstblok op pagina 15 van de Algemene Beschouwingen wordt aangegeven dat de inspanningen van de Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: ARC) sinds 10 oktober 2010 erop gericht waren om de organisatorische opbouw te implementeren en te versterken. Dit traject zal in 2019 (lees: 2020) doorgaan. Het valt op dat de organisatorische opbouw van de ARC inmiddels tien jaren heeft geduurd en nog zal voortduren.

De Raad adviseert de regering om de ARC met een planning te laten komen waaruit zal blijken hoeveel tijd dit traject nog zal gaan duren.

De regering heeft conform advies van de Raad van Advies de Algemene Beschouwing aangepast en zoals door de Algemene Rekenkamer heeft aangeboden aangevuld met de planning van de trajecten.

b. De Sociaal Economische Raad

1°. Weergave planning

Ten aanzien van de plannen van de Sociaal Economische Raad (hierna: SER) voor het jaar 2020 mist de Raad een weergave van hoeveel tijd gemoeid is met het volbrengen van de wensen van de SER. Het is ook niet duidelijk op welke wijze de SER aan de wensen van de regering zal voldoen door de noodzakelijke bezuinigingen door te voeren.

De Raad adviseert de regering om met inachtneming van het bovenstaande de memorie van toelichting aan te passen.

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

2°. Bedragen komen niet overeen

Met betrekking tot de tweede tabel op pagina 20 van de Algemene Beschouwingen valt op dat de totale bedragen behorende bij “Gewone dienst” – NAf 2.194.700 volgens de Algemene Beschouwingen en NAf 2.844.700 volgens de ontwerpbegroting 2020 en bij “Overdrachten” NAf 650.000 volgens de Algemene Beschouwingen en NAf 600.000 volgens de ontwerpbegroting 2020 - niet stroken met de vermelde bedragen op de ontwerpbegroting 2020 (pagina 6).

De regering wordt gevraagd de bedoelde bedragen met elkaar in overeenstemming te brengen.

De regering heeft de bedoelde bedragen met elkaar in overeenstemming gebracht conform het advies van de Raad van Advies.

2. Ministerie van Algemene Zaken

Wetgeving en Juridische Zaken

In paragraaf “Optimale bezetting van WJZ (4.7)” op pagina 46 van de Algemene Beschouwingen wordt aangegeven dat het optimaliseren van de bezetting van Wetgeving en Juridische Zaken met zich zal meebrengen dat in 2020 een vijftal medewerkers aangesteld zullen worden. Het is niet duidelijk of het hierbij zal gaan om interne of externe werving, wat de kosten hiervan zullen zijn en of het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening hiermee rekening heeft gehouden in de personeelsplanningen.

De Raad adviseert de regering om met inachtneming van het bovenstaande het ontwerp aan te passen.

De regering heeft de Algemene Beschouwingen aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

3. Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening

a. Risico's

Het valt op dat bij verschillende activiteiten die nodig zijn om de voorgestelde doelstellingen te bereiken ofwel geen middelen begroot zijn ofwel de middelen zijn wel begroot, maar het risico bestaat dat die middelen uiteindelijk vanwege bezuinigingen niet gebruikt kunnen worden of ontoereikend zullen zijn. Zie bijvoorbeeld de laatste tabel op pagina 67, onder 2.1 “Klanttevredenheidsonderzoeken zijn verricht” waar middelen begroot zijn en de eerste tabel op pagina 69, onder 2.1 “Klanttevredenheidsonderzoeken” waar als risico vermeld wordt “Middelen voor uitvoering verbetering”. Zie bijvoorbeeld ook de tabel op pagina 68, onder 2.2.6 “CBP” waarbij voor 2020 een bedrag van NAF 728.000,= begroot is, het gestelde in de voorlaatste alinea op pagina 68 (dat het voorgestelde budget niet op te brengen is door het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening alleen) en de eerste tabel op pagina 69, onder 2.6 “CBP is opgericht”, waarbij als risico vermeld staat “Geen middelen in 2020” en het laatste tekstblok op pagina 78. *De Raad vraagt in het licht van het voorgaande of er wellicht een noodplan voorhanden is voor het geval de vermelde risico's intreden. Bijvoorbeeld een plan waarbij alle voorgestelde doelstellingen geëvalueerd worden en daarvan alleen de meest noodzakelijke voor het dienstjaar 2020 geselecteerd worden en uitgevoerd worden. Het risico bestaat immers dat door de veelheid van doelstellingen en de mogelijkheid dat vanwege bezuinigingen het een en ander niet uitgevoerd kan worden, uiteindelijk geen enkele of slechts enkele doelstellingen geconcretiseerd zullen worden.*

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

b. Het College Bescherming Persoonsgegevens

Voor het College Bescherming Persoonsgegevens wordt voor het dienstjaar 2020 NAf 728.000 begroot. Op pagina 69 van de Algemene Beschouwingen wordt onder indicatoren gesteld dat er in 2020 geen activiteiten zullen zijn.

Gezien het voorgaande is voor de Raad niet duidelijk waarvoor het op de begroting opgenomen bedrag van NAf 728.000 voor het College Bescherming Persoonsgegevens voor het dienstjaar 2020 bestemd is.

De Raad adviseert in de memorie van toelichting op het bovenstaande in te gaan.

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

4. Ministerie van Justitie

a. Het Criminaliteitsbestrijdingsfonds

Op pagina 96, laatste tekstblok, van de Algemene Beschouwingen wordt gesteld dat het Criminaliteitsbestrijdingsfonds meer programmatisch zal worden ingezet en dat het op zodanige wijze is gereorganiseerd dat het in staat is om beter uitvoering te geven aan de “checks and balances” van het beheer van een fonds met een omvangrijk kapitaal voor projecten ten behoeve van het terugdringen van de criminaliteit.

Voor zover uit deze efficiency slag financiële voordelen zijn te behalen komt dit niet tot uiting in het begrote bedrag voor 2020 (NAf 1.067.200) ten opzichte van 2019 (NAf 1.088.321).

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting op het bovenstaande in te gaan.

De regering heeft, gelet op de speerpunten van het ministerie van Justitie, zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidsplan voor de jaren 2017-2021 gespitst op de bestrijding van jeugdcriminaliteit, voor 2019 tot en met 2021 besloten de stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao (AJJC) te belasten met de programmatisch aanpak van jeugdcriminaliteit voor een betere aanpak. Andere preventie projecten zullen op basis van prioriteit, getoetst aan het vastgestelde beleid van het Criminaliteitsfonds en beschikbare middelen afkomstig van bijvoorbeeld boete-inning, inkomsten van verbeurd verklaard en geveilde artikelen en inbeslaggenomen gelden, gefinancierd worden.

b. Maatregelen ter bestrijding van verkeersovertredingen

In de Algemene Beschouwingen wordt op pagina 108, derde tekstblok, gesteld dat voor het zorgdragen voor een daling van verkeersovertredingen de mogelijkheden voor de introductie van een “Road Watch” samen met “Paga bo but” zullen worden bestudeerd. Dit zal samen met surveillance camera’s voor verkeersovertredingen worden geïntroduceerd en zal zorgdragen voor een daling van verkeersovertredingen.

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting aan te geven of er nog steeds van uit wordt gegaan dat het aantal verkeersovertredingen zal dalen na het treffen van genoemde maatregelen, omdat deze thema’s volgens de Raad achterhaald zijn nu de introductie van een “Road Watch” al jaren in de pijplijn zit, “Paga bo but” inmiddels wordt toegepast en surveillance

camera's voor verkeersovertredingen kennelijk besteld zijn, maar niet voldoende geëquipt zijn om te worden gebruikt.

In 2019 heeft de regering (het ministerie van Justitie gezamenlijk met het Openbaar Ministerie) het project van "Road Watch" opgepakt. De bedoeling is om een aangepast plan uit te voeren gekoppeld met het reeds succesvolle "Paga bo but"-traject. Na de afronding en evaluatie van de "pilot"-fase van het eerste camera-checkpoint te Helmin Wiels, worden 10 extra controlepunten op verschillende strategische plekken van de wegen-infrastructuur geïnstalleerd. De wetgeving voor handhaving en controle via verkeerscamera's is in de eindfase van voorbereiding bij het ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning en zal dit jaar nog aan de Raad van Advies worden aangeboden voor toetsing.

c. Samenwerking met de private sector ter bestrijding van criminaliteit

In de Algemene Beschouwingen wordt op pagina's 111, laatste tekstblok en 112, eerste tekstblok, verwezen naar de samenwerking met de private sector bij het bestrijden van criminaliteit, te weten met Curaçao Tourist Board (CTB), Downtown Management Organisation (DMO) en Curaçao Tourism and Hospitality Organisation (CHATA).

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting inzichtelijk te maken wat de totale kosten zijn van de genoemde private samenwerking en daarbij aan te geven welk deel van deze kosten ten laste van het Land komt.

De regering geeft aan dat voor zover er extra kosten zijn, er vanuit het Criminaliteitsbestrijdingsfonds een bijdrage geleverd zal worden.

5. Ministerie van Economische Ontwikkeling

a. Toeristisch Masterplan

Bij functie "34 Economische Ontwikkeling en Innovatie" op pagina 145 van de Algemene Beschouwingen is NAf 13 miljoen opgebracht op de kapitaaldienst, dit alleen voor het dienstjaar 2020. Uit "Tabel 19. Beleidsdoelen Investerings" op pagina 70 van de Nota van Financiën is af te leiden dat uit de voor 2020 begrote middelen ad NAf 13 miljoen, NAf 10 miljoen uitgetrokken is voor de uitvoering van het Toeristisch Masterplan in 2020. Voor de verdere jaren zijn geen middelen opgebracht ten behoeve van het Toeristisch Masterplan.

Aangezien in voorgaande begrotingen - bijvoorbeeld in de Begroting 2019 - er meerjarig was begroot ten behoeve van het Toeristisch Masterplan terwijl in de ontwerpbegroting 2020 slechts voor het dienstjaar 2020 is begroot waarbij een toelichting daarop ontbreekt wordt de regering gevraagd in de memorie van toelichting hierop in te gaan. In geval het ontbreken van de meerjarige cijfers een omissie betreft wordt gevraagd die recht te trekken in de memorie van toelichting.

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

b. "Red Tape" reduceren

Uit de tabel op pagina 150 van de Algemene Beschouwingen blijkt dat bij activiteit 2.1.4 “Red Tape’ reduceren” voor het dienstjaar 2020 NAf 67.500 is begroot en voor verdere dienstjaren NAf 17.500. De omvang van de begrote bedragen zou volgens de Raad kunnen impliceren dat in 2020 het gewenste niveau dan wel het beoogde doel zal worden bereikt waardoor vanaf 2021 alleen het in stand houden van de maatregelen aandacht behoeft.

De regering wordt gevraagd in de memorie van toelichting in te gaan op de begrote bedragen in relatie tot de ontwikkelingen bij dit traject.

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

c. Investeringsproject binnenstad

In de tabel op pagina 154 van de Algemene Beschouwingen is bij activiteit 3.2.2 ten behoeve van “Investeringsprojecten ter bevordering van toeristische sector en binnenstad” eenmalig, namelijk voor het dienstjaar 2020 NAf 4 miljoen begroot.

De regering wordt geadviseerd dit voornemen in de memorie van toelichting toe te lichten en tevens het eenjarig karakter ervan.

De regering zal staande de openbare vergadering hierop reageren.

d. Uitvoeringskracht Ministerie van Economische Ontwikkeling

Middels de implementatie van de voor het dienstjaar 2020 gestelde algemene doelen streeft het ministerie van Economische Ontwikkeling ernaar op integrale wijze een bijdrage te leveren aan het versterken van de economische structuur, de verbetering van het investeringsklimaat, het versterken van internationale samenwerking en het creëren van meer welvaart.

Volgens de regering is genoemd ministerie verantwoordelijk voor het opstellen van economisch beleid en zorgt voor een breed draagvlak hiervoor. In dit kader is het van belang instrumenten te onderhouden en te actualiseren voor het continu monitoren van lokale en internationale economische ontwikkelingen. Op basis van macro-economische analyses en projecties worden de mogelijke economische trends geïdentificeerd waarop, indien nodig daarop wordt ingespeeld. Volgens de memorie van toelichting faciliteert en ondersteunt het ministerie van Economische Ontwikkeling dienstverlening bij het opstellen en uitvoeren van een duurzaam economisch beleid. Dit ministerie zou volgens de memorie van toelichting voldoende faciliteiten en incentives aanbieden om (lokale en buitenlandse) investeerders aan te trekken en actief contact te leggen met potentiële buitenlandse investeerders.

Uitgaande van het bovenstaande kan volgens de Raad worden geconcludeerd dat er een grote verantwoordelijkheid op voornoemd ministerie rust voor wat betreft het in ruime zin faciliteren van (potentiële) investeerders en het bevorderen van de economische ontwikkeling in Curaçao en dat de ontwikkelingen op dit gebied in sterke mate afhangen van de inzet en inspanningen van genoemd ministerie. Het met voortvarendheid implementeren van het eerder beschreven noodzakelijke aan het ministerie toebedeelde beleid dat cruciaal is voor de economische ontwikkeling en daarmee de ontwikkeling van het welzijn en de welvaart van Curaçao, wordt als vanzelfsprekend verondersteld. In dit verband is het belangrijk om te verifiëren wat de stand van zaken is van bepaalde voor de economie, het investeringsklimaat en ondernemerschap als

relevant aangemerkte trajecten waar het ministerie van Economische Ontwikkeling verantwoordelijk voor is. Zie hiervoor onderstaande tabel.

Pagina	Voornemens conform de Ontwerpbegroting 2020	Opmerking
147 – laatste alinea en vervolg op 148	Onder de Fair Trade Authority Curaçao worden de volgende onderdelen opgericht: Regulatory Board en Consumentenautoriteit	Dit voornemen dateert minimaal uit de Begroting 2018 waarvan de stand van zaken onbekend is.
150 – 2.1.4	Red tape reduceren	Vanaf de begroting voor het dienstjaar 2017 wordt hier melding van gemaakt, en daarna telkens opgenomen als nieuw beleidsvoornemen.
150 – 2.3.2	Cost of doing business	Het is in diverse begrotingen voorgekomen; onbekend is wat het einddoel wordt en wat de stand van zaken is.
150 – 2.4.1	Duurzame energie	Het betreft een herhaling uit voorgaande begrotingen waarbij de stand van zaken onbekend is.
152 – tweede tekstblok	Het realiseren van een “red carpet” behandeling aan investeerders	Het betreft een herhaling uit voorgaande begrotingen waarvan de stand van zaken onbekend is.
152 - voorlaatste alinea	Oprichting van een energiebureau	Het betreft een terugkerend voornemen waarvan de stand van zaken onbekend is.
153 – 2.1	De doorlooptijd voor afgifte van vergunningen is teruggebracht tot drie weken	Het betreft een herhaling waarbij onduidelijk is wanneer het gewenste doel zal zijn bereikt.
153 - 2.2	Minstens 25 bedrijven worden jaarlijks begeleid om te starten met de export van producten en diensten	Het betreft een terugkerend voornemen waarbij onbekend is in welke mate dit gerealiseerd is/wordt. Tevens wordt dit verder niet nader toegelicht in de memorie van toelichting bij de ontwerpbegroting 2020.
153 -2.3	De export stijgt jaarlijks met 1%	Het betreft een terugkerend voornemen waarbij onbekend is in welke mate dit gerealiseerd is/wordt. Tevens wordt dit verder niet nader toegelicht in de memorie

		van toelichting bij de Ontwerpbegroting 2020.
155 – twee vóór de laatste alinea	Oprichten van een Visserij-autoriteit	Hiervoor worden sinds de Begroting 2017 middelen gereserveerd; onbekend is wat de stand van zaken is.
155 – laatste alinea	Voor de verdere ontwikkeling van de creatieve sector wordt beoogd een filmbureau op te richten	Het betreft een herhaling zeker vanaf Begroting 2017; onbekend is wat de stand van zaken is.
156 – 1e alinea	Het opzetten van een incentiveprogramma om de MBK-ondernemingen te stimuleren	Het betreft een herhaling uit eerdere begrotingen, zonder enige update over de tot nu toe bereikte resultaten.

Terwijl het IMF en het Cft erop aandringen om omwille van verbetering van het investeringsklimaat een aantal zaken te verbeteren, zoals het elimineren van red tape bij de behandeling van potentiële investeerders, verlaging van de cost of doing business, flexibilisering van de arbeidsmarkt verschaft bovenstaande tabel enig inzicht in de snelheid en voortvarendheid waarmee cruciaal beleid, dat noodzakelijk is om verbetering aan te kunnen brengen in de structuur van de economie, wordt uitgevoerd. Het beeld laat zien dat de uitkomsten van de tot nu toe gepleegde inspanningen door het ministerie van Economische Ontwikkeling voor verbetering vatbaar zijn.

Teneinde het realiteitsgehalte van de begrotingen te verhogen wordt de regering geadviseerd bij het uitstippelen van de voornemens in de begrotingen rekening te houden met de uitvoeringskracht van de ministeries en andere factoren waar de implementatie van voornemens van afhangen

De regering zal rekening houden met het advies van de Raad.

6. Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport

a. University of Curaçao

Onder de tabel “Functie 48 Bijzonder Hoger Onderwijs” op pagina 170 van de Algemene Beschouwingen is aangegeven dat deze functie het zorggebied hoger onderwijs behelst en wordt toegekend als overdracht aan de University of Curaçao. Daarbij is volgens de Algemene Beschouwingen een deel bestemd voor de ontwikkeling en uitvoering van onderzoek, wetenschapsontwikkeling en het wetenschapsbeleid. Het is niet duidelijk of het bedrag van NAf 15.494.500 alleen bestemd is voor operationele zaken betreffende de universiteit of ook zal worden aangewend voor de accreditatie ervan.

De Raad adviseert de regering in de memorie van toelichting op het bovenstaande in te gaan.

De regering geeft aan dat “Functie 48 Bijzonder Hoger Onderwijs” (164800.4650) de totale overdracht aan de University of Curaçao betreft. Het gereserveerd bedrag is bestemd voor de operationele zaken betreffende de universiteit alsook voor de kosten die gemoeid zijn met de accreditatie hiervan.

b. FEFFIK

Uit “tabel 6. De kans op inzetbaarheid van de burgers van Curaçao op de arbeidsmarkt verhogen” op pagina 186 van de Algemene Beschouwingen blijkt dat ten behoeve van FEFFIK een bedrag van NAf 4.438.957 meerjarig is begroot. Voorts wordt in paragraaf “Samenhang met output” op pagina 188 van de Algemene Beschouwingen in de laatste alinea aangegeven dat daar waar jongeren uit het reguliere onderwijssysteem vallen, re-integratie plaats moet vinden door het aanbieden van alternatieve trajecten, zoals SBO1+, leerwerktrajecten, Feffik, leergangen en opleidingen op maat. Het is een feit van algemene bekendheid dat FEFFIK ondertussen formeel opgeheven is en thans gewerkt wordt aan de afwikkeling van zaken.

Rekening houdend met het vorenstaande wordt de regering gevraagd, afhankelijk van de behoefte aan financiële middelen in verband met de afwikkeling van zaken, de meerjarige begroting bij te stellen en de memorie van toelichting met inachtneming van het bovenstaande aan te passen.

De regering geeft aan dat de 21 opleidingen die voorheen door de FEFFIK zijn aangeboden thans door het SBO Nilda Pinto te locatie Brievengat (Kaya Horacio Sprock) worden aangeboden. Met de feitelijke opheffing van de FEFFIK, zal dit bedrag per 2020 in de Eerste Suppletoire begroting worden overgeheveld naar 164602 “Openbaar Vakonderwijs”, waar de uitvoering van alternatieve trajecten zoals SBO1+ en regulier SBO wordt bekostigd.

7. Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

De cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) tonen al jaren een gestage groei van de vergrijzing van de bevolking van Curaçao, en dit zowel absoluut als relatief⁷. Ook voor de komende jaren zet deze stijging door volgens de prognoses⁸. Volgens de Raad is het dan ook te verwachten dat er een groei zal komen van de vraag naar intramurale bejaardenzorg. De Raad constateert dat hier bij de meerjarenramingen voor de subsidie aan bejaardenoorden (pagina 218 van de Algemene Beschouwingen, onderdeel 8.1.24) geen rekening wordt gehouden, omdat de opgenomen bedragen voor de subsidie aan bejaardenoorden meerjarig identiek zijn.

De Raad adviseert de regering in de meerjarenbegroting inzichtelijk te maken hoe de te verwachten groei van de intramurale bejaardenzorg in de komende jaren zal worden opgevangen.

Het beleid van de regering is, rekening houdend met de vergrijzing, gericht om minder verzorgend en meer faciliterend op te treden. Uitgaande van het voornoemde is het meerjarenplan gericht op de stimulering van de verschuiving van de intramurale zorg naar semi en extramurale zorg in de ouderenzorg.

⁷ Zie in dit verband CBS Age Distribution Curaçao 2015 – 2019

⁸ Zie in dit verband CBS: Population Projections 2015-2050

8. Ministerie van Financiën

a. Functie 95 “Algemene Uitgaven en inkomsten”

Uit de tweede tabel op pagina 271 van de Algemene Beschouwingen blijkt dat voor het dienstjaar 2020 ten behoeve van de Functie “95 Algemene Uitgaven en inkomsten”, Naf 5.599.300 is begroot op de gewone dienst. Uit de ontwerpbegroting 2020 (pagina 44) blijkt echter een bedrag van Naf 55.993.280 te zijn begroot bij deze functie voor het dienstjaar 2020.

Naar aanleiding van het vorenstaande adviseert de Raad de regering het bedrag behorende bij de bedoelde functie in de tweede tabel op pagina 271 van de Algemene Beschouwingen en het totaal bedrag op de gewone dienst – in dezelfde tabel - aan te passen.

De regering heeft de Algemene Beschouwingen aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

b. Douane

1°. Tabel bij vierde algemene doelstelling – instrument 4.5

De Raad constateert dat de begrote bedragen bij instrument 4.5 in Tabel “4. Het zorgdragen voor een optimaal en evenwichtig douanebeleid en een effectieve uitvoering daarvan” (pagina 285 van de Algemene Beschouwingen) niet zijn ingevuld.

De Raad vraagt de regering voornoemde tabel te vervolledigen voor zover hiervoor budgetten beschikbaar zijn.

De regering heeft de Algemene Beschouwingen aangepast conform het advies van de Raad van Advies.

2°. Investerings Douane

In de voorlaatste alinea op pagina 285 van de Algemene Beschouwingen wordt vermeld dat de Douane zal investeren in night vision verrekijkers, scan apparatuur, drones, fotoapparatuur en andere accessoires. *Aangezien deze voornemens ten minste sinds de Begroting voor het dienstjaar 2017 steeds terugkomen wordt de regering gevraagd in de memorie van toelichting aan te geven of de levensduur van de eerder genoemde materialen van dusdanig korte duur is (maximaal één jaar) dat deze jaarlijks moeten worden vervangen c.q. aangeschaft of dat de aanschaf steeds wordt uitgesteld. In het laatste geval wordt gevraagd aan te geven wat de reden daarvoor is en in hoeverre de Douane zonder de bedoelde vervangings- dan wel de uitbreidingsinvesteringen toch naar behoren kan of heeft kunnen functioneren.*

De regering merkt aan dat bij het doen van de investering de Douane uitgaat van materiaal met een duur van minimaal 5 jaar, tenzij het materiaal van aard een kortere levensduur heeft. De hier bedoelde en vermelde investeringen zijn merendeel niet gedaan. Dit heeft in de afgelopen jaren te maken met een tekort op de begroting, waardoor de investeringen telkens uitgesteld zijn. Over 2017 tot en met 2019 heeft de Douane niet over voldoende middelen kunnen beschikken

om de materialen aan te schaffen. Ter vervulling van de onder de Douane ressorterende taken, heeft de Douane steeds gebruik gemaakt van materiaal dat al beschikbaar is.

3°. Benodigde versterking bij BJZ en ALDA

In de laatste alinea op pagina 285 van de Algemene Beschouwingen wordt gemeld dat ter versterking van de afdeling Bureau Juridische Zaken (BJZ) en de implementatie van de Algemene landsverordening douane en accijnzen (ALDA) intern en extern twee technische bijstanders aangetrokken worden. *Aangezien de vorenstaande tekst telkenmale in de toelichting op de begrotingen verschijnt, wordt de regering gevraagd in de memorie van toelichting aan te geven om welke reden(en) de Douane eerder niet over kon gaan tot realisatie van het bedoelde voornemen en of de eventuele obstakels thans zijn opgeheven en of de betreffende afdelingen spoedig optimaal zullen kunnen functioneren.*

De regering heeft reeds een verzoek gedaan aan Nederland voor technische bijstand. Dit is niet eerder geaccordeerd. Echter zijn nu in het kader van het Groeiakkoord afspraken hierover gemaakt. De Douane zal binnenkort over kunnen gaan tot realisatie van het bedoelde voornemen om technische bijstand. De betreffende afdelingen zullen dan spoedig optimaal kunnen functioneren.

c. Risico's vijfde algemene doelstelling Ministerie van Financiën

Volgens pagina 287 van de Algemene Beschouwingen luidt de vijfde algemene doelstelling van het ministerie van Financiën "Uitgevoerde FATF aanbevelingen ter bestrijding van het witwassen van geld en financiering van terrorisme alsmede uitvoering geven aan de LvMOT en LID en het doen van onderzoek naar ongebruikelijke transacties in het kader van de Landsverordening integriteit ministers". In de derde alinea op pagina 289 van de Algemene Beschouwingen geeft de regering aan dat het beleid van het ministerie van Financiën erop gericht is bestaande barrières uit de weg te nemen om een aantrekkelijk (financieel) investeringsklimaat te garanderen. Volgens de Raad is het verbeteren van het (financieel) investeringsklimaat inderdaad imperatief. De Raad vraagt wel de aandacht van de regering voor de volgende onzekerheden met betrekking tot voornoemde algemene doelstelling.

Het stimuleren van een effectieve, efficiënte en veilige informatie-uitwisseling met meldsectoren van de FIU

Bij de eerste samenhang tussen output en activiteiten op pagina 289 voorlaatste tekstblok van de Algemene Beschouwingen, namelijk "Het stimuleren van een effectieve, efficiënte en veilige informatie-uitwisseling met meldsectoren van de FIU" wordt in hetzelfde tekstblok aangegeven dat het behalen van deze doelstelling mede zal afhangen van de beschikbare financiële ruimte en mankracht aan de zijde van de Financial Intelligence Unit (hierna: FIU) en aan melderzijde, welke doorgaans allen schaars zijn.

Het vorenstaande impliceert volgens de Raad dat realisatie van deze doelstelling niet gegarandeerd is, in die zin dat het kunnen beschikken over de nodige financiële middelen en mankracht onzeker is.

Het stimuleren van een effectief gebruik van FIU-informatie door en informatie-uitwisseling met ketenpartners

Bij de tweede samenhang tussen output en activiteiten op pagina 289, laatste tekstblok, van de Algemene Beschouwingen, namelijk “Het stimuleren van een effectief gebruik van FIU-informatie door en informatie-uitwisseling met ketenpartners” wordt in de eerste alinea op pagina 290 vermeld dat het alsnog invullen van de noodzakelijke personeelsbezetting zoals aangegeven door de Caribbean Financial Action Task Force (hierna: CFATF) tijdens de laatste evaluatie van Curaçao in 2011, een vereiste is voor deze operationele doelstelling. In dit verband dienen volgens de regering onder meer operationele analisten en toezichthouders aangetrokken te worden. Alhoewel de constatering reeds in 2011 is gedaan voor invulling van kritische functies bij de FIU is dit tot heden nog niet gerealiseerd. Evenmin blijkt uit de ontwerpbegroting 2020 dat middelen hiervoor zijn opgebracht. De openstaande functies zullen zeer waarschijnlijk er toe hebben geleid dat de FIU niet optimaal functioneert en niet in staat is de beoogde doelen op een gewenst niveau te realiseren.

Noodzakelijke investeringen voor vervullen rol FIU

Verder wordt in de eerste alinea op pagina 292 van de Algemene Beschouwingen aangegeven dat ter voorbereiding op de effectiviteit evaluatie, die Curaçao door de CFATF in 2021 zal ondergaan, thans een National Risk Assessment (NRA) project uitgevoerd wordt door Curaçao. In dit project onderzoekt Curaçao (d.w.z. onderzoeken alle betrokken sectoren, publiek en privaat) of Curaçao goed voorbereid is op de risico's van witwassen en terrorismefinanciering en waar haar risico's ter zake liggen. De uitkomst kan beschouwd worden als een nationale blauwdruk van hoe Curaçao er voor staat op dit gebied en welke aandachtspunten zij nog dient op te pakken om klaar te zijn voor de CFATF-evaluatie van Curaçao in 2021. Volgens de regering is de FIU aangewezen als één van de twee trekkers van dit project.

Zoals door de regering zelf aangegeven zal de uitkomst van de evaluatie in 2021 door CFATF een nationale blauwdruk zijn van hoe Curaçao er voor staat op dit gebied. Volgens de Raad zal de uitkomst van de evaluatie dus van invloed zijn op het internationale aanzien van Curaçao. Immers, de uitkomst van de evaluatie zal een belangrijk element van het algehele investeringsklimaat zijn en is in dat verband relevant naar potentiële buitenlandse investeerders toe. *In dit kader wordt geadviseerd – gegeven de zeer schaarse financiële middelen bij de overheid en de noodzakelijk te plegen investeringen bij de FIU (zie bovengenoemde onzekerheden) – middels prioritering de FIU in staat te stellen de noodzakelijke investeringen te mogen plegen opdat deze organisatie zijn rol optimaal kan vervullen vooral in verband met de aanstaande evaluatie van 2021.*

De regering wil aangegeven dat zij de FIU de noodzakelijke prioriteit heeft gegeven, waarbij ruimte is gecreëerd personeel aan te nemen. Daarnaast zijn middelen ter beschikking gesteld voor de benodigde investeringen.

Advies College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

In de brief van 23 augustus 2019 brengt het College Financieel toezicht (Cft) advies uit op basis van artikel 11 lid 1 Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) over de ontwerp-begroting 2020. Het Cft heeft de ontwerp-begroting zowel getoetst aan de normen van de Rft als aan de aanwijzing.

Oordeel

Ter compensatie van de tekorten van 2017 en 2018 zijn in de jaren 2021, 2022 en 2023 reserveringen opgenomen. Daarmee voldoet de OB niet aan de aanwijzing, die voorschrijft dat het compenseren van deze tekorten dient plaats te vinden middels overschotten in de jaren 2020, 2021 en 2022. Het tekort over de jaren 2017 en 2018 komt volgens Curaçao in totaal uit op ANG 175,3 miljoen. De OB compenseert voor slechts ANG 117,7 miljoen aan tekorten over de in de aanwijzing beschreven periode. Curaçao dient de OB aan te passen om te voldoen aan de aanwijzing.

Conform artikel 18, zesde lid, van de Rft, moeten maatregelen worden genomen om die tekorten te compenseren. Gezien de zorgelijke stand van de sociale problematiek, de economie en daarmee de effecten daarvan op de overheidsfinanciën is de economische basis van Curaçao als een kleine, insulaire economie te smal en klein om aan alle voorwaarden van de aanwijzing te voldoen.

De regering kan zich niet verenigen met de inhoud van de aanwijzing en heeft ook een beroepschrift ingediend tegen het Koninklijke Besluit van 12 juli, Stb. 2019, 279, houdende het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao als bedoeld in artikel 13, vijfde lid, en artikel 18, achtste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

Het betreffen ten onrechte besloten dat de tekorten op de gewone dienst van 2019 dit jaar moeten worden gecompenseerd, ten onrechte besloten dat de tekorten op de gewone dienst van 2017 en 2018 met overschotten in 2020, 2021 en 2022 moeten worden gecompenseerd en ten onrechte besloten dat de kortlopende schulden aan het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (hierna: APC) en de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB) waarvan de betalingstermijn is verstreken uiterlijk per 31 december 2022 moeten zijn afgelost.

De voornaamste bezwaren zijn de volgende. De gestelde termijnen zijn niet doelmatig en voorts in strijd met (de bedoeling van) de wet, met het zorgvuldigheidsbeginsel, het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en de rechtszekerheid.

Conform artikel 18, zesde lid, van de Rft, moeten maatregelen worden genomen om de tekorten van de afgelopen jaren te compenseren. Echter de regering acht het niet realistisch om in 2020 aan te vangen met het compenseren van de tekorten. Uit berekeningen van de CBCS blijkt dat het onverkort doorvoeren van de door de regering voorgestelde maatregelen leidt tot een grote economische teruggang. Om de sociaaleconomische problemen op Curaçao niet disproportioneel te verergeren en toch de begrotingsuitdagingen van 2020 het hoofd te bieden, heeft de regering gekozen om enkele van de voorgenomen maatregelen in een meer geleidelijke vorm door te voeren. Begrotingsevenwicht is echter geen statisch feit, maar een resultante van constante inspanningen gericht op het balanceren van inkomsten en uitgaven, gegeven de economische ontwikkelingen.

Gelet op het voorgaande heeft Curaçao het groeiakkoord getekend met Nederland, naar hersteld vertrouwen en voor een welvarend Curaçao, waar gewerkt wordt aan het keren van een neergaande economische ontwikkeling, sanering van de overheidsfinanciën, verbetering van het

financieel beheer, toewerken naar een efficiënte en slagvaardige overheidsorganisatie en versterking van de sociale samenhang.

Met betrekking tot de periode van tekortcompensatie in het tweede onderdeel van de aanwijzing heeft de regering in haar zienswijze voorgesteld een periode aan te houden van vijf jaar conform met Nederland afgesproken in het Groeiakkoord.

De vaststelling van een periode van vijf jaar voor de tekortcompensatie is doelmatig, realistisch en redelijk, gelet op de feitelijke economische situatie van Curaçao en de negatieve effecten op de economie van de maatregelen die nodig zouden zijn om de tekorten te compenseren in een kortere periode. Een kortere periode voor de compensatie van de tekorten verzwakt juist de economie zodanig dat er sprake is van het in stand houden van een versterkende negatieve trend. Het Internationaal Monetair Fonds (hierna: het IMF) heeft in zijn rapport 'Article IV Consultation 2018' aangegeven, dat begrotingsbeleid ruimte moet bieden voor afwijkingen van de criteria voor gezonde overheidsfinanciën, indien er sprake is van aanzienlijke externe schokken. In zijn 'Main conclusions' van 7 juni 2019 heeft het IMF de belangrijkste bevindingen van zijn meest recente bezoek gerapporteerd. Het IMF merkt onder meer op:

In staff's view, consistent implementation of quality measures is more important for reaching medium-term sustainability than the speed of adjustment. It is important to proceed expeditiously with implementing durable measures to tighten expenditure controls and improve overall public financial management, strengthen revenue mobilization and address significant fiscal risks, especially health insurance and pensions. Expenditure cuts would need to be accompanied by changes in legislation to ensure their durability. As long as the implementation of these measures is on track, a gradual adjustment path, reaching fiscal balance by 2021, would be viable. This gradual approach differs from the more frontloaded adjustment proposed by the Dutch-led supervisory authority (Cft), in order to minimize the negative impact on growth.⁹ The large upfront fiscal adjustment entailed by the Cft proposal (about 3.4 percent of GDP in 2020), would require large expenditure cuts, including on social spending, and could further undermine growth and make restoring medium-term sustainability more difficult. At the same time, for the more gradual path to be credible, the authorities should legislate measures upfront and remain committed to continuing the adjustment over the medium term and to reaching a primary surplus in 2022-24 in order to place government debt firmly on a downward path, as illustrated in the staff's adjustment scenario.'

⁹ The Cft proposes to compensate the cumulative current fiscal deficit from 2017-19 over three years by achieving current surpluses of equal size in each year over 2020-22, effectively frontloading the entire adjustment to 2020. For example, if the 2019 current deficit is 1.7 percent of GDP as projected in the staff's baseline scenario, this approach would require surpluses of about 1.7 percent of GDP in 2020-22. However, in 2020, this would imply an adjustment of about 3.4 percent of GDP. An adjustment of this magnitude in an environment of continued economic weakness can be counterproductive as it could lead to further contraction (estimated at 1½ percent in 2020).

De aanwijzing schrijft tevens voor dat de kortlopende schulden aan het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) en de Sociale Verzekeringsbank (SVB), waarvan de betalingstermijn is verstreken, per 31 december 2022 moeten zijn afgelost. Aangezien de OB in de jaren tot en met 2022 onvoldoende compenseert voor de tekorten uit 2017 en 2018, bestaat het risico dat Curaçao ook niet kan voldoen aan dit onderdeel van de aanwijzing. De tekortcompensatie in de OB dient daarom ook om die reden in lijn te worden gebracht met de aanwijzing.

De regering acht dat de aanwijzing om de kortlopende schulden aan het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) en de Sociale Verzekeringsbank (SVB), per 31 december 2022 af te lossen, onnodig en onevenredig bezwarend en contraproductief zal zijn. In de overeenkomst met het APC is een aflossingssequentie afgesproken van 120 maandelijkse termijnen van Naf 1,2 miljoen. Toepassing van een aflossingsschema van 36 maanden, zoals in de aanwijzing opgenomen, betekent dat per maand een bedrag van Naf 4 miljoen moet worden afgelost. Een dergelijk aflossingsbedrag is onevenredig bezwarend gelet op het beheer van de liquiditeiten van het Land en zal in de praktijk snel kunnen leiden tot nieuwe achterstanden. Onderdeel van de betalingsachterstand is een schuld aan het APC die 'geërfd' is uit de boedel van het voormalige eilandgebied Curaçao. Het betreft voornamelijk een schuld aan het APC van het Gouvernementswerklieden pensioenfonds van Naf 54,5 miljoen. Het Cft refereert daaraan in zijn brief van 14 augustus 2019. Het (vorige) kabinet Koeiman heeft hierover echter met het Cft al basisovereenstemming bereikt dat dit bedrag via een lening kan worden gefinancierd. Overigens de normale maandelijkse afdracht aan het APC verloopt geheel volgens schema.

De schuld aan de SVB betreft voor een groot deel schulden ter hoogte van Naf 88 miljoen in verband met de boedelscheiding van de Nederlandse Antillen. Die schuld behoort net als de schuld van het Gouvernementswerklieden pensioenfonds aan het APC tot de 'erfenis' en is niet het gevolg van het (recentelijk) niet nakomen van betalingsverplichtingen op basis van de gewone dienst jegens de SVB. Ook voor deze schuld geldt dat het (vorige) kabinet Koeiman hierover met het Cft al basisovereenstemming heeft bereikt dat dit bedrag via een lening kan worden gefinancierd. De aflossing aan de SVB van de achterstallige normale termijnen heeft sinds de aanwijzing al grotendeels (voor 2/3) plaatsgevonden.

Overigens de regering verwacht dat de terugbetaling aan zowel het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) kan plaatsvinden uit de begrotingsoverschotten waarvan vanaf 2021 sprake zal zijn.

Gewone dienst

Belastingopbrengsten

De stijging in de belastingopbrengsten wordt voornamelijk veroorzaakt door een verschuiving van de omzetbelasting naar de ABB. Hierbij gaat Curaçao uit van extra belastingopbrengsten van ANG 100 miljoen op jaarbasis. Het Cft verzoekt voor deze meeropbrengsten een onderbouwing te geven.

De regering bericht dat deze taakstellende verhoging in vergelijking is met de inkomsten van het basispad. De tariefopbouw voor goederen en diensten resulteert in de taakstellende verhoging van de inkomsten uit ABB (vervanging van de omzetbelasting). De toename van de begrote inkomsten zal enerzijds het gevolg zijn van de gefaseerde afschaffing van de vrijstelling bij invoer,

verhoging compliance door inning van de belastinginkomsten bij invoer en door aanpassing van de tarieven.

Curaçao begroot voor de onroerend zaakbelasting (OZB) een stijging van ANG 13,1 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2019. Voor deze stijging ontbreekt een toelichting. Ook de raming voor de overdrachtsbelasting, afvalstoffenheffing en accijnzen behoeven additionele onderbouwing en toelichting. Daarbij merkt het Cft op dat bij het begroten van de accijnzen geen rekening is gehouden met een verminderd volume als gevolg van de economische situatie van het land. Het Cft verzoekt dit aspect nader toe te lichten in de OB.

Voor wat betreft de toename in de onroerende zaakbelasting worden geleidelijk voorlopige aanslagen vernietigd en worden definitieve aanslagen opgelegd, welke dan voor een toename in de opbrengsten zorgen. Daarnaast wordt door het introduceren van een aangifteplicht voor onroerende zaken, jaarlijks additionele meeropbrengsten verwacht.

Additionele toelichting op de afvalstoffenbelasting en accijnzen is verwerkt in de ontwerpbegroting conform ambtelijke berichtgeving aan het Cft. Tevens is bij het begroten van de accijnzen wel degelijk rekening gehouden met de prijselasticiteit en effecten van de economische situatie van het land. De effecten zijn zowel door de Centrale Bank van Curacao en Sint Maarten als door het ministerie van Economische Ontwikkeling meegenomen in hun analyses.

Dividenden

De dividenden worden voor 2020 en latere jaren begroot op ANG 23 miljoen, dit bedrag is niet onderbouwd. Conform de afspraken van 17 oktober 2018 zou Curaçao een dividendbeleid vaststellen. Dit dient ook de grondslag te vormen voor het in de OB op te nemen bedrag aan dividendinkomsten. Het Cft verzoekt om een onderbouwing voor de begrote dividenden en tevens aan te geven hoe het traject tot vaststelling van het dividendbeleid versneld en uiterlijk gelijktijdig met de vaststelling van de begroting 2020 afgerond zal worden.

De regering bericht dat de voor de Begroting 2020 begrote dividenden, NAf 23 miljoen, conform is aan de wijziging op de Begroting 2019. Voor de Begroting 2019 was oorspronkelijk NAf 35,8 miljoen begroot, welke daarna naar beneden was aangepast met NAf 11,9 miljoen.

In het traject tot vaststelling van het dividendbeleid is eerder een algemeen dividend beleid opgesteld en aan de Stichting Bureau Toezicht en Normering overheidsentiteiten (SBTNO) voorgelegd voor advies. Na het advies van SBTNO heeft de regering besloten dit advies door tussenkomst van de verschillende ministers aan de diverse overheids-N.V.'s te sturen met het verzoek dat de algemene vergadering van aandeelhouders en de individuele overheidsvennootschappen een bepaald richtinggevend kader formuleren voor een dividendbeleid, daarbij rekening houdend met de specifieke omstandigheden van ieder onderneming. Dit traject is nog gaande.

Personeelslasten

De personeelslasten in de OB bedragen ANG 475,2 miljoen, een stijging van ANG 33,5 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2019. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de eenmalige betaling van ANG 34,9 miljoen voor een afvloeiingsplan. In de OB is een daling van de

personeelslasten in 2021 en 2022 te zien, doordat er rekening is gehouden met een afvloeiingsplan van ambtenaren waarbij er voor elke drie uittreeders sprake zal zijn van één instromer. Het Cft vraagt om in de OB nadrukkelijk aandacht te besteden aan de wijze waarop deze herstructurering wordt uitgevoerd en de beleidsmatige gevolgen hiervan.

De plannen voor de herstructurering worden door het Ministerie van Bestuurlijke Planning en Dienstverlening uitgewerkt en uitgevoerd, in nauwe samenwerking met de overige ministeries. Bij de keuze van de personeelsleden die een afvloeiingsregeling aangeboden krijgen wordt reeds rekening gehouden met de kritische functies bij de verschillende ministeries, en worden de kosten van de regeling opgewogen tegen de verwachte besparingen en/of efficiëntiewinsten. Eventuele onvoorziene (beleidsmatige) gevolgen worden tijdens de uitvoering van de afvloeiing opgevangen. Ervan uitgaande dat een redelijk groot aantal van de aangeschreven personeelsleden gebruik zal maken van de afvloeiingsregeling, zijn de verwachte financiële gevolgen hiervan opgenomen in de OB, bestaande uit een eenmalige betaling van NAF 34,9 miljoen in 2019 en een daling in de personeelskosten in 2021 en 2022.

Overige lasten

Door de commissie begrotingsdoorlichting is een verschil geconstateerd van circa ANG 50 miljoen per jaar tussen enerzijds de begroting van de posten “goederen en diensten” en “subsidies en overdrachten” en anderzijds het daadwerkelijke uitgavenniveau van deze posten. In de OB is deze verhoging doorgevoerd, maar is tevens een verlaging van ANG 35 miljoen verwerkt. Aanvullend constateert het Cft dat naast de taakstellende verlaging van de lasten ook verhogingen in de betreffende posten zijn begroot, waardoor een deel van de besparing reeds teniet wordt gedaan.

De commissie begrotingsdoorlichting heeft in haar rapport aangegeven dat het risico van NAF 50 miljoen aan meerkosten gebaseerd is op ongewijzigd beleid. In haar rapport heeft de commissie dan ook geadviseerd om dit bedrag *niet* als voorziening op te nemen in de begroting (c.q. basispad). Conform het advies van de commissie is het wel van belang om bij het nemen en implementeren van ombuigingsvoorstellen rekening te houden met deze meerkosten, zodat voldoende middelen worden gegenereerd ter dekking van eventuele tegenvallers. De regering heeft – mede op insistentie van het Cft – alsnog een voorziening voor de meerkosten opgenomen in de begroting. De regering is echter van mening dat door het nemen van maatregelen, waaronder hoofdzakelijk een stringent (voorafgaand) toezicht op de bestedingen, het risico op overmatige kosten in de periode 2020-2023 structureel wordt afgebouwd, in lijn met het advies van de commissie begrotingsdoorlichting. Middels de implementatie van het Groeiakkoord wordt de uitvoering van de beleidsplannen per ministerie kritisch gevolgd, waardoor de kans op overschrijdingen ten op zichte van de begroting verder wordt verkleind.

Correcties op advies van Cft en commissie begrotingsdoorlichting

In de OB zijn een aantal correcties verwerkt die in eerdere adviezen van het Cft en door de commissie begrotingsdoorlichting zijn benoemd. Het gaat daarbij om dekking voor de rentelasten uit de aflossingsovereenkomst met het APC (ANG 6,2 miljoen), hogere afschrijvingskosten (ANG 19,7 miljoen), de kosten voor het convenant onderwijs (ANG 10,0 miljoen), kosten voor de juridische keten (ANG 3,5 miljoen) en de hogere uitgaven in het kader van de duurtetoeslag (ANG 2,2 miljoen). Het Cft stemt in met het doorvoeren van deze aanpassingen.

Kapitaaldienst

De uitgaven op de kapitaaldienst bestaan voor ANG 157,5 miljoen uit investeringen, waarvoor Curaçao voornemens is een bedrag van ANG 65,2 miljoen te lenen. Het Cft adviseert een aantal toelichtingen bij de investeringen toe te voegen aan de OB. Verder blijkt uit de toelichting bij de herstructurering van de belastingdienst niet waarom licentiekosten en hosting investeringen zijn en geen lasten gewone dienst.

De ontbrekende toelichtingen zijn verwerkt in onderhavige ontwerpbegroting. Met betrekking tot het NBC-IT Digitalisatieproject bij de Belastingdienst wordt toegelicht dat kosten aan licentie en hosting ook aangemerkt zijn als investering, omdat deze kosten zolang het project niet is opgeleverd, ook onderdeel zijn van de testfase om te komen tot het eindproduct.

Rentelastnorm, leningen en schuldpositie

De geschatte rentelasten van de collectieve sector blijven onder de rentelastnorm. Het Cft vraagt om aan te geven wanneer de vaststelling van de collectieve sector van Curaçao voor de jaren 2020 en 2021 wordt verwacht.

De regering bericht dat er een traject loopt voor de vaststelling van de collectieve sector voor de jaren 2019 en 2020 en niet voor de jaren 2020 en 2021. Voor wat betreft de vaststelling van de collectieve sector 2019-2020 is het advies van het Centraal bureau voor de statistiek van Curaçao in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland aangaande de vaststelling van de collectieve sector 2019/2020 nog in voorbereiding. Zodra het advies ten aanzien van de vaststelling van de collectieve sector gereed is zal deze na accordering beschikbaar worden gesteld en aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ter goedkeuring worden gezonden.

De OB toont in 2020 een lening van ANG 65,2 miljoen voor de financiering van investeringsuitgaven. De OB voorziet tevens dat in 2020 een lening van ANG 100 miljoen wordt geherfinancierd. In het Groeiakkoord is overeengekomen dat maximaal ANG 180 miljoen kan worden geleend voor productieve, rendabele investeringen in de periode 2019-2022 in aanvulling op de reeds aangekondigde investeringen. Het Cft vraagt in de OB nader in te gaan op de inzet en verwerking in de begroting van deze additionele leningen en de herfinanciering van de obligatielening van ANG 100 miljoen.

De in het groeiakkoord overeengekomen extra lening van NAF 180 miljoen kan worden aangegaan wanneer is voldaan aan de Pakketten van maatregelen 2019 tot en met 2022 conform tabel 1 van het groeiakkoord. Deze dienen ingevoerd zijn en verwerkt in de begroting. Na de toetsing van de voortgangscommissie zal middels de suppletoire begroting de extra lening op de begroting opgenomen worden.

De in 2020 te vervallen bullitlening 2,500% Oct 15 2010-2020 kan conform de Afspraken omtrent ondersteuning door Nederland uit bijlage 1, bij voldoende voortgang op de uitvoering van de afspraken uit dit akkoord en na advies Cft en in overleg met het ministerie van Financiën, omgezet worden in een aflossingslening met een looptijd van 10 jaar onder nog af te spreken

voorwaarden. In de begroting is de aflossing van de vervallende lening opgenomen als een bullitlening. Dus de te betalen rente is opgenomen in de begroting.

Sociale fondsen en zorgkosten

De tekorten in de sociale fondsen (in beheer van de SVB) lopen vanaf 2021 snel op. Het Cft constateert daarnaast dat in de OB de landsbijdrage voor de sociale fondsen in 2020 en verder jaarlijks circa ANG 14 miljoen lager wordt begroot dan de meerjarenbegroting van de SVB veronderstelt. Omdat er in de OB geen passende maatregelen zijn opgenomen om de door de SVB begrote tekorten bij de sociale fondsen te voorkomen en er ook geen rekening wordt gehouden met de wettelijke verplichting om tekorten in de sociale fondsen (via het schommelfonds) aan te zuiveren, voldoet de OB niet aan de Rft. Het Cft acht het positief dat de regering een commissie heeft ingesteld om de sociale fondsen door te lichten om te komen tot een financieel solide beleid en roept Curaçao op om zo snel mogelijk met daadkrachtige oplossingen te komen om de betaalbaarheid van de zorg en de sociale zekerheid te garanderen. Het Cft verzoekt om onder meer in de uitvoeringsrapportages te informeren over de uitkomsten van de doorlichting en de te nemen maatregelen.

Zoals door het Cft is opgemerkt heeft de regering een commissie ingesteld om de sociale fondsen door te lichten, teneinde het beleid inzake de sociale zekerheid en het schommelfonds verder te optimaliseren en om de betaalbaarheid van de zorg en de sociale zekerheid te garanderen. In de uitvoeringsrapportages zal de voortgang van de implementatie weergegeven worden.

Bovenop de tekorten in de sociale fondsen dient Curaçao de hogere exploitatiekosten van naar verwachting circa ANG 59 miljoen per jaar van het nieuwe ziekenhuis HNO (Hospital Nobo Otrobanda) op te vangen. Curaçao heeft in de OB opgenomen dat er maatregelen zijn getroffen voor bezuinigingen van circa ANG 84 miljoen. Het Cft is nog niet in het bezit van de volledige second opinion van de businesscase HNO inclusief gevoeligheidsanalyse, waarin de SOAB onder meer een oordeel zal geven over de hogere exploitatiekosten en de haalbaarheid van de daartoe voorgestelde bezuinigingen.

Met betrekking tot de second opinion van de businesscase van de HNO-stichtingen bericht de regering dat de SOAB momenteel bezig is met de afrondende fase van de second opinion van de businesscase. Zodra deze gereed is zal deze beschikbaar worden gesteld. Zodra de bezuinigingsmaatregelen bekend zijn zal hierover gerapporteerd kunnen worden.

Economische ontwikkelingen

Indexering van de belastingopbrengsten vindt plaats op basis van een reële ontwikkeling van het BBP van -3,8%. Dit is in afwijking van de gebruikelijke indexering op basis van de nominale ontwikkeling van het BBP, zoals dat in de vorige begrotingsramingen het geval was. Het Cft verzoekt in de OB toe te lichten dat van de gebruikelijke indexering wordt afgeweken.

De regering bericht dat uit voorzichtigheid zijn de belastingramingen gebaseerd op de reële economische groei. De hoge inflatieverwachtingen zouden additionele opwaartse druk hebben gehad op de begrote cijfers.

Uit de toelichting op de begrotingsraming kan worden opgemaakt dat er positieve ontwikkelingen in het toerisme worden verwacht, dat stillegging van de raffinaderij geen groot effect meer zal hebben in 2020 en dat de maatregelen die de overheid neemt in het kader van de aanwijzing een negatief effect zullen hebben op de consumptieve bestedingen. In de toelichting noemt de regering een aantal risico's bij de begrotingsraming zoals de meerjarige doorwerking van de sluiting van de raffinaderij, een verergering van de vluchtelingenproblematiek uit Venezuela en het onzekere effect van de voorgenomen verhoging van belastinginkomsten.

De toelichting op de economische groeiraming is zeer summier. De notitie van de CBCS, waarin de berekeningen zijn uitgewerkt en waarnaar in de OB wordt verwezen, is niet voor het Cft beschikbaar. Het Cft vraagt om de notitie van de CBCS alsnog aan het Cft beschikbaar te stellen.

De regering bericht dat de notitie van de CBCS vooralsnog voor intern gebruik is, onder andere gelet op de onzekerheden rond de raffinaderij.

Financieel beheer

In de OB worden diverse acties benoemd die een bijdrage zullen leveren aan de versterking van het financieel beheer en waarvoor ANG 13,9 miljoen extra wordt begroot. Het Cft adviseert om in de OB nader invulling te geven aan de wijze waarop deze acties tot stand komen, hoe de budgetten die hiervoor zijn begroot zullen worden ingezet en vraagt via de uitvoeringsrapportage te rapporteren over de voortgang.

De versterking van het financieel beheer is een van de drie pijlers van de in oktober 2018 door de regering vastgestelde "Groeistrategie Curaçao, integraal en samen". In dit kader wordt de nodige aandacht besteed aan de verbetering van het financieel beheer. Een belangrijk onderdeel hiervan is de overheidsbrede versterking van de financiële functies, waardoor de financiële afdelingen binnen de ministeries beter hun verantwoordelijkheden voor wat betreft de begrotingscyclus en het financieel beheer kunnen dragen. Het traject voor het aantrekken en aanstellen van de internal auditors en financial controllers is grotendeels afgerond. De werving en selectie van de financiële directeuren wordt in het 4de kwartaal van 2019 afgerond. De kosten gemoeid met de versterking van het financieel beheer zijn verwerkt in de begroting 2020 en latere jaren. Over de inzet van de begrote budgetten wordt in de reguliere maandelijkse en kwartaalrapportages gerapporteerd.

Staatsorganen en overige algemene organen

Tot de Staatsorganen en overige algemene organen behoren de volgende organisatorische eenheden:

- Staten
- Raad van Advies
- Algemene Rekenkamer
- Secretariaat SER/GOA
- Ombudsman
- Gemeenschappelijk Hof van Justitie
- Raad voor de Rechtshandhaving
- Defensie

10 Staatsorganen en overige algemene organen

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Bestuursorganen	18.599.100	18.623.100	18.649.400	18.649.400
02. Algemeen Beheer Staatsorganen	15.098.500	15.112.000	15.123.300	15.135.100
11. Rechtswezen	17.442.500	17.442.500	17.442.500	17.442.500
14. Defensie	8.340.000	8.340.000	8.340.000	8.340.000
Totaal	59.480.100	59.517.600	59.555.200	59.567.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Bestuursorganen	-	-	-	-
02. Algemeen Beheer Staatsorganen	372.500	182.500	182.500	182.500
11. Rechtswezen	-	-	-	-
14. Defensie	-	-	-	-
Totaal	372.500	182.500	182.500	182.500

Functie 01 Bestuursorganen

Onder de functie 01 Bestuursorganen vallen de Staten van Curaçao, het hoogste orgaan in onze Staatsinrichting.

Staten

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	18.495.800	18.519.800	18.546.100	18.546.100
Programmakosten	103.300	103.300	103.300	103.300
Totaal	18.599.100	18.623.100	18.649.400	18.649.400

Functie 02 Algemeen Beheer Staatsorganen

Onder de functie 02 Algemeen Beheer Staatsorganen vallen de Raad van Advies, de Algemene Rekenkamer, het Secretariaat SER/GOA en de Ombudsman.

Gewone dienst	2018	2019	2020	2021
Apparaatskosten	14.170.500	14.184.000	14.195.300	14.207.100
Programmakosten	928.000	928.000	928.000	928.000
Totaal	15.098.500	15.112.000	15.123.300	15.135.100

Kapitaaldienst	2018	2019	2020	2021
Apparaatskosten	372.500	182.500	182.500	182.500
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	372.500	182.500	182.500	182.500

Raad van Advies

Missie

De Raad van Advies van Curaçao bevordert een goed functionerende democratische rechtsstaat door als adviseur voor de regering en de Staten zorg te dragen voor onafhankelijke adviezen van een hoogwaardige kwaliteit waarbij de eenheid, rechtmatigheid, wetmatigheid en kwaliteit van bestuur en de belangen van de gemeenschap in acht worden genomen.

Staatsorgaan 10 en Overige Algemene Organen

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
02 Staatsorgaan	Algemeen Beheer	De belangrijkste taak van de Raad van Advies is het adviseren over ontwerpen van wettelijke regelingen

02 Staatsorgaan Beleidsterrein

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.094.500	2.102.000	2.107.300	2.112.700
Programmakosten	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	2.124.500	2.132.000	2.137.300	2.142.700
Kapitaal dienst				
Apparaatskosten	20.000	20.000	20.000	20.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	20.000	20.000	20.000	20.000

Outcome

De Raad van Advies heeft de volgende outcomes:

1. De verdere verbetering van de kwaliteit van de advisering met bijzondere aandacht voor de uitbreiding of verdere verbetering van de beschikbare kennis en het realiseren van de door de Raad voor adviesverzoeken vastgestelde behandeltermijn;
2. Het vergroten van de zichtbaarheid van de Raad van Advies als adviesinstantie; en
3. De ondersteuning van de bedrijfsvoering.

Outcome 1. De verdere verbetering van de kwaliteit van de advisering

1.1 Output De verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
1.1.1 Verzorgen van masterclass en volgen van lokale cursussen	23.000	23.000	23.000	23.000
1.1.2 In stand houden van bibliotheek	9.000	9.000	9.000	9.000
Totaal	32.000	32.000	32.000	32.000
1.2 Output Samenwerkingsverband met de adviesraden binnen het Koninkrijk				
1.2.2 Bijwonen Caribisch Radenoverleg op Sint Maarten in 2020	11.000			
1.2.2 Bijwonen Koninkrijksraden-overleg op Sint Maarten in 2021		11.000		
1.2.3 Organiseren van Caribisch Radenoverleg op Curaçao in 2022			10.000	
1.2.4. Organiseren van Koninkrijksraden- overleg in Curaçao in 2023				15.000
1.2.5 Op ambtelijk niveau bijwonen Secretariatenoverleg betreffende adviesraden in het Caribisch deel van het Koninkrijk	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal	16.000	16.000	15.000	20.000
Totaal Outcomes	48.000	48.000	47.000	52.000

De kerntaak van de Raad van Advies is het adviseren over wetgeving en bestuur. Wetgeving moet aan (inhoudelijke) kwaliteitseisen voldoen. Een van de algemene doelstellingen van de Raad is het verder verbeteren van de kwaliteit van de advisering met bijzondere aandacht voor de uitbreiding of verdere verbetering van de beschikbare kennis en het realiseren van de door de Raad voor adviesverzoeken vastgestelde behandeltermijn.

De waarde van het advies van de Raad ligt besloten in de relevantie van het advies, de tijdigheid waarmee het is opgesteld en de onderbouwing. Het is om deze reden van belang dat de Raad bijzondere aandacht geeft aan de verdere uitbouw van de beschikbare kennis en het realiseren van de door de Raad voor adviesverzoeken vastgestelde behandeltermijn. De Raad streeft ernaar, afhankelijk van de inhoud van een aangeboden adviesverzoek, een adviestermijn van maximaal drie maanden aan te houden. Bij spoedadviesverzoeken hanteert de Raad in de regel een adviesperiode van zes weken.

Om hoger genoemde outcome te realiseren heeft de Raad de volgende output vastgesteld:

- de verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat;
- het houden van gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk der

Nederlanden zowel op het niveau van raadsleden of staatsraden als op ambtelijk niveau.

Output “De verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat”

Voor de realisering van de output van de verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat zullen elk jaar de volgende activiteiten worden verricht:

- het stellen van de medewerkers van het Secretariaat in de gelegenheid om cursussen te volgen;
- het in stand houden van een gedegen bibliotheek door de betaling van de bestaande abonnementen op vaktijdschriften en de aankoop van boeken.

Ter realisering van de eerstgenoemde output wordt ernaar gestreefd om elk jaar de medewerkers van het Secretariaat in de gelegenheid te stellen om cursussen te volgen.

In het jaar 2020 zullen de medewerkers van het Secretariaat in de gelegenheid worden gesteld om cursussen die lokaal worden gegeven te volgen. Bedoeld wordt postacademische cursussen die door de University of Curaçao Dr. Moises da Costa Gomez worden georganiseerd.

Ook zal vanwege het beperkte aanbod op de lokale markt van cursussen op projectmatige basis één keer per jaar een cursus of masterclass op maat ten behoeve van de medewerkers van het Secretariaat worden georganiseerd. Het is ongewenst om de investering gemoeid met het organiseren van deze masterclass te doen ten behoeve van slechts de medewerkers van het Secretariaat van de Raad, dat een relatief kleine organisatie is. Om deze reden zullen ook de juristen van de ambtelijke diensten, de juristen die deel uitmaken van de ondersteunende staf van andere Hoge Colleges van Staat en adviesraden binnen het Koninkrijk in de gelegenheid worden gesteld om deze masterclass te volgen. In het kader van de verbetering van de kwaliteit van wet- en regelgeving is ook de verbetering van de wetgevingsproducten van de ambtelijke diensten die in het wetgevingsproces betrokken zijn van belang. De masterclass zal hieraan bijdragen.

In de tweede helft van het jaar 2020 zal in ieder geval een masterclass wetgeving worden georganiseerd. De organisatie hiervan zal in samenwerking met de Academie voor Wetgeving of de Raad van State in Nederland geschieden.

Bij het organiseren van een masterclass wetgeving in samenwerking met de Raad van State in Nederland zullen 2 medewerkers van de Raad van State gedurende vier dagdelen de masterclass in Curaçao verzorgen. Aan deze opleiding nemen (bij voorkeur) maximaal 20 deelnemers deel.

De kosten die aan voornoemde masterclass zijn verbonden bestaan uit de volgende componenten: de kosten voor de locatie, faciliteiten en consumptie en de reis- en verblijfkosten betreffende twee personen.

Een andere activiteit die van belang is voor de verdere professionalisering van de medewerkers van het Secretariaat is het in stand houden van een gedegen bibliotheek door handhaving van abonnementen op vaktijdschriften en door het aankopen van de nodige boeken. Het beschikbaar houden van goed gestructureerde, actuele en toegankelijke kennis- en informatiebronnen is een noodzaak. Het hiervoor geraamde bedrag is vastgesteld aan de hand van de opgestelde lijst van vaktijdschriften waarop wordt geabonneerd, namelijk drie vaktijdschriften en de aan te schaffen boeken.

Output “Het houden van gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk der Nederlanden”

De Raad heeft tevens als output vastgesteld het houden van gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk der Nederlanden zowel op het niveau van raadsleden of staatsraden als op ambtelijk niveau. In dit kader is het van belang gezamenlijk contacten met elkaar te blijven leggen, duidelijke afspraken te maken en de processen in de samenwerking met elkaar te evalueren. Dit laatste is belangrijk voor het onder meer stimuleren en ontwikkelen van het onderlinge vertrouwen tussen de adviesraden. Door samen te werken wordt onder meer beoogd kennis met elkaar te maken en informeel informatie en standpunten over aangelegenheden van wederzijds belang uit te wisselen.

Voor het bereiken van laatstgenoemde output zullen de volgende activiteiten in het jaar 2020 en volgende jaren worden verricht:

- het één keer per jaar houden van gestructureerd overleg met de adviesraden binnen het Koninkrijk door het bijwonen of zelf organiseren van een overleg met de overige adviesraden binnen het Koninkrijk (een Koninkrijksradenoverleg of een Caribisch Radenoverleg) om onderwerpen van gemeenschappelijk belang te bespreken;
- het één keer per jaar houden van een overleg tussen de secretariaten van de adviesraden binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk;
- de mogelijkheid bieden aan de medewerkers van de secretariaten van de andere adviesraden om stages te lopen.

In het jaar 2020 zal de Raad van Advies van Sint Maarten zorgdragen voor de organisatie van het Koninkrijksradenoverleg in Sint Maarten. In het jaar 2020 zal ook een secretariatenoverleg worden gehouden.

Outcome 2. Het vergroten van de zichtbaarheid van de Raad van Advies als adviesinstantie

2.1 Output Vergroten kenbaarheid belang in staatsbestel en verandering attitude samenleving jegens het belang van de Raad				
Activiteiten	2020	2023	2022	2023
2.1.1 Het in stand houden van een website	3.000	3.000	3.000	3.000
2.1.2 Het uitbrengen van een jaarverslag	11.000	11.000	11.000	11.000
2.1.3. Het beleggen van een persconferentie en het geven van interviews in radio- en televisieprogramma's	3.500	3.500	3.500	3.500
Totaal Outcome	17.500	17.500	17.500	17.500

Het is van belang dat alle deelnemers in het proces van wetgeving en bestuur, op politiek, bestuurlijk en ambtelijk niveau, zich van de constitutionele positie van de Raad van Advies bewust zijn en daarnaar handelen. Dit besef moet ook aanwezig zijn bij het publiek.

In het licht van het bovenstaande heeft de Raad met inachtneming van het vastgestelde “Communicatieplan Raad van Advies” als outcome vastgesteld het vergroten van de zichtbaarheid van de Raad van Advies als adviesinstantie. Het streven is dat er onder de doelgroepen van de Raad, waaronder het algemeen publiek, sprake is van voldoende kennis over de doelstellingen en taken van de Raad van Advies en van erkenning van en waardering voor zijn producten. Ten einde deze outcome te realiseren is als output vastgesteld het zorgen dat de gemeenschap het belang van de Raad van Advies in ons staatsbestel begrijpt. Met het oog daarop en binnen in voornoemd communicatieplan vastgestelde kader zullen in ieder geval de volgende activiteiten worden verricht:

- het in stand houden van een website van de Raad;
- het uitbrengen van een jaarverslag van de Raad;
- het beleggen van een persconferentie bij de presentatie van het jaarverslag van de Raad;
- het geven van interviews in radio- en/of televisieprogramma's.

Op de website wordt onder meer opgenomen de uitgebrachte adviezen van de Raad die openbaar kunnen worden gemaakt.

Ook het jaarverslag van de Raad is een activiteit om de doelgroepen bewust te maken van de rol dat de Raad in het proces van wetgeving heeft. De Raad zal in het jaar 2020 een jaarverslag betreffende het verslagjaar 2019 publiceren. De kosten die aan het uitbrengen van een jaarverslag zijn verbonden bestaan uit de volgende componenten: de kosten voor het opstellen van een essay door een gastauteur over een actueel onderwerp, de opmaak en het ontwerpen van het jaarverslag en het ontwerpen van een notificatiekaart. Voor de doelgroepen van de Raad zal de integrale tekst van dit jaarverslag uitsluitend op de website van de Raad beschikbaar zijn.

Samenhang met goed bestuur

Met de Landsverordening openbaarheid van bestuur Curaçao (A.B. 2010, no. 87, bijlage t) wordt onder meer beoogd een positieve gezindheid van het bestuur tot het verstrekken van informatie aan de maatschappij te bevorderen. In de Landsverordening Raad van Advies (A.B. 2010, no. 87, bijlage q) is de minister van Algemene Zaken belast met de openbaarmaking van adviezen van de Raad van Advies aan de regering en de Staten met de adviezen aan de Staten. De Raad heeft nadere afspraken met de regering en de Voorzitter van de Staten gemaakt over het tijdstip waarop de adviezen van de Raad op de website van de Raad kunnen worden geplaatst.

Outcome 3. Ondersteuning van de bedrijfsvoering

3.1 Output				
Diverse kostensoorten	2020	2021	2022	2023
3.1.1 Beloning van Personeel (4200)	1.361.100	1.361.100	1.361.100	1.361.100
3.1.2 Verbruik Goederen en Diensten (4400)	751.500	759.000	764.300	769.700
3.1.3 Afschrijving Vaste Activa (4500)	35.100	35.100	35.100	35.100
Totaal	2.147.700	2.155.200	2.160.500	2.165.900
3.1.9 Investerings (4900)	20.000	20.000	20.000	20.000

De omstandigheid dat het Secretariaat over kwalitatief goed personeel en de nodige instrumenten beschikt, sluit niet uit dat de behoefte kan ontstaan om in het kader van de ondersteuning van

de Raad advies van externe deskundigen over bijvoorbeeld specialistische onderwerpen in te winnen. De mate waarin gebruik zal worden gemaakt van deze mogelijkheid kan niet op voorhand worden vastgesteld. Immers een en ander is afhankelijk van de soorten adviesverzoeken die de Raad in het jaar 2020 zal ontvangen. Bij de vaststelling van het geraamde bedrag op de begrotingspost 100200.4379 Advieskosten is uitgegaan van drie externe adviezen.

In incidentele gevallen kan het, mede gelet op het streven om de door de Raad vastgestelde behandeltermijnen voor adviesverzoeken zoveel mogelijk te halen, gewenst zijn om de outputcapaciteit van de ondersteunende staf van het Secretariaat van de Raad tijdelijk uit te breiden. Dit zal geschieden door het inschakelen van een derde of derden ten laste van de begrotingspost 100200.4467 Overig Uitbesteed werk.

Algemene Rekenkamer Curaçao

De Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao (A.B. 2010 no. 87 bijlage h) bepaalt dat de werkzaamheden van de Rekenkamer de volgende gebieden omvatten.

1. Controle op het geldelijk en materieel beheer van de overheid in de ruimste zin, ongeacht welke vorm aan dat beheer is gegeven.
2. De Rekenkamer wijdt aandacht aan de doelmatigheid van het beheer van gelden en goederen, de Organisatie en de functionering van de diensten.
3. De Rekenkamer kan op haar door de Staten goedgekeurd verzoek zich met andere werkzaamheden belasten.
4. De Rekenkamer kan zowel op eigen initiatief als op verzoek van de Staten onderzoek verrichten naar de bestuurlijke integriteit van politieke en ambtelijke functionarissen bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden.
5. De Rekenkamer kan afspraken maken met de rekenkamers van Nederland, Aruba, en Sint Maarten alsmede met rekenkamers van andere landen over samenwerking en ondersteuning. Zij kan samen met of op verzoek van de rekenkamer van een ander land of internationale Organisatie onderzoeken verrichten.
6. De bevoegdheden van de Rekenkamer strekken zich uit tot alle instellingen en rechtspersonen die in het genot zijn van een subsidie of die het beheer voeren over gelden of goederen door het land verstrekt of waarvan bij het beheer het geldelijk belang van het land rechtstreeks of zijdelings is betrokken.

De inspanningen van de Rekenkamer waren sinds 10 oktober 2010 erop gericht om de organisatorische opbouw langs bovengenoemde kaders te implementeren en te versterken. De Rekenkamer heeft zowel op organisatorisch gebied als op het gebied van deskundigheidsbevordering belangrijke investeringen kunnen plegen inzake deskundigheidsbevordering binnen de organisatie. Voortzetting van dit traject zal evenals de voorgaande jaren, niet anders zijn.

Gebleken is dat ondanks de gepleegde investeringen op het gebied van deskundigheidsbevordering de organisatie het accent heeft verlegd op het uitvoeren van meer doelmatigheidsonderzoeken naast de rechtmatigheidsonderzoeken. Hierdoor dienen de medewerkers meer trainingen en coaching te krijgen om het werk op een efficiëntere en effectievere manier uit te kunnen voeren.

De Rekenkamer zal steeds de voor haar wettelijke weggelegde taak om de jaarrekeningen van het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao en de Landsloterij te controleren, uitvoeren. Dit brengt met zich mee dat deskundigen ingehuurd moeten worden om bijstand te verlenen, aangezien de Rekenkamer deze expertise niet in huis heeft.

Met het uitvoeren van integriteitsonderzoeken dient nog deskundigheid te worden ontwikkeld voor het maken van een aanvang hiervoor.

De Rekenkamer dient op dit moment nog te worden gekwalificeerd als een organisatie in ontwikkeling die haar hoogtepunt nog niet heeft bereikt. Immers, het zal een organisatie zijn die in een continuproces van ontwikkeling zal moeten blijven gezien de aard van de uit te voeren werkzaamheden en de veranderende omgevingsfactoren. De Rekenkamer is immers een kennisorganisatie.

De Rekenkamer heeft eveneens als doelstelling stapsgewijs te gaan voldoen aan alle standaarden van de ISSAI (International Standards of Supreme Audit Institutions). Bij voldoening aan deze standaarden reflecteert dit zich in de kwaliteit van de organisatie, zowel voor de output als de beheersing hiervan.

De interne processen dienen be- en/of herschreven te worden om op een meer efficiënte wijze het aansturen en beheersen hiervan mogelijk te maken.

De Rekenkamer is met ingang van 1 januari 2016 overgestapt van de sectorale indeling naar de zogenaamde ministeriele indeling.

Een betere afstemming van de personele capaciteit op de werkzaamheden die de Rekenkamer voor ogen heeft, brengt met zich mee dat de vacatures die de Rekenkamer thans nog heeft en voor zover nog niet ingevuld in 2017 en 2018, geleidelijk ingevuld zullen worden in het jaar 2019. Een voortgaand deskundigheidsbevorderingsproces of verbeteringsproces, welke in 2015 is opgestart, is op zijn plaats binnen de Rekenkamer aan de hand van gesignaleerde aandachtspunten door het huidige College en de secretaris. Dit zal in het bijzonder zeer bevorderlijk zijn voor het uitoefenen van de functies en prestaties van de medewerkers van de Rekenkamer. De wenselijkheidsbegroting voor 2020 is opgesteld met inachtneming van het voorgaande en met de noodzakelijke onafhankelijkheid in haar functioneren als richtlijn.

De Algemene Rekenkamer Curaçao (hierna: de Rekenkamer) heeft sinds 10 oktober 2010 diverse inspanningen gedaan om de organisatorische opbouw van de Rekenkamer te versterken zodat de Rekenkamer een bijdrage kan blijven leveren aan de optimalisatie van de overheid en zodoende een verschil te maken in het leven van de burgers. Dit wordt voorgeschreven door de International Standards of Supreme Audit Institutions (hierna: ISSAI) voor alle rekenkamers wereldwijd.

Voor een dynamische organisatie als de Rekenkamer zal het proces van versterken van de organisatorische opbouw een continuproces zijn waarbij de Rekenkamer inspeelt op actuele ontwikkelingen en er rekening wordt gehouden met de impact daarvan op de organisatie. In het kader van de impact op de organisatie worden de doelen en bijbehorende kwaliteitseisen voortdurend herijkt.

In het kader van de certificering van de Rekenkamer om ISSAI-proef te worden heeft de Rekenkamer in vervolg op het reeds opgestarte traject in 2010 in het jaar 2015 op basis van deze doelstelling het versterkingsproces uitgebreid ten einde te voldoen aan de ISSAI-12.

De ISSAI-12 stelt dat de mate waarin een rekenkamer in staat is om een verschil voor het leven van de burgers te maken afhankelijk is van de realisatie van vooraf vastgestelde doelstellingen met betrekking tot:

- accountability (versterking van de verantwoordingsplicht);
- relevance (het tonen van voortdurende relevantie voor burgers en andere belanghebbenden);
- model organization (het zijn van een modelorganisatie door middel van het geven van het goede voorbeeld).

Dit in gedachten hebbende heeft de Rekenkamer in 2015 de projecten om de Rekenkamer te versterken uitgebreid. Deze projecten zijn lopend en zullen in 2020 en de komende jaren verder worden voortgezet.

De projecten zijn gericht op:

- Het zijn van een modelorganisatie;
- Het bevorderen van deskundigheid bij het personeel;
- Het verhogen van de kwaliteit van de producten en het verlagen van de doorlooptijd van de onderzoeken;
- Het verbreden van de type onderzoeken conform de Landsverordening Algemene Rekenkamer Curaçao;
- Communicatie met stakeholders.

In onderstaand overzicht zijn de diverse activiteiten die onderdeel vormen van deze projecten en de planning voor de realisatie van deze activiteiten, opgenomen.

2020		2021		2022		2023		2024	
Rekenkamer als modelorganisatie									
Integriteit	opstellen beleid integriteit binnen de Rekenkamer	uitvoeren beleid integriteit binnen de Rekenkamer				reviseren beleid integriteit			
	reviseren gedragscode	internaliseren van de gedragscode				reviseren gedragscode			
Wegwerken tekortkomingen ML	doorvoeren eventuele aanbevelingen ML								
Optimalisatie van alle processen	beoordelen van alle processen en zo nodig aanpassen					reviseren van alle processen			
	internaliseren van alle processen.								
IT-beleid	vaststellen en gedeeltelijk implementeren van het IT-beleid	afroeden van de implementatie van het IT-onderhoud IT-beleid							
	doorvoeren aanbevelingen van de IT-audit					reviseren IT-beleid.			
	IT infrastructuur moderniseren.	onderhoud IT infrastructuur							
Deskundigheidsbevordering van personeel									
Cursus en opleiding	verstrekken van diverse cursussen gebaseerd op de individuele ontwikkelplannen (POP) en opleidingen	pelling resultaten professionaliserings-traject en ontwikkelingen op basis van de POP afspraken							
		opstellen plan vervolgcactie aan de hand van de resultaten		uitvoeren vervolgcacties aan de hand van resultaten van 2021					
		onderhouden deskundigheid medewerkers							
Integriteitstrainingen	verzorgen trainingen integriteitsonderzoeken	verzorgen van advanced training integriteitsondezoeken				Onderhouden kennis uitvoeren integriteits onderzoeken			
Verhogen kwaliteit van de producten en het verlagen van de doorlooptijd van de onderzoeken									
Digitalisen onderzoekstraject	afroeden digitaliseren van met name het onderzoeksarchief	onderhouden digitale onderzoeksarchief							
Afdeling Kwaliteitsbewaking	opzetten van de afdeling kwaliteitsbewaking	optimalisatie kwaliteit van de afdeling kwaliteitsbewaking				reviseren van de kwaliteitsafdeling			
ISSAI-certificering	opstellen plan van aanpak ISSAI proef maken van de organisatie	gedeeltelijke implementatie plan (pilot onderdelen)						reviseren van het plan	
Audit tool	afrondding implementatie audittemplates	onderhouden en bevorderen gebruik van het audit management systeem		onderhouden en bevorderen gebruik van het audit management systeem					
		implementatie template integriteit							
Vebreden van type onderzoeken conform de Landsverordening									
Integriteitonderzoeken	opstellen van een integriteitsauditplan	vaststellen van het integriteitsauditplan							
	vervaardigen van template voor integriteitonderzoeken	vaststellen van template voor integriteitonderzoeken							
	inventarisatie integriteits-risico bij de Overheid	pilot onderzoeken							
Communicatie met Stakeholders									
	uitbreiden van het Strategisch Plan Engagement met Stakeholders met betrekking tot andere stakeholders	aanstellen van een communicatiedeskundige		reviseren Strategisch Plan Engagement met Stakeholders					
	opstellen, vaststellen en uitvoeren communicatiebeleid	uitvoeren communicatiebeleid						reviseren van het communicatiebeleid	
	communicatie onderzoeksresultaten								

Naast het implementeren van systemen, op peil brengen van kennis en vaardigheden, opstellen van een beleid en beschrijven van alle processen dienen ook inspanningen te worden gedaan voor het onderhouden van deze aspecten. Hierdoor zal de Rekenkamer continu bezig zijn met de organisatorische versterking van de organisatie.

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	7.710.460	7.710.460	7.710.460	7.710.460
Programmakosten	218.000	218.000	218.000	218.000
Totaal	7.928.460	7.928.460	7.928.460	7.928.460
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	190.000	190.000	190.000	190.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	190.000	190.000	190.000	190.000

Sociaal Economische Raad

Wetswijzigingen die in procedure zijn:

Initiatief ontwerplandsverordening ter instelling van een Raad voor het Onderwijs en de Arbeidsmarkt (ROA)

Relevant voor het dienstjaar 2020 is nog steeds dat begin 2017, door de PAR-fractie in de Staten, een initiatief ontwerplandsverordening is ingediend die beoogt om wederom een Raad voor de Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) in te stellen. De SER heeft op 10 augustus 2018 dienaangaande een advies uitgebracht. Dit advies gaat uit van het instellen van een adviescollege voor de Toekomst van Werk en Educatie (TWE) in de zin van de Landsverordening adviescolleges (A.B. 2010, no. 87, bijlage g). Van belang hierbij is om te melden dat het Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, van de 11de september 2002, houdende instelling van de Raad van Onderwijs en Arbeidsmarkt (P.B. 2002, no 114) op 04 november 2009 niet meer van kracht is en dat het Landsbesluit ROA de dato 15 februari 2019, no. 19/0420 (zaaknummer 2015/054592), is ingetrokken.

Wederom zal in onderhavige begroting dus niet uitsluitend rekening moeten worden gehouden met de ondersteuning door het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA van de Sociaal Economische Raad (SER) en het Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (GOA). Immers, gezien de huidige financiële situatie van het eiland, de bestuurskracht van de ambtelijke-bestuurlijke organisatie en het feit dat de ondersteuning van een ROA reeds wettelijk bij het Bureau Secretariaatvoering is belegd (zie instellingslandsbesluit zoals opgenomen in P.B. 2002, no. 12) ligt het voor de hand dat dit bureau de feitelijke ondersteuning van de ROA/TWE op zich zal nemen. Uiteraard zal dat personele (verhoging van de personeelslasten) en andere financiële gevolgen met zich meebrengen in de sfeer van vergaderkosten, presentiegelden, reis- en verblijfskosten, advieskosten en mogelijk ook huur gebouw/terrein. Hierin dient op het moment van de wettelijke instelling van de ROA/TWE te worden voorzien.

Huidige wettelijke taak

De Sociaal Economische Raad is één van de op grond van artikel 72 van de Staatsregeling van Curaçao (A.B. 2010, no. 86) ingestelde vaste colleges van advies inzake wetgeving en bestuur en

is ingericht met inachtneming van de bepalingen van de Landsverordening adviescolleges (A.B. 2010, no. 87, bijlage g).

Op grond van artikel 2, eerste lid, van de Landsverordening Sociaal Economische Raad (A.B. 2010, no. 87, bijlage p) zoals gewijzigd bij P.B. 2017, no. 70, heeft de SER tot taak de regering en de Staten van advies te dienen over de hoofdlijnen van het te voeren sociaal economische beleid, aangelegenheden van sociale of economische aard en over wettelijke regelingen van sociaaleconomische aard.

Conform de Landsverordening georganiseerd overleg in ambtenarenzaken (P.B. 2008, nr. 70) is er een Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA), bestaande uit de Minister (Bestuur, Planning en Dienstverlening) en de Centrale Commissie van Vakbonden. In het CGOA wordt overleg gevoerd over alle aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van ambtenaren met inbegrip van de algemene regels volgens welke het personeelsbeleid wordt gevoerd.

Artikel 2 van het Landsbesluit, houdende algemene maatregelen, regelende de organisatie en taakstelling van het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA (P.B. 2002, no. 12) bepaalt dat het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA belast is met de ondersteuning van:

1. De Sociaal Economische Raad.
2. De Raad voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (welk nog niet operationeel is).
3. Het Landelijk Algemeen en Sectoraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken.
4. Andere door de regering aangewezen landelijke adviesorganen.
5. Commissies, werkgroepen en andere overlegfora, die een adviesorgaan, bedoeld onder 1, 2, 3 of 4, uit zijn midden aanwijst.

Visie

Het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA heeft, op grond van haar wettelijke taakstelling, sinds kort de volgende missie voor zichzelf geformuleerd, namelijk dat zij een onafhankelijke en betrouwbare partner is voor de SER en het CGOA die door interdisciplinair en verbindend te werken positief richting geeft aan het bevorderen van de bestuurskracht van Curaçao.

In 2020 zal verdere invulling worden gegeven aan de randvoorwaarden om deze visie integraal uit te voeren. Basisuitgangspunt daarbij is de verdere institutionele en capaciteitsversterking van het bureau door middel van deskundigheidsbevordering maar ook het kwantitatief versterken van de bezetting door het aantrekken van deskundige krachten die een bijdrage kunnen leveren aan de verwezenlijking van de hierboven aangehaalde visie. De bij het bureau werkzame 'senior adviseurs adviescolleges' evenals de overige personeelsleden zullen door middel van trainingen, opleidingen en masterclasses, die uit het oogpunt van kostenbesparing zoveel mogelijk gezamenlijk zullen worden opgezet en georganiseerd met de overige staatsorganen/hoge colleges van staat, de benodigde vaardigheden en competenties worden bijgebracht om hun adviserende taak effectiever en op kwalitatief hoogwaardig niveau te kunnen blijven uitvoeren. Met het oog op draagvlakvergroting en het creëren van meer betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij het taakgebied van de SER en met inachtneming van de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, de SDG's, zullen strategische samenwerkingsverbanden en partnerschappen worden aangegaan met relevante actoren

(onderzoeksinstituten, kenniscentra, denktanks, non-gouvernementele organisaties en belangengroeperingen), zowel lokaal, interregionaal (binnen het Koninkrijk), regionaal en internationaal.

Deze samenwerkingsverbanden en partnerschappen zullen worden aangegaan en onderhouden om kennis op te doen over relevante (lokale en internationale) trends en ontwikkelingen op sociaaleconomisch terrein ('toekomst van het werk', 'decent work', 'de impact van digitalisering/robotisering op de werkvloer', 'sociale inclusiviteit', care/green/blue-economy, orange-economy en economische opleving).

Het onderhouden van samenwerkingsverbanden en partnerschappen schept voorts de mogelijkheid om van dichtbij en op participatieve wijze internationale trends en ontwikkelingen te kunnen monitoren en om kennis op te doen van "best-practices" van zusterorganisaties binnen het Koninkrijk (SER'en van Aruba, Nederland en Sint Maarten), wereldwijd (binnen het verband van AICESIS, de internationale associatie van SER'en en vergelijkbare instituties) en ook regionaal CESALC (het regionale netwerk van SER'en) Door uitwisseling van kennis en ervaring en door actieve participatie binnen die gremia, kunnen ontwikkelingen, die mogelijkwerwijs een negatieve invloed kunnen hebben op het sociaaleconomische klimaat van Curaçao, vroegtijdig worden gesignaleerd en daar waar nodig geredresseerd.

Ook het bewerkstelligen van ontwikkelingen zoals het bevorderen van de opleving van de economie kan door het uitwisselen van kennis, expertise en "best practices" worden bewerkstelligd. Het uiteindelijke doel is om op onafhankelijke wijze een kritische bijdrage te blijven leveren aan de versterking van de lokale bestuurskracht opdat die redelijkerwijze in staat is om op doelmatige wijze in te spelen op sociaaleconomische ontwikkelingen.

Concrete activiteiten die ontplooid zullen worden in dat kader zijn:

- het organiseren maar ook actief bijwonen van conferenties, symposia en studiedagen over relevante en actuele sociaaleconomische thema's;
- het stimuleren en het levendig houden van maatschappelijke discussies over actuele onderwerpen met een sociaaleconomische dimensie;
- het bevorderen van media-aandacht voor actuele relevante sociaaleconomische thema's;
- zoveel mogelijk relevante actuele informatie plaatsen op de website van de SER (www.ser.cw);
- het uitbrengen van een kwartaalblad
- bekendheid geven aan internationale ontwikkelingen door publicaties, persberichten, signaleringen en (initiatief)adviezen, die ambtshalve zullen worden uitgebracht.

Immers, de SER heeft de ambitie om op proactieve wijze, gelet op haar wettelijke taakstelling, bij te dragen aan de vergroting van de welvaart en de verbetering van het welzijn van Curaçao en haar inwoners. Leidend daarbij zijn de uitgangspunten zoals opgenomen in het Nationaal Ontwikkelingsplan, het regeerakkoord, het regeerprogramma, het urgentieprogramma Armoedebestrijding en – in principe – de Nationale Groeistrategie.

Het door de SER gehanteerde welvaartsbegrip is een brede en omvat niet alleen materiële economische vooruitgang, maar ook aspecten van sociale welzijn en een goede kwaliteit van de leefomgeving, inclusief natuur en milieu. Vandaar het belang om daadwerkelijk het maximale uit de potentie van Curaçao te halen.

De SER beoogt door middel van onder meer zijn advisering bij te dragen aan de volgende sociaal economische doelstellingen:

- een duurzame economische groei;
- verhoging van de werkgelegenheid dan wel een evenwichtige arbeidsontwikkeling;
- een evenwichtige betalingsbalans;
- een billijk of evenwichtige inkomensverdeling;
- een stabiel prijsniveau dan wel een evenwichtig prijspeil;
- adequate leefomstandigheden in alle wijken.

Om nadere invulling te geven aan het aspect van verbindendheid zal de SER –naast het uitbrengen van adviezen (ambtshalve dan wel op verzoek van de wetgever) – conferenties, symposia en dialoogsessies organiseren en faciliteren. Deze conferenties, symposia en dialoogsessies zullen in nauwe samenwerking met relevante actoren uit de overheid en het maatschappelijk middenveld worden georganiseerd. De bedoeling is om de maatschappelijke discussie met betrekking tot sociaaleconomische onderwerpen te bevorderen. Daarnaast zullen relevante communicatie instrumenten worden ingezet om de bewustwording over en de maatschappelijke discussie omtrent relevante sociaaleconomische onderwerpen verder aan te wakkeren.

CGOA

De noodzakelijke randvoorwaarden zullen worden geschapen om het mogelijk te maken dat het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken kan rekenen op een onafhankelijke en betrouwbare partner in de vorm van het Bureau Secretariaatvoering. Bij het voorgaande moet niet alleen worden gedacht aan opleiding en training maar tevens aan de verdere kwalitatieve en kwantitatieve bemensing van het Bureau en het zorgdragen voor gedegen logistiek en infrastructuur (bij de tijd passende moderne vergaderfaciliteiten).

Sociaal Economische Raad

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
10.02 Staatsorganen en overige adviesorganen	02 SER	Streven naar kwaliteit en draagvlak van adviezen van de SER
	02 SER	Bevorderen van overlegeconomie
	02 SER	Goed geoutilleerd Secretariaat ten behoeve van de ondersteuning van de SER, het CGOA en op termijn ROA/TWE

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
10.02.02 Sociaal Economische Raad	2.244.700	2.244.700	2.244.700	2.244.700
Totaal:	2.244.700	2.244.700	2.244.700	2.244.700
Overdrachten	2020	2021	2022	2023
10.02.02 Sociaal Economische Raad	600.000	600.000	600.000	600.000

Totaal	600.000	600.000	600.000	600.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
10.02.02 Sociaal Economische Raad	35.000	35.000	35.000	35.000
Totaal	35.000	35.000	35.000	35.000

Bovenstaande kosten worden onderstaand per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

10.02.02 Sociaal Economische Raad

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.244.700	2.244.700	2.244.700	2.244.700
Programmakosten	600.000	600.000	600.000	600.000
Totaal	2.844.700	2.844.700	2.844.700	2.844.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	35.000	35.000	35.000	35.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	35.000	35.000	35.000	35.000

Algemene doelstelling

De SER is een op de wet gestoelde vast adviesorgaan, bestaande uit vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en onafhankelijke deskundigen. In deze tripartiete 'setting' beraadslaagt de SER over onderwerpen op sociaal economisch gebied en streeft met betrekking tot de advisering hierover naar consensus.

De SER vervult op sociaal economisch gebied een tweetal belangrijke functies te weten:

- het creëren van maatschappelijk draagvlak;
- het bieden van een overlegforum voor sociale partners.

De algemene doelstelling van de SER is de regering en de Staten, gevraagd en ongevraagd op kwalitatief hoogwaardige wijze te adviseren omtrent alle belangrijke onderwerpen van sociaaleconomische aard.

Samenhang met de centrale thema's en impacts

De SER zal zich door middel van haar adviezen richten op het bewerkstelligen van duurzame economische groei en het inzichtelijk maken van de mogelijkheden en randvoorwaarden voor het creëren van meer werkgelegenheid op Curaçao. De SER zal zich derhalve in het bijzonder richten op het versmelten van duurzame economische groei met sociale vooruitgang en ecologisch evenwicht (ten behoeve van een verantwoorde leef- en woonsituatie) voor de huidige generatie, conform het regeerprogramma, waardoor duurzame ontwikkeling bewerkstelligd kan worden voor zoveel mogelijk burgers binnen de Curaçaose gemeenschap. Door middel van haar adviezen en het ondersteunen van overlegfora als de Centrale Commissie van Vakbonden (CCvV) en het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA) zal het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA een wezenlijke bijdrage blijven leveren aan het bestrijden van armoede en het verkleinen van sociale ongelijkheid. Ook zal worden toegezien op adequate arbeidsomstandigheden en -voorwaarden.

Om dat laatste te bewerkstelligen is het uiteraard van belang dat de SER kritisch blijft toekijken op vooral de naleving van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur waardoor het

vertrouwen in zowel de overheid als in de toekomst van het land vergroot wordt. Uiteindelijk zal een beter gehalte aan goed bestuur alsmede het toewerken aan het voldoen aan de SDG's welke ook goed geëvalueerd wordt, wereldwijd, bijvoorbeeld op de website van de SER, met zich meebrengen dat het vertrouwen van externen (buitenlandse investeerders) in Curaçao zal toenemen.

Operationele doelstellingen

Operationele doelstellingen	Instrumenten (activiteiten)	Budget Naf.
1. Het bewerkstelligen van een veel betere relatie tussen het Bureau en zowel het GOA als de SER		
1.1 Het bewerkstelligen van een nog betere relatie tussen het Bureau en zowel het GOA als de SER	1.1.1 Door middel van open en geregeld dialoog, studiedagen, reflectiedagen samen met het presidium van zowel de SER als het GOA komen tot afspraken hoe beide platforms beter bediend kunnen worden	8.100
2. Structureel betrekken van de gemeenschap en creëren van een platform van deskundigen		
2.1 Structureel betrekken van de gemeenschap en creëren van een platform van deskundigen	2.1.1. Door middel van het zoeken en betrekken van relevante en bekwaame deskundigen (met sociaaleconomische relevantie) wordt een platform van deskundigen gecreëerd	20.000
3. Kennisverdieping/Verbreiding en verdiepen kennis van leden van de SER en het Secretariaat		
3.1. Verbreiden en verdiepen kennis van leden van de SER en het Secretariaat	3.1.1. Door middel van het uitnodigen voor het verzorgen van (interne) lezingen, discussies met voor het uit te brengen advies relevante personen of organisaties wordt de kennis van zowel de leden als het Secretariaat vergroot	12.000
	3.1.2. Door middel van relevante trainingen, het bijwonen van congressen, lezingen wordt de kennis van het secretariaat verbreed en verdiept om de adviesfunctie te versterken	30.000
	3.1.3. Indien op een bepaald specifiek terrein geen kennis binnen het secretariaat noch bij de leden is, zal deze specifieke expertise elders ingehuurd moeten worden	30.000
4. Moderne publieke voorlichting/Publieke voorlichting op een moderne en impact verzekerende leest		
4.1 Publieke voorlichting vanuit een representatief gebouw	4.1.1. De SER-website en de GOA-website onderhouden, actuele relevante content met regelmaat "opladen", de (gevraagde en ongevroagde) adviezen of eventuele convenanten of andere in CGOA verband afgesproken communicatie instrumenten	11.500
	4.1.2. actief onderhouden van contacten met de pers en relevante anderen	5.000
	4.1.3. kantoor representatiever en functioneler maken qua ruimte om meer contact met de media mogelijk te maken	10.000
5. Internationale "best practices"/Onderhouden van Internationale contacten		
5.1. Onderhouden van Internationale contacten	5.1.1. Betaling Lidmaatschap AICESIS	7.500
	5.1.2 Participatie Voorzitter en de Directeur/Algemene Secretaris ('Deputy Secretary General) aan de Algemene Vergadering en relevante conferenties van AICESIS en andere activiteiten zoals CESALC	45.000

Operationele doelstellingen	Instrumenten (activiteiten)	Budget Naf.
	5.1.3 Participatie aan andere internationale / regionale sociaal economische fora zoals de ILO	2.000
	5.1.4 Onderhouden van (persoonlijke) contacten met internationale en regionale SER's	1.000
	5.1.5 Als 'Deputy Secretary General' van AICESIS voor de Latijns-Amerikaanse en Caribische regio faciliteren van de (al dan niet virtuele) communicatie met de regio	5.000

Samenhang met output en activiteiten

Door goed ingespeeld te zijn op zowel het SER- als het CGOA platform zal bewerkstelligd worden dat de ondersteuning van beide platforms zeer "klantvriendelijk" zal plaatsvinden waarbij ook van de kant van het presidium van beide organen op de maat van de sterkte van het Secretariaat de behoeftes kenbaar worden gemaakt.

Door het openbaar maken van alle SER adviezen, rekening houdend met de wettelijke bepalingen ter zake, zal op een zeer transparante wijze een bijdrage worden geleverd aan het verwezenlijken van economische opleving op Curaçao. Daarnaast zal er volop aandacht zijn voor het uitbrengen van adviezen over de juiste randvoorwaarden voor het creëren van meer werkgelegenheid, welvaart en sociale cohesie. Kortom de SER zal derhalve een bijdrage leveren aan het enigszins wegnemen van (sociale) ongelijkheid binnen de samenleving en de weg plaveien naar het waarmaken van de VN duurzame ontwikkelingsdoelen, de SDG's.

Uiteraard is daarvoor van belang dat zowel het secretariaat op sterkte is qua kwantitatieve bezetting en dat zowel zij als de leden genoeg kennis in huis hebben- dan wel deze kunnen inhuren- om hoogwaardige adviezen uit te kunnen brengen. Daarnaast kan, door het onderhouden van relaties met de SER-en binnen het Koninkrijk, uit de regio en internationaal, bijgedragen worden aan kwalitatief hoogwaardige (inhoudelijke) adviezen, maar ook ingespeeld worden op internationale en regionale trends door onder meer met relevante actoren deze ontwikkelingen te bespreken en zo mogelijk anticiperend daarop te reageren.

Ter stimulering van de maatschappelijke discussie en het voorzien in relevante inhoudelijke informatie kan de SER, haar aldus hoogwaardige adviezen op haar website kunnen plaatsen. Daartoe is het tevens nodig om vooral bij de uitgebrachte (ongevraagde) adviezen op actuele sociaaleconomische onderwerpen door middel van een levendige interactie met de media genoeg aandacht te verzekeren. Door het vorenstaande kunnen uiteindelijk de gezamenlijke activiteiten in samenhang (t.w. het uitbrengen van kwalitatief inhoudelijk hoogwaardige adviezen, gebruik van de website en het actief betrekken van de media) ertoe leiden dat er een daadwerkelijke economische groei met inbegrip van sociale vooruitgang (armoedebestrijding en meer werkgelegenheid) wordt bewerkstelligd, inclusief adequate arbeidsomstandigheden.

1. Het bewerkstelligen van een nog betere relatie tussen het Bureau en zowel het GOA als de SER

Het Bureau zal om een goede dienstverlening aan haar primaire klanten, het SER en het GOA-platform, te verzekeren met grote regelmaat in gesprek moeten gaan met beide platforms. Dat is essentieel omdat beide platforms bekend moeten zijn met de mogelijke ondersteuning die het Bureau kan bieden –al dan niet met personeelsupgrading dan wel uitbesteding van specifieke

taken. Bij het voorgaande is natuurlijk van belang wat de specifieke behoeftes zijn van beide platforms aan ondersteuning (zowel logistieke als inhoudelijke ondersteuning).

Via dialoog met het presidium van de SER en het GOA vaststellen welke behoeftes de beide platforms hebben en daarover concrete afspraken maken wat mogelijk is. Ook omtrent de te hanteren procedures, tijdsplanning van activiteiten en afspraken omtrent de format, kwaliteit en andere bijzonderheden van de te leveren producten en diensten.

GOA

Ingevolge artikel 3, derde lid, artikel 5, vijfde lid en artikel 12, vijfde lid van de Landsverordening georganiseerd overleg in ambtenarenzaken (P.B. 2008, no. 70) ondersteunt het Bureau Secretariaatvoering SER/ROA/GOA tevens de Centrale Commissie van Vakbonden, het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken en op verzoek ook de Advies- en Arbitragecommissie. Ter uitvoering van artikel 23, tweede lid, van de Landsverordening georganiseerd overleg in ambtenarenzaken is gemeend op de begroting van de SER een begrotingspost op te voeren waarin de faciliteiten voor de tot de Centrale Commissie toegelaten organisaties zijn begroot ('Bijdragen en subsidie non-profit instellingen').

2. Structureel betrekken van de gemeenschap en het creëren van een platform van deskundigen

Het creëren van maatschappelijk draagvlak voor het regeringsbeleid op sociaal economisch gebied wordt nagestreefd door in tripartiete vorm te discussiëren over voornemens van de regering. Een breed maatschappelijk draagvlak voor het te voeren sociaal economisch beleid met een kritisch oog voor goed bestuur is essentieel voor een stabiele en duurzame ontwikkeling van een land. Het is dan ook daarom dat de SER meer en meer de geluiden uit de gemeenschap wenst te betrekken in haar advisering en kritisch blijft naar het bestuur ter verzekering van deugdelijk en effectief bestuur.

Hierbij moet worden opgemerkt dat het proces van het creëren van draagvlak door de SER beter tot zijn recht komt indien de SER reeds in een vroegtijdig stadium van de beleidsvorming wordt betrokken en dat de regering de SER tijdig advies vraagt over haar voornemens op sociaal economisch gebied en aan de SER de nodige tijd gunt om hierover een weloverwogen advies uit te brengen.

De SER biedt de sociale partners tevens een platform, een forum, om overleg te voeren over sociaal economische onderwerpen die werknemers en werkgevers aangaan. Deze zogenoemde forumfunctie van de SER is voor een stabiele en duurzame ontwikkeling van Curaçao eveneens van groot belang. Door middel van overleg over relevante sociaal economische onderwerpen kan een klimaat worden geschapen waarbij door de sociale partners een gezamenlijke strategie wordt ontwikkeld en uitgezet gericht op duurzame sociale en economische ontwikkeling.

Het betrekken van meer dan de gebruikelijke sociale partners, zoals bijvoorbeeld wetenschappers, relevante belangengroepen, Ngo's maar ook experts, bij deze discussies in het platform of daarbuiten bij speciale forumdiscussies bevordert niet alleen het draagvlak binnen de gemeenschap maar uiteraard ook de kwaliteit van het (eventuele) advies ter zake.

3. Kennisverdieping /Verbreiding kennis van leden van de SER en het Secretariaat

Kwaliteit en draagvlak zijn de kernbegrippen als het gaat om de adviezen van de SER.

Een goed geoutilleerd Secretariaat, zowel kwantitatief als kwalitatief, ten behoeve van de ondersteuning van de SER en het CGOA is van wezenlijk belang voor het niveau van de geboden ondersteuning en inhoudelijke voorbereiding van de vergaderingen van de SER en daarmee mede voor de kwaliteit van de adviezen van de SER. Voor effectievere maar ook voor de kwalitatief hoogwaardige uitvoering van de taken dient continu te worden geïnvesteerd in:

- het vergroten, verbreden en verdiepen van de kennis van de leden van de SER;
- personele capaciteitsversterking en capaciteitsuitbreiding;
- de organisatie en bedrijfsvoering van het Secretariaat;
- het regionale en internationale netwerk van SER Curaçao.

De leden van de SER dienen op tal van (internationaal) sociaaleconomische onderwerpen over de nodige expertise te beschikken en (internationale) trends te volgen om hun taak op een gedegen manier te kunnen vervullen.

Indien op een bepaald specifiek terrein geen kennis binnen het secretariaat noch bij de leden is, zal elders deze specifieke expertise ingehuurd moeten worden om te blijven voldoen aan de eis van kwalitatief hoogwaardige advisering.

GOA

Ter ondersteuning van het CGOA zal voor de nodige expertisevergroting worden gezorgd. Dit zal gebeuren door middel van training en opleiding en ook door middel van het aanhalen van relevante contacten binnen en buiten het Koninkrijk.

4. Moderne publieke voorlichting/publieke voorlichting op een moderne en impact verzekerende leest geschoeid

De SER beoogt met haar adviezen een bijdrage te leveren aan de brede maatschappelijke discussie over relevante sociaaleconomische thema's. De openbaarheid en toegankelijkheid van de door de SER uitgebrachte adviezen is daarom imperatief. Het bij P.B. 2017, no. 70, gewijzigde artikel 16, geeft thans nadere regels die de openbaarmaking binnen zes weken (in het algemeen) van SER-adviezen mogelijk maakt. Immers de SER is van oordeel dat de uitgebrachte adviezen zo kort als mogelijk na vaststelling gepubliceerd moeten worden en dat ten minste de essentie van de adviezen van de SER ook in het Papiaments en in het Engels beschikbaar dient te zijn.

Daartoe moet de inhoud van de website van de SER up-to-date blijven. Een actieve mediabewustwordingscampagne over de SER draagt eveneens bij aan maatschappelijke bewustzijn. Daarbij is van belang dat een zichtbare referentie door kritische maatschappelijke organisaties en personen verworven wordt. Dat laatste zal geschieden door het doorlopend onderhouden van relaties met dergelijke relevante kritische maatschappelijke organisaties en personen. Maar daarnaast is een continue en actieve engagement met de media ook van belang.

5. Internationale 'best practices'/Onderhouden van Internationale contacten

De SER is lid van het internationale samenwerkingsverband van Sociaal Economische Adviescolleges en Vergelijkbare Instituten, te weten de International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions (AICESIS) en het Netwerk van Sociaal Economische Raden van Latijns Amerika en het Caribisch gebied (CESALC).

Deze internationale gremia zijn van bijzonder belang omdat 'best practices' en relevante kennis over (regionale/internationale) sociaaleconomische vraagstukken met elkaar worden uitgewisseld. In het bijzonder de kennisuitwisseling tussen landen met een vergelijkbare economische structuur als die van Curaçao, te weten kleine open economieën (de SIDS) binnen de regio, bieden een bijzondere meerwaarde voor SER Curaçao. De opgebouwde contacten in de regio zijn grotendeels te danken aan de inzet en actieve betrokkenheid van SER-Curaçao binnen AICESIS-verband. Behoud van die positie vraagt om geregeld contact via allerlei kanalen, niet op z'n minst het persoonlijke.

Daarnaast zal op grond van lokale interactieve sessies een inhoudelijk sterk en gedegen vervolg of follow-up worden gegeven aan het 100 jarig bestaan van de Internationale Arbeidsorganisatie, de IAO. Aan de interactieve sessies, die in nauwe samenwerking met het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (SOAW) zullen worden georganiseerd, zullen naast werkgevers- en werknemersorganisaties, ook relevante overheidsdiensten en andere relevante maatschappelijke groeperingen deelnemen.

Het migratievraagstuk, waarover de SER'en van Aruba, Curaçao en Sint Maarten in mei 2019 gezamenlijk een zeer succesvol symposium hebben georganiseerd, zal ook de komende jaren actueel en relevant blijven. De SER zal nauw betrokken blijven bij de academische en maatschappelijke discussies over migratie, vooral in de context van duurzame sociaaleconomische ontwikkeling. Met het internationale deskundigennetwerk dat gedurende het dienstjaar 2019 is opgebouwd, zal de SER, vanuit haar positie als onafhankelijke vast college van advies, een zeer proactieve rol spelen in het adviseren over mogelijke beleidsopties voor een verantwoord, doeltreffend en duurzaam bevolkings-/migratiebeleid. Nauwe samenwerking met de SER'en binnen het Koninkrijk is daarbij van groot belang

Output	Indicatoren
Output 1 Afstemmingsmomenten met SER en GOA	Lijst van afstemmingsmomenten
Output 2 Capaciteitsversterking	Diploma's en certificaten van gevolgde trainingen.
Output 3 Adviezen	Minimaal 1 ongevraagd advies op sociaal en/of economisch terrein naast de gevraagde
Output 4 Opleving van het regionale netwerk CESALC binnen AICESIS	Verslagen van deelname aan bijeenkomsten van CESALC/AICESIS die ertoe leiden dat er een up-to-date beeld is van de situatie van de regionale SER-en
Output 5 Communicatietraject	Up-to-date website van de SER met zowel adviezen als nationale en internationale activiteiten
Output 6 GOA-website	Up-to-date website GOA

Ombudsman

Visie

De Ombudsman ambieert een publieke sector die op integere, effectieve, transparante en verantwoordelijke wijze functioneert.

Missie

Door middel van het verrichten van onafhankelijk en objectief onderzoek van een kwalitatief hoogwaardig niveau, bevordert de Ombudsman op evenwichtige wijze de integriteit, effectiviteit, transparantie en verantwoordelijkheid van en binnen de publieke sector.

Functie	Organisatieeenheden	Doel organisatieeenheid
02 Algemeen Beheer Staatsorganen	Ombudsman	Het instituut van de Ombudsman heeft als voornaamste doel de verhoging en instandhouding van een goede democratische bestuursvoering (good governance) hier te lande. Bestuurshandelingen worden in het verlengde van het vorenstaande door de Ombudsman ambtshalve dan wel naar aanleiding van een ingediend verzoekschrift getoetst op grond van de organieke Landsverordening ombudsman

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.170.800	2.176.800	2.182.800	2.189.200
Programmakosten	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	2.200.800	2.206.800	2.212.800	2.219.200
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	125.000	125.000	125.000	125.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	125.000	125.000	125.000	125.000

Algemene doelstelling

De Ombudsman heeft voor 2020 als algemene doelstelling de verdere professionalisering en ontwikkeling van het instituut van de Ombudsman.

1. Algemene Doelstelling

Welke operationele doelstellingen dienen bereikt te worden?	Welke instrumenten dienen ingezet te worden?	Wat gaat dat kosten NAF.
1.1 Informatieverstrekking aan stakeholders en belangstellenden	Het geven van voorlichting en trainingen	200.000
1.2 Toegankelijkheid van geschikte literatuur	Het optimaliseren van de literatuur	29.500
1.3 Deskundigheid personeel op peil houden	Deskundigheidsbevordering zowel lokaal als in het buitenland	70.000
1.4 Advies inwinnen (waar nodig) van externe deskundigen		30.000
1.5 Digitalisering en modernisering van het archief, de administratie en de werkprocessen binnen de organisatie	Inschakelen van externe deskundigen op het gebied van bijvoorbeeld ICT	66.000

Algemene doelstelling: Verdere professionalisering en ontwikkeling van het instituut van de Ombudsman

De Ombudsman heeft als hoofdtaak het op onafhankelijke, onpartijdige en objectieve wijze bewaken van de behoorlijkheid van het overheidsoptreden. Onder overheidsoptreden wordt verstaan zowel het optreden van de politieke gezagdrager als het optreden van de onder zijn verantwoordelijkheid ressorterende overheidswerknemers. De Ombudsman verricht zijn taak, kort samengevat, door het onderzoeken van klachten van rechtzoekenden aan de hand van de eigen ontwikkelde behoorlijkheidsnormen en aan de hand van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. De op grond van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur ontwikkelde jurisprudentie, zowel lokaal als in het buitenland, wordt hierbij dan ook nauwgezet in de gaten gehouden en waar mogelijk gevolgd. De Ombudsman kan bij het constateren van één of meerdere schendingen van concreet getoetste behoorlijkheidsnormen, het desbetreffende bestuursorgaan of de desbetreffende bestuursorganen aanbevelingen doen ter verbetering van het overheidsoptreden.

Vanwege diverse lopende wetgevingstrajecten, ligt het in de lijn der verwachting dat de wettelijke bevoegdheden van de Ombudsman binnenkort zullen worden uitgebreid. In dit kader is door de regering reeds een ontwerplandsverordening bij de Staten ingediend, waarin wordt voorgesteld om de term “bestuursorgaan” zoals bedoeld in de Landsverordening ombudsman uit te breiden. In deze ontwerplandsverordening, die reeds in de Centrale Commissie van de Staten van Curaçao is behandeld, wordt aansluiting gezocht bij de ruimere invulling die de Landsverordening administratieve rechtspraak (Lar) aan de term bestuursorgaan geeft. Hierdoor zullen niet alleen de ministeries van Curaçao onder de rechtsmacht van de Ombudsman vallen, maar ook andere bestuursorganen zoals de Sociale Verzekeringsbank van Curaçao en het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao.

Verder is ook een ontwerplandsverordening tot het instellen van een Kinderombudsman in een vergevorderd stadium van behandeling binnen het ambtelijke apparaat. De verwachting is dat dit ontwerp binnen afzienbare tijd aangeboden wordt aan de Staten van Curaçao om zodoende het wetgevingstraject af te ronden. Deze ontwerplandsverordening gaat er van uit dat de Kinderombudsman deel zal uitmaken van het instituut van de Ombudsman. In dit verband is het van belang dat bij het afronden van het onderhavige wetgevingstraject, de Kinderombudsman een gezonde financiële startpositie heeft. In deze begroting is met dit uitgangspunt rekening gehouden.

Het verwezenlijken van de taak van het instituut van de Ombudsman vergt een dynamische organisatie met het vermogen om tijdig en adequaat te reageren op gepresenteerde uitdagingen. De Ombudsman en het Bureau dat hem ondersteunt bij het uitvoeren van zijn werkzaamheden zullen derhalve continu aandacht moeten blijven besteden aan hun verdere professionalisering en ontwikkeling.

Om de eerder genoemde algemene doelstelling te kunnen verwezenlijken heeft de Ombudsman een aantal operationele doelstellingen geformuleerd, die hieronder nader worden toegelicht.

Het verstrekken van informatie aan stakeholders en belangstellenden is van belang om een reële invulling te kunnen geven aan de hoofdtaak van de Ombudsman. Immers, de doelgroep die de Ombudsman wil bereiken moet minstens op hoofdlijnen weten wat het instituut van de Ombudsman voor hen kan betekenen, willen zij de beslissing kunnen nemen om de Ombudsman te benaderen. In het kader hiervan zijn afspraken gemaakt met de besturen van diverse buurtcentra van Curaçao om via hen, intensief voorlichting te gaan geven aan de gemeenschap. Bestaande wettelijke taken en bevoegdheden, maar ook de voorgenomen wijzigingen van de Landsverordening ombudsman, zullen in dit verband op een effectieve en efficiënte wijze moeten worden gecommuniceerd naar de stakeholders en belangstellenden toe.

De Ombudsman streeft verder in het kader van het geven van informatie en voorlichting aan stakeholders en belangstellenden, en in het verlengde hiervan de verhoging van zijn zichtbaarheid, naar een effectiever gebruik van zijn website in combinatie met een aanwezigheid via “sociale media”. Naast het inzetten van moderne communicatiemiddelen zoals Facebook, zal de Ombudsman ook gebruik maken van de meer traditionele promotiematerialen zoals het uitdelen van informatiefolders. De verhoging van de naamsbekendheid van het instituut zal verder uiteraard op de gebruikelijke wijze in de lokale media (zoals dagbladen, televisie en radiostations) blijven worden bevorderd.

Zoals reeds aangegeven is het voor de Ombudsman van belang om het kennisniveau binnen het instituut op peil te houden. Om dit te bereiken zal onder meer geïnvesteerd moeten worden in het optimaliseren van de beschikbare literatuur binnen de organisatie. Hierbij zal rekening moeten worden gehouden met het feit dat tegenwoordig diverse handboeken en overige literatuur digitaal beschikbaar zijn. Het is dan ook de bedoeling om het reeds ingezette digitaliseringstraject van de beschikbare literatuur in de komende jaren voort te zetten, door het invoeren van bijvoorbeeld zoekmachines zoals Legal Intelligence en SAGE journal.

Een deskundige uitvoering van de hoofdtaak van de Ombudsman is, zoals reeds eerder gesteld, van groot belang. De Ombudsman adviseert rechtzoekenden echter dagelijks over diverse uiteenlopende zaken, hoewel het accent voornamelijk op juridisch en sociaaljuridisch vlak ligt. Ter waarborging van de kwaliteit van deze adviezen, maar ook van de kwaliteit van de uitgebrachte rapporten van de Ombudsman, is het noodzakelijk dat het personeel de kans krijgt om de nodige trainingen en cursussen te volgen. De Ombudsman en zijn medewerkers volgen daarom regelmatig trainingen en cursussen en bezoeken voorts ter bevordering van hun deskundigheid jaarlijks diverse conferenties, zowel lokaal als in het buitenland. Naast de gebruikelijke juridische en sociaaljuridische onderwerpen, op voornamelijk postacademisch niveau, volgen de Ombudsman en zijn medewerkers regelmatig trainingen op andere gebieden, zoals op het gebied van “public speaking”, integriteit en timemanagement.

Ook de kennisuitwisseling met andere Ombudsmannen draagt verder bij aan de uitbreiding van de expertise van het instituut van de Ombudsman. Het lidmaatschap van internationale en interregionale organisaties zoals de International Ombudsman Institute [IOI], de Caribbean Ombudsman Association [CAROA] en de Instituto Latino-Americano del Ombudsman [ILO], draagt op belangrijke wijze bij aan de kennisvergroting van en binnen het instituut. Een actieve deelname aan deze organisaties is bovendien bevorderlijk voor het netwerk van de Ombudsman, wat in de praktijk een grote toegevoegde waarde heeft. Ook in Koninkrijksverband, zoals tijdens

de jaarlijkse conferentie van de Nederlandse Koninkrijksombudsmannen, wordt waar noodzakelijk en wenselijk samengewerkt.

Voor het op gedegen wijze kunnen uitoefenen van zijn taken, kan het voorkomen dat de Ombudsman externe deskundigen moet inschakelen. Hierbij zal het in beginsel veelal gaan om specifieke externe deskundigheid die de Ombudsman niet zelf in huis heeft dan wel om expertise ter onderbouwing van een voorgenomen standpunt. De noodzaak tot het inwinnen van extern advies is afhankelijk van de geplande onderzoeken van de Ombudsman, maar ook van de klachten of verzoekschriften die bij de Ombudsman worden ingediend.

Het verder digitaliseren en moderniseren van de werkprocessen binnen het instituut, één van de operationele doelstellingen van de Ombudsman, draagt onder meer bij aan de verhoging van de productiviteit van het instituut. Modernere digitale procedures zullen veelal minder tijdrovend zijn, wat de organisatie in staat stelt om in het kader van een gedegen timemanagement, meer meetbare resultaten te bereiken. De Ombudsman heeft in de afgelopen jaren veel vooruitgang geboekt op dit gebied door, onder meer, het invoeren van een internationaal gebruikt en erkend systeem van klachtenadministratie “Workpro” in te voeren. De Ombudsman hecht er waarde aan om dit traject verder voort te zetten.

Functie 11 Rechtswezen

Gewone dienst	2018	2019	2020	2021
Apparaatskosten	337.100	337.100	337.100	337.100
Programmakosten	17.105.400	17.105.400	17.105.400	17.105.400
Totaal	17.442.500	17.442.500	17.442.500	17.442.500
Kapitaaldienst	2018	2019	2020	2021
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Het Gemeenschappelijke Hof van Justitie is een zelfstandig orgaan dat diensten verleent aan de landen Aruba, Curaçao, Sint Maarten en aan de BES-eilanden.

Functie 14 Defensie

Gewone dienst	2018	2019	2020	2021
Apparaatskosten	8.340.000	8.340.000	8.340.000	8.340.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	8.340.000	8.340.000	8.340.000	8.340.000
Kapitaaldienst	2018	2019	2020	2021
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

De lasten in deze functie betreffen personeelslasten. Deze lasten worden (grotendeels) teruggevorderd van Nederland.

Ministerie van Algemene Zaken

Visie

In het jaar 2025 is Curaçao een land dat berust op goed bestuur, met hoge kwaliteit van leven, duurzame sociaaleconomische ontwikkeling en onderwijs dat een ieder motiveert om het beste uit zichzelf te halen.

Missie

Het ministerie van Algemene Zaken draagt zorg voor de kwaliteit van de rechtsstaat, optimale interne en externe communicatie, duurzame koninkrijksrelaties en buitenlandse betrekkingen, versterking van de nationale identiteit en waarborging van de nationale veiligheid.

11 Ministerie van Algemene Zaken

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
01 Bestuursorganen	00 Minister van Algemene Zaken	Politiek eindverantwoordelijke voor realisatie van de doelstellingen van het ministerie
03 Algemeen Beheer Algemene Zaken	00 Kabinet Minister AZ	Biedt ondersteuning en voorziet de minister van advies
	01 Secretariaat Raad van Ministers	Ondersteunt de Raad van Ministers bij het voorbereiden en organiseren van de raadsvergaderingen evenals het voorbereiden en registreren van de raadsbesluiten
	02 Beleidscoördinatie	Coördineren vertaalslag regeerakkoord naar regeerprogramma en samenhangende uitvoering van het regeerprogramma Ambtelijke regie en coördinatie in het kader van eenheid van beleid van programma's en projecten
	03 Veiligheidsdienst Curaçao	Waarborgen nationale veiligheid
	04 Kabinet Gevolmachtigde Minister	Adviseren en ondersteunen van de Gevolmachtigde Minister
	05 Secretaris-generaal	Verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en coördinatie beleid van het gehele ministerie
	06 Ministeriële Staf	Verantwoordelijk voor de operationele ondersteuning van het ministerie
	08 Directie Buitenlandse Betrekkingen (Beleidsorganisatie)	Onderhouden van internationale relaties van Curaçao en vertegenwoordiging van Curaçao, regionaal en internationaal
	11 Directie communicatie en Voorlichting	Het verzorgen van een optimale informatie voorziening binnen de overheid en met de gemeenschap
	12 Wetgeving en Juridische Zaken	Levert bijdrage aan de bevordering van de kwaliteit van de rechtstaat

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
	13 Koninkrijksrelaties	Zorgdragen voor de belangenbehartiging van Curaçao binnen het Koninkrijk en het versterken van de onderlinge banden
	15 Directie Risicobeheersing en Rampenbeleid	Garanderen en waarborgen van de randvoorwaarden voor een effectieve en efficiënte bescherming en veiligstelling van levens, goederen, leefomgeving en maatschappelijke continuïteit van Curaçao Ziet toe op en geeft mede uitvoering aan de Landsverordening Rampenbestrijding Curaçao
07 Overig Algemeen Beheer	00 Overig Algemeen Bestuur 02 VKC	Algemeen Paramilitair Korps voor ondersteuning bij handhaven openbare orde

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	619.800	668.700	668.700	668.700
03 Algemeen Beheer Algemene Zaken	25.334.900	25.936.900	26.022.000	26.035.000
07 Overig Algemeen Beheer	22.863.400	23.493.800	23.493.800	23.493.800
Totaal	48.818.100	50.099.400	50.184.500	50.197.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	-	-	-	-
03 Algemeen Beheer Algemene Zaken	2.000.000	2.700.000	1.205.000	1.464.000
07 Overig Algemeen Beheer	-	-	-	250.000
Totaal	2.000.000	2.700.000	1.205.000	1.714.000

Bovenstaande kosten worden onderstaand per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	619.800	668.700	668.700	668.700
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	619.800	668.700	668.700	668.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Functie 03 Algemeen Beheer Algemene Zaken

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	23.004.000	23.688.000	23.726.100	23.736.100
Programmakosten	2.330.900	2.248.900	2.295.900	2.298.900
Totaal	25.334.900	25.936.900	26.022.000	26.035.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.000.000	2.700.000	1.205.000	1.464.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	2.000.000	2.700.000	1.205.000	1.464.000

Functie 07 Overige Algemene Zaken

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	17.253.900	17.891.800	17.891.800	17.891.800
Programmakosten	5.609.500	5.602.000	5.602.000	5.602.000
Totaal	22.863.400	23.493.800	23.493.800	23.493.800
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	250.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	250.000

Algemene doelstelling

Het ministerie van Algemene Zaken heeft een aantal algemene doelstellingen, namelijk:

1. DBB is een gewaardeerde en erkende organisatie voor de buitenlandse betrekkingen van Curaçao.
2. Internationaal beleid en de betrekkingen met andere landen is optimaal gecoördineerd en afgestemd met draagvlak op Curaçao en binnen het Koninkrijk der Nederlanden.
3. Curaçaose belangen zijn behartigd in geprioriteerde landen en bij geprioriteerde internationale organisaties.
4. Deugdelijk bestuur en kwaliteit van besluitvorming zijn gewaarborgd.
5. Het integer functioneren van de Curaçaose gemeenschap is geoptimaliseerd / bevorderd.
6. De gemeenschap is goed geïnformeerd over alle ontwikkelingen rondom de overheid en kan er op vertrouwen dat deze informatie te allen tijde juist is.
7. De overheidsmedewerker is continu in staat kwalitatief diensten te verlenen op verantwoorde wijze, waarbij de medewerker trots is op zijn of haar functierol binnen de organisatie.
8. De gemeenschap voelt zich begrepen en gehoord door de overheid en vertrouwt erop dat de overheid rekening houdt met haar wensen en behoeften door actief de gemeenschap te benaderen en naar te luisteren.
9. Het kabinet kan rekenen op draagvlak (begrip, acceptatie en steun) vanuit de gemeenschap.
10. Diverse categorieën risico's voor Curaçao zijn vroegtijdig erkend en zoveel mogelijk gemitigeerd op basis van beleidskaders.
11. Gevolgen van crisis en calamiteiten zijn zoveel mogelijk beperkt door middel van training en voorlichting inzake risico- en crisisbeheersing en een effectief georganiseerde

Rampenbeheersing en bestrijdingsorganisatie.

12. Veerkracht van de bevolking is verhoogd door middel van meer zelfredzaamheid, onder meer in geval van calamiteiten.
13. Eenheid van beleid is bevorderd op basis van het regeerprogramma dat op een samenhangende manier wordt uitgevoerd.
14. Nationaal ontwikkelingsplan is afgestemd met het lange termijn masterplan voor Curaçao in het kader van het realiseren van de SDG's.
15. Samenwerkingsrelaties met andere landen in het koninkrijk worden optimaal benut.
16. Effectieve en efficiënt georganiseerde bedrijfsvoering van de PIOFAHI aspecten.

In de onderstaande tabellen worden de operationele doelstellingen / outcomes uitgewerkt in specifieke outputs van de organisatieonderdelen, en wordt aangegeven door middel van welke activiteiten (instrumenten) dit gebeurt en welke middelen (mensen en fondsen) hiervoor worden ingezet.

1. DBB is een gewaardeerde en erkende organisatie voor de buitenlandse betrekkingen van Curaçao

1 Handboek werkprocessen (output)				
Instrumenten (activiteiten)	2020	2021	2022	2023
1. Opstellen handboeken werkprocessen	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
2. Evaluatie werkprocessen	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
2 Effectieve consulaire dienstverlening (output)				
Instrumenten (activiteiten)	2020	2021	2022	2023
1. Advisering en bemiddeling consulaire en visa aangelegenheden	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
2. Houden van interministeriële bijeenkomsten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
3. Opstellen informatiefolders	5.000	5.000	5.000	5.000
3 Uitvoering geven aan de Conventie van Wenen inzake consulaire betrekkingen verkeer				
Instrumenten (activiteiten)	2020	2021	2022	2023
1. Advisering en bemiddeling Verdrag van Wenen	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
2. Bijeenkomsten Corps Consulaire en stakeholders	2.000	2.000	2.000	2.000
3. Informatiesessie over dienst Curaçao met Corps Consulaire elke 2 jaar	0	8.000	0	8.000
4. Protocolaire dienstverlening				
Instrumenten (activiteiten)	2020	2021	2022	2023
1. Verlening van protocolaire courtoisie	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

2. Werklunches met buitenlandse delegaties	2.500	2.500	2.500	2.500
3. Nieuwjaarsreceptie met Corps Consulaire	8.000	8.000	8.000	8.000
5. Voorlichting en informatie over buitenlandse betrekkingen (output)				
Instrumenten (activiteiten)	2020	2021	2022	2023
1. Geven van een masterclass protocol	2.000	2.000	2.000	2.000
2. Multimedia communicatie middelen inzetten voor voorlichting en communicatie via onder andere website en Facebook pagina gobiernu	20.000	20.000	20.000	20.000
3. Lezingen en events ter bevordering publieksdiplomatie	10.000	10.000	10.000	10.000
6. Upgrading DBB medewerkers				
Instrumenten (activiteiten)	2020	2021	2022	2023
1. Capaciteitsopbouw medewerkers	25.000	25.000	25.000	25.000
2. Stage medewerkers BZ	50.000	50.000	50.000	50.000
3. Aanschaf/vervanging laptop / tablet en mobiele telefoons	10.000	10.000	10.000	10.000

2. Internationaal beleid en de betrekkingen met derde landen zijn optimaal gecoördineerd en afgestemd met draagvlak op Curaçao en binnen het Koninkrijk

2.1 Effectieve samenwerking met draagvlak door ministeries en lokale stakeholders				
Instrumenten / activiteiten	2020	2021	2022	2023
1. Bijeenkomsten met ministeries en stakeholders	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
2. Relatieopbouw met ministeries (interministeriële samenwerking) en stakeholders	2.000	2.000	2.000	2.000
3. Bijgewerkte en actuele landen- en internationale organisatiefiches en strategische reisagenda, om belangen van Curaçao in landen in kaart te brengen ten behoeve van onder andere het informeren van stakeholders	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
2.2 Effectieve samenwerking met Koninkrijkspartners				
Instrumenten / activiteiten	2020	2021	2022	2023
1. Stakeholder sessies en overleg om input van Curaçao te leveren op documenten afkomstig van het ministerie Buitenlandse Zaken (MIB's, Jaarplannen, Richtlijnenbrieven, (mensenrechten-) rapportages, notities,	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

beleidsdocumenten, woordvoeringslijnen)				
2. Deelname aan ambassadeursconferenties	20.000	24.000	24.000	24.000
3. Deelname ambtelijke overleggen binnen het Koninkrijk	30.000	40.000	40.000	40.000
4. Organisatie van Koninkrijksoverleg Buitenlandse Betrekkingen en bezoeken minister van Buitenlandse Zaken aan Curaçao	-		-	-
2.3 Samenwerking met Koninkrijksvertegenwoordiging				
Instrumenten (activiteiten)	2020	2021	2022	2023
1. Het onderhouden van de contacten met de posten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
2. Het organiseren van een bijeenkomst op Curaçao met posten en stakeholders	5.000	5.000	5.000	5.000
3. Werkbezoek aan posten	35.000	50.000	50.000	50.000

3. Curaçaose belangen zijn optimaal behartigd in geprioriteerde landen en bij specifieke internationale organisaties

1. Onderhouden van bilaterale relaties met (prioriteits)landen (output)				
Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
1. Werkbezoek DBB medewerkers aan geprioriteerde landen	80.000	75.000	75.000	75.000
2. OCTA Voorzitterschap Curaçao 2019-2020	15.000	20.000	20.000	20.000
3. Officiële reizen van de MP (of andere minister) met DBB	30.000	40.000	40.000	40.000
4. Conferentie OCTA	-	-	20.000	-
2. Het vertegenwoordigen van Curaçao bij verschillende internationale conferenties en events (output)				
Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
1. Deelname aan internationale conferenties	20.000	25.000	25.000	25.000
3. Vervolg onderhandelingen lidmaatschap Caricom (output)				
Activiteiten / Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1. Coördineren (vervolg)besprekingen voor het verkrijgen van het Caricomlidmaatschap	20.000	20.000	20.000	20.000
4. Het verlenen van (protocollaire) assistentie naar buitenlandse delegaties die naar/door Curaçao reizen.				

Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
1. Representatieve dienstwagen de DBB ter ondersteuning van het verlenen van (protocolaire) assistentie aan voornamelijk buitenlandse gasten	-	-	-	-

Algemene doelstelling DBB

De Directie Buitenlandse Betrekkingen (DBB) Curaçao draagt bij om de belangen van Curaçao optimaal te behartigen in internationaal verband. Om dit te bereiken, werkt DBB interministerieel en cross-sectoraal samen en stemt ook binnen het Koninkrijk buitenlands beleid af. Om te zorgen dat DBB deze taken kan uitvoeren, wordt in 2020 totaal Naf 2.7 miljoen aan buitenlandse betrekkingen besteed.

DBB besteedt aandacht aan verschillende outputs in de vorm van overwegend dienstverlening om de totstandkoming en uitvoering van het buitenlands beleid op Curaçao en binnen het Koninkrijk te kunnen coördineren. Daarbij richt DBB zich op het optimaal onderhouden van de relaties met geprioriteerde landen en geprioriteerde internationale organisaties, zodat Curaçao in internationaal verband effectief vertegenwoordigd is. Voorts wordt gewerkt aan het verder optimaliseren van de eigen organisatie en de medewerkers.

Samenhang met het beleid

DBB heeft binnen de overheid de rol om het buitenlands beleid te coördineren en te faciliteren, en zodoende de positionering van Curaçao binnen en buiten het Koninkrijk te versterken. Daarbij is het van belang dat DBB de samenwerking tussen ministeries en stakeholders versterkt en de belangen van Curaçao in samenhang in kaart brengt en eenduidig uitdraagt.

De minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het vertegenwoordigen van Curaçao in het buitenland en de samenhang van het buitenlands beleid. Dat betekent dat de minister in de Raad van Ministers de prioriteiten van Curaçao in het buitenland bespreekt, zodat ministers alle belangen van Curaçao, niet alleen van de afzonderlijke ministeries, in het buitenland kunnen behartigen.

Operationele doelstellingen

Op basis van de algemene doelstelling en samenhang met het beleid, zijn de volgende operationele doelstellingen opgesteld:

1. DBB is een gewaardeerde en erkende organisatie voor buitenlandse betrekkingen van Curaçao.
2. Internationaal beleid en de betrekkingen met andere landen is optimaal gecoördineerd en afgestemd met draagvlak op Curaçao en binnen het Koninkrijk der Nederlanden.
3. De Curaçaose belangen zijn optimaal behartigd in geprioriteerde landen en bij geprioriteerde internationale organisaties.

Alle taken van DBB vallen in principe onder deze doelstellingen. Het intern afstemmen is net zo belangrijk als de vertegenwoordiging in het buitenland. Daarom streeft DBB ernaar om de interne afstemming zowel lokaal als binnen het Koninkrijk te versterken.

1.1. Opstellen handboeken werkprocessen en evaluatie werkprocessen

Door DBB worden structuren en processen ontwikkeld en periodiek geëvalueerd om de samenhang van het buitenlands beleid te garanderen. DBB zorgt dat de belangen van Curaçao doelgericht worden behartigd in het buitenland.

Kosten: Salariskosten

1.2.3. Opstellen van informatiefolders voor consulaire dienstverlening

Om de consulaire dienstverlening meer zichtbaar te maken voor zowel het publiek als de (overheids)instanties, worden folders over diverse consulaire onderwerpen zoals visa, bemiddeling, legalisatie/apostille, opgesteld en gepubliceerd. De kosten betreffen folder opmaak en drukken van folders.

Kosten: NAf 5.000 per jaar

1.3.2. Houden van bijeenkomsten met het Corps Consulaire Curaçao en stakeholders

Curaçao is gehouden aan de rechten en plichten die voortvloeien uit het Verdrag van Wenen inzake de consulaire betrekkingen. Ter bevordering dat zowel de (honorare) Consuls en overheidsdiensten zich bewust zijn van deze rechten en plichten worden er bijeenkomsten gehouden. De kosten betreffen het huren van een zaal en verzorging van versnapering.

Kosten: NAf 2.000 per jaar

1.4.2. Werklunches met buitenlandse delegaties

Het komt voor dat werkbesprekingen met buitenlandse delegaties alleen tijdens de lunch (of diner) kunnen plaatsvinden, waardoor een lunch (of diner) aangeboden wordt.

Kosten: NAf 2.500 per jaar

1.4.3. Nieuwjaarsreceptie met het Corps Consulaire Curaçao

Jaarlijks biedt de minister-president een nieuwjaarsreceptie aan de (honorare) consuls en relevante stakeholders die van belang zijn bij de buitenlandse belangenbehartiging van Curaçao. De kosten betreffen het huren van een zaal en de versnapering.

Kosten: NAf 8.000 per jaar

1.5.1. Geven van een masterclass protocol

DBB wordt regelmatig benaderd door (overheids)instanties wat de gangbare internationale regels zijn bij het volgen van protocol en/of verzocht om te helpen met de verzorging van protocollaire aangelegenheden bij evenementen. Om meer bekendheid te geven hoe om te gaan met deze materie en geleidelijk aan de werklast te verminderen van bijstand van DBB aan niet van overheidswege georganiseerde evenementen is gekozen om in de komende jaren een masterclass protocol te geven. De kosten betreffen voornamelijk de verzorging van relevante materiaal en de versnapering.

Kosten: NAf 2.000 per jaar

1.5.2. Lezingen en events ter bevordering van de publieksdiplomatie

Ter bevordering van meer betrokkenheid en begrip onder het publiek bij de keuzes voor de buitenlandse belangenbehartiging van de Curaçao zal DBB lezingen en events organiseren waarbij diverse thema's behandeld zullen worden. De kosten betreffen het huren van een zaal, eventueel materiaal en de versnapering.

Kosten: NAf 5.000 per jaar

1.6.1. Capaciteitsopbouw van DBB medewerkers

Ter upgrading en verdere professionalisering van de medewerkers zullen cursussen en trainingen gevolgd. De kosten betreffen de deelnamekosten.

Kosten: NAf 25.000 per jaar

1.6.2. Stagemogelijkheden DBB medewerkers

Ter upgrading en verdere professionalisering van de medewerkers wordt de mogelijkheid gegeven om maximaal vier stages bij het ministerie van Buitenlandse Zaken in Nederland toe doen. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen.

Kosten: NAf 25.000 per jaar

1.6.3 Aanschaf/vervanging laptops/tablets en mobiele telefoons

In het kader van de meer flexibele werkwijze van overheid, maar ook de soms onregelmatige werkuren van DBB en dus ook de verwachte bereikbaarheid van de medewerkers wordt in fasen overgegaan tot aanschaf en/of vervanging van laptops/tablets en mobiele telefoons.

Kosten: NAf 10.000 per jaar

2.1.2. Relatieopbouw met ministeries (interministeriële samenwerking) en stakeholders

Om input te geven en af te stemmen over de buitenlandse belangenbehartiging van Curaçao wordt minimaal één keer per jaar een (externe) stakeholderssessie en interministeriële werkgroepen gehouden om samen te bepalen wat de belangen zijn van Curaçao in internationaal verband. DBB heeft immers binnen de overheid de rol om het buitenlands beleid te coördineren en te faciliteren. De kosten betreffen het eventuele huren van een zaal en versnapering. Van belang is draagvlak te creëren voor het te hanteren buitenlands beleid.

Kosten: NAf 2.000 per jaar

2.2.2. Deelname aan ambassadeursconferenties

Jaarlijks organiseert het ministerie van Buitenlandse Zaken een ambassadeursconferentie in Den Haag en een regionale ambassadeursconferentie in de regio. De directeur DBB neemt deel aan deze conferenties. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen.

Kosten: NAf 20.000 per jaar

2.2.3. Deelname aan ambtelijke overleggen binnen het Koninkrijk

Binnen het Koninkrijk bestaan er vaste jaarlijks terugkerende overleggen, zoals het Directeurenoverleg Buitenlandse Betrekkingen, het verdragenoverleg en de visumwerkconferentie. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen.

Kosten: NAf 20.000 per jaar

2.2.4 Organisatie van het Koninkrijksoverleg Buitenlandse Betrekkingen en bezoeken van minister van Buitenlandse Zaken aan Curaçao

Het Koninkrijksoverleg Buitenlandse Betrekkingen, waar de minister-presidenten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de minister van Buitenlandse Zaken aan deelnemen, wordt jaarlijks in één van de Caribische landen georganiseerd. Voor het jaar 2020 zal Aruba het gastland zijn, waardoor er voor dat jaar geen kosten zijn opgenomen in de begroting. Curaçao zal in het jaar 2021 de organisatie op zich nemen.

2.3.2. Het organiseren van een bijeenkomst op Curaçao met posten en stakeholders

Van belang is om tevens de contacten te onderhouden met de Koninkrijksvertegenwoordigingen in het buitenland alsmede om visies en strategieën ten aanzien van de buitenlandse belangenbehartiging af te stemmen. In dat kader wordt minimaal een keer per jaar een bijeenkomst op Curaçao georganiseerd met vertegenwoordigers van de relevante posten met ministeries en stakeholders op Curaçao. De kosten betreffen het eventueel huren van een zaal, materiaal en versnapering.

Kosten: NAf 5.000

3.1.1 Werkbezoek DBB medewerkers aan geprioriteerde landen

Voor de behartiging van de belangen van Curaçao is het van belang dat bilaterale betrekkingen worden onderhouden met de voor Curaçao van belang zijnde landen zoals o.a. Venezuela, de Verenigde Staten van Amerika, Colombia, de Dominicaanse Republiek, Canada, Cuba, Trinidad en Tobago en Panama. Dit brengt met zich dat het gewenst is om minimaal één keer per jaar af te reizen naar deze landen. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen.

Kosten: NAf 25.000 per jaar

3.1.2. OCTA voorzitterschap Curaçao 2019-2020

In februari 2019 is Curaçao gekozen als OCTA Voorzitter voor het jaar 2019-2020. Het Voorzitterschap zal eindigen in eerste kwartaal van 2020. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen in het kader van deelname aan de ministerial week en EU-Forum te Brussel als afsluiting van het voorzitterschap.

Kosten: NAf 15.000

3.1.3 Officiële reizen van de minister president (of andere minister) met DBB

De minister-president (of andere ministers) onderhoudt/ onderhouden ook de nodige bilaterale contacten met de derde landen. In dat kader begeleidt DBB de minister-president (en op verzoek andere ministers) bij diens reizen in het kader van kennismakingsbezoeken, handelsmissies, het vertegenwoordigen van het Koninkrijk bij inauguraties, het ondertekenen van samenwerkingsovereenkomsten (MOU's) en verdragen. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen.

Kosten: NAf 30.000

3.2.1. Deelname aan internationale conferenties

DBB neemt deel aan verschillende bijeenkomsten van internationale organisaties, zoals die in het kader van de VN (in het bijzonder de AVVN), ACS en ECLAC plaatsvinden. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen.

Kosten: NAf 20.000

3.3.1 Coördineren (vervolg)besprekingen voor het verkrijgen van Caricomlidmaatschap

Curaçao is met de CARICOM in gesprek om het geassocieerd lidmaatschap te verkrijgen. De coördinatie hiervan ligt bij DBB. In dat kader wordt voorzien dat nog gereisd zal worden naar het hoofdkantoor van de CARICOM in Guyana alsmede naar andere CARICOM-landen. De kosten betreffen de gebruikelijke reisvergoedingen.

Kosten: NAf 20.000

4. Deugdelijk bestuur en kwaliteit van besluitvorming zijn gewaarborgd

4.1 Het toetsen en opstellen van concept wettelijke regelingen					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.1.1	Het gebruik van de aanwijzing voor de regelgeving	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.1.2	Gebruik van de Startnotitie	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

4.1.3	Overleg met beleidsministeries en counterpart binnen de landen van het koninkrijk	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.1.4	Cursussen en opleidingen ten behoeve van het onderhouden (op peil houden) van de kennis en vaardigheden op het gebied van wetgeving	45.000	50.000	50.000	50.000
4.1.5	Modulen wetgevingsleer in samenwerking met University of Curaçao voor onder andere WJZ-juristen	25.000	25.000	25.000	25.000
4.2 Controle over procedure van wettelijke regelingen					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.2.2	Aanschaffen elektronisch volgsysteem wettelijke regelingen	10.000	-	-	-
4.2.3	Afstemmen met adviesorganen, Kabinet Gouverneur, Gevolmachtigde Minister en de Griffie van de Staten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.3 Elektronische uitgifte van het publicatieblad en de Landscourant, doorlopende teksten en de wetsgeschiedenis					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.3.1	Verzamelen van alle wettelijke regelingen ten behoeve van bekendmaking in het Publicatieblad	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.3.2	Inzet website voor het elektronisch beschikbaar stellen van de wettelijke regelingen	10.000	10.000	10.000	10.000
4.3.3	Tevens alle info van instanties met wettelijke plicht tot bekendmaking in de Landscourant	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.3.4	Training beheer elektronische bekendmaking	2.500	2.500	-	-
4.4 Beschikbaar stellen van de geldende wettelijke regelingen (GT's) voor de komende twee jaar					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.4.1	Inzet JurDoc voor inhalen achterstanden doorlopende teksten	215.000	205.000	205.000	205.000
4.4.2	Het onderhouden van een website voor het elektronisch beschikbaar stellen van de GT's	10.000	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.4.3	Training beheer website	2.500	2.500	0	0
4.5 Uniformiteit output bevorderen binnen de verscheidene ambtelijke diensten					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.5.1	Het geven van cursussen, workshops en presentaties aan de ministeries	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.5.2	Het volgen van cursussen en opleidingen ten behoeve van het onderhouden van de kennis en vaardigheden in het	20.000	20.000	20.000	20.000

	belang van de adviesfunctie van WJZ, wetgeving en andere rechtsgebieden				
4.5.3	Het verzorgen van een cursus wetgevingsleer en wetgevingstechniek zowel basis- als masterclass aan de juristen en beleidsmedewerkers van de ministeries	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.6 Het realiseren van een operationele afdeling Constitutionele Zaken					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.6.1	Uitwerken van het onderzoeksresultaat betreffende de rol en de taken van het Kabinet Gevolmachtigde Minister Curaçao (KGMC)	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.6.2	Aangepast formatieplan, budget en beleidsplan ten uitvoer brengen	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.6.3	Effectieve constitutionele relaties tussen landen binnen het Koninkrijk bewerkstelligen	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.7 Optimale bezetting van WJZ					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.7.1	Het werven van vijf juristen	20.000	-	-	-
4.7.2	Het inwerken, opleiden en coachen van de juristen	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.8 Het realiseren van een volwaardige algemene wet bestuursrecht					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
4.8.1	In samenwerking met andere juridische deskundigen komen met een concept wetsvoorstel	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
4.8.2	Implementeren van de regeling via informatieverstrekking, presentatie aan ministeries en andere actoren	35.000	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

Samenhang met het beleid van WJZ

Voornoemde algemene doelstellingen van WJZ zullen leiden tot kwaliteitscriteria voor wet- en regelgeving, wat essentieel is voor goed bestuur. De wet biedt ten eerste het kader voor het overheidsoptreden en ten tweede begrenst het de mogelijkheden tot overheidsoptreden. Eigenlijk staat een overheidsoptreden buiten de door de wet gegunde bevoegdheden haaks op de rechtstaatsgedachte.

Met het introduceren van de juridische kwaliteitshandboeken, het draaiboek voor de regelgeving, de circulaire aanwijzingen van de regelgeving en de circulaire model-startnotitie draagt WJZ bij aan het implementeren van een onderdeel van het hoogwaardig juridisch instrumentarium. Daarnaast zijn er de vastgestelde kwaliteitseisen voor juridische adviezen, de kwaliteitsbewaking van de vastgestelde modellen voor besluiten en beschikkingen. Het beschikken over voldoende

en goed opgeleide in beginsel allround en gespecialiseerde (wetgevings)juristen maakt ook deel uit van voornoemd instrumentarium. Beoogd wordt het consistent en uniform toepassen van kwaliteitscriteria binnen de overheid ter bevordering van kwalitatief goede wettelijke regelingen binnen vastgestelde wetgevingsprocedures en hoogwaardige adviezen.

Operationele doelstellingen

Het toetsen en opstellen van concept wettelijke regelingen en controle over de procedure van wettelijke regelingen (4.1 en 4.2)

WJZ draagt zorg voor de kwaliteit beleidscyclus op het gebied van wet- en regelgeving. WJZ is dossierhouder van de wetgevingsproducten en verantwoordelijk voor het toetsen van voornoemde producten aan de kwaliteitseisen.

In de komende twee jaar het opleiden en intern coachen van de eigen juristen voor wetgevingsleer en wetgevingstechniek (4.1).

In 2020 is het de bedoeling om nog 5 fte's juristen C op te vullen.

De behoefte aan coaching onder de juristen blijft groot. In 2018 is onder andere de mogelijkheid van intervisie¹⁰ en het volgen van cursussen bij de University of Curaçao ter ondersteuning van het wetgevingsinstrumentarium aan de juristen geboden. WJZ is voornemens de komende twee jaar door te gaan met het intern coachen van de juristen. Voorts zal in 2020 voor het verder opleiden van de juristen worden samengewerkt met de University of Curaçao aangezien er een leerstoel Wetgeving zal komen en WJZ voor de kennis- onderhoud en uitbreiding op Curaçao zelf terecht kan.

Elektronische Uitgifte van Publicatiebladen en de Landscourant, doorlopende teksten en wetsgeschiedenis (4.3)

Elektronische uitgifte van regelgeving, wetsgeschiedenis, geldende en doorlopende teksten is een efficiëntere en goedkopere werkmethode voor de overheid. Met het realiseren hiervan in 2019 zullen de publicatiekosten aanzienlijk verminderen. Bovendien is hiermee de mogelijkheid gecreëerd dat ook het grote publiek op eenvoudige wijze en kosteloos kan kennisnemen van de geldende wetgeving van het Land. Met de website van de overheid/WJZ heeft een ieder toegang tot de wetgeving van het Land. Het onderhouden van de website is nu van uiterst belang voor WJZ en de overheid om de dienstverlening te blijven garanderen.

Beschikbaar stellen van de geldende wettelijke regelingen (GT's)¹¹ in de komende twee jaar (4.4.)

Het maken van geldende- en doorlopende teksten zal uitbesteed worden en brengt eenmalig hoge kosten met zich mee. Gedacht moet worden aan NAf 300.000 per jaar.

Uniformiteit binnen de verscheidene ambtelijke diensten bij het ontwerpen van landsverordeningen, landsbesluiten, houdende algemene maatregelen, en ministeriële regelingen met algemene werking. Tevens het informeren van de ministeries door middel

¹⁰ Overleg tussen personen, meestal collega's, met als doel het optimaliseren van het functioneren van elk van de deelnemers

¹¹ Wettelijke regelingen van voor 10.10.'10 omzetten naar de structuur van het nieuwe Curaçao conform de overgangsregeling (A.B. 2010, no. 87)

van presentaties van wetgevingsprocedure, de bezwaar- en beroepsprocedure, de procedure van openbare aanbesteding en de regels van behoorlijk bestuur (4.5)

Uniformiteit van wet- en regelgeving is essentieel voor het handhaven van de kwaliteit van wettelijke regelingen. De ambtelijke diensten zullen bij het vervaardigen van de ontwerp-regelingen zich moeten houden aan de circulaire aanwijzingen van de regelgeving voor het opstellen van regelgeving (hierna: de Aanwijzingen) van Curaçao. Uit oogpunt van consistentie en ter verhoging van de kwaliteit van wetgeving (kwaliteitsbewaking) is het wenselijk dat algemene regels worden gehanteerd bij het opstellen van ontwerp-wettelijke-regelingen. Het personeel (de juristen) van WJZ zal ter realisering hiervan worden ingezet. De kwaliteit en kwantiteit van de in te zetten juristen dient hierbij gegarandeerd te worden.

In deze is 'conditio sine qua non' de samenwerking met de ministeries, maar ook met de adviesorganen, het Kabinet van de Gouverneur en de Gevolmachtigde Minister van uiterst belang.

WJZ realiseert hiermee een deel van de (gehele) coördinatie van het ontwikkelen van het kwaliteitsbeleid van de overheid op het gebied van wet- en regelgeving.

Er is veel behoefte aan bepaalde gespecialiseerde kennis betreffende de toepassing van de Landsverordening administratieve rechtspraak (Lar) en als onderdeel hiervan de bezwarenprocedure met betrekking tot de besluitvorming van de overheid (besluiten).

Voorts is het nodig om de verschillende uitvoerende diensten te informeren omtrent de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (a.b.b.b.) inhoudende:

- het gelijkheidsbeginsel;
- het rechtszekerheidsbeginsel;
- het vertrouwensbeginsel;
- het motiveringsbeginsel;
- het zorgvuldigheidsbeginsel.

Deze rechtsbeginselen zijn een soort gedragsregels van de overheid (het bestuur) in verhouding met de burger. Ze reguleren de relatie tussen de overheid en de burger. In het kader van de ondersteunende taak van WJZ naar alle ministeries toe, zal WJZ ook presentaties gaan geven inzake de procedure voor het tot stand komen van wettelijke regelingen.

Afdeling Constitutionele Zaken binnen WJZ (4.6)

Het beleidsdomein Constitutionele Zaken is binnen WJZ vormgegeven als specifieke afdeling. Deze afdeling zal haar taakstelling binnen dit beleidsdomein verdere invulling geven. In ieder geval behoren tot de prioriteiten:

- het elimineren van mogelijke discrepanties in de Staatsregeling zelf en tussen de Staatsregeling en de regelgeving. Deze discrepanties zijn ontstaan tijdens de voorbereidingen voor de landstatus voor Curaçao;
- de nadere invulling en concretisering het regeringsbeleid gericht op versterking van onze staatsrechtelijke instellingen;
- de afronding van de ambtelijke organisatie van Curaçao;
- het evalueren van het functioneren van ons staatsrechtelijk bestel;
- het bevorderen van wettelijke maatregelen om het algeheel functioneren van onze democratische rechtsstaat te waarborgen.

Optimale bezetting van WJZ (4.7)

Het optimaliseren van de bezetting brengt wervingsprocedures met zich mee en vergt het inwerken van de nieuwe medewerkers. In 2020 wordt gestreefd naar het aanstellen van 5 nieuwe medewerkers. Het betreft een externe werving, die kan plaatsvinden nadat gebleken is dat daarvoor ruimte is in de ministeriele formatiebegroting op grond van de actuele situatie van de formatie in het begrotingsjaar.

Het realiseren van een volwaardige algemene wet bestuursrecht Curaçao (AWB) (4.8)

Artikel 89, tweede lid van de Staatsregeling van Curaçao vereist dat algemene regels van bestuursrecht bij landsverordening worden vastgesteld. Het bestuursrecht heeft betrekking op relaties tussen de overheid (bestuursorganen) en burgers (belanghebbenden). Het geeft regels voor de verhouding tussen de bestuursorganen en belanghebbenden in het bijzonder voor de situatie waarin het bestuur handelt op basis van publiekrechtelijke bevoegdheden. Hierbij kan gedacht worden aan regels ter verbetering van de rechtsbescherming van de burgers, de vereenvoudiging van het wetgevingsproces en gedragsregels tussen de overheid en de burgers. Het is trouwens van algemeen belang om over te gaan tot het uniformeren van de regels van het bestuursrecht voor Curaçao.

5. De gemeenschap is goed geïnformeerd over alle ontwikkelingen rondom de overheid en kan erop vertrouwen dat deze informatie te allen tijde juist is

5.1	Op actieve wijze open, begrijpelijk en transparant communiceren				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.1.1	Opzetten, up date en beheren van het communicatieplatform Gov TV	150.000	75.000	80.000	90.000
5.1.2	Communicatiekanalen promoten	25.000.00	30.000	35.000	35.000
5.1.3	Communicatietraining voor communicatie deskundigen	75.000	75.000	75.000	75.000
5.2	Een goed, betrouwbaar en professioneel (servicegericht) functionerende C&V binnen de overheidsorganisatie				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.2.1	Maandelijks consult over het uit te voeren beleid houden met de accountmanagers	1.500	1.500	1.500	1.500
5.3	Het beïnvloeden van de publieke opinie om een positieve impact te creëren en nepnieuws tegen te gaan				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.3.1	Monitoringssysteem beheren (het implementeren van een 'watchdog' applicatie voor fact-checking)	25.000	25.000	25.000	25.000

6. De overheidsmedewerker is continu in staat kwalitatief diensten te verlenen op verantwoorde wijze, waarbij de medewerker trots is op zijn of haar functierol

6.1	Het ambtelijk apparaat heeft toegang tot alle benodigde informatie en functioneert als een goedcommunicatiemedewerker van de overheid				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.1.1	Digital Collaboration Platform beheren	25.000	25.000	25.000	25.000
6.1.2	Mediatheek Gov-stock beheren	15.000	15.000	20.000	20.000

6.1.3	Facebookpagina "Humans of Gov" promoten	15.000	15.000	20.000	20.000
6.2	Het erkennen en belonen van medewerkers (motiveren middels 'incentives')				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.2.1	Redactie voor verschillende platforms: Sirkulashon, Dinámiko en digitaal platform	15.000	15.000	20.000	20.000
6.2.2	Promoten van Lotus Notes en huisstijl	15.000	15.000	20.000	20.000

7. De gemeenschap voelt zich begrepen en gehoord door de overheid en vertrouwt erop dat de overheid rekening houdt met haar wensen en behoeften door actief de gemeenschap te benaderen en naar te luisteren

7.1	Het implementeren van systemen die interactie stimuleren met de gemeenschap, zodat men op elk moment de overheid gemakkelijk kan benaderen om van gedachten te wisselen				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
7.1.1	Implementatie Media Producties	181.000	181.000	181.000	181.000
7.1.2	Informatie aanbieden via de traditionele media (radio en tv))	40.000	40.000	40.000	40.000
7.1.3	Eén algemene website beheren en promoten	25.000	35.000	40.000	50.000

8. Het kabinet kan rekenen op draagvlak (begrip, acceptatie en steun) vanuit de gemeenschap

8.1	De informatie in begrijpelijk taal aanbieden aan de hand van de wensen en behoeften van de verschillende doelgroepen				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
8.1.1	Sessies organiseren via uitgangspunten regeerprogramma	10.000	30.000	40.000	40.000
8.1.2	Informatiecampagne via sociale media organiseren met 'infomercials' van 1 minuut of animatievideo's)	10.000	35.000	40.000	50.000
8.2	Beleid op uniforme en consistente wijze naar buiten toe communiceren				
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
8.2.1	Web based applicatie voor productie flyer met korte teksten (JPG-formaat)	25.000	25.000	25.000	25.000
8.2.2	Monitoringsteam nepnieuws bestaande uit accountmanagers en kabinetsleden (via WhatsApp)	15.000	20.000	25.000	30.000
8.2.3	Chatbots installeren en ontwikkelen	5.000	5.000	5.000	5.000

Doelstellingen

Communicatie en Voorlichting (C&V) zet zich in op het bevorderen van de transparantie vanuit de overheid met behulp van communicatie en het stimuleren van meer betrokkenheid van burgers bij wat de overheid doet.

Dit leidt tot de volgende twee communicatiethema's (randvoorwaarden voor de communicatie):

- De open overheid.
- Communicatie is een volwaardig onderdeel van het beleidsproces.

De open overheid

Randvoorwaarde voor het communicatieproces is dat alle stakeholders over de informatie beschikken die nodig is om hen op zinvolle wijze aan het proces te laten deelnemen, uitgaande van de gedachtegang dat 1) maximale transparantie een voorwaarde is voor een voor de overheid en gemeenschap bevredigend tweezijdig contact en dat 2) het actief openbaar maken van informatie een kerntaak is van de overheidscommunicatie.

Communicatie is een volwaardig onderdeel van het beleidsproces

De ambities op het gebied van communicatie dat de overheid voor ogen heeft kunnen slechts worden waargemaakt als ervoor gezorgd wordt dat Communicatie als een managementtaak wordt beschouwd, dat gekoppeld is aan de volgende eisen:

- Voldoende communicatiedeskundigheid binnen beleidsdirecties;
- Bewaken van de eenheid van communicatie;
- Het binnen de overheidsorganisatie creëren en vasthouden van voldoende deskundigheid op alle communicatierterreinen.

Vormen en Middelen

WhatsApp / email

Via een speciaal daarvoor gekozen WhatsApp nummer en via een geautomatiseerd e-mail systeem ontvangt de gemeenschap regelmatig informatie van de overheid.

Gov TV (voorlopige titel)

Het bestaande Tv-kanaal 84 van de overheid wordt 'on-demand', waarbij kijkers zelf kunnen beslissen naar welk onderdeel van een bepaald programma ze willen kijken en op welk tijdstip.

Chatbot

Door gebruik te maken van chatbots zal de overheid op effectieve en efficiënte wijze geautomatiseerde antwoorden kunnen geven aan het publiek. Dit om het proces te faciliteren, echter zal het nooit en te nimmer de plaats moeten innemen van persoonlijk contact indien dat noodzakelijk wordt geacht.

"Humans of Gov"(voorlopige titel) Via de officiële Facebookpagina van de overheid zal een speciale sectie worden geïntroduceerd, waarbij de ambtenaar in "the spotlight" wordt gezet. Het doel hiervan is om te laten zien dat ambtenaren tevens onderdeel vormen van de gemeenschap

(externe doel) en om ambtenaren kennis met elkaar te laten maken op een andere, meer sociale manier (interne doel).

Vanuit de overheidsorganisatie en binnen projecten die de overheid uitvoert zullen er verschillende vormen van communicatie gaan worden ingezet met de daarbij horende middelen. Communicatieplatform Het in het leven roepen van een communicatieplatform is de voornaamste actie die overheid zal gaan realiseren om Communicatie een prominente rol te geven op managementniveau. Dit platform zal bestaan uit drie ministers (het liefst bestaande uit de leiders van de zittende partijen) en drie communicatie-experts. De drie experts bestaan uit één persoon vanuit de C&V en twee externe personen, van wie van een woordvoerder.

Communicatieprocedure Raad van Ministers Om de communicatie verder optimaal te positioneren binnen de totaliteit van het besluitvormingsproces, zal de Raad van Ministers op communicatiegebied gaan worden geadviseerd aan de hand van een communicatieprocedure. Het doel hierbij is om op duurzame wijze communicatief invulling te geven aan genomen overheidsbesluiten (voor, tijdens en na het proces).

Fòrti Habrí Fòrti Habrí wordt hét platform waar de overheid en de gemeenschap dichterbij elkaar zullen komen. Aan de hand van een focusgroep (die wekelijks varieert) zullen groepen belanghebbenden de mogelijkheid krijgen om zichzelf te uiten en inspraak te hebben op besluitvorming rondom beleid. Aan het einde van elke sessie (die nooit 'live' zullen zijn) zal een audiovisuele 'recap' worden geplaatst op onder andere de website en sociale mediakanalen van de overheid.

Q&A (voorlopige titel). De Q&A-sessies via sociale media zijn bedoeld om wekelijks een onderwerp aan bod te laten komen, waarbij de gemeenschap alle vragen die ze daarover hebben kunnen stellen aan de overheid. De woordvoerder, die deze vragen via bijvoorbeeld een privé bericht of anders een WhatsApp bericht zal ontvangen, zal via een video de ter zake doende antwoorden naar de gemeenschap terug communiceren.

5.1.1 Opzetten, actualiseren en beheren van het communicatieplatform Gov TV

Het huidige televisie platform van de overheid, genaamd Kanaal 84 dat wordt uitgezonden via TDS, wordt een "on-demand" kanaal. Kijkers kunnen hierdoor zelf beslissen naar welk onderdeel van een bepaald programma ze willen kijken en op welk tijdstip.

5.1.2 Communicatiekanalen promoten

Om de bevolking te attenderen op het bestaan van de verschillende communicatiekanalen van de overheid wordt promotiemateriaal ontwikkeld en gepubliceerd. Dit is van belang door de grote veelvuldigheid van informatie die tegenwoordig afkomt op burgers. In tegenstelling tot in de

periode van voor de sociale media, komt de informatie niet meer zonder meer bij de doelgroepen terecht.

5.1.3 Communicatietraining voor communicatie deskundigen

De ontwikkelingen in de communicatiewereld gaan snel. C&V is in rap tempo bezig met een inhaalslag binnen die ontwikkelingen. Om de ontwikkelingen bij te kunnen houden dienen de communicatiecommunicatiedeskundigen regelmatig getraind te worden.

5.3.1 Monitoringssysteem beheren (het implementeren van een 'watchdog' applicatie voor fact-checking)

Met het inzetten van dit monitoringssysteem kan op een efficiënte wijze, tot op de minuut worden nagegaan wat er op elk moment van de dag waar dan ook op onder meer sociale media wordt gepubliceerd, wat betrekking heeft op de overheid. C&V gaat over tot implementatie van een tool die ook in het Papiaments op zoekwoorden reageert. Deze post betreft licenties en noodzakelijke verdere ontwikkeling van de tool.

6.1.1 Digital Collaboration Platform beheren

C&V heeft in samenwerking met HRO (ministerie BPD) deze tool laten ontwikkelen die vanuit een verplichte desktopfunctie op alle computers van het overheidspersoneel opent. De tool heeft de functie van een geavanceerd intranet. Deze post omvat licenties en verdere ontwikkeling van het platform welk in fasen wordt ontwikkeld en jaarlijks wordt aangepast aan de behoeften van zowel de overheid als werkgever, als aan de behoeften van de ambtenaar als werknemer.

6.1.2 Mediatheek Gov-stock beheren

De mediatheek is een enorme databank voor allerlei voor communicatiedoeleinden geproduceerd materiaal, dat beschikbaar moet zijn voor de gehele overheid. Met Gov-stock wordt voorzien in een gecentraliseerde digitale mediatheek. Deze post omvat het betalen van licenties, het verder invullen van de database, het constant trainen van zowel gebruikers als beheerders van de toepassing en de verdere ontwikkeling van de mediatheek op zowel gebruiksvriendelijkheid, maar ook op veiligheid.

6.1.3 Facebookpagina "Humans of Gov" promoveren en beheren

Met de Facebookpagina "Humans of Gov" (werktitel) wordt gewerkt aan de imagoverbetering van ambtenaren. Dit voorziet in zowel motivatie van de ambtenaren, als in verbetering van het beeld dat de burger heeft van de ambtenaar. Door constante promotie van de pagina en het werk van ambtenaren wordt bovendien een realistischer beeld geschapen van het daadwerkelijke werk dat het ambtenaren verzetten. De pagina dient regelmatig te worden gepromoveerd (boosting, cross mediale promotie campagnes). Ook het ontwikkelen van nieuw materiaal van de pagina en het beheer is in deze post begroot.

6.2.1 Redactie voor verschillende platforms: Sirkulashon, Dinámiko en digitaal platform

De verschillende communicatieplatformen die vanuit C&V worden ingevuld door redactie teams. Voor deze teams zijn incentives als snuffelstages, bijscholing, ontwikkeling van vaardigheden

noodzakelijk om de middelen steeds op een efficiënte, voor de gebruiker aantrekkelijke wijze te kunnen beheren.

6.2.2 Promoten van Lotus Notes, de huisstijl

Reeds ontwikkelde communicatiemiddelen binnen de overheid, zoals Lotus Notes en de officieel vastgestelde huisstijl van de overheid, worden nog steeds niet optimaal gebruikt. C&V beoogt het ontwikkelen en beschikbaar maken van duurzame instructie en informatiemateriaal over deze middelen, die gemakkelijk en constant bereikbaar worden voor de gebruikers, omdat het optimaal toepassen van de middelen het doel is.

7.1.1 Verdere ontwikkeling interactiviteit media producties

Het verder ontwikkelen en inzetten van Media producties voor sociale media, die zowel qua bepaling van inhoud als door antwoord op reacties via die media, de interactie met het publiek stimuleren. Door deze strategie zit de overheid midden in de grootste discussieplatforms die door burgers op Curaçao worden gebruikt. De overheid is daardoor geen afstandelijke ivoren toren, maar een speler in het geheel.

7.1.2 Informatie aanbieden via de traditionele media (radio en tv) met een cross mediale inzet

De traditionele media blijven vooralsnog een rol spelen qua informatievoorziening vanuit de overheid. Door deze middelen in te zetten op cross mediale wijze, wordt een nog breder deel van de bevolking bereikt met informatie vanuit de overheid, terwijl juist ook door deze middelen mensen er steeds meer toe worden aangezet om gebruik te maken van interactieve middelen om mee te kunnen praten en mee te kunnen doen.

7.1.3 Eén algemene website beheren en promoten

De overheid beschikt als geheel over een centrale website, maar verschillende ministeries en afdelingen binnen de verschillende ministeries beheren om tal van redenen ook over aparte websites. Dit maakt het voor de gebruiker onoverzichtelijk en moeilijker om te komen tot gedegen informatie. Deze post behelst de technische en redactionele inzet om te komen tot een algemene website.

8.1.1 Sessies organiseren via de uitgangspunten regeerprogramma

Informatie geven over de doelen van de overheid kan niet alleen via digitale en traditionele media. Ook het daadwerkelijk bezoeken van de bevolking, in de eigen wijk met zicht op de

omstandigheden, is noodzakelijk voor daadwerkelijk contact met de burgers. Deze post behelst de kosten die nodig zijn voor de organisatie van deze sessies.

8.1.2 Informatiecampagne via sociale media organiseren met 'infomercials' van 1 minuut of animatievideo's)

Uitleg over wat nu eigenlijk bedoeld wordt met de uitgangspunten binnen het regeerprogramma wordt op korte maar duidelijke wijze naar voren gebracht. De opgebrachte kosten behelzen de productie van het materiaal.

8.2.1 Web based applicatie voor productie flyer met korte teksten (JPG-formaat)

8.2.2 Monitoringsteam nepnieuws bestaande uit accountmanagers en kabinetsleden (via WhatsApp).

10. Ontwikkelen en implementeren van beleidskaders, om risico's voor Curaçao vroegtijdig te erkennen en analyseren, wat bijdraagt aan de verlaging van de kansen van het optreden van de onderkende risico's en de eventuele effecten daarvan voor de bevolking van Curaçao

10.1. Diverse categorieën risico's voor Curaçao zijn vroegtijdig erkend en zoveel mogelijk gemitigeerd op basis van beleidskaders					
	Activiteiten / Instrumenten	2020	2021	2022	2023
10.1.1	Ontwikkeling van Risicoprofiel van Curaçao 2017- 2022	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
10.1.2	Ontwikkeling digitale risicokaart van Curaçao	20.000	20.000	20.000	20.000
10.1.3	Ontwikkeling en implementatie nieuwe strategie Fysieke veiligheid en Infrastructuur	15.000	15.000	15.000	15.000
10.1.4	Ontwikkeling, presentaties en discussie Noodwet: Landsverordening uitzonderingstoestand	10.000	10.000	10.000	10.000
12.1	Veerkracht van de bevolking is verhoogd door middel van meer zelfredzaamheid, onder meer in geval van calamiteiten				
12.1.5	Verhoging en versteviging veerkracht: Educatie kinderen	35.000	35.000	35.000	35.000
12.1.6	Educatie maatschappij algemeen	-	-	-	-
12.1.7	Educatie speciale doelgroepen binnen de maatschappij	38.000	12.000	12.000	12.000
12.1.8	Educatie interministerieel	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

11.1	Gevolgen van crisis en calamiteiten zijn zoveel mogelijk beperkt door middel van training en voorlichting inzake risico- en crisisbeheersing en een effectief georganiseerde Rampenbeheersing en bestrijdingsorganisatie				
11.2.1	Ontwikkeling van model Rampenbestrijdingsplannen (artikel 4 LvR)	12.000	4.000	4.000	4.000

11.2.2	Ontwikkeling, aanpassing en uitbreiding rampenplan Curaçao (artikel 3 lid 5 en 7 LvR)	-	-	-	-
11.2.3	Training en opleiding nieuw Rampenplan (artikel 3 lid 6 LvR) "Samen met punt 10).	35.000	35.000	32.000	35.000
11.2.4	Ontwikkeling en implementatie Publieke Waarschuwingssysteem (artikel 2 lid 2.a LvR)	-	-	-	-
11.2.4a	Training en opleiding Cell-br5.2.5 broadcastsysteem	-	-	-	-
11.2.5	Nieuwe Crisis Coördinatiecentrum (artikel 2 lid 2.e LvR)	-	-	-	-
11.2.5a	Programma van Eisen	35.000	-	-	-
11.2.6	Multidisciplinaire opleiding, training en oefening (artikel 3 lid 6 LvR)	-	-	-	-
11.2.7	Regeling convenanten RBo (artikel 13 LvR)	-	-	-	-
11.2.8	Aanvullen kostenplaats voor kosten warme fase van crisis en rampen. Voor kosten RBo tijdens crisis: Crisisfonds ¹²	-	-	-	-
11.2.9	Uitrusting Landelijke Rampencoördinator en. transportmiddel (artikel 5 LvR)	-	-	-	-
11.2.10	Buitenlandse netwerk (art. 2 lid 1 LvR)	-	-	-	-

Algemene doelstelling

De algemene doelstelling van de directie Risicobeheersing & Rampenbeleid is om de nodige beleidskaders te ontwikkelen, te implementeren en daarop toe te zien, zodat risico's op Curaçao vroegtijdig te erkennen, grondig te analyseren en deze daarna effectief te mitigeren, door de kansen daarvan te verlagen, en de negatieve effecten voor de bevolking en de belangen van Curaçao te beperken.

Door steeds te voldoen aan de Landsverordening Rampenbestrijding en het Rampenplan van Curaçao, worden de diensten en organisaties optimaal voorbereid op de beheersing en de bestrijding van incidenten die tot crisis en rampen kunnen leiden, zodat levens worden bespaard en schades worden beperkt. En via gerichte educatie programma's omtrent risico's en de daarbij behorende handelingswijzen wordt de veerkracht van de bevolking vergroot waardoor de levens worden gespaard en een snelle normalisatie van het dagelijks leven na een grootschalig incident wordt bevorderd.

Samenhang met het beleid

Naast de uitvoering van de wettelijke taken uit de Landsverordening Rampenbestrijding en de bestuurlijke wensen van de overheid, passen de taken van de directie Risicobeheersing & Rampenbeleid bij het algemeen beleid van het ministerie van Algemene Zaken bij de bescherming van de bevolking en de nationale veiligheid.

¹² Deze post dient jaarlijks te worden aangevuld door alle ministeries tot Naf 4.5 miljoen en mag alleen met goedkeuring van de minister van Algemene Zaken worden aangesproken op grond van artikel 8 van de Landsverordening rampenbestrijding

Operationele doelstellingen

10.1.2. Ontwikkeling digitale risicokaart van Curaçao

De risicokaart van Curaçao vormt een belangrijke informatiebron om tijdens een crisis of ramp, snel een totaalbeeld te krijgen van een incident en het effectgebied. Op die manier kan sneller een oordeel worden gevormd van de situatie waardoor het proces van besluitvorming versneld wat ten goede komt van de doeltreffendheid. Hulpdiensten kunnen ook snel en gericht worden ingezet en de bevolking kan beter geïnformeerd worden over de maatregelen en de situatie binnen een effectgebied.

Kosten: NAf 20.000 (ontwikkeling en implementatie. Daarna NAf 20.000 voor abonnementen en onderhoud.

10.1.3. Strategie Fysieke veiligheid en Infrastructuur

Om de gebouwen en de infrastructuur op Curaçao meer bestendig te maken tegen bedreigingen van natuurlijke aard zoals orkanen en aardbevingen, dienen de regelgeving en voorschriften voor het bouwen van gebouwen en ontwikkeling van infrastructuur te worden vernieuwd en aangepast. De huidige regelgeving en voorschriften zijn verouderd. De gebeurtenissen van de laatste 2 jaar laten zien dat Curaçao voorbereid moet zijn op de natuurlijke risico's. Zonder de nodige aanpassing van beleid en de uitvoering daarvan, zal de schade aan gebouwen enorm zijn, na een relatief klein incident van natuurlijke aard en duurt de herbouw te lang. Dit kan grote gevolgen hebben voor de economie van Curaçao.

Kosten: Start NAf 15.000 (onderzoek) en daarna NAf 5.000 per jaar voor implementatie en begeleiding.

10.1.4. Ontwikkeling, presentaties en discussie Noodwet: Landsverordening uitzonderingstoestand

Artikel 91 van de Staatsregeling schrijft voor dat er een landsverordening dient te zijn wanneer de uit- of inwendige veiligheid van Curaçao wordt bedreigd. Een dergelijke toestand kan zich bijvoorbeeld in een crisis of ramp situatie voordoen waardoor de minister- president speciale bevoegdheden nodig heeft om snel de nodige maatregelen te nemen ter bescherming van de veiligheid en vitale belangen van Curaçao.

Zonder dergelijke landsverordening kan de minister-president cruciale tijd verliezen om de nodige maatregelen te nemen.

Kosten: NAf 25000 per jaar (eerste jaar is gericht op onderzoek, ontwikkeling en implementatie).

12.1.5. Verhoging en versteviging maatschappelijk veerkracht (intern en extern)*

Onderzoek van onder andere het UoC uit september 2014 wijst uit, dat een overgroot deel van de bevolking van Curaçao onvoldoende voorbereid is op de gevolgen van crisis en rampen. Hierdoor is de bevolking kwetsbaar en kan een incident onnodig levens bedreigen en schades veroorzaken. Door te investeren in kennis en informatie en educatie van de bevolking, worden de handelingsperspectieven van de gemeenschap tijdens een grootschalig incident verhoogd en de veerkracht versterkt. Dit zal leiden tot een verlaging op de kans voor ongelukken en de beperking van de effecten van een crisis of ramp. Ook worden de hulpdiensten door de bevolking beter

geïnformeerd bij de uitvoering van hun taken, wat de efficiëntie en doeltreffendheid van hun optreden ten goede komt.

**Educatie voor: kinderen, maatschappij algemeen, minder valide speciale groepen binnen de maatschappij, interministerieel*

Kosten totaal: NAf 20.000 per jaar structureel.

12.1.7. Educatie Interministerieel

De overheid dient op de hoogte te zijn omtrent de wijze hoe crisisbeheersing in de praktijk functioneert.

Kosten betreffen interne educatie en voorlichtingsprogramma's. *Kosten: NAf 8.000 per jaar.*

12.1.8. Ontwikkeling, presentaties en discussie Noodwet: Landsverordening Uitzonderingstoestand

Betreft de training en opleiding in het toepassen van noodwetten op Curaçao. Daar heeft Curaçao géén ervaring mee.

Kosten: NAf 12.000 eerste jaar.

11.2.1. Ontwikkeling van model Rampenbestrijdingsplannen (artikel 4 LvR)

Conform artikel 4 van de Landsverordening Rampenbestrijding (LvoR), dient de minister van Algemene zaken ervoor zorg te dragen dat er voor elke crisis of ramp, een plan is om desbetreffende ramp effectief en doeltreffend te bestrijden. Een gericht rampenbestrijdingsplan vergroot de doelmatigheid van de beheersing en bestrijding van de diensten en organisatie die daarbij zijn betrokken zodat een incident snel wordt gecontroleerd. Ter bevordering van de helderheid in risico's en ter bevordering van de samenwerking tussen de diensten onderling, wordt één model rampenbestrijdingsplan ontwikkeld waarmee alle plannen voor de soorten rampen en crisis worden ontwikkeld. Eén model plan bevordert tevens een effectieve samenwerking en verhoogt de onderlinge communicatie tussen de diensten en organisaties van de rampenbestrijdingsorganisatie, wat essentieel is in de dynamische situatie die bij crisis en rampen ontstaat.

Kosten: NAf 15000 in 2017 en daarna NAf 4000 per jaar.

11.2.2. Ontwikkeling, aanpassing en uitbreiding rampenplan Curaçao

Conform artikel 3 lid 5 en 7 van de Landsverordening Rampenbestrijding, dient het rampenplan periodiek te worden bijgewerkt zodat deze blijft aansluiten op de aanpak van de reële risico's op Curaçao. Deze periodieke aanpassing is ook bedoeld om de opgedane ervaringen uit de praktijk in het plan te verwerken.

Kosten: NAf 30.000 en daarna NAf 4.000 per jaar.

11.2.4. Ontwikkeling en implementatie Publiek Waarschuwingssysteem voor Curaçao

Op grond van art. 2 lid 2.a van de LvR dient de minister van AZ zorg te dragen dat de bevolking kan worden gealarmeerd en gewaarschuwd bij een crisis of ramp. Door het ontbreken van dit systeem zal de bevolking bij onheil te laat worden gealarmeerd. Snelle en doelmatige alarmering kan slachtoffers of schade voorkomen of beperken.

Kosten: Start NAf 1.910.000 daarna NAf 52.000 per jaar (Project zal worden uitgevoerd met de hulp assistentie van BTP).

11.2.5. Start Project nieuw Crisiscenter (EOC)

De minister van AZ is op grond van artikel 2 lid 2 e van de LvR, dient zorg te dragen voor een geschikte rampencoördinatie centrum. Dit centrum het *Emergency Operational Center EOC*, is bedoeld als vergaderlocatie van de minister-president en zijn rampenstaf tijdens een crisis of ramp. Vanuit deze locatie worden alle besluiten genomen ter bestrijding en beheersing van een crisis of ramp. Voorts wordt ook het publiek vanuit het EOC geïnformeerd en ingelicht omtrent het incident en geadviseerd omtrent hun handelingsperspectieven.

Het huidige centrum is ongeschikt en sterk verouderd. Dit verzwakt de slagvaardigheid van de RBo en vormt een bedreiging voor een effectieve en efficiënte coördinatie van de besluitvorming bij crisis en ramp. Voorts is het huidige EOC, gelet op de verschillende soorten risico's op Curaçao, niet geschikt als coördinatie centrum voor acute incidenten.

Kosten: start onderzoek: NAf 800.000 (Onderzoek, locatie bepaling, opstellen Programma van Eisen (NAf 35.000), houden van onderzoek).

11.2.6. Meerjarenplan Multidisciplinair Opleiding, Training en Oefening (MOTO)

Op grond van artikel 2 lid 2.c LvR, dient de minister van AZ in een plan te voorzien die de training en opleidingsafspraken zijn vast gelegd. Er is op grond van de verordening is een meerjarenplan OTO opgesteld. Op grond van dat plan worden diverse mono- jaarplannen opgesteld en uitgevoerd. De uitvoering betreft de mono- en multi-plannen.

Kosten 2017: NAf 25.000 en daarna 4.000 per jaar.

11.2.7. Regeling convenanten RBo (artikel 13 LvR)

Tijdens een crisis of ramp wordt de hulp ingezet van diverse (semi)overheid diensten en andere organisaties ter bestrijding en beheersing hiervan. De kosten voor de inzet van deze diensten en organisaties komen voor een groot deel voor rekening van de overheid. Immers, het is de Minister van Algemene zaken die verantwoordelijk is voor de bestrijding en beheersing van crisis en rampen. Hij kan de hulp inroepen van diverse organisaties en diensten. Gelet op het feit dat de kosten ter beheersing en bestrijding van rampen hoog kunnen oplopen, en ter bevordering van een goede kostenbeheersing, stelt artikel 13 van de LvR, dat de minister van AZ (vooraf) een regeling dienen te treffen met de diensten en organisaties binnen de rampenbestrijdingsorganisatie.

De kosten zijn ter dekking van de uitgaven tijdens de bestrijdingsfase van een crisis of ramp.

Kosten: NAf 400.000 per jaar. Indien de begroting opleiding FIN niet toereikend is, dienen deze kosten op een andere wijze te worden vergoed.

11.2.8. Instellen en aanvullen kostenplaats voorkosten warme fase van crisis en rampen: Crisisfonds¹³

Momenteel is Curaçao kwetsbaar doordat er onvoldoende middelen zijn gereserveerd om de eerste kosten te dekken na een crisis of ramp. In dit geval is er sprake van de voorbereiding op

¹³ Zie ook besluit van de Raad van Ministers van 17 januari 2018, zaaknummer: 2017/025393

de financiële risico's nadat een crisis- of rampsituatie zich voordoet. In een crisis of ramp is het mogelijk om via de bevoegdheid van de minister van Financiën middelen worden vrijgemaakt om de onvoorziene uitgaven na een crisis of ramp te bekostigen, echter de weg die bewandeld moet worden in dergelijk geval is vaak te lang voor vooral acute incidenten. De minister van Algemene zaken kan binnen de kaders van de wet en conform zijn bevoegdheid op grond van Landsverordening rampenbestrijding alle nodige beslissingen nemen om een crisis of ramp te bestrijden. Dus ook over het beschikken van financiële middelen om de eerst uitgaven van diensten en organisaties te bekostigen, ná een crisis of ramp. Voor het lopend jaar gaat het om de kosten in de warme fase van grootschalige incidenten. In de voorbereidingsfase dienen de ministeries conform de wet en het rampenplan zelf de kosten te dragen. Zij dienen ook die kosten “geormerkt” in hun begroting op te nemen en alleen te gebruiken tbv de kosten die gemoeid zijn voor de voorbereiding op het effectief bestrijden van crisis en rampen.

Startkosten NAf 50.000¹⁴, daarna aangevuld door alle ministeries tot NAf 4.5 miljoen.

11.2.9. Uitrusting landelijke rampencoördinator

De landelijke rampencoördinator heeft een parate functie tijdens een crisis of ramp. Hij wordt vanaf GRIP 2 gemeld en bij GRIP 3 gealarmeerd. Om zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden veilig en adequaat uit te voeren, dient hij daarbij voldoende te worden gefaciliteerd met goede kleding, middelen en vervoer.

Kosten: NAf 2.000 per jaar.

13. Eenheid van beleid is bevorderd op basis van het regeerprogramma dat op een samenhangende manier wordt uitgevoerd

13.1 Coördinatie van de vertaalslag van het regeerakkoord naar het regeerprogramma					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
13.1.1	Format regeerprogramma opstellen	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.1.2	Coördinatie input vanuit de ministeries. Organiseren en faciliteren meetings en vergaderingen, kantoorkosten	4.000	4.000	4.000	4.000
13.1.3	Coördinatie vertaalslag regeerprogramma naar begroting	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.1.4	Communicatie intern en extern hierover	5.000	5.000	5.000	5.000
13.1.5	Capaciteitsopbouw medewerkers op het gebied van coördineren en faciliteren	10.000	10.000	10.000	10.000
13.2 Coördineren meerjarenbeleidsprogramma's					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
13.2.1	Samenhang controleren van het regeerprogramma op het gebied van ministerieel beleid	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.2.2	Stimuleren en ondersteunen van ministeries bij beleidsplanning en organisatie in relatie tot het regeerprogramma. RBM- methodiek Interne communicatie / workshops	5.000	5.000	5.000	5.000

¹⁴ De begroting voor het lopend jaar is bestemd om voorbereid te zijn op kleine uitgaven na een incident zoals beschadiging van persoonlijke bezitting, huren van speciale gereedschappen en apparaten, die extra moeten worden aangewend. Momenteel gaan deze kosten van de reguliere begroting van de DRR.

13.2.3	Overleg met beleidsorganisaties en BD-overleg. Organiseren en faciliteren meetings en vergaderingen kantoorkosten	3.000	3.000	3.000	3.000
13.2.4	Inventarisatie ministerie overstijgende knelpunten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.2.5	Oprichten taskforce voor specifieke knelpunten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.2.6	Opstellen procedures en werkafspraken integrale en interministeriële samenwerking	10.000	10.000	10.000	10.000
13.2.7	Capaciteitsopbouw medewerkers voor coördineren en faciliteren van beleid	5.000	5.000	5.000	5.000
13.3 Monitoring uitvoering regeerprogramma					
Activiteiten/instrumenten		2020	2021	2022	2023
13.3.1	Verankering dashboard monitoring regeerprogramma in de eigen organisatie	20.000	15.000	10.000	10.000
13.3.2	Uitbreiden en vaststelling indicatoren regeerprogramma monitoring meeting resultaten en evaluatie op resultaat en impact niveau (met stagiaire)	3.500	3.500	3.500	3.500
13.3.3	Proactief voortgangsbewaking, advisering en overleg	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.3.4	Kantoorinrichting medewerkers formatie van vier.	5.000	5.000	5.000	5.000
13.3.5	Vertalen en valideren dataverzamelmethode, informatieverstrekking via bestaande en nog op te zetten meetinstrumenten (met stagiaires)	3.500	5.000	5.000	5.000
13.4 Faciliteren van de voorbereiding van het aantreden van een nieuwe regering					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
13.4.1	Coördineren opstellen regeringsverklaring	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.4.2	Handboek kabinetsformateur	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
13.4.3	Presentaties aan topkader, beleidsdirecties en Raad van Ministers	5.000	5.000	5.000	5.000
13.4.4	Verzorgen van presentatiematerialen vertaling regeerprogramma, flyers regeerprogramma	10.000	10.000	10.000	10.000

14. Er is interministeriële coördinatie en publieke en private partnerships worden onderhouden, voor de implementatie van strategieën die bijdragen aan het bereiken van de SDG's en de Agenda 2030

14.1 Voorzitter Secretariaat National Commission for the 2030 Agenda and the SDG's					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
14.1.1	Opstellen jaarplanning secretariaat Nat Com	Salariskosten/ terbeschikkingstelling	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
14.1.2	Proactief voortgangsbewaking implementatie Roadmap/SDG's met leden secretariaat	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
14.1.3	Faciliteren overleg National Commission	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

14.1.4	Opstellen rapportages	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
14.1.5	Communicatie intern en extern	5.000	5.000	5.000	5.000
14.1.6	Kantoorinrichting flexibele werkplekken ten behoeve van het secretariaat	10.000	5.000	5.000	5.000
14.1.7	Onderzoek naar voortgang SDG's (Met stagiaires)	3.500	5.000	5.000	5.000
14.1.8	Capaciteitsopbouw medewerkers Agenda 2030	15.000	15.000	15.000	15.000

15. Ambtelijke regie en coördinatie in het kader van eenheid van beleid van programma's en projecten met het oog op het bevorderen van samenwerking, onderlinge afstemming en kwaliteit van besluitvorming

15.1 Coördinatie van programma's en projecten					
Activiteiten / Instrumenten		2020	2021	2022	2023
15.1.1	Activiteiten ten behoeve van het stimuleren van samenwerking en onderlinge afstemming	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
15.1.2	Organiseren en faciliteren meetings en vergaderingen, kantoorkosten	10.000	10.000	10.000	10.000
15.1.3	Advisering minister president en secretariaat raad van ministers	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
15.1.4	Capaciteitsopbouw medewerkers op het gebied van advisering van de minister president en Secretariaat van de Raad van Ministers	10.000	10.000	10.000	10.000
15.1.5	Kantoorinrichting flexibele werkplekken	-	-	-	-

Beleidscoördinatie

De beleidscoördinatie coördineert en stemt het regeerprogramma en meerjarenbeleidprogramma op ambtelijk niveau af. Hierbij vervult de Beleidscoördinatie een coördinatie-, advies- en regierol.

Samenhang met beleid

De Beleidscoördinatie heeft als belangrijkste taak om de uitvoering van het meerjarenbeleidsprogramma (regeerprogramma) te coördineren. Verder worden er procedures ontworpen betreffende het opstellen, uitvoeren, monitoren en evalueren van het meerjarenbeleidsprogramma. Afstemming en samenwerking zijn belangrijke speerpunten van het regeerprogramma 2017-2021 waarbij het bundelen van mensen en middelen één van de resultaten zal moeten zijn. Samenwerking vindt plaats zowel interministerieel als integraal. Bij interministerieel werken, is één ministerie verantwoordelijk voor het resultaat, maar bereikt dan resultaten in overleg en samenwerking met relevante ministeries. Bij integraal werken bepalen ministeries gezamenlijk een visie en het beoogde eindresultaat. Interministeriële en integrale samenwerking worden vanuit de beleidscoördinatie gestimuleerd en gefaciliteerd door het opzetten van een structurele dialoog met en tussen de belangrijkste actoren.

Regie

Ter bevordering van eenheid van beleid vindt ambtelijke regie en coördinatie plaats van programma's en projecten, met het oog op het bevorderen van samenwerking en onderlinge afstemming en kwaliteit van besluitvorming.

Agenda 2030

Secretariaat Nationale Commissie voor de Agenda 2030 en implementatie van de SDG's (duurzame ontwikkelingsdoelen). Interministeriële coördinatie en publieke en private partnerships worden onderhouden, voor de implementatie van strategieën die hieraan bijdragen.

Operationele doelstellingen

10. Coördinatie van de vertaalslag van het regeerakkoord naar het regeerprogramma

In dit kader wordt het formaat regeerprogramma opgesteld gebruikmakend van de RBM formaten en rekening houdend met de Agenda 2030.

Voor het opstellen van het regeerprogramma verzorgt de unit BC de coördinatie van de input vanuit de ministeries en de vertaalslag van het regeerprogramma naar begroting. Verder organiseren en faciliteren ze de meetings en vergaderingen. Communicatie hierover zowel intern als extern wordt ook vanuit de unit BC gecoördineerd. Voor 2020 is het van belang dat er capaciteitsopbouw van de nieuwe medewerkers plaatsvindt op het gebied van coördineren en faciliteren.

1. Faciliteren van de voorbereiding van het aantreden van een nieuwe regering.
2. Coördineren meerjarenbeleidsprogramma's.
3. Monitoring uitvoeringregeerprogramma.
4. Ambtelijke regie van programma's en projecten.
5. Bevorderen van interministeriële en integrale samenwerking en onderlinge afstemming en kwaliteit van de besluitvorming.

16. Effectieve en efficiënte organisatie van de bedrijfsvoering van het ministerie

Naast haar beleidswensen heeft het ministerie van Algemene Zaken ook te maken met bedrijfsvoeringskosten die uiteindelijk ook in de begroting tot uiting komen. Onderstaand

overzicht geeft weer de totalen gemoeid met de bedrijfsvoering van het ministerie verdeeld naar de diverse categorieën.

16.1 Nauw op elkaar afgestemde bedrijfsprocessen en een sluitende begroting				
Diverse kostensoorten	2020	2021	2022	2023
16.1.1 Salarissen	16.562.400	16.815.900	16.815.900	16.815.900
16.1.2 Vaste lasten / verplichtingen	1.433.200	1.659.200	1.659.200	1.659.200
16.1.3 Normale afschrijvingen	1.693.900	1.728.400	1.766.500	1.766.500
16.1.4 Bijdrage en overdrachten	7.849.500	7.640.000	7.640.000	7.640.000
16.1.5 Pensioenen	15.026.300	15.818.100	15.818.100	15.818.100
16.1.6 Curaçaohuis (NL) – Excl. Lonen	1.989.500	2.079.800	2.079.800	3.324.800
16.1.7 Overige operationele kosten	4.461.800	5.333.500	3.828.500	3.086.500
Totaal	49.016.600	51.074.900	49.608.000	50.111.000

Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening

Visie

In het jaar 2025 is Curaçao een land dat berust op goed bestuur met een hoge leef kwaliteit, duurzame sociaaleconomische ontwikkeling en onderwijs dat een ieder motiveert om het beste uit zichzelf te halen.

Missie

Het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening (BPD) neemt een leidende rol in het realiseren en waarborgen van goed functionerend openbaar bestuur.

Daartoe ontwikkelt en onderhoudt het ministerie een strategisch, integraal lange termijn masterplan dat duurzame ontwikkeling van Curaçao beoogt. Het plan is gestoeld op objectieve, wetenschappelijk doorberekende data en scenario's en heeft een breed maatschappelijk draagvlak. Met het masterplan wint het openbaar bestuur aan consistentie en continuïteit, en dus effectiviteit van het overheidsbeleid. Het ministerie geeft vorm aan informatievoorziening gebaseerd op moderne standaarden en draagt zorg dat overheidsinformatie te allen tijde betrouwbaar, vindbaar, toegankelijk, authentiek en volledig is. Het ministerie besteedt verder speciaal aandacht aan informatietechnologie als facilitator van de duurzame ontwikkeling.

Het ministerie versterkt dit verder door te waarborgen dat Curaçao op elk moment ten behoeve van de gemeenschap toegankelijke, objectieve basis- en statistische informatie produceert die voldoet aan internationale standaarden.

Efficiëntie en effectiviteit in het hele ambtelijk apparaat: dit ministerie heeft hierin de regierol. Het ministerie ontwikkelt een modern informatiebeleid voor het apparaat en verleent administratieve en ondersteunende taken om de interne en externe dienstverlening te bevorderen. Tevens neemt het ministerie het voortouw om te komen tot een apparaat waar de juiste ambtenaren op de juiste plek zitten. De juiste ambtenaar is hij/zij die op grond van zijn/haar kwaliteiten is benoemd, die integer is, en zich voortdurend verder ontwikkelt. De juiste plek betekent een organisatie die zich kenmerkt door duidelijk vastgestelde taakgebieden en bevoegdheden, waar sprake is van "accountability", maar die tegelijkertijd ook samenwerking en mobiliteit bevordert.

Het openbaar bestuur is voor de burger het meest zichtbaar waar de overheid een loketfunctie vervult. Het ministerie heeft daarom een actieve rol in het verhogen van dienstverlening door centralisatie van die loketfunctie voor een aantal gebieden. Het "overheidsloket" is goed bereikbaar, klantvriendelijk en geeft begrijpelijke voorlichting over de producten. Een snelle en adequate behandeling wordt bevorderd door een proactieve samenwerkingsgerichte benadering met korte lijnen naar de backoffice.

Dit ministerie draagt ten slotte bij aan een betere prijs-kwaliteit verhouding in de overheid brede bedrijfsvoeringsprocessen door innovatie te koppelen aan centralisatie. Schaalvordelen en meer

professionaliteit komen tot uitdrukking in interne dienstverlening op hoog niveau richting de andere ministeries.

12 Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening

Functie	Organisatie-eenheid	Doelstelling
01 Bestuursorganen	00 Minister BPD	Realisatie regeerprogramma
04 Alg. Beheer	00 Kabinet Minister	Ondersteuning minister BPD
	01 Secretaris Generaal	Zorg voor bedrijfsvoering en ambtelijke aansturing prioriteiten
	02 Ministeriele Staf	Ondersteuning lijnorganisatie BPD
	03 Beleidsunit Human Resource Organisatie (HRO)	Zorg voor personeelskwaliteit en organisatieontwikkeling overheid
	05 Beleidsorganisatie	Kwaliteit Openbaar Bestuur en democratische rechtstaat
	07 Publieke Zaken	Zorg voor autorisatiedocumenten van burgers
	08 Vergunningenloket	Zorg voor intake en afgifte van aanvragen van burgers en bedrijven
	09 Nationaal archief	Zorg voor beheer en afgifte van publieke archieven van 20 jaar en ouder en toezicht op het beheer van archieven jonger dan 20 jaar
	10 Shared Services Organisatie (SSO)	Zorg voor gecentraliseerde en geautomatiseerde repeterende bedrijfsvoeringstaken binnen de overheid
06 Statistiek	00 Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)	Leveren van wetenschappelijk onderbouwde informatie ter bevordering van goed bestuur en dienstverlening

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	398.100	398.500	398.900	398.900
04 Algemeen Beheer	48.986.600	49.027.700	49.092.600	49.092.600
05 Wachtgelden en pensioenen	126.514.500	126.514.500	126.514.500	126.514.500
06 Statistiek	4.737.200	4.759.700	4.784.400	4.784.400
08 Overig BPD	2.073.500	2.073.700	2.073.900	2.073.900
Totaal:	182.691.900	182.774.100	182.864.300	182.864.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
04 Algemeen Beheer	665.000	-	-	-
06 Statistiek	3.155.000	-	-	-
Totaal:	3.820.000	-	-	-

Bovenstaande kosten worden onderstaand per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	382.100	382.500	382.900	382.900
Programmakosten	16.000	16.000	16.000	16.000
Totaal:	398.100	398.500	398.900	398.900
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal:	-	-	-	-

04 Algemeen Beheer

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	48.927.700	48.986.800	49.051.700	49.051.700

Programmakosten	40.900	40.900	40.900	40.900
Totaal:	48.986.600	49.027.700	49.092.600	49.092.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	665.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal:	665.000	-	-	-

05 Wachtgelden en pensioenen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	126.514.500	126.514.500	126.514.500	126.514.500
Programmakosten				
Totaal:	126.514.500	126.514.500	126.514.500	126.514.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal:	-	-	-	-

06 Statistiek

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	4.737.200	4.759.700	4.784.400	4.784.400
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal:	4.737.200	4.759.700	4.784.400	4.784.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	155.000	-	-	-
Programmakosten	3.000.000	-	-	-
Totaal:	3.155.000	-	-	-

08 Overig BPD

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.073.500	2.073.700	2.073.900	2.073.900
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal:	2.073.500	2.073.700	2.073.900	2.073.900
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten				
Programmakosten				
Totaal:				

Algemene doelstellingen (Outcomes)

Het ministerie van BPD werkt aan de volgende algemene doelstellingen:

1. Een optimaal functionerende E-Government.
2. Verbeterde kwaliteit van bestuur, besluitvorming en publieke dienstverlening.
3. Verbeterde kwaliteit van overheidspersoneel.
4. Verbetering van de werkomgeving.
5. Verbeteren kwaliteit overheidsapparaat.
6. Versterken participatie burgers.
7. Een integer overheid.
8. Verbeterde kwaliteit van besluitvorming van de overheid.
9. Ondersteuning Bedrijfsvoering.

Van deze algemene doelstellingen is in de *Groeistrategie Curaçao* een aantal projecten of programma's opgenomen. In deze begroting is voor de financiering van deze projecten of programma's dus een verwijzing opgenomen.

1. Een optimaal functionerende E-Government

1.1 Er is een stelsel van basisregisters				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
1.1.DDS en basisregister koppelingen	Groeistrategie	Groeistrategie		
1.2 Informatie en werkprocessen zijn gedigitaliseerd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
1.2.1 Digitaal beleid dienstverlening	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
1.2.2 Digitalisering centraal archief				
1.2.3 Selectie (bestuurs)archieven				
1.2.4 Modernisering archiefruimte				
1.2.4 Digitalisering HR-verzoeken				
1.2.5 Tasc Force Selectie en Archivering	155.000	155.000	155.000	155.000
1.3 Verbetering/Vernieuwing Document management systeem				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
1.3.1 Documentmanagementsysteem (DM)	Groeistrategie	Groeistrategie		
1.3.2 Plan van Aanpak DM	Salariskosten			
1.3.3 Samenwerking HRO, SSO, Beleidsorganisatie (BO)	Salariskosten	Salariskosten		
1.3.4 Klachtenbureau	Salariskosten Groeistrategie	Salariskosten Groeistrategie	Salariskosten	Salariskosten
1.4 Digitale overheidsproducten				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
1.4.1 Online betalingsmogelijkheden	25.000 Groeistrategie	Groeistrategie		
1.4.2 Digitale identificatie	25.000 Groeistrategie	Groeistrategie		
1.5 Informatiearchitectuur is op zijn plaats				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
1.5.1 Implementatie architectuur	Salariskosten 50.000	Salariskosten 50.000	Salariskosten 50.000	Salariskosten 50.000
1.6 Informatiesecurity				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
1.6.1 Implementatiehandboek informatiesecurity	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Een overheid die meer gebruik maakt van digitalisering om haar burgers en de interne klanten te bedienen, zorgt ervoor dat processen intern tussen ministeries, maar zeker ook extern richting de samenleving makkelijker verlopen. Hierdoor zijn bijvoorbeeld medewerkers minder tijd kwijt aan repeterende handelingen, worden dossiers eenduidiger afgehandeld en krijgen ondernemers sneller een antwoord op hun vraag. Het vertrouwen in de overheid neemt hierdoor toe, er worden besluiten genomen die transparant zijn en waarvan iedereen weet dat afspraken nagekomen worden, wat het investerings- en vestigingsklimaat ten goede komt. Op die manier wordt een samenleving gestimuleerd, waarin mensen gelijk behandeld worden en waarin investeerders beter kunnen inschatten wat hun bedrijfsrisico's zijn.

Samenhang met output en activiteiten

Om tot een 'Optimaal functionerend E-government' te komen, zet het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening in op de basisinfrastructuur die hiervoor nodig is. Verbetering van ICT heeft investeringen nodig in hard- en software, maar vooral in mensen en kennis. De basisvoorzieningen zoals de architectuur, netwerken en het securitysysteem moeten op orde zijn,

als ook de basis beheersprincipes van een goede informatiehuishouding. De uitbreiding van E-government houdt in dat de overheid voor de bevolking te allen tijde bereikbaar is ongeacht de locatie. Wachttijden kunnen hierdoor verminderd worden en personeel kan efficiënter ingezet worden. BPD zal daarom activiteiten ontplooiën als het uitbreiden van het Basisregisterstelsel, zodat informatie betrouwbaarder is en beter beschikbaar is voor partners die hiervan afhankelijk zijn. Dit betekent ook dat de interne infrastructuur, waaronder de IT-architectuur, maar zeker ook het Document Management System van de overheid, een kwaliteitsverbetering moet ondergaan, als basisvoorwaarde voor de interne- en externe dienstverlening. Ook zal geïnvesteerd moeten worden in opleiding en training van beheerders, omdat in een “E-government”-omgeving elke ambtenaar decentraal beheerder en creator kan worden. Ten slotte zal ingezet moeten worden op publiekscampagnes.

Voor de bevolking zal het realiseren van Online betalingsmogelijkheden en digitale identificatie van burgers merkbaar zijn. Verder zal met de uitbreiding van de basisregisters en koppelingen van afnemers hieraan het voor burgers minder ingewikkeld worden hun gegevens te wijzigen. Voor instanties wordt het mogelijk om up-to-date over informatie te beschikken, zodat zij hun klanten beter kunnen bedienen.

Digitale beschikbaarheid van documenten voor burgers wordt verder uitgebreid door Publieke Dienstverlening, zowel door digitalisering van bestaande documenten bij Publieke Zaken, het digitaal beschikbaar stellen van informatie voor burgers bij het Vergunningenloket als de selectie van bestuur archieven en daaraan gekoppeld de opzet van een E-Depot bij het Nationaal Archief. In de komende jaren zal een Taskforce Selectie en Archieven (TSA) worden ingesteld, die de achterstand in selectieve overdracht gaat aanpakken; daarmee informatie openbaar maakt en tevens majeure kostenreducties zal bewerkstelligen.

Het realiseren van E-government wordt als een prioriteit binnen de groeistrategie beschouwd. Een aantal activiteiten en producten zijn daarvoor al in 2019 gestart doordat ze financiering via deze groeistrategie ontvingen. Ook in 2020 zal er (deels) financiering via de groeistrategie plaatsvinden.

Risico's

Het ministerie ziet voor het realiseren van deze outcome de volgende risico's op haar weg

Output	Risico's
1.1 Er is een stelsel van basisregisters	Kwaliteitsinvestering data basisregisters
1.2 Informatie en werkprocessen zijn gedigitaliseerd	Kennis beschikbaarheid Verantwoordingsbelang, bedrijfsbelang, continuïteit en effectiviteit van overheidsprocessen
1.3 Verbeterde of vernieuwd DM is operationeel	Verandermanagement medewerkers
1.4 Overheidsproducten zijn digitaal geregeld en beschikbaar	Samenwerking banken
1.5 Informatiearchitectuur is op zijn plaats	Kennis beschikbaarheid eigen werkwijze versus vertrouwen in het centrale systeem
1.6 Informatiebeveiligingsbeleid	Kennis beschikbaarheid binnen de negen ministeries

Indicatoren

Resultaten ten aanzien van deze outcome worden als volgt gemeten:

Output	Indicatoren
1.1 Er is een stelsel van basisregisters	2 basisregisters extra gekoppeld
1.2 Informatie en werkprocessen zijn gedigitaliseerd	Klachtenbureau operationeel Een aantal processen afhandeling HR-verzoeken digitaal Achterstand 1951-1999 terugbrengen tot en met 1986 in de komende 2 jaar
1.3 Verbeterde of vernieuwd DM is operationeel	
1.4 Overheidsproducten zijn digitaal geregeld en beschikbaar	Digitale betalingen bij overheidsloket mogelijk
1.5 Informatiearchitectuur is op zijn plaats	Architectuurbeleid gemaakt Implementatie in gang gezet
1.6 Informatiebeveiligingsbeleid	4 bijeenkomsten platform (1 per kwartaal) Uitwerking Informatiebeveiligingsbeleid bij ministeries afgerond

2. Verbeterde kwaliteit van bestuur, besluitvorming en publieke dienstverlening

2.1 Klanttevredenheidsonderzoeken zijn verricht				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
2.2.1 Aanbevelingen doorvoeren (rapport Smileys)	25.000	15.000	10.000	10.000
2.2.2 Digitalisering producten	25.000	25.000		
2.2.2 Herinrichten ontvangstzaal en wachtkamer	90.000	50.000		
2.2.3 Communicatie/Informatie naar klanten	50.000	50.000	50.000	50.000
2.2 Beleid dienstverlening is vastgelegd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
2.2.1 Beleid dienstverlening	Salariskosten			
2.2.2 Kennisplatform dienstverlening	5.000	5.000	5.000	5.000
2.3 Accreditatiebeleid is ontwikkeld				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
2.3.1 Accreditatiebeleid rijsscholen implementeren	50.000	30.000	15.000	15.000
2.3.2 Afdeling rijbewijzen onderbrengen	20.000			
2.4 One stop shop				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
2.4.1 FSLC koppeling TWV en Basisregisters	400.000	350.000	250.000	150.000
2.4.2. Telefonische bereikbaarheid	50.000	50.000	25.000	25.000
2.4.3 Hindervergunning onderbrengen				
2.4.4 Voorlichting over online producten aan burgers	25.000	-	-	-
2.4.5 Opleidingen medewerkers op nieuwe technieken	50.000	50.000	50.000	50.000
2.5 Verbeterslag in shared services				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
2.5.1 PIMS	Groeistrategie			
2.5.2 Wagenparkbeheer				
2.5.3 Centraal contractensysteem				
2.5.3. Document Management	Groeistrategie			
2.5.4 SLA's interne dienstverlening				
2.5.5 Internal audit department				
2.6 CBP is opgericht				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
2.2.6 CBP	728.000	808.000	808.000	808.000
2.7 Bestuurskracht				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
2.7.1 Bestuurskrachtmeting uitvoeren	Geen middelen			

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Verbetering van de kwaliteit van bestuur, besluitvorming en publieke dienstverlening zorgt er voor dat processen intern tussen ministeries, maar zeker ook extern richting de samenleving, makkelijker verlopen. Hierdoor zijn bijvoorbeeld medewerkers minder tijd kwijt aan repeterende handelingen, worden dossiers eenduidiger afgehandeld en krijgen ondernemers sneller een antwoord op hun vraag. Het vertrouwen in de overheid neemt hierdoor toe, er worden besluiten genomen die transparant zijn en waarvan iedereen weet dat afspraken nagekomen worden, wat het investerings- en vestigingsklimaat ten goede komt. Op die manier wordt een samenleving gestimuleerd, waarin mensen gelijk behandeld worden en waarin investeerders beter kunnen inschatten wat hun bedrijfsrisico's zijn.

Samenhang met output en activiteiten

Een goede dienstverlening wordt gevoed door de wensen van klanten. Ten behoeve van de externe klanten worden daarom klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd en uitkomsten geïmplementeerd, zoals het verbeteren van de telefonische bereikbaarheid en het verminderen van wachttijden. Bij de Beleidsorganisatie en de beleidsorganisatie Human Resources & Organisatie wordt daarnaast met input van de interne klanten beleid ontwikkeld om de dienstverlening te verbeteren voor de hele overheid, waarbij een integrale aanpak wordt voorzien en in het traject het gebruik van informatiesystemen, inzet en beloning van personeel, communicatie, processen en het meten van de resultaten wordt meegenomen.

Wat betreft de interne dienstverlening is het verbeteren van de Personeels- en salarisadministratie bij de Shared Service Organisatie (SSO) een belangrijk speerpunt. Maar ook de verdere implementatie van het Centrale Contractenregister en modernisering van het Document Managementsysteem. Daarbij horen ook interne controle mechanismen die toezien op de kwaliteit van de processen en de uitkomsten. SSO zal hiervoor in 2020 een internal audit departement oprichten die gepositioneerd wordt bij de salarisadministratie.

Het voorgestelde budget dat nodig is voor de oprichting van het College Bescherming Persoonsgegevens (2.6.1) is niet op te brengen door het ministerie alleen. Het project is binnen de Groeistrategie Curaçao opgenomen, maar niet als een prioriteit in 2019 aangeduid.

Risico's

Het ministerie ziet voor het realiseren van deze outcome de volgende risico's op haar weg

Output	Risico's
2.1 Klanttevredenheidsonderzoeken	Middelen voor uitvoering verbeteringen
2.2 Beleid dienstverlening	Brede opzet versus eigen identiteit
2.3 Accreditatiebeleid rijbewijzen is ontwikkeld	Overdracht afdeling
2.4 One stop shop	Medewerking andere ministeries
2.5 Verbetering Shared Services	Kwaliteit medewerkers, kennisoverdracht, verandermanagement
2.6 CBP is opgericht	Geen middelen in 2020
2.7 Bestuurskracht	Geen middelen in 2020

Indicatoren

Resultaten ten aanzien van deze outcome worden als volgt gemeten:

Output	Indicatoren
2.1 Klanttevredenheidsonderzoeken	Vervolg klanttevredenheidsonderzoek nulmeting

Output	Indicatoren
2.2 Beleid dienstverlening	Er zijn 3 bijeenkomsten van het kennisplatform
2.3 Accreditatiebeleid rijbewijzen is ontwikkeld	Nulmeting
2.4 One stop shop	
2.5 Verbetering Shared Services	
2.6 CBP is opgericht	Geen activiteiten in 2020
2.7 Bestuurskracht	Geen activiteiten in 2020

3. Verbeterde kwaliteit overheidspersoneel

3.1 Effectief en efficiënt beheer ambtenaren bestand				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
3.1.1 Analyse ambtenaren die thuis zitten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
3.1.2 Kwalitatieve invulling vacatures	6.000.000	10.000.000	14.000.000	14.0000
3.2 Goed werkgeverschap				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
3.2.1 Table talks / communicatie	Groeistrategie	Groeistrategie		
3.2.2 Digitale afhandeling HR verzoeken	Groeistrategie	Groeistrategie		
3.2.3 Ambtenarendag	25.000	25.000	25.000	25.000
3.3 Opleidings- en loopbaanontwikkelingsplan				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
3.3.1 Centraal opleidingsplan	1.500.000*	2.000.000*	2.000.000*	2.000.000*
3.3.2 Government Academy Curaçao	Groeistrategie	-	-	-
3.3.3 Loopbaanbeleid	Groeistrategie	Groeistrategie		
3.3.4 Stagebeleid	Stagekosten reeds opgenomen op de begrotingen	Stagekosten reeds opgenomen op de begrotingen	Stagekosten reeds opgenomen op de begrotingen	Stagekosten reeds opgenomen op de begrotingen
3.3.5 Trainingen intern	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten

* financiering via het centraal opleidingsbudget van het ministerie van Financiën

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Bij een kwalitatief beter ambtenarenapparaat verlopen processen intern tussen ministeries beter, is er sprake van meer arbeidssatisfactie en kan de overheid beter aansluiten op maatschappelijke ontwikkelingen. Een overheid die dichter bij de burger staat en wensen van de burgers beter begrijpt en kan faciliteren geniet meer vertrouwen.

Samenhang met output en activiteiten

Het doel is een gemotiveerd en optimaal functionerend ambtenarenkorps te realiseren, dat over de nodige capaciteiten beschikt om een klantgerichte en efficiënte dienstverlening aan te bieden. De arbeidssatisfactie en de werkprestaties van de medewerker dienen verhoogd te worden. Er moet een meer resultaatgerichte cultuur komen. Medewerkers dienen zich verder te ontwikkelen in kennis en kunde. Het personeel moet in staat zijn om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en oplossingen aan te kunnen dragen voor de uitdagingen waar wij voor staan. Minder personeelsleden moeten in een zeer complexe omgeving kunnen werken. Het personeel moet multi-inzetbaar, ondernemend en creatief zijn. In 2019 is de vlootschouw afgerond, waardoor beter zicht is op welke capaciteit zich waar in de organisatie bevindt. In 2020 wordt een integraal plan op het gebied van Human Resources Management gemaakt, waarbij instrumenten worden ontwikkeld om jong en gemotiveerd personeel aan te trekken, huidige

personeel zich continu moet blijven upgraden via een Government Academy Curaçao en ervaren personeel kennis zal overdragen. Daarnaast zal worden geïnvesteerd in de optimalisatie van de afhandeling van HR-verzoeken om ook de arbeidssatisfactie te verhogen.

Risico's

Het ministerie ziet voor het realiseren van deze outcome de volgende risico's op haar weg:

Output	Risico's
3.1 Efficiënt en effectief beheer ambtenarenbestand	Veranderingsmanagement
3.2 Goed werkgeverschap	Uitvoeringscapaciteit HR en leiding
3.3 Opleidingsplan	Uitvoeringscapaciteit HR, beschikbaarheid financiële middelen

Indicatoren

Resultaten ten aanzien van deze outcome worden als volgt gemeten:

Output	Indicatoren
3.1 Efficiënt en effectief beheer ambtenarenbestand	Traineeprogramma's Doorstroombeleid
3.2 Goed werkgeverschap	Een aantal digitale personeelsdossiers
3.3 Opleidingsplan	Basisopleiding ambtenaren Een aantal functiegerichte trainingen Talent en Archiefschool

4. Verbetering van de werkomgeving

4.1 Verbeteren werkplek omgeving				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
4.1.1 Overheidswerkplekken dusdanig aanpassen dat ze voldoen aan moderne eisen (aan de hand van RIE onderzoeken)	Groeistrategie	Groeistrategie		

Samenhang met de centrale thema's en impacts

In een werkomgeving die gezond is voor werknemers en hen optimaal laat functioneren in hun functie, kunnen betere resultaten behaald worden. De kwaliteit van het werk kan omhoog, waardoor de samenleving beter bediend wordt.

Samenhang met output en activiteiten

Door omgevingen te creëren die het gebruik van moderne technologie en nieuwe werkmethode ondersteunen, blijven ambtenaren bij de tijd en kunnen processen sneller verlopen. De arbeidssatisfactie gaat omhoog, medewerkers blijven gezond en hun waarde op de arbeidsmarkt blijft goed.

Risico's

Output	Risico's
4.1.1 ICT Overheidswerkplekken dusdanig aanpassen dat ze voldoen aan moderne eisen	Uitvoeringscapaciteit Kennis medewerkers

Indicatoren

Output	Indicatoren
4.1.1 Overheidswerkplekken	Aantal aangepaste werkplekken

Output		Indicatoren
dusdanig aanpassen dat ze voldoen aan moderne eisen		

5. Verbeteren van de kwaliteit van het overheidsapparaat

5.1 Kwaliteitssystemen zijn ontwikkeld				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
5.1.1 HR ontwikkelt kwaliteitshandboek samen met en voor de organisatieonderdelen en ministeries	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
5.1.2 Uniforme procedures, systemen en communicatie voor externe dienstverlening	Salariskosten en groeistrategie	Salariskosten en groeistrategie	Salariskosten	Salariskosten
5.2 Uniforme PenC cyclus geïmplementeerd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
5.2.1 Uniforme PenC introduceren bij alle ministeries	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
5.2.2 Opzetten overheidsbreed MI systeem voor de PenC	Geen middelen	-	-	-
5.3 Herijking besturingsmodel				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
5.3.1 Herijking esturingsmodel ambtelijk apparaat	Salariskosten en groeistrategie	Salariskosten en groeistrategie	Salariskosten	Salariskosten
5.3.2 Organisatie inrichting en strategische personeelsplanning	Salariskosten en groeistrategie	Salariskosten en groeistrategie	Salariskosten	Salariskosten

Samenhang met de centrale thema's en impacts

De kwaliteit van het overheidsapparaat bepaalt hoe de overheid functioneert. Door in systemen, mensen en structuren te investeren, verlopen processen beter en sneller, krijgen burgers meer vertrouwen in een overheid dat ze ook op een adequate manier geholpen worden.

Samenhang met output en activiteiten

De kwaliteit van de bedrijfsvoering dient gewaarborgd te blijven en de overheid dient integer te functioneren. Een PenC proces is er om inzicht te hebben in mensen en middelen, om te weten waar er van de planning afgeweken wordt en om dan te kunnen handelen. Er moet sprake zijn van een flexibele organisatie met heldere structuren, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Daarnaast is een kort besluitvormingsproces en efficiënte samenwerking tussen de diverse organisatieonderdelen belangrijk. De bestuurlijke organisatie zal op deze punten geëvalueerd moeten worden en waar nodig zal de structuur worden aangepast. Door een integrale aanpak vindt de besluitvorming plaats doordat er interministerieel is afgestemd, met een scherp oog voor prioriteiten de noodzakelijke keuzes zijn gemaakt en voorstellen voor duurzame oplossingen voor consistente uitdagingen in de begroting zijn aangeboden.

Risico's

Output	Risico's
5.1. Kwaliteitssystemen zijn ontwikkeld	Uitvoeringscapaciteit
5.2 Uniforme PenC cyclus	Verandermanagement
5.3 Herijking besturingsmodel	Verandermanagement

Indicatoren

Output	Indicatoren
5.1. Kwaliteitssystemen zijn ontwikkeld	Kwaliteitsmodel dienstverlening voor de overheid
5.2 Uniforme PenC cyclus	Uniforme PenC cyclus
5.3 LABO is aangepast	Evaluatie Bestuurlijke Organisatie Aangepast voorstel besturingsmodel Aantal ministeries strategische personeelsplanning

6. Versterken participatie burger

6.1 Beleid burgerparticipatie is gerealiseerd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
6.1.1 Opstellen beleidsnota burgerparticipatie	Salariskosten			
6.2 Hoofdstembureau is verzelfstandigd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
6.2.1 Verzelfstandigen hoofdstembureau en aanpassen kiesreglement	460.400	500.000 Plus 1.300.000*	500.000	500.000
6.2.2 Onderzoek huidige politieke systeem	Salariskosten 25.000			

* 2021 is een verkiezingsjaar

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Door meer participatie van burgers kan de overheid beter zicht krijgen op wat de burger van haar wenst, welke onderwerpen van belang zijn voor de samenleving en waar haar dienstverlening te kort schiet. Burgerparticipatie kan er ook voor zorgen dat er meer begrip komt naar de overheid toe, meer kennis van burgers waarom bepaalde processen zo lopen en waarom de overheid op een bepaalde manier handelt.

Samenhang met output en activiteiten

Om meer burgerparticipatie te krijgen zal eerst een overall beleid opgezet worden. Een praktische invulling van Burgerparticipatie moet hieruit voortkomen, al zijn hier middelen voor nodig die er in ieder geval in 2020 niet zijn. Wel kan ingezet worden op interne expertise opgedaan bij andere ministeries.

Ten aanzien van het verzelfstandigen van het Hoofdstembureau is een voorstel uitgewerkt, maar nog niet goedgekeurd. De kosten voor een zelfstandig Hoofdstembureau worden geraamd op NAf 460.400 en zijn apart vernoemd in de begroting van het ministerie.

Risico's

Output	Risico's
6.1 Beleid burgerparticipatie is gerealiseerd	Het opstellen hiervan moet participatief gedaan worden en heeft dus middelen nodig.
6.2 Hoofdstembureau is verzelfstandigd	Na investering groeistrategie in 2019 worden de middelen niet vrij gemaakt

Indicatoren

Output	Indicatoren
6.1 Beleid burgerparticipatie is gerealiseerd	Beleid is vastgesteld

Output	Indicatoren
6.2 Hoofdstembureau is verzelfstandigd	Een zelfstandig hoofdstembureau

7. Een integrale overheid

7.1 Een onafhankelijke integriteitsunit binnen de overheid is operationeel				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
7.1.1 Een functionele organisatie gericht op de bevordering van integriteit	905.607	1.058.607	1.058.607	1.058.607
7.2 Voorlichtingsmateriaal is ontwikkeld en bewustwordingscampagne georganiseerd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
7.2.1 Ontwikkelen oorlichtingsmaterialen en uitvoeren van het externe integriteitsbeleid	Via groeistrategie	Via groeistrategie		
7.2.2 Bewustwording van integriteit binnen en buiten de overheid	Via groeistrategie	Via groeistrategie		
7.3 Integriteit gerelateerde wetgeving is aangepast				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
7.3.1 Aanpassen van wetgeving onder andere de landsverordening financiering politieke partijen	-	Salariskosten	-	-
7.4 Screening topambtenaren vindt plaats				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
7.4.1 Implementeren screening voor topambtenaren	-	-	-	-
7.5 Wetgeving Statenleden en ministers				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
7.5.1 Aanpassen van wetgeving onder andere de landsverordening financiering politieke partijen en Statenleden/ministers met een strafrechtelijke veroordeling zijnde in functie	-	-	Salariskosten	-
7.6 Gedragscode is vastgesteld				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
7.6.1 Gedragscode en eedaflegging ambtenaren	Begroting betreffende ministeries	Begroting betreffende ministeries	Begroting betreffende ministeries	Begroting betreffende ministeries

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening faciliteert deugdelijk en goed bestuur en bevordert transparantie in al het handelen van de overheid. Op deze manier draagt het ministerie bij aan de versteviging van de democratische rechtsstaat en zal het vertrouwen in de overheid vergroot worden. Door als overheid besluiten te nemen die transparant zijn en door afspraken na te komen, wordt een samenleving gecreëerd waarin mensen gelijk behandeld worden en waarin investeerders beter kunnen inschatten wat hun bedrijfsrisico's zijn.

Samenhang met output en activiteiten

Het ministerie streeft naar een verhoogde integriteit en transparantie binnen en buiten de overheid. Het personeel bewust maken van het belang van integriteit en het aanpassen of introduceren van beleid en wetgeving zijn de speerpunten.

Bij het realiseren van 'Een onafhankelijke integriteitsunit binnen de overheid is operationeel' zal BPD het nieuw opgezette Integriteitbureau verder uitbouwen. In 2018 is hiermee gestart. Er is

in verband met de financiële situatie noodgedwongen gekozen voor een groeimodel. In 2020 wil het ministerie de bezetting en de taken verder opbouwen volgens het Besluit van de Raad van Ministers uit 2018 en zo de cruciale rol in het versterken van het vertrouwen in de overheid opbouwen. Alleen met vertrouwen in het overheidsapparaat kan het aantal nieuwe investeringen, nationaal en internationaal, toenemen.

Bij het streven naar een integere overheid hoort ook het in 2019 geschreven integriteitsbeleid en de hieruit voortkomende activiteiten op bewustwording: Intern binnen de overheid en extern in de samenleving. Hiervoor zijn voorlichtingsbijeenkomsten gepland in 2020, maar ook overheidsbrede integriteitstrainingen. Binnen de beperkte personele capaciteit van het Bureau Integriteit zal gekeken worden welke activiteiten ten aanzien van integriteitsaudits uitgevoerd kunnen worden, vertrouwenspersonen ondersteund kunnen worden.

Verder moet de landsverordening financiering politieke partijen aangepast worden in dit kader, moet er wetgeving komen inzake Statenleden die een strafrechtelijke veroordeling hebben zijnde in functie en screening van topambtenaren plaatsvinden.

In 2017 heeft het ministerie de gedragscode opnieuw uitgebracht en is door bijna alle ambtenaren binnen het ministerie de eed (opnieuw) afgelegd. In 2018 zijn er voor alle ministeries gedragscodesessies gehouden. In 2020 wordt dit voortgezet.

In de archieven wordt het handelen van de overheid ten opzichte van de samenleving, collectief en individueel, vastgelegd. De overheid maakt zelf gebruik van dat “geheugen”, maar het staat ook ter beschikking van de samenleving, de individuele burger, ter ondersteuning van individuele rechten en als hulpmiddel voor de actieve democratische controle op het handelen van de overheid. Via de Taskforce Selectie en Archieven wordt hier aan gewerkt (Zie 1.2.5).

Risico's

Output	Risico
7.1 Een integriteitsunit	Kwalitatief personeel, structurele financiering
7.2 Bewustwording over integriteit binnen de overheid is gerealiseerd	Onvoldoende interne kennis
7.3 Ontwikkelen integriteit gerelateerde wetgeving	Onvoldoende interne kennis
7.4 Screening topambtenaren vindt plaats	Herhaling van screening na x jaar niet haalbaar voor de Veiligheidsdienst Curaçao
7.5 Wetgeving Statenleden en ministers	Onvoldoende interne kennis, draagvlak
7.6 Gedragscode is vastgesteld	Eedaflegging wordt binnen de ministeries niet georganiseerd/er wordt geen budget vrij gemaakt

Indicatoren

Output	Indicatoren
7.1 Een integriteitsunit	Inrichting van deze unit
7.2 Bewustwording over integriteit binnen de overheid is gerealiseerd	Aantal trainingen dat is gegeven Aantal vertrouwenspersonen dat is aangesteld
7.3 Ontwikkelen integriteit gerelateerde wetgeving	Aangepaste wetgeving
7.4 Screening topambtenaren vindt plaats	Screening vindt plaats van alle topambtenaren
7.5 Wetgeving Statenleden en ministers	Wetgeving is gerealiseerd
7.6 Gedragscode is vastgesteld	80% van de ambtenaren heeft de eed (opnieuw) afgelegd

8. Verbeterde kwaliteit van besluitvorming van de overheid

8.1 Lange termijn samenhangend programma voor de ontwikkeling van Curaçao is ontwikkeld				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
8.1.1 Masterplan opleveren	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
8.1.2 Werken aan het NDP/SDG secretariaat	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
8.1.3 Deelname aan internationale fora	-	-	-	-
8.2 Statistische betrouwbare informatie is toegankelijk				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
8.2.1 Zorgdragen voor betrouwbare en toegankelijke statistische informatie	-	-	-	-
8.3 Census 2020 is uitgevoerd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
8.3.1 Uitvoeren Census 2020	3.000.000	-	-	-
8.4 CBS is verzelfstandigd				
Activiteiten	2020	2021	2022	2023
8.4.1 Verzelfstandigen CBS	-	-	Verzelfstandigd	-
8.4.2 Aanpassen wetgeving voor verzelfstandiging	-	Wetgeving aangepast	-	-

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Op het moment dat de bevolking vertrouwen heeft in de toekomst van het land kan de bevolking ook over hun eigen toekomst een meer positieve instelling hebben. Daarmee wordt het investeringsklimaat voor investeerders gunstiger, economische activiteiten zullen toenemen en de arbeidsmarktpositie voor werknemers wordt verbeterd.

Voor het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening staat bij deze outcome centraal dat er een lange termijn samenhangend programma voor de ontwikkeling van Curaçao komt. Het programma houdt in dat het ministerie streeft naar een lange-termijn samenhangend planningsproces dat op deugdelijke informatie gebaseerd is en indien nodig aan de hand van informatie wordt bijgesteld. Hierin speelt het CBS een voorname rol en is samenwerking met andere ministeries belangrijk. Ook algemene planningscapaciteit, vaardigheden en processen door de verschillende ministeries heen zijn hiervoor cruciaal.

Samenhang met output en activiteiten

Om een samenhangend programma voor de lange termijn te kunnen maken speelt data-collectie een belangrijke rol, de Nationale Socio-Economische Database (NSED) is opgericht speciaal voor de Sustainable Development Goals (SDG)-indicatoren en ondersteunt daarmee lange termijnplanningen. Daarnaast worden er door het CBS veel onderzoeksprojecten uitgevoerd gebaseerd op veldwerkonderzoek en steeds vaker ook op databestanden. Daarbij is een kwalitatief hoogstaande IT-infrastructuur, met koppelingen van databestanden onontbeerlijk (zie outcome 1). Om een goed masterplanningssysteem op te kunnen zetten is een investering in planningssoftware en kennis om die software te kunnen gebruiken nodig. Deze investeringen kunnen op dit moment niet gedaan worden. Er wordt alleen gewerkt met de kennis van het huidige personeel. De wens om een Centraal Planbureau op te zetten dat het mogelijk maakt op basis van data toekomstscenario's door te rekenen, gaat nog een stap verder en is op dit moment financieel gezien niet realistisch. Bij het realiseren van 'een lange termijn samenhangend programma voor Curaçao', richt BPD zich in 2020 op het invullen van het SDG-secretariaat en wat daarbij komt kijken. Inzet van medewerkers is hierbij mogelijk, extra investeringen zijn dat

niet. Verdere internationale ontwikkelingen kunnen niet bijgehouden worden gezien het ontbreken van budget om internationale fora hierover bij te wonen.

Bij het realiseren van ‘Statistische betrouwbare informatie is toegankelijk’, zal het CBS de volgende activiteiten ontplooiën:

1. Veldwerkonderzoeksprojecten.

CBS voert reguliere onderzoeken op regelmatige basis uit, zoals het arbeidskrachtenonderzoek, conjunctuur enquête en prijsontwikkelingen. De datacollectie voor deze onderzoeksprojecten is door middel van veldwerk.

2. Onderzoeksprojecten uit databestanden.

CBS voert ook, en steeds meer, onderzoek uit met behulp van databestanden. Hieronder vallen bijvoorbeeld handels- huisvestings-overheidsstatistieken en prijsindex van bestaande koopwoningen.

3. Bijzondere of grote onderzoeksprojecten.

Het verbeteren van systemen, methoden en technieken bij het CBS om op andere manieren data te verzamelen en het uitvoeren van bijzondere, nieuwe en grote onderzoeken. Ook de doelstellingen zoals verwoord in het National Development Plan Curaçao (NDPC) en de Sustainable Development Goals (SDG's) hebben monitor nodig die bestuurders ondersteunen in hun keuzes en beleidsmakers helpen in het formuleren van *evidenced based* voorstellen. Het openbaar maken hiervan voor het publiek geeft vertrouwen in de overheid en laat een transparante besluitvorming zien.

4. Adviezen.

Het uitbrengen van adviezen is een van de hoofdtaken van het CBS die nog steeds onderbelicht is. Sinds 2018 worden deze verzoeken geregistreerd, reden hiertoe is het aantal verzoeken met een bijzonder karakter. Het CBS streeft ernaar deze verzoeken innen redelijke termijn af te ronden zonder de statistische objectiviteit uit het oog verliezen.

Het uitvoeren van de Census 2020 is het belangrijkste project in 2020 voor het CBS. Overige uitermate belangrijke projecten zijn de Nationale Rekeningen en de werkzaamheden in het kader van de collectieve sector.

Het opzetten en uitvoeren van een census loopt over jaren heen. De komende jaren (2020 – 2024) zullen in het teken staan van het publiceren van tabellen, statistische informatie, artikelen en vervolgens opnieuw (vanaf 2025) gewerkt worden naar een volgende census.

De Nationale Rekeningen verschaffen de overheid in het algemeen en de ministeries van financiën en economische ontwikkeling in het bijzonder een overzicht van de transacties die tot stand komen tussen de verschillende economische actoren van Curaçao. Het uiteindelijk resultaat van de Nationale Rekeningen geeft een volledig en samenhangend beeld over de economie van Curaçao.

Conform de Rijkswet 334 van 7 juli 2010, adviseert het CBS de regering van Curaçao over de vaststelling van de collectieve sector. De entiteiten die behoren tot de collectieve sector worden vastgesteld.

Bij het realiseren van een ‘verzelfstandigd CBS’, worden vooral activiteiten ontplooid die gericht zijn op het verder professionaliseren van de organisatie. Investerings in data infrastructuur zijn

nodig, zeker ook gezien het toenemende belang van nieuwe manieren van dataverzameling. Om haar product verder te verbeteren wordt op structurele basis overleg gevoerd, waarin de koers van de organisatie en publicaties worden besproken. Er wordt verder gewerkt aan de adviezen zoals vermeld in de rapporten van *the International Monetary Fund* (IMF 2018), *the Dutch Caribbean Statistical Systems* (DCSS 2019) en een nog uit te brengen rapport (2019) inzake de organisatieontwikkeling (interne reorganisatie) van het CBS.

Het CBS werkt samen met diverse organisatie op (inter)nationaal niveau. Voor wat betreft de organisaties op Curaçao gaat het om alle ministeries en de overheidsdiensten, Ngo's, overheidsbedrijven, particuliere organisaties, bedrijven, College financieel toezicht (Cft) en de lokale universiteiten. Naast de lokale partners werkt het CBS ook met internationale organisaties zoals CARICOM, UNESCO, ILO, de regionale CBS-en en CBS Nederland en uiteraard de collega's van het DCSS.

Het CBS blijft de nodige energie steken in het ondertekenen van samenwerkingsovereenkomsten met partners van het National Statistical System (NSS), dit betreft alle formele dataleveranciers zoals alle overheidsorganen, overheid nv's en -stichtingen. Dit laatste om een betere samenwerking van het NSS te realiseren waardoor er uiteindelijk een efficiënte en effectieve data verwerving, verwerking en verstrekking gerealiseerd kan worden.

Wat betreft publicaties en informatie aan het publiek, worden maandelijks prijsindexcijfers gepubliceerd en streeft het CBS ernaar verzoeken voor informatie binnen 3 dagen af te ronden. De nadruk op het statistische magazine Modus komt te liggen op kwaliteit (diepgang) in plaats van kwantiteit (aantal artikelen) per keer. De inzet is ook om de CBS-website, Facebook en CBS-APP te blijven ontwikkelen. Investerings in data infrastructuur zijn nog steeds nodig, zeker ook gezien het toenemende belang van nieuwe manieren van dataverzameling. Het is het vermelden waard dat verder gewerkt wordt aan de mogelijkheden om op afstand en flexibel te werken door onder meer de mogelijkheden die Cloudcomputing biedt verder te ontwikkelen en te implementeren, zonder de veiligheidsaspecten uit het oog te verliezen.

Risico's

Output	Risico's
8.1 Lange termijn samenhangend programma voor de ontwikkeling van Curaçao is ontwikkeld	Financiering UN medewerker bij AZ stopt Kennis medewerkers is onvoldoende of duurt te lang dat op niveau te krijgen
8.2 Statistische betrouwbare informatie is beschikbaar en toegankelijk voor iedereen	Geen bijgestelde data voor beleid
8.3 De Nationale Rekeningen zijn opgesteld	Geen inzicht van de economische ontwikkelingen
8.4 De rapportage Collectieve Sector is beschikbaar	Geen naleving van de rijkswet en geen financiële overzicht van de schulden en inkomsten van de overheid. De rentelast norm kan niet worden bepaald
8.5 Census 2020 is uitgevoerd	Geen nieuwe bevolkingscijfers en data voor beleid
8.6 CBS is verzelfstandigd in 2022	

Indicatoren

Het aantal door CBS gepubliceerde onderzoeken is een goede kwantitatieve indicator voor het bereiken van deze doelstelling. Ten aanzien van het masterplanningssysteem zijn kwalitatieve indicatoren meer op hun plek. Uiteindelijk moet dit masterplanningssysteem leiden tot kwalitatief beter onderbouwde lange-termijn beleidsbesluiten. De Nationale Rekeningen en de Collectieve Sector zijn vastgesteld.

Indicatoren

Output	Indicatoren
8.1 Lange termijn samenhangend programma voor de ontwikkeling van Curaçao is ontwikkeld	Secretariaatsfunctie is ingevuld, evenals de rest van de organisatiestructuur
8.2 Statistische betrouwbare informatie is toegankelijk	# Publicaties % Binnen de tijd verstrekte informatie
8.3 De Nationale Rekeningen	De Nationale Rekeningen is opgemaakt
8.4 De Collectieve Sector	De Collectieve Sector is vastgesteld
8.5 Census 2020 is uitgevoerd	# Tabellen, artikelen, publicaties
8.6 CBS is verzelfstandigd	De wetgeving is door de Staten goedgekeurd

9. Effectieve en efficiënte organisatie van de bedrijfsvoering van het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening

4.1 Ondersteuning Bedrijfsvoering				
Diverse kostensoorten	2019	2020	2021	2022
4.1.1 Beloning van Personeel (4200)				
4.1.2 Verbruik Goederen en Diensten (4300)				
4.1.3 Afschrijving Vaste Activa (4500)				
4.1.4 Interest (4550)				
4.1.5 Subsidies (4600)				
4.1.6 Overdrachten (4650)				
4.1.7 Sociale Zekerheid (4700)				
4.1.8 Andere uitgaven (4750)				
Totaal				
4.1.9 Investerings (4900)				
Totaal				

Ondersteuning Bedrijfsvoering

Bovenstaande doelstellingen van het ministerie kunnen alleen behaald worden met een goede bedrijfsvoering. Daarbij zijn er veel processen die essentieel zijn voor het ministerie en de dienstverlening maar die niet direct door bovenstaande veranderprocessen beïnvloed worden. Deze zijn opgenomen in de kostenposten hierboven.

Risico's

Door de toenemende bezuinigingen komt de continuïteit van een aantal bedrijfsvoeringsprocessen in gevaar. De onderbezetting bij publieke dienstverlening is daar een voorbeeld van. Ook bij de interne dienstverlening is capaciteitsontwikkeling van personeel nodig om te kunnen voldoen aan de moderne standaarden op het gebied van IT. De centrale kosten van bijvoorbeeld IT-voorzieningen zijn door het ministerie niet meer te dragen, zeker gezien de investeringen die hier gedaan moeten worden in nieuwe systemen en vervangingsinvesteringen in apparatuur. Ook kosten van bijvoorbeeld Cloudservices zullen door de andere ministeries zelf opgenomen moeten worden. BPD verzorgt hiervoor wel kennis en standaarden waarbinnen deze investeringen gedaan kunnen worden.

Ministerie van Justitie

Visie

Een rechtvaardige justitiële keten die de juiste balans waarborgt tussen preventie, repressie en zorg, zodat de bevolking en iedereen die tijdelijk op Curaçao verblijft, zich vrij en vertrouwd kunnen voelen.

Missie

Het ministerie van Justitie draagt zorg voor de rechtsorde, rechtshandhaving, veiligheid en openbare orde op Curaçao.

Om de missie van het ministerie van Justitie te realiseren wordt de aandacht primair gericht op de volgende taken:

- het ontwikkelen van beleid;
- het ontwerpen van de justitiële wetgeving;
- het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van het functioneren van de ketenpartners in de veiligheidszorg;
- het zorgen voor de veiligheid, orde en rust binnen de Curaçaose samenleving. Centraal staat daarbij de veiligheid van de burgers en iedereen die tijdelijk op Curaçao verblijft.

Het ministerie van Justitie is het grootste ministerie binnen de overheid als het gaat om het aantal medewerkers (circa 1700 fte's) en uitvoeringsorganisaties. Door zijn omvang en inrichting is de bevordering van de interne samenwerking binnen het ministerie een prioriteit en een uitdaging. Het verbeteren van de samenwerking tussen ketenpartners zal komend jaar veel aandacht krijgen. Waar het ministerie van Justitie voor staat is samengevat in de visie en missie.

Het ministerie van Justitie heeft een Strategisch Beleidsplan 2016-2020 geaccordeerd. Het strategisch beleidsplan is gebaseerd op drie beleidsonderwerpen: bestrijding en preventie jeugdcriminaliteit, rechtshandhaving en resocialisatie. Voor elk onderwerp is een Beleidsplan 2017-2021 ontwikkeld. Bij de ontwikkeling van de beleidsplannen zijn alle uitvoeringsorganisaties van het ministerie van Justitie betrokken.

Een belangrijke ontwikkeling is de verbetering van de samenwerking tussen de verschillende onderdelen binnen het ministerie van Justitie, de samenwerking met andere ministeries alsook de samenwerking met de overige externe partners. Integraal samenwerken, moet de bestaande verkokering zowel binnen het ministerie van Justitie als bij de ministeries onderling beëindigen. Samenwerking draagt ook bij tot het aanpakken van de beleidsproblematiek vanuit verschillende invalshoeken. Verder zal het Criminaliteitsbestrijdingsfonds meer programmatisch worden ingezet en - afgestemd op het Strategisch Beleidsplan 2016-2020. Op deze wijze wordt getracht een balans te vinden in projecten betreffende preventie en repressie (50-50) en wordt een verdeelsleutel (60-40) gehanteerd tussen de interne en externe sectoren (ter versterking van de eigen sectoren). Het Criminaliteitsbestrijdingsfonds is op zodanige wijze gereorganiseerd dat het in staat is om beter uitvoering te geven aan de "checks & balances" van het beheer van een fonds met een omvangrijk kapitaal voor projecten ten behoeve van het terugdringen van criminaliteit.

13 Ministerie van Justitie

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
01 Bestuursorgaan	00 Minister	
10 Algemeen Beheer Openbare Orde en Veiligheid	00 Kabinet Minister 01 Secretaris generaal 02 Ministeriële Staf 04 Beleidsorganisatie	• Ontwikkelen, codificatie en wijziging van het burgerlijke recht, strafrecht, bestuursrecht en handelsrecht • Zorgdragen voor het beleid omtrent de criminaliteitsbestrijding en de burgerlijke veiligheidszorg
11 Rechtswezen	00 Openbaar Ministerie	• Zorgdragen voor voldoende en kwalitatief goede rechtsbijstand
12 Politie	00 Landsrecherche 01 Opleidingsinstituut Rechtshandhaving & Veiligheidszorg 02 UO Toelatingsorganisatie 03 UO Politie en Immigratie Curaçao	• Handhaven van de rechtsorde, openbare orde en veiligheid • Bevorderen van de kwaliteit van het functioneren van instellingen en organisaties die belast zijn met rechtshandhaving, openbare orde en veiligheidszorg • Formulieren en adviseren van beleid voor de beoordeling van verblijfsaanvragen van mensen die op Curaçao willen wonen • Handhaven van de rechtsorde, openbare orde en veiligheid
13 Brandweer en Rampenbestrijding	00 UO Brandweer	• Zorgdragen voor een goede en adequate brandweezorg, brandpreventie en rampenbestrijding
14 Defensie	00 Kustwacht	• Zorgdragen voor toezicht en het bestrijden van illegaliteit in de vaarwateren rond Curaçao
15 Gevangeniswezen	00 UO Gevangeniswezen Huis van Bewaring	• Executeren van vrijheidsstraffen conform CPT normen • Zorgdragen voor toezicht op de detentie zorg, het gevangeniswezen en vrijheidsbenamingen
16 Opvoedingswezen	00 UO Justitiële Jeugdopvang 01 UO Reclassering 02 UO Voogdijraad 03 Gezinsvoogdij Instellingen	• Zorgen voor de justitiële en civiele jeugdopvang • Executeren van de PIJ maatregel conform CPT normen • Zorgen voor volwassenen die met het strafrecht in aanraking zijn gekomen ter voorkoming van recidive en terugdringen van de criminaliteit • Rehabilitatie van ex-gedetineerden • Zorgen voor jeugdbescherming en het welzijn van het kind • Zorgdragen voor de begeleiding van gezinnen van minderjarigen die onder toezicht zijn geplaatst door de kinderrechter
17 Overige ministerie van Justitie	02 Criminaliteitsbestrijdingsfonds 03 Overige Justitiële aangelegenheden (Stichting Slachtofferhulp) 04 Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao	• Leveren van bijdragen aan projecten aangaande criminaliteitsbestrijding • Zorgdragen voor de eerste opvang van slachtoffers, hun familieleden en doorverwijzen naar hulpverlenende instanties • Zorgdragen voor jeugdreclassering, Halt en veiligheidshuis

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorgaan	383.800	384.200	384.600	384.600
10 Alg. Beheer Openbare Orde Veiligheid	16.745.600	16.782.700	16.823.400	16.823.400
11 Rechtswezen	11.673.200	11.680.200	11.687.900	11.687.900
12 Politie	113.549.000	113.703.700	113.873.800	113.873.800
13 Brandweer en Rampenbestrijding	11.594.400	11.989.600	12.028.300	12.028.300
14 Defensie	15.385.700	15.386.000	15.386.300	15.386.300
16 Gevangeniswezen	45.080.600	45.207.200	45.346.300	45.346.300
17 Opvoedingswezen	14.224.700	14.233.700	14.243.500	14.243.500
18 Overige ministerie van Justitie	1.518.900	1.518.900	1.518.900	1.518.900
Totaal:	230.515.900	230.886.200	231.293.000	231.293.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorgaan	-	-	-	-
10 Alg. Beheer Openbare Orde Veiligheid	14.875.000	14.500.000	14.500.000	14.500.000
11 Rechtswezen	-	-	-	-
12 Politie	11.475.000	6.842.000	6.842.000	6.842.000
13 Brandweer en Rampenbestrijding	2.803.500	2.683.500	2.683.500	2.683.500
14 Defensie	-	-	-	-
16 Gevangeniswezen	1.942.000	1.742.000	1.742.000	1.742.000
17 Opvoedingswezen	1.273.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
18 Overige ministerie van Justitie	-	-	-	-
Totaal:	32.368.500	26.767.500	26.767.500	26.767.500

Bovenstaande kosten worden onderstaand per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	383.800	384.200	384.600	384.600
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	383.800	384.200	384.600	384.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

10 Algemeen Beheer Openbare Orde Veiligheid

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	16.490.400	16.527.500	16.568.200	16.568.200
Programmakosten	255.200	255.200	255.200	255.200
Totaal	16.745.600	16.782.700	16.823.400	16.823.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	375.000	-	-	-
Programmakosten	14.500.000	14.500.000	14.500.000	14.500.000
Totaal	14.875.000	14.500.000	14.500.000	14.500.000

12 Politie

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	113.540.100	113.694.800	113.864.900	113.864.900
Programmakosten	8.900	8.900	8.900	8.900
Totaal	113.549.000	113.703.700	113.873.800	113.873.800
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	633.000	-	-	-
Programmakosten	10.842.000	6.842.000	6.842.000	6.842.000
Totaal	11.475.000	6.842.000	6.842.000	6.842.000

13 Brandweer en Rampenbestrijding

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	11.952.300	11.987.500	12.026.200	12.026.200
Programmakosten	2.100	2.100	2.100	2.100
Totaal	11.954.400	11.989.600	12.028.300	12.028.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	120.000	-	-	-
Programmakosten	2.683.500	2.683.500	2.683.500	2.683.500
Totaal	2.803.500	2.683.500	2.683.500	2.683.500

14 Defensie

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	15.385.700	15.386.000	15.386.300	15.386.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	15.385.700	15.386.000	15.386.300	15.386.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

16 Gevangeniswezen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	45.080.600	45.207.200	45.346.300	45.346.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	45.080.600	45.207.200	45.346.300	45.346.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	200.000	-	-	-
Programmakosten	1.742.000	1.742.000	1.742.000	1.742.000
Totaal	1.942.000	1.742.000	1.742.000	1.742.000

17 Opvoedingswezen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	12.432.800	12.441.800	12.451.600	12.451.600
Programmakosten	1.791.900	1.791.900	1.791.900	1.791.900
Totaal	14.224.700	14.233.700	14.243.500	14.243.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	273.000	-	-	-
Programmakosten	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totaal	1.273.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000

18 Overige ministerie van Justitie

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	126.000	126.000	126.000	126.000
Programmakosten	1.392.900	1.392.900	1.392.900	1.392.900
Totaal	1.518.900	1.518.900	1.518.900	1.518.900
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Outcome (Algemene doelstelling)

Het ministerie van Justitie heeft de volgende “outcomes” (algemene doelstellingen):

- De resocialisatie van personen die met de justitie in aanraking zijn gekomen.
- Het gevoel van veiligheid bij de burger verhogen.
- Het versterken van de uitvoeringsorganisaties van het ministerie van Justitie (Ondersteuning Bedrijfsvoering).

1. Resocialisatie van personen die met de justitie in aanraking zijn gekomen

1.1 Implementatie samenwerkingsverbanden tussen alle ketenpartners				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1.2.1 Implementeren van afspraken voor samenwerking tussen SDKK en Reclassering	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
1.2.2 Uitvoeren samenwerkingsprotocol tussen partners binnen en buiten het ministerie	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
1.2.3 Resocialisatie netwerk overleg (1 keer per maand)	3.000 Representatiekosten	3.000	3.000	3.000
1.3 Opstellen en uitvoeren integrale resocialisatieprogramma's en monitoren nazorg				
1.3.1 Prikkel creëren voor de private sector om een 2 ^{de} kans te bieden aan jongeren	Personeelskosten en 5.500 vergaderkosten			
1.2.3 Herziening systemen van resocialisatie en invoering van effectieve programma's ter voorkoming recidive	71.500 Specifieke Goederen en Diensten Personeelskosten			
1.2.4 Equiperen van SDKK, JJIC, AJJC en Reclassering	Personeelskosten Andere Specifieke Goederen en Diensten 100.000 Bijdrage aan AJJC inclusief subsidie			
1.2.5 Implementatie programma's samen met Reclassering voor de ex-delinquent	Personeelskosten			
1.2.6 Installatie commissie die voor de implementatie van de resocialisatie zorgdraagt	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten

1.2.7	Invulling werkervaringsplaatsen in de samenleving voor delict plegers, 6 maanden voor vertrek uit de gevangenis	Personeelskosten			
1.2.8	Toepassing elektronisch toezicht conform voordeur model	250.000	250.000	250.000	250.000
1.2.9	Bestudering mogelijkheid verlaging duur "strafblad" en beslissing over gebruik Verklaring omtrent Gedrag (VOG) bij ex-delinquenten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
1.2.10	Meer toepassing van alternatieve straffen OM conform bestaande regels	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
1.2.11	Preventie en resocialisatie voor een groot deel gericht op jongeren met onder andere "Begeleid kamer bewonen"	Opgenomen in subsidie Naf 1.7 miljoen en personeelskosten OM			
1.3 Ontwikkelen en uitvoeren deskundigheidsbevordering voor alle ketenpartners in het kader van resocialisatie					
1.3.1	Uitvoeren van deskundigheids-bevorderingsplannen	Personeelskosten	Personeelskosten		
1.3.2	Uitvoeren integriteits-trainingen	Opleidingskosten 30.000			
1.4 Ontwikkelen adequate aanpak resocialisatie voor ex-delinquenten					
1.4.1	Opzetten van een gemeenschappelijk registratie- en cliëntvolgsysteem	Opgenomen in ICT beheer bijdrage 50.000			
1.4.2	Databestand met onderzoeken opzetten	Opgenomen in ICT beheer bijdrage 50.000			
1.4.3	Opstellen rapport over differentiatie binnen en buiten SDKK	15.200 (stagiaire)			
1.4.4	Opzetten samenwerking met het Koninkrijk en de regio	50.000	50.000	50.000	50.000
1.4.5	Onderzoek naar mogelijkheden voor een programma-begroting voor Resocialisatie	15.200	15.200		
1.4.6	Implementatie "Restorative Justice" binnen de Justitiële keten samen met OM en SOAW	5.000	5.000	5.000	5.000

1.4.7	Extern communicatieplan ontwikkelen om begrip en draagvlak in de samenleving te realiseren	43.600	43.600		
1.4.8	Samenwerking met alle resocialisatiepartners en de PPP	10.000 (Personeelskosten en voorlichting)	10.000	10.000	10.000
1.4.9	Ontwikkelen sociale kaart resocialisatie partners	Personeelskosten			

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

Van belang is dat wanneer de ex-gedetineerde in de maatschappij terugkeert, deze niet recidiveert. Dit belang heeft niet alleen betrekking op het vermijden van kosten voor opsporing, berechting en detentie van de recidivist, maar draagt ook bij aan het verhogen van het veiligheidsgevoel van de burger. Daarbij heeft de ex-gedetineerde er zelf ook belang bij om niet weer te vervallen in crimineel gedrag en wederom vast komt te zitten. Resocialisatie van ex-delinquenten is dus in het belang van de samenleving in haar geheel.

Voor een goede terugkeer (re-integratie) in de samenleving heeft de ex-delinquent hulp nodig bij het verkrijgen van onderdak, opleiding, werk, inkomen, nazorg en eventuele schuldsaneringsmogelijkheden. Het is tevens noodzakelijk dat de ex-delinquent die een resocialisatieproces heeft ondergaan en/of nog ondergaat, zich ervan bewust is dat hij/zij zich aan de normen en waarden van de samenleving dient te houden en waarom dit van belang is voor zowel hem/haar als individu en als voor de samenleving.

Samenhang tussen output en activiteiten

Voor de implementatie van het resocialisatieproces dient een aantal samenwerkingsprotocollen uitgevoerd te worden. Er is een samenwerkingsprotocol tussen Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou (SDKK) en Reclassering voor het resocialisatieproces. Een samenwerkingsprotocol met ketenpartners voor integrale samenwerking zal verder worden uitgewerkt. Daarna zullen de partners in het resocialisatieproces, via een Resocialisatie Netwerk Overleg met elkaar overleggen om knelpunten en nieuwe strategieën te bespreken en/of te ontwikkelen. Bij het opstellen en uitvoeren van integrale resocialisatieprogramma's en het monitoren van de nazorg dienen incentives te worden gecreëerd opdat de ex-delinquent daadwerkelijk een tweede kans krijgt. De huidige resocialisatieprogramma's zullen gereviseerd worden binnen een werkgroep en waar nodig vernieuwd. Opdat resocialisatie doorgang kan vinden zijn er instrumenten die ingezet moeten worden op het gebied van personeel bij zowel SDKK, de Reclassering, Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao (AJJC) als de Justitiële Jeugdinrichting Curaçao (JJIC). Bij het SDKK zal het aanschaffen van anti-drone systemen NAf 200.000 en mobiele telefoon "jammers" belangrijk zijn, om de veiligheid van gedetineerden en het personeel te garanderen. Ook het reorganisatietraject zal afgerond worden. De begeleiding en training van ex-delinquenten zijn van belang in samenhang met de werkplaatsen (met zowel kwantitatief als kwalitatief beveiligingspersoneel) die bij SDKK operationeel moeten worden.

Door het handhaven van elektronisch toezicht (ET), zoals bij punt 1.2.7, staat de cellencapaciteit bij SDKK minder onder druk. De bandjes bestemd voor ET met een GPS- systeem zijn eind 2015

vanuit het Nederlandse bedrijf Tyco aangeschaft en moeten onderhouden worden. Naast onderhoud moet het personeel dat met ET werkt ook trainingen volgen indien er nieuwe ontwikkelingen zijn binnen het systeem. Ook zal het Tyco systeem in 2020 geëvalueerd worden voor contract vernieuwing. Door het toepassen van alternatieve straffen bij punt 1.2.9 staat de cellencapaciteit minder onder druk. Dit zal samen met het Openbaar Ministerie worden besproken. Naast het creëren van incentives voor private partners, zoals bij punt 1.2.1, is het evalueren van het verlagen van de duur van de strafblad bij punt 1.2.8 ook belangrijk. Hierdoor kan een ex-delict pleger een Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) ontvangen waardoor hij makkelijker aan een baan kan komen. Preventie en resocialisatie zullen voor een groot deel gericht worden op jongeren namelijk leerwerk- en begeleid kamer bewonen projecten zoals aangegeven bij punt 1.2.10. Het traject van deskundigheidsbevordering voor de ketenpartners in het kader van resocialisatie is zeer belangrijk. De casussen worden complexer en hierdoor is het zeer noodzakelijk om het personeel te blijven upgraden. Een werkgroep is geïnstalleerd zoals bij punt 1.3.1. is aangegeven. Het streven is om minimaal twee gemeenschappelijke trainingen voor de relevante stakeholders van zowel resocialisatie en bestrijding als preventie van jeugdcriminaliteit te geven. Ook integriteit is essentieel binnen de gehele keten. Hierdoor is het verwezenlijken van integriteitstrainingen belangrijk. Deze trainingen zullen door de Opleidingsinstituut Rechtshandhaving en Veiligheidszorg (ORV) worden verzorgd.

Voor een adequate aanpak van resocialisatie dienen de partners beter met elkaar te communiceren. Een gezamenlijk registratie/cliëntvolgsysteem en een database met onderzoeken, zoals aangegeven bij de onderdelen 1.4.1 en 1.4. dienen ontwikkeld te worden, opdat alle uitvoeringsorganisaties (UO's) eraan verbonden kunnen worden. Het ACTS-systeem is reeds in werking bij een aantal UO's. Samen met de Stichting Beheer ICT Rechtshandhaving zullen de mogelijkheden hiervoor uitgezocht worden om het ACTS-systeem bij alle UO's te implementeren. Als de informatie toegankelijker wordt, wordt het werk van het personeel ook effectiever. Hierdoor worden cliënten op een snellere en effectievere manier geholpen.

Voor het succesvol implementeren van resocialisatie binnen SDKK is differentiatie binnen de instelling belangrijk, zoals aangegeven bij punt 1.4.3. Daarnaast is de samenwerking binnen het Koninkrijk en de regio van belang voor onder andere de detentiecapaciteit regeling en expertise uitwisseling. Verder is de begroting voor resocialisatie zeer belangrijk voor de uitvoering zoals aangegeven bij punt 1.4.5. De mogelijkheid voor een programmabegroting zal bestudeerd worden, opdat resocialisatieprogramma's hieruit gefinancierd kunnen worden.

De implementatie van "Restorative Justice" binnen Justitie is belangrijk voor bewustwording bij de dader. "Restorative Justice" zoals aangegeven bij punt 1.4.6 is een samenwerking tussen het Openbaar Ministerie en het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn.

Een succesvol resocialisatieproces heeft de algehele acceptatie van de gemeenschap nodig. Het doel hiervan is om de maatschappij bewust te maken dat iemand die een strafbaar feit heeft gepleegd ook een tweede kans verdient. De stakeholders, bundelen krachten om voorlichting (1.4.7) te geven aan de maatschappij, waaronder scholen en buurthuizen. De interministeriële samenwerking met de ministeries van SOAW, OWCS en GMN is hierbij belangrijk. De keten moet meer geïntegreerd werken opdat de samenwerking (1.4.8) bevorderd kan worden voor de cliënt. Het is belangrijk deze samenwerking te blijven monitoren om de doelstellingen in het resocialisatie proces te behalen. De sociale kaart (1.4.9) wordt integraal bekend gemaakt bij alle

stakeholders, zodat de samenwerking, het opvragen van informatie en het verwijzen van cliënten sneller verloopt.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Implementatie samenwerkingsverbanden tussen alle ketenpartners	Jaarlijkse evaluatie van samenwerking
Opstellen en uitvoeren integrale resocialisatieprogramma's en monitoren nazorg	25% van (ex) delict plegers volgt een volledig resocialisatieprogramma
Ontwikkelen en uitvoeren deskundigheidsbevordering voor alle ketenpartners in het kader van resocialisatie	Twee trainingen worden per jaar gezamenlijk gevolgd
Ontwikkelen adequate aanpak resocialisatie voor ex-delinquents	Evaluatie resocialisatie aanpak

2. (Gevoel van) veiligheid verbeteren

2.1 Ontwikkelen en uitvoeren integraal veiligheids- en justitieel beleid				
Activiteiten (Instrumenten)	2019	2020	2021	2022
2.1.1 Nauwere samenwerking met andere ministeries, bijvoorbeeld SOAW en OWCS bij misdaadbestrijding	Personeelskosten Bijdrage OM	Personeelskosten Bijdrage OM	Personeelskosten Bijdrage OM	
2.1.2 Firm beleid betreffende corruptiebestrijding	Personeelskosten Bijdrage OM	Personeelskosten Bijdrage OM		
2.1.3 Prioriteren van punten Veiligheidsagenda in samenwerking met OM	Personeelskosten Bijdrage OM	Personeelskosten Bijdrage OM		
2.1.4 Implementatie beleid omtrent Mensenhandel	306.000 Personeelskosten 30.000 Opleiding en training 10.000 Advieskosten 20.000 Reiskosten	306.000	306.000	306.000
2.1.5 Implementatie "Road watch" samen met "Paga bo but" en surveillancecamera's	Bijdrage (inbegrepen in NAf 1.7miljoen) en salarissen OM	Bijdrage (inbegrepen in NAf 1.7miljoen) en salarissen OM		
2.1.6 Verdere implementatie van Afpakteam	Bijdrage (inbegrepen in NAf 1.7miljoen ondersteuning bedrijfsvoering) en salarissen OM	Bijdrage (inbegrepen in NAf miljoen ondersteuning bedrijfsvoering) en salarissen OM		
2.1.7 Verdere implementatie wapenbeleid	Personeelskosten Kabinet Minister	Personeelskosten Kabinet Minister		
2.1.8 Verdere implementatie Informatiecenter voor verlagen Criminaliteit	Personeelskosten	Personeelskosten		
2.1.9 Verbetering repressie door betere samenwerking met de justitiële keten	Personeelskosten	Personeelskosten		
2.1.10 Hotspots en gelegenheidscriminaliteit aanpakken	Personeelskosten	Personeelskosten		

2.1.11 Aanpak illegalen problematiek				
2.2 Creëren zichtbaarheid en bewustwording				
2.2.1 Zichtbaar politie op straat en overtuigend controle taken te verrichten	Personeelskosten KPC			
2.2.2 Proactief optreden van Politie	Personeelskosten KPC			
2.2.3 Evalueren positie van lokale minister ten opzichte van de Kustwacht	Advieskosten 10.000 Personeelskosten			
2.2.4 Evalueren van de consensusrijks wetten				
2.3 Verbeteren en versterken justitiële keten				
2.3.1 Jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus evalueren	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.3.2 Optimaliseren gebruik van digitale informatie bij KPC	Personeelskosten en ICT kosten 50.000			
2.3.3 Verbeteren overlegstructuur	Vergaderkosten 10.000			
2.3.4 Afronden optimaliserings-traject ORV	Personeelskosten			
2.3.5 Reviseren en aanpassen van immigratie- en toelatingsbeleid	Personeelskosten			
2.3.6 Evalueren en versterken Justitiële organisaties	Personeelskosten en advies 10.000			
2.3.7 Implementatie urgentieplan bij KPC	Personeelskosten			
2.3.8 Upgraden personeel met accent op de bedrijfsvoering	Opleiding en training 25.000			
2.3.9 Mogelijkheden bouwen en financiering nieuwe gevangenisonderzoeken	Onderzoekskosten gebouwen onder investeringen SDKK 200.000			
2.3.10 Onderzoek mogelijkheden voor het bouwen van een nieuw politiecellencomplex	Onderzoekskosten gebouwen onder investeringen KPC 200.000			
2.3.11 Verdere implementatie van het proces tot de formalisatie van het Bureau Kustwacht	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.4 Constructief aanpakken preventie en bestrijding jeugdcriminaliteit				
2.4.1 Samenwerkingsprotocol tussen alle ketenpartners	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.4.2 Samenwerkingsprotocol tussen de ministeries van OWCS, VVRP, GMN, BPD en SOAW	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.4.3 Mogelijkheden onderzoeken om educatiecentra voor jongeren te introduceren	Personeelskosten en advies 10.000	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.4.4 Zorgdragen voor ruimte bij bestaande leerwerktrajecten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten

2.4.5	Eenduidig behandelings-programma's en projecten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.4.6	Penitentiaire instelling voor Resocialisatie (jongeren)	Onderzoekkosten gebouwen onder investerings SDKK 100.000			
2.4.7	Voorlichting aan jongeren door de Reclassering, SDKK, JJIC en AJJC	Voorlichting 1.700			
2.4.8	Inrichten gesloten afdeling voor OTS'ers	500.000 Onderzoekkosten gebouwen onder investerings JJIC 100.000	500.000		
2.4.9	Evaluatie huidige wetgeving	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.4.10	Verstreken instanties zoals Voogdijraad en GVI	Personeelskosten en subsidie			
2.4.11	Reorganisatie Voogdijraad	Personeelskosten			
2.4.12	Doorontwikkeling van het Veiligheidshuis	Subsidie/ Personeelskosten			
2.4.13	Verdere implementatie van TOP C (Tur wowo riba bo)	Bijdrage OM Personeelskosten OM CF 800.000			
2.4.14	Uitvoeren werkzaamheden coördinator voor de multidisciplinaire projecten voor jongeren	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.4.15	Gemeenschappelijk vakjargon binnen de keten voor diagnostiek, signalering en behandeling	Personeelskosten			
2.5 Verbeteren kwaliteit producten en dienstverlening					
2.5.1	Deskundigheidsbevordering trainingen	Opleiding en training 30.000			
2.5.2	LB-ham omtrent Halt-feiten implementeren				
2.5.3	Uitbreiding formatie JJIC met 29 pedagogische medewerkers	Personeelskosten 400.000			
2.5.4	Uitwerken plan van aanpak afdeling Jeugd- en gezin-coaches bij GVI operationaliseren	Subsidie GVI (materieel en personeel)			
2.5.5	Ontwerp Voorstel aanwijzing vermoedelijke verwekker	225.000	225.000	225.000	225.000
2.6 Optimaliseren veiligheidsketen					
2.6.1	Betere equipering instanties om misdaad op Curaçao te bestrijden	Personeelskosten KPC			
2.6.2	Smart formule registratie en permanente vorming politiekorps	Opleiding en training 25.000			
2.6.3	Implementatie van	ICT kosten			

	informatie gestuurde politie	50.000			
2.6.4	Start politieopleiding met 3 nieuwe klassen	Opleiding 150.000 KPC/ Personeelskosten KPC/ORV			
2.7 Verhoging pakkans door intensieve handhaving					
2.7.1	Beleid zero tolerantie met gerichte acties	Bijdrage OM en KPC personeelskosten			
2.7.2	Effectief beleid voor wat betreft misdrijven met een grote impact op de gemeenschap	Personeelskosten			
2.7.3	Betere taakverdeling lokale en grensoverschrijdende onderzoeken	Bijdrage OM			
2.7.4	Versterking Samenwerkingsverbanden binnen het Koninkrijk en de regio	Reiskosten 20.000			
2.7.5	Optimaliseren van de samenwerking tussen RST en het lokale politiekorps	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.8 Ontwikkelen uitvoeren criminaliteitspreventieprogramma's					
2.8.1	Voorlichting in de wijken en op scholen over sociale controle	Voorlichting 10.000	Voorlichting 10.000	Voorlichting 10.000	Voorlichting 10.000
2.8.2	Radioprogramma's ter bewustwording van de bevolking	45.000	45.000	45.000	45.000
2.8.3	Synchronisatie preventieprojecten in de wijken gericht op jongeren en familie	Personeelskosten KPC/BO	Personeelskosten KPC/BO	Personeelskosten KPC/BO	Personeelskosten KPC/BO
2.8.4	Verdere implementatie van bewakingscamera's op strategische punten	Investering 3.494.300 Opgenomen onder investeringen	Investering nog te bepalen Fase 3	Investering nog te bepalen Fase 4	
2.8.5	Onderzoek in de wijken in samenwerking met buurtorganisatie en de buurtregisseurs	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.8.6	Beleid Criminaliteitsbestrijdings-Fonds is geïmplementeerd	CF Kosten			
2.8.7	Samenwerkingsverbanden met de private sector	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.8.8	Verdere implementatie van buurtregisseurs en jeugdagenten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.8.9	Implementeren consultatie in de wijken in de vorm van Ban papia Hustitia/Hustisia den bo bario	Bijdrage ministerie van Justitie/KPC/BO	Bijdrage ministerie van Justitie/KPC/BO	Bijdrage ministerie van Justitie/KPC/BO	Bijdrage ministerie van Justitie/KPC/BO

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

Het bevorderen van orde en veiligheid in de wijken is belangrijk voor het ministerie van Justitie. Deze aanpak vergroot de sociale rechtvaardigheid. Hierdoor wordt het gevoel van veiligheid op

Curaçao in het algemeen, de sociale cohesie en eenheid binnen de gemeenschap bevordert. Dit zorgt voor minder sociale ongelijkheid en een aangename leef- en woonsituatie op Curaçao.

De bovengenoemde algemene doelstellingen en operationele doelstellingen zijn in het beleidsplan 2017-2021 beschreven met als basis het geaccordeerde Strategisch Beleidsplan 2016-2020 van het ministerie van Justitie en het regeerprogramma 2017-2021 waarin het centrale thema “gezin, gemeenschap en veiligheid” beschreven staat.

Samenhang tussen output en activiteiten

Voor het uitvoeren van een integraal veiligheids- en justitieel beleid dient een nauwere samenwerking met andere ministeries te worden ontwikkeld. In het kader van misdaadbestrijding (2.1.1) en corruptiebestrijding (2.1.2) blijft deze samenwerking van essentieel belang. De veiligheidsagenda (2.1.3) is ontwikkeld in samenspraak met alle andere ministeries en relevante partners. In het driehoeksoverleg tussen de minister van Justitie, het Openbaar Ministerie en het Korps Politie Curaçao voor 2020 zullen prioriteiten worden aangegeven die op interministerieel niveau zullen worden uitgevoerd. Naast deze prioriteiten zal het Plan van Aanpak 2017-2021 voor mensenhandel (2.1.4) verder worden vervuld. Dit plan is in het Justitieel Vierlanden Overleg (JVO) van juni 2017 geaccordeerd. Het plan bevat trainingen, voorlichting, onderzoeken en opvangmogelijkheden die verwezenlijkt dienen te worden. De mogelijkheden voor het introduceren van een “Road Watch” (2.1.5) samen met “Paga bo but” zullen worden bestudeerd. Dit zal samen met surveillance camera’s voor verkeersovertredingen geïntroduceerd worden en zal zorgdragen voor een daling van verkeersovertredingen. Het afpakteam (2.1.6) heeft de afgelopen jaren een hoge performance en enorm succes gehad bij het bestrijden van de criminaliteit. Verdere implementatie van het afpakteam zal ook in 2020 plaatsvinden. Er is een wapenbeleid (2.1.7) geïntroduceerd voor het ontvangen van een wapenvergunning, voor wapenhandelaren, schietverenigingen en visitatie. Gelijktijdig zullen meer controles worden gerealiseerd voor het bestrijden van illegale wapens op Curaçao.

Een informatiecentrum (2.1.8) is geïntroduceerd in samenwerking met de Stichting ICT Beheer Rechtshandhaving waar informatie voor het bestrijden van criminaliteit voor alle organisaties gecentraliseerd wordt. Een samenwerkingsprotocol zal gesloten worden met andere ministeries voor informatie-uitwisseling. Dit zorgt ook voor verbetering in de samenwerking (2.1.9) van zowel binnen als buiten de justitiële keten. Hotspots en gelegenheidscriminaliteit (2.1.10) worden ook aangepakt op interministerieel niveau.

Het is bekend dat de politieke, sociale en economische situatie in buurland Venezuela precair is geworden waardoor illegale migratie vanuit Venezuela (2.1.11) sterk is toegenomen. Het illegale verblijf op Curaçao is hierdoor een ernstig probleem geworden. Voor de justitiële keten betekent dit een grote druk op de begroting van het ministerie van Justitie. De begroting en het beleid van het ministerie van Justitie (ten aanzien van de illegalen) waren nooit afgestemd op soortgelijke crisissituaties waardoor de begrotingsuitvoering onder druk komt te staan. De grote migratie heeft directe consequentie voor het KPC, OM, Kustwacht en de SDKK ten aanzien van de verhoogde inzet met betrekking tot de opsporingswerkzaamheden en de vraag naar detentiecapaciteit. Voornoemde migratie brengt ook andere vormen van criminaliteit zoals mensenhandel, drugs- en wapenhandel met zich mee waardoor de operationele kosten, waaronder overwerk, ook negatief worden beïnvloed. De detentiecapaciteit die momenteel als

marginaal aangemerkt wordt zal bij zowel het KPC als de SDKK verder worden aangesproken waardoor de situatie onbeheersbaar dreigt te worden indien de nodige investeringen in mankracht en infrastructuur niet tijdig plaatsvinden. De kosten verbonden aan het verblijf per dag van 1 illegaal wordt geschat op NAf 250. Tot en met augustus 2018 zijn er 683 illegalen uitgezet. De uitzettingskosten worden enerzijds gecalculeerd op USD 5.000 voor 25 illegalen per chartervlucht naar Venezuela en anderzijds de geldende tickettarieven naar andere bestemmingen.

Om het veiligheidsgevoel bij de burger te veranderen is het creëren van zichtbaarheid van politie op straat (2.2.1) belangrijk. De maatschappij voelt zich veiliger als de politie proactief en preventief optreedt (2.2.2). Ook is het belangrijk dat meer informatie gegeven wordt, ofwel aan de bewustwording van de gemeenschap te werken. Hierdoor zal voorlichting, zowel in de wijken als op de scholen plaatsvinden.

De versterking van de justitiële keten bij het uitvoeren van een integraal veiligheidsbeleid is belangrijk. Alle ministeries hebben een begroting. Het ministerie van Justitie kampt nog met een tekort van circa NAf 30 miljoen gulden. De jaarlijkse beleid- en begrotingscyclus (2.3.1) dient geëvalueerd te worden. Door het evalueren van voornoemde cyclus zal een duidelijk beeld ontstaan van de knelpunten van het ministerie. Bij het versterken van de justitiële keten dient ook het personeel (2.3.8) dat werkzaam is in de bedrijfsvoering, deskundigheidsbevordering te ontvangen op het gebied van zowel human resource, ICT als Financiën. Het Korps Politie Curaçao zal een urgentieplan (2.3.7) implementeren, gekoppeld aan een optimalisatietraject, voor het gebruik van digitale informatie (2.3.2). Ook zullen de mogelijkheden voor het bouwen van een politiecellencomplex (2.3.10) bestudeerd worden. Op dit moment maakt het Korps Politie Curaçao gebruik van blok 1 bij het Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou (SDKK). Naast het bestuderen van de mogelijkheden voor het bouwen van een politiecellencomplex is het bestuderen van de mogelijkheden voor het bouwen en financieren van een nieuwe gevangenis (2.3.9) belangrijk voor differentiatie binnen de gevangenis. Informatie bereikt niet alle uitvoeringsorganisaties op dezelfde wijze. Hierdoor zullen overleg structuren (2.3.3) gecreëerd worden, opdat informatie sneller en efficiënter de uitvoeringsorganisaties bereikt.

De Kustwacht is op Koninkrijksniveau werkzaam. Curaçao heeft ook personeel dat binnen de Kustwacht werkzaam is. Voor het beheer van dit personeel is het belangrijk om het Bureau Kustwacht (2.3.11) te formaliseren opdat het personeel van Curaçao een duidelijk aanspreekpunt heeft op Curaçao. Naast het creëren van meer zichtbaarheid en bewustwording zal de positie van de lokale minister ten opzichte van de Kustwacht (2.2.3) en de consensusrijks wetten (2.2.4) geëvalueerd worden.

Preventie en bestrijden van Jeugdcriminaliteit (2.4) zullen door een aantal activiteiten constructief worden aangepakt. Jeugdcriminaliteit dient op interministerieel (2.4.2) niveau te worden aangepakt. Een samenwerkingsprotocol (2.4.1) zal met alle relevante ketenpartners getekend worden. De mogelijkheden voor het introduceren van educatiecentra (2.4.3) voor jongeren zal worden bestudeerd samen met het onderzoeken van mogelijkheden om jongeren bij bestaande leerwerktrajecten (2.4.4) te plaatsen. Een gemeenschappelijke taal voor diagnostiek, signalering en behandeling (2.4.5 en 2.4.15) van cliënten binnen de keten is belangrijk. Door een gezamenlijke taal te spreken zorgt de keten voor een soepel verloop van een cliënt binnen de

keten. Een afdeling voor gezinscoaches waar gezinnen begeleid kunnen worden moet nog worden ontwikkeld bij de Stichting Gezinsvoogdij Instelling Curaçao (2.4.10 en 2.5.4). Gezinscoaching is bedoeld voor gezinnen met meerdere problemen. Deze kunnen problemen zijn op het gebied van opvoeding van kinderen, relaties, geld en schulden, wonen, overlast in de buurt, werk of onderwijs, gezondheid en veiligheid. Een gezinscoach helpt het gezin om een plan te maken om de problemen op te lossen. Curaçao kent een groep jongeren die ernstig deviant gedrag vertoont. Opname van deze groep jongeren van tussen de 12 tot 18 jaar in een gesloten jeugdinrichting is uiterst noodzakelijk om de risico's van verder afglijden te voorkomen. Het jeugdstrafrecht, dat hieraan ten grondslag ligt, heeft immers, naast het opleggen van een straf, ook een pedagogisch uitgangspunt. Een gesloten justitiële jeugdinrichting voor Curaçao (JJIC) (2.4.6) is een noodzaak om het toekomstperspectief van deze doelgroep te verbeteren. De JJIC is reeds in 2018 begonnen met een changetraject. Door niet genoeg financiële middelen is dit traject niet volledig uitgevoerd. In 2019 vindt een evaluatie van het traject plaats. In 2020 is de implementatie van het changetraject belangrijk voor zowel de jongeren als het personeel van de JJIC. Hierdoor zijn de verdere bouwwerkzaamheden en operationaliseren van de gesloten justitiële jeugdinrichting noodzakelijk. Ook zal worden onderzocht in hoeverre een gesloten afdeling voor OTS'ers (Ondertoezichtstelling) (2.4.8) voor meisjes en een crisisopvang op het terrein van de JJIC kan worden gebouwd. Het gedrag van de jongeren maakt het moeilijk om alle jongeren bij elkaar te hebben. Sommige OTS jongeren dienen in een gesloten omgeving behandeld te worden. De JJIC beschikt niet over voldoende deskundig personeel voor continue intramurale zorg en begeleiding. De wetgeving (2.4.9) voor wat betreft dit aspect dient ook te worden geëvalueerd. Thans is in de nachtelijke uren slechts een piketfunctionaris verantwoordelijk, die ondersteund moet worden door de pedagogische beveiligers. Pedagogische beveiligers (2.5.3) dienen te worden aangetrokken in plaats van een extern beveiligingsbedrijf. Zij worden zodanig getraind dat ze in staat zijn om op een pedagogische manier om te gaan met de jongeren. Voorafgaand aan de aantrekking van pedagogische beveiligers dient het externe beveiligingsbedrijf ingezet te worden voor een bedrag van ongeveer Naf 850.000 per jaar.

De reorganisatie van het Bureau Voogdijraad (2.4.11) met een changemanager is afgerond in het jaar 2018 en voortgezet in 2019. In het jaar 2020 dient de reorganisatie verder te worden bevorderd door het implementeren van de instrumenten bij deze operationele doelstelling. De benadering van de "Signs of Safety" methode biedt een werkwijze om te komen tot een balans van zorgen en krachten in de situatie van het kind. Dit geschiedt in samenwerking met hulpverleners en ketenpartners. Het Centraal Meldpunt Kindermishandeling (CMK) zal voorlichting geven aan scholen, wijkcentra en professionals, die een signaleringsfunctie hebben voor het opvangen van signalen bij kindermishandeling. Voorlichtingsmateriaal zal worden uitgewerkt. Samenwerkingsverbanden met Voogdijraden van de BES-eilanden, Sint Maarten en Aruba zullen worden uitgebouwd, waarbij de werkwijze zal worden afgestemd.

Het veiligheidshuis (2.4.12) is momenteel één van de pilaren van de Stichting Ambulante Justitiële Jeugdzorg Curaçao en fungeert als centraal contactpunt voor alle spelers in de justitiële-, zorg-, onderwijs- en sociale keten. Het veiligheidshuis heeft momenteel één procesmanager. Door de toename in 2017 van zowel justitiële- als risicjongeren dient een formatie uitbreiding en een thema uitbreiding plaats te vinden. De formatie dient uitgebreid te worden met één procesregisseur en één administratieve ondersteunende kracht. Inmiddels door de implementatie van het TOP C project voor 2 jaar is het Veiligheidshuis versterkt met één coördinator, één gezinscoach en drie casusregisseurs voor een bedrag van Naf 800.000

gefinancierd door het criminaliteitsfonds. Het thema dient uitgebreid te worden met zowel huiselijk geweld, criminele families en aanpak verwarde personen in het wijknetwerkoverleg. Naast de toename van justitiële- en risico-jongeren dient de mogelijkheid tot het uitbreiden van de doelgroep ook te worden onderzocht. Het veiligheidshuis is een bredere interministeriële aanpak. Voor het zorgdragen van synchronisatie tussen preventieprojecten voor jongeren is een coördinator aangesteld om projecten voort te zetten. Bij dit punt dient te worden aangemerkt dat de verdere uitvoering van het Halt-bureau (2.5.2) ook belangrijk is bij de bestrijding en preventie van jeugdcriminaliteit.

Voor het verder verbeteren van de kwaliteit van de producten en diensten binnen het ministerie zijn trainingen voor deskundigheidsbevordering (2.5.1) van belang. Deskundigheidsbevordering is op alle gebieden nodig, zowel op het gebied van resocialisatie, repressie en bestrijding als preventie van jeugdcriminaliteit.

Het ministerie van Justitie heeft de taak om de wetgeving te ontwikkelen. In het kader hiervan is de wet aanwijzing vermoedelijke verwekker (2.5.5) in uitvoering. Hierin wordt vastgelegd dat een kind het recht heeft om zijn ouders te kennen. Psychologisch is het slecht voor het kind geen juridische vader te hebben omdat jonge kinderen behoefte hebben aan een “role model”. Bovendien kan een biologische vader die ook juridische vader is beter op zijn verantwoordelijkheid worden aangesproken.

Om misdaad op Curaçao te bestrijden, zoals aangegeven bij punt 2.6.1, dienen de instanties binnen de justitiële keten beter te worden geëquipeerd. Het politiekorps dient een smart formule registratie (2.6.2) te ontwikkelen, zorg te dragen voor permanente vorming en verdere implementatie van meer politie officieren die informatiegericht (2.6.3) werken. Het Opleidingsinstituut RH&VH (ORV) zal de politieopleiding starten met drie nieuwe klassen.

Intensievere handhaving verhoogt de pakkans van criminelen. Een zerotolerantiebeleid (2.7.1) en een beleid gericht op misdrijven die grote impact hebben op de gemeenschap (2.7.2) zal worden gehanteerd. Ook zal een betere taakverdeling worden ontwikkeld voor lokale en grensoverschrijdende (2.7.3) onderzoeken. De samenwerkingsverbanden binnen het Koninkrijk en de regio (2.7.4) zullen versterkt worden en de samenwerking tussen het RST en het lokale politiekorps (2.7.5) is geoptimaliseerd. Voor het bestrijden van criminaliteit in het algemeen zullen preventieprogramma's verder worden geïmplementeerd. Het ministerie heeft reeds een radioprogramma (2.8.2) dat wekelijks uitgezonden wordt met het doel de gemeenschap te informeren en voor te lichten. Dit kost het ministerie jaarlijks NAf 45.000. Naast radioprogramma's zal ook voorlichting op scholen en in wijken (2.8.1) worden gegeven. Zoals reeds vermeld bij punt 2.4.14 is een coördinator geïnstalleerd voor preventieprojecten. Deze zorgt voor de synchronisatie (2.8.3) van de projecten. Onderzoeken voor het verlagen van criminaliteit in de wijken zullen worden gedaan in samenwerking met de buurtorganisaties, buurtregisseurs en jeugdagenten (2.8.5 en 2.8.8). Naast deze onderzoeken is het ministerie in de vorm van consultaties in de wijken (2.8.9) minstens 1 keer per kwartaal in de wijken zichtbaar. De samenwerking met de private sector (2.8.7) is ook belangrijk bij het bestrijden van criminaliteit. Hierdoor zullen samenwerkingsverbanden met onder andere de Curaçao Tourist Board (CTB), Downtown Management Organisation (DMO), Vereniging Bedrijfsleven Curaçao en Curaçao

Tourism and Hospitality Organisation (CHATA) belangrijk zijn. De verdere plaatsing van bewakingscamera's zal op strategische punten worden voortgezet. Een stichting die niet meegenomen is in de doelstellingen, maar van groot belang is voor het ministerie van Justitie is de Stichting Slachtofferhulp Curaçao die een bedrag van Naf 344.000 aan subsidie ontvangt voor het geven van hulp aan slachtoffers.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Ontwikkelen en uitvoeren van integraal veiligheids- en justitieel beleid	Jaarlijks evaluatierapport
Creëren van zichtbaarheid en bewustwording	4 wijkgerichte bewustwordingscampagnes per jaar
Verbeteren en versterken van de justitiële keten	Jaarlijks evaluatierapport
Constructief aanpakken van preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit	Jeugdcriminaliteit cijfers zijn met 5% verminderd per jaar
Verbeteren van de kwaliteit van producten en dienstverlening	Jaarlijks evaluatierapport
Optimaliseren van de veiligheidsketen	De politieopleiding is gestart met 1 klas per jaar
Verhoging van de pakkans door intensieve handhaving	Aantal aangehouden personen is jaarlijks met 5% verhoogd
Ontwikkelen en uitvoeren van criminaliteitspreventieprogramma's	Drie projecten worden per jaar geïmplementeerd

3 Ondersteuning Bedrijfsvoering

3.1 Output (Operationele doelstelling)				
Diverse kostensoorten	2020	2021	2022	2023
3.1.1 Beloning van Personeel (4200)				
3.1.2 Verbruik Goederen en Diensten (4300)				
3.1.3 Afschrijving Vaste Activa (4500)				
3.1.4 Interest (4550)				
3.1.5 Subsidies (4600)				
3.1.6 Overdrachten (4650)				
3.1.7 Sociale Zekerheid (4700)				
3.1.8 Andere uitgaven (4750)				
Totaal				
3.1.9 Investerings (4900)				

Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

Visie

In het jaar 2025 is Curaçao een land dat berust op goed bestuur met een hoge leef kwaliteit, duurzame sociaal economische ontwikkeling en onderwijs dat een ieder motiveert om het beste uit zichzelf te halen.

Missie

Het ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning draagt zorg voor een duurzame ontwikkeling van verkeer, vervoer en ruimtelijke planning waarbij “heel”, “veilig”, en “schoon” centraal staan. Het ministerie is een organisatie waarbinnen vernieuwende instrumenten worden gebruikt om Curaçao leefbaar en bereikbaar te houden. De missie gaat in het bijzonder in op de volgende kernpunten:

- Betrouwbare (inter)nationale verbindingen;
- Betrouwbare bescherming van de samenleving tegen gevaarlijke weersomstandigheden;
- Duurzame ontwikkeling en een continu streven naar een optimale benutting van de ruimte en inrichting ervan met infrastructuur en een adequate (volks)huisvesting;
- Bijdragen aan het ontwikkelen van (inter)nationale wet- en regelgeving alsook het handhaven hiervan.

14 Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
• 01 Bestuursorganen	• 00 Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	• Politiek bestuurlijke leiding
• 20 Algemeen Beheer VVRP	• 00 Kabinet van de minister • 01 SG Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning • 02 Ministeriele Staf • 04 Beleidsorganisatie VVRP	• Algemene ondersteuning van de minister • Ambtelijke leiding en belast met de operationele bedrijfsvoering • Ondersteuning van het ministerie op PIOFACH gebied • Ontwikkelen, monitoren, evalueren van beleid en beleids-advisering
• 21 Openbare Werken	• 01 UO Openbare Werken (UO OW) • 02 Wegen, straten en pleinen	• Toezicht op de uitvoering en kwaliteit van openbare werken, wegen, straten, pleinen en elektrische en stoominstallatie en het beheer van het basisregister topografie
• 22 Verkeer en Vervoer	• 01 UO Verkeer en Vervoer (UOVV) • 02 Autobusdienst • 03 UO Maritieme Autoriteit Curaçao (UO MAC)	• Toezicht op de naleving van (inter)nationale normen op het gebied van veiligheid van en in het verkeer te land en het personenvervoer • Bijdrage aan uitvoering van dienstverlening door de N.V. Autobusbedrijf Curaçao • Toezicht op de naleving van de (inter)nationale normen op het

		gebied van veiligheid en beveiliging van scheepvaart en maritieme zaken
23 Luchtvaart	00 Luchthaven (WA verzekering) 01 UO Curaçaose Burgerluchtvaart Autoriteit (UO CBA)	- Voldoen aan de verplichting inzake verzekering van de luchthaven tegen terroristische aanvallen - Toezicht op de naleving van de (inter)nationale normen op het gebied van veiligheid en beveiliging van de burgerluchtvaart
24 Meteorologische aangelegenheden	00 UO Meteorologische Dienst Curaçao (UO MDC)	Bewaking van de veiligheid van de samenleving en materieel goed tegen extreme weersituaties en het leveren van een bijdrage aan duurzame ontwikkeling van de gemeenschap en het bijdragen aan veilige luchtvaart en scheepvaart
25 Reiniging	00 Reiniging	De zorg voor de sanering van hoofdwegen, woonwijken en binnenstad
26 Riolering en waterzuivering	00 Riolering 01 Zuiveringsinstallaties 02 Waterafvoeren	- De zorg voor adequate inzameling, transport, zuivering van afvalwater en levering van gezuiverd afvalwater voor hergebruik. - De zorg voor een adequaat systeem van waterafvoer en hergebruik (hemelwater en afvalwater)
27 Ruimtelijke Ordening, woning en bouwgrond exploitatie	00 UO Ruimtelijke Ordening en Planning (UO ROP) 01 UO Domeinbeheer 02 Onbebouwde eigendommen	- De zorg voor zorgvuldige en optimale benutting van de ruimte binnen het land. - Beheer van roerende en onroerende goederen en de persoonlijke (huurrechten) en zakelijke rechten aan deze onroerende goederen verbonden, toebehorende aan Curaçao
28 Overige VVRP	00 Overige Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	De zorg voor beleidskaders en toezicht op de uitvoering en kwaliteit van de ruimtelijke planning

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	635.900	636.300	636.700	636.700
20 Algemeen Beheer VVRP	6.371.300	6.373.900	6.376.800	6.376.800
21 Openbare Werken	26.387.300	26.399.200	26.412.300	26.412.300
22 Verkeer en Vervoer	12.076.300	12.079.700	12.083.400	12.083.400
23 Luchtvaart	1.941.400	1.941.400	1.941.400	1.941.400
24 Meteorologische aangelegenheden	4.347.800	4.378.800	4.412.800	4.412.800
25 Reiniging	-	-	-	-
26 Riolering en Waterzuivering	7.395.100	7.395.100	7.395.100	7.395.100
27 Ruimtelijke Ordening, woning en bouwgrond exploitatie	21.351.600	21.624.000	21.923.400	21.923.400
28 Overige VVRP	5.548.700	5.561.900	5.576.400	5.576.400
Totaal:	86.055.400	86.390.300	86.758.300	86.758.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023

01 Bestuursorganen	-	-	-	-
20 Algemeen Beheer VVRP	140.000	-	-	-
21 Openbare Werken	23.510.000	23.100.000	23.100.000	23.100.000
22 Verkeer en Vervoer	290.000	-	-	-
23 Luchtvaart	40.000	-	-	-
24 Meteorologische aangelegenheden	169.000	-	-	-
25 Reiniging	-	-	-	-
26 Riolering en Waterzuivering	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
27 Ruimtelijke Ordening, woning en bouwgrond exploitatie	4.335.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000
28 Overige VVRP	-	-	-	-
Totaal	29.984.000	28.100.000	28.100.000	28.100.000

Bovenstaande kosten zijn hieronder per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	493.900	494.300	494.700	494.700
Programmakosten	142.000	142.000	142.000	142.000
Totaal	635.900	636.300	636.700	636.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

20 Algemeen beheer VVRP

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	6.365.400	6.368.000	6.370.900	6.370.900
Programmakosten	5.900	5.900	5.900	5.900
Totaal	6.371.300	6.373.900	6.376.800	6.376.800
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	140.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	140.000	-	-	-

21 Openbare Werken

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	26.383.500	26.395.400	26.408.500	26.408.500
Programmakosten	3.800	3.800	3.800	3.800
Totaal	26.387.300	26.399.200	26.412.300	26.412.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	23.510.000	23.100.000	23.100.000	23.100.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	23.510.000	23.100.000	23.100.000	23.100.000

22 Verkeer en Vervoer

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.586.400	2.589.800	2.593.500	2.593.500
Programmakosten	9.489.900	9.489.900	9.489.900	9.489.900
Totaal	12.076.300	12.079.700	12.083.400	12.083.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	290.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	290.000	-	-	-

23 Luchtvaart

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.923.600	1.923.600	1.923.600	1.923.600
Programmakosten	17.800	17.800	17.800	17.800
Totaal	1.941.400	1.941.400	1.941.400	1.941.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	40.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	40.000	-	-	-

24 Meteorologische aangelegenheden

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	4.346.900	4.377.900	4.411.900	4.411.900
Programmakosten	900	900	900	900
Totaal	4.347.800	4.378.800	4.412.800	4.412.800
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	169.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	169.000	-	-	-

25 Reiniging

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

26 Riolering en Waterzuivering

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	7.395.100	7.395.100	7.395.100	7.395.100
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	7.395.100	7.395.100	7.395.100	7.395.100
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000

27 Ruimtelijke Ordening, Woning en Bouwgrondexploitatie

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	20.336.500	20.608.900	20.908.300	20.908.300
Programmakosten	1.015.100	1.015.100	1.015.100	1.015.100
Totaal	21.351.600	21.624.000	21.923.400	21.923.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	4.335.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	4.335.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000

28 Overige VVRP

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	738.700	751.900	766.400	766.400
Programmakosten	4.810.000	4.810.000	4.810.000	4.810.000
Totaal	5.548.700	5.561.900	5.576.400	5.576.400

Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Algemene doelstellingen

Het ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning (VVRP) heeft de volgende algemene doelstellingen:

1. Een veilig, effectief en efficiënt systeem van verkeer- en vervoer te land, op zee en in de lucht.
2. De samenleving is beter voorbereid op klimaat- en weersituaties en het materieel goed kan beter beschermd worden.
3. Goed en veilig functionerende fysieke onder- en bovengrondse infrastructuur en openbare voorzieningen.
4. Een geordende, duurzame en goed onderhouden bebouwde omgeving en voldoende betaalbare woningen.
5. Een schone, veilige en gezonde leefomgeving.
6. Voorzien in de behoefte aan betaalbare bouwgronden effectief beheer en exploitatie van overheidsgebouwen, domeingronden en wateren.
7. Werken binnen het ministerie effectiever en efficiënter maken.

1. Een veilig, effectief en efficiënt systeem van verkeer – en vervoer te land, op zee en in de lucht

1.1 Het ontwikkelen en beheren van een veilig, toegankelijk, betrouwbaar en betaalbaar vervoersysteem te land				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1.1.1 Het herzien van de landsverordening personenvervoer				
1.1.2 Het uitvoeren van beleidsonderzoeken ten aanzien van strategie voor verkeer, verkeersveiligheid				
1.1.3 Het uitvoeren van beleidsonderzoeken en het ontwerpen van het mobiliteitsbeleid				
1.1.4 Het beoordelen van aanvragen voor vergunningen voor de exploitatie van kleine, middelgrote en grote autobussen, taxi's en toerwagens				
1.1.5 Het houden van toezicht op de naleving en uitvoering van Eilandsverordening personenvervoer				
1.1.6 Het waarborgen van een optimaal en betaalbaar aanbod van openbaar vervoer door middel van de exploitatie van grote autobussen	8.889.100			
1.2 Het bevorderen van verkeersveiligheid				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1.2.1 Het evalueren en aanpassen van de wet- en regelgeving	10.000			
1.2.2 Samenwerken met belanghebbenden				

den in Coördinatieplatform Verkeersveiligheid				
1.2.3 Het uitvoeren van verkeersveiligheid audits				
1.2.4 Bijhouden database verkeers-veiligheid				
1.2.5 Het houden van reguliere, effectieve en rigoureuze controles aan voertuigen	2.500.000 Inkomsten			
1.2.6 Aanschaf van nieuwe apparatuur voor het keuren van voertuigen	15.000	15.000	15.000	30.000
1.2.7 Voorlichtingscampagnes en vormingstrajecten voor verschillende doelgroepen organiseren	30.000			
1.2.8 Het opstellen van planning voor aanleg, beheer en onderhoud van verkeerslichten	Apparaatskosten 600.000			
1.2.9 Het inzetten van deskundigen voor de aanleg, beheer en onderhoud van verkeerslichten				
1.2.10 Het inkopen van verkeerslichten en onderdelen en het onderhouden van hardware en software voor het signaleren van problemen met betrekking tot de verkeerslichten				
1.2.11 Aanleg, beheer en onderhoud van overige infrastructurele ingrepen				
1.3 Het ontwikkelen en uitvoeren van een effectief en efficiënt systeem van toezicht op de veiligheid en toegankelijkheid van verkeer ter zee				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1.3.1 Het uitwerken van een beleidskader voor de Landsverordening Maritiem Beheer	100.000			
1.3.2 Het voorbereiden, opstellen en implementeren van nieuwe wet- en regelgeving die voldoen aan internationale standaarden (IMO)	200.000			
1.3.3 Het opstellen van een Nationaal Maritiem beleidsplan	50.000			
1.3.4 Voorbereiden op en positief doorstaan van de IMO audit in 2021	1.500.000			
1.3.5 Het uitvoeren van vlaggenstaat controle	1.000.000			
1.3.6 Het uitvoeren van havenstaat controle	300.000			
1.3.7 Het uitvoeren van kuststaat controle	150.000			
1.3.8 Het implementeren van een olierampenplan				
1.3.9 Het reactiveren van het Tuchtcollege voor de scheepvaart en de Commissie van onderzoek	150.000			
1.3.10 Het onderhouden en versterken van samenwerkingsverbanden met de belangrijkste partners in de regio, binnen het koninkrijk en mondiaal	100.000			
1.4 Het ontwikkelen en beheren van een effectief en efficiënt systeem van toezicht op de veiligheid en toegankelijkheid van verkeer in de lucht en in de ruimte				

Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1.4.1 Het implementeren van nieuwe wet- en regelgeving	200.000			
1.4.2 Het opnemen van internationale standaarden in wet- en regelgeving	600.000			
1.4.3 Het uitvoeren van reguliere technische en administratieve inspecties en audits om internationale, duurzame, betaalbare en veilige luchtverbindingen te garanderen	1.155.000			
1.4.4 Het bevorderen van veilig en efficiënt gebruik van luchtruim	10.000			
1.4.5 Het bevorderen van groei en ontwikkeling van de luchtvaartsector	50.000			
1.4.6 Het bevorderen van consumentenbescherming	25.000			
1.4.7 Certificeren van kwaliteitsmanagementsysteem voor de luchtvaart meteorologische dienstverlening	45.000			
Totaal Outcome	a+b+c+d			

Samenhang met de centrale thema's en impacts

In de visie van de regering is voor het onderwerp mobiliteit opgenomen dat geïnvesteerd zal worden in een veerkrachtige infrastructuur met beter transport waarbij inspanningen gericht zullen zijn op de kwaliteit van de infrastructuur, de ruimtelijke ordening en personenvervoer (waaronder het openbaar vervoer) ter verhoging van de levensstandaard van ons allen en in aansluiting op de behoeftes van ons volk in een moderne wereld.

Uitgaande van de toenemende vraag naar betaalbare, betrouwbare, toegankelijke en veilige mobiliteit zal het ministerie van VVRP het traject voortzetten om het functioneren van het openbaar vervoer op een integrale manier te hervormen. Dit zal bijdragen aan de verbetering van de bereikbaarheid binnen Curaçao. Het woon-werk-school verkeer dient zoveel mogelijk in een optimaal systeem van openbaar vervoer opgevangen te worden. Privé auto's worden zo minder noodzakelijk en minder gebruikt, wat een grote bijdrage levert aan betere reistijden, minder opstoppen en dus een schoner milieu en betere leefomstandigheden. Hierbij zal op basis van beleidsonderzoek en gerichte studies worden bepaald wat de beste manier is om het openbaar vervoer te hervormen, maar ook om de verschillende modaliteiten van transport, goed te organiseren zodat burgers meer keuze hebben om zich ter land te verplaatsen.

Belangrijke economische dragers voor ons eiland zijn de scheep- en luchtvaart. Het ministerie van VVRP is er verantwoordelijk voor om ons eiland aantrekkelijk te maken voor scheepvaartbedrijven zodat zij hun schepen op Curaçao laten registreren. Ook wil het ministerie van VVRP met de luchtvaart de internationale bereikbaarheid van Curaçao verbeteren. De noodzakelijke stappen zullen worden voortgezet om ons eiland weer duurzaam te laten voldoen aan de ICAO en IMO voorschriften. Beter toezicht en betere regels op het gebied van veiligheid en beveiliging zullen resulteren in meer luchtvaartverbindingen. Dit zal leiden tot meer passagiers die Curaçao bezoeken, wat een positieve impact zal hebben op de groei van de luchtvaartsector en daarmee ook de werkgelegenheid.

Samenhang met output en activiteiten

Om naar een veiliger verkeer toe te werken zullen conform internationale praktijken de 3 E's (Education, Engineering, Enforcement) gevolgd worden. Hiertoe zal de relevante wet- en regelgeving geëvalueerd en eventueel aangepast worden met nauwe participatie van de belanghebbenden. Voorts zal in het eerste kwartaal van 2020, op het gebied van de uitvoering, een verkeersdatabase ontwikkeld worden. In samenwerking met de relevante ministeries en het Coördinatieplatform Verkeersveiligheid zullen in 2020 wederom met behulp van verkeersveiligheidsaudits problematische situaties gericht onderzocht en aangepast worden.

1.1 Het ontwikkelen en beheren van een veilig, toegankelijk, betrouwbaar en betaalbaar vervoerssysteem te land

Om de kwaliteit van het personen vervoer te kunnen verhogen, zullen de nodige wijzigingen in de Eilandsverordening personenvervoer aangebracht moeten worden. Voorts is het noodzakelijk de naleving van deze landsverordening te garanderen. In dit kader zullen de reguliere werkzaamheden voor de uitvoering van deze landsverordening wederom uitgevoerd worden. In dit streven is de herijking en de bestendiging van de relatie met ABC Busbedrijf N.V. van groot belang door een beheersovereenkomst. Tevens wordt gewerkt aan verdergaande verbeteringen van het openbaar vervoer.

1.2 Bevorderen van verkeersveiligheid

Uitvoering verkeerscontroles in het kader van programma's veilig verkeer

Verkeerscontroles worden voortgezet en zullen meer geregeld en rigoureuzer uitgevoerd worden om onverantwoord en onveilig gedrag in het verkeer te voorkomen. In 2020 zal een nieuw keuringssysteem worden ingevoerd en zal de motorrijtuigbelasting in het verlengde hiervan aangepast worden. Voor de introductie van dit nieuwe systeem is het ook van belang dat er nieuwe keuringsapparatuur wordt aangeschaft.

Voorlichtingscampagnes en vormingstrajecten voor verschillende doelgroepen

Om de bewustwording bij alle verkeersdeelnemers, in alle doelgroepen, te vergroten, zullen ook in 2020 voorlichtingscampagnes en vormingstrajecten gehouden worden.

Aanleg, beheer en onderhoud van verkeerslichten

Gedurende 2020 zal het ministerie erop blijven toezien dat de verkeerslichten goed functioneren, door het uitbesteden van het beheer en onderhoud ervan. Bij nieuw aangelegde infrastructuur (wegen) zullen verkeerslichten ingekocht en aangelegd worden. Ook worden de hardware en software continu onderhouden wat nodig is voor het signaleren van problemen met de verkeerslichten.

1.3 Een effectief en efficiënt systeem van toezicht op de veiligheid en toegankelijkheid van verkeer op zee

Met een duurzame economische groei en het creëren van werkgelegenheid als doel, werkt het ministerie VVRP aan het bevorderen van de kwaliteit van economische activiteiten binnen de maritieme sector. Dit door onder andere het stimuleren van meer geregistreerde schepen die onder de Curaçaose vlag varen, waardoor meer inkomsten voor de overheid gegenereerd worden.

Het ministerie van VVRP wil Curaçao op de hoogste categorie van compliance lijsten (witte lijst) in de wereld plaatsen ten behoeve van het vlaggenstaatsregister (Paris MOU).

Tijdens de vrijwillige IMO audit in 2008 zijn enkele punten gesignaleerd die aangepakt moeten worden om een aanwijzing te voorkomen. Het ministerie zal in dit kader aandacht besteden aan de registratie van schepen, inspectie- en handhavingsapparaat, het versterken van UO MAC met voldoende gekwalificeerd personeel (de juiste formatie, opleidingen, trainingen en certificering) het maritiem beheer en het wettelijk en bestuurlijk kader. De volgende IMO audit is in 2021. Het ministerie van VVRP zal zich ook in 2020 inzetten voor het opzetten van een systeem, waarbij Curaçao effectief aan al haar internationale verantwoordelijkheden als havenstaat, vlaggenstaat en kuststaat voldoet.

Omdat veiligheid een belangrijk component is van de IMO en de verschillende verdragen waar het eiland aan verbonden is, zal in 2020 dit aspect extra aandacht krijgen en zal gewerkt worden aan een oliebestrijdingsplan. Ook zal de nodige aandacht worden besteed aan de verschillende samenwerkingsverbanden binnen het Koninkrijk en de regio door deelname aan verschillende vergaderingen (CMOU, IMO/MOP). De ondersteuning aan het RAC/REMPEITC Cariben zal voorgezet worden.

Het ministerie van VVRP zal verder een integraal scheepvaart- en maritiem beleid opzetten en implementeren om de kwaliteit van dienstverlening en het systeem van toezicht op de veiligheid en beveiliging van schepen van de scheepvaartautoriteit te verhogen en de verschillende gebruikersdoelstellingen van de zee en oceanen in kaart te brengen.

Risico's

Om de IMO audit in 2021 positief te doorstaan, zal de formatie van de UO –MAC moeten worden uitgebreid en middelen (minimaal NAf 1 miljoen gulden) beschikbaar gesteld worden. Zonder deze investeringen zal Curaçao de volgende risico's lopen:

1. De schepen in het register gaan aangehouden worden met als gevolg dat de vlag op zwarte lijsten komt bij de diverse toezichthoudende havenstaat instanties.
2. Dit leidt tot verhoogde inspectiedruk voor Curaçaose schepen en het bannen van schepen in Europa en dat zal leiden tot massaal omvlaggen en leegloop in het register. Het voorgaande zal verlies van reputatie betekenen.
3. Daarnaast zal het land ca. 1 miljoen gulden aan inkomsten uit het register per jaar verliezen.
4. Lokale vertegenwoordigers van schepen zullen het eiland verlaten met als gevolg verlies aan hoogwaardige werkgelegenheid en daling van de waarde van de maritieme keten.
5. Daar komt bij dat Nederland het niet zover zal laten komen, gezien het feit dat de nationaliteit, veiligheid van schepen en de reputatie van de vlag koninkrijksaangelegenheden zijn, hoogst waarschijnlijk voor het plaatsvinden van deze scenario's zal ingrijpen.

1.4 Een effectief en efficiënt systeem van toezicht op de veiligheid en toegankelijkheid van verkeer in de lucht en in de ruimte

De ICAO audit in 2019 zal naar verwachting een aantal bevindingen opleveren op de domeinen van toezicht door CBA. Voor het oplossen van de bevindingen is extra inzet van menskracht, consultancy en toezicht nodig alsmede additionele training voor de inspecteurs en staf. Het opgestelde consumentenbeleid zal moeten worden geïmplementeerd in samenwerking met de consumentenautoriteit en de sector. Voorlichting maakt daarvan een integraal onderdeel uit.

Uiteindelijk zal extra inspanning nodig zijn om de connectiviteit van Curaçao blijvend te kunnen waarborgen. Het vergroten van de markttoegang maakt daarvan een onderdeel uit.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Het ontwikkelen en beheren van een veilig, toegankelijk, betrouwbaar en betaalbaar vervoerssysteem te land	Concept Eilandsverordening personenvervoer is afgerond Uitgevoerde beleidsonderzoeken Mobiliteitsbeleid is ontwikkeld Periodieke rapportages over aantallen in behandeling zijnde aanvragen, verlengde en nieuw toegekende vergunningen Monitoring naleving beheersovereenkomst ABC Busbedrijf N.V. en periodieke rapportages
Het bevorderen van verkeersveiligheid	Wet- en regelgeving inzake verkeersveiligheid is goedgekeurd en gepubliceerd Audit rapporten verkeersveiligheid Up to date bijgehouden database verkeersveiligheid Periodieke rapportages uitgevoerde controles (aantal) Ingevoerd keuringssysteem en motorrijtuigbelasting Nieuwe keuringsapparatuur Gehouden voorlichtingscampagnes Onderzoek uitgevoerd naar staat onderhoud verkeerslichten Plan voor aanleg, beheer en onderhoud verkeerslichten, en openbare aanbesteding gehouden voor verlening opdracht Rapportages aanleg en staat van onderhoud verkeerslichten
Een effectief en efficiënt systeem van toezicht op de veiligheid en toegankelijkheid van verkeer ter zee	Uitgewerkt beleidskader voor Lv. Maritiem Beheer Auditreport Goedgekeurd olierampenplan Tuchtcollege en onderzoekscommissie zijn ingesteld Notulen en verslagen vergaderingen De wetgeving is goedgekeurd en gepubliceerd Oceanenbeleid is afgerond en goedgekeurd Voortgangsrapportage (maandelijks)
Een effectief en efficiënt systeem van toezicht op de veiligheid en toegankelijkheid van verkeer in de lucht en in de ruimte	Implementatie bevindingen over ICAO-Audit 2019 Aantal uitgevoerde audits en genomen correctieve maatregelen Aantal uitgevoerde inspecties Voortgangsrapportage

2. De samenleving is beter voorbereid op klimaat- en weersituaties en het materieel goed kan beter beschermd worden

2. Bescherming van de samenleving en materieel goed tegen natuurlijke gevaren				
2.1.1 Beleidsformulering inzake de gevolgen van klimaatverandering	15.000			
2.1.2 Samenwerken met internationale organisaties	100.000			
2.1.3 Uitvoering geven aan de meteorologische en geofysische waarschuwingssysteem	375.000			
2.1.4 Het functioneren als kenniscentrum op het gebied van klimatologie, meteorologie en geofysica	55.000			

2.1.5 Het vergroten van het bewustzijn ten aanzien van de natuurlijke gevaren	41.000			
2.1.6 Het omgaan met calamiteiten op een veilige en verantwoordelijke wijze	Apparaatskosten GD: NAf 250.000 Apparaatskosten KD: NAf 800.000			
Totaal Outcome				

Bescherming van de samenleving en materieel goed tegen natuurlijke gevaren

Ter bescherming van de leefomgeving tegen natuurlijke gevaren zal het ministerie van VVRP in 2020 een klimaatbeleid opstellen om de gevolgen van klimaatverandering voor Curaçao in kaart te brengen en mogelijke strategieën ontwikkelen voor een duurzame ontwikkeling van het eiland, rekening houdend met klimaatverandering. Ook zal het ministerie bijdragen aan de ontwikkeling van een internationaal strategisch plan voor de verschillende natuur gevaren, door deel te nemen aan vergaderingen van de Wereld Meteorologische Organisatie (WMO), International Oceanic Commission (IOC) en Conferencia de directores de los servicios meteorologicos i hidrologicos Iberoamericanos (CIMHET).

MDC zal alle informatie op het gebied van klimaat, meteorologie en geofysica bijhouden. Deze activiteit zal in 2020 ook worden voortgezet. Ook hanteert het ministerie VVRP onder dit traject een permanente (24/7) bewaking van meteorologische en geofysische verschijnselen en uitgifte van weerberichten en waarschuwingen en voorlichting aan verschillende sectoren. In het kader van rampenbestrijding zal deel worden genomen aan de rampenstaf in Emergency Support Function 3 (ESF-3). Hiertoe zullen in voorkomende gevallen de nodige externe deskundigen ingehuurd worden en het nodige materieel beschikbaar worden gesteld.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Bescherming van de samenleving en materieel goed tegen natuurlijke gevaren	Concept Klimaatbeleid
	Begeleidende notitie en verslagen van bijgewoonde vergaderingen
	Aantal adviezen en rapporten op het gebied van de meteorologie, klimatologie en seismologie
	Aantal uitgegeven weerberichten en waarschuwingen
	Rapportage over werkzaamheden van Emergency Support Function 3
	Voortgangsrapportages

3 Goed en veilig functionerende fysieke onder- en bovengrondse infrastructuur en openbare voorzieningen

3.1 Beleid openbare ruimtes				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
3.1.1 Voorbereiden en implementatie van het beleid openbare ruimte	Apparaatskosten NAf 10.000			
3.2 Beleid voor aanleg, uitbreiding en onderhoud van infrastructuur (onder- en bovengronds) en openbare voorzieningen				
3.2.1 Formulering van beleid op het gebied van afvalwater, riolering en hemelwaterafvoer	Programmakosten: NAf 300.000			

3.3 Bijhouden van de grootschalige basiskaart van Curaçao					
3.3.1 Het beheren en actualiseren van de topografische kaart en GIS	Apparaatskosten GD NAf 160.000 Apparaatskosten KD: NAf 1.000.000				
3.3.2 Het bepalen van geoïde model Curaçao, inventarisatie en bijhouden van het hoogtemerkennet					
3.3.3 Het aanschaffen van landmeetkundig instrumentarium					
3.4 Aanleg, beheer en onderhoud van wegen, straten, bruggen, viaducten pleinen en straatmeubilair					
3.4.1 Inventarisatie en analyse van de infrastructuur	Apparaatskosten KD:				
3.4.2 Het opstellen van een planning en voorbereiden van bestekken voor de uitvoering van projecten in het kader van de aanleg, beheer en onderhoud van wegen, straten, bruggen, viaducten pleinen en straatmeubilair					
3.4.3 Het houden van aanbestedingen voor de uitvoering van projecten in het kader van de aanleg, beheer en onderhoud van wegen, straten, bruggen, viaducten pleinen en straatmeubilair					
3.4.5 Het houden van toezicht en controle op de uitvoering van projecten					
3.4.6 Aanschaf van straatmeubilair (zoals onder meer bewegwijzeringsborden, verkeersborden, reflectoren, straatnaamborden, vangrails) en software en hardware voor de inventarisatie en analyse van de staat van de verkeersveiligheid, straatmeubilair en wegen					
3.4.7 Uitvoering van nieuw te realiseren overstapknooppunten te Barber/Tera Cora (2019-2020), UoC, Zapateer (2020), Montaña (2021) en Emmastad (2022) en het vernieuwen van de overstapknooppunten te Punda en Otrobanda	3.000.000 (KD)	1.500.000 (KD)	1.500.000 (KD)		
3.5 Beheer en onderhoud van openbare straatverlichting					
3.5.1 Het opstellen van werkplannen, toezicht houden en controle op de uitvoering van projecten					
3.5.2 Het inzetten van Aqualectra en andere deskundigen voor de aanleg, beheer en onderhoud van openbare straatverlichting; hiertoe autorisatie verkrijgen in de GIS, database van Aqualectra	Apparaatskosten GD: NAf 5.000.000				
3.6 Gemeenschapsvoorzieningen worden gerealiseerd en in stand gehouden					
3.6.1 Het ontwikkelen van kuststroken waar toegang tot strand en zee mogelijk is voor de bevolking					

3.6.2 Het ontwikkelen van pleinen, sport- en recreatiefaciliteiten voor het algemeen publiek				
3.6.3 Het inrichten van groenvoorzieningen als onderdeel van het bouwrijp maken van overheidsgronden				
Totaal Outcome				

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Het ministerie van VVRP is verantwoordelijk voor diverse voorzieningen voor de gemeenschap, zoals fysieke onder- en bovengrondse infrastructuur, waaronder de wegen, trottoirs en pleinen. Een goed onderhouden infrastructuur draagt bij aan een hogere kwaliteit van leven, aangename buurten en wijken en een hogere verkeersveiligheid.

Samenhang met output en activiteiten

3.1 Beleid openbare ruimtes

Netheid, schoonheid, veiligheid en duurzaamheid van de openbare ruimte dragen bij aan de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de woon- en leefomgeving. Voor de binnenstad, dient de openbare ruimte tevens qua aanzicht een eigen identiteit te hebben en bij te dragen aan de allure van de stad en de kwaliteit die bij het beschermd stadsgezicht hoort. Het Beleid Openbare Ruimte zal eind 2020 gereed zijn. Het beleid zal voorwaarden aangeven waaronder het gebruik van de openbare ruimte is toegestaan, en ook richtlijnen bieden voor de kwaliteit van de inrichting en het beheer van de openbare ruimte door de overheid.

3.2 Beleid voor aanleg, uitbreiding en onderhoud van infrastructuur (onder- en bovengronds) en openbare voorzieningen

Voor de optimalisatie van het waterbeheer zal in het tweede kwartaal van 2020 het beleidsstuk voor integraal waterbeheer, in samenwerking met de multidisciplinaire Commissie Integraal Watermanagement Curaçao afgerond worden. Voorts zullen richtlijnen worden opgesteld voor de uitvoering van dit beheer door de verantwoordelijke uitvoeringsorganisaties.

3.3 Bijhouden van de grootschalige basiskaart van Curaçao

Gedurende 2020 zal het traject voortgezet worden om te blijven beschikken over een geactualiseerde basiskaart van Curaçao binnen een GIS omgeving. Op die manier kan de overheid toegang hebben tot een betrouwbare en toegankelijke kaart en adressenbestand, wat bijdraagt aan meer gegevensgestuurde besluitvorming.

3.4 Aanleg, beheer en onderhoud van wegen, straten, bruggen, viaducten pleinen en straatmeubilair

Het programmatisch en planmatig in goede staat behouden van de infrastructuur en de openbare ruimte zal ook in 2020 voortgezet worden. Hoofdwegen, wijkstraten, bruggen, viaducten, straatmeubilair, wegmartering, trottoirs en pleinen dienen in goede staat te verkeren. Dit draagt bij aan de levenskwaliteit in de vorm van duurzame en leefbare openbare ruimtes, bereikbaarheid en verbetering van de verkeersveiligheid.

3.4.6 Uitvoering van nieuw te realiseren overstapknooppunten te Barber/Tera Cora (2019-2020), UoC, Zapateer (2020), Montaña (2021) en Emmastad (2022) en het vernieuwen van de overstapknooppunten te Punda en Otrobanda

Gezien de urgentie en de problematiek van groeiende files door de beperkte reikwijdte van het openbaar vervoer, spanningen tussen de verschillende vervoerssystemen, wachttijden, hoge tarieven, de veiligheid in het verkeer, zal simultaan vanuit het ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning gestart worden met een samenhangend beleid waarbij de nodige aandacht uitgaat naar het openbaar busvervoersysteem.

Uit onderzoeken is gebleken dat het huidige radiale lijnennet vervangen dient te worden door een visgraat knooppuntenmodel. Het visgraat knooppuntenmodel gaat uit van een hoofdlijnennet en een sub lijnennet (ontsluitend net), waarbij het hoofdlijnennet de overstapknooppunten op een snelle manier verbindt. Reizigers kunnen vervolgens op kleine bussen overstappen naar hun eindbestemming. De overstapknooppunten die gerealiseerd dienen te worden zijn revisie van overstapknooppunt A. Punda; overstapknooppunt B. Montaña Abou; overstapknooppunt C. Sapaté; overstapknooppunt D. Emmastad; overstapknooppunt E. UoC te Jan Noorduynweg; revisie van overstapknooppunt F. Otrobanda en overstapknooppunt G. Barber.

3.5 Beheer en onderhoud van openbare straatverlichting

Het ministerie zal in 2020 het traject voortzetten om, in samenwerking met Aqualectra, de openbare straatverlichting te vernieuwen, te onderhouden en de traditionele lampen te vervangen met LED lampen.

3.6 Gemeenschapsvoorzieningen worden gerealiseerd en in stand gehouden

Het is van belang om de kuststroken toegankelijk te houden voor de bevolking en de mogelijkheid te creëren om langs de kust te kunnen recreëren. Daarnaast zullen projecten worden opgestart of voortgezet om de openbare ruimte in buurten in te richten.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Beleid openbare ruimtes	Goedgekeurd beleid
	Voortgangsrapportage (maandelijks)
Beleid voor aanleg, uitbreiding en onderhoud van infrastructuur (onder- en bovengronds) en openbare voorzieningen	Goedgekeurd beleid waterbeheer
	Voortgangsrapportage (maandelijks)
Bijhouden van de grootschalige basiskaart van Curaçao	Geactualiseerde basiskaart in GIS
	Landmeetkundig instrumentarium in gebruik
Aanleg, beheer en onderhoud van wegen, straten, bruggen, viaducten pleinen en straatmeubilair	Aantal km onderhouden hoofdwegen en wegstraten
	Voortgangsrapportage (maandelijks)
	Vernieuwde en nieuwe overstapknooppunten conform planning in de aangewezen gebieden gerealiseerd
	Voortgangsrapportage (maandelijks)
Gemeenschapsvoorzieningen worden gerealiseerd en in stand gehouden	Ontwikkelde kuststroken
	Ingerichte openbare ruimte in buurten
	Voortgangsrapportage (maandelijks)

4.1 Stelselherziening van ruimtelijk afwegingskader				
Activiteiten (Instrumenten)	2019	2020	2021	2022
4.1.1 Afronden wetgevingstraject concept ontwerp herziening Eilandverordening Ruimtelijke Ontwikkeling Curaçao (LROC)	Apparaatskosten NAf 30.000			
4.1.2 Vaststellen nadere uitwerking en richtlijnen Eilandelijk Ontwikkelingsplan Curaçao (EOP)				
4.1.3 Uitwerken en programmeren rapport Transforming Urban Curaçao				
4.2 Ruimtelijke planning: efficiënt gebruik van de schaarse ruimte voor een optimale, sociaal economische en ecologische ontwikkeling				
4.2.1 Het ontwerpen, begeleiden en adviseren over ruimtelijke planvorming	Apparaatskosten NAf 200.000			
4.2.2 Het adviseren op verzoeken voor ruimtelijke ordening				
4.3 Stedelijke vernieuwing: stadsvernieuwing, woning- en wijkverbetering opdat de stedenbouwkundige opzet en de woon en werksituatie worden verbeterd en zekerheid wordt verschaft over de rechtstoestand van percelen				
4.3.1 Het opstellen van programma's, projecten en plannen voor: stadsvernieuwing, woning- en wijkverbetering, stedelijke ontwikkelingsplannen, aanpak bouwvallige panden	Apparaatskosten NAf 550.000			
4.3.2 Het plannen en implementeren van plannen na afhandeling van de betreffende rechtszaak onverdeelde boedel				
4.4 Waarborgen van wetsgetrouwheid en veiligheid van bouwwerken en structuren door controle en toezicht op orde voor een optimale uitwisseling met instanties				
4.4.1. Het toetsen en beoordelen van aanvragen voor vergunningen en ontheffingen	Apparaatskosten NAf 750.000 Inkomsten: NAf 3.327.300			
4.4.2 Het verlenen van vergunningen voor bouwwerken en structuren				
4.4.3 Digitalisering van databestand bouwvergunningen, handhaving en toezicht				
4.4.4 Het uitvoeren van controle en toezicht op naleving van de Bouw- en woningverordening				
4.4.5 Het uitvoeren van een voorlichtingsprogramma en publicatie van wet- en regelgeving				
4.4.6 Het handhavend optreden tav illegale reclameborden				
4.5 Adressenbeheer en database adressen op orde voor een optimale uitwisseling met instanties				
4.5.1 Aanduiding adressen en uitgifte huisnummerplaten, opschoning adressen en beheren en onderhouden van basis-registratie adressen	Programmakosten NAf 750.000			
4.6 Het waardevol gebouwd en archeologisch erfgoed wordt behouden, beschermd en beheerd				

4.6.1 Het implementeren van het beleid inzake monumenten en erfgoed, wetgeving en uitvoeringsinstrumenten	Apparaatskosten NAf 250.000 Programmakosten NAf 1.000.000			
4.6.2 Het verlenen van vergunningen en ontheffingen				
4.6.3 Het beheren van het monumentenregister				
4.6.4 Het voortzetten van nominatie-dossier westelijk plantagesysteem				
4.6.5 Het houden van toezicht op de naleving van Monumenten Eilandverordening Curaçao				
4.6.6 Het opstellen van aanwijzingen, selectiecriteria en aanschrijvingen van monumenten				
4.6.7 Aanpak bouwvallige monumenten				
4.7 Huisvestingsbeleid				
4.7.1 Het implementeren van het nieuw volkshuisvestingsbeleid				
4.7.2 Opstellen plan voor aanpak leegstand en stimulering onderhoud woningen				
4.7.3 De invulling van (nieuwe) woningbouwlocaties, ook inbreiding samen met Domeinbeheer				
4.7.4 Het opstellen van inrichtings-plannen voor (sociale) woningbouw samen met Domeinbeheer				
4.7.5 Uitvoering van de public private partnership (ppp) formule samen met Domeinbeheer				
4.7.6 Het waarborgen van een optimaal beheer en onderhoud van de volkswoningen door middel van een beheersovereenkomst met FKP	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
4.8 Efficiënte en effectieve organisatie die voldoet aan de wensen en eisen van burger en personeel				
4.8.1 Uitvoering geven aan het verbeterplan UO ROP (gedeeltelijk te financieren uit het budget optimalisatie programma "Akshon Sigura")				
4.8.2 Het ontwikkelen van een proces-senlandkaart en processenhandboek	150.000			
4.8.3 Werving en selectie van 8 kritieke fte's, het opleiden en scholen voor upgrading van huidige en nieuw personeel				
Totaal Outcome				

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Het ministerie VVRP zet zich in om meer aandacht te besteden aan een beter geordende en leefbare bebouwde omgeving. Dit wordt bereikt door richtlijnen op te stellen voor de inrichting van de binnenstad, stadsregio en buitengebieden. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan onder andere het renoveren van buurten om een hogere kwaliteit van leven te garanderen en wijken met een onverdeelde boedelproblematiek. Verder wordt bij het toetsen van bouwaanvragen en het toezien op de naleving van de Bouw- en Woningverordening, de geordendheid en duurzaamheid van de bebouwde omgeving bewaakt.

Het ministerie van VVRP wil woningen, gebouwen en monumenten die leeg en verlaten in de buurten staan, aanpakken en indien nodig zal de bestaande wet- en regelgeving hiertoe gereviseerd worden. Het ministerie van VVRP wil ook voorzien in de behoefte aan betaalbare en kwalitatieve woningen. Dit wil het ministerie bereiken door meer woningbouwlocaties voor betaalbare woningen beschikbaar te stellen en door het gereviseerde volkshuisvestingsbeleid uit te voeren. Het ministerie levert hierdoor een belangrijke bijdrage aan het creëren van een aangenaam woon- en leefklimaat.

Samenhang met output en activiteiten

4.1 Stelsel herziening van ruimtelijk afwegingskader

Het ministerie werkt al enkele jaren aan het traject voor herziening en aanpassing van het huidige ruimtelijk afwegingskader en streeft het wetgevingsproduct terzake in 2020 aan te kunnen bieden aan de Staten. Het betreft de ontwerp Landsverordening ruimtelijke ontwikkeling Curaçao die thans ambtelijk wordt afgestemd.

De bestaande normen en richtlijnen worden tevens aangepast en geoperationaliseerd om flexibeler en doelgerichter om te gaan met het huidige eilandelijk ontwikkelingsplan en waar mogelijk en dienstig meer verstedelijking en verdichting mogelijk te maken. Het in 2019 opgestelde “Transforming Urban Curaçao” zal beleidsmatig uitgewerkt worden en verder worden geoperationaliseerd met een visie, richtlijnen en strategieën voor duurzame verstedelijking op Curaçao.

4.2 Ruimtelijke planning: efficiënt gebruik van schaarse ruimte voor een optimale, sociaaleconomische en ecologische ontwikkeling

Ook in 2020 zullen adviezen uitgegeven worden en ruimtelijke planningsdocumenten opgesteld worden, om een duurzaam en evenwichtig gebruik van de ruimte te garanderen, wat bij zal dragen aan een aangename woon- en leefomgeving.

4.3 Stedelijke vernieuwing: stadsvernieuwing, woning- en wijkverbetering opdat de stedenbouwkundige opzet en de woon en werksituatie worden verbeterd

Het ministerie VVRP zal zorgdragen voor programma- en projectvoorbereiding en ontwikkeling voor stadsvernieuwing en wijkverbeteringsplannen.

In het kader van wijkverbetering streeft het ministerie van VVRP ernaar een veilige en gezonde leefomgeving te creëren. Hiertoe zal in 2020 een aanpak voor wijkverbetering worden uitgewerkt. Het ministerie zal een plan van aanpak, beleidskaders en een uitvoeringsplan opstellen om deze wijken leefbaar te maken en de nodige infrastructurele ingrepen waar te maken.

4.4 Waarborgen van wetsgetrouwheid en veiligheid van bouwwerken en structuren door controle en toezicht

Bouwaanvragen zullen getoetst worden aan de vigerende wetgeving en beleid en er zal worden opgetreden tegen illegaliteit om ervoor te zorgen dat wet- en regelgeving worden nageleefd. Een nieuw ontwerp voor de herziening van Bouw en Woningverordening uit 1935 is reeds door de Raad van Advies beoordeeld en zal worden afgerond. Deze activiteiten hebben als doel het garanderen van een duurzame en geordende leefomgeving.

Recent heeft het ministerie van VVRP als een van de prioriteiten een vernieuwd reclamebeleid geïmplementeerd. Belanghebbenden die een reclame-uiting op de openbare weg willen plaatsen, moeten een verzoek voor ontheffing indienen. Indien hieraan niet wordt voldaan, zal handhavend worden opgetreden ten opzichte van illegale reclameborden.

4.5 Adresbeheer en database adressen op orde voor een optimale uitwisseling met instanties

Het Adresproject, dat gericht is op het voorzien aan alle gebouwen van een correct adres en huisnummer en alle wegen van straatnamen, zal in 2020 worden afgerond. De afronding van dit project is, binnen het kader van het project Stelsel van Basisregisters, van belang voor de verbetering van de overheidsprocessen en dienstverlening aan de gemeenschap. Het Stelsel van Basisregisters heeft namelijk eenduidige adresgegevens nodig voor het communiceren van de verschillende registers. Het basisregister adressen vormt samen met het basisregister personen het fundament van het Stelsel van Basisregisters en hiermee ook de basis voor de correcte gegevenshuishouding binnen alle op dit stelsel aangesloten organisaties.

4.6 Het waardevol gebouwd en archeologisch erfgoed wordt behouden, beschermd en beheerd

Het ministerie zal op een meer actieve manier monumenten aanpakken die in slechte staat verkeren. Het concept aangepaste monumentenbeleid, de Erfgoednota, zal in 2019 afgerond en goedgekeurd zijn, waardoor de implementatie ervan in 2020 gestart kan worden. Het ministerie verleent vergunningen voor het restaureren en verbouwen van monumenten, daarbij wordt erop toegezien dat voldaan wordt aan de geldende wetgeving.

4.7 Huisvestingsbeleid

In 2020 zal de implementatie van het gereviseerde huisvestingsbeleid starten. Essentieel hierbij is de beheersovereenkomst tussen de Stichting FKP en de overheid voor wat betreft het beheer en onderhoud van de volkswoningen.

Ook in 2020 zal het ministerie van VVRP het beheer en onderhoud van de volkswoningen waarborgen door middel van een beheersovereenkomst met FKP.

4.8 Efficiënte en effectieve organisatie die voldoet aan de wensen en eisen van burger en personeel

UOROP heeft in maart 2018 een baseline studie ondergaan. Uit de studie blijkt dat de kwaliteit van het interne beheersingssysteem van de organisatie kwalitatief verbeterd dient te worden omdat er diverse tekortkomingen zijn op het gebied van risicobeoordeling, beheersmaatregelen, informatie en communicatie, bewaking en beheersingskader.

Een verbeterplan is door de SOAB opgesteld ter versterking van het functioneren van de organisatie. Een deel van dit verbetertraject wordt (mogelijk) gefinancierd door middelen vanuit de ‘groei strategie’. Omdat een integrale aanpak nodig is, zal UO ROP in 2020 het optimaliseringstraject voortzetten.

Een processenlandkaart en een processenhandboek, waarin de primaire en ondersteunende processen van de organisatie en de procesrelaties omschreven worden, zal worden ontwikkeld. Dit is hoognodig om inzicht te kunnen krijgen in de primaire en ondersteunende processen met bijbehorende procesactiviteiten.

In 2020 zal UO ROP 8 kritieke functies moeten invullen. Een scholing- en opleidingsplan zal uitgevoerd worden om het huidige en nieuwe personeel zodanig bij te scholen zodat zij (beter) in staat zijn om hun werkzaamheden naar behoren uit te voeren.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Stelselherziening van ruimtelijk afwegingskader	De Landsverordening ruimtelijke ontwikkeling Curaçao is goedgekeurd en gepubliceerd De normen en richtlijnen voor de uitvoering van het huidige ontwikkelingsplan zijn goedgekeurd Het beleidsstuk Transforming Urban Curaçao is goedgekeurd
Ruimtelijke planning: efficiënt gebruik van schaarse ruimte voor een optimale, sociaal economische en ecologische ontwikkeling	De normen en richtlijnen voor flexibilisering van het huidige ontwikkelingsplan zijn goedgekeurd Het beleidsstuk Curaçao Urban Policy Framework is uitgewerkt en geoperationaliseerd Voortgangsrapportage (maandelijks)
Stedelijke vernieuwing: stadsvernieuwing, woning- en wijkverbetering opdat de stedenbouwkundige opzet en de woon en werksituatie worden verbeterd en zekerheid wordt verschaft over de rechtstoestand van percelen	Opgestelde programma's en plannen Uitgevoerde plan van aanpak bouwvallige panden Implementatie van plannen onverdeelde boedel Uitgevoerde controles in het kader van de Bouw- en woningverordening Voortgangsrapportage (maandelijks)
Waarborgen van wetsgetrouwheid en veiligheid van bouwwerken en structuren door controle en toezicht	Beoordeelde aanvragen en verleende vergunningen (aantal) Verstreckte vergunningen voor bouwwerken conform voorschriften Uitgevoerde controles in het kader van de Bouw- en woningverordening Geüpgraded registratiesysteem voor bouwvergunningen
Adressenbeheer en database adressen op orde voor een optimale uitwisseling met instanties	Alle huizen zijn voorzien van een eenduidig huisnummer Alle straten zijn voorzien van een eenduidig straatnaam Voortgangsrapportages
Het waardevol gebouwd en archeologisch erfgoed wordt behouden, beschermd en beheerd	Het goedgekeurde beleid inzake monumenten en erfgoed is in uitvoering De goedgekeurde wetgeving inzake monumenten en erfgoed is in uitvoering De uitvoeringsinstrumenten voor de wetgeving inzake monumenten en erfgoed zijn geïdentificeerd en vastgelegd Voortgangsrapportage (maandelijks)
Huisvestingsbeleid	Goedgekeurd plan van aanpak stimulering onderhoud woningen Goedgekeurd plan van aanpak voor aanpak leegstand Periodieke voortgangsrapportage uitvoering plannen Monitoring naleving beheersovereenkomst FKP (in het kader van het beheer en onderhoud volkswoningen)

5. Een schone, veilige en gezonde leefomgeving

5.1 Een schone bodem en schoon milieu door middel van een effectief waterbeheer				
5.1.1 Het formuleren van beleid voor opvang en verwerking van afval-, regen – en oppervlaktewater				
5.1.3 Het toezien op de naleving van de uitvoering van de SLA tussen het ministerie VVRP en Selikor				
5.1.4 Het uitvoeren van civieltechnische werkzaamheden aan het rioleringsstelsel				
5.1.5 Het opzetten en uitvoeren van inhaalslag achterstallig groot onderhoud rioleringsstelsel				
5.1.6 Beheer, aanleg en onderhoud van rioleringsstelsels en hemelwaterafvoeren	Apparaatskosten GD: NAf 1.400.000 Apparaatskosten KD: NAf 1.500.000			
5.1.7 Aanleg, beheer en onderhoud van open en gesloten waterafvoerstelsel (leidingen, rooien, duikers en roosterputten)	Apparaatskosten GD: NAf 1.700.000			
5.1.8 Het opzetten en uitvoeren van inhaalslag achterstallig groot onderhoud van open en gesloten afvoerstelsels				
5.1.9 Aanleg, beheer, renovatie en onderhoud van vier zuiveringsinstallaties, 36 gemalen, persleidingen en effluent leidingen	Apparaatskosten NAf 1.600.000			
5.1.10 Onderzoek door derden aan het te leveren gezuiverd water en verkoop van slib				
5.1.11 Het aanschaffen en onderhouden van hardware en software (Telemetrie), beeldscherm besturingssysteem				
5.2 Waarborging van veilige energie voorzieningen en stoomketels voor de maatschappij en bedrijven				
5.2.1 Herziening van wet- en regelgeving				
5.2.2 Herziening leges en precario Stoomwezen en Elektriciteitsvoorziening				
5.2.3 Keuring en uitgifte van vergunning en certificaten voor elektrische installaties en stoomketels	Apparaatskosten NAf 40.000			
5.3 De opslag en verkoop van vuurwerk op een verantwoordelijke, veilige manier wordt gecoördineerd				
5.3.1 Toezichthouden op de opslag van vuurwerk, afgeven vergunning voor vuurwerk, toezichthouden op de verkoop van vuurwerk samen met de Brandweer en GMN (Milieu) en deelname aan Commissie Pyrotechnische stoffen en explosieven	Apparaatskosten			
Totaal Outcome				

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Om een schone, veilige en gezonde leefomgeving te stimuleren zal het ministerie werken aan de verbetering van de voorzieningen in de wijken. Hiertoe zal het ministerie door middel van infrastructureel ingrijpen de leefomstandigheden in de wijken verbeteren. Ook zal het ministerie zorgdragen voor een veiliger omgeving, door deel te nemen aan de landelijke inspanningen op het gebied van risicobeheersing en rampenbestrijding.

5.1 Een schone bodem en schoon milieu door middel van effectief waterbeheer

Het ministerie van VVRP is zich ervan bewust dat een juiste omgang met hemelwater en afvalwater van belang zijn voor het verduurzamen van de leefomgeving, het behouden van een schone bodem en milieu en het waarborgen van onze hulpbronnen en biodiversiteit. Daarom zal ook in het jaar 2020 ingezet worden op een effectief waterbeheer. Dit houdt in dat ook dit jaar aan de aanleg, beheer en onderhoud van rioleringsstelsels (leidingen en controle putten), de aanleg en onderhoud van huisaansluitingen op het rioolstelsel (inclusief inhaalslag achterstallig onderhoud), de aanleg, beheer en onderhoud van waterafvoerstelsels en de aanleg, beheer, renovatie en onderhoud van de zuiveringsinstallaties zal worden gewerkt. Voor het uitvoeren van deze projecten zullen deskundigen, voor zover nodig met bijbehorend materieel, ingehuurd worden om toezicht te houden en inspecties uit te voeren.

Voorts is de inhuur van externe deskundigen noodzakelijk voor het laboratoriumonderzoek ten behoeve van het te leveren gezuiverd water aan klanten en de verkoop van slib.

5.2 Waarborging van veilige energie voorzieningen en stoomketels voor de maatschappij en bedrijven

Ook in 2020 zullen de nodige inspanningen worden verricht voor het keuren van elektrische installaties en het keuren en certificeren van de stoomketels. Het ministerie van VVRP zal in dit kader zorgdragen voor het afgeven van installateursvergunningen en certificaten aan de verschillende keurmeesters.

5.3 De opslag en verkoop van vuurwerk op een verantwoorde, veilige manier wordt gecoördineerd

Veilig opslag van vuurwerk is de verantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie. Om invulling te geven aan deze verantwoordelijkheid is een Commissie Pyrotechnische stoffen en explosieven in 2018 opgericht, waar samen met de andere relevante ministeries wordt gewerkt aan een veilige opslag en omgang met vuurwerk. Ook in 2020 zullen deze werkzaamheden voortgezet worden.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Waarborging van veilige energie voorzieningen en stoomketels voor de maatschappij en bedrijven	Aantal certificaten aan keurmeesters
	Uitgevoerde keuringen
	Voortgangsrapportage (maandelijks)
Een schone bodem en schoon milieu door middel van een effectief waterbeheer	Kilometers onderhoud aan leidingen en aantal onderhouden controleputten
	Kilometers aanleg waterafvoerstelsel
	Kilometers onderhoud aan waterafvoerstelsel
	Gepleegd onderhoud aan waterzuiveringsinstallaties
	Voortgangsrapportage (maandelijks)

Output	Indicatoren
De opslag en verkoop van vuurwerk op een verantwoordelijke, veilige manier wordt gecoördineerd	Adviezen voor veilig opslag en verkoop van vuurwerk
	Aantal verstrekte vergunningen conform kaders en richtlijnen
	Voortgangsrapportage (maandelijks)

6. Voorzien in de behoefte aan betaalbare bouwgrond en effectief beheer en exploitatie van overheidsgebouwen, domeingronden en –wateren

6.1 Effectief beheer en exploitatie van overheidsgronden en wateren				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
6.1.1. Het vernieuwen van de Erfpacht verordening	Apparaatskosten NAf 3.000			
6.1.2 Het voortzetten van de inspanningen m.b.t wegwerken achterstanden in de afhandeling van uitgifteverzoeken				
6.1.3 Het invoeren van een nieuwe organisatiestructuur (verduurzamen project “Rumbo pa Ekselensia” en Grond en Vastgoedbedrijf)				
6.1.4 Het actualiseren en bijhouden van de bestanden van huur- en erfpachtcontracten en het domeinpercelenbestand				
6.1.5 Versnelde uitgifte van bouwrijpe kavels (Dynamisch wachtlijststelsel)				
6.1.6 Het beëindigen van erfpacht- en huurovereenkomsten van ongebruikte terreinen en bij niet voldoen aan uitgiftevoorwaarden				
6.1.7 Het geven van uitvoering aan SLA met Kadaster en beschikken over geactualiseerde beelden van Curaçao				
6.1.8 Het inzetten van een (centraal) IOH-team bij de uitvoering van controle en handhavend optreden bij niet voldoen aan uitgiftevoorwaarden en bij onrechtmatig gebruik van overheidsgronden en wateren	Apparaatskosten NAf 76.000			
6.1.9 Waar de wet en het beleid het toelaten, formaliseren van overheidsgronden en wateren die illegaal zijn geoccupeerd (gebruiksvergoeding)				
6.2 Kavels naar behoefte beschikbaar				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
6.2.1 Het creëren van kavels door inbreiding en het bouwrijp maken van kavels	Apparaatskosten NAf 200.000 Inkomsten NAf 150.000			
6.2.2 Het opstellen van inrichtingsplannen voor (sociale) woningbouw	Apparaatskosten NAf 550.000			
6.2.3 Het opstellen van Memorandums of Understanding, optiebesluiten en Public Private Partnership-overeenkomsten en het bijdragen				

aan Public Private Partnership-projecten				
6.3 Beleid voor vastgoedontwikkeling				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
6.3.1 Het voorbereiden van beleid vastgoedontwikkeling en bijhorende wetgeving	Apparaatskosten NAf 2.000			
6.3.2 Nieuwe uitgifte vormen voor gebouwen				
6.4 Effectief beheer en exploitatie overheidsgebouwen				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
6.4.1 Het uitvoeren van taxatie en inspectie van overheidsgebouwen in gebruik, domeingronden en wateren (samen met de Kustwacht)	Apparaatskosten NAf 75.000			
6.4.2 Het exploiteren en beheren van de overheidsgebouwen (materiele vaste activa van Curaçao)				
6.4.3 Door de Lv. domaniale gronden opstellen van rapportage over de uitgifte in eigendom en het beheer van de domaniale gronden en andere domaniale rechten in het afgelopen jaar				
6.4.4 De opname van de overheidsgebouwen in het GIS				
Het zorgdragen voor onderhoud en restauratie van (leegstaande) overheidsgebouwen ter voorkoming van illegale occupatie, diefstal en vernieling				
6.4.5 Het zorgdragen voor verhuur of aan- en verkoop van overheidsgebouwen conform (concept) vastgoedbeleid				
Totaal Outcome	a+b+c+d			

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Grond is schaars op Curaçao. De beschikbare gronden moeten zo efficiënt en goed mogelijk worden gebruikt voor de ontwikkeling van de gemeenschap. Beter gebruik van de grond als natuurlijke hulpbron is uitgangspunt voor een beter milieu en creëert meer economische waarde. Gronden moeten op een verantwoorde wijze worden ingezet om sociaaleconomische activiteiten te genereren en werkgelegenheid te creëren. Gelet op de lange wachtlijsten van de Stichting FKP en de Uitvoeringsorganisatie Domeinbeheer, wil het ministerie van VVRP voorzien in deze behoefte aan betaalbare en kwalitatieve woningen en tegelijkertijd bijdragen aan een aangenaam woon- en leefklimaat. Het ministerie van VVRP heeft tevens geconstateerd dat er duizenden illegale huizen gebouwd zijn en overheidsgronden illegaal in gebruik worden genomen. Dit verstoort het proces van terreinuitgifte en een optimale inrichting van het eiland. Het is daarom van belang om te blijven controleren en handhavend op te treden tegen deze illegaliteit.

Samenhang met output en activiteiten

6.1 Effectief beheer en exploitatie van overheidsgronden en wateren

Het ministerie zal het traject voortzetten om meer kavels uit te geven voor de woningbouw als ook voor andere doeleinden. De Erfpachtverordening zal vernieuwd worden in het jaar 2020.

Verder zal ten behoeve van een effectievere uitgifte van terreinen een inventarisatie plaatsvinden naar de terreinen die zijn uitgegeven voor toeristische-, commerciële-, agrarische-, en woningbouwdoeleinden. De huur of erfpacht van deze gronden zal worden opgezegd als ze niet worden gebruikt. Ook de aanpak van het illegaal gebruik van overheidsgronden wordt voortgezet. Door te komen tot formele afspraken met het Kadaster, kan het ministerie beschikken over actuele informatie over de beschikbare gronden op het eiland om op een efficiëntere manier de gronden te kunnen beheren en uit te geven.

Het invoeren van een nieuwe organisatiestructuur

In 2012 is het project Rumbo Pa Ekselensia gestart. Dit project omvat een breed scala aan deelprojecten welke moeten bijdragen aan de verbetering van de dienstverlening, de technologie, de processen, de inrichting hiervan en human resources. Een belangrijk aandachtspunt is de toegankelijkheid van Domeinbeheer voor de burger voor aan gronduitgifte gerelateerde zaken. Hiertoe is een frontoffice geïmplementeerd. Hierdoor worden intake/advieszaken gescheiden van de back office die belast is met het verwerken van geaccepteerde verzoeken.

Door de digitalisering van de dossiers en documenten is het van groot belang dat het beheer van de informatievoorziening gewaarborgd is. Dit heeft geresulteerd in het centraal bewaken en bijhouden en beheren van de gescande documenten in M-files. Deze centralisatie is gerealiseerd door de introductie van een eenheid Centrale Voorraadbeheer.

Gebouwenbeheer vormt een belangrijke taak van Domeinbeheer. Een eerste taak is het inzichtelijk maken van alle overheidsgebouwen. Ten tweede moeten deze gebouwen waar mogelijk geëxploiteerd worden om daaruit een zo hoog mogelijk rendement te behalen.

Als laatste kan Grondontwikkeling genoemd worden die één van de pilaren vormt van de takencyclus van Domeinbeheer (Grondontwikkeling → Gronduitgifte → Inning → Grondontwikkeling → Gronduitgifte → Inning en meer). Binnen de grondontwikkeling dienen gebieden in nauwe samenwerking met de diensten UO ROP en UO OW bouwrijpgemaakt te worden ten behoeve van de gronduitgifte. Strategische samenwerkingsverbanden zoals PPP worden hier ook geïnitieerd en bewaakt.

Het voorgaande geeft aan dat een modificatie van de organisatiestructuur en formatie wenselijk is. In het jaar 2020 moeten de cruciale functies ingebed worden binnen de organisatie van UO Domeinbeheer.

Het inzetten van een (centrale) IOH-team bij de uitvoering van controle en handhavend optreden bij niet voldoen aan uitgiftevoorwaarden en bij onrechtmatig gebruik van overheidsgronden en wateren

Een ander deelproject binnen Rumbo Pa Ekselensia is de bewaking en handhaving van de overheidsgronden. Hiertoe is een speciaal (IOH-)team ingericht. Het Handhavingsteam levert een bijdrage in het toezicht en optreden tegen illegale occupatie van overheidsgronden. In 2020 moet duidelijk zijn of dit ingebed wordt binnen de organisatie Domeinbeheer of dat er gekozen wordt voor een centrale eenheid binnen het ministerie van VVRP.

6.2 Kavels naar behoefte beschikbaar

Om te kunnen voorzien in de behoefte aan betaalbare woonpercelen, zal het ministerie doorgaan met het traject om meer woningbouwkavels uit te geven via inbreiding in bestaande woonwijken. Verder zullen beschikbare terreinen bouwrijp gemaakt worden voor de uitgifte. Ook zullen via de samenwerking met FKP, MOU's, optiebesluiten en PPP-overeenkomsten meer bouwkavels worden aangeboden tegen betaalbare prijzen.

6.3 Beleid voor vastgoed ontwikkeling

Het ministerie van VVRP zal het concept vastgoedbeleid herzien en afronden. Indien noodzakelijk, zal daarna de geldende wetgeving aangepast worden. Dit beleid betreft richtlijnen voor de verhuur of aan- en verkoop van overheidsgebouwen. Hiermee wordt voorkomen dat overheidsgebouwen leeg blijven staan en in verval raken.

Nieuwe uitgifte vormen voor gebouwen wegens beleid vastgoedontwikkeling

In 2020 zal conform het opgestelde beleidsdocument uitgifte overheidsgebouwen pilot projecten opgestart worden waarbij gebouwen in erfpacht worden uitgegeven

6.4 Optimaal beheer en exploitatie van overheidsgebouwen

In 2020 zal het ministerie voortzetting geven aan het traject om overheidsgebouwen te taxeren en te inspecteren en deze op te nemen in een GIS systeem. Verder zal het ministerie zorgdragen voor het onderhouden en restaureren van overheidsgebouwen en het huren en verkopen van leegstaande gebouwen.

Goed onderhouden gebouwen hebben een meerwaarde voor gezin en gemeenschap. Een mooi straatbeeld is namelijk zeer waardevol voor de gemeenschap en draagt bij aan een prettige en aangename woon- en werkomgeving. Het ministerie van VVRP wil in verband hiermee dat meer onderhoud gepleegd wordt aan overheidsgebouwen en dat leegstaande overheidsgebouwen verhuurd of verkocht worden, met het doel hun goede staat van onderhoud te behouden.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Effectief beheer en exploitatie van overheidsgronden en wateren	Een vernieuwde Erfpachtverordening
	Vermindering achterstand in uitgifteverzoeken
	Geactualiseerde bestanden voor huur- en erfpachtcontracten en domeinpercelenbestand
	Binnen bepaalde termijn uitgegeven bouwrijpe kavels
	Beschikbaar gekomen percelen uit beëindigde overeenkomsten
	Geactualiseerde beelden van Curaçao zijn beschikbaar
	Handhaving illegale occupatie
	Aantallen geformaliseerde overheidsgronden en wateren die zijn geoccupeerd en in rekening gebrachte (facturering) van de gebruiksvergoeding
Kavels naar behoefte beschikbaar	Voortgangsrapportage (maandelijks)
	Nieuwe bouwkavels (aantal)
	Afgesloten Memorandums of Understanding, optiebesluiten en Public Private Partnerships-overeenkomsten
	Public Private Partnerschap projecten (aantal)
	Goedgekeurde inrichtingsplannen voor woningbouw
Beleid voor vastgoedontwikkeling	Voortgangsrapportage (maandelijks)
	Goedgekeurd beleid

Output	Indicatoren
Effectief beheer en exploitatie van overheidsgebouwen	Voltooide taxatierapporten van alle overheidsgebouwen
	Voltooid inspectie rapporten van alle overheidsgebouwen
	Opgestelde rapportage wegens Lv domaniale gronden
	Alle overheidsgebouwen opgenomen in het GIS
	Goedgekeurd plan voor verhuur, aan- en verkoop
	Voortgangsrapportage (maandelijks)

Werken binnen het ministerie effectiever en efficiënter maken

7.1 Verbeteren interne relaties				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
7.1.1 Opstellen formatieplannen	Apparaatskosten NAf 75.000			
7.1.2 Uitvoeren van werving en selectie				
7.1.3 Effectief en efficiënt inzetten van personeel in het ministerie				
7.1.4 Via het opleidingsplan opleiden en trainen van personeel (bevordering taakvolwassenheid)				
7.1.5 Opstellen plan voor interne communicatie				
7.1.6 Uitvoeren van plan voor interne communicatie (via moderne communicatiemiddelen)				
7.1.7 Het digitaliseren van post en archief				
7.1.8 Het digitaliseren van Workflow				
7.1.9 Verdere ontwikkeling van de GIS				
7.1.10 Uitvoeren van plan Centrale huisvesting VVRP				
7.1.11 Aanschaf productiemiddelen (bijvoorbeeld dienstwagens)				
7.1.12 Inhuren van externe deskundigheid				
7.2 Verbeteren externe relaties				
7.2.1 Opstellen plan voor externe communicatie				
7.2.3 Het uitvoeren van plan voor externe communicatie				
7.2.4 Adequaaf afhandelen van en voldoen aan reactietijd LOB-verzoeken, bezwaarschriften, meldingen (klachten en storingen).				
7.2.5 Deelnemen aan (inter)nationale vergaderingen en conferenties				
7.2.5 Inhuren van externe deskundigheid				
Totaal				
7.3 Verbeteren interne beheersing				
7.3.1 Implementeren van aanbevelingen baseline studie SOAB (kwaliteitsmanagement systeem)				
7.3.2 Het uitwerken en implementeren van een (meerjarig) financieel plan (voor versterken financiële functie en verbetering van het financieel beheer binnen het ministerie)				

7.3.3 Versterken van de financiële functie (door de centralisatie van FA, IA, FC en FD)				
7.3.4 Optimalisering controletrajecten wegens effectief en efficiënt financieel beheer				
7.3.5 Het opzetten en bijhouden van een beheersysteem voor materiele vaste activa met een waarde < 100.000 (kantoorinventaris, transportmiddelen en computerapparatuur)				
7.3.6 Aanpassen tarieven en leges van diensten die door het ministerie van VVRP geleverd worden				
7.3.7 Inhuren van externe deskundigheid				
Totaal Outcome	a+b+c+d			

Samenhang met de centrale thema's en impacts

De doeltreffendheid en doelmatigheid van de bedrijfsvoering staat hoog in het vaandel van het ministerie. Het gaat er hierbij om de sturing en beheersing van de diverse activiteiten en processen die plaatsvinden om de afgesproken diensten en producten aan de gemeenschap te leveren en beleidsdoelstellingen te behalen.

In dit kader zal het ministerie in 2020 verschillende ingrepen doen op het gebied van de interne relaties, externe relaties en de interne beheersing met als doel om als organisatie efficiënter en beter te functioneren.

Samenhang met output en activiteiten

7.1 Verbetering interne relaties

Tevreden en gemotiveerde medewerkers zijn van grote waarde voor elke organisatie. Gemotiveerde medewerkers die betrokken zijn bij de organisatie zijn namelijk duurzaam inzetbaar. Ze werken met plezier en zijn bereid het beste uit zichzelf te halen. En dat creëert op de lange termijn meer succes, voor zichzelf, voor de klant en voor de organisatie. Effectief personeelsmanagement, optimale huisvesting, de beschikking over voldoende productiemiddelen (dienstwagens) en interne communicatie spelen hierin een belangrijke rol. Het ministerie beschikt over een beperkte capaciteit op het gebied van personeel, wat gevolgen heeft voor de kwantiteit en kwaliteit van de output. Derhalve zal ook dit jaar gewerkt worden aan de invulling van vooral de technisch specialistische functies. Voor een effectieve inzet van het menselijk kapitaal zal de nodige aandacht worden besteed aan opleidingen en trainingen. Op het gebied van huisvesting zal het ministerie een plan van aanpak opstellen om de huisvesting te optimaliseren, voor zover mogelijk te centraliseren en de kosten te verlagen. Waar nodig zullen de nodige middelen worden aangeschaft om het personeel beter in staat te stellen hun werkzaamheden te verrichten.

Verder zal worden ingezet op betere interne communicatie (o.a. nieuwsbrief, algemene en werkvergaderingen, infosessies), noodzakelijk om activiteiten te kunnen uitvoeren en de samenhang van activiteiten en beslissingen te waarborgen.

7.2 Verbetering externe relaties

Het ministerie werkt gericht aan de verbetering van de perceptie die de bevolking, klanten en overige stakeholders hebben over het ministerie.

Met meer, betere en gerichte communicatie (infosessies, website, sociale media, televisie en radioprogramma's), betere dienstverlening aan klanten (inclusief klachtenafhandeling en tijdig afhandelen van LOB-verzoeken en bezwaarschriften) en goede samenwerking met lokale en internationale belanghebbenden wordt getracht de beeldvorming van het ministerie te verbeteren. Ook de frontoffices van verschillende organisatie-eenheden zullen de nodige aandacht krijgen.

7.3 Verbetering interne beheersing

Onder interne beheersing wordt verstaan, een proces, gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid omtrent het bereiken van de doelstellingen op het gebied van de bedrijfsprocessen, informatieverzorging en naleving van wet en regelgeving.

Voor een effectieve inzet van het menselijk kapitaal zal ook dit jaar de nodige aandacht worden besteed aan het reviseren van de huidige processen en procedures (kwaliteitsmanagementsysteem). Dit laatste is een aanbeveling die voortkomt uit de baseline studies van het SOAB.

Het ministerie zal het traject van versterken van de financiële functie en verbetering van het financieel beheer in samenwerking met het ministerie van Financiën in 2020 voortzetten. Verwacht wordt dat het project centralisatie van de financiële administratie in 2020 afgerond zal zijn. Ook is de verwachting dat het ministerie versterkt zal zijn met een interne auditor, een tweede financial controller en een financieel directeur. Verder zullen de in gang gezette verbetertrajecten op het gebied van de begrotingscyclus en de begrotingsuitvoering, belangrijke controlemechanismen en betrouwbare management informatie, gecontinueerd worden.

Het voornemen is om in het jaar 2020 een beheersysteem voor materiele vaste activa met een waarde < 100.000 (kantoorinventaris, transportmiddelen en computerapparatuur) voor het gehele ministerie op te zetten en bij te houden.

Ook het ministerie van VVRP wil dat specifieke diensten minimaal kostendekkend geleverd worden en zal aansluiten op het traject dat door het ministerie van Financiën gevolgd wordt om de tarieven en leges van diensten aan te passen.

Waar nodig zal verder externe deskundigheid worden ingezet (bijvoorbeeld SOAB).

Indicatoren

Output	Indicatoren
Verbetering interne relaties	Aantal goedgekeurde formatieplannen
	Opengestelde en ingevulde vacatures
	Georganiseerde opleidingen en trainingen (met aantal deelnemers)
	Goedgekeurde interne communicatieplan
	Mate van uitvoering communicatieplan
	Aantal uitgevoerde ICT projecten
	Huisvestingsplan VVRP
	Voortgangsrapportage (maandelijks)
Verbetering externe relaties	Goedgekeurde externe communicatieplan
	Mate van uitvoering communicatieplan
	Aantal binnengekomen en afgehandelde klachten
	Aantal binnengekomen en afgehandelde LOB-verzoeken
	Aantal binnengekomen en afgehandelde bezwaren
	Verslagen van bijgewoonde conferenties en vergaderingen

Output	Indicatoren
	Voortgangsrapportage (maandelijks)
Verbetering interne beheersing	Aantal verbeterplannen in uitvoering
	Nieuwe procedures en processen (kwaliteitsmanagementsystemen)
	Ingevoerde maatregelen voor verbetering financieel beheer
	Het bijtijds bijgehouden beheersysteem voor materiele vaste activa met een waarde < 100.000
	Aangepaste tarieven en leges
	Voortgangsrapportage (maandelijks)

Ministerie van Economische Ontwikkeling

Visie

In het jaar 2030 is Curaçao ontwikkeld tot een unieke toeristische bestemming in het Caribisch gebied gecombineerd met sterk ontwikkelde economische speerpuntsectoren die een belangrijke bijdrage leveren aan de export van diensten en producten met bijzondere aandacht voor de implementatie van innovatieve ontwikkelingen.

Er is een duurzame economische groei die leidt tot voldoende waardig werk voor de burgers van Curaçao en waarbinnen vooruitstrevend ondernemerschap in het bijzonder bij de midden- en klein bedrijven zal leiden tot een bruisend bedrijfsleven en levendige buurteconomieën.

Missie

Het ministerie zal mede richting geven aan duurzame economische ontwikkeling ter realisering van een hoger welvaartspeil voor de maatschappij van Curaçao en streeft naar een sterke concurrentiepositie mede door het stimuleren van de productie van hoogwaardige producten en diensten. Het ministerie wil dit realiseren door een optimale dienstverlening via het stimuleren van investeringen, het stimuleren van export onder lokale ondernemingen door het creëren van de juiste randvoorwaarden, het werken aan de economische structuurversterking en het effectief inspelen op lokale (maatschappelijke) als internationale ontwikkelingen.

15 Ministerie van Economische Ontwikkeling

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
01 Bestuursorganen	• 00 Minister van Economische Zaken	• Bestuurlijk verantwoordelijk voor de sociaal economische ontwikkelingen
30 Algemeen Beheer Economische Ontwikkeling	• 00 Kabinet minister van Economische Zaken • 01 Economische Inspectie • 02 Secretaris Generaal EO • 03 Ministeriele Staf EO • 05 Beleidsorganisatie EO	• Ondersteuning en facilitering van de bestuursfunctie • Controle op uitvoering en handhaving economische wetten en regelgeving • Eindverantwoordelijk voor de bedrijfsvoering • Uitvoering van de PIOF functies • Zorg voor de nationale, internationale en regionale economische ontwikkeling
31 Handel en Ambacht	• 01 UO Economische Dienst	• Ondernemen en stimuleren marktwerking
32 Economische Samenwerking	• 01 UO Buitenlandse Economische Samenwerking eenheid • 02 Fishing Monitoring Center/ Fishery Authority Curaçao	• Stimuleren van Internationale betrekkingen en samenwerking op economisch gebied • Uitvoering en monitoring "internationale visserij" voor de (International Commission for the Conservation of Atlantic Tuna) ICCAT regelgeving
34 Economische Ontwikkeling en Innovatie	• 01 UO Economische Ontwikkeling en Innovatie	• Innovatie ter bevordering van de economische ontwikkeling • Ontwikkeling van Economische Speersectoren

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	645.200	645.200	645.200	645.200
30 Algemeen beheer Economische Ontwikkeling	7.430.200	7.432.600	7.435.200	7.435.200
31 Handel en Ambacht	2.124.100	2.124.100	2.124.100	2.124.100
32 Economische Samenwerking	4.736.000	4.736.000	4.736.000	4.736.000

34 Economische Ontwikkeling en Innovatie	31.259.500	33.962.600	33.962.600	33.962.600
38 Overige Economische Ontwikkeling	2.958.200	3.016.200	3.080.000	3.080.000
Totaal:	49.153.200	51.916.700	51.983.100	51.983.100
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	-	-	-	-
30 Algemeen beheer Economische Ontwikkeling	138.000	138.000	138.000	138.000
31 Handel en Ambacht	1.000.000	-	-	-
32 Economische Samenwerking	55.000	55.000	55.000	55.000
34 Economische Ontwikkeling en Innovatie	13.000.000	-	-	-
Totaal	14.193.000	193.000	193.000	193.000

Bovenstaande kosten worden onderstaand per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	518.000	518.000	518.000	518.000
Programmakosten	127.200	127.200	127.200	127.200
Totaal	645.200	645.200	645.200	645.200
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

30 Algemeen beheer Economische Ontwikkeling

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	6.933.200	6.935.600	6.938.200	6.938.200
Programmakosten	497.000	497.000	497.000	497.000
Totaal	7.430.200	7.432.600	7.435.200	7.435.200
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	138.000	138.000	138.000	138.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	138.000	138.000	138.000	138.000

31 Handel en Ambacht

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.387.800	1.387.800	1.387.800	1.387.800
Programmakosten	736.300	736.300	736.300	736.300
Totaal	2.124.100	2.124.100	2.124.100	2.124.100
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	1.000.000	-	-	-
Totaal	1.000.000	-	-	-

32 Economische Samenwerking

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.191.000	2.191.000	2.191.000	2.191.000
Programmakosten	2.545.000	2.545.000	2.545.000	2.545.000
Totaal	4.736.000	4.736.000	4.736.000	4.736.000
Kapitaaldienst				
Apparaatskosten	55.000	55.000	55.000	55.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	55.000	55.000	55.000	55.000

34 Economische Ontwikkeling en Innovatie

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.525.300	1.525.300	1.525.300	1.525.300
Programmakosten	29.734.200	32.437.300	32.437.300	32.437.300
Totaal	31.259.500	33.962.600	33.962.600	33.962.600
Kapitaaldienst				
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	13.000.000	-	-	-
Totaal	13.000.000	-	-	-

38 Overige Economische Ontwikkeling

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.958.200	3.016.200	3.080.000	3.080.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	2.958.200	3.016.200	3.080.000	3.080.000
Kapitaaldienst				
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Inleiding

In het onlangs goedgekeurde document “Groeistrategie Curaçao” wordt een integrale aanpak gericht op het stimuleren van economische groei, het hebben van een goed financieel beheer en bestuurskracht beoogd. De versterking van de economische structuur gepaard gaande met een investeringsimpuls, de verbetering van het investeringsklimaat en het stimuleren van speerpunt sectoren zijn naast herstructurering van de overheidsfinanciën van groot belang voor realisatie van een structurele economische groei om de huidige economische crisis te kunnen keren.

Het ministerie van Economische Ontwikkeling (MEO) richt haar beleidsinitiatieven en – uitvoering voor de komende jaren op het realiseren van de prioriteiten zoals geformuleerd in de groeistrategie. De uitdagingen bij het realiseren van de beleidsdoelen zijn zoals ook aangegeven door het Internationaal Monetair Fonds (IMF), een mix van lage productiviteit, gecombineerd met het niet flexibel zijn van de arbeidsmarkt en de hoge “cost of doing business”.

Een lage productiviteit heeft directe gevolgen voor de omvang van het productievolume van goederen en diensten. Een verbeterde (betere) afstemming tussen de vraag- en aanbodzijde op de arbeidsmarkt zal aan de ene kant een positief effect hebben op de arbeidsproductiviteit. Aan de andere kant zal een goed functionerende arbeidsmarkt een compenserend effect hebben op de relatief hoog cost of doing business.

Het bovenstaande fungeert als basis voor het ministerie voor een verdere uitwerking van de volgende beleidsonderdelen:

1. Het verrichten van menskrachtonderzoek onder de speerpunt sectoren met als doel de hiaten tussen de vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te identificeren.
2. Het implementeren van het MKB beleid waar innovatie onder de middel en kleinbedrijven gestimuleerd wordt.
3. Het creëren van de condities voor verruiming van exportmogelijkheden.

MEO draagt verder de zorg voor:

1. De handhaving van een gezonde marktwerking en bevorderen van eerlijke concurrentie.
2. Tijdige signalering van kansen en bedreigingen door actieve monitoring en analyse van lokale en internationale economische trends en de ontwikkelingen als inherent onderdeel van de taken van MEO.
3. Het bevorderen van ontwikkelingen binnen economische speerpuntsectoren door de versterking van de economische structuur.
4. Het opstellen van beleidsplannen ten behoeve van de speerpunt sectoren.

Naast de te verwezenlijken beleidsdoelen wordt binnen het ministerie voor de verbetering van de overheidsfinanciën aan de inkomstenkant een inningsstructuur opgezet voor het daadwerkelijk en slagvaardig kunnen innen van niet belastingopbrengsten voor taken en dienstverlening waarvoor het ministerie verantwoordelijk is. (Zoals economische vergunningen, vergunningen en certificaten voor de internationale visserij, inning van inspectietaken IJkwezen van de economische inspectie).

MEO heeft vier algemene doelstellingen geformuleerd voor de uitvoering van de voorgenomen beleidstaken. De uitvoering van het bovenstaande wordt in de navolgende hoofdstukken per algemene doelstelling nader toegelicht

Outcome (Algemene doelstelling)

Het ministerie van Economische Ontwikkeling (MEO) heeft de volgende “outcomes”:

1. Randvoorwaarden in te voeren ten behoeve van goed functionerende markten met als doel werkgelegenheid te bevorderen en een stabiel prijsniveau te verkrijgen,
2. Het stimuleren van internationale handel, lokale en internationale investeringen ter bevordering van de economische activiteiten, export, diversificatie en innovatie.
3. Het bevorderen van groei binnen de economische speerpuntsectoren.
4. Ondersteunde taken van het ministerie over de bedrijfsvoering en beleidsontwikkeling.

1. Goed functionerende markten

Activiteiten		2020	2021	2022	2023
1.1 Eerlijke Concurrentie					
1.1.1	Implementatie taximeters	-	-	-	-
1.1.2	Voorlichting en bescherming Consumenten	2.580.400	3.428.000	3.407.250	3.403.000
1.1.3	Inzet multidisciplinaire teams voor controle prijzen en vergunningen	42.900	40.500	45.500	40.500

1.1.4	Prijzencalculatie basisproducten en geneesmiddelen	60.000	65.000	65.000	65.000
1.1.5	Stimuleren coöperaties voor schaalvergroting microbedrijven binnen specifieke economische sectoren	170.500	182.100	157.100	157.100
1.2 Vraag en aanbod arbeidsmarkt zijn op elkaar afgestemd					
1.2.1	“Manpowerplanning”: Onderzoek naar uitstroom studenten op de arbeidsmarkt en inventarisatie vacatures binnen de sectoren	50.000	70.000	-	-

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

Het beleid is gericht op het stimuleren van goed functionerende markten waarbij bedrijvigheid wordt vergroot en meer arbeidskansen worden gecreëerd. Daarbij wordt een goede concurrentiepositie nagestreefd wat leidt tot meer export en een duurzame economische groei. De minister van Economische Ontwikkeling is verantwoordelijk voor het stimuleren van de economie en het creëren van voldoende werkgelegenheid door de uitvoering van beleidsinitiatieven binnen het ministerie.

Samenhang tussen output en activiteiten

Het is noodzakelijk om concurrentie op de markt teweeg te brengen en het houden van toezicht en controle op goed functionerende markten alsook het bewaken van eerlijke concurrentie.

Hiervoor is een mededingingsautoriteit ter ondersteuning van de uitvoering van het mededingingsbeleid en regelgeving (“Fair Trade Authority Curaçao”) opgericht.

Onder deze autoriteit zullen op termijn de volgende onderdelen worden opgericht:

- een “Regulatory Board” ter ondersteuning van de uitvoering van het reguleringsbeleid en regelgeving;
- een Consumentautoriteit ter ondersteuning van de uitvoering van het consumentenbeleid en regelgeving.

Als onderdeel van de beteugeling van inflatie worden minimum en maximum tarieven vastgesteld ten behoeve van een aantal economische segmenten (zoals “makutu basiko”; geneesmiddelen; openbaar vervoer; haventarieven). Hiermee wordt ook beoogd om bescherming te bieden aan de consument in het bijzonder aan de meer kwetsbare groepen. De uitoefening van controle op de naleving van de betreffende regelgeving is daarbij van groot belang.

Via het oprichten van coöperaties dient ondernemerschap binnen de productieve sector (waaronder toerisme, landbouw te worden bevorderd.

Hiervoor worden bewustwordingsprogramma's georganiseerd en begeleidingssessies gegeven aan ondernemers in genoemde sectoren. Het coöperatie mechanisme moet leiden tot schaalvrdelen en kostenverlaging voor ondernemers.

Voor een optimaal functionerende arbeidsmarkt is een goede aansluiting tussen de vraag en het aanbod nodig. Een goed functionerende arbeidsmarkt is van belang voor het bestrijden van (structurele) werkloosheid en voor het maximaliseren van de inzet van lokalen op de arbeidsmarkt. In dit kader zal MEO in afstemming met de ministeries SOAW en OWCS het verrichte manpoweronderzoek verder verruimen met meerdere sectoren. Daarnaast ligt het in de bedoeling de personeelsbehoefte aan te passen aan de hand van nieuwe competenties voortvloeiend uit nieuwe projecten en het aanbod van schoolverlaters. Verder wordt op basis van het menskrachtonderzoek de vraag naar de verschillende (nieuwe) beroepen waar de markt op zoek naar is in beeld gebracht.

Met de “manpowerplanning” wordt verder de behoefte aan bijscholing in kaart gebracht. Op de korte termijn moeten gerichte “crashcourses” op basis van de geconstateerde behoeften op de arbeidsmarkt worden afgestemd en aangeboden. Op de middellange- en lange termijn moet het opleidingsaanbod binnen het regulier onderwijs worden aangepast aan de behoefte op de arbeidsmarkt. Dit wordt bewerkstelligd door de verschillende aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek verder uit te werken in een overlegstructuur waar het ministerie, de schoolbesturen, de vakbonden en private sector zitting in zullen hebben.

De bijdrage die de overheid levert voor het realiseren van de “outputs” is:

- zorgdragen voor wet- en regelgeving;
- controle op handhaving van wet- en regelgeving;
- het sluiten van een beheersovereenkomst met de Fair Trade Authority Curaçao (FTAC);
- subsidie aan overkoepelende organisatie voor de bevordering van coöperaties binnen de productieve sector (landbouw, visserij, veeteelt);
- uitvoering van het onderzoek naar knelpunten en kansen op de arbeidsmarkt.

Risico's:

De bezetting van FTAC voor het kunnen uitvoeren van de wettelijke taken is een vereiste.

Een goede uitvoeringsstructuur voor het opleggen van sancties/boetes bij overtredingen van de wet moet zijn uitgewerkt om het beoogde effect (het bestrijden van oneerlijke concurrentie) te kunnen genereren.

Voor een optimale werking van het instrument FTAC zijn de oprichting en integratie van de onderdelen “Regulatory Board” en de Consumentenautoriteit van belang.

Het oprichten van coöperaties en de uitvoering van de bewustwordingsprogramma's is afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende middelen en specifieke deskundigheid binnen de overkoepelende organisatie.

De uitvoering van het onderzoek naar knelpunten en kansen op de arbeidsmarkt is afhankelijk van voldoende beschikbare middelen op de begroting en de medewerking van het bedrijfsleven voor het verzamelen van de benodigde informatie.

Indicatoren

Output	Indicatoren
1.1 Eerlijke concurrentie	• Er wordt een databestand bijgehouden van het aantal gesanctioneerde bedrijven en sluitingen

Output	Indicatoren
	• Er is een analyse voor het meten van trends bij bedrijven die voldoen aan de wettelijke bepalingen voor eerlijke concurrentie • Ingediende verzoeken voor tariefaanpassingen worden binnen 3 maanden afgehandeld. • Minstens 2 sectoren worden op de hoogte gesteld van mogelijkheden die coöperatie biedt als instrument voor het drijven van handel
1.2 Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn op elkaar afgestemd	• Er worden profielbeschrijvingen in kaart gebracht van de behoefte aan het type werknemers op de arbeidsmarkt • Per geanalyseerde sector wordt minstens 1 gerichte training en "crashcourse" voor personeel aangeboden • Het in kaart brengen van beroepsprofielen (vraagkant arbeidsmarkt) ten behoeve van additionele sectoren die toegevoegd zijn aan het vervolgonderzoek van personeel behoefte • In de toeristische sector zal 20% van de voorgestelde "crash courses" door de uitvoerende organisatie worden uitgevoerd

2. Stimuleren van internationale handel, lokale en internationale investeringen

Activiteiten (Instrumenten)		2020	2021	2022	2023
2.1 Toename lokale ondernemers					
2.1.1	Ontwikkelingsprogramma's voor versterken MKB	100.000	105.000	105.000	105.000
2.1.2	Structuur voor incentives MKB (Business Boost)	2.655.000	770.000	770.000	770.000
2.1.3	Bewustwordingsprogramma voor scholieren en startende ondernemers.	162.700	162.700	162.700	162.700
2.1.4	"Red Tape" reduceren	67.500	17.500	17.500	17.500
2.2 Bevorderen Internationale handel					
2.2.1	Exportverruiming door internationale regels en programma's	412.000	471.100	371.100	363.700
2.2.2	Versterken handelsrelaties met focuslanden	2.467.000	2.575.400	2.575.400	2.575.400
2.3 Technologische en Innovatieve processen en producten					
2.3.1	Bevorderen van innovatief ondernemerschap en	765.000	750.000	750.000	750.000

Activiteiten (Instrumenten)		2020	2021	2022	2023
	ontwikkeling van innovatieve producten en diensten				
2.3.2	Inzet duurzame energie ter bevordering economische activiteiten ("cost of doing business")	155.000	130.800	130.800	3.600
2.4 Fondsen en Programma's					
2.4.1	EU ontwikkelingsfondsen voor ondersteuning economische activiteiten - 11 ^{de} EDF funds (duurzame energie) - EU coördinatie units / desks	88.000	90.200	90.200	90.200
2.5 Lokale en Internationale beleggers zijn aangetrokken					
2.5.1	Internationale/ regionale financiële dienstverlening promoveren.	220.000	230.000	230.000	230.000
2.5.2	Smart City/ Digitale economie	-	-	-	-

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

Het beleid is gericht op het stimuleren en aantrekken van meer economische bedrijvigheid op de lokale markt. Hierbij worden de initiatieven gericht op het actief volgen en implementeren van technologische en innovatieve productie en processen. Het creëren van een aantrekkelijk investeringsklimaat is daarvoor een randvoorwaarde.

Het is van belang dat er voldoende vertrouwen in de overheid is om lokale en internationale investeerders aan te trekken voor het realiseren van een duurzame economische ontwikkeling. De minister van Economische Ontwikkeling is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een duurzaam investeringsklimaat. Daarbij worden voldoende faciliteiten en incentives aangeboden om (lokale en buitenlandse) investeerders aan te trekken en actief contacten gelegd met potentiële buitenlandse investeerders.

Samenhang tussen output en activiteiten

Het midden- en kleinbedrijf is de ruggengraat van de Curaçaose economie.

Het ontwikkelen en professionaliseren van MKB-ondernemers is nodig voor het creëren van stabiele en winstgevende ondernemingen.

De bewustwording voor het opzetten van een eigen onderneming wordt reeds binnen het funderend onderwijs bijgebracht. Ook worden simulaties van ondernemerschap binnen SBO opleidingen toegepast.

Voor het in kaart brengen en meten van de ontwikkeling van MKB bedrijven wordt een database (nulmeting) opgezet. Incentives voor startende ondernemers worden aangeboden in de vorm van trainingen en begeleiding bij de opzet van een bedrijf (business boost programma) en het

verlenen van start(micro)kredieten. Door het organiseren van open markten (BETH) krijgen ondernemers de gelegenheid om hun producten en diensten te promoveren en te verkopen.

Goed ondernemerschap is een voorwaarde voor succesvolle groei van bedrijvigheid op het eiland. Het stimuleren van nieuwe ICT ontwikkeling in de vorm van digitalisering brengt kansen voor lokale ondernemers. Het implementeren van innovatiebeleid ter ontwikkeling van nieuwe producten en/of diensten zal bijdragen aan de productiviteitsverbetering en leidt op de middellange termijn tot kostenverlaging en een betere concurrentiepositie voor de ondernemer.

Voor het bevorderen van de internationale handel zullen de activiteiten voor het aangaan van bilaterale handelsverdragen worden voortgezet. Daarnaast zullen strategische beleidsdocumenten worden opgesteld met als doel de export van diensten en goederen door lokale bedrijven te stimuleren. Deze economische beleidsinitiatieven moeten leiden tot meer exportactiviteiten van producten en diensten op buitenlandse markten.

Hiervoor is het belangrijk dat we assertief bestaande relaties behouden, versterken en exportmarkten uitbreiden om de exportmogelijkheden van de speerpunt sectoren (toerisme, vrijezone, internationale financiële diensten, ICT en overige diensten) te faciliteren en versterken.

Om sectoren te kunnen stimuleren moet door de private sector lokaal geïnvesteerd worden. Het klimaat moet hierdoor aantrekkelijk zijn om lokale en buitenlandse investeringen aan te trekken. Voor het aantrekken en faciliteren van buitenlandse investeerders is Curaçao Investment and Export Promotion Agency (CINEX) operationeel.

Om buitenlandse samenwerking te bevorderen zullen de werkzaamheden van de ingestelde Permanente Commissie Internationale Handel en Buitenlandse Economische Betrekkingen worden voortgezet voor onder meer het realiseren van een zelfstandig WTO-lidmaatschap.

De uitvoering van een buitenlands economisch beleid legt tevens het accent op de samenwerking met focuslanden (waaronder Cuba, Santo Domingo, Colombia, Trinidad en Tobago, Suriname, Nederland/Europese Unie en de Verenigde Staten van Amerika). Het aanboren van nichemarkten ten behoeve van lokale ondernemers heeft ook de aandacht in dit kader.

Hiermee wordt het bevorderen van internationale handel en samenwerkingsverbanden beoogd, waardoor meer marktverruiming, economische bedrijvigheid en een toename van export wordt gerealiseerd. Dit zal leiden tot economische groei en meer werkgelegenheid.

Voor een duurzame economische groei is een toegankelijk en verkort traject voor de vestiging van investeerders een vereiste. Hiervoor worden beleidsinitiatieven en wetgevingstrajecten binnen de ministeries gericht op het realiseren van een “red carpet” behandeling aan investeerders. Een onderdeel hiervan is het vereenvoudigen van behandelingsprocedures van economische vergunningen en het updaten/wijzigen van wet- en regelgeving die verouderd is. In dit kader is het aantal economische vergunning binnen een tijdsbestek van 8 maanden gereduceerd van 11 type vergunningen naar 7. Daarnaast is een nieuw wetsvoorstel voor het versimpelen van economische vergunningen ingediend bij de juridische afdeling van de overheid.

Binnen afzienbare tijd zal een vereenvoudigde versie van het wetsvoorstel voor horecaverGUNningen worden ingediend bij de juridische afdeling van het ministerie van Algemene

Zaken. Het doel is dat het aantrekkelijk wordt gemaakt voor investeerders om zich op Curaçao te vestigen en deel te nemen aan de economische bedrijvigheid.

Binnen de marge van internationale fondsen zal de aandacht worden gericht op investeringen op het gebied van duurzame energie. Voor het benutten van de Europese Ontwikkelingsfondsen is het nodig dat medewerkers getraind worden in het beheersen van de procedures voor aanbesteding en het opstellen van projectdossiers in de vereiste formaten.

Voor de toegang tot de fondsen van de Europese Unie (EU) is het belangrijk om een netwerk met contactpunten in stand te houden. In 2019 is een EU desk geopend op Curaçao met als doel de toegankelijkheid tot de Europese fondsen te vergroten. Hiermee wordt beoogd dat met de Curaçaose projecten het juiste traject wordt bewandeld voor goed te keuren financiering.

Voor het bevorderen en reguleren van alternatieve en duurzame vormen van energie wordt in 2019 een energiebureau opgericht. Daarnaast zal een energiewetgeving opgesteld worden die als grondslag zal fungeren voor de te implementeren aanbevelingen die voortvloeien uit het energiebeleid. Door toepassing van diverse vormen van alternatieve energie te promoveren binnen het bedrijfsleven, wordt beoogd dat de “cost of doing business” op lange termijn aanzienlijk wordt verlaagd. Hierdoor kunnen betaalbare producten en diensten worden aangeboden op de markt en wordt de concurrentiepositie van bedrijven versterkt.

De bijdragen die de overheid levert voor het realiseren van de “outputs” zijn:

- het opzetten van incentiveprogramma’s en trainingen voor startende ondernemers;
- het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten (MOU’s en handelsakkoorden) met economisch relevante landen;
- het verstrekken van financiële middelen (subsidie) aan de verschillende organisaties die actief zijn op het gebied van innovatie en die het ondernemerschap ondersteunen;
- het oprichten van een energiebureau binnen het ministerie en een opgestelde energie wet- en regelgeving;
- het aanboren van nieuwe ontwikkelingsfondsen en het volgen van trainingen voor toepassing van richtlijnen en procedures voor het gebruik maken van fondsen;

Risico’s:

Voor een snelle en effectieve afgifte van vergunningen (eliminieren van “red tape”) is het inzetten van voldoende en bekwaam personeel een vereiste.

Voor het indienen van financieringsverzoeken voor EOF-werkprogramma’s is het van belang dat er voldoende uitvoeringscapaciteit binnen het ministerie aanwezig is. Ook is de specifieke kennis die vereist is voor het voorbereiden van dergelijke financieringsverzoeken een voorwaarde.

Indicatoren

Output	Indicatoren
2.1 Toename lokaal gevestigde ondernemers	- Een MKB-beleid is opgesteld dat als leidraad dient voor sturing en monitoring van de ontwikkelingen binnen het MKB - Een “ Small Business Development Center” (SBDC) is opgezet en operationeel - Nieuwe incentives voor de sectoren worden geïntroduceerd 10% van de MKB'ers zal gebruikmaken van de geïntroduceerde incentives 8 BETH (open markt) zullen worden georganiseerd - De doorlooptijd voor afgifte van vergunningen is teruggebracht tot 3 weken
2.2 Bevorderen internationale handel	- Minstens 4 MOU's zijn afgesloten met focuslanden 2 handelsakkoorden zijn gesloten met focuslanden - Minstens 25 bedrijven worden jaarlijks begeleid om te starten met de export van producten en diensten - Tariefschema's voor producten zullen worden ingediend bij de WTO (traject verkrijging zelfstandig lidmaatschap binnen de WTO) - In samenwerking met het Koninkrijk zullen onderhandelingen worden gestart met minstens één van de voorgedragen leden binnen het WTO
2.3 Technologische en innovatieve processen en producten	- Het aantal bedrijven dat innovatieve en technologische processen toepast neemt jaarlijks toe met 5% - Het algemeen prijsniveau (inflatie) is gedaald door toepassing van technologische ontwikkelingen en innovatieve processen - De export stijgt jaarlijks met minstens 1 %
2.4 Fondsen en programma's	Binnen het ministerie zijn 7 medewerkers getraind om de financieringsverzoeken binnen het EOF te kunnen opstellen en kanaliseren

3. Bevorderen van ontwikkelingen binnen economische speerpuntsectoren

Activiteiten (Instrumenten)		2020	2021	2022	2023
3.1 Transport en Logistieke sector					
3.1.1	Investeringsprojecten ter bevordering van de lucht- en zeehaven	-	-	-	-
3.2 Stimuleren groei toeristische sector					
3.2.1	Ontwikkelingen en trends op gebied van Toerisme bijhouden	150.400	150.800	150.800	150.800
3.2.2	Investeringsprojecten ter bevordering toeristische sector en binnenstad	4.000.000	-	-	-
3.2.3	Curaçao als toeristische bestemming	39.616.700	39.616.700	39.616.700	39.616.700
3.2.4	Uitvoeringsplan “Transnational Education” inclusief uitwerking Knowledge zone (K-zone) concept	17.500	17.500	17.500	17.500
3.4 Uitbreiding Internationale visserij activiteiten					
3.4.1	Fishery Authority en Fishery Monitoring Center	973.060	1.017.800	1.017.800	1.017.800
3.5 Creatieve (Culturele) sector					
3.5.1	Incentives voor bevorderen creatieve/culturele economische activiteiten	216.010	187.100	99.600	99.600

3.6 Industriële sector					
3.6.1	Subsidie stimuleren industriële sector	-	100.000	100.000	100.000

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

Om duurzame economische ontwikkeling te kunnen realiseren dienen economische activiteiten te zijn ontwikkeld tot economische pijlers binnen speerpuntsectoren.

De keuze van de speerpuntsectoren is gebaseerd op het feit dat deze sectoren een toegevoegde waarde hebben binnen onze economie in termen van het creëren van werkgelegenheid en het genereren van deviezen.

De verantwoordelijkheid van de minister van Economische Ontwikkeling is het goedkeuren van nieuwe beleidsinitiatieven, het institutionaliseren van uitvoerende organisaties en het zorgdragen voor het aanpassen van bestaande en/of ontwikkelen van nieuwe wet- en regelgeving.

Dit vereist een integrale samenwerking met andere ministeries voornamelijk VVRP, GMN, AZ, SOAW en Financiën.

Samenhang tussen output en activiteiten

Het uitbreiden van luchtvaartverbindingen ("airlift development") is van groot belang voor de economische ontwikkeling. Vooral voor de verdere ontwikkeling van Curaçao als toeristisch product en de internationale "branding" daarvan.

Het uitbreiden van luchtvaartverbindingen ("connectivity") is ook van belang om Curaçao te positioneren als potentieel handelsgebied binnen de regio en de rest van de wereld. In dit verband wordt in samenwerking met het ministerie van VVRP in het kader van de "Groeistrategie Curaçao" gewerkt aan het realiseren van de categorie 1 voor Curaçao. In datzelfde kader zal aandacht worden besteed aan het oprichten van "airlift development center" in nauwe samenwerking met het ministerie van VVRP.

De implementatie van werkzaamheden van het masterplan toerisme worden voortgezet. Het accent zal gericht zijn op het aantrekken van toerisme uit de Noord Amerikaanse markt. Het stimuleren van deze sector die een bijdrage levert van circa 20% aan het bruto binnenlands product zal leiden tot meer arbeidsplaatsen en zal zorgen voor het genereren van deviezen.

Het investeren in de verbetering van infrastructurele projecten is gericht op de ontwikkeling van strategisch gekozen toeristische gebieden en het aanleggen van de benodigde faciliteiten ten behoeve van het toeristisch product.

Met het project "Transnational Education" wordt beoogd om gerenommeerde opleidings- en onderzoeksinstituten aan te trekken. Voor het opleidingsaanbod dienen deze buitenlandse studenten te werven. De aanwezigheid van buitenlandse studenten creëert spin-off effecten in termen van bestedingen ten gunste van de economie. Ook draagt hun aanwezigheid bij aan het toeristisch product. Momenteel wordt uitvoering gegeven aan de MOU die getekend is met de Universiteit van Amsterdam om in nauwe samenwerking met UoC programma's aan te komen bieden aan zowel lokale als buitenlandse studenten in de regio die zich komen vestigen.

Het verder ontwikkelen van de internationale visserijsector is afhankelijk van een uitvoeringsorganisatie die zorgdraagt voor de monitoring van de visserijvloot en visvangstquota. Het oprichten van een visserij-autoriteit is van belang om de naleving van de internationale verdragen en de daarop gebaseerde wet- en regelgeving op deskundige en slagvaardige wijze te realiseren.

Curaçao moet aan de wettelijke vereisten van de “International Commission for the Conservation of Atlantic Tuna” (ICCAT) en de Europese Unie voldoen.

Het niet naleven van internationale verdragen en wet- en regelgeving wegens de internationale visserij kan leiden tot het verliezen van de rechten om binnen internationale wateren te vissen en leidt tot het derven van inkomsten uit de sector internationale visserij.

De eerste stap is gezet voor de verdere ontwikkeling van de creatieve sector door het lanceren van het beleid voor filmindustrie die in het jaar 2019 door de Raad van Ministers is geaccordeerd. Dit beleid is momenteel in uitvoering en in dat kader is een filmbedrijf aangetrokken die momenteel een deel van hun productie op het eiland regisseert. De bedoeling is om de creatieve sector te bevorderen tot een economische pijler, die verder ontwikkelt dient te worden tot een speerpuntsector.

Als voorloper op het vorenstaande is voor de ontwikkeling van de lokale filmindustrie een film commissionair ingezet binnen het ministerie. Beoogd wordt om een filmbureau op te richten dat zich voornamelijk zal inzetten voor het binnenhalen van buitenlandse filmproducties.

Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het creëren van lokale werkgelegenheid.

Een incentiveprogramma dient te worden opgezet om de MKB-ondernemingen binnen de creatieve sector te faciliteren en te stimuleren.

De bijdragen die de overheid levert voor het realiseren van de “outputs” zijn:

- het verstrekken van subsidies;
- het doen van investeringen in onder andere infrastructurele projecten op toeristisch gebied;
- het vaststellen van de Landsverordening “Internationale Visserij”. Vooruitlopend op het instellen van een “Visserij-autoriteit” wordt de “Fishery Monitoring Center” (FMC) binnen het ministerie gehuisvest en gefaciliteerd.

Risico's:

Het opzetten van een visserij autoriteit is nodig voor het realiseren van een duurzame organisatie en uitvoeringsstructuur belast met de wettelijke taken en de verdere ontwikkeling van de internationale visserijsector. De samenwerking met andere ministeries is conditio sine qua non om de gewenste resultaten te kunnen realiseren.

Indicatoren

Output	Indicatoren
3.1 Transport en Logistieke sector verder uitbreiden en aanpassen aan nieuwe technologische en internationale ontwikkelingen	• Er is een strategisch meerjarenplan voor het oprichten van een “Airlift Development Center” • Een “Airlift Development Center” is operationeel • Een nulmeting van de luchtvaartverbindingen is uitgevoerd en wordt jaarlijks geactualiseerd om de

Output	Indicatoren
	ontwikkelingen binnen de luchtvaartsector te monitoren
3.2 Stimuleren van groei binnen de toeristische sector.	• Er is een toename van het aantal verblijfstoeristen conform vastgestelde targets uit het Masterplan Toerisme van 9% per jaar vanuit de Verenigde Staten, Nederland, Duitsland, overige Europese landen, Latijns Amerika en het Caribisch gebied • Een gemiddelde hotelkamerbezetting per jaar van minstens 76%. • Een toename van cruisetoeeristen met 35% per jaar
3.4 Uitbreiding internationale visserijproductie ter verruiming van de exportmogelijkheden	• Minstens 5 vissersvaartuigen hebben een licentie om binnen internationale wateren onder Curaçaose vlag te varen • Voor minstens 80 visvangsten per jaar zijn vangstcertificaten afgegeven • Minstens 6 “carrier vessels” hebben een licentie om de visvangst te vervoeren naar de afzetmarkten
3.5 Creatieve (culturele) sector ontwikkelen ter bevordering van economische activiteiten	• Een beleids- en implementatieplan voor de ontwikkeling van de creatieve sector is opgesteld • Een incentiveprogramma is in uitvoering • Minstens 2 buitenlandse filmproducties worden op Curaçao gemaakt

4. Ondersteuning bedrijfsvoering en opstelling beleidsplannen

4.1 Output (Operationele doelstelling)				
Diverse kostensoorten	2020	2021	2022	2023
4.1 Identificatie van beleidsgebieden	258.800	131.300	43.800	43.800
4.2 Monitoren economische ontwikkelingen	128.700	138.400	138.400	138.400
4.3 Overige bedrijfsvoering (huur, leasecontracten, faciliteiten, inrichting, onderhoud)	1.912.400	2.087.800	2.087.800	2.087.800
4.4 Huisvesting	1.281.084	923.100	923.100	923.100
4.5 Beloning van Personeel (4200)	7.674.400	7.674.400	7.674.400	7.674.400
4.6 Afschrijving Vaste Activa (4500)	3.259.500	3.259.500	3.259.500	3.259.500

Algemene doelstelling

Dienstverlening en faciliteiten ter ondersteuning van het opstellen en uitvoeren van een duurzaam economisch beleid.

Binnen deze doelstelling valt ook het uitwerken van geïdentificeerde beleidsvraagstukken.

Hierbij is de uitvoering van de beleidsdoelen binnen het integrale beleids/regeerdocument “Nationale Groeistrategie”. Voornoemd beleidsdocument vloeit voort uit de Lange Termijn Economische Strategie en het National Developmentplan.

Met het implementeren van deze doelen binnen de voorgenomen beleidsvisie streven de minister en het ministerie van Economische Ontwikkeling ernaar op integrale wijze een bijdrage te leveren aan het versterken van de economische structuur, de verbetering van het investeringsklimaat, het versterken van internationale samenwerking en het creëren van meer welvaart.

Het ministerie van Economische Ontwikkeling is verantwoordelijk voor het opstellen van economisch beleid en zorgt voor een breed draagvlak hiervan. In dit kader is het van belang instrumenten te onderhouden en te actualiseren voor het continu monitoren van lokale en internationale economische ontwikkelingen. Op basis van macro-economische analyses en projecties worden de mogelijke economische trends geïdentificeerd waarop, indien nodig wordt ingespeeld.

Risico's

Het beschikbaar stellen van middelen voor het investeren in menselijk kapitaal is een voorwaarde voor verbeterde deskundigheid en productiviteit in het apparaat.

Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport

Inleiding

In een steeds veranderende wereld dient elke burger het recht en de zekerheid te hebben om zich te kunnen ontwikkelen en conform zijn capaciteiten de betere kansen in het leven te grijpen. Verwezenlijking van de maximale potentie van deze bevolking met behulp van de beleidsvelden onderwijs, wetenschap, cultuur en sport, moet centraal staan om te kunnen bijdragen aan een sociaaleconomisch sterk eiland en een duurzame ontwikkeling voor komende generaties. Om de veranderingen die ons eiland behoeft te realiseren, gaat het ministerie speciale aandachtscheken aan een fundamentele en integrale heroriëntatie en innovatie van de inhoud van het onderwijsom nadruk te leggen op de benodigde vaardigheden van deze eeuw (de zogenaamde OEC21st Century Skills te weten: Samenwerken, Communiceren, Creativiteit, Probleemoplossend vermogen, Kritisch denken, ICT-basisvaardigheden, Sociale- en culturele vaardigheden, Informatievaardigheden, Mediawijsheid, Computational thinking en Zelfregulering) welke bijdragen aan een meer brede en complete vorming van onze jongeren en volwassenen zodat zij wereldwijd kunnen functioneren.

De maatschappelijke doelstellingen van het ministerie zijn gelinkt de 39ste algemene conferentie van UNESCO te Parijs. Curaçao is sinds 25 oktober 2011 geassocieerd lid van UNESCO en viert in 2021 haar 10 jarig lidmaatschap als geassocieerd lid van de UNESCO. De UNESCO doelstellingen zijn gericht op onderwijs, natuurlijke wetenschappen, sociale en humane wetenschappen waaronder jeugd en sport, cultuur, communicatie en informatie. UNESCO programma's en doelstellingen zullen worden vertaald naar lokaal beleid voor zowel de vier beleidsgebieden van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (OWCS) als de andere ministeries welke een link hebben met een of meer werkgebieden van UNESCO.

In de 2030 agenda voor Duurzame Ontwikkeling hebben alle lidstaten van de Verenigde Naties zich geëngageerd de nodige initiatieven en beslissingen te nemen die nodig zijn om onze planeet en maatschappij op een duurzame koers te brengen. Het ministerie van Onderwijs Wetenschap, Cultuur en Sport heeft besloten aansluiting te zoeken bij de 17 Sustainable Development Goals (SDG's). De focus zal voornamelijk liggen op doelstelling 4 van de SDG's: "Verzekeren gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen". Deze doelstelling kent 7 subdoelstellingen:

1. Het vrij, billijk en kwalitatief hoogstaand kunnen afwerken van lager en middelbaar onderwijs.
2. Het in de vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school.
3. De gelijke toegang voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs.
4. Het opdrijven van het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap.
5. Het wegwerken van genderongelijkheden het onderwijs.

6. Het geletterd en rekenvaardig zijn van alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen.
7. Het verwerven door alle leerlingen van kennis en vaardigheden die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen.

De middelen die ingezet worden om deze subdoelstellingen te bereiken zijn als volgt:

- a. Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen.
- b. Wereldwijd en substantieel verhogen van het aantal studiebeurzen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden.
- c. De toevloed verhogen van gekwalificeerde leraren, ook via internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden.

Missie

Het ministerie van Onderwijs Wetenschap Cultuur en Sport is primair gericht op het ontwikkelen van beleid, het ontwerpen van de wetgeving, kwaliteitsborging en toezicht op het gebied van onderwijs, wetenschap, cultuur en sport. Centraal daarbij staat de aanhoudende zorg voor onderwijs en vorming. Op die manier draagt het ministerie bij aan het realiseren van de visie van Curaçao.

Visie

Elk kind, jongere van Curaçao, dient op gelijke wijze toegang te hebben tot en gelijkwaardige kansen te hebben om deel te kunnen nemen aan het aanbod van kwalitatief onderwijs, kunst en cultuur, sport en educatievoorzieningen.

Het kind dient optimale mogelijkheden aangeboden te krijgen om zijn potentieel ten volle op een integrale wijze te ontwikkelen.

Het onderwijs op Curacao is een model en 'hub' voor de regio. Vanaf voorschoolse educatie tot aan het afstuderen, biedt Curaçao een onderwijssysteem met een reeks aan educatieve keuzes, waarbij onderwijzend personeel en curricula bijdragen aan de vorming van wereldburgers en burgers die betrokken zijn bij het proces van natievorming. Het streven is dat studenten het hoogste niveau bereiken van hun studierichting, hetzij beroeps- of academisch onderwijs, om optimale aansluiting op de arbeidsmarkt te vinden. Het onderwijssysteem is zodanig dat het gesynchroniseerd is met lokale instellingen, de arbeidsmarkt en de nationale cultuur.

Strategieën

Voor het uitvoeren van de missie en de visie worden de volgende algemene strategieën gehanteerd:

- Ter bescherming van de visie omtrent mensenrechten, waardigheid, inclusie, diversiteit en ter bevordering van de beoogde transformaties van de burger via educatieprocessen, zet het ministerie zich in via het tot stand brengen, innoveren en verbeteren van beleid, het ontwikkelen van nieuwe regelgeving, het handhaven van bestaande wet- en regelgeving, het

uitvoeren van toezicht en de controle hierop, naast het waarborgen van de benodigde voorzieningen.

- Ter waarborging van de kwaliteit van de beleidsvelden onderwijs, wetenschap, cultuur en sport wordt beleid ontwikkeld. Aan de hand van het onderwijsbeleid worden kerndoelen, leerlijnen, toetsen, examens ontwikkeld. Verder worden voor de beleidsvelden onderwijs, wetenschap, kunst en cultuur, sport en non-formele educatie, beleid en programma's ontwikkeld in samenspraak met de uitvoeringsorganisaties van het ministerie en met alle stakeholders middels dialogen.
- Het zorg dragen voor een goede implementatie van de structuren ten behoeve van het leren en sociale vormingsplicht, leerlingzorg, schooltransport, schoolontbijt en schooluniformen voor degenen die daarvoor in aanmerking komen, zijn de voorwaarden om de visie van het ministerie te realiseren.
- Het inkopen van producten bij stichtingen dient nauw aan te sluiten op de visie, missie en de operationele doelstellingen van het ministerie.
- Toezicht en controle dienen als strategie om de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de middelen te waarborgen conform de 4 kwaliteitsdomeinen: opbrengsten, leerlingzorg, pedagogisch didactisch handelen, management,
- De uitvoeringsorganisaties zullen extra aandacht besteden aan taken zoals relatiebeheer, subsidierelatie, toezicht en controle. Met betrekking tot huisvesting zal er gewerkt worden aan het centraliseren van alle organisatieonderdelen op een localiteit ter verhoging van de efficiëntie en effectiviteit van de werkzaamheden.
- Integraal werken op het ministerie (beleid en uitvoering) en interministeriële samenwerking tussen verschillende ministeries op het gebied van voorschoolse educatie, jeugdontwikkeling en jongereneducatie, onderwijs en arbeid met SOAW (voorschoolse educatie), met GMN (de educatiegebieden gezonde levensstijl en bewegingsonderwijs schoolontbijt), met Justitie (Halt, TOP C Project, Carnaval, Seû) en met VVRP (Carnaval, Seû, straatnamencommissie, Sentro Pro Arte en Multi functioneel centrum te FUIK).

Beleidsdomeinen

Het ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (OWCS) richt zich op vier beleidsdomeinen te weten: onderwijs, wetenschap, cultuur en sport. Voor elk beleidsdomein zijn er maatschappelijke doelstellingen geformuleerd (impacts). Vanuit deze maatschappelijke doelstellingen behorende bij elk beleidsdomein van het ministerie van OWCS worden resultaten, outputs en activiteiten omschreven. Aan de activiteiten worden verder de nodige bedragen ten behoeve van de uitvoering gekoppeld. Hieronder volgt een uiteenzetting van de omschrijving van de vier beleidsdomeinen van het ministerie.

Onderwijs

Centraal bij het beleidsdomein "Onderwijs" is het voorbereiden, ontwikkelen, monitoren en evalueren van beleid in nauwe samenwerking met stakeholders. Het streven is om alle onderwijssoorten optimaal in te richten en op elkaar te laten aansluiten zodat de doorstroom van leerlingen soepel verloopt. Onderwijs draagt namelijk bij aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren, zorgt voor overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden en leert hen te functioneren in de samenleving. Naast gezin en buurt vormt de school een belangrijk aspect van de leefomgeving van kinderen en jongeren. Attitudes, kennis en

vaardigheden die op school worden geleerd, vormen een basis voor de competenties die later op de arbeidsmarkt van belang zijn. De prioriteiten van het ministerie voor de komende jaren zullen gericht zijn op:

- het bewerkstelligen van 0 drop outs via een goed geoutilleerde leerplicht unit;
- evaluatie en aanpassing van onderwijstypen en curricula;
- het uitvoeren van het nieuw vastgelegd studiefinancieringsbeleid;
- de verzelfstandiging van de Dienst Openbare Scholen;
- uitvoeren nationaal Onderwijs en Taalbeleid (CXC).

“Education is the most powerfull weapon we can use to change the world”

Wetenschap

Het beleidsdomein “Wetenschap” richt zich op het realiseren van een onderzoeksklimaat dat uitnodigt tot wetenschapsbeoefening en tot het maken van verbindingen tussen lokale opleidingsinstituten en internationale wetenschappelijke netwerken. Het ontwikkelen van beleid aan de hand van onderzoeksresultaten is een conditio sine qua non. Daarbij is het van belang om een gezamenlijke agenda voor wetenschappelijk onderzoek te ontwikkelen (met instituten voor hoger en wetenschappelijk onderwijs en ondersteunende stichtingen waar onderzoek wordt verricht), om resultaatafspraken te maken over de uitvoering en gezamenlijk te zorgen voor bekostiging. De prioriteit met betrekking tot Wetenschap is het promoveren van dialoog tussen de wetenschapswereld en de gemeenschap binnen het onderwijs- en vormingsveld, het versterken van de wetenschapscultuur en het promoveren van wetenschappelijke kennis ten behoeve van duurzame ontwikkeling.

“Science for knowledge and knowledge for progress; Science for peace and development and science in society and science for society”

Cultuur

Het domein “Cultuur” richt zich op het evenwichtig ontwikkelen van een nationale identiteit en cultureel bewustzijn middels actieve, passieve en ondersteunende culturele participatie van ons land. Het domein draagt ook bij aan een impuls geven aan natievorming en aan sociale cohesie door het bij elkaar brengen van de verschillende culturele identiteiten en entiteiten welke zich op het eiland bevinden. Het stimuleren van een krachtig historisch bewustzijn, binnen de juiste context, zodat men weet waar wij vandaan komen, waar wij nu staan in onze ontwikkeling en waar wij ons naartoe willen ontwikkelen. Werken aan de schepping van historische en culturele

bewustwording die bijdraagt aan de ontwikkeling van onze eigen waarden en met meer eerbied voor onze cultureel nalatenschap. Om een evenwichtige ontwikkeling van dit domein te garanderen dient er steeds data en informatie aangeleverd te worden door ontwikkeling en behoud van het cultureel erfgoed zowel materieel als immaterieel. Bij het creëren van de kansen welke het cultuurdomein met zich meebrengt, dient cultuur ook gezien te worden als een vehikel voor economische ontwikkeling. Het ministerie wilt cultuureducatie stevig verankeren binnen het curriculum van het onderwijssysteem.

**“Your pride for your country should not become after your country becomes great.
Your country becomes great because of your pride in it”**

Sport

Binnen het domein “Sport” ligt de focus op het realiseren van een breed aanbod aan sportvoorzieningen en het vergroten van het besef van het belang van sport en bewegen binnen de samenleving. De focus ligt eveneens op het realiseren van een gezonde levensstijl binnen de school en de samenleving en het creëren van kansen voor de verdere carrière ontwikkeling van talentvolle jongeren.

Het maatschappelijk effect van sport en beweging op zeer jonge leeftijd tot de pensioenleeftijd mag niet onderschat worden. Sport en beweging werken preventief op de gezondheid, zijn van belang voor de persoonlijke ontwikkeling van het individu en dragen bij aan de sociale cohesie in de samenleving. Een andere doelstelling welke voor het ministerie van OWCS van belang is en een positieve invloed heeft op de economie, is sporttoerisme. Om de doelstellingen ten behoeve van sport en beweging na te streven en nieuwe inzichten te creëren, is netwerken met internationale sportorganisaties ter bevordering en versterking van nationale structuur voor sport, van eminent belang.

“Sports is a wonderful equalizer and a very efficient tool to ensure inclusion. It can certainly place every one a level playing field.”

De Sectoren en Uitvoeringsorganisaties binnen het ministerie van OWCS

Sector Onderwijs en Wetenschap (OW)

De Sector Onderwijs en Wetenschap (OW) draagt zorg voor de uitvoering van het onderwijsbeleid en onderhoudt relaties met de instellingen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het ontwikkeld beleid. De Sector OW is ook verantwoordelijk voor de financiële controle en controle

op de uitvoering van het Onderwijs- en Wetenschapsbeleid. Onder de Sector OW vallen de uitvoeringsorganisaties Onderwijs en Wetenschap (UOW), het Expertisecentrum voor Toetsen en Examens (ETE) en de Dienst Openbare Scholen (DOS).

De UOW is verantwoordelijk voor uitvoering en/of controle en toezien op de uitvoering van Onderwijs en Wetenschap, onderwijsondersteuning, onderwijsvoorziening en onderwijsbekostiging. Het ontwikkelen van heldere relaties met besturen van scholen en instellingen, het ontwikkelen van een gezamenlijke agenda, het maken van resultaatafspraken, bekostiging van de scholen, subsidiëring van de onderwijsstichtingen en het toezien op de uitvoering is van belang voor het bereiken van bovengenoemde visie van het ministerie.

Het ETE is verantwoordelijk voor de onderwijsexaminering en -toetsing binnen het ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport; het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijs door middel van gestandaardiseerde meetinstrumenten op FO, VO en SBO niveau, het objectief en betrouwbaar organiseren en afnemen van examens- : landsexamen, naturalisatie-, internationale- en toelatingsexamens hoger en universitair onderwijs. Ook zal het ETE zich richten op het verder ontwikkelen van de volgtoetsen FO ter waarborging van de kwaliteit van het onderwijs. Het rapporteren over de resultaten en kwaliteit van de centrale examinering en toetsing en het aandragen van aandachtspunten voor beleid en wetswijzigingen. Het waarderen van buitenlandse diploma's op zijn waarde (onderwijsniveau) binnen ons eiland voor eventuele werk- of studiedoeleinden.

De DOS is het Openbare Schoolbestuur waaronder 30 scholen voor Funderend Onderwijs, 6 Scholen voor Speciaal Onderwijs, 13 scholen voor Voortgezet Onderwijs en 1 school voor Secundair Beroeps Onderwijs, Avond Lyceum voor VSBO en HAVO (leergang) en een Opleidingsinstelling voor Openbaar Beroeps Onderwijs in deeltijd (leergang) ressorteren. De DOS streeft naar onafhankelijk financieel en personeel beheer en het bereiken van magnetische scholen.

Sector Cultuur en Sport (CS)

De Sector Cultuur en Sport (CS) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het cultuur-, sport- en educatiebeleid. De controle en het toezien op de uitvoering van voornoemd beleid behoren ook tot de taak van UCS. Het verder ontwikkelen en onderhouden van heldere relaties met besturen van organisaties op het gebied van cultuur, sport en educatie, alsook het ontwikkelen van een gezamenlijke agenda, het maken van resultaatafspraken en toezien op de uitvoering, zijn hierbij van belang.

Inspectie Onderwijs (IO)

Inspectie Onderwijs (IO) is verantwoordelijk voor het houden van toezicht op de naleving van onderwijswetgeving en onderwijsbeleid, het beoordelen van de kwaliteit van onderwijs met behulp van onderzoek en meetinstrumenten. Daarnaast houdt de Inspectie Onderwijs toezicht op het examenbeleid voortgezet onderwijs en onderwijsafsluiting van het secundair beroeps onderwijs, speciaal onderwijs en funderend onderwijs. Voorts rapporteert de Inspectie Onderwijs schriftelijk over de kwaliteit (ook efficiency en effectiviteit) en ontwikkelingen in het onderwijs. Bovendien draagt de Inspectie Onderwijs aandachtspunten aan voor beleid en wetswijzigingen.

Randvoorwaarden

Ten aanzien van de uitvoering en het realiseren van de doelstelling zijn:

- Om ons onderwijsniveau in lijn met de internationale ontwikkelingen te houden en ervoor te zorgen dat de meest compleet mogelijke educatie wordt gegeven die tevens kan garanderen dat jongeren in het onderwijssysteem blijven, is het nodig om o.a. de schooltijden aan te passen en de noodzakelijke voorwaarden te scheppen. Het is cruciaal om een onderwijssysteem te scheppen dat toegankelijk is voor alle kinderen/jongeren en waarin de gebieden van technologie, cultuur, kunst, vaderlandsliefde en sport fungeren als vehikels voor een meer complete educatie en een gezonde ontwikkeling van onze bevolking.
- Tevens moet het onderwijs worden geïnnoveerd om beter te kunnen aansluiten op de behoeften van de arbeidsmarkt en de samenleving.
- Noodzakelijke voorwaarden scheppen ten aanzien van infrastructuur, materiaal en personeel opdat scholen werkelijk modern onderwijs op niveau kunnen geven, meer in het bijzonder gericht op praktische tools. In dit kader moet samenwerking gezocht worden met nationale, regionale en internationale partners.

16 Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
01 Bestuursorganen	• 00 Minister OWCS	• Draagt politieke verantwoordelijkheid voor het handelen en de werkzaamheden van het ministerie
40 Algemeenbeheer OWCS	• 00 Kabinet Minister	• Adviseert en ondersteunt de minister
	• 01 Secretaris Generaal	• Draagt verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering van het ministerie
	• 02 Ministeriële staf	• Ondersteunt het ministerie
	• 04 Beleidsorganisatie	• Draagt zorg voor het voorbereiden en ontwikkelen van strategisch en tactisch beleid, en het monitoren en evaluatie van het beleid
	• 06 UO Uitvoeringsteam Onderwijs en Wetenschap	• Draagt zorg voor kwalitatief, voldoende en toegankelijk onderwijs dat voldoet aan wettelijke vereisten • Draagt zorg voor een pakket aan voorzieningen (subsidie, transport, schoolvervoer, veiligheid op scholen) • Ziet toe op het handhaven, dan wel verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs
	• 07 Openbaar Onderwijs	• Draagt zorg voor het kwalitatief behoud en beheer van de openbare scholen
41 Examenaangelegenheden	• 08 Vergoeding Administratiekosten	• Draagt zorg voor bovenschools management van de bijzondere schoolbesturen (kosten voor directie, onderwijsfunctionarissen en administratief personeel)
	• 00 UO Expertisecentrum voor Toetsen & Examens	• Draagt zorg voor het ontwikkelen, vaststellen en

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
		waarborgen van de kwaliteit van examens en toetsen • Draagt zorg voor het organiseren en afnemen van examens • Draagt zorg voor nationale en internationale diploma-waardering en het erkennen van eerder verworven competenties (EVC)
42 Openbaar Funderend Onderwijs	• 00 Openbaar Funderend Onderwijs	• Draagt zorgt voor voldoende kwalitatieve openbare scholen en een effectief en efficiënt beheer van de openbare scholen voor funderend onderwijs
43 Bijzonder Funderend Onderwijs	• 00 Bijzonder Funderend Onderwijs	• Draagt zorg voor een Effectieve en efficiënte bekostiging en beheer van kwalitatief bijzondere scholen voor funderend onderwijs
44 Openbaar Speciaal Onderwijs	• 00 Openbaar Funderend Speciaal Onderwijs • 01 Openbaar Voortgezet Speciaal Onderwijs	• Draagt zorg voor het aanbieden van kwalitatief passend onderwijs, rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van de leerling
45 Bijzonder Speciaal Onderwijs	• 00 Bijzonder Speciaal Onderwijs	• Draagt zorg voor bekostiging van kwalitatief passend onderwijs beheer, rekening houdend met de mogelijkheden en beperkingen van de leerling
46 Openbaar Voortgezet Onderwijs	• 00 Openbaar VSBO • 01 Openbaar HAVO/VWO • 02 Openbaar Vakonderwijs	• Draagt zorg voor efficiënt en effectief beheer van kwalitatief voldoende scholen voor openbaar voortgezet onderwijs
47 Bijzonder Voortgezet Onderwijs	• 01 Bijzonder HAVO/VWO • 02 Bijzonder VSBO	• Draagt zorg voor een effectieve en efficiënte bekostiging en beheer van kwalitatiefbijzonder voortgezet onderwijs
48 Bijzonder hoger onderwijs	• 00 Universiteit	• Draagt zorg voor kwalitatief hoogwaardig en goed functionerend hoger onderwijs, onderzoek en wetenschapontwikkeling
49 Gemeensch. Uitgaven Onderwijs	• 00 Inspectie Onderwijs • 01 Overige Gemeenschappelijke Uitgaven • 02 Onderwijs Ondersteuning • 03 Onderwijs Vernieuwing	• Draagt zorg voor de waarborging van onderwijskwaliteit, houdt toezicht en ziet toe op handhaving van wet en regelgeving • Rapporteert aan de gemeenschap over de toestand van het onderwijs • Draagt zorg voor een pakket aan voorzieningen (transport, schoolvoeding, veiligheid op scholen). • Creëert randvoorwaarden op het gebied van onderwijsondersteuning • Draagt zorg voor het stimuleren en ontwikkelen van onderwijsvernieuwing

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
50 Overige Onderwijs	• 00 Bijzonder Vakonderwijs • • 01 Bevordering Studie • 02 Openbare Leergangen • 04 Vorming • 05 Overige Uitgaven Onderwijs	• Houdt voldoende bijzonder kwalitatief vakonderwijsaanbod in stand • Draagt zorg voor het bijbrengen van kennis en vaardigheden bij laag opgeleide volwassenen. Draagt zorg voor opleidingen voor kansarmen; leerwerk trajecten / tweede kans onderwijs
51 Cultuur en Sport Algemeen	• 01 UO Uitvoeringsorganisatie Cultuur en Sport	• Draagt zorg voor het in stand houden stimuleren en verbreden van cultuurruitingen en cultuurbeleving en cultuureducatie • Draagt zorg voor voldoende aanbod van voor- en naschoolse educatie
52 Openbaar Bibliotheekwerk	• 00 Bibliotheka Nashonal Kōrsou	• Draagt zorg voor het in stand houden van en stimuleren van het gebruik van de Nationale Bibliotheek als bron van onderwijsvorming, kennis, wetenschap en informatie
53 Sport	• 00 Subsidie en Bijdragen Sport	• Draagt zorg voor het vergroten van het besef van het belang van sport en lichamelijke beweging • Draagt zorg voor gezonde levensstijl en bewegingsonderwijs in de scholen • Draagt zorg voor het verhogen van de actieve sportparticipatie, het verbeteren en uitbreiden van het sportaanbod en het in stand houden van sportfaciliteiten • Draagt zorg voor het bevorderen van sporttoerisme
54 Cultuur	• 00 Subsidie en Bijdragen Cultuur	• Draagt zorg voor het verhogen van de kwaliteit van het aantal voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur • Bevorderen van kunst en cultuur in de scholen • Bevorderen van culturele expressie • Draagt zorg voor de uitwerking van documentatie van het jaar van Ka'i Orgel
55 Oudheidkunde en Musea	• 00 Subsidie Bijdrage Oudheidkunde en Musea • 01 Monumentenbureau	• Draagt zorg voor het behoud en herstel van materieel en immaterieel erfgoed
58 Overig Cultuur en Sport	• 01 Overige Uitgaven Cultuur en Recreatie	• Draagt zorg voor de bescherming en instandhouding van het archeologisch erfgoed • Draagt zorg voor het verhogen van de kwaliteit van het aantal

Functie	Organisatie-eenheden	Doel organisatie-eenheid
		voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur • Draagt zorg voor sportvoorzieningen • Draagt zorg voor de promotie van het belang van sport voor de gezondheid en talentontwikkeling

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01. Bestuursorganen	571.800	572.200	572.600	572.600
40. Algemeen beheer OWS	12.644.500	12.614.200	12.619.700	12.619.700
41. Examen –aangelegenheden	3.709.600	3.721.100	3.733.700	3.733.300
42. Openbaar Fund. Onderwijs	24.322.000	24.334.500	24.337.300	24.337.300
43. Bijzonder Fund. Onderwijs	54.158.900	54.158.900	54.158.900	54.158.900
44. Openbaar Speciaal Onderwijs	8.356.300	8.356.900	8.357.700	8.357.700
45. Bijzonder Speciaal Onderwijs	7.049.600	7.049.600	7.049.600	7.049.600
46. Openbaar Voortgezet onderwijs	36.434.400	36.437.700	36.441.400	36.441.400
47. Bijzonder Voortgezet Onderwijs	51.196.300	51.196.300	51.196.300	51.196.300
48. Bijzonder Hoger Onderwijs	15.494.500	15.514.600	15.536.700	15.536.700
49. Gemeensch. Uitg. Onderwijs	75.396.000	75.593.700	75.811.000	75.811.000
50. Overig Onderwijs	38.402.300	38.599.500	38.783.700	38.783.700
51. Cultuur en Sport algemeen	11.899.500	11.901.900	11.904.600	11.904.600
52. Openbare bibliotheek	-	-	-	-
53. Sport	8.785.900	8.797.700	8.810.700	8.810.700
54. Cultuur	1.718.000	1.718.000	1.718.000	1.718.000
55. Oudheidkunde en Musea	832.000	832.000	832.000	832.000
58. Overig Cultuur en Sport	4.262.900	4.300.900	4.342.600	4.342.600
Totaal:	355.244.400	355.699.641	356.206.441	356.206.441
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
01. Bestuursorganen	-	-	-	-
40. Algemeen beheer OWS	120.000	-	-	-
41. Examenaangelegenheden	470.000	-	-	-
42. Openbaar Fund. Onderwijs	340.000	-	-	-
43. Bijzonder Fund. Onderwijs	-	-	-	-
44. Openbaar Speciaal Onderwijs	227.500	-	-	-
45. Bijzonder Speciaal Onderwijs	-	-	-	-
46. Openbaar Voortgezet Onderwijs	415.000	-	-	-
47. Bijzonder Voortgezet Onderwijs	95.000	-	-	-
48. Bijzonder Hoger Onderwijs	900.000	-	-	-
49. Gemeensch. Uitg. Onderwijs	19.537.100	20.037.100	19.287.100	18.287.100
50. Overig Onderwijs	8.000	-	-	-
51. Cultuur en Sport algemeen	615.000	500.000	100.000	-
52. Openbare bibliotheek	-	-	-	-
53. Sport	5.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
54. Cultuur	1.050.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
55. Oudheidkunde en Musea	-	-	-	-
58. Overig Cultuur en Sport	-	-	-	-
Totaal:	29.284.600	26.537.100	25.387.100	24.287.100

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	546.700	547.100	547.500	547.500
Programmakosten	25.100	25.100	25.100	25.100
Totaal	571.800	572.200	572.600	572.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de personele en materiële lasten ten behoeve van de minister.

Functie 40 Algemeen beheer OWCS

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	10.493.000	10.462.700	10.468.200	10.468.200
Programmakosten	2.151.500	2.151.500	2.151.500	2.151.500
Totaal	12.644.500	12.614.200	12.619.700	12.619.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	120.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	120.000	-	-	-

Deze functie betreft de zorg voor de juridische en beleidskaders op het gebied van onderwijs, wetenschap, cultuur en sport. Hieronder vallen de personele en materiële kosten van de organisatieonderdelen Kabinet van de Minister, de Secretaris generaal en Ministeriële staf, de Beleidsorganisatie, de Sector Onderwijs en Wetenschap, de Uitvoeringsorganisatie Openbaar Onderwijs (DOS) en de beheersorganen van de schoolbesturen van de bijzondere scholen.

Functie 41 Examenaangelegenheden

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	3.709.600	3.721.100	3.733.700	3.733.700
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	3.709.600	3.721.100	3.733.700	3.733.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	470.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	470.000	-	-	-

Deze functie richt zich op de wettelijke en beleidsuitvoerende taken met betrekking tot examenaangelegenheden door de Uitvoeringsorganisatie Expertisecentrum voor Toetsen en Examens (ETE). Voor 2020 wordt naast de reguliere taak voor wat betreft toetsing en examinering, het vervolgtraject van invoering gestandaardiseerde volgtoetsen voor het funderend onderwijs per groepsjaar en per educatiegebied voortgezet om de resultaten en de ontwikkeling van de leerlingen en het onderwijs te kunnen vastleggen/registreren en verbeteren. Verder dienen op grond van de beleidsvernieuwing in de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en kunstvak havo en vwo nieuwe examens voor de betreffende vakken ontwikkeld te worden. Gegeven het beleid van het ministerie wordt rekenonderwijs ook in het VSBO en SBO ingevoerd. In verband hiermee zal de rekentoets in het voortgezet onderwijs ingevoerd worden.

Functie 42 Openbaar Funderend Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	24.332.000	24.334.500	24.337.300	24.337.300
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	24.332.000	24.334.500	24.337.300	24.337.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	340.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	340.000	-	-	-

Deze functie omvat de personele en materiële lasten ten behoeve van het openbaar funderend onderwijs. Het openbaar funderend onderwijs draagt gedeeltelijk zorg voor het primair onderwijs. Verder wordt deze functie gebruikt om de transformatie enachterstand bij de Openbare scholen in te halen.

Functie 43 Bijzonder Funderend Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	3.000	3.000	3.000	3.000
Programmakosten	54.155.900	54.155.900	54.155.900	54.155.900
Totaal	54.158.900	54.158.900	54.158.900	54.158.900
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie omvat de personele en materiële lasten ten behoeve van het bijzonder funderend onderwijs. Het betreft een reëel budget voor het uitbetalen van de door de schoolbesturen separaat gedeclareerde kosten voor toekenning van gratificatie in verband met ambtsjubileum van hun personeel en gratificatie voor werkzaamheden van onderwijskundige en school organisatorische aard.

Functie 44 Openbaar Speciaal Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	8.356.300	8.356.900	8.357.700	8.357.700
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	8.356.300	8.356.900	8.357.700	8.357.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	227.500	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	227.500	-	-	-

Deze functie omvat de personele en materiële lasten ten behoeve van het openbaar speciaal onderwijs.

Functie 45 Bijzonder Speciaal Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	800	800	800	800
Programmakosten	7.048.800	7.048.800	7.048.800	7.048.800
Totaal	7.049.600	7.049.600	7.049.600	7.049.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie omvat de personele en materiële lasten ten behoeve van het bijzonder speciaal onderwijs.

Functie 46 Openbaar Voortgezet Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	35.675.500	35.678.800	35.682.500	35.682.500
Programmakosten	758.900	758.900	758.900	758.900
Totaal	36.434.400	36.437.700	36.441.400	36.441.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	415.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	415.000	-	-	-

Deze functie omvat de personele en materiële lasten ten behoeve van het openbaar voortgezet onderwijs.

Functie 47 Bijzonder Voortgezet Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	200	200	200	200
Programmakosten	51.196.100	51.196.100	51.196.100	51.196.100
Totaal	51.196.300	51.196.300	51.196.300	51.196.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	95.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	95.000	-	-	-

Deze functie omvat de personele en materiële lasten ten behoeve van het bijzonder voortgezet onderwijs.

Functie 48 Bijzonder Hoger Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.026.100	1.046.200	1.068.300	1.068.300
Programmakosten	14.468.400	14.468.400	14.468.400	14.468.400
Totaal	15.494.500	15.514.600	15.536.700	15.536.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	900.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	900.000	-	-	-

Deze functie behelst het zorggebied hoger onderwijs en wordt toegekend als overdracht aan de University of Curaçao, waarbij een deel is bestemd voor de ontwikkeling en uitvoering van onderzoek, wetenschapsontwikkeling en het wetenschapsbeleid.

Functie 49 Gemeenschappelijke uitgaven onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	18.922.700	19.120.400	19.337.700	19.337.700
Programmakosten	56.473.300	56.473.300	56.473.300	56.473.300
Totaal	75.396.000	75.593.700	75.811.000	75.811.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	19.544.100	20.037.100	19.287.100	18.287.100
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	19.544.100	20.037.100	19.287.100	18.287.100

Deze functie heeft betrekking op verschillende kosten. De Inspectie Onderwijs zal zich in 2020 verder richten op de stimulering van kwaliteitsverbetering van alle scholen, in het bijzonder de scholen die extra aandacht vereisen.

Deze functie heeft verder betrekking op personele en materiële lasten van de overheidssubsidie aan de Stichting Onderhoud Scholen (SOS), de Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC), de Sentro pa GuiaEdukashonal (SGE), de Stichting Nascholing Onderwijsgeevenden en Onderwijsondersteunenden Curaçao (SNOOC), FundashonMaterial pa Skol (FMS), FundashonPlanifikashon di Idioma (FPI), Fundashon pa Innovashon den Enseñansa (FIDE) en Stichting Nationale Parken (STINAPA/CARMABI).

Functie 50 Overig Onderwijs

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	9.430.700	9.627.900	9.812.100	9.812.100
Programmakosten	28.971.600	28.971.600	28.971.600	28.971.600
Totaal	38.402.300	38.599.500	38.783.700	38.783.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	8.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	8.000	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de bijdrage van de overheid aan het bijzonder vakonderwijs, de openbare leergangen te weten Kolegio Alejandro Paula Avond Lyceum (KAL) en OSBOD.

Functie 51 Sector Cultuur en Sport algemeen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	3.108.600	3.111.000	3.113.700	3.113.700
Programmakosten	8.790.900	8.790.900	8.790.900	8.790.900
Totaal	11.899.500	11.901.900	11.904.600	11.904.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	615.000	500.000	100.000	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	615.000	500.000	100.000	-

Deze functie omvat de personele en materiële lasten ten behoeve van de Uitvoeringsorganisatie Cultuur en Sport (UCS).

Functie 52 Nationale Bibliotheek

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de subsidie aan de Nationale Bibliotheek “Frank Martinus Arion”. De Nationale Bibliotheek zal omgevormd worden tot een lokaal en centraal informatiecentrum met gelijke toegang voor allen ongeacht leeftijd, sexe, religie, nationaliteit, taal en sociale status. Collecties en diensten moeten zowel alle soorten geschikte media en moderne technologieën omvatten, als traditionele materialen. Het materiaal moet zowel de huidige trends

en evolutie van de samenleving weerspiegelen, als de herinnering aan menselijke inspanningen en onze helden. Centraal staat de ondersteuning voor de leesbevordering, bevordering van lokaal onderzoek en wetenschap, en bijdragen aan de SDG4. Zodoende ressorteert deze begrotingspost onder de Sector Onderwijs en Wetenschap waarbij in samenwerking met de Sector Cultuur en Sport de culturele aspecten zoals de depotplicht en het bevorderen van de 4 kunstgebieden als producten geformuleerd moeten worden. Voor de Nationale Bibliotheek zal worden gewerkt aan benchmarking met internationale bibliotheken, waarbij een traject wordt opgestart ten behoeve van kwaliteitsverbetering om te voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsnormen van UNESCO en het Europees Platform.

Functie 53 Sport

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	603.500	615.300	628.300	628.300
Programmakosten	8.182.400	8.182.400	8.182.400	8.182.400
Totaal	8.785.900	8.797.700	8.810.700	8.810.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	5.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	5.500.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000

Deze functie heeft betrekking op de overheidssubsidie aan de Fundashon Desaroyo Deportivo Kòrsou (FDDK), de Curaçaose Olympische Sport Federatie (FDOK), Curaçao Little League Foundation, Student Sport Federatie en de oprichting van het Nationale Anti-Dopings Orgaan (C-NADO). In de uitvoering wordt rekening gehouden met de KAZAN Action Plan van UNESCO.

Functie 54 Cultuur

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	690.000	690.000	690.000	690.000
Programmakosten	1.028.000	1.028.000	1.028.000	1.028.000
Totaal	1.718.000	1.718.000	1.718.000	1.718.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.050.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	1.050.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000

Deze functie heeft betrekking op structurele en incidentele subsidies, alsook verschillende prijzen die worden uitgereikt op het gebied van cultuur zoals Premio Boeli van Leeuwen en Premio Cola Debrot.

Functie 55 Oudheidkunde en Musea

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	832.000	832.000	832.000	832.000
Totaal	832.000	832.000	832.000	832.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de overheidssubsidie aan de Stichting Nationaal Archeologisch Antropologisch Museum (NAAM), Monumentenzorg en het Curaçaos Museum. Dit ter

bevordering van Nation Building, Sociale Cohesie, Identiteitsontwikkeling, Behoud en bescherming van Materieel en Immaterieel Erfgoed.

Functie 58 Overig Cultuur en Sport

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.963.700	2.001.700	2.043.400	2.043.400
Programmakosten	2.299.200	2.299.200	2.299.200	2.299.200
Totaal	4.262.900	4.300.900	4.342.600	4.342.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

Deze functie heeft betrekking op de subsidie ten behoeve van het op te richten Nationaal Cultuur Instituut, het uitdragen van culturele educatie, het organiseren van culturele evenementen en het promoveren van de nationale identiteit. Verder wordt er van deze post gebruik gemaakt voor activiteiten van de Straatnamencommissie. Verder dient de post voor de normale afschrijving die via het ministerie van Financiën plaatsvinden. De plannen zijn om de taken van de Kas di Kultura te evalueren en te herverdelen en deze via de Sector Cultuur en Sport te realiseren.

Algemene doelstelling

Het ministerie van OWCS richt zich op het creëren van toegankelijk, hoogwaardig en kwalitatief onderwijs met een goede aansluiting en doorstroom van en tussen FO, SO, VSBO, HAVO/VWO, SBO en HO en het verzekeerd en bevordert life long learning.

In het regeerakkoord worden 5 thema's genoemd die speciale aandacht krijgen in deze regeerperiode. In het regeerprogramma worden dezelfde thema's aangehouden als de gebieden waarop activiteiten ontplooid zullen worden om de beoogde visie en resultaten te behalen:

1. Onderwijs, educatie en vorming.
2. Economie en werkgelegenheid.
3. Gezondheid en milieu.
4. Gezin, gemeenschap en veiligheid.
5. Goed bestuur.

Hieronder volgen de outcomes en outputs van de vier beleidsdomeinen van OWCS. In de tabel is eveneens aangegeven bij de verschillende outputs in hoeverre deze uit het Regeerprogramma afkomstig zijn. Daarnaast is bij elke outcome aangegeven bij welk thema dit hoort.

Onderwijs

Outcome 1: Vernieuwing en verbetering van de onderwijsinrichting (1)		
Outputs		Prestatie indicator
1.1	Een integraal, nationaal beleid voor het funderend-, speciaal- en voortgezet onderwijs met daarin de richtlijnen voor de aansluiting is ontwikkeld, vastgesteld en geïmplementeerd (zie regeerprogramma (RP))	Het beleid Richtlijnen De implementatie
1.2	Eindtermen secundair beroepsonderwijs zijn ontwikkeld, aangepast, vastgesteld, geïmplementeerd en worden gemonitord	De eindtermen De monitoring
1.3	Funderend- en Speciaal Onderwijsbeleid is uitgevoerd	Uitvoering
1.4	Leerlijnen voor nog vier educatiegebieden waaronder rekenonderwijs zijn ontworpen, vastgesteld, uitgevoerd, gemonitord en geevalueerd	De leerlijnen De evaluatie
1.5	Uitvoeringsplan Integraal Nationaal- en Onderwijstaalbeleid, waarin de taalniveaus (Papiaments, Nederlands Engels, Spaans) van de verschillende onderwijstypen op elkaar zijn afgestemd (zie RP)	Het uitvoeringsplan
1.6	Beleid en uitvoeringsplan Studiefinanciering/Studeren in de regio is opgesteld (zie RP)	Het beleid
1.7	Het huidige onderwijsbekostigingssysteem is gereviseerd, vastgesteld en geïmplementeerd (zie RP)	Het bekostigingssysteem
1.8	Goede aansluiting en doorstroom tussen FO en VO (vooral VSBO); VSBO en HAVO/VWO/ SBO; HAVO/VWO/ SBO en Hoger onderwijs is zorg voor gedragen en gecontroleerd	De aansluiting Normen en standaarden voor aansluiting
1.9	Verhogen van ouderparticipatie in het onderwijs is geregeld (zie RP)	# ouders die participeren
1.10	Beleid "0-dropout" ter vermindering van schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten is gerealiseerd (zie RP)	Het beleid % schoolverzuim
1.11	Randvoorwaarden leerplicht zijn geïmplementeerd	De randvoorwaarden De mate van implementatie

Outcome 2: Verbetering uitvoering en kwaliteit van het onderwijs (3)		Prestatie indicator
Outputs		

2.1	De wetgeving voor het funderend-, speciaal- en voortgezet onderwijs is ontwikkeld, herzien, geïmplementeerd en wordt gemonitord.	De wetgeving De monitoring
2.2	Wetgeving en kwaliteitsstandaarden ter waarborging van de kwaliteit van het onderwijs worden nageleefd	De naleving (onderzoeken hoe dit gedaan wordt)
2.3	Kwaliteitswaarborging van afsluiting funderend onderwijs, voortgezet onderwijs en aanvullende kwaliteitsborging Secundaire Beroepsonderwijs door middel van valide en betrouwbare centraal eindexamens vsbo, havo, vwo en sbo zijn gegarandeerd	De kwaliteitswaarborging De toetsen De centrale examens
2.4	Afname Landsexamens vsbo, havo, vwo is georganiseerd	De organisatie De frequentie van de afnamen van examens
2.5	Waarderen van buitenlandse diploma's in relatie met de Curaçaose onderwijscontext wordt aangeboden. (Het op de lokale markt aanbieden van waardering van binnenlandse en buitenlandse waardepapieren voor in de Curaçaose onderwijs/markt/context)	# frequentie van de aangeboden waardering
2.6	De ontwikkeling, organisatie en afname van naturalisatietoets is geregeld	De toets # van afname naturalisatie toets
2.7	De ETE organisatie is geoptimaliseerd	De optimalisatie
2.8	Geautomatiseerde en beveiligde infrastructuur	De infrastructuur

Outcome 3: Vernieuwing en verbetering van de manier waarop beslissingen worden genomen in het gehele onderwijsstelsel (1)		
Outputs		Prestatie indicator
3.1	Data wordt verzameld ter gebruik voor besluitvorming bij het onderwijsbeleid	Verzamelde data # soort data # besluiten
3.2	Een optimaal functionerend leerlingvolgsysteem, vanaf de start tot eind van de schoolcarrière van de leerling is in place (zie RP)	Het leerlingvolgsysteem

Outcome 4: Optimalisatie van de leeromgeving (1)		
Output		Prestatie indicator
4.1	Uitvoering van projecten ter verbetering van de infrastructuur ten aanzien van digitalisering (zie RP)	Infrastructuur optimalisatie
4.2	Digitalisering van het onderwijs (Training leerkrachten, infrastructuur, devices en leermiddelen) is in place (zie RP)	De training De infrastructuur De leermiddelen

Outcome 5: Betere kwaliteit van het Hoger Onderwijs (1)		
Output		Prestatie indicator
5.1	Een integraal, nationaal Hogeronderwijsbeleid is ontwikkeld, herzien, vastgesteld en geïmplementeerd (zie RP).	Het beleid De implementatie

Outcome 6: De kans op inzetbaarheid van de burgers van Curaçao op de arbeidsmarkt verhogen (2)		
Output		Prestatie indicator
6.1	Een beleid en voor beroepsonderwijs is ontwikkeld, herzien, vastgesteld en geïmplementeerd (zie RP).	Het beleid De implementatie
6.2	Optimalisatie vakopleidingen (Oprichten van een 'nieuw' opleidingsinstituut voor vakopleidingen, waarbij het programma voor beroepsonderwijs gelinkt zijn aan gerelateerd aan internationale TVET standaarden en de aansluiting tussen voortgezet onderwijs en arbeidsmarkt verbeterd is) (zie RP.)	Nieuwe opleiding optimalisatie

6.3	Verhogen van het aantal jongeren dat de school verlaat met een startkwalificatie	# & % jongeren dat school verlaat met startkwalificatie
-----	--	---

Outcome 7: Een lerende gemeenschap bewerkstelligen(1)		
Output		Prestatie indicator
7.1	Beleid mbt Life Long Learning is ontwikkeld, herzien, geïmplementeerd en gemonitord (zie RP)	Het beleid De implementatie De monitoring

Outcome 8: Brain drain van studenten omzetten in brain gain na afstuderen (2)		
Output		Prestatie indicator
8.1	Het studiefinancieringsbeleid is ontwikkeld, herzien, geïmplementeerd en gemonitord (zie RP)	Het beleid De implementatie De monitoring
8.2	Een overzicht/onderzoek naar Brain drain na afstuderen jongeren in buitenland.Onderzoeksrapportage mbt studeren i/h buitenland en terugkeer	Onderzoeksrapport # jongeren dat terugkeert na studie

Wetenschap

Outcome 9: Een sterke positie verwerven op het gebied van wetenschappelijk onderzoek, zowel op regionaal als internationaal niveau (1)		
Output		Prestatie indicator
9.1	Een uitdagend wetenschapsklimaat dat de innovatieve kracht van Curaçao stimuleert is ontwikkeld en wordt onderhouden(projecten in het kader van wetenschapontwikkeling zullen ingediend worden via kapitaalsuitgaven) (zie RP)	Het wetenschapsklimaat
9.2	Het expliciteren en versterken van wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten op Curaçao	# wetenschappelijk onderzoek
9.3	Netwerken creëren tussen lokale en internationale hoger onderwijsinstellingen (Het verbinden van hoger onderwijs en onderzoek)	# netwerken
9.4	De versterking van de onderzoekscapaciteit van de instellingen voor hoger onderwijs	versterking
9.5	Netwerken creëren tussen lokale en internationale hoger onderwijsinstellingen	# netwerken

Cultuur

Outcome 10: Zorgdragen voor educatie- en vormingsprogramma's aan jongeren van 0 tot 24 jaar ter stimulering van een optimale ontwikkeling voor normen waarden en attitudes (1)		
Output		Prestatie indicator
10.1	Het huidige beleid educatie en vorming is geevalueerd en wordt gemonitord. Het nieuw beleidvoor voorschoolse educatie is ontwikkeld (zie RP)	Het beleid De monitoring
10.2	De kwaliteit van de aangeboden programma's van voor- en naschoolse educatie is gegarandeerd (zie RP)	# aangeboden programma's dat voldoet aan de eisen
10.3	Een goede aansluiting van het curriculum 0-4 jarigen op het funderend onderwijs is op zijn plaats (zie RP).	De aansluiting
10.4	Er is een spreidingsbeleid ten aanzien van de crèches op basis van inwoners met kinderen tussen de 0-4 jaar binnen de vijf rayons(zie RP)	Het beleid

Outcome 11: De bevolking van Curaçao is bewust van zijn historie, heeft hierdoor een hoge mate van eigen trots en eigen waarde en draagt bij aan het conserveren, beschermen en promoveren van ons nationaal materieel en immaterieel erfgoed (1)		
Output		Prestatie indicator
11.1	Er is Beleid ontwikkeld voor een centrale uitvoering van het cultuurbeleid inclusief het museumbeleid en het theaterbeleid.	Het beleid
11.2	Voorbeeld gedrag en het gevoel van patriotisme en nationbuilding wordt gestimuleerd(zie RP)	# programma's die dit doen
Outcome 12: Tenminste 75% van de ingezetenen van Curaçao is op de hoogte van culturele activiteiten die door/ namens het ministerie van OWCS worden georganiseerd (1)		
Output		Prestatie indicator
12.1	75% van de ingezetenen van Curaçao wordt op de hoogte gesteld van culturele activiteiten die door of namens het ministerie worden georganiseerd (culturele agenda), middels verschillende media.	# & % ingezetene dat op de hoogte is
Outcome 13: Alle ingezetenen van Curaçao participeren actief dan wel passief aan culturele activiteiten, teneinde culturele kenmerken te kunnen identificeren, classificeren, erover te kunnen oordelen en het te internaliseren zodanig dat cultureel bewustzijn bewerkstelligd wordt(1)		
Output		Prestatie indicator
13.1	Er zijn jaarlijks minstens 4 nationale vieringen georganiseerd, waarvan minimaal 50% van de ingezetenen actief dan wel passief participeert.	# vieringen # en % participanten
Outcome 14: Ingezetenen van Curaçao zijn in staat om hun cultureel bewustzijn in te zetten op een dusdanige manier dat het leidt tot acceptatie en tolerantie van verschillen, teneinde de sociale cohesie te bevorderen (1)		
Output		Prestatie indicator
14.1	Er zijn specifieke culturele activiteiten georganiseerd waar tenminste 15% van de minder draagkrachtige ingezetenen, ingezetenen boven de 60 jaar en mensen met een beperking aan deelneemt	# culturele activiteiten # en % deelnemers Type deelnemers
14.1	Er is een jaarlijks programma uitgaande van 4 kunstdisciplines (dans, drama, muziek en beeldend) toegankelijk voor alle scholen dat bijdraagt aan de culturele- en identiteitsvorming van de scholieren	# programma's # en % deelnemers
Outcome 15: De groepen die materieel en immaterieel cultureel erfgoed onderzoeken, cultiveren, ontwikkelen en transformeren, zijn geïdentificeerd en worden gestimuleerd bij het in stand houden of vergroten van hun bijdrage hieraan (1)		
Output		Prestatie indicator
15.1	Er is een overzicht (culturele map) met daarin het aantal groepen dat (im)materieel cultureel erfgoed onderzoekt, cultiveert, ontwikkelt en transformeert en de aard van hun activiteiten	De culturele map
15.2	Er wordt jaarlijks een eerbetoon georganiseerd voor mensen die zich verdienstelijk hebben gemaakt op cultureel gebied (zie RP)	Het jaarlijkse eerbetoon
Outcome 16: Het stimuleren van het ondernemerschap van (potentiele) ondernemers in de creatieve industrie t.a.v. het exploiteren van cultuur als economisch product ter verbreding van de diversiteit van de economie (2)		
Output		Prestatie indicator
16.1	Er is een samenwerkingsprotocol inzake structurele samenwerking met MEO voor stimulering en facilitering van ondernemerschap in de creatieve industrie (zie RP)	Het samenwerkingsprotocol

Outcome 17: Het stimuleren van het bewustzijn dat een ieder een product is van de Curaçaose cultuur en dit op een positieve manier uitdraagt, ter bevordering van toerisme en economische ontwikkeling (2)		
Output		Prestatie indicator
17.1	Er is een bewustwordingscampagne dat zowel jongeren als ouderen bewust maakt van hun bijdrage aan cultuur als economisch product	Bewustwordingscampagne Bekendheid met campagne bij jongeren/ouderen

Sport

Outcome 18: Kwalitatief en goed geoutilleerde school-, wijk-, breedte en topsportvoorzieningen die de gezondheid, talentontwikkeling en de actieve en passieve sportparticipatie van de burger stimuleren, verhogen en garanderen (3)		
Output		Prestatie indicator
18.1	Een nieuw sportbeleid voor 2019-2024 is geïmplementeerd (zie RP)	Het sportbeleid De implementatie
18.2	Reorganisatie, exploitatie en onderhoud van sportfaciliteiten en sportterreinen is in place (zie RP)	De reorganisatie De exploitatie Het onderhoud

Goed bestuur

Outcome 19: Ondersteuning en verbetering van bedrijfsvoering (5)		
Output		Prestatie indicator
19.1	Optimaliseren van de Dienst Openbaar Onderwijs, intern en extern beheer is in place (zie RP)	De optimalisatie
19.2	Verzelfstandigen en reorganiseren Dienst Openbaar Onderwijs door het formuleren verzelfstandigings- en reorganisatieplan DOS (zie RP)	Verzelfstandiging

Outcome 20: Verbeteren rechtpositie van het personeel (5)		
Output		Prestatie indicator
20.1	Optimalisering functionering van de leerkrachten (alle onderwijstypen) door uitvoering van het convenant tussen OWCS en SITEK is in place (zie RP)	Convenant Optimalisatie

Vernieuwing en verbetering van de onderwijsinrichting

1.1 Het ontwikkelen, vaststellen en implementeren van een integraal, nationaal beleid voor het funderend-, speciaal- en voortgezet onderwijs waarin de richtlijnen voor de aansluiting worden aangegeven				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1.1.1 Oprichten werkgroep voor het ontwikkelen van het Integraal Onderwijsbeleid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.1.2 Verder ontwikkelen van tweetalig (SPU: Skol Pre Universitario) havo/vwo (KD)	120.000	120.000	120.000	
1.1.3 Werkgroep en klankbordgroepen oprichten om de eindtermen sbo af te ronden.	Apparaatskosten	15.000	15.000	15.000
1.1.4 Het vaststellen van kern- en tussendoelen voor het	Apparaatskosten	20.000	20.000	20.000

funderend- en speciaal onderwijs				
1.1.5 Uitvoering wetgeving Speciaal Onderwijs	Apparaatskosten	10.000	10.000	10.000
1.1.6 Uitvoering erkenning opleidingen / uitgeven van charters				
1.1.7 Uitvoering AGO beleid				
1.1.8 Uitvoering van genderbeleid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.1.9 Uitvoering van schoolveiligheids-beleid	-	-	-	-
1.1.10 Implementeren Mediabeleid	500	500	500	500
1.1.11 Monitoren SDG4	1.652.434	1.652.434	1.652.434	1.652.434
Totaal	1.652.934	1.697.934	1.697.434	1.697.434
1.2 Uitvoering funderend- en speciaal onderwijsbeleid				
1.2.1 Het doen vaststellen van kern- en tussendoelen voor het funderend- en speciaal onderwijs	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.2.2 Evalueren schoolzwemmen en schoolsport*	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.3 Ontwerpen, vaststellen, uitvoeren, monitoren en evalueren van leerlijnen voor nog vier educatiegebieden waaronder rekenonderwijs				
1.3.1 Conferenties en workshop oprichten ter afronding van leerlijnen	2.500	2.500	2.500	2.500
1.3.2 Subsidie voor distributie van de leerlijnen voor de resterende educatiegebieden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.3.3 Beleid voor rekenonderwijs en rekentoets uitvoeren	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal	2.500	2.500	2.500	2.500
1.4 Uitvoeringsplan integraal nationaal- en onderwijstaalbeleid, waarin de taalniveaus (Papiaments, Nederlands Engels, Spaans) van de verschillende onderwijstypen op elkaar zijn afgestemd				
1.4.1 Implementatie nationaal – en onderwijstaalbeleid - oprichten stuurgroep	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.4.2 Taalunie “Papiaments” is opgericht en functioneel				
Totaal	-	-	-	-
1.5 Het reviseren, aanpassen, vaststellen en implementeren van het huidige onderwijsbekostigingssysteem				
1.5.1 Implementatie aangepast bekostigingssysteem	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.5.2 ELK (Additionele kosten GD)	3.359.783	3.359.783	3.359.783	3.359.783
1.5.3 ELK (Leermiddelen KD)	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000
1.5.4 ELK (Uitvoering door FMS)	877.406	877.406	877.406	877.406
Totaal	12.237.189	12.237.189	12.237.189	12.237.189
1.6 Zorgdragen voor en controle uitoefenen op een goede aansluiting en doorstroom tussen fo en vo (vooral vsbo); vsbo en havo/vwo/ sbo; havo/vwo/ sbo en hoger onderwijs				
1.6.1 Scholen zijn voorzien van evidence based en eigentijdse curricula, leerlijnen, instructiematerialen(	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

	kunstvak, geschiedenis en aardrijkskunde), methoden en materialen voor Papiaments (FMS, FPI, ETE)				
1.6.1.1	Ontwikkeling methode KUV (Sazon), GS, AK en M&M (FMS)	400.000	400.000	400.000	400.000
1.6.1.2	Ontwikkeling Taalmethoden Nederlands, vreemde taal en Papiaments (FPI)	898.915	898.915	898.915	898.915
1.6.1.3	Ontwikkelen van methode Taalballon (KD)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.6.2	Controle en handhaving op onderwijsuitvoering	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.6.3	Subsidie aan SSC inclusief Studeren in de regio (SIDR)	20.795.581	20.795.581	20.795.581	20.795.581
Totaal		22.094.496	22.094.496	22.094.496	22.094.496
1.7 Verhogen van participatie in het onderwijs					
1.7.1	Het oprichten van een overkoepelend orgaan /platform ter optimalisering van het functioneren van de oudercommissies (onder begeleiding van SIGE)	42.720	42.720	42.720	42.720
1.7.2	Het oprichten van aan overkoepelend orgaan / platform ter optimalisering van het functioneren van de leerlingenraden (onder begeleiding van SIGE)	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal		57.720	57.720	57.720	57.720
1.8 Uitvoering beleid "0-dropout" ter vermindering van schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten					
1.8.1	Schooltransport	5.291.000	5.291.000	5.291.000	5.291.000
1.8.2	Unit Leerplicht is aangesloten bij de Brancheorganisatie INGRADO en voldoet aan de vastgestelde kwaliteitseisen	-			
1.8.3	Unit handhaving leer- en sociale vormingsplicht is geoperationaliseerd, voldoende geoutilleerd en voorzien van de nodige structuur, wetgeving, controlemechanisme	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
1.8.4	De Leerplichtambtenaren hebben de nodige deskundigheid ter optimale uitvoering van toezicht en begeleidingswerkzaamheden (SIGE)	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
1.8.5	Een amenwerkingsverband tussen leerplicht unit, jeugdreclassering (HALT) en Openbare Ministerie, sector Famile en Jeugd van het ministerie van SOAW en	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten

	Departamentu Salù Hubenil is opgericht				
1.8.6	Onderwijs Schoolveding	601.250	601.250	601.250	601.250
	Totaal	5.892.250	5.892.250	5.892.250	5.892.250
1.9 Implementatie randvoorwaarden leerplicht					
1.9.1	Leerlingregistratiesysteem Leerplicht (KD)	300.000	300.000	300.000	300.000
	Totaal	300.000	300.000	300.000	300.000
1.10 Internationale UNESCO doelstellingen zijn vertaald naar de lokale context op het gebied van onderwijs, wetenschap, cultuur, sport en communicatie					
1.10.1	Vertaling Unesco beleid naar uitvoering in het onderwijs en uitvoeren van projecten en programma's UNESCO activiteiten voor:	10.000	20.000	17.000	25.000
	• expert vergaderingen	8.000			
	• het aantrekken van een stagiaire ter ondersteuning van de commissie voor man and the biosphere	5.000	5.000	5.500	4.375
	• culturele projecten en programma's	5.000	5.000	5.500	2.500
	• co-ratificatie van verdragen	5.000	14.000		
	• voorbereiding viering 10 jarig geassocieerd lid (Internationale conferentie en gedenkpostzegel)	5.000	2.500	2.500	2.500
	• activiteiten en opdrachten in het kader van immaterieel erfgoed	2.000	2.000	8.500	6.250
	• viering lokale en internationale gedenkwaardige dagen	7.000	7.000	10.000	8.875
	• activiteiten ter herdenking van de internationale dag van de moedertaal	5.000	5.500	5.500	3.500
	• stimuleren van scholen om lid te worden van UNESCO Associated Project Network	1.500	1.500	3.500	4.500
	• ondersteunen van vrijwilligers die functioneren als UNESCO vrienden	10.000	5.000	7.500	7.500
	• workshops ter informatie aan organisaties over project proposals van UNESCO	1.500			
	• activiteiten ter ondersteuning van de Curaçao NADO	10.000	7.500	10.000	10.000
	• UNESCO activiteiten en opdrachten in het kader van het Caribbean Sport				

Compass en Netwerk Climate Change voor jongeren				
Totaal	75.000	75.000	75.000	75.000
1.11 Ondersteuning in de vernieuwing van het onderwijs				
1.11.1. Subsidie ten behoeve van onderzoek, advisering en implementatie onderwijs- vernieuwingstrajecten	1.652.434	1.652.434	1.652.434	1.652.434
Totaal	1.652.434	1.652.434	1.652.434	1.652.434

2. Verbetering uitvoering en kwaliteit van het onderwijs

2.1 Ontwikkelen, implementeren, monitoren en herzien van de wetgeving voor het funderend-, speciaal- en voortgezet onderwijs				
2.1.1 OvO ten behoeve van herziening onderwijswetgeving	90.000	60.000	50.000	
2.1.2 Controle op de uitvoering door adviseur consultants UOW	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.1.3 Onderwijsbekostiging (V enV-stelsel)	219.994.174	219.995.874	219.997.674	219.997.674
Totaal	220.084.174	220.055.874	220.047.674	219.997.674
2.2 Wetgeving en kwaliteitsstandaarden ter waarborging van de kwaliteit van het onderwijs worden nageleefd				
2.2.1 Schoolbezoeken uitvoeren	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.2.2 Onderzoek verrichten	3.000	3.000	3.000	3.000
2.2.3 Ontwikkeling, beoordeling, normering, certificering, equivalering, administreren van examens	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.2.4 De staat van het onderwijs en opbrengstkaarten uitgeven	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.2.5 Communiceren met de gemeenschap/informatie verstrekken aan het onderwijsveld en de gemeenschap over de uitvoering en de kwaliteit van het onderwijs	3.000	3.000	3.000	3.000
2.2.6 Inspectie activiteiten (waarmerken diploma's, uitgiften verklaringen, toetsen bevoegdheid)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.2.7 Versterking Inspectieorganisatie / bijwonen CAST	6.830	6.830	6.830	6.830
Totaal	12.830	12.830	12.830	12.830
2.3 Kwaliteitswaarborging afsluiting funderend onderwijs, voortgezet onderwijs en aanvullende kwaliteitsborging Secundaire Beroepsonderwijs door middel van valide en betrouwbare centraal eindtoetsen fo, eindexamens vsbo, havo, vwo en sbo				
2.3.1 Ontwikkeling van toetsen en examens fo en vo: Constructiegroepsleden; 2.3.2 Adviesgroepsleden; Cesuurgroepsleden;	1.021.843	1.021.843	1.021.843	1.021.843

	Vaststellingsleden; Surveillanten; Vertaalleden; Grafische opmaker; Examenproductie en toezichtleden; drukkerij; drukken van examens Nederlandse, Engelse en Papiamentse versie; cesuur- en normvaststelling centraal eindexamens; logistieke- en productie leden; analyse toetskwaliteit, toetsresultaten en rapportage; IT-data verwerking; beoordelingscommissie- leden				
2.3.3	SBO-AKB: beoordeling toetsen SBO	35.000	35.000	35.000	35.000
2.3.4	Organiseren of administreren van examens CXC (Car. Exam. Council)	10.000	10.000	10.000	10.000
2.3.5	Kwaliteitsbevordering Toetsing door het organiseren van training Toetsconstructie voor scholen funderend, voortgezet onderwijs, secundaire beroepsonderwijs	25.000	25.000	25.000	25.000
2.3.6	Voortgang van de leerlingen in het funderend onderwijs peilen door middel van het ontwikkelen van voortgangstoetsing, volgtoetsen. Vooralsnog voor de educatiegebieden, Rekenen en Wiskunde, Taal, Communicatie en Geletterdheid (KD)	370.000	370.000	370.000	370.000
2.3.7	Ondersteuning scholen met nieuwe examens (KD)	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal		1.511.843	1.511.843	1.511.843	1.511.843
2.4 Organisatie en afname landsexamens vsbo, havo, vwo en particuliere examens					
2.4.1	Examencommissie	30.000	30.000	30.000	30.000
2.4.2	Surveillantencommissie	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal		35.000	35.000	35.000	35.000
2.5 Waarderen van buitenlandse diploma's in relatie met de Curaçaose onderwijscontext					
2.5.1	Commissie diploma evaluatie	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal		25.000	25.000	25.000	25.000
2.6 De ontwikkeling, organisatie en afname van naturalisatietoets					
2.6.1	Examencommissieleiden	83.500	104.000	104.000	104.000
2.6.2	Aanmeldingcommissie leden	16.500	16.500	16.500	16.500

2.6.3	Organisatie (zaalhuur, manbewaking, administratieve ondersteuning, materiaal, faciliteiten, consumptie)	100.000	160.400	160.400	160.400
Totaal		200.000	280.900	280.900	280.900
2.7 Optimaliseren van de ETE organisatie					
2.7.1	Digitaliseren processen (KD)	50.000	50.000	50.000	50.000
2.7.2	Ontwerpen en lanceren website	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.7.3	Herinrichten ETE unit (KD)	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal		70.000	70.000.	70.000	70.000

3. Vernieuwing en verbetering van de manier waarop beslissingen worden genomen in het gehele onderwijsstelsel

3.1 Data wordt verzameld ter gebruik voor besluitvorming bij het onderwijsbeleid					
3.1.1	Operationaliseren van de statistical unit en dataverzameling voor het monitoren en verbeteren van het onderwijsrendement / Samenwerken met SSC en CBS voor opzetten onderzoek	30.600	30.600	30.600	30.600
3.1.2	Ontwikkelen van een uitgebreide database vooronderwijswetgeving	24.900	24.900	24.900	24.900
3.1.3	Bijhouden CRESBO Curaçao	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
3.1.4	Uitvoeren onderwijs dialoog	20.000	20.000	20.000	20.000
3.1.5	Monitoringsoverleggen met schoolbesturen en platvormen van alle onderwijstypen	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
Totaal		75.500	75.500	75.500	75.500
3.2 Een optimaal functionerend leerlingvolgsysteem, vanaf de start tot eind van de schoolcarrière van de leerling					
3.2.1	Afstemming tussen het leerlingvolgsysteem van de scholen en het managementinformatie systeem van de beleidsorganisatie	34.800	34.800	34.800	34.800
3.2.2	Digitale Leerlinginformatie of applicatiesysteem is ingevoerd en functioneel (Leerplicht en sociale vormingsplicht)	150.000	150.000	150.000	150.000
Totaal		184.800	184.800	184.800	184.800

4. Optimalisatie van de leeromgeving

4.1 Uitvoering van projecten ter verbetering van de infrastructuur					
---	--	--	--	--	--

4.1.1	Uitvoering project zonnepanelen (KD)	5.500.000	4.500.000	3.750.000	2.750.000
1.1.1.1	Inkomsten project zonnepanelen fase 1	Inkomsten	Inkomsten	Inkomsten	Inkomsten
4.1.2	Subsidie aan SOS voor (achterstallig) onderhoud schoolgebouwen	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
4.1.3	Scholen zijn voorzien van degelijk meubilair (SOS)	200.000	200.000	200.000	200.000
4.1.4	Subsidie aan RedaSosial, incidentele grote aanpassing aan de infrastructuur van de scholen is bewerkstelligd ter optimalisatie onderwijsinfrastructuur (KD)	4.500.000	4.500.000	4.500.000	4.500.000
4.1.5	Subsidieverstrekking aan SIGE voor zorgintensivering: begeleiding van jongeren(SGE)	2.553.224	2.553.224	2.553.224	2.553.224
4.1.6	Project vervanging en aanschaf schoolmeubilair leerlingen, leerkrachten en kantoor (KD)	595.000	595.000	595.000	595.000
4.1.7	Project vervanging en aanschaf waterkoelers scholen (DOS) (KD)	120.000	120.000	120.000	120.000
4.1.8	Project vervanging en aanschaf gymnastiek materiaal voor bewegingsonderwijs (DOS) (KD)	50.000	50.000	50.000	50.000
4.1.9	Project aanschaf luchtkoelapparaten voor alle klaslokalen (DOS) (KD)	100.000	100.000	100.000	100.000
4.1.10	Het uitvoeren van SKOL SALU project, een integraal traject van zorgplan binnen alle DOS scholen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
4.1.11	Aanschaf zwaar materieel zoals keuken-, techniek en hospitality installaties ten behoeve van het praktijkonderwijs bij scholen (KD)	50.000	50.000	50.000	50.000
4.1.12	Verhogen van de veiligheid binnen de DOS-scholen in samenwerking met het Openbaar Ministerie en het ministerie van Justitie (KD)	190.000	190.000	190.000	190.000
4.1.13	DOS laptops/computers en printers, shredders en /scan – kopieermachines met daarbij behorende inkt voor de DOS scholen (KD)	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal		16.158.224	15.158.224	14.408.224	13.408.224
4.2 Digitalisering van het onderwijs (Training leerkrachten, infrastructuur, devices en leermiddelen)					

4.2.1	Implementatieplan en uitvoering van digitalisering onderwijs (KD)	2.727.100	2.727.100	2.727.100	2.727.100
4.2.2	Digitaal beschikbaar stellen van informatie aan publiek (studenten/ouders/voogd) voor de DOS scholen met de link naar bestaande website	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal		2.727.100	2.727.100	2.727.100	2.727.100

5. Betere kwaliteit van het hoger onderwijs

5.1 Het ontwikkelen, vaststellen, implementeren en herzien van een integraal, nationaal hogeronderwijsbeleid					
5.1.1	Definiëring van de positie van UoC in het kader van HO-beleid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.1.2	Herzien LUOC	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.1.3	Uitvoering van HO Beleid en Wetgeving	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.1.4	Bekostiging UoC	14.468.384	14.468.384	14.468.384	14.468.384
5.1.5	Projecten ter verhoging kwaliteit UoC "Overzicht investeringen UoC" (KD)	1.600.000	3.600.000	4.000.000	2.000.000
5.1.6	Aanpassen curriculum LOFO en opvijzelen instroomniveau van studenten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal		16.068.384	18.068.384	18.468.384	16.468.384

6. De kans op inzetbaarheid van de burgers van Curaçao op de arbeidsmarkt verhogen

6.1 Het ontwikkelen, vaststellen, implementeren en herzien van een beleid en voor beroepsonderwijs					
6.1.1	Afronding en uitvoering Beroepsonderwijs Beleid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal					
6.2 Optimalisatie vakopleidingen					
6.2.1	Reorganisatie vakonderwijs en erkennen opleidingen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.2.2	Implementatie Raad voor Onderwijs en Arbeidsmarkt	35.000	35.000	35.000	35.000
6.2.3	Subsidie FEFFIK vakopleidingsinstituut ter uitvoering afbouwtraject	4.438.957	4.438.957	4.438.957	4.438.957
Totaal		4.473.957	4.473.957	4.473.957	4.473.957
6.3 Verhogen van het aantal jongeren dat de school verlaat met een startkwalificatie					
6.3.1	Ontwikkelen en implementeren van zorgplannen op scholen door beleid 'Yuda Skol yuda su Alumno'	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.3.2	Achterstandenbeleid: Implementatie rekenen	192.400	192.400	192.400	192.400

	en leesonderwijs en deskundigheidsbevordering				
6.3.3	Implementatie verbeterplannen en examenprogramma Kunst en Cultuur	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.3.4	Tweede kansonderwijs evalueren en verbeteren: Leerwerktrajecten ter realisering van een optimaal functioneren van SBO1+ (jongeren stromen uit met minimaal een SBO1 diploma)	1.126.090	1.126.090	1.126.090	1.126.090
	Totaal	1.318.490	1.318.490	1.318.490	1.318.490

7. Een lerende gemeenschap bewerkstelligen

7.1 Ontwikkelen, implementeren, monitoren en herzien van beleid mbtLife Long Learning					
7.1.1	Uitvoering Avond Leergangen OSBOD/CAL	2.085.231	2.085.231	2.085.231	2.085.231
7.1.2	Aanbieden van deeltijd opleidingen door de DOS op het niveau van SBO aan jong volwassenen rekeninghoudend met vraag en aanbod op de arbeidsmarkt	Inkomsten	Inkomsten	Inkomsten	Inkomsten
7.1.3	Aanbieden van trainingen op maat aan derden/ bedrijven door de DOS	Inkomsten	Inkomsten	Inkomsten	Inkomsten
7.1.4	Subsidie aan SNOOC voor her-, om en bijscholing van de leerkrachten	1.892.452	1.892.452	1.892.452	1.892.452
7.1.5	Kwaliteitsverhoging, trainingen aan: DOS administratief personeel	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
7.1.6	Nationale Bibliotheek omvormen naar het openbare bibliotheek manifest van Unesco in samenwerking met UOW	3.718.034	3.718.034	3.718.034	3.718.034
	Totaal	7.695.717	7.695.717	7.695.717	7.695.717

8. Braindrain van studenten omzetten in braingain na afstuderen

8.1 Ontwikkelen, implementeren, monitoren en herzien van het studiefinancieringsbeleid					
8.1.1	Uitvoeringbeleid Studiefinanciering	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.2	Uitvoering project studeren in de regio (Nederland)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.3	Onderzoek naar mogelijkheden studiebeurs voor sporters	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.4.	Promotie deelname aan (emigratiebeurs) ter	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

	stimulering terugkeer naar Curacao na aftuderen Promotie- en informatiecampagne in grote studiesteden				
8.2 Onderzoeksrapportage over studeren in het buitenland en terugkeer					
8.2.1	Het creëren van stageplekken binnen de DOSscholen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.2.2	Ontwikkelen stagebeleid en creëren van stageplekken binnen de overheid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.2.3	Organiseren van incentives voor de private sector bij het bieden van stagemogelijkheden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal		-	-	-	-

In het regeerprogramma wordt verwezen naar 5 centrale thema's (zie boven bij beschrijving outcomes) en 15 impacts, te weten:

1. Meer jongeren met een startkwalificatie/ minder schooldropouts.
2. Beter opgeleide bevolking.
3. Kwalitatief goed onderwijs.
4. Betere arbeidskansen voor iedereen.
5. Betere arbeidsomstandigheden.
6. Duurzame economische groei.
7. Betere algemene gezondheid bevolking.
8. Toename mogelijkheden en gebruik hernieuwbare energiebronnen.
9. Duurzaam ecologische klimaat.
10. Minder sociale ongelijkheid.
11. Adequaat voorzieningen-niveau voor zorg- en hulpbehoevenden.
12. Aangename leef- en woonsituatie.
13. Vergroot vertrouwen van de bevolking in de overheid.
14. Vergroot vertrouwen van de bevolking in de toekomst van het land.
15. Vergroot vertrouwen van externen op Curaçao.

Hieronder volgt de samenhang tussen de begroting van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport en de impacts zoals beschreven in het regeerprogramma. Deze wordt per sector beschreven.

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Onderwijs, educatie en vorming zijn drie taken die voor het ministerie van OWCS gewaarborgd dienen te worden ter realisatie van een beter opgeleide Curaçaose bevolking (impact 2).

Gegeven het belang van de 21ste eeuwse vaardigheden voor de toerusting van leerlingen, de invloed van de leeromgeving hierop en de beperkte aandacht hiervoor in het huidige curriculum, dient het Curaçaose onderwijs steeds meer geijkt te worden aan internationale maatstaven, zodat wij als resultaat meer jongeren met minimaal een startkwalificatie en minder “dropouts” bereiken (impact 1). Hiervoor dient meer aandacht besteed te worden aan het verbeteren van de

onderwijskwaliteit. Kwalitatief goed onderwijs wordt bereikt door het naleven van de vastgestelde onderwijsstandaarden met betrekking tot bevoegdheid van de leerkrachten/docenten, schoolcurriculum, rooster, leermaterialen, onderwijstijd en –aanbod en methodes, toetsen en examens (impact 3).

Een betere organisatie van de onderwijsinfrastructuur dient gecreëerd te worden om het onderwijs toegankelijk en aantrekkelijk te maken voor de leerlingen en studenten, zodat zij gestimuleerd worden om een onderwijsprogramma te vinden wat bij hen past (2).

Om de onderwijskwaliteit in stand te kunnen houden en continu te kunnen verbeteren, dient er gewerkt te worden aan het verhogen van kennis en informatie over de onderwijssituatie via onderzoek en dataverzameling. Beleid dient “datadriven” te zijn. Om een beter opgeleide bevolking te realiseren dient er onder andere gewerkt te worden aan een continue stimulering van “lifelong learning”. Heel belangrijk in deze is dat het beroeps- en vakonderwijs verbeterd wordt en de positie van UoC gherdefinieerd wordt en dat onderwijs beter aansluit op de arbeidsmarkt (impact 2).

Samenhang met output en activiteiten

Ter bereiking van een beter opgeleide Curaçaose bevolking dient er aandacht besteed te worden aan de onderwijsinrichting. Hiertoe dient het geaccordeerde VO beleid, AGO beleid, HAVO/VWO beleid en SBO beleid uitgevoerd te worden. De onderwijswetgeving dient ook aangepast te worden op het geaccordeerde beleid met betrekking tot de verschillende onderwijstypen. Om het onderwijsrendement te verhogen dienen de aangepaste kerndoelen, tussendoelen en eindtermen die de nodige kennis, vaardigheden en attitude ontwikkelen die bijdragen aan zowel de aansluiting binnen het schoolsysteem als de aansluiting op de arbeidsmarkt, uitgevoerd te worden. Hierbij zijn ook het introduceren van volgtoetsen in het Funderend Onderwijs en het introduceren van rekenonderwijs, vooral op VSBO en SBO niveau, van belang. Voor het HAVO/VWO is het van belang dat de diploma's aansluiten op lokale, regionale en Nederlandse instituten voor hoger- en wetenschappelijk onderwijs.

Verder zal het ministerie zich richten op het ontwikkelen van voorstellen om de aandacht te vestigen op VSBO/SBO/HAVO/VWO onderwijs dat meer gericht is op de lokale/Caribische context qua taalinstructie (Papiaments of Engels als instructietaal en Nederlands als instructietaal of tweede vreemde taal). Er zal verder gewerkt worden aan de 'HAVO/VWO in het Papiaments' en een Engelstalig experiment.

Daar waar toch jongeren uit het reguliere onderwijssysteem vallen, dient er re-integratie plaats te vinden door het aanbieden van alternatieve trajecten (SBO1+, leerwerktrajecten, FEFFIK, leergangen, opleidingen op maat). Het beleid- en het uitvoeringsplan voor het beroepsonderwijs dienen richtinggevend te zijn in het verbeteringsproces en optimalisering van het nieuwe vakopleidingsinstituut. De versteviging van de zorgstructuren in het onderwijs en het ondersteunen van de zorgteams op de scholen middels de strategie “YudaSkolYudasuAlumno” zullen als een stevig vangnet fungeren voor leerlingen die extra zorg nodig hebben. Ook de groep extra hulp behoevende leerlingen zullen via SGE/FIDE meer ondersteuning krijgen om te voorkomen dat deze groep groter wordt en in het AGO traject resulteren. Het onderwijs staat of valt met de deskundigheid van leraren, hiertoe is continue her- en bijscholing van belang.

Voorwaarden om voornoemde 'outputs' te kunnen bereiken zijn onder andere: het oprichten van de Statistical Unit zodat er data verzameld kan worden om op basis hiervan gefundeerde

beslissingen te nemen, een goed werkend leerlingvolgsysteem waar ook managementinformatie uit kan worden gehaald, het leveren van schooltransport zodat leerlingen zonder problemen de school kunnen bereiken, digitalisering van het onderwijs, de installatie van zonnepanelen, et cetera. Om gelijke kansen op schoolsucces voor iedereen en van jong tot oud na te streven is een gedegen Studiefinancieringsbeleid van eminent belang. Hiermee wordt ook studeren op Curaçao en in de regio gestimuleerd, waardoor de 'brain drain' kan worden omgezet in een 'brain gain'. Tot slot is het gewenst om de wet Enseñansa Liber Kòrsou (ELK) te evalueren om de toegankelijkheid tot het onderwijs te handhaven.

Risico's bij het uitblijven van financiering

Bij het uitblijven van de bekostiging van de operationele doelstellingen die betrekking hebben op het onderwijs zijn de volgende gevolgen te verwachten:

1. Verlaging kwaliteit van het onderwijs.
2. Gedemotiveerde leerkrachten.
3. Verhoging van het aantal vroegtijdige schoolverlaters.
4. Onbekwaam en onbevoegd personeel voor de arbeidsmarkt welke leidt tot vergroting van de "gap" tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.
5. Verhoging in het ontevredenheidsgevoel over ons onderwijssysteem bij de gemeenschap.

Wetenschap

9.Een sterke positie verwerven op het gebied van wetenschappelijk onderzoek, zowel op regionaal als internationaal niveau

9.1 Het ontwikkelen en onderhouden van een uitdagend wetenskapsklimaat dat de innovatieve kracht van Curaçao stimuleert (projecten in het kader van wetenschapsontwikkeling zullen ingediend worden via kapitaalsuitgaven)					
9.1.1	Ontwikkelen van strategisch wetenschap en innovatiebeleid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
9.1.2	Het verhogen van de lokale kennisvoorraad op het gebied van wetenschap	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
9.1.3	De versterking van de onderzoekscapaciteit van de instellingen voor hoger onderwijs	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
9.2 Het expliciteren en versterken van wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten op Curaçao					
9.2.1	Organiseren en structureren van werksessies en overleg tussen hoger onderwijsinstellingen waarbij wetenschapsbeoefening vanaf FO wordt gestimuleerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
9.2.2	Capaciteitsgroei voor het oplossen van wetenschappelijke en technische problemen en nieuwe economische bedrijvigheid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
9.2.3	Vaststellen van beslisdocument voor schuldenproblematiek UoC	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
9.2.4	Subsidie aan Stinapa NME ten behoeve van wetenschap en materiaalontwikkeling	150.870	150.870	150.870	150.870

Totaal	150.870	150.870	150.870	150.870
9.3 Netwerken creëren tussen lokale en internationale hoger onderwijsinstellingen				
9.3.1 Samenwerkingsovereenkomsten en MOU's afsluiten tussen lokale en internationale hoger onderwijsinstellingen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal		-	-	-

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Uitgaande van het 'Kader voor wetenschappelijk beleid en onderzoek' van 2012, zal in samenwerking met de andere ministeries en externe wetenschappelijke instituten gewerkt worden aan het stimuleren van onderzoek ter verkrijgen van informatie in het kader van onderwijs, educatie en vorming.

Samenhang met output en activiteiten

Het beleid dient erop gericht te zijn om studenten te stimuleren om nationale en internationale vraagstukken te onderzoeken met moderne onderzoeksinstrumentaria en methodologiën en zodoende aanbevelingen hiervoor aan te dragen en te publiceren. Er dienen structuren en systemen opgezet te worden zodat kennis en vaardigheden m.b.t. wetenschapsbeoefening binnen het gehele onderwijssysteem vanaf VSE tot en met HO middels een doorlopende leerlijn geïmplementeerd kunnen worden.

Risico's

Zonder wetenschappelijk onderzoek blijven verschillende vraagstukken binnen onze maatschappij op verschillende disciplines onbeantwoord en wordt de dynamiek om inzicht te verschaffen en kennis te ontplooien gestagneerd.

Alle instrumenten bij de operationele doelstellingen met betrekking tot wetenschap hebben een dekking van NAF 350.000. Bij het uitblijven van de financiering voor wetenschap zal er geen invulling worden gegeven aan dit beleidsveld welke een essentieel instrument is voor het ontwikkelen van de verschillende beleidsvelden op ons eiland.

Cultuur

10. Zorgdragen voor educatie- en vormingsprogramma's aan jongeren van 0 tot 24 jaar ter stimulering van een optimale ontwikkeling voor normen waarden en attitudes

10.1 Implementatie, monitoring en evaluatie van het huidige beleid educatie en vorming en ontwikkelen van het nieuw beleid voor voor- en naschoolse educatie				
10.1.1 Ontwikkelen nieuw beleid 2020-2025	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.1.2 Informatie verstrekken aan kindercentra over curriculum en ouderparticipatie (tevens gericht op de vier wijken van het urgentieprogramma)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.1.3 Integratie producten en activiteiten cultuur en sport met educatie, vorming en voor- en naschoolse educatie door samenwerking te creëren	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

10.1.4 Bewustwordingcampagnes voor ouders	35.000	35.000	35.000	35.000
10.1.5 Subsidie aan ODIM ter uitvoering van de kindplaatssubsidie, deskundigheidsbevordering pedagogische medewerkers, implementatie controle en nazorg van het curriculum Kaleidoscoop en ontwikkeling van creativiteit, vroegtijdige onderkenning en signalering voorschoolse educatie (in samenwerking met alle betrokken ministeries en instanties voor onderstand trekkers) Het creëren van educatie en recreatie voor kinderen en jongeren 0 tot en met 24 jaar door het stimuleren van een brede schoolprincipe bij het FO en activiteiten voor jongeren van het VO Ondersteuning geven aan sociaal maatschappelijke hulpvragen van kinderen en jongeren	7.943.898	7.943.898	7.943.898	7.943.898
10.1.6 Meldpunt/kinderbescherming	140.000	140.000	140.000	140.000
10.1.7 Communicatieplan om de gemeenschap te informeren over de activiteiten en versterken van de ouderparticipatie Informatieverstrekking ter verhoging van de participatie aan VSE	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.1.8 Het afronden van en oriënteren op de mogelijkheid van uitbreiding blauwdruk Multifunctionele ruimte te FUIK conform community/bredeschoolconcept, in meerdere wijken (KD)	500.000	500.000	100.000	100.000
10.1.9 Subsidie voor multifunctionele faciliteit te Lagun ter facilitering van activiteiten met betrekking tot educatie, vorming, recreatie en sport	30.000	30.000	30.000	30.000
10.1.10 Het organiseren van het sociaal vormende traject in samenwerking met Militie voor risicojongeren 18 – 24 jaar	431.000	431.000	431.000	431.000
10.1.11 Implementatie van educatieprogramma's ter stimulering van "Orange Economy" onder jongeren 12-24 jaar	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

10.1.12	Subsidie aan Bos di Hubentut ter uitvoering van het product Jeugd Parlement	100.000	100.000	100.000	100.000
10.1.13	Interministeriële samenwerking met ministerie SOAW ter stimulering van de participatie van kinderen en jongeren van onderstandtrekkers aan voor- en naschoolse educatie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.1.14	Zorgdragen voor trainingen voor jongeren (FAJ)	260.000	260.000	260.000	260.000
10.1.15	Subsidie aan JCC voor het ondersteunen van educatieve programma's (Scouting)	267.000	267.000	267.000	267.000
Totaal		9.706.898	9.706.898	9.706.898	9.706.898
10.2 Garanderen van de kwaliteit van de aangeboden programma's voor voor- en naschoolse educatie					
10.2.1	Aankoop auto en pickup tbv Handhaving van de wet op kinderopvang (KD)	100.000	60.000	40.000	
10.2.2	Proces belopen Inventariseren, registreren, licentie uitgeven en accrediteren van de crèches belopen/ inventarisatie kwaliteit kinderopvang/ (tevens voor de vier wijken van het urgentieprogramma)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.2.3	Ontwikkelen en uitvoeren activiteiten gericht op fysieke ontwikkeling in voorschoolse educatie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.2.4	Interministeriële samenwerking met de ministeries SOAW, Justitie, GMN en VVRP ter bevordering van handhaving en toezicht	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.2.5	Vergunningen verstrekken	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.2.6	Ontwikkelen van wet- en regelgeving voor gastouderopvang	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.2.7	Ontwikkelen van wet- regelgeving voor naschoolse educatie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal		100.000	100.000	100.000	100.000
10.3 Zorgdragen voor een goede aansluiting van het curriculum 0-4 jarigen op het funderend onderwijs					
10.3.3	Dataverzameling door het ministerie ter bewerkstelling van de aansluiting of ter evaluatie van het Certificeringsproces van de pedagogische medewerkers	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

10.4 Spreidingsbeleid hanteren van de crèches op basis van inwoners met kinderen tussen de 0-4 jaar binnen de vijf rayons. Het spreidingsbeleid is een instrument om te voldoen aan de vraag naar kinderopvang binnen de rayons en niet het oprichten van crèches naar willekeur					
10.4.1	In samenwerking met CBS dataverzameling en prognose voor de behoefte aan opvang van 0-4 jarigen binnen de wijken van Curaçao	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal		0	0	0	0

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Educatie en vorming dienen de onderwijsactiviteiten te complementeren door non-formele educatie. Het ministerie van OWCS draagt zorg voor het feit dat kinderen aan een voor- of naschoolse educatie programma participeren ter ondersteuning van de mogelijkheden om zich maximaal te ontplooiën. Deze programma's beogen optimale kansen aan te bieden voor maatschappelijke vorming en levenssucces dat leidt tot een beter bestaan voor individuen en uiteindelijk voor een betere samenleving. De kwaliteit van voor- en naschoolse educatie bepaalt het relatieve schoolsucces van de leerling in het FO. Het voorkomt zittenblijven en de ophoping van leerachterstanden. Hierdoor zal het speciaal onderwijs zich kunnen beperken tot die leerlingen die werkelijk hiervoor in aanmerking komen.

De Sector Cultuur en Sport richt zich op het stimuleren van jonge kinderen en jongeren tot leren, zodat ze zonder achterstand hun schoolopleiding kunnen beginnen of afronden. Dit betekent dat er aandacht wordt besteed aan het implementeren van een curriculum voor voor- en naschoolse educatie en aan competenties van crècheleidsters en leiders van de naschoolse educatie.

Samenhang met output en activiteiten

Bij de implementatie van het beleid van voor- en naschoolse educatie zullen de producten geconcentreerd worden onder de uitvoering van een centraal orgaan. Voor het verhogen van de efficiëntie binnen het voor- en naschoolse educatieveld is gewerkt aan het centraliseren van de ondersteunende activiteiten oftewel het oprichten van dit centraal orgaan; Organisashon pa Desaroyo Integral di Mucha (ODIM). Informatiecampagnes zullen worden gehouden ter informatieverstrekking en bewustwordingsprocessen via mediacampagnes voor de gemeenschap, echter voornamelijk voor de ouders en de instituten die op deze vlakken opereren. Het beleid zal voor een deel gericht zijn op het verstrekken van subsidies aan ouders ter ophoging van de participatie van de kinderen aan een programma van voor- en naschoolse educatie. Hierbij zal er samengewerkt worden met het ministerie van SOAW. Het beleid met als speerpunten ophoging participatie, implementatie Kaleidoscoop, gezonde financiële situatie van 8 ex-gesubsidieerde instellingen en aanpassing wetgeving zal herhaaldelijk geëvalueerd moeten worden zodat er voldoende data ter aanpassing van het beleid aanwezig zijn.

In verschillende buurten zoals Fuik, Lagun en Montaña zal gewerkt worden aan het creëren en stimuleren van positieve vrijetijdsbesteding door educatie, vorming, cultuur en sport en het optimaliseren van het gebruik van verschillende locaties welke hiervoor bedoeld zijn zoals het gebouw te Mgr. Julio Henriquez en recreatiecentrum te Lagun.

Voor wat betreft de controle op de kwaliteit van de voor- en naschoolse educatieprogramma's wordt de afdeling ITH en C ten behoeve van de inspectie op deze programma's versterkt met trainingen en materialen welke de bedrijfsvoering effectiever en efficiënter zullen maken. De

trainingsplatform zal zorgdragen voor het implementeren van het curriculum welke gehanteerd dient te worden in de voorschoolse educatie instituten en zal zorgdragen voor het trainen en coachen van leiders op dit gebied.

Risico's

Het niet financieren van de activiteiten op voor- en naschoolse educatie kan het volgende als consequentie hebben:

- er kan niet in voldoende mate gewerkt worden aan de voorbereiding van het kind tot een stabiel entree in het funderend onderwijs;
- onvoldoende kansen tot de talentvorming van kinderen na schooltijd op educatieve, cultureel expressieve, recreatieve en sport aspecten;
- verhoging van de ontsporingsfactoren;
- verhoging van risico jongeren.

11 De bevolking van Curaçao is bewust van haar historie, heeft hierdoor een hoge mate van eigen trots en eigen waarde en draagt bij aan het conserveren, beschermen en promoveren van ons nationaal materieel en immaterieel erfgoed

11.1 Beleidsontwikkeling voor een centrale uitvoering van het cultuurbeleid inclusief het museumbeleid en het theaterbeleid				
11.1.1 Uitvoering, monitoring en evalueren van het implementatieproces van het cultuurbeleid (app)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
11.1.2 Bewaking van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de subsidies (app)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
11.1.2 Het doorontwikkelen van en nationaal cultuur instituut	2.299.180	2.299.180	2.299.180	2.299.180
11.1.4 Nationaal theater (KD)	2.500.000	4.750.000	5.000.000	5.000.000
11.1.5 Ontwikkelen van literatuur en lesprogramma's rondom historie en erfgoed	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal	4.799.180	7.049.180	7.299.180	7.299.180
11.2 Stimuleren van voorbeeld gedrag en het gevoel van patriotisme en nationbuilding				
11.2.1 Straatnamencommissie (165801.4464)	28.860	28.860	28.860	28.860
11.2.2 Uitreiking Kruis van verdiensten (2 juli)	35.000	35.000	35.000	35.000
11.2.3 Uitreiking Prijs Boeli van Leeuwen	35.000	35.000	35.000	35.000
11.2.4 Uitreiking Prijs Cola Debrot	35.000	35.000	35.000	35.000
11.2.4 Uitreiking Prijs Broertje Marshall	35.000	35.000	35.000	35.000
11.2.6 Bewustwordingscampagnes creëren	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal	218.860	218.860	218.860	218.860

12. Tenminste 75% van de ingezetenen van Curaçao is op de hoogte van culturele activiteiten die door of namens het ministerie van OWCS worden georganiseerd

12.1 75% van de ingezetenen van Curaçao wordt op de hoogte gesteld van culturele activiteiten die door of namens het ministerie worden georganiseerd (culturele agenda), via verschillende media				
12.1.1 Cultureel Agenda ontwikkelen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

12.1.2 Content creëren voor Pidi Boka, Benta en Mi rais app	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal				

13. Alle ingezetenen van Curaçao participeren actief dan wel passief aan culturele activiteiten, om culturele kenmerken te kunnen identificeren, classificeren, erover te kunnen oordelen en het te internaliseren zodanig dat cultureel bewustzijn wordt bewerkstelligd

13.1 Er zijn jaarlijks minstens 4 nationale vieringen georganiseerd, waarvan minimaal 50% van de ingezetenen actief dan wel passief participeert				
13.1.1 Herdenking Dia di Bandera (2 juli)	225.000	225.000	225.000	225.000
13.1.2 Herdenking Dia di Outonomia	35.000	35.000	35.000	35.000
13.1.3 Herdenking 30 mei 1969	30.000	30.000	30.000	30.000
13.1.4 Herdenking Internationale dag van de Moedertaal (Dia internashonal di Lenga Materno) (21 februari) en overige activiteiten in samenwerking met Unesco	55.000	55.000	55.000	55.000
13.1.5 Herdenking afschaffing van de slavernij (1 juli 1863)	35.000	35.000	35.000	35.000
13.1.6 Seu	175.000	175.000.00	175.000	175.000
13.1.7 Carnaval inclusief publieke voorlichting en bijdrage branding partners	618.000	618.000	618.000	618.000
Totaal	1.173.000	1.173.000	1.173.000	1.173.000

14. Ingezetenen van Curaçao zijn in staat om hun cultureel bewustzijn in te zetten op een dusdanige manier dat het leidt tot acceptatie en tolerantie van verschillen, teneinde de sociale cohesie te bevorderen

14.1 Er zijn specifieke culturele activiteiten georganiseerd waar tenminste 15% van de minder draagkrachtige ingezetenen, ingezetenen boven de 60 jaar, mensen met een beperking aan deelneemt				
14.1.1 Commissie instellen voor onderzoek naar het bewustzijn van cultuur onder de ingezetenen van Curaçao	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
14.1.2 Strategien ontwikkelen om de cultuurparticipatie van de minder draagkrachtige ingezetenen, ingezetenen boven de 60 jaar en mensen met een beperking te verhogen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
14.1.3 Programma's ontwikkelen in het kader van Unesco verdragengericht op de minder draagkrachtige ingezetenen, ingezetenen boven de 60 jaar en mensen met een beperking	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
14.1.4 Programma's ontwikkelen in het kader van Unesco verdragen gericht op de drop outs	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
14.1.5 Festival Un Kanto Pa Kòrsou	43.000	43.000	43.000	43.000
14.1.6 Subsidie aan Cultureel Centrum Curaçao te	200.000	200.000	200.000	200.000

ondersteuning van de toegankelijkheid van muziek en tekenlessen				
Totaal	243.000	243.000	243.000	243.000
14.2 Er is een jaarlijks programma uitgaande van 4 kunstdisciplines (dans, drama, muziek en beeldend) toegankelijk voor alle scholen dat bijdraagt aan de culturele- en identiteitsvorming van de scholieren				
14.3.1 Programma's ontwikkelen in samenwerking met de Nationale Cie. Unesco, in het kader van Unesco verdragengericht op de schoolgaande jeugd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
14.3.2 Programma's ontwikkelen in samenwerking met de Nationale Commissie Unesco in het kader van de diverse nationale vieringen en herdenkingen gericht op de schoolgaande jeugd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal				

15. De groepen die materieel en immaterieel cultureel erfgoed onderzoeken, cultiveren, ontwikkelen en transformeren, zijn geïdentificeerd en worden gestimuleerd bij het in stand houden of vergroten van hun bijdrage hieraan

15.1 Er is een overzicht (culturele map) met daarin het aantal groepen dat (im)materieel cultureel erfgoed onderzoekt, cultiveert, ontwikkelt en transformeert en de aard van hun activiteiten				
15.1.1 Culturele kaart ontwikkelen (Mapa kultural)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
15.1.2 Programma's ontwikkelen om de bewustwording te vergroten met betrekking tot materieel en immaterieel erfgoed gericht op alle groepen die cultureel erfgoed onderzoeken, ontwikkelen en cultiveren	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
15.1.3 Alle groepen die immaterieel cultureel erfgoed onderzoeken, cultiveren, ontwikkelen en transformeren rapporteren jaarlijks hun resultaten in het kader van de uitvoering van het verdrag van immaterieel erfgoed	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
15.1.4 Subsidie aan Monumentenzorg voor het in stand houden van en educatie op het gebied van materieel en immaterieel cultureel erfgoed (monumenten)	147.000	147.000	147.000	147.000
15.1.5 Subsidie aan Curaçaos Museum voor het in stand houden van en educatie op het gebied van materieel en immaterieel cultureel erfgoed (kunst)	185.000	185.000	185.000	185.000
15.1.6 Subsidie aan het Nationaal Archeologisch en Antropologisch Museum (NAAM) voor het in stand	500.000	500.000	500.000	500.000

houden van en educatie op het gebied van materieel en immaterieel cultureel erfgoed (artefacten)				
Totaal	832.000	832.000	832.000	832.000

16. Het stimuleren van het ondernemerschap van (potentiële) ondernemers in de creatieve industrie voor het exploiteren van cultuur als economisch product ter verbreding van de diversiteit van de economie

16.1 Er is een samenwerkingsprotocol inzake structurele samenwerking met MEO voor stimulering en facilitering van ondernemerschap in de creatieve industrie				
16.1.1 Incidentele subsidies ter stimulering van de creatieve sector	100.000	100.000	100.000	100.000
16.1.2 Organiseren handelsmissie voor Carifesta 2021	50.000	50.000	50.000	50.000
16.1.3 Voorbereiding handelsmissie Carifesta 2021	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
16.1.4 Bewustwordingscampagnes creëren voor ondernemerschap in de creatieve industrie	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
Totaal	150.000	150.000	150.000	150.000

17. Het stimuleren van het bewustzijn dat een ieder een product is van de Curaçaose cultuur en dit op een positieve manier uitdraagt, ter bevordering van toerisme en economische ontwikkeling

17.1 Er is een bewustwordingscampagne die zowel jongeren als ouderen bewust maakt van hun bijdrage aan cultuur als economisch product				
17.1.1 Programma's ontwikkelen gericht op het verhogen van de participatie met betrekking tot de bijdrage aan de Curaçaose cultuur als product ter bevordering van toerisme	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
17.1.2 Uitvoering geven aan internationale samenwerkingsverbanden	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
17.1.3 Het aanleggen van een infrastructuur op basis van een samenwerking tussen scholen en kunstinstellingen, om vooropleidingen te ontwikkelen waardoor de doorstroom van talenten naar kunstvakopleidingen gefaciliteerd en geprofessionaliseerd wordt	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
17.1.4 Stimuleren van kunst als beroepskeuze door kennismakingsprogramma's in de scholen via subsidies verstrekken aan organisaties welke deze doelstelling dragen	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten

17.1 Er is een bewustwordingscampagne die zowel jongeren als ouderen bewust maakt van hun bijdrage aan cultuur als economisch product				
17.1.5 Het structureren en professionaliseren van de algemene lokale infrastructuur ter bevordering van de kwaliteit van kunstuitingen	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
17.1.6 Het verhogen van het kwalitatieve en kwantitatieve (toegepaste) kunstaanbod, om de internationale positie van lokaal (toegepast) kunstaanbod te versterken en mogelijkheden voor internationale samenwerking en financiering te bewerkstelligen	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
Totaal				

Samenhang met de centrale thema's en impacts

Cultuur geeft, net als onderwijs, mogelijkheden tot maximale ontplooiing en biedt optimale kansen op maatschappelijke vorming en succes. Hiervoor streeft het cultuurbeleid naar het organiseren van een herkenbare, identificeerbare en toegankelijke cultuurparticipatie voor de bevolking en het stimuleren van cultuuruitingen binnen en buiten het onderwijs die het bewustwordingsproces ter waardering van onze nationale identiteit stimuleren. Dit leidt tot een versterking van een positief zelfbeeld bij individuen en uiteindelijk bij het totaal van de samenleving. Met het cultuurbeleid wordt beoogd het culturele bewustzijn en de participatie aan cultuuruitingen te bevorderen en daarmee bij te dragen aan natievorming door de ontwikkelde of te ontwikkelen literatuur, historie, kunst, exposities, lesprogramma's, musea, antropologie/archeologie en evenementen voor zowel inwoners als bezoekers.

Samenhang met output en activiteiten

Er is een nieuw cultuurbeleid met daarin verwerkt een museum- en theaterbeleid. Hiernaast worden mogelijkheden gecreëerd voor cultuuruitingen en bewustwordingsprocessen welke onze culturele identiteit versterken. Een nationaal cultuurinstituut is van eminent belang in deze ontwikkeling. Onze Nationale Bibliotheek speelt ook een belangrijke rol in het creëren van een nationale identiteit, educatie en vorming van onze bevolking. Cultuureducatie is wezenlijk en essentieel bij het ondersteunen van het onderwijsproces. Een taak als alfabetisering is hierbij zeer belangrijk te noemen. Om het algemeen culturele bewustzijn bij de bevolking te stimuleren worden de doelstellingen welke beoogd worden door UNESCO ook meegenomen in het vervaardigen en implementeren van beleid. Doelgerichte culturele mediacampagnes vormen daar een belangrijk deel hiervan. Een samenwerking met de economische sector is hierbij essentieel. Met cultuur wordt ook de toeristische sector gestimuleerd.

De verschillende prijsuitreikingen op cultureel gebied worden beschouwd als inspiratiemomenten voor de gehele bevolking om vooruit te streven naar een betere Curaçao. De voorbeeldfuncties in gedrag, attitude en vorming worden gestimuleerd en versterkt welke benodigd zijn bij nation building.

Risico's bij het uitblijven van financiering

Bij het uitblijven van financiering krijgt particulier initiatief de overhand met als gevolg commercialisering en afname in toegankelijkheid voor de bevolking.

Sport

18. Kwalitatief en goed geoutilleerde school-, wijk-, breedte en topsportvoorzieningen die de gezondheid, talentontwikkeling en de actieve en passieve sportparticipatie van de burger stimuleren, verhogen en garanderen

18.1 Implementeren van een nieuw sportbeleid voor 2019-2024				
18.1.1 Uitvoering van het sportbeleid op het gebied van: - Anti doping - Schoolsport en beweging - Uitzending van federaties van verschillende sporttakken en internationale ontwikkelingen - Breedtesport - Topsport • Topsporters als rolemodel • Waarderingsactiviteiten voor topsporters • Benoemen van sportambassadeurs - Sporttoerisme Uitvoering bestemmingsplan Faciliteiten en voorzieningen Subsidie aan FDDK - realiseren van goed geoutilleerde voorzieningen op scholen en wijken, wijkssport en competitie tussen wijken organiseren, stimuleringsactiviteiten gericht op participatie vrijwilligers en sportleiders in wijken	6.329.612	6.329.612	6.329.612	6.329.612
18.1.2 Subsidie aan FDOK voor de ondersteuning van federaties, bonden, verenigingen	1.196.700	1.196.700	1.196.700	1.196.700
18.1.3 Subsidie aan Curaçao Little League Foundation	207.895	207.895	207.895	207.895
18.1.4 Subsidie aan Student Sport Federation	148.200	148.200	148.200	148.200
18.1.5 Subsidie tbv National Anti-Doping Organization	50.000	50.000	50.000	50.000
18.1.6 Incidentele Subsidies	250.000	250.000	250.000	250.000
Totaal	8.182.407	8.182.407	8.182.407	8.182.407
18.2 Reorganisatie exploitatie en onderhoud sportfaciliteiten en sportterreinen (KD)				
18.2.1 Investeren sport faciliteiten (Menssana) KD	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
18.2.2 Feasibility study ivm modernisering SDK Complex	50.000			
18.2.3 Restaureren van andere sportfaciliteiten onder beheer van UCS en FDDK	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
18.2.4 Aanleg kunstgras overheidsvelden in beheer van andere sportorganisaties	3.458.136			

Totaal	7.508.136	4.000.000	4.000.000	4.000.000
---------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Samenhang met centrale thema's en impact

Vanuit het ministerie van OWCS wordt veel belang gehecht aan het waarborgen van onderwijs, educatie en vorming. Sport levert een substantiële bijdrage hieraan en versterkt de discipline, het doorzettingsvermogen, de empathie, de wilskracht, gezonde competitie en gezondheid welke essentiële waarden zijn voor een gezonde levensstijl en een gezonde samenleving. Daarnaast draagt sport bij aan nation building, bevordert het de sociale cohesie en stimuleert dit de identiteitsontwikkeling (impact 7).

Zorgdragen voor voorzieningen op het gebied van sport verhogen het besef van het belang van sport voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van individuen, maar ook voor de samenleving in totaliteit. Op school en in de gemeenschap moeten er programma's worden aangeboden die deze visie ondersteunen en een bijdrage leveren aan een betere algemeen gezondheid van de bevolking.

Samenhang met output en activiteiten

Het nieuwe sportbeleid richt zich op kadervorming door het trainen van sportleiders en leerkrachten, het optimaliseren van het curriculum voor bewegingsonderwijs, sport en recreatie in de wijken, topsport en een gezonde levensstijl ter bevordering van de algemene gezondheid van de bevolking. Ook zal er verder gewerkt worden aan het exploreren van de mogelijkheden om in aanmerking te komen voor een Olympische erkenning.

Verder zullen de activiteiten schoolsport en schoolzwemmen geëvalueerd worden om een beter beeld te vormen van de wijze waarop de bevordering van bewegingsonderwijs plaats dient te vinden op scholen. Curaçao kent veel sporttalenten die verder gestimuleerd dienen te worden door het verstrekken van studiefinanciering. Een betere aansluiting van zowel breedte- , school- als topsport zal bijdragen aan een gezondere samenleving, nation building en naamsbekendheid van onze natie.

Risico's

Indien de financiering van het beleidsveld sport uitblijft, zal deze de volgende gevolgen hebben:

- het niet structureel kunnen werken aan het bewustwordingsproces betreffende een gezonde levensstijl;
- mogelijke verhoging in de ziektekosten;
- mogelijke problemen obesitas;
- het ontstaan van onduidelijkheid omtrent structuur van subsidies en bijdragen aan sportorganisaties;
- afwezigheid van lichamelijke opvoeding.

19. Ondersteuning en verbetering van bedrijfsvoering

19.1 Optimaliseren van de Dienst Openbaar Onderwijs, intern en extern beheer				
19.1.1 Implementatie reorganisatie en positionering DOS	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten	Apparaatkosten
19.1.2 Werkbezoeken en wervingstrajecten onderwijs-	-	-	-	-

personeel in het buitenland				
19.1.3 Verbeteren van de vaardigheden voor wat betreft rapportage, adviezen en procesverbaal	-	-	-	-
19.1.4 Training en deskundigheidsbevordering	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-
19.2 Verzelfstandigen en reorganiseren Dienst Openbaar Onderwijs door het formuleren verzelfstandigings- en reorganisatieplan DOS				
19.2.1 Reorganisatieplan voor de positionering van DOS	-	-	-	-
19.2.2 Optimaliseren van centraal inkoop	-	-	-	-
Totaal				

20. Verbeteren rechtpositie van het personeel

20.1 Optimalisering functionering van de leerkrachten (alle onderwijstypen) door uitvoering van het convenant tussen OWCS en SITEK				
20.1.1 Werkgroep schaarste; beroep leerkracht aantrekkelijk maken, aanpassen beloningssysteem				
20.1.2 Uitvoeren Convenant Arbeidsomstandigheden	10.023.820	10.023.820	10.023.820	10.023.820
Totaal	10.023.820	10.023.820	10.023.820	10.023.820

Ondersteuning Bedrijfsvoering

5.4 Activiteiten ter ondersteuning van de bedrijfsvoering Beleid				
1. Personeelskosten	8.989.480	8.989.480	8.989.480	8.989.480
2. Huisvesting, onderhoud en electra	2.136.403	1.672.300	1.672.300	1.672.300
3. Afschrijvingen	23.989.000	24.479.700	24.986.500	24.986.500
4. Overige kosten ter ondersteuning bedrijfsvoering	7.437.219	7.389.619	7.397.319	7.296.819

Ministerie Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Visie

Het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (SOAW) streeft naar een samenleving die optimaal sociaal ontwikkeld en gevormd is. In deze samenleving wordt aan iedere burger de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan het sociaal en arbeidsleven en om zich verantwoordelijk te voelen voor het welzijn van de gemeenschap.

Missie

Een liefdevol, beschermde en stimulerende leefomgeving creëren door:

- het bijstaan van de burger tijdens de opvoeding en de gelegenheid bieden zich te ontwikkelen en te participeren in de samenleving;
- het bewustmaken van iedere burger van zijn verantwoordelijkheden en de voordelen van duurzaam samenleven;
- het bevorderen van een positieve gezins- en wijkomgeving;
- het duurzaam verhogen van het aantal werkenden;
- het na (doen) leven van relevante wetgeving en internationale verdragen.

17 Ministerie Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Functie:	Organisatieeenheden:	Doel organisatieeenheid:
01 Bestuursorganen	00 Minister	Draagt politieke verantwoordelijkheid voor het handelen van zijn ambtenaren
60 Algemeen beheer SOAW	00 Kabinet Minister	Adviseert en ondersteunt de minister
	01 Inspectie Arbeidsvoorwaarden, -veiligheid en -omstandigheden	Realiseert: inspectie, toezicht, handhaving, controle en opsporing van juridische arbeidsvoorwaarden; handhaving Veiligheidslandsverordening en -besluiten I, II en III onderzoek naar bedrijfsongevallen, regulatie arbeidsomstandigheden, controle op kwaliteit, kwantiteit, normen inz. zorg aan kwetsbare groepen controle op rechtmatigheid bijstand
	en Maatschappelijke zorg en sociale voorzieningen	Is eindverantwoordelijk voor de bedrijfsvoering binnen het ministerie
	02 Secretaris generaal	Ondersteunt minister, secretaris generaal en management team
	03 Ministeriële staf	Draagt zorg voor voorbereiding en ontwikkeling van strategisch beleid
	05 Beleidsorganisatie	
61 Bijstand verlening – Beleidsveld Sociale Zorg	00 Uitvoeringsorganisatie (UO) Regiokantoren/ UO Bedrijfsvoering Regiokantoren Sociale Zorg	Draagt zorg voor: materiële hulpverlening aan kwetsbare groepen Draagt zorg voor: een evenwichtige sociale zekerheid en sociale rechtvaardigheid

Functie:	Organisatieeenheden:	Doel organisatieeenheid:
	02 Maatschappelijke Zorg 03 Elektra- en watersubsidie 04 UO Bedrijfsvoering en Kwaliteitszorg 05 Bureau Mediation	het adviseren en ondersteunen van gesubsidieerde instellingen (bejaardeninstellingen, opvanghuizen, FKP) bij het opzetten en uitvoeren van sociale activeringsprogramma's en projecten het aanbieden van nood- en crisis opvang aan risicogroepen/slachtoffers Draagt zorg voor het bevorderen van burgerparticipatie Draagt zorg voor het toegankelijk maken van basisvoorzieningen voor de min- en onvermogende Draagt zorg voor verhoging kwaliteit zorgproducten en externe dienstverlening Draagt zorg voor het creëren van gemeenschapszin door het toepassen van Mediation bij conflict beslechting en restorative practices bij herstel van relaties
62 Werkgelegenheid	01 UO Uitvoeringsteam Arbeid Bedrijfsvoering Arbeid De Klantenservice De Juridische afdeling Ontslagafhandeling 04 Sociale werkplaatsen	Streeft naar het verhogen van de arbeidsparticipatie graad, en het optimaliseren van arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden Werft bedrijven die arbeid(re)integratietrajecten beschikbaar stellen om jongeren op de arbeidsmarkt voor te bereiden en hierna te plaatsen Registreert werkzoekenden en vacatures voor matching Bedrijvenregistratie, werk boeken, arbeidstijdregistratie, interne controle Afhandeling van klachten van werknemers en hun werkgevers. Kostenloze Rechtsbijstand Afhandeling van bezwaarschriften en alle andere juridische zaken Een aanzet geven om verouderde arbeid-gerelateerde wetgeving te evalueren en met werkbare voorstellen te komen In nauwe samenwerking met de Tripartite ontslagcommissie rekening houdend met de wet- en regelgeving Ondersteunt de sociale werkplaats via subsidieverlening en houdt toezicht op de naleving van de subsidie-afspraken
63 Maatschappelijke Begeleiding en Advies	00 Maatschappelijke Opbouw en Begeleiding 01 Jeugdzorg 03 UO Bedrijfsvoering en Kwaliteitszorg	Draagt zorg voor: het versterken van families/ kwetsbare groepen vorming/ontwikkeling van jongeren/jongvolwassenen Draagt zorg voor hulpverlening en opvang aan kwetsbare jeugdigen (en hun families) Draagt zorg voor: begeleiding en bescherming van (kwetsbare) families

Functie:	Organisatieeenheden:	Doel organisatieeenheid:
		bevordering van gelijke behandeling van burgers onder andere door het naleven van internationale verdragen het bieden van in- en extern kwalitatief hoogwaardige dienstverlening het bekwamen, ontwikkelen en bevorderen van de deskundigheid van het personeel
64 Sociaal cultureel Jeugd- en Jongerenwerk	00 Jeugdwerk	Draagt zorg voor vorming en ontwikkeling van jongeren
65 Bejaardenoorden	00 Subsidiebijdragen Bejaardenoorden	Draagt zorg voor indicering van subsidies aan bejaardenoorden en adequate woon- en leefomgeving huisvesting voor ouderen Registratie van nieuwe aanmeldingen en plaatsingen Handhaving en toezicht over plaatsingen
66 Landsbemiddelaar	01 Bureau Landsbemiddelaar	Bewaakt, handhaaft, bevordert en herstelt de arbeidsrust en -vrede in de private (en semioverheid) sector
68 Overige Sociale Voorzieningen Maatschappelijke Dienstverlening	03 Overige uitgaven SOAW	Dekt in het bijzonder de door min- en onvermogen te betalen huur aan FKP (individuele subsidies) Draagt bij aan het onderhoud van overheidswoningen

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	1.138.500	1.125.900	1.125.900	1.125.900
60 Algemeen Beheer	10.010.500	9.988.500	9.988.500	9.988.500
61 Bijstandverlening	75.197.100	75.116.400	75.116.400	75.116.400
62 Werkgelegenheid	7.252.500	7.131.500	7.131.500	7.131.500
63 Familie en Jeugd	16.426.800	16.193.500	15.143.500	14.253.500
64 Sociaal cultureel, jeugd- en jongerenwerk	75.000	75.000	75.000	75.000
65 Bejaardenoorden	13.740.600	13.740.600	13.740.600	13.740.600
66 Landsbemiddelaar	770.400	770.400	770.400	770.400
68 Overige Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening	8.002.700	8.002.700	8.002.700	8.002.700
Totaal:	132.614.100	132.144.500	131.094.500	130.194.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	20.000	-	-	-
60 Algemeen Beheer	120.000	-	-	-
61 Bijstandverlening	3.608.000	-	-	-
62 Werkgelegenheid	45.000	-	-	-
63 Familie en Jeugd	45.000	-	-	-
64 Sociaal cultureel, jeugd- en jongerenwerk	-	-	-	-
65 Bejaardenoorden	2.000.000	-	-	-
66 Landsbemiddelaar	40.000	-	-	-
68 Overige Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening	5.000.000	-	-	-
Totaal	10.878.000	-	-	-

Bovenstaande kosten worden onderstaand per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

Functie 01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	750.900	750.900	750.900	750.900
Programmakosten	387.600	375.000	375.000	375.000
Totaal	1.138.500	1.125.900	1.125.900	1.125.900
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	20.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	20.000	-	-	-

Functie 60 Algemeen Beheer Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	9.585.500	9.563.500	9.563.500	9.563.500
Programmakosten	425.000	425.000	425.000	425.000
Totaal	10.010.500	9.988.500	9.988.500	9.988.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	120.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	120.000	-	-	-

Functie 61 Bijstandverlening

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	73.276.200	73.195.500	73.195.500	73.195.500
Programmakosten	1.920.900	1.920.900	1.920.900	1.920.900
Totaal	75.197.100	75.116.400	75.116.400	75.116.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	3.608.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	3.608.000	-	-	-

Functie 62 Werkgelegenheid

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.516.700	2.395.700	2.395.700	2.395.700
Programmakosten	4.735.800	4.735.800	4.735.800	4.735.800
Totaal	7.252.500	7.131.500	7.131.500	7.131.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	45.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	45.000	-	-	-

Functie 63 Familie en Jeugd

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	6.091.200	5.857.900	4.807.900	3.907.900
Programmakosten	10.335.600	10.335.600	10.335.600	10.335.600
Totaal	16.426.800	16.193.500	15.143.500	14.243.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	45.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	45.000	-	-	-

Functie 64 Sociaal, cultureel, jeugd en jongerenwerk

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	75.000	75.000	75.000	75.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	75.000	75.000	75.000	75.000

Kapitaaldienst	2020	2021	2022	
Apparaatskosten	-	-	-	
Programmakosten	-	-	-	
Totaal	-	-	-	

Functie 65 Bejaardenoorden

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	13.740.600	13.740.600	13.740.600	13.740.600
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	13.740.600	13.740.600	13.740.600	13.740.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	
Apparaatskosten	2.000.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	2.000.000	-	-	-

Functie 66 Landsbemiddelaar

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	730.400	730.400	730.400	730.400
Programmakosten	40.000	40.000	40.000	40.000
Totaal	770.400	770.400	770.400	770.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	
Apparaatskosten	40.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	40.000	-	-	-

Functie 68 Overige Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.002.700	1.002.700	1.002.700	1.002.700
Programmakosten	7.000.000	7.000.000	7.000.000	7.000.000
Totaal	8.002.700	8.002.700	8.002.700	8.002.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	
Apparaatskosten	5.000.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	5.000.000	-	-	-

De doelstellingen van het ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn zijn verbonden aan haar beleidsthema's en dus aan haar kerntaken. Dat wil zeggen dat over het algemeen haar outcomes gelijk blijven door de jaren heen. Bijgevolg heeft dit ministerie ook voor 2020 onderstaande thema's en outcomes.

Beleidsthema's

1. Sociale innovatie en internationaal (verdragen).
2. Kwaliteitsstandaarden lokale plaatsingen.
3. Grensoverschrijdend risicogedrag.
4. Bevolkingsbeleid.
5. Gezonde leefstijl SOAW intern.
6. SOAW implementatiemechanisme.
7. Financiële inclusie.
8. Activering en bestrijding van achterstanden.
9. Implementeren Nationaal Plan Bestrijding Geweld tegen Kinderen/Jongeren en Huiselijk en Relationeel Geweld.
10. Sociale infrastructuur en leefbaarheid.
11. Samenlevingsopbouw.

12. "Decent Work Plan".
13. Preventie bij kwetsbare risicogroepen.
14. Innovatie op de arbeidsmarkt.
15. Stimuleringsmaatregelen.

Outcomes 2020 (Algemene doelstelling)

1. Bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van bestuur, besluitvorming en publieke Dienstverlening.
2. Bijdragen aan meer naleving van arbeidswetten en -regelgeving door bedrijven, en aan een betere kwaliteit in de sociale zorg.
3. Bijdragen aan een betere kwaliteit van leven van slachtoffers van mensenhandel.
4. Bijdragen aan de oplossing van uitdagingen met betrekking tot immigranten.
5. Bijdragen aan de fysieke en mentale gezondheid van medewerkers van SOAW.
- 6A. Bijdragen aan betere dataverzameling en -verwerking bij het ministerie van SOAW.
- 6B. Bijdragen dat kwetsbare groepen een adequaat zorgaanbod krijgen.
7. Bijdragen dat minder mensen te maken hebben met (acute) problematische schulden.
8. Bijdragen dat het aanbod van voorzieningen aansluit op de behoeftes van hulpvragers.
9. Bijdragen aan veilige gezinssituaties.
10. Bijdragen dat relatief minder burgers in armoede leven.
11. Bijdragen aan effectieve en veilige opvoedingssituaties.
12. Bijdragen aan meer arbeidsrust en -vrede.
13. Bijdragen dat mensen met een beperking beter worden bediend.
14. Bijdragen aan een betere afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.
15. Bijdragen dat werknemers met betrekking tot de pensioengerechtigde leeftijd beter worden bediend.
16. Bijdragen dat medewerkers van SOAW kunnen werken in een adequate werkomgeving.

BELEIDSTHEMA 1. SOCIALE INNOVATIE EN INTERNATIONAAL (VERDRAGEN)

1. Bijdragen aan verbetering van de kwaliteit van bestuur, besluitvorming en publieke dienstverlening

1.1 Voldoen aan internationale verdragen en versterken participatie burgers				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
1.1.1 Het equiperen van de verdragsinformatie en -uitvoeringsdesk 176005.4211	15.000	15.000	15.000	15.000
1.1.2 Vervolgen met Planchi solidario 176003.4339	15.000	15.000	15.000	15.000
1.1.3 Uitvoering en implementatie van het Internationaal Verdrag Rechten van het Kind (IVRK) platform (Taskforce Interlandelijke Kinderrechten) 176300.4339	188.300	188.300	188.300	188.300
1.1.4 Uitvoering en implementatie van het Internationaal Verdrag Rechten van het Kind (IVRK) Nationaal platform 176301.4403	395.400	395.400	395.400	395.400
1.1.5 Het organiseren van crisisopvang voor ongedocumenteerden uit Venezuela 176003.4468	-	-	-	-
Totaal	613.700	613.700	613.700	613.700

Samenhang met output en activiteiten

In 2020 zal de verdragsinformatie en –uitvoeringsdesk worden geëquipeerd met archiveringsbenodigdheden en kantoorapparatuur ten behoeve van het nakomen van rapportageverplichtingen van internationale verdragen. De prioriteiten voor 2020 in deze zijn het Vrouwenverdrag (CEDAW) (Commission on the Status of Women, Beijing 25+) en het voortzetten van de ‘Plenchi solidario’ in het kader van eerherstel en verzoening met betrekking tot het slavenverleden van Curaçao.

Overige verdragen waarover de helpdesk zich zal blijven buigen zijn het Maritiem verdrag, het internationaal verdrag voor de Rechten van het Kind, International Labour Organization (ILO) rapportages en overige mensenrechtenverdragen waarover Curaçao moet rapporteren.

Wat betreft het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) vervolgt het ministerie van SOAW met uitvoering geven aan het Nationaal platform IVRK in het kader van dit verdrag.

Volgens het landsbesluit dat in 2019 getekend is door de vijf uitvoerende ministers, zal het Nationaal Platform IVRK haar taken ook in 2020 uitvoeren. Hieronder vallen onder meer het maken van een actieplan en implementeren van de uitgewerkte werkplannen binnen de vier uitvoerende ministeries.

Het ministerie van SOAW vertegenwoordigt Curaçao in de Interlandelijke Taskforce Kinderrechten die ressorteert onder het bovengenoemde Nationaal Platform. Deze Taskforce is belast met het bevorderen van de samenwerking binnen het Koninkrijk ten aanzien van kinderrechten en het naleven van de kinderrechten in de Caribische delen van het Koninkrijk. Er zijn maandelijkse vergaderingen.

Uitgaande van het mandaat uit de Memory of Understanding (MoU) dat in november 2018 getekend is door bewindvoerders van de landen in het Koninkrijk zal dit traject worden vervolgd. Hieronder vallen onder meer het maken van een actieplan, het verzorgen van deskundigheidsbevordering, het voeren van het secretariaat en het verrichten van onderzoek. Met het oog op mogelijke rampen valt het Emergency Support Function 7 (ESF7) zoals opvang, bed, bad, brood, sociaalmaatschappelijke zorg onder het ministerie van SOAW. Echter, de eindverantwoordelijkheid voor het aangaan van verplichtingen ten behoeve van rampen valt onder de Directie Risicobeheersing en Rampenbeleid van het ministerie van Algemene Zaken. Dit geldt ook voor een eventuele crisisopvang ten behoeve van ongedocumenteerde Venezolanen.

BELEIDSTHEMA 2. KWALITEITSSTANDAARDEN LOKALE PLAATSINGEN

2. Bijdragen aan meer naleving van arbeidswetten en regelgeving door bedrijven, en aan een betere kwaliteit in de sociale zorg

2.1 Het bereiken van betere arbeidsomstandigheden en –voorwaarden, en een betere kwaliteit in de sociale zorg				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
2.1.1 Het voeren van controles op de naleving van arbeidswet- en regelgeving 176001.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

2.1.2 Het voeren van controles in de maatschappelijke zorg 176001.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.1.3 Het voeren van controles op rechtmatigheid bijstand 176001.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.1.4 Het verrichten van onderzoek bij bedrijfsongevallen 176001.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.1.5 Het houden van informatiecampagnes 176001.4378	43.290	25.000	25.000	25.000
2.1.6 Opleiding & Training 176001.4334	19.800	19.800	19.800	19.800
2.1.7 Reis en Verblijfskosten 176001.4341	34.000	34.000	34.000	34.000
2.1.8 Kantoorapparatuur 176001.4922	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	117.090	98.800	98.800	98.800

Samenhang met output en activiteiten

Het Inspectieapparaat houdt toezicht op de naleving van arbeidswet- en regelgeving op het gebied van (juridische) arbeidsvoorwaarden en (fysieke) arbeidsomstandigheden. Ook voert het ministerie inspecties naar de kwaliteit, kwantiteit en normen voor de zorg aan kwetsbare groepen. en op de rechtmatigheid van bijstand.

De inspectiefunctionarissen dienen hiertoe hun kennis en vaardigheden op peil te brengen en houden, via trainingen op alle deelgebieden. Om op efficiënte wijze om te gaan met de schaarse middelen hiervoor, zonder aan de kwaliteit van de inspectiewerkzaamheden te tornen, en tegelijkertijd dekking van alle deelvakgebieden te garanderen, worden jaarlijks steeds een beperkt aantal functionarissen naar trainingen afgevaardigd.

Tevens dient het inspectie apparaat een ondersteuningssysteem te onderhouden dat de nodige management informatie genereert.

Het proces om te komen tot verlening van subsidies wordt in 2020 verder aangescherpt met behulp van de subsidieverordening van 2016. Zie voor nadere informatie ten aanzien van genoemd proces, Beleidsthema 6B.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Het bereiken van betere arbeidsomstandigheden, -voorwaarden en een betere kwaliteit in de sociale zorg	Jaarlijks worden bij controles procentueel minder overtredingen geconstateerd ten aanzien van de inspectiegebieden

BELEIDSTHEMA 3. GRENDOVERSCHRIJDEND RISICOGEDRAG

3. Bijdragen aan een betere kwaliteit van leven van slachtoffers van mensenhandel

3.1 Het opvangen van slachtoffers van mensenhandel				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
3.1.1 Het instellen van een stichting ten behoeve van slachtoffers van mensenhandel 176002.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
3.1.2 Het verlenen van subsidie aan de stichting ten behoeve van slachtoffers van mensenhandel 176303.4683	212.500	212.500	212.500	212.500
Totaal	212.500	212.500	212.500	212.500

Samenhang met output en activiteiten

Uit onderzoek blijkt dat op Curaçao een groeiend aantal jongeren in de prostitutie terechtkomt. Het ministerie van SOAW was voornemens om in 2019 een stichting in te stellen (dan wel bij een bestaande stichting in te kopen) die zou moeten zorgen voor crisisopvang van telkens minimaal vijf jonge slachtoffers (onder 30 jaar) van mensenhandel. In 2019 is dit echter niet van de grond gekomen. Echter, jonge vrouwen zijn wel opgevangen. In 2020 zal het ministerie structureel jonge slachtoffers van mensenhandel opvangen in de vorm van begeleid wonen. In deze opvang moet gespecialiseerde zorg worden gegeven aan de doelgroep. Met gespecialiseerd wordt hier bedoeld dat er rekening wordt gehouden met de sector (bijvoorbeeld in de horeca of in agrarische sector) waarin de slachtoffers worden gevonden. Afhankelijk daarvan wordt de zorg op maat gegeven. Het ligt in de bedoeling om ter besparing van kosten in overleg met FKP een overheidswoning geschikt te maken voor dit doeleinde en vervolgens deze woning te huren van de FKP. De stichting zal subsidie ontvangen om de crisisopvang professioneel te leiden. In dit verband is er in 2018 naar gestreefd om deskundigheid te vergaren in samenwerking met het ministerie van Justitie. In samenwerking met het ministerie van Justitie zal beveiliging van de opvang worden geregeld.

BELEIDSTHEMA 4. BEVOLKINGSBELEID

4. Bijdragen aan de oplossing van uitdagingen met betrekking tot immigranten

4.1 Niet gedocumenteerde kinderen (Output)				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
4.1.1 Het ontwikkelen van een ketenaanpak voor de integrale zorg van niet gedocumenteerde kinderen 176005.4468	15.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
4.1.2 Het inventariseren van knelpunten in de zorg voor niet gedocumenteerde kinderen 176005.4468	5.000	Apparaats kosten	Apparaats kosten	Apparaatskosten
4.2 Afstemming Landsverordening arbeid vreemdelingen en Landsverordening toelating en uitzetting				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
4.2.1 Nieuwe aanpassingen aan het beleid op basis van bestaande wetten ten gevolge van de dynamische ontwikkelingen op het gebied	2.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

van de Changing World of Work 176005.4468				
Totaal	22.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

Samenhang met output en activiteiten

Uit onderzoek is gebleken dat nog niet in kaart is gebracht hoe zorg verleend wordt aan niet gedocumenteerde kinderen, terwijl vanuit de hulpverlening opgemerkt wordt dat deze groep substantieel is. In 2020 zal, mede met het oog op de Venezuela problematiek, door externen geïnventariseerd worden hoe groot de doelgroep is ten einde te komen tot een ketenaanpak om die zorg te verbeteren.

Met betrekking tot gewenste en ongewenste arbeidsmigratie naar Curaçao, zullen er in 2020 eventueel nieuwe wetswijzigingen worden voorgesteld ten gevolge van de dynamische ontwikkelingen op het gebied van de Changing World of Work.

BELEIDSTHEMA 5. GEZONDE LEEFSTIJL SOAW INTERN

5. Bijdragen aan de fysieke en mentale gezondheid van medewerkers van SOAW

5.1 Het bereiken van een gezondere werkomgeving voor medewerkers				
Activiteiten en kostensoorten	2020	2021	2022	2023
5.1.1 Voortzetten project 'Bo salú prioridat #1' 176303.4468	50.000	50.000	50.000	50.000
5.1.2 Voortzetten traject om te komen tot ergonomische inrichting werkplekken 4921	105.000	105.000	105.000	105.000
5.1.3 Verbruik Goederen en Diensten 4211 tot en met 4229, 4331, 4334, 4335, 4336, 4337, 4351, 4352, 4354, 4355, 4356, 4357	3.194.253	3.194.253	3.194.253	3.194.253
Totaal	3.349.253	3.349.253	3.349.253	3.349.253

Samenhang met output en activiteiten

Het project 'Bo Salú, Prioridat #1' is in 2018 gestart en omvat verschillende activiteiten ter bevordering van de gezondheid (op het werk) van de werknemer van SOAW. Voortdurende blootstelling aan de problemen van anderen (vooral voor front office medewerkers) verhoogt namelijk de kans op secundaire trauma's bij de ambtenaren. Ter ondervanging hiervan worden er bijvoorbeeld informatiesessies gehouden inzake gezonde leefstijl ten behoeve van het personeel SOAW in samenwerking met ARBO. Ook wordt periodiek de 'Marshe di salú' georganiseerd voor het personeel van SOAW, worden bewegingsactiviteiten gepland en worden supermarkttours gehouden ten behoeve van het personeel van SOAW.

Het personeel kan een keuze maken uit de activiteiten en krijgt informatie, tips en handvatten aangereikt over alle aspecten inzake 'Holistische gezondheid'.

Een personeelsvereniging wordt opgericht met de speciale taak om het projectplan uit te schrijven en uit te voeren.

In de volgende jaren zal dit traject verdeeld worden over alle uitvoerende sectoren van het ministerie. Een ander traject in dit kader is het werken aan de verbetering van ergonomische werkplekken voor het personeel van SOAW. Een ergonomisch ingerichte werkplek zorgt ervoor dat werknemers in een goede lichaamshouding hun werk kunnen doen. Het project 'Ergonomische inrichting werkplek SOAW personeel' is een meerjarenplan dat gefaseerd wordt uitgevoerd. De eerste fase van het project in 2018, omvatte de organisatie van voorlichting sessies voor het personeel. Medewerkers worden hierdoor in staat gesteld om hun werk optimaal te verrichten. Dat wil zeggen: zo efficiënt mogelijk en zonder gezondheidsklachten en/of veiligheidsrisico's. De tweede fase is in 2019 niet opgepakt maar in 2020 zal een volledige ergonomische inspectie van de werkplek van het personeel van SOAW plaatsvinden, waarbij rekening gehouden wordt met afmetingen van alle bureaustoelen en tafels, lichtintensiteit, technische- en ventilatiesystemen. Tot slot, worden op grond van een totaal plan, de nodige vervangingen aangebracht, met het doel de werkplek ergonomisch verantwoord te maken.

Beloning voor werk is een voorwaarde voor arbeidsproductiviteit en arbeidssatisfactie. Hier zijn internationale normen voor. Ook de aanwezigheid van een adequate infrastructuur/gezonde werkomgeving is zowel volgens lokale als internationale normen (bijvoorbeeld de International Labour Organisation, ILO) van groot belang voor werknemers. Uitgaande van deze normen wordt door SOAW zorggedragen dat alle medewerkers op degelijke wijze zijn gehuisvest en dat de tools aanwezig zijn om het werk naar behoren te verrichten.

In 2020 vervolgt het ministerie met de implementatie van een renovatieprogramma voor de SOAW gebouwen in verband met de verdere verbetering van de luchtkwaliteit, brand-, vlucht- en gebruiksveiligheid. Dit wordt uitgevoerd op kosten van de verhuurder.

BELEIDSTHEMA 6. SOAW IMPLEMENTATIE MECHANISME: INTERNE KWALITEIT

6A. Voortgaan met dataverzameling en –verwerking bij het ministerie van SOAW

6A.1 Het bereiken van betere registratie van klanteninformatie				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
6A1.1 SLA voor service gerelateerd aan het registratiesysteem iSOAW 176003.4372	105.000	105.000	105.000	105.000
Totaal	105.000	105.000	105.000	105.000

Samenhang met output en activiteiten

Het ministerie van SOAW maakt gebruik van het registratiesysteem iSOAW om cliënten te registreren en te volgen. Hiermee worden tevens de werkprocessen van het ministerie gedigitaliseerd. Vanaf 2020 wordt het regulier ingezet voor alle registratiewerkzaamheden, voor de online koppeling met stakeholders ten behoeve van doorlopende opschoning van de bijstands- en werkzoekendenbestanden, (waarover later meer), en ook voor het uitdraaien van managementrapportages per sector. Te zijner tijd worden per sector Service Level Agreements (SLA's) afgesloten voor service gerelateerd aan de voor hen relevante modules van iSOAW.

BELEIDSTHEMA 6. SOAW IMPLEMENTATIEMECHANISME: SUBSIDIEBELEID EN OVERDRACHTEN

6B. Bijdragen dat kwetsbare groepen een adequaat zorgaanbod krijgen

6B.1 Het verlenen van subsidies en het doen van overdrachten				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
6B1.1 Inzet van externen ten behoeve van subsidiebeleid 176003.4379	50.000	50.000	50.000	50.000
6B1.2 Inzet van externen ten behoeve van subsidiebeleid 176102.4379	25.000	25.000	25.000	25.000
6B1.3 Inzet van externen ten behoeve van subsidiebeleid 176201.4379	25.000	25.000	25.000	25.000
6B1.4 Inzet van externen ten behoeve van subsidiebeleid 176301.4379	25.000	25.000	25.000	25.000
6B1.5 Het voeren van controles op rechtmatigheid bijstand ¹⁵ 176001.4211	-	-	-	-
6B1.6 Het verlenen van subsidie aan de stichting ten behoeve van slachtoffers van mensenhandel ¹⁶ 176303.4683	-	-	-	-
6B1.7 Het verlenen van subsidie ten behoeve van voorschoolse educatie van kinderen van bijstandsgerechtigden ¹⁷ 176102.4683	-	-	-	-
6B1.8 Het verlenen van subsidie voor water en elektra ¹⁸ 176103.4611	-	-	-	-
6B1.9 Het verlenen van subsidies aan bejaarden ¹⁹ 176500.4405	-	-	-	-
6B1.10 Het verlenen van subsidies aan tehuizen voor dak- en thuislozen ²⁰ 176102.4404	-	-	-	-
6B1.11 Het doen van overdracht aan FKP ten behoeve van huursubsidies ²¹ 176102.4611	-	-	-	-
6B1.12 Het verlenen van subsidies ter voortzetting van het werk van de opgezette wijkraden ²² 176102.4683	-	-	-	-
6B1.13 Het verlenen van subsidies voor opvang van jeugd en jongeren ²³ 176301.4683	-	-	-	-
6B1.14 Het verlenen van subsidies ten behoeve van overige stichtingen ²⁴ 176303.4683	-	-	-	-
6B1.15 Het verlenen van subsidies aan stichtingen ter toeleiding naar werk ²⁵ 176201.4684	-	-	-	-
6B1.16 Het verlenen van subsidie aan de SEFBA ²⁶ 176102.4684	-	-	-	-
6B1.17 Het verlenen van subsidie aan Fundashon Tayer Sosial ²⁷ 176204.4683	-	-	-	-

¹⁵ Zie Beleidsthema 2

¹⁷ Zie Beleidsthema 3

¹⁸ Zie beleidsthema 8

¹⁹ Zie beleidsthema 8

²⁰ Zie Beleidsthema 8

²¹ Zie beleidsthema 10

²² Zie Beleidsthema 10

²³ Zie Beleidsthema 11

²⁴ Zie Beleidsthema 11

²⁵ Zie Beleidsthema 13

²⁶ Zie Beleidsthema 10

²⁷ Zie Beleidsthema 13

6B.1 Het verlenen van subsidies en het doen van overdrachten				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
6B1.18 Het verlenen van subsidie aan stichtingen die dagbesteding aanbieden aan mensen die een beperking hebben gekregen vanwege blijvend letsel ²⁸ 176102.4684	-	-	-	-
6B1.19 Het verlenen van subsidie aan de Instituto Nashonal pa Desaroyo Laboral ²⁹ 176201.4683	-	-	-	-
6B1.20 Het verlenen van subsidie aan het Steunpunt hulp arbeid 176201.4683	-	-	-	-
6B1.21 Het verlenen van subsidies aan stichtingen die mensenbasisvaardigheden aanleert om aan werk te komen ³⁰ 176201.4684	-	-	-	-
6B1.22 Het doen van overdracht aan FKP ten behoeve van onderhoud aan overheidswoningen ³¹ 176102.4611	-	-	-	-
Totaal	125.000	125.000	125.000	125.000

Samenhang met output en activiteiten

Onder dit thema zijn alle subsidies vernoemd. In bovenstaande tabel zijn per sector bedragen opgenomen ten behoeve van het inzetten van externen voor het voorbereiden van op maat gemaakte programma's van eisen per product dat het ministerie wil inkopen.

In 2018 is een aanvang gemaakt met het verbeteren van de kwaliteit van het proces om te komen tot subsidieverleningen. De voortzetting van het ingezette traject zal gebeuren met de inzet van externen voor onderzoek ter verbetering van de kwaliteit van het subsidiebeleid.

Verder vervolgt het ministerie met het 'verbetertraject/subsidie nieuwe stijl 2019'. In 2019 is dit traject ingezet. Het verlenen van subsidies en het proces om te komen tot verlening van subsidies is verder aangescherpt met behulp van de Subsidieverordening van 2016. In 2020 zal dit proces worden afgerond. De afdeling van Inspectie, Maatschappelijke zorg en sociale voorzieningen, zal hierbij ondersteuning geven met betrekking tot het monitoren en de haalbaarheid van prestatie indicatoren en kwaliteitsvereisten. En hiernaast zullen zij in dit kader hun toezichthoudende, handhavende en controlerende functie uitvoeren. Het eindresultaat zal zijn een volledig uitgewerkt subsidiebeleid voor het ministerie. De overige onderdelen van bovenstaande tabel zijn uitgewerkt bij de beleidsthema's waar de subsidie daadwerkelijk wordt verleend. Voor de volledigheid wordt in de tabel verwezen naar het bijbehorende beleidsthema.

In samenhang met het beleidsthema 2 'Kwaliteitsstandaarden van lokale plaatsingen' van het Actieplan Sociale Inclusie zal de komende jaren, in samenwerking met externe deskundigen, gewerkt worden aan nationale kwaliteitsstandaarden voor de zorg. Vooruitlopend op de formalisering hiervan is het zaak dat er niet verder gekort wordt op de inkoop van zorg bij instellingen die vallen onder het zogeheten 'zorgcluster'. Het 'zorgcluster' van het ministerie van SOAW wordt gevormd door instellingen die zorg bieden aan kwetsbare groepen binnen de

²⁸ Zie Beleidsthema 13

²⁹ Zie Beleidsthema 14

³⁰ Zie Beleidsthema 14

³¹ Zie Beleidsthema 10

samenleving wegens internationale verdragen waarin fundamentele rechten en vrijheden van burgers zijn vastgelegd. Het betreft hierbij onder meer het gelijkheidsbeginsel, het recht op bescherming, het recht op maatschappelijke zekerheid en alle overige economische, sociale en culturele rechten die onmisbaar zijn voor de menselijke waardigheid en de persoonlijke ontwikkeling. Bij organisaties die onder de 'zorgcluster' vallen, wordt een veelheid aan sociaal-maatschappelijke dienstverlening ingekocht voor verschillende doelgroepen met een risico op sociale exclusie, waaronder organisaties die een bijdrage leveren aan het bestrijden van discriminatie en achterstanden bij meisjes en vrouwen, verslaafdenzorg, daklozenopvang, residentiële zorg (internaten), opvang voor vrouwelijke en mannelijke overlevenden van geweld, bejaardenzorg, begeleiding voor mensen met een beperking en begeleiding en opvang voor risicojongeren. Van toepassing zijn onder meer de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948), het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (1950), het VN Vrouwenverdrag (1978) en de Verklaring van Beijing en Platform voor Actie (1995) en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989). Door medegelding onder deze verdragen heeft het Land een onvervreembare zorgplicht.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Traject ter verbetering van het subsidieverleningsproces	Gesubsidieerde stichtingen hebben het ingekochte product geleverd conform duidelijke richtlijnen en criteria die door de SOAB zijn opgesteld
	Gesubsidieerde stichtingen hebben het ingekochte product geleverd conform duidelijke richtlijnen en criteria die door de SOAB zijn opgesteld

BELEIDSTHEMA 7. FINANCIËLE INCLUSIE

7. Bijdragen dat minder mensen te maken hebben met (acute) problematische schulden

7.1 Het ontwikkelen van beleid en een uitvoeringsstructuur voor de preventie van problematische schulden en het bieden van integrale schuldhulpverlening				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
7.1.1 Het bieden input aan de commissie integrale schuldhulpverlening 176101.4403	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
7.1.2 Het formuleren van beleid ten behoeve van schuldhulpverlening 176005.4468	50.000	50.000	50.000	50.000
7.1.3 Het doen verrichten van een nulmeting naar de omvang en ernst van de schuldenproblematiek 176005.4379 176005.4211	25.000	25.000	25.000	25.000
7.1.4 Het ontwikkelen van relevante wetgeving voor schuldhulpverlening 176005.4379	25.000	25.000	25.000	25.000
7.1.5 Het oprichten van bureau voor schuldsanering (interministerieel) 1760005.4468	100.000	100.000	100.000	100.000
7.1.6 Het vervolgen met de samenwerking met Amsterdam ten behoeve	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

7.1 Het ontwikkelen van beleid en een uitvoeringsstructuur voor de preventie van problematische schulden en het bieden van integrale schuldhulpverlening				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
van schuldhulpverlening 176005.4211				
7.1.7 Het verschaffen van voorlichting over schuldenproblematiek aan cliënten van het ministerie 176102.4378	50.000	50.000	50.000	50.000
7.1.8 Het verschaffen van voorlichting over schuldenproblematiek land breed 176005.4378	40.000	20.000	10.000	10.000
7.1.9 Het door de afdeling Preventie aanbieden van voorlichting met betrekking tot de schuldenproblematiek 176300.4378	5.000	5.000	5.000	5.000
7.1.10 Het bieden van sociaal financiële begeleiding 176101.4403	30.000	30.000	30.000	30.000
7.1.11 Het creëren van een waarborgfonds voor personen met een eigen woning gefinancierd door een hypothecaire lening 176005.4468	100.000	100.000	100.000	100.000
7.1.12 Continuering project entrepreneurship micro lending 176201.4403	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal	525.000	525.000	525.000	525.000

Samenhang met output en activiteiten

Ter preventie van problematische schulden en het bieden van integrale schuldhulpverlening vervolgt het ministerie het traject naar schuldhulpverlening. Vanwege vooral gebrek aan financiële ruimte is pas in 2019 de Commissie 'Schuldenproblematiek Curaçao' geïnstalleerd die met voorstellen is gekomen voor de preventie van en hulpverlening voor problematische schulden. In vervolg daarop zal in 2020 een nulmeting worden verricht naar de problematische schuldenproblematiek. In dit onderzoek zal ook getracht worden het probleem van loan sharks in kaart te brengen. Eén van de voorstellen van de commissie is dat er een voorziening moet komen met voldoende financiële middelen om problematische schulden te kunnen saneren. In navolging van de bevindingen en aanbevelingen van de commissie zullen met behulp van een consultant wetsvoorstellen in verband met schuldhulpverlening worden gedaan. In 2020 zullen de nieuwe wetten in het wetstraject komen en zal een bureau voor schuldsanering in het leven worden geroepen. De bekostiging van dit bureau zal op basis van de bevindingen van de commissie bepaald kunnen worden. Wellicht dient deze bekostiging te geschieden door aan de ene kant een redelijk percentage van de totale begroting van de regering beschikbaar te stellen, en aan de andere kant de steun van de private sector in te roepen. Ten einde in het traject internationale inhoudelijke ondersteuning te kunnen krijgen zal het ministerie van SOAW een inspanning leveren om het samenwerkingsprotocol met Amsterdam te doen hernieuwen. Het

ministerie van SOAW zal informatie en begeleiding met betrekking tot de schuldenproblematiek verzorgen voor haar cliënten en het bredere publiek.

Ingekaderd in genoemd traject zal het ministerie vervolgen met het beleid om cliënten van het ministerie die zijn afgesloten van water en elektra weer aan te laten sluiten door het bieden van sociaal financiële begeleiding (zie volgend beleidsthema).

Meer en meer wordt geconstateerd dat de hypotheeknemer door diverse onaangename situaties zoals baanverlies, echtscheiding, arbeidsongeschiktheid of het overlijden van de partner, niet meer in staat is om zijn/haar betalingsverplichting van de hypothecaire lening na te kunnen komen. Gestreefd moet worden dat iedereen veilig, verantwoord en duurzaam een hypotheek kan aangaan waar tegelijkertijd ook de risico's voor het kwijtraken van de woning geminimaliseerd worden. Het opzetten van een Nationale Hypotheek Garantie, waarborgfonds eigen woning, zal deze risico's dusdanig minimaliseren en als een vangnet dienen voor de hypotheeknemers. In 2019 heeft de Commissie waarborgfonds een advies aan de minister van SOAW uitgebracht met betrekking tot maatregelen die moeten worden ingevoerd, wet- en regelgeving die van toepassing zijn en hoeveel de premie zou moeten bedragen om bovengenoemde risico's te minimaliseren. In 2020 zal het Garantiefonds met de nodige financiële basis opgezet moeten worden. Gaandeweg zal dit fonds verder aangevuld worden door de geïnde premies en wordt een solide fonds dus zodanig gegenereerd. De overheid krijgt het geïnvesteerde bedrag dan terug.

Ook in 2020 zal het ministerie nieuwe groepen mensen ondersteunen in het opzetten van eigen bedrijven of coöperatieven door middel van een project entrepreneurship/microlending samen met Korpodeko.

BELEIDSTHEMA 8. ACTIVERING EN BESTRIJDING ACHTERSTANDEN

8. Bijdragen dat het aanbod van voorzieningen aansluit op de behoeftes van hulpvragers

8.1 Het verbeteren van het aanbod aan voorzieningen				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
8.1.1 Landsbijdrage aan het AOV fonds 176101.4719	25.000.000	25.000.000	25.000.000	25.000.000
8.1.2 Het doen uitvoeren van een actuarieel onderzoek naar de herstructurering van het AOV/pensioenstelsel 176005.4379	200.000	200.000	200.000	200.000
8.1.3 Het verlenen van financiële en materiële voorzieningen (Onderstand en noodvoorziening) 176102.4716	24.605.372	24.605.372	24.605.372	24.605.372
8.1.4 Het verlenen van een AOV toelage ten behoeve van personen met alleen een AOV 176102.4716	16.100.000	16.100.000	16.400.000	16.500.000
8.1.5 Het verlenen van subsidie ten behoeve van voorschoolse educatie van kinderen van bijstandsgerechtigden 176102.4683	314.762	314.762	314.762	314.762

8.1 Het verbeteren van het aanbod aan voorzieningen				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
8.1.6 Het uitvoeren van een onderzoek samen met het ministerie van OWCS naar de problematiek omtrent de niet schoolgaande kinderen van de bijstand gerechtigden 176102.4211	Apparaatskosten	-	-	-
8.1.7 Het bijdragen in begrafenis kosten van naasten 176101.4408	100.000	100.000	100.000	100.000
8.1.8 Het vervolgen met het opschonen van het huidige bijstandsbestand 176102.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.9 Het doorlopend opschonen van het huidige werkzoekendenbestand 176201.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.10 Investeren in een computerprogramma dat iSOAW koppelt aan relevante externe bestanden 176102.4373	50.000	-	-	-
8.1.11 Het reviseren van de huidige voorzieningen met betrekking tot bijstand 176100.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.12 Het verschaffen van kosteloze rechtsbijstand in civiele zaken 176102.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.13 Het kopen van kantoorapparatuur en meubilair ten behoeve van nieuw personeelslid van Bureau Mediation 176105.4922 4341	8.000	-	5.000	5.000
8.1.14 Het verzorgen van informatie met betrekking tot sociale ontwikkeling 176104.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.15 Het verzorgen van publieke voorlichting 176102.4378	80.000	80.000	80.000	80.000
8.1.16 Het doorlopend bijdragen aan de sociale ontwikkeling van de burger 176101.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
8.1.17 Het doorlopend bijdragen aan het verbeteren van de klantenservice 176102.4372	5.000	5.000	5.000	5.000
8.1.18 Het vervolgen van projecten ter activering van 60 plussers, min- en onvermogene personen en personen met een beperking en werkloze jongeren 176102.4403	400.000	400.000	400.000	400.000
8.1.19 Pilot project Renbak 176102.4913	125.000 (KD)	125.000	125.000	125.000
8.1.20 Het doorlopend bijdragen aan het professionaliseren en deskundigheidsbevordering van de medewerkers SO om een kwalitatief hoge service verlening te garanderen. 176100.4334	50.000	50.000	50.000	50.000

8.1 Het verbeteren van het aanbod aan voorzieningen				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
8.1.21 Het behalen en onderhouden van ISO9001 accreditatie 176102.4379	25.000	25.000	25.000	25.000
8.1.22 Het implementeren en onderhouden van een documentbeheer (online digitaal) systeem ter waarborging van de opgestelde (kwaliteits) documenten. 176102.4373	25.000	10.000	5.000	5.000
8.1.23 Het verlenen van subsidie voor water en elektra 176103.4611	1.286.098	1.286.098	1.286.098	1.286.098
8.1.24 Het verlenen van subsidies aan bejaardenoorden 176500.4405	13.536.043	13.536.043	13.536.043	13.536.043
8.1.25 Het verlenen van subsidies aan huizen voor dak- en thuislozen 176102.4404	1.063.010	1.063.010	1.063.010	1.063.010
8.1.26 Het voortzetten van het traject om te komen tot een bejaardencomplex 176500.4913	3.500.000	2.500.000	1.000.000	1.000.000
8.1.27 Het organiseren van crisisopvang voor rampen op Curaçao 176003.4468	0	0	0	0
8.1.28 Het voortzetten van de implementatie van 'Intensieve Familiebegeleiding' 176300.4403	900.000	900.000	0	0
8.1.29 Het implementeren van het project 'Activering en bestrijden van wijkachterstanden' 176300.4403	900.000	900.000	900.000	0
8.1.30 Project Warm eten voor Kinderen samen met externe partners 176300.4403	497.300	497.300	497.300	497.300
Totaal	88.770.585	82.626.585	85.597.585	84.697.585

Samenhang met output en activiteiten

Het ministerie van SOAW verleent jaarlijks een bijdrage aan het AOV fonds ter dekking van het tekort van dit fonds en zal in 2020 een bijdrage leveren van NAf 6.000.000. Uitgaande van de meerjarenraming van de SVB is de verhoging van het bedrag noodzakelijk. Uit de meerjarenraming van de SVB blijkt dat de situatie van het AOV-fonds op middellange termijn kritisch is. Om te voorkomen dat het bedrag van de landsbijdrage extreem hoog wordt dienen maatregelen te worden genomen om het fonds beheersbaar te houden. Het ministerie heeft in 2019 een commissie in het leven geroepen die met diverse voorstellen is gekomen om te zorgen dat het fonds op een solide basis gaat draaien en gezond blijft. In 2020 zal deze commissie verder zorgdragen dat deze voorstellen geïmplementeerd en gemonitord worden.

In de afgelopen jaren heeft het volledige bedrag voor het uitkeren van de AOV op de begroting van het ministerie van SOAW gestaan. Echter vanaf 2019 is dit veranderd en komt het bedrag niet meer voor op de begroting van SOAW.

Gezien de precare situatie van het AOV-fonds en overige problemen in de samenleving vanwege het vaak ontbreken van pensioenrechten voor werknemers in de private sector, zal het ministerie in 2020 in plaats van in 2019 een actuair onderzoek laten verrichten naar de herstructurering van het AOV/pensioenstelsel. Dit is conform het saneringsvoorstel dat het ministerie van SOAW in 2018 heeft gedaan.

Het ministerie blijft haar kerntaken uitvoeren door het verlenen van financiële en materiële voorzieningen. Hieronder vallen het verlenen van bijstand en een AOV toelage ten behoeve van personen met alleen een AOV-uitkering.

Eén van de hoofddoelen van het ministerie is de sociale activering van bijstandsgerechtigden (onderstand trekkers), 60plussers, personen met een beperking, en werkloze jongeren. Het is voor vrouwen vaak onmogelijk om aan activeringstrajecten deel te nemen, omdat er te weinig voorzieningen voor kinderopvang zijn. Als gevolg hiervan zal het ministerie aandacht besteden aan voorschoolse educatie. Dit heeft zowel voor de moeder als voor het kind voordelen. De moeders kunnen zonder zorgen aan arbeid gerelateerde activiteiten deelnemen en aan de andere kant worden de kinderen door middel van leeftijd gerichte activiteiten zo goed mogelijk gemotiveerd en gestimuleerd. Kortom; de focus ligt op het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van het kind en wel in een vroeg stadium. Voor de overheid is de verwachting dat op termijn het aantal bijstandsgerechtigden zal afnemen aangezien de keten wordt doorbroken. Er wordt subsidie verleend aan Stichting ODIM (Organisashon pa Desaroyo Integral di Mucha) die in de plaats van de voormalige Stichting Coördinatie Centrum is gekomen om 340 kinderen te plaatsen op de verschillende crèches die voldoen aan de criteria van het ministerie van OWCS.

In samenwerking met het ministerie van OWCS zal het ministerie van SOAW inspelen op situaties waarbij de leerplichtige kinderen van bijstandsgerechtigden niet naar school gaan. Na een scan van de sociaal financiële situatie wordt bepaald welke hulp en ondersteuning aangeboden dient te worden aan het gezin en door wie.

Om jongeren tussen 18 en 30 jaar die werkzoekend zijn te helpen, wordt het traject sociaal ondernemerschap aangeboden. Hierin krijgen dezen de kans om hun ondernemerskwaliteiten te ontplooiën en/of te maximaliseren. De verwachting is dat dit traject zal bijdragen aan de zelfredzaamheid van de jonge ondernemer.

In het pilot project Renbak zal een regenbak gebouwd worden op het terrein van een school te Bándabou (AGO school Barber) ter stimulering van de agrarische sector, waar een aantal bijstandsgerechtigden kennis zal opdoen van het bouwen van een regenbak. Belangrijke aspecten zoals bouwvergunning, kwaliteitscontrole (van het regenwater), bouwcontrole, registratie van de regenbakken en een gebruiks- en onderhoudsovereenkomst komen tijdens het project aan bod. Het opgevangen regenwater zal via een speciaal aangelegde waterleiding naar twee scholen in de buurt verspreid worden, waardoor zij kosten zullen besparen op hun uitgaven van het leidingwater. Dit pilot project heeft als doelstelling om de bevolking, met nadruk op min- en onvermogene personen, bewust te maken van de besparingen door het opvangen en gebruik van regenwater. Hiernaast wordt een gezonde eetpatroon bij de kinderen gestimuleerd omdat ze van kleins af aan geleerd wordt hoe ze zelf hun groenten en fruit kunnen planten en kosten kunnen besparen op het verbruik van leidingwater. Na afronding van dit project zal dit geëvalueerd, bijgesteld en op een grotere schaal voortgezet worden.

Onder financiële en materiële voorzieningen valt ook de bijdrage inzake begrafeniskosten. Een concept beleid ter zake dat kostenbesparing als doel heeft, is opgesteld en is medio 2019 in werking gesteld en zal in 2020 worden geëvalueerd.

Het naleven van de Eilandverordening 2009 no. 135 blijft een kernactiviteit voor de sector sociale ontwikkeling. Handhavingsmaatregelen waaronder inbegrepen maar niet beperkt tot het opschonen van de huidige bijstands- en werkzoekenden bestanden, controlemechanismen en terugvordering van de kosten van de bijstand zullen de komende jaren structureel worden ingevoerd. De afdeling Inspectie Maatschappelijke Zorg en Sociale Voorzieningen (MZSZ) zal structurele controles uitvoeren op de rechtmatigheid van bijstand (zie ook Beleidsthema 2).

Een belangrijke actie die uitgevoerd moet worden ter garantie van de duurzaamheid van deze handhavingsmaatregelen is het online koppelen van het softwaresysteem van het ministerie van SOAW (iSOAW) met het Bevolkingsregister, de bestanden van de Inspectie der Belastingen, de SVB en Aqualectra.

Deze koppeling wordt in 2020 gerealiseerd. Het doel is om fraude met uitkeringen aan het licht te brengen en erop toe te zien dat de personen die daadwerkelijk behoefte hebben hiervoor in aanmerking komen. In 2019 is in samenwerking met de afdeling Inspectie MZSZ reeds een aanvang gemaakt met het sluiten van samenwerkingsprotocollen met bovengenoemde instellingen en het uitvoeren van bestandsvergelijkingen.

Om het proces van bijstand/onderstand verlening binnen de wettelijke termijn te kunnen afronden zal doorgedaan worden met het zowel vooraf als achteraf controleren. Een meer diepgaand onderzoek achteraf wijst uit of de cliënt terecht of niet in het bezit is van een uitkering.

Op de begrotingspost Onderstanden en Noodvoorzieningen moet minimaal Naf 40 miljoen beschikbaar worden gesteld om in de materiële en immateriële behoeften van de SOAW cliënten te kunnen voorzien. Hierbij dient rekening te worden gehouden met onder andere toename cliënten in verband met massa ontslagen, verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd, voorbereiding en arbeidsgerichte activiteiten van cliënten, uitbetalen AOV-toelage, kledinggeld.

In 2019 is een contraprestatiebeleid opgesteld. Dit is onderdeel van het vormingsloket en houdt in dat een bepaalde categorie bijstandsgerechtigden ingezet wordt als vrijwilliger in ruil voor de uitkering die hij/zij van de overheid ontvangt. Zowel de bijstandsgerechtigde (deelname aan activeringstraject) als de overheid (opknappen en schoonmaak scholen, overheidsgebouwen) heeft hier baat bij. Een kleine vergoeding wordt hierbij uitgekeerd ter dekking van onder andere vervoerskosten van en naar de werkplek. Het geraamde bedrag dat hiermee gemoeid zal zijn in 2020 is circa Naf 2 miljoen. Ook deze kosten komen ten laste van de post Onderstand en Noodvoorzieningen.

De huidige voorzieningen met betrekking tot bijstand zullen na analyse van verkregen managementinformatie en onderzoek onder cliënten worden gereviseerd. Dit, om na te gaan of de voorzieningen nog bij de actuele behoeften passen. In de wijken van het urgentieprogramma, Otrobanda, Barber, Montaña en Buena Vista is afgelopen jaar door het ministerie een onderzoek verricht onder 60 plussers. De verkregen informatie is verwerkt en vertaald in voorstellen die

toegespitst zijn op de behoeften van deze groep. Ook zijn voorzieningen voor mensen met een beperking en min- en onvermogen personen onder de loep genomen. Hierbij is ook onderzocht hoeveel van de bijstandsgerechtigden een beperking hebben en wat hun behoeften zijn met betrekking tot opvang en zorg.

Ook in het kader van financiële en materiele voorzieningen wordt samen met het Openbaar Ministerie kosteloze rechtsbijstand in civiele zaken met betrekking tot individuele arbeidszaken verzorgd voor personen die dit niet kunnen betalen. Ondanks het concept 'Richtlijnen voor toepassing van het landsbesluit KRB' is het van belang dat deze begrotingsposten worden gehandhaafd, vanwege het recht op rechtshulp en rechtsbijstand door de fundamentele rechten van de mens.

In 2019 is begonnen met het inrichten van het Bureau Mediation door het aantrekken van kwalitatief personeel, het professionaliseren van werkzaamheden, het effectiever en efficiënter organiseren van het bureau en het aanschaffen van kantoorapparatuur. In 2020 zal dit met nieuw personeel doorgezet worden.

Meer aandacht wordt besteed aan informatie over specifieke onderwerpen met betrekking tot de producten en diensten van het ministerie en wordt verdere publieke voorlichting verzorgd. Hiervoor zullen bijkomende kosten worden gemaakt zoals de huur van zalen en het verzorgen van versnaperingen. Ook zal in 2020 aandacht worden besteed aan bekendmaking van de producten en prestaties via 'sociale media', en diverse informatieve folders.

Om het motto 'de klant staat centraal' beter tot zijn recht te laten komen en de klant van een betere dienstverlening te voorzien, zal het ministerie voortdurend blijven investeren in de deskundigheidsbevordering en professionalisering van de medewerkers door trainingen en coaching te verzorgen die moeten leiden tot het aanreiken van de nodige 'tools', mentaliteit ombuiging en de ontwikkeling van de juiste beroepshouding. Het streven is in ieder geval om de huidige klachten van bezoekers/klanten aanzienlijk te verminderen. Om de (on)tevredenheid van klanten te meten, heeft het ministerie in 2019 een structurele klanttevredenheidsmeting bij de regiokantoren geïntroduceerd, waarbij de klant via een digitaal metingssysteem in 'real time' de mening over de dienstverlening kan geven. Dit geeft een beeld van hoe de dienstverlening bij de diverse regiokantoren ervaren wordt. Op basis van die informatie kunnen aanpassingen worden doorgevoerd. Om een goed functionerend systeem te hebben, is met de leverancier een Service Level Agreement (SLA) ondertekend dat het up daten van de software, het verhelpen van problemen met de software, de 'license fee' en eventuele onvoorziene handelingen, behelst.

De afdeling Kwaliteit en Productontwikkeling is in 2019 operationeel geworden. De afdeling bestaat uit drie medewerkers en heeft in 2019 binnen de sector een kwaliteitsmanagement systeem geïntroduceerd dat zich richt op het beheersen en optimaliseren van de bedrijfsprocessen, producten en/of diensten. Het doel van het systeem is om continue verbeteringen aan te brengen om zo de tevredenheid van klanten te verhogen. Dit is conform de ISO 9001 norm opgericht. Deze norm is de wereldwijd de meest ingezette norm gericht op kwaliteitsbeheersing. Het is van uiterst belang om naast het implementeren van de ISO 9001 norm, in het jaar 2020 hiervoor te certificeren, waardoor gegarandeerd kan worden dat de

werkprocessen continu getoetst, onderhouden en verbeterd worden. Een vereiste om voor ISO 9001 te kunnen accrediteren, is het laten uitvoeren van verplichte audits door de Raad van Accreditatie (RvA). Indien de sector volledig aan de norm voldoet zal deze de certificering hiervoor ontvangen.

Een belangrijk aspect binnen het kwaliteitsmanagementsysteem is het beheren van de beschreven primaire en secundaire processen. Hiervoor zal in 2020 een online digitaal documentbeheer systeem geïmplementeerd worden ('cloud' systeem).

Het verstrekken van subsidies die tot de reguliere taken van het ministerie behoort, wordt in 2020 voortgezet ter ondersteuning van on- en minvermogenden bij het betalen van rekeningen van nutsbedrijven voor de kosten van water en elektra. Door het verlenen van subsidies aan bejaardenoorden draagt het ministerie ertoe bij dat ouderen ondersteund en gestimuleerd worden.

Het verlenen van subsidies aan tehuizen voor dak- en thuislozen is een reguliere taak en zorgt ervoor dat deze doelgroep tijdelijk opvang heeft.

In 2019 is men van start gegaan met de voorbereidingen voor de bouw van een bejaardencomplex op Bándariba waar ouderen zelfstandig kunnen functioneren. Voorzieningen, zoals medische en recreatieve, zijn hier binnen bereik. Het streven is om dit traject in 2020 af te ronden.

Met het oog op mogelijke lokale rampen valt ESF7 onder het ministerie van SOAW. Echter, de verantwoordelijkheid voor het aangaan van verplichtingen valt onder het ministerie van AZ met betrekking tot crisisopvang. Middelen kunnen pas vrijgemaakt worden als de minister-president (chief of staff) een verzoek hiertoe doet. In 2019 is gewerkt aan een overeenkomst met het Rode Kruis voor het geval het rampenteam wordt geactiveerd.

Om professionele en effectieve familiebegeleiding voort te zetten, zal het ministerie in 2020 het driejarig project intensieve familiebegeleiding, dat in 2019 is gestart, vervolgen. Het inzetten van intensieve familiebegeleiders levert een bijdrage aan de essentiële hulpverlening. Het team van deskundige maatschappelijk werkers zal voortgaan met het helpen oplossen van complexe hulpvragen in de wijken Soto en Klein Sta. Martha, Rancho en Fuik, Seru Domi, Seru Fortuna, Buena Vista, Montaña en Koraal Specht.

De intensieve familiebegeleiding bevordert een functioneel, evenwichtig, verantwoordelijk en gezond familieleven. De output van dit project zullen onder meer zijn dat burgers die eerder problemen hadden om hun leven op de rails te houden, zelfredzaam en zelfstandig worden en probleemoplossend kunnen leven, dat de leef- en woonomgeving veiliger en gezonder wordt, dat er samenwerking ontstaat binnen het hulpverleningscircuit met betrekking tot de familie, dat het hulpverleningsaanbod professioneler wordt en dat de familiezorg volgens bepaalde methodieken wordt gegeven.

Het project "Gezond ontbijt" wordt in de komende jaren op geheel andere wijze, in samenwerking met externen, voortgezet. Er is in de samenleving een groep die zich ontfremt over het probleem van kinderen die thuis niet voldoende te eten krijgen. Het ministerie van SOAW zal in 2020 een financiële bijdrage aan deze groep leveren ten einde te helpen om meer kinderen van maaltijden te voorzien.

Met het overige deel van genoemd budget zal het ministerie het project Activering en bestrijden van wijkachterstanden bekostigen. Vanwege de huidige economische malaise wordt met dit project beoogd 500 Multi probleem families in drie jaar te ondersteunen.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Het ondersteunen en stimuleren van voldoende huisvestings- en activeringsmogelijkheden voor ouderen	Gesubsidieerde bejaardenoorden en buurtcentra hebben het ingekochte product geleverd conform duidelijke richtlijnen en criteria die door de SOAB zijn opgesteld
	Projecten voor zestigplussers zijn gerealiseerd
Organiseren van tijdelijke opvang voor dak- en thuislozen	Subsidies zijn verleend aan tehuizen voor dak- en thuislozen
Geoptimaliseerde werkprocessen die continu getoetst, onderhouden en verbeterd worden ter verhoging van de klantenservice	Vacante functies binnen de kwaliteit en productontwikkeling afdeling zijn vervuld
Toetsen, onderhouden en verbeteren van werkprocessen	Aantal uitgevoerde interne als externe audits
Bevorderen van klanttevredenheid	Aantal 'Real time' metingen van klanttevredenheid bij de diverse regiokantoren
	Aantal bevorderingsprogramma's en coaching sessies voor de medewerkers

BELEIDSTHEMA 9. NATIONAAL PLAN BESTRIJDING RELATIONEEL GEWELD

9. Bijdragen aan veilige gezinssituaties

9.1 Het bevorderen van kennis en verbeteren van hulpverlening op het gebied van relationeel geweld en geweld tegen kinderen				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
9.1.1 Uitvoering en implementatie van het Nationaal Actieplan Geweld 176300.4378	338.000	288.000	238.000	238.000
Totaal	338.000	288.000	238.000	238.000

Samenhang met output en activiteiten

Het ministerie zal in 2020 de uitvoering en coördinatie van het Nationaal Plan ter Bestrijding van Geweld tegen Kinderen/Jongeren en Huiselijk en Relationeel Geweld voortzetten. Op basis van het plan zullen onder meer een actieplan welzijn worden gemaakt, zal er communicatie, inclusief bewustwording van de bevolking worden verzorgd en zal onderzoek worden verricht.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Bewustwordingscampagne voor relationeel geweld en kindermishandeling is georganiseerd	Merkbaar kennisniveau van de bevolking over de problematiek door meer aangiften en gebruik van zorg

BELEIDSTHEMA 10. SOCIALE INFRASTRUCTUUR EN LEEFBAARHEID

10. Bijdragen dat minder mensen in armoede leven

10.1 Het verbeteren van de (sociale) infrastructuur in wijken				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
10.1.1 Het doen van overdracht aan FKP ten behoeve van huursubsidies 176102.4611	7.000.000	7.000.000	7.000.000	7.000.000
10.1.2 Het doorlopend werken aan de ontwikkeling van wijken 176102.4913	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
10.1.3 Het werken aan de vier wijken van urgentieprogramma 176102.4913	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
10.1.4 Het verlenen van subsidie aan SEFBA 176102.4684	0	0	0	0
10.1.5 Het organiseren van wijkdialogen en buurt mediation 176102.4339	5.000	5.000	5.000	5.000
10.1.6 Het ontwikkelen van een multifunctioneel centrum voor Otrobanda 176102.4913	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
10.1.7 Het laten doen van groot onderhoud aan verschillende wijkcentra 176102.4913	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
10.1.8 Het opknappen en in gebruik nemen van het Multifunctioneel centrum Barber 176102.4913	175.000	100.000	100.000	100.000
10.1.9 Het betalen van advieskosten voor het multifunctioneel centrum Barber 170100.4379	12.600	0	0	0
10.1.10 Het doen van research en analyse van leefomstandigheden in wijken 176102.4379	25.000	25.000	25.000	25.000
10.1.11 Het aanbieden van een één-loket benadering in de Kas di bario nobo 176100.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.1.12 Het continueren met de functie van de uitgebreide (0800) telefoonlijn 170100.4374	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.1.13A Het evalueren, bijstellen en voortzetten van de aangeboden service door de SOAW-mobiel 176100.4421	15.700	0	5.000	5.000
10.1.13B Het evalueren, bijstellen en voortzetten van de aangeboden service door de SOAW-mobiel 176100.4421	0	150.000	0	0
10.1.14 Het ondersteunen bij de oprichting van wijkraden 176102.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
10.1.15 Het inkopen van adviezen ten behoeve van de vormgeving van de wijkraden 176102.4379	25.000	25.000	25.000	25.000

10.1 Het verbeteren van de (sociale) infrastructuur in wijken				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
10.1.16 Het verlenen van subsidies ter voortzetting van het werk van de opgezette wijkraden 176102.4683	85.000	85.000	85.000	85.000
10.1.17 Het doen van overdracht aan FKP ten behoeve van onderhoud aan overheidswoningen 176102.4912	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
10.1.18 Het laten bouwen van 100 overheidswoningen ter verbetering van de sociale wijkinfrastructuur 176102.4912	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Totaal	29.843.300	28.890.000	29.745.000	29.745.000

Samenhang met output en activiteiten

Ten behoeve van huursubsidie voor de min- en onvermogene cliënten van het ministerie die in overheidswoningen wonen, doet het ministerie jaarlijks overdrachten aan FKP.

Daarnaast wordt continu gewerkt aan de ontwikkeling van wijken door middel van de evaluatie van wijkgebouwen/buurtcentra en het renoveren ervan indien nodig. De wijkgebouwen in Otrobanda, Montaña en Buena Vista zullen in 2020 gerenoveerd worden.

De Fundashon pa Stimula Edukashon i Formashon den Bario (SEFBA) ressorteert nu onder het ministerie van SOAW, echter het bedrag moet nog worden overgeheveld door het ministerie van OWCS. De SEFBA is het overkoepelend orgaan voor buurt centra op Curaçao.

Samen met SEFBA, relevante Ngo's en wijkorganisaties zullen in 2020 projecten in de wijken worden uitgevoerd ter bevordering van de leefbaarheid voor zowel ouderen als jongeren, vooral kleine kinderen. In de vier wijken van het Urgentieprogramma zullen projecten worden verzorgd in samenwerking met stakeholders van de wijken en de transitieteams en buurt coördinatoren van het Urgentieprogramma. Toegespitst op de behoeften van wijkbewoners levert het ministerie een bijdrage door te investeren in multifunctionele wijkcentra uit het urgentieprogramma, zoals verfraaiing van en het aanleggen van speeltuinen voor kinderen, vrijetijdsbesteding voor de jeugd, ondernemerschap en sportfaciliteiten voor ouderen. Buurtcentra moeten dé plek zijn om elkaar te ontmoeten en deel te nemen aan tal van activiteiten. Voor 2020 zijn de buurtcentra Buena Vista, Otrobanda en Montana aan de beurt.

Het urgentieprogramma dient door alle ministeries te worden gedragen en dit zal in 2020 met hen overeengekomen moeten worden.

Wijkdialogen en buurt mediation zullen in buurtcentra georganiseerd worden. Dit zal onderdeel uitmaken van het pakket aan producten, dat ingekocht zal worden bij de buurtcentra.

Hiernaast wordt het multifunctioneel centrum te Barber verder opgeknapt, terwijl de nodige veiligheidsmaatregelen getroffen worden zoals het monteren van hekwerken, camera's en andere. Het multifunctioneel complex in Barber zal zorgen voor vermeerdering van sportactiviteiten, cultureel-/educatieve activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden. Verder biedt dit complex huisvesting aan voorzieningen en kunnen hier verenigingen, instellingen, particulieren en commerciële partijen hun activiteiten houden. Voorts zal het gebruikt worden om trainingen, workshops en naschoolse activiteiten te verzorgen.

In 2020 zal in Otrobanda een multifunctioneel centrum ontwikkeld worden. De jaren erna zal het ministerie van SOAW zorgdragen voor het onderhoud van verschillende wijkcentra. Het ministerie verbetert het aanbod van voorzieningen door het in kaart brengen van de leefomstandigheden in wijken waardoor beter kan worden ingespeeld op de behoeften.

In 2020 zal het proces van een geïntegreerd dienstverleningsaanbod op maat en dicht bij de cliënt 'Kas di Barrio nobo', voortgezet worden.

De regiokantoren worden als loketten ingericht van waaruit de toegang tot een breed en gevarieerd aanbod van zorg en ondersteuning kan worden georganiseerd. Het zogenoemde vormingsloket, waar aan jongeren service wordt verleend, wordt ook geïntegreerd in de Kas di Barrio's nobo. De coördinatie van de geïntegreerde vormingsloketten zal onderdeel blijven van de bedrijfsvoering en de dienstverlening wordt uitbesteed aan de Kas di Barrio's. Laagdrempelig, integraal, waar iedere burger tot zijn recht komt.

Hiernaast zal het ministerie gevolg geven aan de afhandeling van telefoontjes die via de uitgebreide 0800-telefoonlijn binnenkomen. Onder meer via de SOAW-mobiel die in 2018 is aangekocht waar vooral minder mobiele doelgroepen terecht kunnen met problemen in de wijken, blijft het ministerie bijdragen aan de sociale ontwikkeling van de burger. De kosten van het SOAW-mobiel zijn in 2020 nog relatief hoog. In 2021 wordt een nieuwe mobiel aangeschaft die aan alle eisen van het ministerie voldoet.

Het ministerie ondersteunt bij het ontstaan van wijkraden. Via de erkende methodologie worden verschillende wijkraden opgericht. Deze wijkraden kunnen met adviezen en voorstellen komen ter verbetering van de wijken. Deze zijn eventuele gesprekspartners van onder andere de overheid. Indien mogelijk zullen deze wijkraden door middel van subsidies ondersteund worden.

Het ministerie van SOAW doet overdrachten aan de FKP ten behoeve van onderhoud aan overheidswoningen. In 2019 is met het ministerie van VVRP overeengekomen dat de begrotingspost met bijbehorend budget aan dit ministerie, dat verantwoordelijk is voor de onroerende goederen van de overheid, wordt overgedragen.

Het ministerie neemt het voortouw om de sociale ontwikkeling van de maatschappij onder meer te stimuleren in de richting van een duurzame, veilige, constructieve en leefbare omgeving. Om deze toezegging na te kunnen komen en de woningnood binnen de maatschappij te verlichten, is er behoefte om 100 overheidswoningen te laten bouwen. Dit heeft ook een toegevoegde waarde aan de verbetering van de sociale wijkinfrastructuur.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Wijkcentra zijn gerenoveerd en dienen als ontmoetings- socialisatie- recreatieve- en ontwikkelingsplaatsen voor wijkbewoners	Aantal gerenoveerde wijkcentra in Montaña, Otrobanda en Buena Vista
Versterken participatie van burgers. Wijkraden fungeren als de ogen en oren van de wijk en laten de stem van de wijk doorklinken in hun gesprekken en adviezen	Aantal wijkraden die namens wijkbewoners als gesprekspartner fungeren met de overheid

BELEIDSTHEMA 11. SAMENLEVINGSOPBOUW

11. Bijdragen aan effectieve en veilige opvoedingssituaties

11.1 Het structureren van het hulpverleningsaanbod gericht op het kerngezin				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
11.1.1 Het door de afdeling Preventie verzorgen van informatie met betrekking tot familie en jeugd 176303.4339	5.000	5.000	5.000	5.000
11.1.2 (Opvoed)programma's (Inzetten van Triple P programma's) 176301.4403	499.900	500.000	500.000	500.000
11.1.3 Het organiseren van expert meetings, voorlichting en een pr-campagne 176300.4378	5.000	5.000	5.000	5.000
11.1.4 Het door de afdeling Preventie activeren jeugd/jongeren 176400.4403	75.000	75.000	75.000	75.000
11.1.5 Het verlenen van subsidies voor opvang van jeugd en jongeren 176301.4683	7.499.720	7.499.720	7.499.720	7.499.720
11.1.6 Het verlenen van subsidies ten behoeve van overige stichtingen 176303.4683	2.598.280	2.598.280	2.598.280	2.598.280
11.1.7 Het organiseren van trainingen, seminars, workshops, expertmeetings, voorlichting en een pr-campagne ten behoeve van gezinnen 176300.4339	50.000	50.000	50.000	50.000
11.1.8 Uitvoering en implementatie van het IVRK platform ³² 176300.4339	-	-	-	-
11.1.9 Het ambulant steunen van families met behulp van het cliënt-volgsysteem ISOAW 176300.4372	30.000	30.000	30.000	30.000
11.2 Het aanbieden van preventie gerelateerde ondersteuning				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
11.2.1 Het door de afdeling Preventie aanbieden van voorlichting met betrekking tot een gezonde leefstijl (extern) 176300.4378	5.000	5.000	5.000	5.000
11.2.2 Het door de afdeling Preventie aanbieden van voorlichting met betrekking tot seksualiteit 176300.4378	5.000	5.000	5.000	5.000
11.2.3 Het door de afdeling Preventie aanbieden van voorlichting met betrekking tot de gezinskern 176300.4378	5.000	5.000	5.000	5.000
11.2.4 Het opleiden van 4 inspecteurs 176303.4334	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal	10.827.900	10.828.000	10.828.000	10.828.000

Samenhang met output en activiteiten

De afdeling Preventie verzorgt informatie met betrekking tot familie en jeugd en er wordt verdere publieke voorlichting verzorgd. Hiervoor zullen bijkomende kosten worden gemaakt zoals de huur van zalen en het verzorgen van versnaperingen.

Het structureren van het hulpverleningsaanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning blijft gebeuren door het verlenen van subsidies ten behoeve van opvang van jeugd en jongeren en het

³² Zie Beleidsthema 1

verlenen van subsidies ten behoeve van overige stichtingen die werken op het gebied van jeugd en jongeren.

Zoals bij Beleidsthema 1 reeds beschreven, zal het ministerie van SOAW in de komende jaren uitvoering geven aan het Nationaal Platform in het kader van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK). Zie voor nadere informatie en bedragen, Beleidsthema 1.

Onder Triple P wordt in dit kader voor de Interlandelijke Taskforce Kinderrechten een bedrag begroot (zie beleidsthema 1, Activiteiten: 1.1.4) ten behoeve van het vervolg van het leerwerktraject dat in 2019 is ingezet. In dit traject zal een onderzoeksopzet worden gemaakt en zullen producten worden ontwikkeld voor de uitvoering van het IVRK. Ook hier zal de afdeling van Inspectie, Maatschappelijke zorg en sociale voorzieningen, hun toezichhoudende, handhavende en controlerende taken uitvoeren.

Binnen Triple P zullen ook activiteiten worden ontplooid ten behoeve van het Nationaal Platform IVRK (zie beleidsthema 1, Activiteiten: 1.1.5).

Ten einde de cliënten nog beter van dienst te zijn, zal het digitale programma iSOAW ingezet blijven worden ter monitoring van projecten ten behoeve van preventie. Dit programma wordt ook gebruikt om cliënten beter te registreren.

Preventie gerelateerde ondersteuning behelst voorlichting over gezonde levensstijl, seksuele en reproductieve gezondheidsrechten, de gezinskern en de schuldenproblematiek. Ten aanzien van deze laatste zullen er methodieken moeten worden ontwikkeld, zullen er personen moeten worden geworven en zal er een *desk* bemand moeten worden waar personen met (acute) schulden bewust kunnen worden gemaakt van hoe om te gaan met de problematiek om eruit te komen.

Ten behoeve van de inspectie op maatschappelijke zorg en sociale voorzieningen zullen vier werknemers van de Sector Familie en Jeugd een opleiding moeten volgen, dan wel deskundigheidsbevordering moeten krijgen op de twee genoemde terreinen om inspectie te kunnen voeren en te kunnen handhaven.

BELEIDSTHEMA 12. DECENT WORK PLAN

12. Bijdragen aan meer arbeidsrust en -vrede

12.1 Het opbouwen van een goede relatie met sociale partners (werkgevers- en werknemersorganisaties) en het bewaken van de arbeidsrust en -vrede binnen de private sector (en semi overheidssector)				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
12.1.1 Het doorlopend voeren van tripartiet overleg 176201.4339	56.000	56.000	56.000	56.000
12.1.2 Het ondersteunen bij collectieve arbeidsconflicten 176601.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
12.1.3 Het inwinnen van juridisch advies en advies van externen 176601.4379	40.000	40.000	40.000	40.000

12.1.4 Vergaderkosten en Presentiegeld 176601.4338	17.000	17.000	17.000	17.000
12.1.5 Het bijstaan van partijen tijdens cao-onderhandelingen 176601.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
12.1.6 Het publiceren van advertenties in verband met organiseren van bedrijfsreferenda 176601.4378	6.000	6000	6.000	6.000
12.1.7 Het huren van een zaal voor het organiseren van bedrijfsreferenda 176601.4339	2.000	2.000	2.000	2.000
12.1.8 Het houden van informatiecampaagnes met betrekking tot arbeid 176201.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal	121.000	121.000	121.000	121.000

Samenhang met output en activiteiten

Ten behoeve van een bijdrage aan duurzame economische ontwikkeling draagt het ministerie zorg voor het opbouwen en behouden van een goede relatie met en tussen sociale partners. Dit doet zij door het bewaken, handhaven, bevorderen en herstellen van de arbeidsrust en –vrede binnen de private (en semi overheid)sector. Goede overlegstructuren tussen werkgevers en werknemers zijn een belangrijke voorwaarde hiertoe. Door de arbeidsrust en –vrede te handhaven zorgt het ministerie voor het opbouwen en onderhouden van een goede relatie met sociale partners (werkgevers- en werknemersorganisaties), onder meer door het regelmatig houden van tripartite overleggen en het bemiddelen en begeleiden bij collectieve arbeidsconflicten. Wettelijk hebben relevante partijen het recht om een beslissing van de landsbemiddelaar aan te vechten. Dit gebeurt ook regelmatig. Hiertoe dienen dan kosten gemaakt te worden voor juridisch of ander advies.

In sommige gevallen staat het Bureau Landsbemiddelaar partijen bij tijdens cao-onderhandelingen en organiseert zij bedrijfsreferenda.

Verder wordt er ook informatie gegeven bij de sector Arbeid van het ministerie waar cliënten komen en worden informatiecampaagnes met betrekking tot arbeid gevoerd.

BELEIDSTHEMA 13. PREVENTIE BIJ KWETSBARE RISICOGROEPEN

13. Bijdragen dat mensen met een beperking beter worden bediend

13.1 Verbeteren van wet- en regelgeving				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
13.1.1 Het vervolgen met het traject om te komen tot een wets- voorstel gelijke behandeling van personen met een beperking 176005.4379	25.000	25.000	25.000	25.000
13.1.2 Het reviseren en aanpassen van de ontwerplandsverordening participatie personen met een functionele beperking in het arbeidsproces 176005.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaats osten
13.2 Personen met een beperking of chronische ziekte zijn mobieler en hebben toegang tot voorzieningen waaronder aangepast werk				
13.2.1 Het verlenen van subsidies aan stichtingen ter toeleiding naar werk 176201.4683	201.100	201.100	201.100	201.100
13.2.2 Het verlenen van subsidie aan Fundashon Tayer Sosial 176204.4683	2.829.310	2.829.310	2.829.310	2.829.310
13.2.3 Het verlenen van subsidie aan stichtingen die dagbesteding aanbieden aan mensen die een beperking hebben gekregen vanwege blijvend letsel 176102.4684	85.000	85.000	85.000	85.000
Totaal	3.140.410	3.140.410	3.140.410	3.140.410

Samenhang met output en activiteiten

In 2020 pakt het ministerie van SOAW het wetsvoorstel gelijke behandeling van personen met een beperking weer op. Ook aan de ontwerplandsverordening ter bevordering van de participatie van personen met een functionele beperking in het arbeidsproces zal verder worden gewerkt.

Door te vervolgen met het verlenen van subsidies aan stichtingen die personen met een beperking aan werk helpen, wordt ervoor gezorgd dat deze groep geplaatst kan worden om aangepast werk te verrichten dan wel over aangepaste werkplekken te beschikken. Externe organisaties worden ingezet ten behoeve van het organiseren van trainingen op diverse gebieden. In 2020 zullen de organisaties geëvalueerd worden en worden er eventueel nieuwe geworven ter vervanging van de oude organisaties. Door subsidie te verlenen aan Fundashon Tayer Sosial, draagt het ministerie bij dat personen met een beperking dagelijks overdag op nuttige wijze bezig zijn.

Het ministerie zal doorgaan met de inspanning om meer mobiliteit en toegang tot voorzieningen voor de personen met een beperking of chronische ziekte te bewerkstelligen. Het ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning is het ministerie dat aanpassingen aan gebouwen en de infrastructuur van de binnenstad kan bewerkstelligen waardoor de toegankelijkheid en gebruik door personen met een fysieke beperking worden verbeterd. Ten einde aan de sociale eisen hiervan te voldoen, zal het ministerie van SOAW input leveren aan de formulering van de programma's van eisen.

Door subsidie te verlenen aan weer andere stichtingen, draagt het ministerie bij aan het verzorgen van dagbesteding voor personen die een beperking hebben gekregen vanwege blijvend letsel.

Indicatoren

Output	Indicatoren
Personen met een beperking of chronische ziekte hebben aangepast werk/werkplekken	Gesubsidieerde stichtingen hebben het ingekochte product geleverd conform duidelijke richtlijnen en criteria die door de SOAB zijn opgesteld
Personen met een beperking worden geplaatst bij bedrijven	Gesubsidieerde stichtingen hebben het ingekochte product geleverd conform duidelijke richtlijnen en criteria die door de SOAB zijn opgesteld
Mobiliteit en toegang tot voorzieningen voor personen met een beperking of chronische ziekte is verbeterd	Een afgerond programma van eisen met geïdentificeerde formele en informele sociale voorzieningen en arrangementen ter bevordering van de infrastructuur
De leef kwaliteit van personen met een beperking is vergroot	Aantal gesubsidieerde instellingen voor dagbesteding

BELEIDSTHEMA 14. INNOVATIE OP DE ARBEIDSMARKT

14. Bijdragen aan meer afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt

14.1 Het verbeteren van arbeid gerelateerde dienstverlening				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
14.1.1 Bijdragen aan de interministeriële werkgroep 'Ontwikkeling en planning beroepsbevolking Curaçao' 176201.4379	75.100	75.100	75.100	75.100
14.1.2 Het verlenen van subsidie aan de Instituto Nashonal pa Desaroyo Laboral 176201.4683	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000
14.1.3 Het verlenen van subsidie aan het Steunpunt hulp arbeid 176201.4683	225.000	225.000	225.000	225.000
14.1.4 Het werven van deskundigen 176201.4331	2.000	2.000	2.000	2.000
14.1.5 Het bemiddelen voor werkzoekenden bij bedrijven 176201.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
14.1.6 Het bij behoefte bijdragen aan de nodige middelen voor werkzoekenden 176201.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
14.1.7 Het verschaffen van kosteloze arbeidsrechtskundige bijstand 176201.4322	173.000	173.000	173.000	173.000
14.2 Het bieden van alternatieve voorzieningen gericht op werk voor kwetsbare personen				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
14.2.1 Het bieden van op maat ontwikkelde programma's 176101.4403	246.600	246.600	246.600	246.600
14.2.2 Het bieden van leerwerk-leerervarings- en re-integratietrajecten voor	100.000	100.000	100.000	100.000

categorieën 1 en 2 176201.4403				
14.2.3 (6B1.1) Vervolgen met inzetten van young professionals op leerwerktraject voor het verbetertraject/subsidie nieuwe stijl 176300.4403	95.000	95.000	95.000	95.000
14.2.4 Het inzetten van externe organisaties ten behoeve van trainingen 176201.4403	21.000	21.000	21.000	21.000
14.2.5 Het faciliteren van incentives 176201.4403	42.000	42.000	42.000	42.000
14.2.6 Inkopen van opgeladen buspasjes ter vervanging van reiskostenvergoeding 176201.4403	58.000	58.000	58.000	58.000
14.2.7 Inkopen van opgeladen buspasjes ter vervanging van reiskostenvergoeding 176101.4403	58.000	58.000	58.000	58.000
14.2.8 Het verlenen van subsidies aan stichtingen die mensen basisvaardigheden aanleert om aan werk te komen 176201.4684	140.250	140.250	140.250	140.250
Totaal	2.435.950	2.435.950	2.435.950	2.435.950

Samenhang met output en activiteiten

Het ministerie van SOAW is blijvend lid van de interministeriële werkgroep 'Ontwikkeling en planning beroepsbevolking Curaçao'. Voor het dekken van kosten van de activiteiten van deze werkgroep die onder dit ministerie vallen, wordt jaarlijks een bedrag op de begroting opgenomen. De werkgroep houdt zich doorlopend bezig met het via onderzoek inventariseren van de vraag naar en het aanbod van arbeid op Curaçao. Ook wordt op deze wijze geïnventariseerd en geanalyseerd welke de knelpunten en kansen op de arbeidsmarkt zijn. Hiernaast wordt onder meer gewerkt aan het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het ontwerpen van een planningssysteem en opstellen van een planning voor tijdige ontwikkeling en levering/beschikbaarheid van benodigde arbeidskrachten.

De FEFFIK is opgeheven en wordt omgezet in het Instituto Nashonal pa Desaroyo Laboral dat meer mensen gecertificeerde vakopleidingen in verschillende sectoren zal aanbieden.

In verband met massa ontslagen als gevolg van de sociaal economische malaise is in 2019 een Steunpunt Hulp Arbeid ingesteld. Ten behoeve van opvang en ondersteuning is door de ministeries van SOAW en EO een startnotitie geschreven voor het oprichten van een steunpunt voor de betrokken werknemers.

De doelen van het steunpunt zijn ondersteuning en begeleiding bieden op groeps- en/of individueel niveau, zodat de betrokken werknemers in zelfstandig levensonderhoud kunnen (blijven) voorzien door werk in loondienst, zelfstandig beroep, bedrijf, coöperatie of anderszins (micro-/mesodoel) en het bijdragen aan het stabiliseren dan wel verminderen van de werkloosheid.

In 2019 is in het La Ganga gebouw efficiënte ruimte gecreëerd ten behoeve van een verbeterde dienstverlening van het Centrum voor Arbeid. Bij bedrijven wordt doorlopend bemiddeld voor werkzoekenden. Bij behoefte draagt het ministerie zoals gebruikelijk bij aan de nodige middelen voor werkzoekenden (zoals geschikte kleding). Bij individuele arbeidsgeschillen blijft het ministerie kosteloze arbeidsrechtkundige bijstand verstrekken aan degenen die niet kunnen betalen.

Het ministerie biedt alternatieve voorzieningen gericht op werk voor kwetsbare personen, door bijvoorbeeld het bieden van op maat ontwikkelde vormings-, activerings- en re-integratie-programma's, het bieden van service en het bieden van leerwerk- en re-integratie-trajecten voor de categorieën 1 tot en met 4 (categorie 1 is direct bemiddelbaar, categorie 2 is redelijk snel, binnen korte tijd, bemiddelbaar, categorie 3 staat verder af van de arbeidsmarkt en heeft meer vorming nodig en categorie 4 zijn de mensen met een beperking). Ook worden voor telkens 6 maanden leerervaringstrajecten aangeboden, voor 6 maanden aan werkzoekenden. Een deel van de kosten voor deze trajecten wordt door het ministerie gedekt en het andere deel wordt door de werkgever bekostigd.

In ditzelfde kader zal het ministerie ook bestaande en nieuwe bedrijven blijven stimuleren om interne opleidingsinstituten op te richten dan wel bestaande uit te bouwen voor het (bij-, om- en/of her)scholen van werkzoekenden zodat ze beter toegerust zijn om fatsoenlijk werk te vinden en te behouden. Het ministerie zal zorgdragen voor het leveren van incentives waar noodzakelijk aan leerlingen/cursisten, in geld of natura, (bijvoorbeeld kleding, (veiligheid)schoeisel, gereedschap, vergoeding van reiskosten) om de opleiding conform de gestelde eisen te kunnen volgen en succesvol af te ronden.

In het kader van haar taak om werkzoekenden te ondersteunen tijdens de toeleiding naar werk, biedt het ministerie aan young professionals de unieke kans om leerwerkervaring op te doen. Hiertoe zullen alle sectoren young professionals voor bepaalde tijd aantrekken. Een voorbeeld hiervan is dat vier young professionals het 'verbetertraject/subsidie nieuwe stijl 2019' in 2020 zullen voortzetten.

In het kader van efficiëntie vervolgt het ministerie van SOAW met het verschaffen van een Smart Pass van Autobusbedrijf Curaçao N.V. (ABC Busbedrijf) voor haar doelgroepen in plaats van het betalen van reisvergoeding.

Het ministerie verleent voor zover mogelijk subsidies aan stichtingen die aan mensen die het nodig hebben basisvaardigheden leren om in hun eigen onderhoud te kunnen voorzien.

BELEIDSTHEMA 15. STIMULERINGSMAATREGELEN

15. Bijdragen dat werknemers met betrekking tot de pensioengerechtigde leeftijd beter worden bediend

15.1 Het verbeteren van wetgeving in relatie tot pensioenen				
Activiteiten (Instrumenten)	2020	2021	2022	2023
15.1.1 Het voorbereiden van de implementatie van de wet op een algemeen werkgeverspensioen 176005.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
15.1.2 Het vervolgen met het traject tot aanpassing van arbeidswetgeving 176005.4211	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Totaal	Apparaats kosten	Apparaats kosten	Apparaats kosten	Apparaatskosten

Samenhang met output en activiteiten

In 2020 zullen de voorbereidingen worden getroffen teneinde de wet op een Algemeen Werkgeverspensioen in 2021 in werking te laten treden. Deze wet zal ervoor zorgdragen dat Curaçaoënaars die gewerkt hebben, een pensioen gelijk aan het bestaansminimum (in 2019 NAf 1.100) ontvangen als ze de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. Ten behoeve van dit pensioen zal er een actuariael onderzoek naar de herstructurering van het AOV/pensioenstelsel worden uitgevoerd (zie 8.1.2). Arbeidswetgeving zal verder moeten worden aangepast zodat ook werknemers in de private sector pas op de pensioengerechtigde leeftijd ontslagen kunnen worden en niet eerder. Hierdoor zullen ouderen gebruik kunnen maken van een oudedagsvoorziening aanvullend op een pensioen en behouden oudere werknemers hun dienstverband tot de leeftijd die recht geeft op een ouderdomspensioen.

16. ONDERSTEUNING BEDRIJFVOERING SOAW:

Bijdragen dat medewerkers kunnen werken in een adequate werkomgeving

16.1 Output (Operationele doelstelling)				
Diverse kostensoorten	2020	2021	2022	2023
16.1.1 Beloning van Personeel 4211 tot en met 4229	14.858.700	14.858.700	14.858.700	14.858.700
16.1.2 Verbruik Goederen en Diensten 4321, 4324, 4338, 4339, 4341, 4353, 4371, 4372, 43734374, 4375, 4376, 4378, 4379, 4421, 4422, 4423, 4424, 4426	688.638	688.638	688.638	688.638
16.1.3 Afschrijving Vaste Activa 4511	1.852.400	1.852.400	1.852.400	1.852.400
16.1.4 Interest	-	-	-	-
16.1.5 Subsidies	-	-	-	-
16.1.6 Overdrachten	-	-	-	-
16.1.7 Sociale Zekerheid	-	-	-	-
16.1.8 Andere uitgaven	-	-	-	-
16.1.9 Investerings 4922, 4923, 4924	381.300	381.300	381.300	381.300
Totaal	19.515.160	19.515.160	19.515.160	19.515.160

Samenhang met output en activiteiten

In dit hoofdstuk zijn de kostensoorten opgenomen die te maken hebben met de bedrijfsvoering van het ministerie van SOAW. Het doel hiervan is om een beeld te geven van de kosten die (nog) niet verdeeld kunnen worden onder de eerder genoemde algemene doelstellingen (Outcome). Deze algemene doelstelling geeft als resultaat op welke wijze de totale begroting van het ministerie zal worden besteed over alle (algemene) doelstellingen.

Beloning voor werk is een voorwaarde voor arbeidsproductiviteit en arbeidssatisfactie. Hier zijn internationale normen voor. Ook de aanwezigheid van een adequate infrastructuur/gezonde werkomgeving is zowel volgens lokale als internationale normen (bijvoorbeeld de International Labour Organisation, ILO) van groot belang voor werknemers. Uitgaande van deze normen wordt door SOAW zorggedragen dat alle medewerkers op degelijke wijze zijn gehuisvest en dat de tools aanwezig zijn om het werk naar behoren te verrichten.

Een aantal onderdelen is in deze tabel gelijk aan 0, omdat deze al weergegeven zijn binnen de verschillende programma's van het ministerie.

Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur

Visie

“Un Kòrsou salu”, De volksgezondheid is gericht op een integrale benadering die preventie als leidend heeft, waarbij het streven is om de gezondheid van de mens op een hoger niveau te tillen. Voorop staat een proactieve benadering van de overheid, zorgverleners, burgers en bedrijven, waarbij, in een “Wellness Maatschappij”, de bevordering van de kwaliteit van het menselijk leven door het optimaliseren van fysieke en mentale gezondheid voorop staat en niet ziektesymptomen en -beelden. Daarbij wordt een gerichte preventieve aanpak van de zorg door gezonde voeding, beweging en leefomgeving voorgestaan.

De burger heeft de competenties om lang en gezond te leven, kennis over de eigen gezondheid en leefmilieu en toegang tot noodzakelijke voorzieningen in verband met zijn/haar gezondheid. Het gezondheidsvoorzieningenniveau wordt gekenmerkt door een integrale persoonsgerichte benadering, eerlijkheid en billijkheid (equity) en toegankelijk voor een ieder.

Het milieu- en natuurbeleid zal gericht zijn op bewustwording van de waarden en het beter gebruik van natuurlijke hulpbronnen voor een duurzame ontwikkeling van de mens en het land. Landbouw, veeteelt en visserij zullen gericht zijn op de duurzame bijdrage aan de lokale voorziening in gezonde voedsel- en voedingsstoffen, waarbij nieuwe en effectievere elders beproefde methoden gestimuleerd zullen worden en de noodzakelijke randvoorwaarden voor rendabele afzet aanwezig zijn. Uitdagingen die om oplossing vragen, worden vanuit een innovatieve invalshoek benaderd.

Missie

Het ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur draagt zorg voor het bevorderen van de gezondheid van de bevolking en voor een gezond milieu waarin mens, dier en natuur zich duurzaam kunnen ontwikkelen.

18 Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur

Functie	Organisatieeenheden	Doel organisatieeenheid
01 Bestuursorganen	00 Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur (GMN)	Politiek bestuurlijke aansturing ministerie van GMN
70 Algemeen beheer Gezondheid, Milieu en Natuur	00 Kabinet Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur	Bedrijfsvoering minister van GMN
	01 Raad voor de Volksgezondheid	De Raad voor de Volksgezondheid brengt gevraagd en ongevraagd advies uit naar de minister van Gezondheid, Milieu en Natuur over aangelegenheden die de zorgaanbieders, zorgverzekeraars en patiënten reeks raken (volksgezondheid en gezondheidszorg)
	02 Secretaris-Generaal Gezondheid, Milieu en Natuur	Ambtelijke aansturing ministerie van GMN

Functie	Organisatieeenheden	Doel organisatieeenheid
	03 Ministeriële Staf	Adviseren van het managementteam
	05 Beleidsorganisatie Gezondheid, Milieu en Natuur	Beleidsontwikkeling Wet- en Regelgeving
71 Preventie en Curatieve gezondheidszorg	00 Inspectie Volksgezondheid	Inspectie gezondheid, milieu en natuur
	01 UO Geneeskundige en Gezondheidszaken	Organisatie en uitvoering voor geneeskundige en gezondheidszaken
	03 Volksgezondheid Instituut Curaçao	Gezondheidsonderzoek
	72 Subsidie bijdrage Geneeskundige en Gezondheidszaken	Beheer en controle van subsidieerde zorg instellingen
72 Ambulancevervoer	00 Subsidie bijdrage Ambulancevervoer	Transport van personen
73 Verpleeginrichtingen	00 Dr. Caprileskliniek	Verzekering
75 Agrarische Zaken en Visserij	00 UO Veterinaire zaken	Organisatie en uitvoering voor Veterinaire Volksgezondheid, dierengezondheidszorg en dierenwelzijn
	02 UO Agrarisch Veeteelt Visserijbeheer	Organisatie en uitvoering voor agrarisch, veeteelt en visserij
76 Milieu en Natuurbeheer	01 UO Milieu en Natuur Beheer	Organisatie en uitvoering voor milieu en natuur
	02 Subsidie bijdrage Milieu, Natuur	Beheer en controle van subsidieerde instellingen
77 Lijkbezorging	00 Begraafplaatsen	Onderhoud begraafplaatsen
78 Overige uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur	00 Overige uitgaven Volksgezondheid	Beheer en controle van volksgezondheid uitgaven
	01 Hospital Nobo Otrobanda/ Curacao Medical Center	Aanbieden kwalitatief intramuraal Curatieve zorg
	02 Stichting Preventieprogramma's Wellness Maatschappij	Promotie van gezondheid en bescherming van milieu en natuur, alles in ruimste zin

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	325.800	325.800	325.800	325.800
70 Algemeen beheer Gezondheid, Milieu en Natuur	6.660.100	6.667.500	6.675.600	6.675.600
71 Preventie en Curatieve gezondheidszorg	22.236.200	22.253.100	22.271.700	22.271.700
72 Ambulancevervoer	1.508.000	1.508.000	1.508.000	1.508.000
73 Verpleeginrichtingen	77.000	77.000	77.000	77.000
75 Agrarische Zaken en Visserij	6.574.300	6.592.300	6.608.700	6.608.700
76 Milieu en Natuurbeheer	28.504.000	28.506.100	28.508.400	28.508.400
77 Lijkbezorging	19.200	19.200	19.200	19.200
78 Overige uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur	294.860.800	294.872.800	294.886.000	294.886.000
Totaal:	360.765.400	360.821.800	360.880.400	360.880.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023

01 Bestuursorganen	-	-	-	-
70 Algemeen beheer Gezondheid, Milieu en Natuur	4.060.000	-	-	-
71 Preventie en Curatieve gezondheidszorg	410.000	-	-	-
72 Ambulancevervoer	-	-	-	-
73 Verpleeginrichtingen	-	-	-	-
75 Agrarische Zaken en Visserij	2.080.000	15.000	15.000	15.000
76 Milieu en Natuurbeheer	7.300.000	-	-	-
77 Lijkbezorging	-	-	-	-
78 Overige uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur	2.200.000	-	-	-
Totaal	16.050.000	15.000	15.000	15.000

01 Bestuursorgaan

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	324.400	324.400	324.400	324.400
Programmakosten	1.400	1.400	1.400	1.400
Totaal	325.800	325.800	325.800	325.800
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

70 Algemeen beheer Gezondheid, Milieu en Natuur

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	6.543.100	6.550.500	6.558.600	6.558.600
Programmakosten	117.000	117.000	117.000	117.000
Totaal	6.660.100	6.667.500	6.675.600	6.675.600
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	4.060.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	4.060.000	-	-	-

71 Preventieve en Curatieve Gezondheidszorg

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	19.344.100	19.361.000	19.379.600	19.379.600
Programmakosten	2.892.100	2.892.100	2.892.100	2.892.100
Totaal	22.236.200	22.253.100	22.271.700	22.271.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	410.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	410.000	-	-	-

72 Ambulancevervoer

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.508.000	1.508.000	1.508.000	1.508.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	1.508.000	1.508.000	1.508.000	1.508.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

73 Verpleeginrichtingen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	77.000	77.000	77.000	77.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	77.000	77.000	77.000	77.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

75 Agrarische Zaken en Visserij

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	6.052.700	6.070.700	6.087.100	6.087.100
Programmakosten	521.600	521.600	521.600	521.600
Totaal	6.574.300	6.592.300	6.608.700	6.608.700
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.080.000	15.000	15.000	15.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	2.080.000	15.000	15.000	15.000

76 Milieu en Natuurbeheer

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	2.686.100	2.688.200	2.690.500	2.690.500
Programmakosten	25.817.900	25.817.900	25.817.900	25.817.900
Totaal	28.504.000	28.506.100	28.508.400	28.508.400
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	7.300.000	-	-	-
Totaal	7.300.000	-	-	-

77 Lijkbezorging

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	19.200	19.200	19.200	19.200
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	19.200	19.200	19.200	19.200
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

78 Overige Uitgaven Gezondheid, Milieu en Natuur

Gewone dienst	2022	2021	2022	2023
Apparaatskosten	286.913.100	286.925.100	286.938.300	286.938.300
Programmakosten	7.947.700	7.947.700	7.947.700	7.947.700
Totaal	294.860.800	294.872.800	294.886.000	294.886.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	2.200.000	-	-	-
Totaal	2.200.000	-	-	-

Algemene doelstelling

Het ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur (GMN) heeft een aantal algemene doelstellingen, namelijk:

1. Er is een gezonder milieu voor mens, plant en dier.

2. De bevolking heeft een gezonde levensstijl, en leeft in een gezondheid bevorderende leefomgeving en is beschermd tegen gezondheidsrisico's.
3. De gezondheidszorg is ingericht op basis van equity en voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsnormen.
4. De leefomgeving van dieren en de diergezondheidszorg zijn zodanig ingericht dat de dieren in optimale gezondheid verkeren.
5. De bevolking gaat bewust om met en maakt duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en de natuurlijke rijkdommen zijn beschermd.
6. Het ministerie van GMN is in 2024 volledig geëquipeerd om haar (wettelijke) taken efficiënt, effectief en duurzaam uit te voeren.

1. Er is een gezonder milieu voor mens, plant en dier

1.1 Zwerfafval is verminderd binnen de gestelde norm van maximale hoeveelheid per m2				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
1.1.1 Uitvoeringsprogramma a afvalstoffen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.1.2 Streefwaarde opnemen in lagere regelgeving die voortkomt uit de nieuw vast te stellen afvalstoffen verordening	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.1.3 Brengpunten in de wijken X en Y	Apparaatskosten, KD	Apparaatskosten, KD	Apparaatskosten, KD	Apparaatskosten, KD
1.1.4 Verbeterde follow up (inspectie) aan meldingen. Meer fte's vervuld	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
1.1.5 Verbeterde samenwerking multidisciplinaire team (om. X-Team, Hit-team)	Apparaatskosten 15.000 Fourage kosten VKC	Apparaatskosten 15.000 Fourage kosten VKC	Apparaatskosten 15.000 Fourage kosten VKC	Apparaatskosten 15.000 Fourage kosten VKC
1.1.6 Instellen milieupolitie/wagenpark voor handhavingsactiviteiten	Apparaatskosten KD 135.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.1.7 Gerichte en meer voorlichtingscampagnes	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.1.8 Regulier onderhoud stranden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.1.9 Regulier onderhoud pleinen, plantsoenen en parken	94.000	94.000	94.000	94.000
1.1.10 Herplanten pleinen, plantsoenen en parken	200.000 (kapitaaldienst)	50.000 (kapitaaldienst)	50.000 (kapitaaldienst)	50.000 (kapitaaldienst)

1.1.11	Beheersovereenkomst SELIKOR NV	25.082.803	25.082.803	25.082.803	25.082.803
1.2 Vacuümtrucks en producenten van afvalwater handelen aan de hand van de vergunningsvoorwaarden ter vermindering van de (in)directe afvoer van onbehandeld afvalwater naar zee					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.2.1	Afvalwaterverordening (wetsvoorstel herzien en vaststellen).	Apparaatskosten advieskosten 25.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.2.2	Verbetering vergunning verstrekking, (gestandaardiseerd registratiesysteem)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.2.3	Verbetering toezicht (Inspectie /5 Fte's beschikbaar in formatie)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.3 Gebiedsgerichte en branchegerichte richtlijnen/regels zijn aanwezig voor verstrekking van hindervergunningen aan bedrijfsmatige milieubelastende activiteiten					
Instrumenten		2019	2020	2021	2022
1.3.1	Herzien van hindervergunningsvoorwaarden	Apparaatskosten advieskosten 25.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.3.2	Verbetering vergunning verstrekking/branche gerichte LbHam's	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.3.4	Vergunning verleners (UOMNB 5 fte's beschikbaar in formatie)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.4 Wetgeving, richtlijnen en vergunningsvoorwaarden ter beperking van milieuvuiling en ter beheer en bescherming van mens, plant en dier in lijn met internationale normen, zijn in place					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.4.1	Kader milieuwetgevingwetsvoorstel herzien en vaststellen	Apparaatskosten advieskosten 25.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.3.2	Normen waterkwaliteit opnemen in Milieuverordening "grondslagen voor milieubeheer"	Apparaatskosten advieskosten 25.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.4.3	Er is een monitoringsprogramma voor de meting kwaliteit van zee- en zwemwater, lucht	Apparaatskosten advieskosten 25.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.4.4.	Uitwerken LB bescherming mangroven	Apparaatskosten advieskosten 25.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.5 Invoer, afvoer en verwerking van verpakkingsmaterialen voldoen aan de richtlijnen					

Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.5.1	Nieuwe afvalstoffen verordening naar adviesorganen.	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.5.2	Implementeren LV plastics LV grondslagen milieubeheer	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.5.3	Richtlijnen voor groot gebruik (zoals bij supermarkten) worden opgenomen in vergunning van betreffende organisatie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.5.4	Verbetering Implementatie Subsidieverordening 2018	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.6 Invoer, afvoer en verwerking van (gevaarlijke) (afval)stoffen voldoen aan de richtlijnen					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.6.1	Nieuwe afvalstoffen verordening naar adviesorganen.	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.6.2	Voorstel ioniserende straling (concept uit 1997) voor beter beheer radioactief materiaal	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.6.3	Herziening inspectie LV wegens sanctie mogelijkheid inspecteurs	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.6.4	Regels omtrent invoer, afvoer en verwerking van gevaarlijke (afval)stoffen worden verwerkt in vergunningen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.7 Verzilting van de grond is beperkt door meer infiltratie van hemelwater en grondwater met behulp van een verbeterd damsysteem en andere infiltratie methode					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.7.1.	Samenwerkings-overeenkomst met VVRP op het gebied van openbaar groen en openbare stranden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.7.2	Afvalwater verordening, wetsvoorstel herzien en vaststellen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.7.3	Grondwater-verordening Wetsvoorstel herzien en vaststellen"	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.7.4	"Watermanagement beheersplan, Wetsvoorstel herzien en vaststellen"	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

1.7.5	Onderhoud dammen	500.000 (kapitaaldienst)	500.000 (kapitaaldienst)	500.000 (kapitaaldienst)	500.000 (kapitaaldienst)
1.7.6	Taak dam inspectie en onderhoud inruilen tegen gebruiksbeheer landbouwgronden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.7.7	Keylime techniek wordt samen met externe projectleider bevorderd	Apparaatskosten, 25.000	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.7.8	Garanderen sustainable finance via Fondo Rotario Agrario (revolving fund)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.7.9	Het oppompen van zoetwater is gereguleerd Uitvoering Lv. Grondwater	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.8 De broeikasgassen uitstoot per capita is verlaagd					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.8.1	Voorlichting en Educatie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.8.2	Voorbereidingen voor vergunningstraject nieuwe gebruiker Isla. Indienstname 2 fte's	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.8.3	Samenwerking GGD Amsterdam	143.000	143.000	143.000	143.000
1.8.4	Investering in meetstations	50.000 (kapitaaldienst)	50.000 (kapitaaldienst)	50.000 (kapitaaldienst)	50.000 (kapitaaldienst)
1.8.5	Licentie AERMOD	10.000	10.000	10.000	10.000
1.9 Uitstoot wordt bij de bron gemeten door de emittent					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.9.1	Herzien van Attachment F	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.9.2	Opnemen in vergunning alle vergunning	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.9.3	Verbetering toezicht door opleiding of training van een milieu-ambtenaar	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.10 Gevestigde invasieve soorten worden effectief en duurzaam bestreden					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.10.1	Beheersplan invasieve soorten, meldingsplicht Inrichten/formaliseren meldpunt	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.10.2	Natuurbeleidsplan	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

1.10.3	Opzet meldings-systeem (website) voor melden aanwezige invasieve soorten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.10.4	Bescherming inheemse soorten outsourcen naar Carmabi, Stichting Uniek Curaçao	In bestaande subsidie 274.279 7.800	In bestaande subsidie 274.279 7.800	In bestaande subsidie 274.279 7.800	In bestaande subsidie 274.279 7.800
1.10.5	Curaçao regionaal leider in de natuur- wetenschappen	Carmabi 2.500.000 CMRC Wetenschapsinsti- tuut 4.300.000	Carmabi 1.093.000 CMRC Wetenschapsinstitu- ut 552.683		
1.10.5	Geïntegreerde pest control (balans tussen biologisch en chemisch)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.10.6	Ondersteuning bestrijding invasieve soorten door informatie- verstrekking	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.10.7	Concept wetgeving fyto-sanitair wordt gepubliceerd als wet	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.10.8	Inrichten afdeling en functies fyto- sanitaire	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.11 Wetgeving gericht op gezondheidsaangelegenheden en verzuim van werknemers en welzijnsaspecten in de arbeidssituatie is geïmplementeerd					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.11.1	Beleidskader arbeid en gezondheid is ontwikkeld	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.12 De naleving van wet- en regelgeving op gebied van gezond leefmilieu voor mens plant en dier is gereed					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.13.1	Er is toezicht op de naleving van wet- en regelgeving op gebied van gezond leefmilieu voor mens plant en dier	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
1.13 Een deel van de bevolking heeft kennis gemaakt met de flora & fauna en is bewust van de biodiversiteit voor het welzijn van de burgers					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
1.13.1	Tenminste 2500 personen hebben een verzorgde Parke Tropikal bezoekt	447.510	447.510	447.510	447.510

Totaal	33.934.392	30.788.575	26.674.392	26.674.392
---------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Het ministerie van GMN tracht een aantal Sustainable Development Goals (SDG's) uit te werken en te realiseren.

SDG goal 1: End poverty in all its forms everywhere
Beëindig armoede overal en in al haar vormen

SDG Doel 2: End hunger, achieve food security and improved nutrition and promote sustainable agriculture

Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw

SDG: goal 6. Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all.
Schoon water en sanitaire voorzieningen; Ervoor zorgen dat water en sanitaire voorzieningen voor iedereen beschikbaar zijn en duurzaam beheerd wordt.

SDG: Goal 9: Build resilience infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation.

Het bouwen van een veerkrachtige infrastructuur het bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisatie en innovatie.

SDG Goal 12: Ensure sustainable consumption and production patterns

Verzekeren duurzame consumptie-, en productiepatronen

In het kader van Wellness worden duurzame consumptie en productiepatronen opgezet en versterkt via de projecten Kunukito en andere projecten ter bevordering van de land- en tuinbouw, het opleiden van vissers en bevordering van visserij en het creëren van de randvoorwaarden voor een optimale bloei ervan. Uitgangspunt is dat de burger van Curaçao zo goed mogelijk (via training, materiele ondersteuning en adviezen) in staat wordt gesteld om zelfvoorzienend te worden, waarbij tegelijkertijd ook de elementen van gezonde leefstijl worden ingebouwd. Met dit beleid en implementatie ervan worden zowel de SDG's 1, 2 en 12 actief uitgewerkt en gerealiseerd.

SDG; Goal 13 Take urgent action to combat climate change and its impacts

Klimaatmaatregelen; het nemen van dringende maatregelen om klimaatverandering en de gevolgen ervan te bestrijden.

SDG: Goal 14. Conserve and sustainably use of the oceans, seas and marine resources for sustainable development

Duurzame oceanen; het in stand houden en duurzaam gebruikmaken van oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling.

SDG: Goal 15. Protect and promote sustainable use of terrestrial ecosystem, sustainably manage forests, combat desertification and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss.

Duurzaam landgebruik; Het beschermen, herstellen en bevorderen van het duurzame gebruik van terrestrische ecosystemen, het waarborgen van een duurzaam bosbeheer, het bestrijden van woestijnvorming, en het tegengaan van landdegradatie en verlies aan biodiversiteit en het treffen van maatregelen voor het herstel.

SDG goal 16: Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels

Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen.

Via beleid, eigen uitvoering en via subsidies wordt actief gewerkt aan vreedzamere en inclusieve samenleving, waarbij opvoedings- en geestelijke risico's zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en behandeld. Daarbij worden alle beschikbare middelen (JGZ, instellingen geestelijke gezondheidszorg) ingezet.

SDG goal 17: Strengthen the means of implementation and revitalize the global partnership for sustainable development

Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling.

Huidige internationale en lokale ontwikkelingen op het gebied van zowel gezondheid, landbouw als milieu en natuur eisen een mate van participatie of optreden, vanuit het ministerie binnen de maatschappij. Door hieraan richting te geven, duidelijkheid te scheppen over de eigen taken en verantwoordelijkheden, kan het ministerie succesvol bijdragen aan de verdere bevordering van landbouw, gezondheid van de bevolking en een gezond milieu en natuur.

Versterken en beter organiseren van de public health taken van het ministerie van GMN.

Thans heeft het ministerie, uitgaande van dezelfde missie, met als centrale visie element het Wellness concept, haar doelstellingen op korte en middellange termijn aangescherpt. Centraal uitgangspunt is dat het aanvullen van kritieke functies essentieel is. Immers, het ministerie kent een bijzonder groot aantal wettelijke taken, waarbij een goede personeelsuitrusting (zowel qua hoeveelheid als qua competentie) een must is.

Het beleid wordt voortgezet op de reeds ingezette beleidsmatige inkadering van “zwemwater, zeewater- en luchtvervuiling”. Via het beleid zullen wetvoorstellen worden aangedragen, die normering van gedrag en sanctionering van nalatigheid voorschrijven. Het vergunningenstelsel wordt gemoderniseerd. De eigen verantwoordelijkheid, zowel van de individuele burger als van de industrie, zal worden benadrukt. Ook zal worden ingezet op het “strafbaar stellen” van vervuiling. Samenwerking met de ministeries van Justitie en Onderwijs zal worden bewerkstelligd. Volkseducatie, opsporing en vervolging behoort tot de speerpunten in de beleidsmatige aanpak van de vervuilingsvraagstuk. Het zal inzetten op wetgeving dat behoud van toegang tot lokaal natuurschoon voor een ieder mogelijk maakt.

De komende regeerperiode staat in het teken van het scheppen van een schone en gezonder leefmilieu voor de gemeenschap van Curaçao. Het ministerie van GMN zal zich meer en meer gaan richten op het scheiden en recycleren van afvalstoffen. Het opstellen van een beleid dat gedragen wordt door alle stakeholders in de gemeenschap staat hierbij centraal.

Het verminderen en waar mogelijk elimineren van de luchtvervuiling door bedrijven in het industriegebied van het Schottegat zal de nodige aandacht verkrijgen. Het ministerie zal met richtlijnen komen op welke wijze de problematiek van luchtvervuiling van de bedrijven daadkrachtiger aangepakt kan worden. Daarbij wordt eveneens gedacht aan het toepassen van de nodige sanctiemiddelen om de vervuiling in goede banen te kunnen leiden. De samenwerking met GGD Amsterdam is daarbij van essentieel belang.

Een schoner gezonder leefmilieu vereist eveneens een beter en afgestemde interministeriële samenwerking met betrekking tot het openbaar groen (GMN/VVRP), openbare stranden (GMN, MEO/CTB).

In augustus 2017 is de Raad van Ministers akkoord gegaan met de formele oprichting van de Blue Halo Commissie. De Blue Halo Commissie is, conform de afspraken in het MOU tussen Curaçao en het Waitt Institute ingesteld en bestaat uit ambtenaren van de verschillende ministeries. De volgende stap is het vaststellen van het Ocean Policy Plan, waarin verschillende beleidsaanbevelingen zijn opgenomen om de oceaan rondom Curaçao te beschermen. De verschillende beleidsaanbevelingen dienen nog uitgewerkt te worden in concrete actiepunten.

Het bestaande Milieu- en Natuurbeleidsplan zal een revisie ondergaan en gericht geschreven worden op het waarborgen van een schoner en gezonder leefmilieu. Om het hergebruik van hemelwater te stimuleren en de risico's op calamiteiten als gevolg van orkanen beter te kunnen beheersen, wordt een implementatieplan watermanagement opgesteld en uitgevoerd.

Het zogenaamde X-team/ de Milieupolitie is weer ingesteld om de illegale stort en stortplaatsen gericht aan te pakken. Het X-team is een samenwerkingscommissie bestaande uit onder meer medewerkers van GMN (AVB, MNB, THZ), Politie, Selikor NV en de Veiligheidsinspectie. Het optreden van het team zou in nauwe samenwerking met het Openbare Ministerie geschieden.

Het beleid zet voort op de reeds ingezette beleidsmatige inkadering van "lucht en milieuvervuiling". Het zal toe zien op het aandragen van wetvoorstellen, die normering van gedrag en sanctionering van nalatigheid voorschrijven. Het vergunningstelsel wordt gemoderniseerd. De eigen verantwoordelijkheid, zowel van de individuele burger als van de industrie, zal worden benadrukt. Via het beleid zal worden ingezet op het "strafbaar stellen" van vervuiling. Samenwerking met de ministeries van Justitie en Onderwijs is hierbij noodzakelijk. Volkseducatie, opsporing en vervolging behoort tot de speerpunten in de beleidsmatige aanpak van de vervuilingsvraagstuk. Het zal inzetten op wetgeving dat behoud van toegang tot lokaal natuurschoon voor een ieder mogelijk maakt.

Inspectie milieu en natuur staat in voor de handhaving van de milieuhygiëne: toezicht houden op de naleving van de milieuvoorschriften, niet-naleving rapporteren aan overheden met sanctioneringsbevoegdheid, maatregelen nemen om de milieuvoorschriften te doen naleven.

Inmiddels is er een samenwerkingsovereenkomst met het doel Curaçao te ontwikkelen tot regionaal leider in de natuurwetenschappen op 2 maart 2017 ondertekend door Curaçao, vertegenwoordigd door de ministers van Gezondheid, Milieu en Natuur en die van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning en door medewerkers van Curaçao Marine Research Centrum (CMRC) en Carmabi. Prioriteit voor het financieren van een samenwerkingsovereenkomst om gestalte te geven aan het ontwikkelen van Curaçao tot regionaal leider in de natuurwetenschappen geniet hoge prioriteit.

De upgradering van 8 stranden (Caracasbaai, Daaibooi, Lagun, Jeramie, Sta. Cruz, Klein Knip, Groot Knip, Westpunt) zullen in het begrotingsjaar de nodige aandacht verkrijgen.

2. De bevolking heeft een gezonde levensstijl, en leeft in een gezondheid bevorderende leefomgeving en is beschermd tegen gezondheidsrisico's

2.1 Productie, import en afzet van producten van dierlijke oorsprong wordt voor 80% bewaakt en er wordt gehandhaafd (slacht- en keuringsverordening 1933)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.1.1 Vleesverwerking-, -bewerking, en – verkoopplaatsen zijn alle minimaal twee keer per jaar bezocht	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.1.2 Laboratoriumanaly-ses worden uitgevoerd voor ontlasting, pathogeen en indicatoren in voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong	Apparaatskosten en Labuistrusting 61.000	Apparaatskosten en Labuistrusting 61.000	Apparaatskosten en Labuistrusting 61.000	Apparaatskosten en Labuistrusting 61.000
2.1.3 Veehouders zijn geïnformeerd over hygiëne- en gezondheidsstandaarden	Apparaatskosten Publieke voorlichting 2.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 2.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 2.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 2.000
2.2 Omgang met dierlijke producten op Curaçao geschiedt conform OIE standaarden				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.2.1 Slachthuizen zijn gecertificeerd	40.000.00	40.000.00	40.000.00	40.000.00
2.3 Een veilige vlees verwerking, bewerking en verkoop is gereed				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.3.1 Er is toezicht op de naleving van wet- en regelgeving op gebied van gezond leefmilieu voor mens plant en dier	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal
2.3.2 Getrainde inspecteurs	2.000	2.000	2.000	2.000
2.4 Er wordt alleen in officiële installaties geslacht kippenvlees gekeurd.				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.4.1 De concept slacht- en keuringsver-ordening is geactualiseerd en ter advies voorgelegd aan de minister voor besluitvorming	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.5 Randvoorwaarden voor naleving OIE-adviezen zijn op hun plaats				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.5.1 Conceptwetgeving inzake identificatie	Apparaatskosten	25.000 KD 5.000		

	en registratie (slacht)dieren is ter advies voorgelegd aan de minister voor besluitvorming				
2.5.2	Er is een "Performance of Veterinary Services (PVS) tool" uitgevoerd	35.000	35.000	35.000	35.000
2.5.3	Lidmaatschap, deelname en kennisvergaring internationaal OIE platform	Contributie 54.000 Deelname 14.000	Contributie 54.000 Deelname 14.000	Contributie 54.000 Deelname 14.000	Contributie 54.000 Deelname 14.000
2.6 De bevolking heeft toegang tot gezondheid bevorderende programma's (preventie)					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.6.1	Revisie, aanpassing en opstellen beleidsplannen en wetgeving voor de meest voorkomende NCD's en hun risicofactoren in samenwerking met andere relevante ministeries: diabetes, kanker, COPD, CVA, GGZ	Personeelskosten			
2.6.2	Opstellen beleidsplan Tandheelkundige zorg	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.6.3	Ontwikkeling Gezondheidspromotie Strategie en op basis daarvan gezondheidsprogramma's ontwerpen ter vermindering van risicofactoren	Apparaatskosten Publieke voorlichting 50.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 50.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 50.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 50.000
2.6.4	Er is tenminste 4 ouderenconsultatiebureau in werking (als pilot)	20.000	20.000	20.000	20.000
2.6.4	Beleidsaanpassing of aanpassingen in operationele activiteiten voor de jeugdgezondheid	Apparaatskosten Publieke voorlichting 20.000			
2.7 Infectieziekten onder 0-12 jarigen worden voorkomen en waar nodig bestreden					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.7.1	Er wordt zorg geboden aan 0-12 jarigen op 7 consultatiebureaus	WGK	WGK	WGK	WGK

2.8 Pasgeborenen die een gehoorafwijking hebben, zijn geïdentificeerd en krijgen een adequate behandeling bij een specialistische arts				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.8.1 Er vindt neonatale gehoorscreening plaats voor alle pasgeborenen en pasgeborenen met een gehoor-afwijking worden doorwezen voor een adequate behandeling	Apparaatskosten 35.000	Apparaatskosten 35.000	Apparaatskosten 35.000	Apparaatskosten 35.000
2.9 Bij elke instelling wordt dezelfde kwaliteit van zorg aangeboden volgens de vigerende protocollen en standaarden				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.9.1 Er wordt advies en/of begeleiding gegeven aan crèches en externe uitvoerders van gezondheidszorg zijn getraind over de standaarden en protocollen op het gebied van hygiëne en veiligheid	Apparaatskosten 10.000	Apparaatskosten 10.000	Apparaatskosten 10.000	Apparaatskosten 10.000
2.10 Ouders en anderen weten wat een gezonde levensstijl voor de jeugd is en helpen 0-12 jarigen om een gezonde levensstijl te hebben				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.10.1 Er zijn 4 voorlichtings-sessies georganiseerd om ouders en algemeen publiek te voorzien van informatie en vaardigheden over ontwikkeling, gezondheid, veiligheid en hygiëne van de jeugd	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000
2.11 De ouders en emotionele opvoeders die de voorlichting sessie hebben bijgewoond zijn in staat om emotionele en gedragsproblemen bij kinderen te voorkomen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.11.1 Er zijn 12 voorlichtingssessies georganiseerd en ouders en professionele opvoeders is voorzien van informatie over ontwikkeling, gezondheid, veiligheid en hygiëne van de jeugd	Apparaatskosten Publieke voorlichting 10.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 10.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 10.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 10.000
2.12 • “Health in all policies” is geïmplementeerd (output interministeriële samenwerking) of Gezondheid is geïntegreerd in al het beleid van de overheid (zelfde als 2.10)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.12.1 Samenwerkings-platform tussen de diverse ministeries is opgezet voor opzet en uitvoering van integrale preventie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2.12.2 Langdurig pilotproject in 1 wijk "gezonde leef buurt" met het oog op lifestyle changes van volgende generatie is	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000	Apparaatskosten Publieke voorlichting 4.000

goedgekeurd en geïmplementeerd				
2.13 Optimale uitvoering wet- en regelgeving				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.13.1 Opiumlands-verordening op het punt van Medicinaal Cannabis wordt conform het Enkelvoudig Verdrag uitgevoerd	Apparaatskosten			
2.13.2 Afgifte van diverse verklaringen omtrent de gezondheid van dieren en producten van dierlijke afkomst	Personeelskosten Inkomsten -50.000	Personeelskosten Inkomsten -50.000	Personeelskosten Inkomsten -50.000	Personeelskosten Inkomsten -50.000
2.14 Overeenkomstig het bepaalde in de Landsverordening openbare orde beschikken veehouders over de vergunning artikel 28				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.14.1 Inspectie op sterkte (5 fte's vullen)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.14.2 Volledige registratie van vergunningen	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal
2.15 Bevolking heeft toegang tot betaalbare kwantitatieve en kwalitatieve voeding, inclusief makuto básiko				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.15.1 Voedingspeiling	15.000	15.000	15.000	15.000
2.15.2 Voedselmodel voor Curaçao	5.000	5.000	5.000	5.000
2.15.3 Uitbreiding lijst met beschermde producten inclusief onderverdeling in kwaliteit (conform FAO normen)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.15.4 Project una Kito di Bario In Barber en Montagna	50.000	50.000	50.000	50.000
2.16 De hondenverordening wordt nageleefd				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.16.1 Opdrachten van het OM inzake het houden van honden in quarantaine en/of euthanaseren zijn uitgevoerd	Apparaatskosten 7.000	Apparaatskosten 7.000	Apparaatskosten 7.000	Apparaatskosten 7.000
2.17 Bevolking maakt gezonde keuzes en weet gezond te leven				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.17.1 Er is toezicht op de naleving van wet- en regelgeving op gebied van gezondheid bevorderende leefomgeving en daaraan gekoppelde kwaliteit van zorg op zijn plaats	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

2.18 Beheersing en preventie van besmettelijke ziektes					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.18.1	Eiland brede coördinatie en aansturing tegen vector gerelateerde aandoeningen ter voorkoming en bestrijding van ziektes is gereed	1.000	1.000	1.000	1.000
2.18.2	Vector - Het bestrijden van de dengue muggen - komt jaarlijks voor	Apparaatskosten 100.000 pestic 75.000 machines en installaties	Apparaatskosten 100.000 pestic 75.000 machines en installaties	Apparaatskosten 100.000 pestic 75.000 machines en installaties	Apparaatskosten 100.000 pestic 75.000 machines en installaties
2.18.3	Training en certificering van foodhandlers	10.000	10.000	10.000	10.000
2.18.4	Voorlichting en educatie aan scholen, publiek, stakeholders en instellingen	25.000	25.000	25.000	25.000
2.18.5	Materialen voor het maken van keuringskaarten en het maken lesmaterialen	10.000	10.000	10.000	10.000
2.18.6	Adviseren over het verlenen van de horecavergrunning en openbare activiteiten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.19 Voorkoming en bestrijding van rampen en incidenten					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.19.1	Uitvoering geven aan rampenbestrijding beleid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.20 Kwaliteitsverbetering diabeteszorg door geïmplementeerde diabetes ketenzorg					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.20.1	Implementatie diabeteszorg-standaard in Zorggroepen, Opzetten multidisciplinair team	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.20.2	Revisie en aanpassing diabetes zorgstandaarden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.20.3	Gestructureerde invoer van gegevens en registratie van diabetes patiënten door afdeling Epidemiologie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.20.4	Coördinatie Opleiding Diabetes verpleeg-	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

kundigen /POH. Ondersteuning IFE, NDF Nederland, Brede Rode Instituut, Wit Gele Kruis Curaçao en Aruba				
2.20.5 Coördinatie nascholingsprogramma's diabetes professionals voor kennis en vaardigheden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.21 Alle docenten die getraind zijn, geven seksuele voorlichting aan hun leerlingen.				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.21.1 Er zijn trainingen over seksuele voorlichting georganiseerd voor minimaal 15 docenten van 7 middelbare scholen en 3 basisscholen	60.000	60.000	60.000	60.000
2.22 De bevolking van Curaçao is bewust van de relatie tussen voeding en gezondheid en maakt gezonde voedingskeuzes				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.22.1 De volgende activiteiten hebben plaatsgevonden in verband met voeding en gezondheid: • Voorlichting sessies • Radiospot, tv-spots • Tvprogramma • Bijscholingssessies voor medewerkers van bejaardentehuizen" Stichting Preventie- programma's Wellness Maatschappij	20.000	20.000	20.000	20.000
2.23 Mensen zijn gestimuleerd om gezonde keuzes te maken, zowel voor zichzelf als met betrekking tot het eetgedrag van hun kinderen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.23.1 Er is een nieuw model voor voedingsvoorlichting	5.000	5.000	5.000	5.000
2.24 Ongeveer 80% van de participerende bewoners van de arme wijken van Curaçao die meedoet aan de voedingseducatie programma hebben binnen een periode van drie maanden kennis en inzicht over gezonde voeding en passen dit toe in het dagelijks leven				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.24.1 Er is een voorlichtings- campagne gehouden waarbij elke maand lezingen, gespreksgroepen, supermarkttoer, kookdemonstraties gehouden zijn. Stichting Preventieprogramma's Wellness Maatschappij	15.000	15.000	15.000	15.000
2.25 Er wordt binnen het ministerie beleid opgesteld voor voeding en gezondheidsbevordering dat afgestemd is op de noden van de bevolking van Curaçao				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.25.1 Er is vooronderzoek voedselconsumptie verricht waardoor betrouwbare gegevens	5.000	5.000	5.000	5.000

beschikbaar is over de voedselconsumptie op Curaçao				
2.26 Ongeveer 80% van de participerende bewoners, van de arme wijken van Curaçao die meedoen aan het obesitasproject hebben de nodige kennis over obesitas vergaarde en bereiken een gewichtsreductie van 5% gedurende het project				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.26.1 Er worden in 12 wijken voorlichtings- en bewegingssessies geboden 1 keer per week voor een periode van drie maanden. Stichting Preventieprogramma's Wellness Maatschappij	10.000	10.000	10.000	10.000
2.27 Alle sekswerkers (Campo Alegre, trago-meisjes) en andere personen bij wie een SOA is gedetecteerd, laten zich behandelen voor de SOA die zij hebben				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.27.1 30 % van de sekswerkers (Campo Alegre, tragomeisjes) en algemeen publiek die zich bij het ministerie hebben laten testen, zijn gescreend op SOA's en weten het resultaat van deze screening	10.000	10.000	10.000	10.000
2.28 Reizigers naar subtropische landen zijn bestand tegen infectieziekten en weten hoe zij aan reizen gerelateerde aandoeningen kunnen voorkomen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.28.1 Er is een reizigersgezondheidsprogramma uitgevoerd, waarbij de reizigers die gevaccineerd moeten worden, zijn gevaccineerd	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.29 De bevolking maakt de juiste keuzes om infectieziekten te voorkomen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.29.1 Er zijn bewustwordingscampagnes gehouden voor preventie van infectieziekten	10.000	10.000	10.000	10.000
2.30 De patiënten zijn hersteld van hun infectieziekte				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.30.1 Er is toezicht gehouden op het gebruik van medicijnen oor de patiënten met tuberculose, lepra en scabies en onderzoek gedaan naar ter preventie van verdere verspreiding van infectieziekte	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.31 Leerlingen van 12 tot en met 19 jaar van de bezochte scholen, (illegale) sekswerkers en hun klanten gaan bewust om met seksualiteit en vertonen seksueel verantwoordelijk gedrag door onder andere abstinentie of gebruik te maken van condoom en anticonceptiva ter preventie van zwangerschap, SOA en HIV				

Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.31.1 800 leerlingen van groep 7 en 8 van 8 scholen in het Funderend Onderwijs hebben informatie en voorlichting gekregen over het eigen lichaam, abstinentie en seksuele vorming. Stichting Preventieprogramma's Wellness Maatschappij	20.000	20.000	20.000	20.000
2.31.2 3200 leerlingen van klas 1 tot en met 4 van 10 scholen in het voortgezet onderwijs, inclusief speciaal onderwijs zijn voorzien van informatie over seksualiteit en reproductieve gezondheid. Stichting Preventieprogramma's Wellness Maatschappij	20.000	20.000	20.000	20.000
2.31.3 3200 leerlingen van het voortgezet onderwijs hebben toegang tot anticonceptiemiddelen inclusief condooms. Stichting Preventieprogramma's Wellness Maatschappij	20.000	20.000	20.000	20.000
2.31.4 Er is voorlichting gegeven over veilig vrijen, kennis en gebruik van condoom, begeleiding en training aan 600 (illegale) sekswerkers en 500 van hun klanten op het gebied van verantwoordelijk seksueel gedrag en preventie van ongewenste zwangerschap en soa's. Famia Plania	124.872,41	124.872,41	124.872,41	124.872,41
2.31.5 Er zijn trainingen gegeven aan 180 jongeren door een deskundige op het gebied van preventie van soa en hiv infectie	Famia Plania	Famia Plania	Famia Plania	Famia Plania
2.31.6 Er zijn programma's aangeboden over veilig vrijen en gebruik van	Famia Plania	Famia Plania	Famia Plania	Famia Plania

	contraceptiva ter verlaging van soa, hiv-infectie en ongewenste zwangerschap aan 3% van de algemene bevolking				
2.31.7	Er zijn pre en post counseling sessies gehouden met 2000 cliënten getest voor het vroegtijdig opsporen van soa en hiv	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten	Personeelskosten
2.32 "HIV positieve cliënten hebben de ziekte geaccepteerd, zijn bewust, dragen eigen verantwoordelijkheid en hebben een gezonde leefstijl en attitude in het dagelijks leven Het over dragen van HIV aan de bevolking neemt af, door het toepassen van een gezonde leefstijl en een gezonde seksuele attitude van de HIV geïnfecteerde cliënten"					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.32.1	Er zijn 200 HIV positieve cliënten gecounseld wegens de acceptatie van de ziekte, het gebruik van medicatie, therapietrouw en het bevorderen van een gezonde leefstijl, op sociaal, geestelijk en lichamelijk gebied	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.32.2	100 HIV positieve cliënten en eventueel familieleden zijn bezocht en er is contact met hen onderhouden via hulpverlenings-gesprekken	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.32.3	100 HIV positieve cliënten zijn begeleid in hun huidige situatie en omgeving (thuis situatie of in ziekenhuis)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.33 "180 volwassenen en jongeren met diabetes in de zorg die de cursussen hebben gevolgd, hebben kennis over de ziekte diabetes type 1 en type 2 en gaan zelfstandig om met de ziekte en de zorg ter preventie van mogelijke complicaties."					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.33.1	Er zijn 9 basiscursussen over diabetes educatie gegeven aan 180 volwassenen en jongeren gericht op het overdragen van kennis over de ziekte, het stimuleren van zelfmanagement van de	Sokudi 43.183	Sokudi 43.183	Sokudi 43.183	Sokudi 43.183

ziekte, ter preventie van mogelijke complicaties				
2.34 Personen hebben kennis van wat Diabetes Mellitus, de mogelijke complicaties en weten hoe deze vroegtijdig te herkennen en te voorkomen en krijgen indien nodig counseling				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.34.1 Er zijn 5000 voorlichtingsmaterialen over DM type 1, type 2 en mogelijke complicaties ervan in diverse talen verspreid	Sokudi	Sokudi	Sokudi	Sokudi
2.34.2 Er zijn 2 activiteiten per jaar georganiseerd over diabetes educatie in de wijken voor 320 bezoekers voor het vroegtijdig opsporen van nog niet gediagnosticeerde DM door bloedsuiker meten tijdens activiteit	Sokudi	Sokudi	Sokudi	Sokudi
2.34.3 Er zijn 4 themabijeenkomsten met een panel van deskundigen op het vakgebied georganiseerd voor 400 deelnemers per jaar. Thema's: voetverzorging ter voorkoming van voetamputaties, zwangerschap diabetes, glaucoma, nierinsufficiëntie	Sokudi	Sokudi	Sokudi	Sokudi
2.34.4 Er zijn 24 programma's per jaar van 30 minuten via media gegeven gericht op DM en preventie van mogelijke complicaties	Sokudi	Sokudi	Sokudi	Sokudi
2.34.5 Er zijn 10 bloedprikacties per jaar georganiseerd om bloedsuiker te meten bij minimaal 2000 personen, gericht op het vroegtijdig opsporen van DM	Sokudi	Sokudi	Sokudi	Sokudi

2.34.6	Individuele counseling aan 125 volwassen en 25 jongeren	Sokudi	Sokudi	Sokudi	Sokudi
2.35 Het bewustzijn over geestelijke problematieken is verhoogd en de geestelijke gezondheid onder kinderen, jongeren en volwassen wordt bevorderd					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.35.1	Er zijn preventieprogramma's op het gebied van de geestelijke gezondheid gericht op de verschillende doelgroepen uitgevoerd"	Skuchami 1.648.908	Skuchami 1.648.908	Skuchami 1.648.908	Skuchami 1.648.908
2.36 Bewustwording van geestelijke gezondheidszorg binnen de samenleving, waardoor mensen sneller hulp zoeken en openstaan voor hulp					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.36.1	De GGZ-instelling biedt reguliere informatie over wie ze zijn, wat ze doen en hoe de cliënten bij hun terecht kunnen komen, waardoor het aantal nieuwe aanmeldingen met 10% toeneemt"	Skuchami	Skuchami	Skuchami	Skuchami
2.37 1000 van de 1500 cliënten in de geestelijke gezondheidszorg zijn uitbehandeld en gere-integreerd in de maatschappij					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.37.1	GGZ-instelling biedt zodanig kwalitatieve zorg aan, dat het aantal doorverwijzingen met 15% afneemt en het aantal uitbehandelde cliënten met 20% toeneemt	Skuchami	Skuchami	Skuchami	Skuchami
2.38 Het grootste deel van de inwoners van Curaçao is zich bewust van de verslavingsproblemen en de consequenties hiervan					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.38.1	Er zijn voorlichting - en informatie-programma's georganiseerd over verslaving en de consequenties hiervan aan de algehele bevolking	FMA 3.130.612	FMA 3.130.612	FMA 3.130.612	FMA 3.130.612
2.39 Behoud van gezondheid, groei en ontwikkeling van 0 tot 4 jarigen op Curaçao					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
2.39.1	75% van de in zorg zijnde 0 – 4 jarigen bij de stichting krijgt een volledig zorgpakket conform hun leeftijd en	Subsidie WGK 773.777	Subsidie WGK 773.777	Subsidie WGK 773.777	Subsidie WGK 773.777

wordt bij gezondheidsproblemen doorverwezen naar specialisten				
2.40 Infectieziekten worden voorkomen onder 0 tot 4 jarigen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.40.1 95% van de in zorg zijnde kinderen bij de stichting is gevaccineerd met DKT4-HepB4-Hib4-Polio4 en Pn3 en BMR1	Subsidie WGK	Subsidie WGK	Subsidie WGK	Subsidie WGK
2.40.2 Minimaal 80% van de in zorg zijnde kinderen bij de stichting is gevaccineerd met BMR2	Subsidie WGK	Subsidie WGK	Subsidie WGK	Subsidie WGK
2.41 Continuïteit van zorg op elk moment gebaseerd op real-time informatie				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.41.1 • Samenvatting zuigelingen dossier beschikbaar op de leeftijd van 18 maanden en op de leeftijd van 3,6 jaar • Dossiers worden tijdig overgedragen naar de DSH op de leeftijd van 3,6 maanden"	Subsidie WGK	Subsidie WGK	Subsidie WGK	Subsidie WGK
2.42 Optimale uitvoering wet- en regelgeving				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.42.1 Afgifte van diverse verklaringen omtrent de gezondheid van dieren producten van dierlijke afkomst	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
2.43 Preventie borst en baarmoederhalskanker				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.43.1 Fundashon Prevashon	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000
2.44 Preventieve tandheelkundige zorg				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.44.1 Tandheelkundige bussenproject Bus di djente)	1.900.000 Kapitaal dienst	60.000	60.000	60.000
2.45 Multifunctionele bus voor Wellness				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.45.1 2 Multifunctionele bussen	150.000 Kapitaal dienst	2.000	5.000	5.000
2.46 Lijkenbezorging				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.46.1 Een onderhouden openbare begraafplaats	300.000 Kapitaal dienst			
2.47 Overheidsbijdrage Volksgezondheid				

Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.47.1 Uitvoering van de Basis Verzekering Ziektekosten, AVBZ	289.200.000	289.200.000	289.200.000	289.200.000
Totaal	300.005.352	297.747.352	297.720.352	297.720.352

SDG Doel 3: Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages

Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden

SDG Doel 10: Reduce inequality within and among countries

Dring ongelijkheid in en tussen landen terug

De beheersing van de risico's met betrekking tot de consumptie van producten van dierlijke oorsprong bijvoorbeeld, (pluimvee) vlees, vis, melk, eieren maar ook honing, is één van de speerpunten van een optimale veterinaire en publieke volksgezondheid. De exercities die daaraan verbonden zijn vallen kortweg in te delen in de identificatie van de oorsprong met de daaraan verbonden eisen, de import van de producten en de daaraan verbonden controles en de noodzakelijke ondersteuning van het laboratorium, en de controle van de verkoop en distributie van de producten met de daaraan verbonden certificering via vergunningen en/of erkende certificaten.

Alle voedselproducenten (waaronder veehouders) dienen te voldoen aan hygiëne basisvoorwaarden (bewijs van voldoende kennis en kunde) waardoor de veiligheid van het product vanaf de oorsprong enigszins gegarandeerd kan worden. Ook de ruimtes en apparaten waar de ver- en bewerking plaatsvinden, dienen te voldoen aan bepaalde (technische) voorwaarden. Registratie van de producten gebaseerd op een traceerbaarheidsmodel is daarbij essentieel om mogelijke calamiteiten snel te kunnen opsporen en adequate “terugroep” acties te kunnen ondernemen. Bij het slachten van vee dienen de slachthuizen qua bemensing en inrichting voldoende uitgerust te zijn om de slachtingen op een hygiënische wijze en volgens de geldende normen te doen plaatsvinden. De basis voor een internationaal geaccepteerd slachtproces worden neergelegd in de ISO 22000 (inclusief HACCP) norm wat dus ook het streven zal zijn voor de organisatie.

De toetreding tot het OIE verdrag brengt diverse rechten en plichten met zich mee. De verplichtingen en de optimale benutting van de informatievoorziening en uitwisseling die er geboden wordt moeten zorgen voor voldoende kennis op internationaal niveau om deze uitdagingen aan te gaan.

De implementatie van de “ Performance of Veterinary Service ” (PVS) tool, een specialistische audit die ter plekke wordt uitgevoerd om de zwakke en sterke kanten van de veterinaire infrastructuur bloot te leggen, kan als nulmeting worden ingezet ten einde de verbeterpunten daadkrachtig en resultaatgericht in te zetten. Die verbeteringen zullen zich in het bijzonder richten op de aanpassing van de algehele veterinaire wetgeving in het algemeen, en de aansluiting op de internationale normen in het bijzonder, maar ook de algehele personele en materiële uitrusting van efficiënte en transparante veterinaire dienst. Die verbeteringen zullen op korte termijn ook nodig zijn om optimaal gebruik te kunnen maken van het lidmaatschap en de daaruit

voortvloeiende stimulering van de handel in producten van dierlijke oorsprong wat ook past in de beoogde “hub” handelsfunctie van Curaçao.

Preventie is essentieel in de gezondheidszorgbenadering. Daarbij wordt uitgegaan van positieve gezondheid (“wellness” concept), waarbij niet de alleen afwezigheid van ziekte, maar primair de lichamelijke, geestelijke gezondheid en optimale sociale ontplooiing en participatie binnen de maatschappij centraal staan. Daartoe is ‘empowerment’ van de burger belangrijk, waarbij de burger door adequate informatie ten aanzien van leefstijl en leefstijlrisico’s en consequenties ervan in staat wordt gesteld een gezonder leven te leiden. Daarnaast dienen interventies in de zin van actieve begeleiding van burgers en gezinnen op gebied van stressmanagement, diabetespreventie, aanpak van hypertensie, overgewicht en adipositas, liefde seksualiteit en geslachtsziekten, slaapbeheersing voeding en lichaamsbeweging en preventieve mondzorg, burgers tot een hogere graad van gezondheid te leiden.

Om de preventiedoelen te realiseren zal een programmabureau in de vorm van een stichting in het leven geroepen worden. Het programmabureau zal mede belast zijn met het zelf ontwikkelen van programma’s op de onderscheidenlijke gebieden van de Wellness Maatschappij. Dat, voor zover niet reeds vanuit het ministerie van GMN specifieke programma’s zijn ontwikkeld. Ook ligt in de doelomschrijving van het programmabureau besloten dat er een belangrijke taak voor deze entiteit is weggelegd voor de coördinatie van activiteiten met betrekking tot de Wellness Maatschappij. Waar er geen overheids- of particuliere instantie beschikbaar is om een programma te implementeren, is het de stichting die dan aangewezen is om een programma te implementeren.

Onder programma’s wordt verstaan een samenstel van projecten en activiteiten die op elkaar zijn afgestemd. De stichting zal volgens een door de stichting te ontwikkelen model, de geïmplementeerde projecten periodiek dienen te evalueren. Uit de ontwikkelingsactiviteiten en de evaluatie van programma’s dient voor de stichting en voor allen betrokkenen leermomenten te volgen.

Uitgangspunt is dat de door de stichting te (doen) ontwikkelen, coördineren en (doen) implementeren van programma’s gefinancierd worden door Curacao (de minister van GMN) en de onder de minister ressorterende overheidsentiteiten en overheidsentiteiten die belast zijn met bepaalde de gezondheid rakende activiteiten. In dit verband kan worden uitgegaan dat de programma’s voor een belangrijk deel gefinancierd zullen worden door donaties van de SVB, vooral omdat van een belangrijk deel van de Wellnessprogramma’s verwacht mag worden dat dat een kostenverlagend effect zal hebben op de zorgkosten.

Maar, omdat de aard van de programma’s holistisch is, zullen ook financiële bijdragen gevraagd worden van andere overheidsentiteiten die niet rechtstreeks onder de minister vallen, maar waarvan hun activiteiten wel effect hebben op de verantwoordelijkheidsgebieden van de minister. Te denken valt als instanties zoals Refineria di Kòrsou, Aqualectra en Curoil, in verband met milieu- en natuurbelasting en Gaming Control Board en Fundashon Wega di Number Kòrsou in verband met (gok)verslaving.

De totale bijdrage aan de stichting zal er als volgt uitzien.

Donaties	Bedrag in NAf/per jaar
Bijdrage uit opbrengsten suikertax	2.000.000
Bijdrage van SVB	2.000.000
Bijdrage overige overheidsbedrijven	1.233.500

Totaal	5.233.500
---------------	------------------

Op gebied van de geestelijke gezondheidszorg zal in 2020 de verdere integratie van de verschillende instanties die zorg verlenen verder geconcretiseerd worden. Daarbij zullen de uitkomsten van de verschillende stakeholdersbijeenkomsten uit 2019 en assessments leidend zijn. Op deze manier wordt bereikt dat er een grotere efficiency wordt bereikt, doublures worden verholpen en gaten in de geestelijke zorg alsnog worden gevuld. Bovendien leidt dit tot een veel efficiëntere besteding van de financiële middelen in de geestelijke gezondheidszorg.

Op het gebied van ouderengezondheidszorg wordt thans concreet invulling gegeven aan de verdere opzet en uitbouw van de ouderenconsultatiebureau 's zodat er preventieve zorg alsmede vroeg signalering bij ouderen kan worden gerealiseerd. Het aantal ouderenconsultatiebureau 's zal van één tot vier worden uitgebreid. Tevens zal samenwerking met huisartsen en andere eerstelijns instanties worden geïntensiveerd. Via huisbezoeken zullen ook de ouderen die moeilijk het huis uit komen of geïsoleerd worden, bereikt worden en bij het zorgproces betrokken worden. Onder het zorgproces wordt niet alleen curatieve zorg verstaan, maar ook geestelijke zorg (eenzaamheid, depressie) en wellness in het algemeen.

VIC zal ook in 2020 de onderzoekstaken ten behoeve van de overheid, bevolking en hulpverleners uitvoeren. Van bijzonder belang is dat de positie van VIC als onderzoeksinstituut gestabiliseerd wordt en ingebed wordt in het ministerie, op een zodanige wijze dat de methodologische zelfstandigheid gegarandeerd blijft.

De openbare begraafplaats te Brievengat is sterk aan onderhoud toe. Door de jaren heen, is de toestand van de omheining sterk achteruit gegaan. Het ministerie van GMN heeft de nodige middelen gereserveerd om de begraafplaats op niveau te brengen naar hoe het was.

3. De gezondheidszorg is ingericht op basis van equity en voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsnormen

3.1 De gezondheidszorg(verlener) voldoet in 2030 volledig aan de gestelde kwaliteitsnormen en financiële kaders				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.1.1 Toezicht en advies zijn gereed	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal
3.1.2 Accreditatie van de medische opleiding van de alhier werkende (para) medici	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
3.1.3 Het creëren van een structuur zodat lokale artsen een specialistische opleiding in Nederland kunnen volgen met een studielening die door tussenkomst van de overheid en min van GMN wordt verstrekt	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal
3.2 De bevolking heeft toegang tot een nationaal immunisatie programma (alle leeftijdsgroepen te beginnen in de prenatale periode)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.2.1 Uitbreiding beleidskader immunisatie programma	50.000	50.000	50.000	50.000

3.3 Een value based vergoeding systematiek inclusief positieve prikkels is gerealiseerd				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.3.1 Beleid value based vergoedingen	100.000	100.000	100.000	100.000
3.4 Een geïntegreerd zorgmodel rondom de patiënt gebaseerd op het primary health care principe is geïmplementeerd				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.4.1 Beleid Versterking eerste lijnzorg	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
3.5 Een nieuw verzekeringsstelsel is geïmplementeerd met integratie van basisverzekering en AVBZ				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.5.1 Reparatie traject wetgeving om het verzekeringsstelsel te herzien	200.000 Budgetneutraal	200.000 Budgetneutraal	200.000 Budgetneutraal	200.000 Budgetneutraal
3.6 De (bejaarde) verzorgingstehuizen werken conform de vastgestelde kwaliteitsnormen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.6.1 Kwaliteitswaarborgingsstelsel voor de totale (bejaarden)verzorgingszorg, inclusief gezondheidszorg is geïmplementeerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
3.6.2 Toezicht op naleving van de kwaliteitsnormen door de (bejaarden)verzorgingstehuizen vindt plaats conform AB 2008 no. 123	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
3.6.3 Een samenwerkingsplatform tussen betrokken ministeries is geïmplementeerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
3.7 Er wordt actief gewerkt aan de Anti Microbiële Resistentie problematiek (One Health visie). (van impact 3 naar impact 4)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.7.1 Toezicht op de AMR problematiek is gereed	Budget neutraal	Budget neutraal	Budget neutraal	Budget neutraal
3.8 Toegankelijke geestelijke gezondheidszorg				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.8.1 Kernactiviteiten uit te voeren door PSI Skuchami	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI
3.9 Inzicht in de geestelijke problematiek in twee wijken van Curaçao				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.9.1 Er is onderzoek verricht naar de geestelijke problematiek in twee wijken om interventieprogramma's op te stellen	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI
3.9.2 Zes van de tien cliënten krijgen zorg uit interventieprogramma's gebaseerd op resultaten van onderzoek	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI
3.10 60 ouderen (60+) hebben voldoende kennis over psycho-geriatrische zorg en hebben een positieve houding hoe om te gaan met bepaalde psychische aandoeningen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.10.1 Er zijn 6 groepsbijeenkomsten geboden aan ouderen (60+) over psycho-geriatrische zorg	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI
3.11 Cliënten hebben voldoende kennis van zelfwaarde, zelfredzaamheid, en/of actoren die bijdragen aan gezonde levensinstelling en coping mechanisme				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.11.1 Er zijn groepsbijeenkomsten geboden met individueel	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI

zelfhulpplan en terugvalpreventie				
3.12 Mantelzorgers zijn goed geïnformeerd over ziektebeelden waarop ze als verzorgers kunnen inspelen.				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.12.1 Er zijn twaalf bijeenkomsten voor mantelzorgers van cliënten met psychische problematiek georganiseerd	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI
3.13 De GGZ-instellingen hebben samen een eenduidig beleid dat resulteert in cliëntgerichtheid en het aanbieden van tijdige, juiste zorg op de juiste plaats				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.13.1 PSI Skuchami maakt onderdeel uit van een geüniformeerd zorgcircuit binnen de GGZ gericht op de verbetering van de zorgkwaliteit	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI
3.14 GGZ-hulpverleners weten hoe te handelen en of doorverwijzen bij een crisissituatie				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.14.1 PSI Skuchami maakt onderdeel uit van een crisis interventie commissie	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI	Subsidie PSI
3.15 55% van gedwongen opgenomen, behandelde en begeleide mannen, vrouwen en jeugdigen (12 tot en met 18 jaar) met ernstige drugs- en verslavingsproblematiek die onder curatele zijn gesteld of via het openbare ministerie verwezen, zijn geresocialiseerd en gere-integreerd in de maatschappij				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.15.1 Er is langdurig gedwongen intramurale zorg (minimaal 1 jaar) geboden aan mannen, vrouwen en jeugdigen (12 tot en met 18 jaar)	Brasami 3.124.956	Brasami 3.124.956	Brasami 3.124.956	Brasami 3.124.956
3.15.2 Er zijn werkprojecten aangeboden ten behoeve van ex- drugsverslaafden	Brasami	Brasami	Brasami	Brasami
3.15.3 Er is accommodatie en rehabilitatie geboden aan 8 jeugdigen in voortdetentie	Brasami	Brasami	Brasami	Brasami
3.16 GGZ-hulpverleners weten hoe te handelen en of doorverwijzen bij een crisis situatie				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.16.1 De aangemelde cliënten ontvangen adequate en tijdige zorg en kunnen na ontslag zelfstandig functioneren in het dagelijks leven	Subsidie FMA 3.130.612	Subsidie FMA 3.130.612	Subsidie FMA 3.130.612	Subsidie FMA 3.130.612
3.16.2 900 van de 1000 hulpzoekenden zijn naar de juiste instantie doorverwezen	Subsidie Skuchami 1.648.908	Subsidie Skuchami 1.648.908	Subsidie Skuchami 1.648.908	Subsidie Skuchami 1.648.908
3.16.3 Alle schoolgaande gebruikers (van alle schoolbesturen) worden vroeg gesignaleerd en voorgelicht op drugsgebruik	Subsidie FMA	Subsidie FMA	Subsidie FMA	Subsidie FMA
3.16.4 Er vindt gerichte interventie en behandeling plaats voor	Subsidie FMA	Subsidie FMA	Subsidie FMA	Subsidie FMA

problematiek door behandelingsplannen voor zowel jongeren en volwassenen mannen en vrouwen				
3.17 In 80% van de gevallen een tijdelijke maatregel die de crisis tot een eind heeft gebracht en vermindering van levensgevaar				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.17.1 Acute problemen waarmee huishoudens van chronisch verslaafden te maken krijgen, zijn opgepakt	Subsidie FMA	Subsidie FMA	Subsidie FMA	Subsidie FMA
Totaal	8.254.475	8.254.475	8.254.475	8.254.475

De Inspectie houdt toezicht op de veiligheid en de kwaliteit van de zorg in het algemeen op de gezondheidzorg, gezondheidsbescherming, geneesmiddelen in het bijzonder.

In 2020 zal de Inspectie de opzet van het BIG-register verder uitwerken. De invulling van de personeelsformatie en het daadwerkelijk begin van de (her)registraties vormen naast het invoeren van de nog ontbrekende uitvoeringslandsbesluiten van de Landsverordening BIG de belangrijkste doelen of stappen. Daarnaast zal ook de verdere opzet van de nieuwe tak Inspectie Milieu en Natuur voltooid moeten worden.

Via bijscholing van de medewerkers van de Inspectie wordt gegarandeerd dat de benodigde kennis optimaal blijft, terwijl de invulling van de openstaande functies de Inspectie in staat zal stellen een groter volume werk te realiseren.

Het beleid zal zich inzetten op waarborging van de toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg via het introduceren van traject om te komen tot een nieuwe vergoedingssystematiek van aangeboden (nieuwe) voorzieningen ter bewerkstelligen van een gezond(ere) populatie.

Het versterken van de eerste lijn zorg is essentieel om meer persoonsgerichte zorg te bieden op een holistisch manier, waar genoeg ruimte wordt gecreëerd voor gezondheidspromotie en bevorderende aanpak. Hierbij zal de mentale gezondheid een prioritaire plek innemen. Het vervolg van het traject om te komen tot hervorming van de geestelijk gezondheidszorg zal worden voortgezet.

4. De leefomgeving van dieren en de diergezondheidszorg zijn zodanig ingericht dat de dieren in optimale gezondheid verkeren

4.1 Alleen erkende dierenartsen zijn werkzaam op Curaçao				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
4.1.1 Conceptwetgeving inzake regulering en erkenning dierenartsenberoep is ter advies en besluitvorming voorgelegd aan de formele instanties	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
4.2 De dierenwelzijnsnorm conform OIE Terrestrial Animal Health Code wordt (grotendeels) nageleefd				
Instrumenten	2019	2020	2021	2022
4.2.1 Installaties en personeel te UOVZ voldoen aan OIE Terrestrial Animal Health Code	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

4.2.2 Huisdierwelzijn is gewaarborgd (uitvoering: Stichting Dierenbescherming)	Subsidie Dierenbescherming 76.768	Subsidie Dierenbescherming 76.768	Subsidie Dierenbescherming 76.768	Subsidie Dierenbescherming 76.768
4.3 Gezonde leefomgeving van dieren en diergezondheidszorg voor zover de wet het toelaat.				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
4.3.1 Toezicht houden op leefomgeving van dieren en diergezondheidszorg voor zover de wet het toelaat	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
4.4 De honden hebben een betere leefomgeving en er is minder overlast en gevaar van loslopende honden op Curaçao				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
4.4.1 Er is opvang geboden aan 500 zwervhonden die door KPC, de Dierenbescherming of door derden zijn gevangen	Subsidie Dierenbescherming	Subsidie Dierenbescherming	Subsidie Dierenbescherming	Subsidie Dierenbescherming
4.4.2 Er zijn voorlichtingsprogramma's gehouden ter bevordering van de omgang met dieren. Stichting Preventieprogramma's Wellness Maatschappij	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal	81.768	81.768	81.768	81.768

Diergezondheid zal worden bevorderd door regulering en erkenning dierenartsenberoep op Curaçao. OIE Terrestrial Animal Health Code zal worden nageleefd. Er wordt toezicht gehouden op leefomgeving van dieren en diergezondheidszorg. Aan het publiek zal voorlichtingsprogramma's worden gegeven ter bevordering van de omgang met dieren.

5. De bevolking gaat bewust om met en maakt duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en de natuurlijke rijkdommen zijn beschermd

5.1 De invoer van invasieve soorten is verminderd ter bescherming van de inheemse flora en fauna				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.1.1 Natuurbeleidsplan is opgesteld	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.1.2 Opleiding douane omtrent import export van organismen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.1.3 Opzet database bedreigingen (regionaal)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.1.4 Ondersteuning Fytosanitaire afdeling (bij import/ douane)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.2 De aard en omvang van natuurlijke rijkdommen zijn bekend				

Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.2.1 In de zones genoemd onder punt 5.6 is een nulmeting verricht door Carmabi	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.2.2 De onttrekking van vis wordt gemonitord (rapporten FAO en ICAD)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.3 Er is een systeem opgezet van beschermde gebieden die alle inheemse typen van ecosystemen in de verschillende fasen van hun natuurlijke scala aan variatie vertegenwoordigen (mangrove, stroomgebieden en watervang gebieden)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.3.1 Bestaande "wetlands of national Importance" (RAMSAR gebieden) worden actief beheerd op grond van een door de Raad van Ministers (RvM) (voor 4 reeds) geaccordeerd beheersplan	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.3.2 Akkoord beheersplan voor 5e RAMSAR gebied	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.4 De gebieden die deel uit maken van het systeem van beschermde gebieden worden actief beheerd				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.4.1 Alle aangewezen gebieden krijgen een beheerder • plateau's 3 gebroeders • berg van stenen koraal • zoutpannen Jan Thiel	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.4.2 (Actief) toezicht UO's op stichtingen belast met het beheer van de gebieden	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.5 De randvoorwaarden voor bevordering van afvalscheiding, hergebruik en recycling zijn op hun plek				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.5.1 Afvalstoffenplan 2019 - 2023	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.5.2 Afspraken Selikor (beheersovereenkomst vernieuwen)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.5.3 Voorlichting	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.5.4 Aanpassing vergunningsvoorwaarden bedrijven	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.6 Er is sprake van actief natuurbeheer (land-, zee- en kustbeheer (conform het oceaانبbeidsplan Curaçao)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.6.1 In specifieke zones is een nulmeting verricht (Carmabi)	60.000	-	-	-
5.6.2 De non visserij Fish Reproduction Zones zijn geïmplementeerd, inclusief actief beheer en monitoring (ter uitvoering Waitt project)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.6.3 Het marine park is ingesteld en wordt actief beheerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.6.4 Visvangst (van Masbango initieel) is gereguleerd en wordt actief gemonitord	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

5.6.5	Publieke stranden worden hoogwaardig beheerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.6.6	Grootschalig onderhoud en renovatie 8 publieke stranden	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
5.6.7	Gedegen bewaking van publieke stranden	Bewakingskosten 625.486	Bewakingskosten 625.486	Bewakingskosten 625.486	Bewakingskosten 625.486
5.6.8	Plaatsing meerboeien en fish attracting devices	200.000 Kapitaaldienst	50.000 Kapitaaldienst	50.000 Kapitaaldienst	50.000 Kapitaaldienst
5.6.9	Herstel en renovatie vissershavens (conform actieplan vissershavens), Pier 4 Caracasbaai	400.000 Kapitaaldienst	0	0	0
5.6.10	Herstel en renovatie vissershavens (conform actieplan vissershavens), Sta Cruz, Lagun	300.000 Kapitaaldienst	0	0	0
5.6.11	Aanleg vissershavens Caracasbaai 2 (actieplan vissershavens)	700.000 Kapitaaldienst	0	0	0
5.6.12	Sargassumproblematiek is onder controle	500.000	500.000	500.000	500.000
5.7 Innovatieve duurzaam agrarische methoden en technieken worden actief gebruikt					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
5.7.1	Project "Telen met weinig water" (hydroponics, gebruik dripsysteem)	10.000	10.000	10.000	10.000
5.7.2	Voortzetting Fok programma	25.000	25.000	25.000	25.000
5.8 Er is effectief beheer en gebruik van water in zijn verschillende verschijningsvormen ter ondersteuning van een leefbare en duurzame omgeving					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
5.8.1	Verkoop van irrigatiesystemen tegen inkoop prijs	150.000	15.000	15.000	15.000
5.9 Hoogwaardig educatief programma is in uitvoering					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
5.9.1	AVB, M&N en mogelijk externe partijen geeft voorlichting aan scholen en ook volwassenen	448.838	448.838	448.838	448.838
5.10 Flora en fauna i.h.b. SPAW Annex III soorten worden duurzaam beheerd en wettelijk beschermde dieren en plantensoorten worden daadwerkelijk					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
5.10.1	LB ham is aangepast naar SPAW annex III	25.000	25.000	25.000	25.000
5.11 Boeren en vissers hebben toegang tot duurzame financiering					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
5.11.1	Fondo rotativo (PSB) voortzetten/uitvoeren	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.12 Verspilling van voedingsmiddelen wordt verminderd middels stimulering recycleren voor het gebruik als veevoeding					
Instrumenten		2020	2021	2022	2023
5.12.1	Faciliteren van contacten tussen boeren en ondernemers voor gebruik bruikbaar afval	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.12.2	Uitvoeren project Vermicompost	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst

5.12.3 Project hergebruik etensresten bij hotels is aangevangen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.13 De bevolking houdt zich aan de wet- en regelgeving en kwaliteitsnormen op gebied van landbouw, veeteelt en visserij alsmede overige natuur en milieu				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.13.1 Er is toezicht op de naleving van wet- en regelgeving	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.14 Lokale productie van groente en fruit laten stijgen met 5%				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.14.1 Inzet van het input loket (verkooppunt)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.14.2 Waterdistributie door 3 watertrucks	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.14.3 Grondbewerking (ploegen vreezen graven kanalen)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.14.4 Inzet drie landbouw adviseurs	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.14.5 Subsidie Soltuna	431.746	431.746	431.746	431.746
5.14.6 Herziene samenwerkingsverband Soltuna	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.14.7 Project Kunukito Hidropóniko is geïmplementeerd	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 30.000 Kapitaaldienst
5.14.8 Samenwerking met Stichting STIVECU	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
5.14.9 Project Permacultura	Apparaatskosten 100.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 10.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 10.000 Kapitaaldienst	Apparaatskosten 10.000 Kapitaaldienst
Totaal	4.376.070	2.691.070	2.691.070	2.691.070

De bevolking dient steeds meer bewust om te gaan en maakt duurzaam gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en rijkdommen. Daarbij dienen de aard en omvang van de natuurlijke rijkdommen bekend te zijn. De inspanningen van het ministerie zullen gericht zijn om de invoer van invasieve soorten te verminderen, oprichten van een Fytosanitaire autoriteit, ter bescherming van de inheemse flora en fauna. Bescherming van inheemse soorten in RAMSAR-gebieden genieten meer prioriteit om deze steeds meer te gaan beschermen. Er zal sprake zijn van actief natuurbeheer met betrekking tot onder meer non-fishing-zones, marine park en vissershaven. Het versterken van de organisatie en een hogere productie van het ministerie verdient extra aandacht. Het dialoog met de vissers, veetelers en landbouwers zal weer op gang gezet worden. Daarbij zullen de thema's "verbeterde voedselveiligheid, gezondheidsbescherming en moderne productie steeds besproken worden en opgenomen worden in een meerjarenbeleidsplan voor de verbetering van landbouw, veeteelt en visserij op Curaçao. Het streven is om de lokale productie van groente en fruit met 5% van het bruto nationaal product te laten stijgen. Een belangrijk speerpunt is de versterking van de interministeriële samenwerking met UO Domein Beheer van het ministerie van VVRP voor het uitgeven van terreinen in beheer aan de UO AVB van het ministerie van GMN voor het gericht stimuleren van landbouw en veeteelt op Curaçao. Het ministerie gaat voor een verbeterde gezondheid door betere voeding. Daartoe is er een stimuleringstraject Home Farming reeds in 2018 ten uitvoer gebracht onder de gemeenschap van Curaçao. Het produceren van het eigen voedsel thuis en gezond eten staan daarbij centraal. Het ministerie streeft ernaar om steeds meer kennis en ervaring van innovatieve

voedselproductietechnieken onder de bevolking en in het bijzonder de boeren te promoten en te stimuleren.

Het ministerie zet voort op een hogere professionaliteit van de te verlenen diensten. Daartoe wordt een traject uitgewerkt van de opleiding curriculum gericht op landbouw, veeteelt en visserij. Het beleid zal gericht zijn op een effectievere inzet van personeel en middelen. Daarbij zullen de kerntaken van de UO AVB een herziening ondergaan en de nodige vacatures worden opgevuld. Het ingezette beleid ter realisatie van de zelfvoorzienende burger zal worden voortgezet. De ontwikkeling van de visserij- en landbouwsector geniet prioriteit. Het kunnen bedrijven van kleinschalige landbouw- en veeteeltactiviteiten, zal binnen handbereik van de burger worden gebracht. Het beleid zal zich gericht inzetten tot het doen verrichten van onderzoek en ontwikkeling en het uitvoeren van visserij- en landbouwgerichte educatietrajecten. De ontwikkeling van competenties van de lokalen is hierbij het beleidsdoel. De beleidsactiviteiten snijden de economische doelen welke de regering voorschrijft.

6. Het ministerie van GMN is in 2024 volledig geëquipeerd om haar (wettelijke) taken efficiënt, effectief en duurzaam uit te voeren

6.1 100% van de aan GMN verschuldigde leges precario's en retributies worden geïnd (zoals VVBV's)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.1.1 Administratie is geherstructureerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.1.2 Aanmaningen worden tijdig verstrekt/verstuurd, (mogelijk inning via belastingkantoor)	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.2 De wettelijke kaders die GMN nodig heeft voor de uitvoering van haar taak zijn gepubliceerd				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.2.1 Wet op de publieke gezondheid is geïmplementeerd	45.000	45.000	45.000	45.000
6.3 De door het ministerie gedefinieerde (kritische) functies zijn (beschreven en) vervuld (zowel kwalitatief en kwantitatief)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.3.1 Vacatures zijn ingevuld en materiaal is aanwezig via capaciteitsanalyse	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.3.2 Afdeling Epidemiologie is geëquipeerd om hun onderzoeken en meer surveillance uit te voeren				
6.3.3 Er zijn gekwalificeerd vectorcontroleurs	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal
6.3.4 Er zijn gekwalificeerd voedsel controleurs	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal	Budgetneutraal
6.3.5 Bevorderen van interne ondersteuning, communicatie en samenwerking	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.4 Het ministerie heeft een nieuwe structuur gebaseerd op (onder andere) de Essential Public Health Functions (EPHF) ter vervulling van de taken en het realiseren van de doelen				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.4.1 Businessplan en organogram is aangepast	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.5 Het oprichten van een Public Health Management Unit binnen Beleidsorganisatie GMN				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.5.4 Actualiseren gezondheidsindicatoren	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

voor beleidsontwikkeling, monitoring en evaluatie				
6.5.5 Ontwikkeling en implementatie van een geïntegreerd informatieplatform voor gezondheid en welzijn	8.000.000	7.000.000	6.000.000	
6.5.1 5 Fte's beschikbaar in formatie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.6 Gezondheidsinformatie-systemen voor systematische surveillance, monitoring en evaluatie van gezondheidsrisico's zijn gereed				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.6.1 Surveillance vindt plaats en -systemen zijn versterkt (voor infectieziekte syndromen, lab-based surveillance, mortaliteitsregistratie vindt digitaal plaats (met app), morbiditeitsregistratie is uitgebreid (vooral kankerregistratie, cardio vasculair, nefro, menthal health, soa)	100.000 KD	100.000 KD	75.000 KD	50.000 KD
6.6.2 Onderwijs wordt verzorgd aan studenten en coassistenten, verpleegkundigen	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.6.3 Kwaliteitsborging van mensen en middelen afdeling Epidemiologie	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.7 Voldoende geëquipeerd om de toezicht, advies en klachtenbehandelingstaak uit te voeren				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.7.1 Algemeen grootschalig bevolkingsgericht gezondheidsonderzoek is voorbereid	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
Gezondheidsecnomische analyses zijn uitgevoerd (kosten/effectiviteitsanalyses)				
6.8 Rampenbestrijding / IHR gereed				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.8.1 Crisisinterventie en managen rampen en uitbraken	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.9 Lokaal gezondheidsbeleid wordt door evidence based (nationale gezondheidsindicatoren) werken van het ministerie van GMN vorm gegeven				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.9.1 Van de nationale gezondheidsindicatoren zijn alle cijfers beschikbaar (output per jaar andere onderzoeken)	Apparaatskosten 313.331	Apparaatskosten 313.331	Apparaatskosten 313.331	Apparaatskosten 313.331
6.10 VIC ondersteunt het ministerie bij verrichten onderzoek				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.10.1 Het beheer en de uitvoering van VIC is in op zijn plaats	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten

6.11 De dienstverlening aan de bevolking is verbeterd (effectiever/efficiënter/duurzaam)				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.11.1 Gedigitaliseerde bedrijfsvoering van het ministerie is gereed	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.11.2 Financieel beheer van GMN is verbeterd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.11.3 Communicatie plan is gereed en geïmplementeerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.11.4 Beleidsgerichte begroting is gereed	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.11.5 Goalsettingtraject is gereed en geïmplementeerd	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.12 Afdeling infectieziekte bestrijding voert werkzaamheden uit conform procesbeschrijving waarbij activiteiten zoveel mogelijk gedigitaliseerd zijn				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.12.1 Processen van de afdeling infectieziekte bestrijding zijn beschreven	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten	Apparaatskosten
6.13 Digitaliseringstraject Beleidsorganisatie				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.13.1 Digitale werkprocessen gereed	125.000	75.000	50.000	25.000
6.14 Huisvesting van GMN				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.14.1 Centraal gebouw van GMN	2.500.000			
6.15 Ondersteuning bedrijfsvoering				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
6.15.1 Beloning van Personeel	21.476.500	21.476.500	21.476.500	21.476.500
6.15.2 Overige verbruik goederen en diensten, (vaste en variabele lasten)	9.393.737	9.393.737	9.393.737	9.393.737
6.15.3 Afschrijvingskosten	2.717.200	2.717.200	2.717.200	2.717.200
6.15.4 Overige Subsidies en bijdragen	86.149	86.149	86.149	86.149
Totaal	44.756.917	41.206.917	40.156.917	34.106.917

Het ministerie zet zich in op een substantiële verbetering van de informatievoorziening naar de burger toe. Daartoe behoort ook een effectievere en efficiëntere afhandeling van klachten. Het ministerie wendt doelbewust de inzet van ICT-middelen aan om de drempel voor de burger te verlagen. Het ontwikkeld instrument zal in 2020 worden ingezet. Daartoe zal een callcenter bemenst en operationeel worden.

Het ontwikkelen van beleid jegens het zorg beleidsveld vergt een hogere mate van beleidsprecisie dan tot nu toe betracht. Maatwerk met een nog hogere mate van scherpheid zal moeten resulteren in de ontwikkelen van interventies die scherper dan voorheen de beleidseffecten. Het beleid zal zich inzetten op het ontwikkelen van een digitaal managementtool dat het ministerie in staat stelt direct bij de bron (veld) data te verzamelen wat tot management – en sturingsinformatie verwerkt kan worden.

Door te beschikken over de juiste data en deze correct te interpreteren wordt de impact van investeringen in het menselijk kapitaal meetbaar en inzichtelijk. Een goed functionerend personeelsinformatiesysteem is hierbij van essentieel belang om alle HRM informatie overzichtelijk te beheren.

Met het toepassen van e-HRM wil de HRO van GMN de volgende doelen bereiken:

1. Betere service en kwaliteit van de HR Afdeling.
2. Betere en snellere informatievoorziening voor managers en medewerkers.
3. Modern werkgeverschap.
4. Kostenbesparing.

Het ministerie bespeurt de noodzakelijkheid om via een aangepaste dan wel gemoderniseerde legesverordening te geraken tot bedragen die meer in verhouding staan met de nieuwe ontwikkelingen. Het aanpassen van de legesverordening maakt integraal onderdeel uit van het traject ‘modernisering wetgeving GMN’. Daartoe zal het ministerie moeten kunnen beschikken over wetgevingsjuristen en/of derde deskundigen die het traject inhoudelijk vormgeven. De opzet is om in 2020 concrete voorstellen die tot wetsverandering leiden, in te dienen.

Het ontwikkelen van “data driven” beleid kan worden gerealiseerd door het oprichten van een Population Health Management unit en het implementeren van een geïntegreerd informatieplatform. Hierdoor kunnen de werkprocessen van de Beleidsorganisatie worden gedigitaliseerd.

Het ministerie zet zich in op een substantiële verbetering van de informatievoorziening naar de burger toe. Daartoe behoort ook een effectievere en efficiëntere afhandeling van klachten. Het ministerie wendt doelbewust de inzet van ICT-middelen aan om de drempel voor de burger te verlagen. De ontwikkelde tool is reeds ingezet. Daartoe zal een callcenter bemenst en operationeel worden.

Het ministerie zet zich verder in op de realisatie van passende kantoor- en werkruimten waar het GMN personeel centraal kan worden gehuisvest. Deskundigen zullen ingezet worden voor het opstellen van plan met het bijbehorende financieel en technisch plaatje. Het voornemen is om deze verbouwing binnen een tijdsbestek van 3 jaar te realiseren.

Ministerie van Financiën

Visie

In het jaar 2025 is het ministerie van Financiën een organisatie die financiële integriteit in de maatschappij bevordert en zich inzet voor een geïntegreerd, effectief, evenwichtig en verantwoord financieel, fiscaal en monetair beleid.

Missie

Het bevorderen van een doeltreffend en evenwichtig financieel-, fiscaal-, douane- en FIU-beleid, het bevorderen van een verantwoorde, doelmatige en rechtmatige verwerving en besteding van de overheidsmiddelen en het bewaken van de budgettaire aangelegenheden.

19 Ministerie van Financiën

Functie:	Organisatie-eenheden:	Doel organisatie-eenheid
01 Bestuursorganen	00 Minister van Financiën	Bestuur verantwoordelijk voor de financiële, fiscale monetaire en energie aangelegenheden
90 Algemeen Beheer Financiën	00 Kabinet Minister van Financiën	Ondersteuning en facilitering van de bestuursfunctie
	01 Secretaris Generaal	Eindverantwoordelijk voor de bedrijfsvoering
	02 Ministeriële Staf	Ondersteuning en facilitering van de bestuursfunctie
	04 Beleidsorganisatie	- Zorgdragen voor ontwikkelen en evalueren van financieel beleid - Zorgdragen voor bewaking budgettaire aangelegenheden - Zorgdragen voor beheersing en controle besteding overheidsmiddelen
	06 Sector Financieel Beleid en Begrotingszaken	
91 Belastingen	07 Stichting OAB	Zorgdragen voor beheersing en controle besteding overheidsmiddelen
	Douane	- Toezicht op de invoer, uitvoer, en doorvoer van goederen en de binnenlandse vervaardiging, opslag en uitslag van accijnsgoederen - Toezicht op de naleving van de wetgeving op economisch-, gezondheids-, milieu- en veiligheidsterrein alsook economische ordening en financiële integriteit - Heffing, controle, inning en opsporing van de verschillende rechten bij invoer zoals, invoerrechten, accijnzen, omzetbelasting - Opsporing van de in-, uit- en doorvoer van verboden goederen en controle op goederen die aan bijzondere voorschriften moeten voldoen, zoals verdovende middelen, geneesmiddelen, beschermde dier- en plantensoorten
	02. Sector Fiscale Zaken	- Ontwikkelen van fiscaal beleid (nationaal en internationaal), wetgeving en toezicht - Effectieve en doelmatige uitvoering van de fiscale en douane aangelegenheden
	04 Stichting BAB	

Functie:	Organisatie-eenheden:	Doel organisatie-eenheid
• 93 Geldleningen	• 00 Geldleningen	
• 95 Algemene Uitgaven en Inkomsten	• 00 Niet in te delen uitgaven/inkomsten • 01 Onvoorziene uitgave	
• 98 Overige Financiële Algemene Dekkingsmiddelen	• 199800 Financial Intelligence Unit Curaçao	• Het bevorderen van de financiële integriteit door het produceren van intelligence informatie voor de bestrijding, de opsporing en de preventie van het witwassen van geld, de financiering van terrorisme (Analyse) en het uitoefenen van toezicht op de niet-financiële instellingen die vallen onder de LvMOT en de LID (Toezicht)
	• 02 Overige uitgaven financiën/dekkingsmiddelen	• Het toetsen van beleid aan de Corporate Governance Code

Hiervoor zijn de volgende middelen gereserveerd per functie:

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	1.190.900	1.191.600	1.192.300	1.192.300
90 Algemeen Beheer Financiën	40.863.300	38.612.100	36.385.500	36.385.500
91 Belastingen	74.379.600	73.999.400	74.036.900	74.037.000
93 Geldleningen	68.960.000	70.862.000	72.894.900	72.894.900
95 Algemene Uitgaven en Inkomsten	55.599.300	61.941.300	53.825.100	54.700.200
98 Overige Financ. Alg. Dekkingsmiddelen	9.014.900	7.583.800	7.586.000	7.586.000
Totaal:	250.008.000	254.190.200	245.920.700	246.795.900
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
01 Bestuursorganen	-	-	-	-
90 Algemeen Beheer Financiën	3.300.000	-	-	-
91 Belastingen	3.933.500	1.160.000	1.160.000	1.160.000
93 Geldleningen	108.181.800	8.181.800	8.181.800	1.181.800
95 Algemene Uitgaven en inkomsten	52.593.900	102.038.700	77.928.700	78.519.700
98 Overige Financ. Alg. Dekkingsmiddelen	1.668.800	-	-	-
Totaal:	169.678.000	111.380.500	87.270.500	87.861.500

Bovenstaande kosten worden onderstaand per functie verdeeld in apparaats- en programmakosten.

01 Bestuursorganen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	595.200	595.900	596.600	596.600
Programmakosten	595.700	595.700	595.700	595.700
Totaal	1.190.900	1.191.600	1.192.300	1.192.300
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	-	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-

90 Algemeen Beheer Financiën

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	40.372.900	38.121.700	35.895.100	35.895.100
Programmakosten	490.400	490.400	490.400	490.400
Totaal	40.863.300	38.612.100	36.385.500	36.385.500
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	3.300.000	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	3.300.000	-	-	-

91 Belastingen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	74.362.900	73.982.700	74.020.200	74.020.300
Programmakosten	16.700	16.700	16.700	16.700
Totaal	74.379.600	73.999.400	74.036.900	74.037.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	3.933.500	1.160.000	1.160.000	1.160.000
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	3.933.500	1.160.000	1.160.000	1.160.000

93 Geldleningen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	68.960.000	70.862.000	72.894.900	72.894.900
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	68.960.000	70.862.000	72.894.900	72.894.900
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	108.181.800	8.181.800	8.181.800	1.181.800
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	108.181.800	8.181.800	8.181.800	1.181.800

95 Algemene Uitgaven en Inkomsten

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	60.993.280	66.941.316	58.825.116	59.700.244
Programmakosten	-5.000.000	-5.000.000	-5.000.000	-5.000.000
Totaal	55.993.280	61.941.316	53.825.116	54.700.244
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	9.643.900	73.408.700	77.928.700	78.519.700
Programmakosten	42.950.000	28.630.000	-	-
Totaal	52.593.900	102.038.700	77.928.700	78.519.700

98 Overige Financiën Algemene Dekkingsmiddelen

Gewone dienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	6.335.200	6.337.200	6.339.400	6.339.400
Programmakosten	1.246.600	1.246.600	1.246.600	1.246.600
Totaal	7.581.800	7.583.800	7.586.000	7.586.000
Kapitaaldienst	2020	2021	2022	2023
Apparaatskosten	1.668.800	-	-	-
Programmakosten	-	-	-	-
Totaal	1.668.800	-	-	-

Algemene doelstellingen

De algemene doelstellingen van het ministerie van Financiën zijn:

1. Overheidsfinanciën op orde. Een evenwichtige landsbegroting en uitvoering met de koppeling tussen begroting en beleid (een kwalitatief begrotingscyclus).
 - a. Het betreft een begroting die evenwichtig is opgesteld door de betrokken ministeries conform de budgettaire en comptabele kaders.
 - b. Bij de uitvoering van de begroting dienen de ministeries binnen de aangegeven kaders te blijven. Hierbij wordt zorggedragen voor een goede beheersing en controle op de besteding van overheidsmiddelen.
 - c. Rapportages zijn opgeleverd door de ministeries conform de richtlijnen. De rapportages zijn input voor het continu evalueren van (financieel) beleid.

Hieronder valt ook de naleving van de comptabele voorschriften bij de aanwending van de overheidsmiddelen.
2. Verhoogde tax compliance. (Structureel hogere belastingen- en premieopbrengsten zonder de lastendruk voor burgers en bedrijven te verhogen).
3. Het ontwikkelen van fiscaal beleid (nationaal en internationaal), een effectieve uitvoering van en toezicht op ontwikkeld fiscaal beleid (nationaal en internationaal) en bijdragen aan het oplossen van geconstateerde knelpunten.
4. Het zorgdragen voor een optimaal en evenwichtig douanebeleid en een effectieve uitvoering daarvan.
5. Het uitvoering geven aan de FATF aanbevelingen ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme alsmede het uitvoering geven aan de LvMOT en LID, waaronder ontvangst en behandeling van ongebruikelijke transacties, voorlichting, alsmede toezicht op bepaalde niet-financiële instellingen en beroepen. Daarnaast het doen van onderzoek naar ongebruikelijke transacties in het kader van de Landsverordening integriteit (kandidaat)ministers.
6. Ondersteuning Bedrijfsvoering.
7. Het beheren van kapitaalkosten, algemene uitgaven en inkomsten.

1. Overheidsfinanciën op orde. Een evenwichtige landsbegroting en uitvoering met de koppeling tussen begroting en beleid (een kwalitatieve begrotingscyclus)

Instrumenten	2020	2021	2022	2023
1.1 Controle op de begrotingscyclus				
1.1.1 Tijdige begrotingsaanschrijving	300.000	300.000	300.000	300.000
1.1.2 Verantwoorde beleidsbegroting	800.000	800.000	800.000	800.000
1.1.3 Tijdige jaarkalender	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
1.1.4 Regulier overleg FC-TF	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
1.2 Toezicht op de naleving van de vigerende financiële normen				
1.2.1 Advies Rapportage	400.000	400.000	400.000	400.000
1.2.2 Regulier overleg FC-TF	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
1.2.3 Actuele Lv financieel beheer, Subsidieverordening, Consultancybeleid	400.000	400.000	400.000	400.000
1.2.4 Richtlijnen AO/IC	500.000	500.000	500.000	500.000
1.2.5 Begrotingskamer	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
1.3 Verbeterd toezicht op overheidsvennootschappen, fondsen en andere entiteiten (om risico's te mitigeren)				
1.3.1 Vastgestelde financiële en prestatienormen	250.000	250.000	250.000	250.000
1.3.2 Toetsen van jaarrekeningen	500.000	500.000	500.000	500.000
1.3.3 Risicoanalyses / audits	150.000	150.000	150.000	150.000
1.3.4 Dividendbeleid voor alle ONV's	350.000	350.000	350.000	350.000

Instrumenten	2020	2021	2022	2023
1.3.5 Het bevorderen van de Corporate Governance Code	250.000	250.000	250.000	250.000
1.3.6 Structureel overleg met het functionele ministerie	100.000	100.000	100.000	100.000
1.3.7 Ondersteuning planning- en controlecyclus SVB-fondsen	400.000	400.000	400.000	400.000
1.4 Tijdige en volledige maandrapportages, kwartaalrapportages en jaarrekeningen				
1.4.1 Duidelijk, gestructureerd proces oplevering jaarrekening, –verslag, de begrotingskalender en formats	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
1.4.2 Evalueren alternatieven tot versterking financiële keten	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
1.5 Eenvormig toezicht op de kansspelsector				
1.5.1 Nieuwe wet- en regelgeving	300.000	300.000	300.000	300.000
1.5.2 Nieuw Toezichtautoriteit	700.000	700.000	700.000	700.000
1.6 Verbeterd financieel beheer				
1.6.1 Lv financieel beheer	500.000	500.000	500.000	500.000
1.6.2 Roadmap goedkeurende controleverklaring	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
1.7 Communicatie conform afspraken financial controllers en Toezicht Financiën				
1.7.1 Werksessies/overleg	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
1.7.2 Toetsen van de begroting	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten	Salariskosten
Totaal	13.900.000	13.900.000	13.900.000	13.900.000

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

De primaire doelstelling van het ministerie van Financiën is het zorgdragen voor de bewaking van de financieel budgettaire kaders die voortgekomen zijn uit het financieel beleid ter uitvoering van het overheidsbeleid. Het continu versterken van de financiële beheercyclus, planning, uitvoering, verantwoording en het toezicht daarop, moet leiden tot een meerjarig evenwicht van de begroting.

Het financiële beleid is gericht op het bereiken van een gezonder financierings- en investeringsklimaat. Evenwichtige overheidsfinanciën zullen bijdragen tot groter vertrouwen van investeerders. Toename van investeringen draagt bij tot meer economische activiteiten en een hogere welvaart.

Samenhang tussen output en activiteiten

Het zorgdragen voor en het ontwikkelen en evalueren van financieel beleid. Dit houdt in:

1. Controle op de begrotingscyclus. Hieronder wordt verstaan controle en ondersteuning bij de voorbereiding, de uitvoering en verantwoording van de begroting. In 2019 is een begrotingsdoorlichting geweest waar o.a. gekeken is naar het gehele begrotingsproces. In 2020 wordt voortgebouwd op de implementatie van de aanbevelingen tot een verbeterd begrotingsproces. Een belangrijk instrument in het proces is een tijdige begrotingsaanschrijving. Bij het tijdig aanreiken van de begrotingsaanschrijving aan de ministeries zijn de begrotingskaders en normen dan ook in een vroeg stadium bekend. In het kader van het verder institutionaliseren van de verantwoorde beleidsbegroting wordt ook een jaarkalender aangereikt, waardoor meer structuur wordt gegeven aan het proces. Conform de jaarkalender zijn er ook specifieke overlegmomenten met de ministeries, waardoor in een vroeg stadium knelpunten opgelost en afspraken en prioritering vastgesteld kunnen worden. Met een optimale begrotingsvoorbereiding wordt de realiteitsgehalte van de begroting tevens verhoogd.
2. Toezicht op de naleving van de vigerende financiële normen zal gericht zijn op:

- een sluitende gewone dienst; de lopende baten en lasten dienen in evenwicht te zijn;
- een tekort op de kapitaaldienst is toelaatbaar; financiering van kapitaaluitgaven door leningen mag, mits dit past binnen de rentelastnorm;
- de rentelastnorm: de rentelasten in een dienstjaar mogen niet meer bedragen dan 5% van de inkomsten in drie voorafgaande jaren.

De begrotingsuitvoering wordt getoetst aan de hand van de comptabele voorschriften en overige richtlijnen. Bij de begrotingsuitvoering, wordt over de besteding van de begrotingsmiddelen geadviseerd en bij het niet naleven van de normen gerapporteerd. Via rapportages worden maatregelen voor versterking van de comptabele discipline genomen. Regulier overleg en afspraken tussen de afdeling Financieel Toezicht en de respectievelijke financial controllers (FC) spelen hierbij ook een rol. Belangrijk aspect hierbij is de versterking van de financiële functie bij de ministeries. Het toezicht richt zich op het toezien op de naleving van onder andere de Rijkswet Financieel Toezicht, comptabele voorschriften (Lv financieel beheer, Subsidieverordeningen, Consultancybeleid). Met de, vanuit het traject van de 'Roadmap voor een goedkeurende controleverklaring bij de Jaarrekening 2021', aangepaste subsidieverordening en verbeterde subsidieproces wordt ook een verdere verzakelijking van de relaties en verantwoordelijkheidsgevoel bewerkstelligd. Het nieuwe Hoog College van Staat: de Begrotingskamer, wordt belast met het financieel toezicht en over de overheidsfinanciën in brede zin heeft de Begrotingskamer een signalerende en adviserende rol aan de regering en aan de Staten. De Staten blijven volgens dat ontwerp het financiële toezicht uitoefenen.

3. Verbeterd toezicht op overheidsvennootschappen, fondsen en andere entiteiten. De ingestelde beheerstructuur en dividendbeleid maken het mogelijk om het toezicht op de bedrijfsvoering en resultaat van de entiteiten te verbeteren en begrotingsrisico's tijdig te identificeren. Ten behoeve van het begrotingsproces is er ook een positief effect voor wat betreft beter onderbouwde ramingen van dividendopbrengsten. Tevens wordt een inkomstenverhogend of uitgavenverlagend effect bereikt. Betreffende de fondsen wordt ondersteuning gegeven aan een verbeterde planning en control cyclus bij de zorgfondsen die onder beheer zijn van de SVB.
4. Conform de comptabele voorschriften vindt de verantwoording tijdig en volledig plaats via rapportages, de jaarrekening en het –verslag. Het proces hiertoe wordt geoptimaliseerd, namelijk door:
 - a. het uitvoeren van de 'Roadmap voor een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2021'. In de 'Roadmap' zijn 11 deelprojecten geïdentificeerd. De prioriteiten voor 2020 zijn o.a. subsidies en overdrachten, financiële en materiële activa en belastingen.
 - b. het aanreiken van een (begrotings)kalender en formats. Tevens zal continue gewerkt worden aan een betere coördinatie met de Stichting Overheidsaccountantsbureau, de Algemene Rekenkamer en Beleidscoördinatie.
 - c. het versterken van de financiële keten. Dit past binnen het grotere kader van het financieel beheer, één van de pijlers van de Groeistrategie Curaçao, Integraal en Samen. Resultaat zal zijn een verbeterd toezicht op de apparaatskosten (personeelskosten, verlaging materiële kosten/nieuwbouw, subsidies) bij de ministeries en het ontwikkelen van samenwerkingsafspraken en procedures voor de organisatie-eenheden. Dit is tevens van toegevoegde waarde bij de begrotingsverantwoording. Eerder genoemde 'Roadmap' is een verdere concretisering van de te nemen actiepunten.

5. Toezicht op de sector van kansspelen wordt geplaatst onder een nieuw te vormen eenvormig toezicht voor de gehele sector. Dit zal bereikt worden door wijzigingen van wet- en regelgeving in de sector kansspelen, alsook de automatisering van de Fundashon Wega di Number Korsow (FWNK). Een versterkt toezicht en bestuur zal niet alleen leiden tot het beter functioneren van deze instellingen en hogere inkomsten, maar zal ook leiden tot mitigeren van risico's in het kader van de internationale financiële reputatie van Curaçao, onder andere betreffende online-gaming.
6. Gelet op het bestuurlijk akkoord van oktober 2018 is het ambitieniveau voor wat betreft het financieel beheer gesteld op het behalen van een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaar rekening 2021. In dit traject is de overeengekomen 'Roadmap' het sturingsinstrument voor het realiseren van de verbeteringen in het financieel beheer en de planning en control cyclus bij alle ministeries; opgestart in 2de kwartaal 2019. De belangrijkste deelprojecten voor 2020 zijn onder andere:
- juistheid en rechtheid subsidie en overdrachten;
 - waardering van financiële vast activa;
 - volledigheid en waardering van materiële vaste activa;
 - juistheid en rechtmatigheid van kosten van verbruik goederen en diensten.

Regulier overleg en gestructureerde samenwerking tussen de Afdelingen Toezicht Financiën, Interne Beheersing, de SOAB en de respectievelijke ministeries nemen een belangrijk plaats in bij het inbedden van een hogere comptabele discipline bij de ministeries. Hiernaast blijft het PEFA-instrumentarium als meetinstrument belangrijk in het kader van benchmarken en de samenwerking met internationale organisaties, zoals IMF, CARTAC en de Europese Unie. Verder wordt invulling gegeven aan de afstemming van de controlewerkzaamheden met de SOAB.

Indicatoren

Output	Indicatoren
1.1 Controle op de begrotingscyclus	Tijdige indiening begroting aan Raad van Ministers en Staten Tijdige indiening begrotingsaanschrijving en kalender aan ministeries
1.2 Toezicht op de naleving van de vigerende financiële normen	Financiële normen
1.3 Verbeterd toezicht op overheidsvennootschappen, fondsen en andere entiteiten (om risico's te mitigeren)	PEFA indicator 9: Inzicht in financiële risico's ZBO's, stichtingen en overheidsvennootschappen via rapportages door de instellingen Beter onderbouwde dividendramingen
1.4 Tijdige en volledige maandrapportages, kwartaalrapportages en jaarrekeningen	Begrotingskalender Uitgevoerde actiepunten 'Roadmap'
1.5 Eenvormig toezicht op de kansspelsector	Wetwijzigingen en reorganisatie van de kansspelsector (automatisering van FWNK)
1.6 Verbeterd financieel beheer	Voortgangsrapportages-'Roadmap' goedkeurende accountantsverklaring
1.7 Communicatie conform afspraken financial controllers en Toezicht Financiën	Gevoerde werkoverleggen en rapportages

2.Verhoogde tax compliance (Structureel hogere belastingen- en premieopbrengsten zonder de lastendruk voor burgers en bedrijven te verhogen)

Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.1 Toegankelijke belastinginformatie				
2.1.1 Inlichtingen (front-/backoffice; helpdesk, Website, media; Hulp bij aangifte	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
2.2. Verstrekte useraccount voor elektronische aangifte				
2.2.1 Portaal Online aangifte (werkgever voorzien van crib- en id nummer WN, voor gegevensaanlevering via wizard/online)	204.000	201.000	201.000	201.000
2.3 Uitgereikte aangiften (volledigheid)				
2.3.1 Verzending aangifteformulieren; Verzamelloonstaten en andere belastingformulieren	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
2.4. Opgeschoonde bestanden				
2.4.1 Registratie- belastingplichtigen	2.300.000	2.200.000	2.200.000	2.200.000
2.4.2 Rensegnementenbestand BAB				
2.4.3 Verwerking artikel 45 ALL				
2.4.4 Bestandszuivering ondernemingen				
2.4.5 Matching bestand Kadaster met bestand Onroerendezaakbelasting				
2.4.6 Verbeterslag LB-kaart				
2.4.7 Informatie van derden (maken afspraken/opvragen info)				
2.5 Tijdige verzonden aanmaningen				
2.5.1 Vastgestelde indieningstermijnen	894.000	882.000	882.000	882.000
2.6 Geregistreerde aangifte, bezwaar-/beroepschriften en belastingafdracht				
2.6.1 Scan systeem aangiften en belastingmiddelsystemen	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000
2.7. Beoordeelde aangifte/ vastgestelde aanslag (inclusief verzuim-/vergrijpboete; taxatie/houdbare correctie op aangifte/uitspraak op bezwaar-of beroepschriften				
2.7.1 Belastingmiddelsystemen; toepassing belasting wet- en regelgeving/het afhandelen van alle openstaande posten; beheersing afhandelingstermijnen; behalen productienormen/ voorkomen achterstanden	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
2.7.2 Fiscaal Technisch werkoverleg;	209.000	206.000	206.000	206.000
2.7.3 Nieuwe belastingwetgeving	1.900.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
2.7.4 Geverifieerde aanslagen – Bewaking kwaliteit aanslagregeling	1.200.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
2.8 Gestandaardiseerde klant- en werkprocessen				
2.8.1 Risico's beheersing	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
2.8.2 Veiliger huisvesting	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000
2.8.3 Organisatie- en personeelsontwikkeling				
2.8.4 Afgeronde nieuw ICT-platform				
2.9 Gerichte invordering				
2.9.1 Run 2 aanslagen LB en OB	3.200.000	3.200.000	3.200.000	3.200.000
2.9.2 Opschoning bestand openstaande vorderingen				
2.9.3 Oninbaar lijden schulden				
2.9.4 Invordering studiefinanciering				
2.10 Naleving nadere voorschriften inzake invordering				
2.10.1 Betalingsregelingen	3.300.000	3.300.000	3.300.000	3.300.000
2.10.2 Betekende dwangsschriften				
2.10.3 Opgelegde beslagen				
2.11 Uitbreiden Invordering				
2.11.1 Overname CDA middelen	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

Instrumenten	2020	2021	2022	2023
2.11.2 Integratie GOS SVB en GOS Landsontvanger				
Totaal	28.600.000	28.280.000	28.280.000	28.280.000

3. Het ontwikkelen van fiscaalbeleid (nationaal en internationaal), een effectieve uitvoering aan en toezicht op ontwikkeld fiscaalbeleid (nationaal en internationaal) en bijdragen aan het oplossen van geconstateerde knelpunten

3.1 Kwaliteitsverbetering bepalingen fiscaal beleid (nationaal en internationaal) en het toezicht daarop				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
3.1.1 Beoordeling van de belastingwetgevingsvoorstellen op uitvoerbaarheid	300.000	300.000	300.000	300.000
3.1.2 Digitalisatie van processen over internationaal aangegane verplichtingen	200.000	200.000	200.000	200.000
3.1.3 Service level agreements en licenties ter gebruik van applicaties inzake gedigitaliseerde processen				
3.2 Gesignaleerde knelpunten in de uitvoering van de belastingwetgeving				
3.2.1 Knelpuntenonderzoek (beoordeling van de wetgevingsvoorstellen op uitvoerbaarheid)	400.000	400.000	400.000	400.000
3.2.2 Fiscaal technisch overleg en werkoverleg	100.000	100.000	100.000	100.000
3.3 Aantrekkelijk investeringsklimaat				
3.3.1 Het sluiten van internationale belastingverdragen	500.000	500.000	500.000	500.000
3.3.2 Uitbouwen van lokale fiscale aspecten; het ontwikkelen van nieuwe producten	500.000	500.000	500.000	500.000
Totaal	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

Aandacht wordt besteed aan het ontwikkelen en formaliseren van een evenwichtig fiscaal beleid (nationaal en internationaal), wetgeving en toezicht met als doel het realiseren van structureel hogere belastingen en premieopbrengsten zonder de lastendruk voor burgers en bedrijven te verhogen. Het streven is om op effectieve en efficiënte wijze uitvoering te geven aan het vastgestelde beleid, knelpunten in de wetgeving te analyseren en daartoe oplossingen aan te dragen.

Financieel economische en fiscale beleidsadviesing

Bij het opstellen van fiscale regels is een belangrijke rol weggelegd voor het aantrekkelijk maken van Curaçao voor internationale rechtspersonen die Curaçao kunnen benutten als standplaats. Naast het internationale aspect van de lokale fiscale wetgeving staat ook het zodanig ontwerpen van fiscale wetgeving dat deze ondersteunend is in het bevorderen van:

- Een verbetering van het investeringsklimaat voor zowel ingezetenen als niet-ingezetenen. Hieronder valt onder andere het fiscaal stimuleren van lokale ondernemerschap.
- Mogelijkheden om de koopkracht te vergroten.

Op internationaal terrein heeft de regering prioriteit gegeven aan Curaçao te doen ontplooiën, door het opzoeken van nieuwe internationale markten en het verkleinen van de barrières tussen deze markten en de lokale markt. De regering is zich ervan bewust dat het aanboren van internationale markten een belangrijk aspect is om de lokale economie verder te doen groeien. Naast het aspect van de Internationale Financiële Sector, dient vergemakkelijkt toegang tot internationale markten ook de lokale economie in het algemeen te bevorderen.

Naast het ontwikkelen van beleid is een belangrijk aspect het behalen van de begrote opbrengsten door het verhogen van de *tax compliance*. Hierbij speelt verbetering van de aspecten van controle, inning, opsporing en dienstverlening een cruciale rol. Bij zowel de fiscale als de niet-fiscale taken wordt onder meer gestreefd naar een verbeterde compliance, waardoor actief wordt bijgedragen tot een sluitende landsbegroting en stabiele financiële positie.

Rekening houdend met de kosten-baten afweging, moeten de opgedragen vorderingen geïnd worden met zomin mogelijke verliezen op deze vorderingen. Bevordering van het betalingsgedrag waarbij de aanslagen voldaan worden binnen de daarvoor geldende termijnen. Hierbij moeten naast het aspect van de werkdruk ook de effecten op het betalingsgedrag worden ingeschat.

Deze doelstellingen zullen uiteindelijk ertoe moeten leiden dat de collectieve belastingdruk wordt verminderd. In dit kader zal verder invulling gegeven worden aan de in 2019 uitgebrachte aanbevelingen van de Taskforce belastingherziening. Uitgangspunt is om de belastingwetgeving verder te vereenvoudigen zodat alle personen en bedrijven nog meer naar draagkracht gaan bijdragen aan een duurzame overheidsfinanciën.

Samenhang met het beleid

Belasting heffing heeft onder andere een sociale functie, een budgettaire functie (deze functie houdt in dat de opbrengst van de heffing is bedoeld voor het financieren van collectieve goederen en diensten waarvan politiek bepaald wordt dat ze algemeen toegankelijk moeten zijn) en een regulerende functie.

Problemen op onder andere sociaaleconomisch en financieel terrein worden door de regering met gebruik van bijvoorbeeld het heffen van belastingen aangepakt. Fiscale faciliteiten worden aangeboden ter stimulering van economische bedrijvigheid of beloning van de burger voor het sparen en participatie aan de economie.

De ministeriële verantwoordelijkheid voor de uitvoering kan worden beschreven naar drie kenmerken van het werk:

- de input van mensen, middelen en doelstellingen;
- het proces, het handelen van het organisatieonderdeel;
- de output, prestaties.

Voormelde drie kenmerken zijn verwerkt in het projectplan Optimalisatie Belastingorganisatie welke in 2020 en verder wordt voortgezet. Het actieprogramma bestaat uit een vijftal samenhangende componenten:

1. Vereenvoudigen van de fiscale wet- en regelgeving.
2. Organisatie- en personeelontwikkeling.
3. Operational excellence door IT-oplossingen.
4. Specifieke compliance verhogende maatregelen.
5. Bestandsopschoning, wegwerken achterstanden en andere quick wins.

In dit kader wordt tevens voortgebouwd op de structurele inbedding van acties genomen uit het “Actieplan verhoging belastingopbrengsten 2017”. Maandelijks wordt gerapporteerd aan zowel de minister van Financiën als de Taskforce Financieel Beleid en Beheer. Via de Financieel Management Rapportage wordt per kwartaal aan de Staten gerapporteerd.

In het kader van het verhogen van de compliance is het streven onder andere het bereiken van grotere effectiviteit in het beoordelen, opleggen (heffingen), verwerken, en controleren van belastingen en andere relevante overheidsinkomsten. Tevens zal ter verhoging van de compliance of aangiftebereidheid (verbetering gedrag particulieren en bedrijven) aangepakt worden. Dit vereist een effectief functionerende belastingorganisatie dat gericht is op dienstverlening aan particulieren en bedrijven. Hiertoe is ontwikkeling en structurering van de organisatieonderdelen (heffing, inning, controle en douane) van de Belastingdienst in een geïntegreerde belastingorganisatie met geoptimaliseerde werkprocessen of arbeidscapaciteit in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin (een evenwichtige personeelssamenstelling) noodzakelijk.

In tegenstelling tot voorgaande jaren waar het beleid meer gericht was op realisatie van een verbeterde *tax compliance* als voorwaardenscheppend om de belastingtarieven in de inkomsten- en winstbelastingen en in de sfeer van de sociale premies te verlagen, zal in de komende periode het fiscaal beleid en de uitvoering meer toegespitst zijn op vereenvoudiging en herziening van de bestaande belastingwetgeving zodat belastingplichtigen nog meer naar draagkracht bijdragen aan een duurzame overheidsfinanciën. Het hiervoor vermelde zal met het structureel inbedden van een verbeterde *tax compliance* een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van de tekortcompensatie over de jaren 2017, 2018 en 2019, zoals opgenomen in de meerjarige begroting.

Samenhang tussen output en activiteiten

Op fiscaal terrein zal in de komende periode de focus voortgezet worden op de verbetering van het investeringsklimaat voor zowel ingezetenen als niet-ingezetenen. Naast het aantrekkelijker maken van de jurisdictie op Curaçao voor internationale spelers, is de focus ook op het fiscaal aantrekkelijk maken van lokale ondernemerschap.

Met het zicht op de komende (supplemental) peer review is er speciale aandacht voor de implementatie van de aanbevelingen ter naleving van de internationale normen (zoals ontwikkeling en aanpassing van wetgeving ter naleving hiervan). Ter voldoening aan de aangegane ‘commitments’ ter zake behoort ook de digitalisatie van bepaalde processen ter uitwisseling van informatie conform de internationale standaarden of veiligheidseisen. Echter, digitalisatie is ook van essentieel belang om zodoende met de beperkte beschikbare personele bezetting te kunnen (blijven) voldoen aan de normen. Hiertoe behoren de informatie-uitwisseling inzake de landenrapportage, rulings en verzoeken.

Voor wat betreft de uitvoering en het toezicht op fiscaal beleid zal in het jaar 2020 de aandacht gericht zijn op het elimineren van knelpunten waardoor de uitvoering van het fiscaal beleid (nationaal en internationaal), belastingwetgeving en toezicht kwalitatief kan worden verbeterd.

Bij de uitvoering van de fiscale taken neemt de belastingaanslag een centrale plaats. Om de belastingaanslag tot stand te brengen dienen een aantal activiteiten plaats te vinden. Zoals beheer, administratie, ter beschikking stelling van informatie/HUBA, beoordeling,

besluitvorming, implementatie en monitoring van beheersingsactiviteiten inclusief logische en fysieke (toegangs-) beveiliging, Organisatie- en Personeelsontwikkeling. In het kader van het verhogen van de tax compliance zal er aandacht zijn voor het verder opschonen van bestanden, verbetering van de toegankelijkheid van belastinginformatie voor de belastingplichtige via helpdesk, website en overige media, de afgifte van useraccounts voor het doen van elektronische aangifte en volledigheid in de uitreiking van aangiften. Met voortvarendheid zal bij verloop van vastgestelde indienings- en afhandelingstermijnen aanmaningen worden verzonden om de belastingplichtige aan te zetten tot het doen van aangifte.

Ontvangst van aangiften, bezwaar-/beroepschriften, en belastingafdrachten worden in de belastingmiddelsystemen geregistreerd ten behoeve van de beoordeling op voldoening aan de fiscale wet- en regelgeving uit welke beoordeling een afgehandelde aangifte of vastgestelde (of taxatieve) aanslag (inclusief verzuim-/vergrijpboete), een uitspraak op een bezwaar- of beroepsschrift zal volgen.

Verder zal voortgebouwd worden op het traject om via structurele werkprocessen tussen de belastingorganisatieonderdelen te komen tot een effectieve en op de dienstverlening aan burgers en bedrijven gerichte belastingorganisatie. Processen zullen gericht zijn op effectieve toepassing van de belastingwet- en regelgeving, overlegstructuren en knelpuntenanalyse ter realisering van kwalitatief goede aanslagregeling. Belangrijk hulpmiddel in deze is het automatiseringssysteem ten behoeve van de gegevensvastlegging, administratie, beoordeling en beheer van belastinginformatie (aangifte, aanslag). Deze zal voldoende capaciteit hebben om snel en betrouwbaar gegevens te verwerken. In 2015 is aangevangen met een nieuw ICT platform voor de belastingdienst dat gefaseerd wordt ontwikkeld en opgeleverd. Het einde van het project "Ontwikkeling IT-platform" wordt gesteld op medio 2020.

Specifiek ter zake de invordering en inning:

Gerichte invorderingsactie zal ondernomen worden op de run-2 aanslagen, aangezien deze gebaseerd zijn op aangiften van belastingplichtig en dus een hoge invorderingskans. Hiervan wordt een positief effect verwacht op de belastingopbrengsten, maar ook op het tijdig voldoen van de aangegeven belastingen. Een hoge invorderingskans volgt ook uit een grondige opschoning van het bestand. Ook bij de uitbetaling aan leveranciers zal zoveel mogelijk verrekening met openstaande belastingsschulden van de crediteuren toegepast worden.

Voor wat betreft de OZB zal na de oplegging van definitieve aanslagen OZB gerichte actie volgen tot een tijdige invordering van de aanslagen, rekening houdend met bezwaren die zullen worden ingediend.

Invordering van kleine middelen wordt versterkt met de afronding van de overdracht van de Centrale Debiteurenadministratie (CDA) taken (waaronder afronding overdracht erfpacht en huurdomaingronden, overdracht invordering horeca-vergunningen en afvalstoffenheffing) naar de Ontvanger die dwanginvordering kan toepassen. De invordering van openstaande studieschulden zal tevens overgedragen worden aan de Ontvanger.

In het geval van verschuldigde achterstallige belastingen is het uitgangspunt een betalingsregeling van maximaal 36 maanden. Indien een betalingsregeling niet wordt nagekomen wordt deze ingetrokken en vervolgens de dwanginvordering voortgezet. Met de al uitgebreide

capaciteit van de deurwaarderij zullen meer dwangsschriften worden betekend en meer beslagen worden gelegd. Met als resultaat snellere betalingen en voorkomen van betalingsachterstanden die onnodig ver oplopen.

Consistent sociale inning. Ieder belastingschuldige wordt gelijk behandeld. Echter rekening houdend met het behalen van de begrote opbrengsten door het verhogen van de tax compliance. Indien noodzakelijk toepassing van de 80%-20% regeling voor oude schulden indien lopende verplichtingen nagekomen worden. Aandacht zal ook besteed worden aan verminderingen van de taxatieve aanslagen.

Alle debiteuren worden actief gehouden zodat er geen beroep gedaan kan worden op verjaring. Het invorderen met zo min mogelijk verlies vereist dat dwangsschriften en aanmaningen ten behoeve van stuiten van verjaring tijdig worden afgedrukt. In dit kader worden deurwaarders ingezet om dwangsschriften te betekenen. Realisatie van bovengenoemde doelstellingen is afhankelijk van de beschikbare budgetruimte en de implementatie van nieuwe systemen.

Op het internationaal vlak zijn in het kader van de Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) agenda, van de G20 in samenwerking met de OESO, reeds de Common Reporting Standards (CRS) ingevoerd en wordt sinds 2016 deze informatie uitgewisseld op automatische basis. De BEPS agenda heeft verder nog een viertal minimum standaarden waaraan voldaan dient te worden op termijn. In het kader van deze minimum standaarden is in 2017 overeengekomen om tevens op automatische basis, landenrapporten uit te wisselen aangaande multinationale bedrijven die opereren binnen de aangesloten landen. Het vormgeven van de uitwisseling van informatie in het kader van de landenrapporten vindt voortgang in 2020. In dit kader wordt uitvoering gegeven aan de digitalisatie van processen over internationaal aangegane verplichtingen om zodoende tijdig, veilig en zo efficiënt mogelijk (belasting)informatie uit te kunnen wisselen aan de hand van internationaal aangegane verplichtingen. Hiertoe worden verschillende service level agreements aangegaan.

Omwille van een geëigende implementatie van de bovengenoemde richtlijnen van de OESO, is een actieve participatie in het Inclusive Framework ten aanzien van BEPS van essentieel belang. In dit kader dient verder vorm gegeven te worden aan de samenwerking met Nederland binnen het Inclusive Framework om de implementatie van de richtlijnen van de OESO passend te maken voor;

1. De lokale schaal.
2. De lokale capaciteit.

De voorgaande acties zijn van groot belang, gezien de verregaande regulering van de internationale belastingverhoudingen. Deze normen en regels hebben immers invloed op de concurrentiepositie van Curaçao, waarbij in ogenschouw genomen dient te worden dat de economische substantie die opgebouwd dient te worden verder geaccentueerd zal worden. In het bijzonder in het Nieuw Fiscaal Raamwerk (NFR) daterende uit 2001 heeft Curaçao reeds ervoor gekozen om deze lijn te volgen. De verdere invulling van dit NFR dient onlosmakelijk verbonden te zijn met de OESO richtlijnen, die via de BEPS agenda ingevoerd zullen worden. De BEPS agenda zal verder in de komende jaren vorm krijgen.

Een tweede element van groot belang voor de concurrentiepositie van Curaçao, zijn de belastingverdragen die reeds gesloten zijn en nog dienen te worden gesloten. In het bijzonder in

het licht van de reeds genoemde verdere regulering van de internationale belastingrelaties, blijft er steeds minder ruimte over voor eenzijdige regelingen. Deze verdragen dragen bij aan de invulling van deze relaties, zodat de belangen van beide verdragsluitende landen een rol spelen bij de vormgeving van deze relaties.

Maatwerk heeft dan ook hoge prioriteit bij het sluiten van deze belastingverdragen, om zo de meest kansrijke economische activiteiten te benutten en te stimuleren. Zo wordt mee gewaarborgd dat deze verdragen niet worden aangemerkt als het kunstmatig verlagen van belastingdruk ten aanzien van multinationale ondernemingen.

Naast maatwerk, dient ook verder vormgegeven te worden aan de aansluiting in de regio, waarbij verdragen zoals die met Cuba een begin zijn van deze regionale profilering. In de komende jaren zal de regio, Latijns Amerika, tevens als prioriteit ingevoegd worden.

Ter versterking van de lokale fiscale faciliteiten, zal de nodige aandacht besteed worden aan de verdere ontwikkeling van fiscale producten die aantrekkelijk zijn voor grote internationale investeerders. In dit kader past ook het uitbreiden van het tax-holiday regime naar meerdere sectoren. Naast zulke producten zal in de komende periode ook prioriteit worden gegeven aan de implementatie van fiscale incentives ter stimulering van lokaal ondernemerschap. In dit kader is er ook aandacht voor het stimuleren van bedrijvigheid in specifieke gebieden (zoals Punda en Otrabanda). Het stimuleren van ondernemerschap is tevens een instrument om een grotere koopkracht te bevorderen.

Externe Factoren

Bij de uitvoering van de fiscale taken moet rekening gehouden worden met de volgende omgevingsfactoren.

1. De integratie van de taken en bevoegdheden van de verschillende belastingorganisatieonderdelen in een nieuw samenwerkingsstructuur.
2. De diverse ontwikkelingen in de maatschappij die medebepalend zijn voor de uitgangspunten van het overheidsbeleid, de inhoud van wetgeving, bevoegdheden en prioritisering in de toekenning van (financiële) middelen.
3. De afspraken van 17 oktober 2018 tussen Curaçao en het College financieel toezicht tot het realiseren van een belastingherziening.
4. Verzoek van het bedrijfsleven om vereenvoudiging van de administratieve verplichtingen.
5. De precaire financiële situatie van de overheid heeft tot gevolg dat de beschikbare budget beperkt is, waardoor prioriteiten moeten worden gesteld en intenties in voorkomende gevallen gefaseerd kunnen worden uitgevoerd.
6. Particulieren verlangen dat de belastingplichtigenbestanden op orde zijn; dat voorlopige aanslagen goed verrekend worden met de definitieve; snelle tijdige afhandeling van bezwaar en beroep; heldere correspondentie en dat de belastingplichtige bij het loket adequaat wordt geholpen.

Risico's 2020

Operationele Doelstelling	Risico
Beoordeling van de belastingwetgevingsvoorstellen op uitvoerbaarheid of bijdrage aan beleidsontwikkeling, verbetering en vernieuwing Goede voorbereiding, implementatie en	Instabiele politieke ontwikkelingen
	Toepassing verouderde/incorrecte toepassing wet- en regelgeving
	Gebrek capaciteit (zowel kwantitatief als kwalitatief)
	Gebrek financiële middelen
	Gebrek communicatie (intern)

Operationele Doelstelling	Risico
toepassing van (eventuele nieuwe) belastingwetgeving	Gebrek proactieve houding/slechte mentaliteit
Registratie belastingplichtigen; administratie aangiften, bezwaar- en beroepschriften Kwalitatief goede aanslagregeling (uniforme en correcte wetstoepassing)/ Afhandeling bezwaar en beroepschriften. Verrichten IC's. Verrichten houdbare correcties. Ontwikkeling nieuw IT-Platform: goed functionerende automatiseringssystemen, scanning	Interruptie bedrijfsvoering (automatisering; inclusief gebrek back up)
	Deficiënte logische- en /of fysieke beveiliging
	Toepassing verouderde/incorrecte toepassing wet- en regelgeving
	Calamiteit
	Gebrek financiële middelen
	Gebrek capaciteit (zowel kwantitatief als kwalitatief inclusief testgroep te klein)
	Gebrek proactieve houding/slechte mentaliteit
Signalering/Advies knelpunten en nieuwe ontwikkelingen; gevraagd en ongevraagd	Gebrek communicatie (intern)
	Gebrek Informatiseringsbeleid
	Gebrek wet- en regelgeving
Tax compliance inclusief verbetering dienstverlening, gepaste communicatie, personeels- en organisatie ontwikkeling. Bestandszuivering; Verscherping op- en afvoerbeleid. Verbetering renseignementenstroom	Gebrek capaciteit
	Gebrek communicatie (intern)
	Gebrek informatie van derden/renseignementen/communicatie intern/extern (in actueel website van de belastingdienst)
	Gebrek capaciteit (zowel kwantitatief als kwalitatief)
	Gebrek aan bedrijfsmiddelen/financiële middelen
Organisatie breed maken en valideren plannen. Tijdige aanslagregeling/Productienorm halen; analyse binnengekomen bezwaarschriften; verrichten IC's	Interruptie bedrijfsvoering of automatisering; inclusief gebrek back up
	Gebrek capaciteit (zowel kwantitatief als kwalitatief)
	Gebrek proactieve houding/slechte mentaliteit
	Gebrek communicatie (intern)
	Gebrek financiële middelen
	Gebrek tijdige stuurinformatie

Indicatoren

Output	Indicatoren
2.1 Toegankelijke belastinginformatie	Telefoonafhandeling per maand
	Aantal gehouden voorlichting per maand
	Aantal radio/tv programma per jaar
	Aantal geholpen klanten per maand (HUBA)
2.2 Verstreckte useraccount voor Elektronische Aangifte	Aantal aanmeldingen
	Aantal verstreckte accountnummer
2.3 Uitgereikte aangiften (Volledigheid)	Aantal verzonden formulieren per belastingmiddel
2.4 Opgeschoonde bestanden	Aantal ontvangen aangiften, bezwaar- en beroepschriften per belastingmiddel
	Aantal belastingplichtigen per belastingmiddel per maand
	Aantal opgelegde aanslagen per jaar
2.5 Verzonden aanmaningen	Aantal verzonden aanmaningen per belastingmiddel per maand
2.6 Geregistreeerde aangifte, bezwaar-/beroepschriften en belastingafdracht	Aantal gescande en gevalideerde aangiften
	Aantal ontvangen aangiften per middel per maand
2.7 Beoordeelde aangifte/ Vastgestelde aanslag (inclusief verzuim-/vergrijpboete; taxatief)/ houdbare correctie op aangifte/ Uitspraak op bezwaar- of beroepschrift	Aantal en bedrag der aanslagen per middel
	Aantal verzonden aanmaningen per middel
	Verslagen met conclusies knelpuntenonderzoek
	Verslag met conclusies evaluatie/beoordeling nieuwe wetgeving
	Bevindingen uit toepassing wetgeving
	Notulen overlegstructuren en actiepuntenoverzicht
	Verificatie verslag; IC-verslag
2.8 Gestandaardiseerde klant- en werkprocessen	Geactualiseerd en vastgesteld AO-handboek
	Geformaliseerd dienstplan en afdelingsplannen
	IC-verslagen per werkstroom per jaar

Output	Indicatoren
	Maandelijkse verantwoordingsverslagen
	Opleidingsplan; formatieplan; personeelsinstroomplan
	Meest dringend bouwkundig herstel verricht
	Project "Ontwikkeling IT-platform" afgerond medio 2019
2.10 Naleving nadere voorschriften inzake invordering	Aantal betekende dwangschriften per maand
	Aantal opgelegde beslagen per maand
3.1 Kwaliteitsverbetering bepalingen fiscaal beleid(nationaal en internationaal), wetgeving en toezicht	Verslag met conclusies evaluatie/beoordeling wetgevingsvoorstellen. Notulen extern fiscaal technisch overleg
	Afgesloten service level agreements
3.2 Gesignaleerde knelpunten in de uitvoering van de belastingwetgeving	Bevindingen uit toepassing wetgeving; inventarisatie knelpunten uit gehouden fiscaal technisch overleg/werkoverleg (1 intern fiscaal technisch overleg/werkoverleg per maand) notulen overlegstructuren en actiepunten-overzicht
3.3 Aantrekkelijk investeringsklimaat	Uitbreiding van de lijst van belastingverdragen
	Ontwikkelen van nieuwe fiscale producten in de lokale wetgeving gericht op zowel de buitenlandse markt als de binnenlandse markt

4. Het zorgdragen voor een optimaal en evenwichtig douanebeleid en een effectieve uitvoering daarvan

4.1 Verhoging opbrengsten, invoerrechten en andere rechten en dienstverlening				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
4.1.1 Professionalisering douanepersoneel door opleidingen	44.000	44.000	44.000	44.000
4.2 Bescherming van de gemeenschap tegen verboden goederen				
4.2.1 Opleidingen	30.000	30.000	30.000	30.000
4.2.2 Aanschaf technische apparatuur	25.000	-	-	-
4.3 Versterking Bureau Juridische Zaken en implementatie van de ALDA, intern en extern				
4.3.1 Inhuren van technische bijstand	131.000	-	-	-
4.4 Realiseren van verbeterde prestaties van de douaneorganisatie				
4.4.1 Personeelswerving, opleidingen en bevordering	-	-	-	-
4.4.2 Versterken van de externe communicatie	30.000	30.000	-	-
4.4.3 Verhogen van de juistheid van aangiften	80.000	80.000	-	-
4.4.4 Investeren in Container Targeting System	-	-	-	-
4.5 Verhoging van efficiëntie en effectiviteit van controles door investeringen in personeel en materiaal				
4.5.1 Aanschaf van ergonomisch meubilair voor het personeel	-	-	-	-
4.5.2 Verlaging werkdruk door invulling van vacatures			-	-
4.5.3 Verbouwing gebouwen Punda		-	-	-

Samenhang tussen regeerprogramma en het beleid

Het zorgdragen voor een optimaal en evenwichtig douanebeleid en een effectieve uitvoering daarvan

In 2020 wordt voortgebouwd op de initiatieven uit 2019. Uitgangspunt is een Douaneorganisatie die door controle, heffing en inning een effectieve bijdrage levert aan de inkomensstroom, de economische ontwikkeling, de veiligheid, het milieu en de volksgezondheid van Curaçao. In het kader van de bestrijding van illegaliteiten is ook aandacht voor het versterken van het imago van de organisatie.

De aanpak voor de douane zal primair gericht zijn op het versterken van het beleid en de organisatie om het ontwijken en ontduiken van belasting op Curaçao te voorkomen. De grenscontrole (haven, Dok, Vrije Zone, vliegveld) moet samen met andere relevante instanties als het Korps Politie Curaçao, de Immigratie en Kustwacht worden versterkt met als doel om illegale handel in mensen, drugs, wapens en andere producten zoveel mogelijk te beperken. Aandacht zal worden geschonken aan onderhoud en uitbreiding van contacten op het gebied van de douane. Uiteindelijk is het aangaan van 'douaneverdragen' een belangrijk instrument in de bevordering van handel en verbreding van de economische basis.

Samenhang tussen output en activiteiten

Output en de activiteiten worden als volgt aan elkaar gekoppeld.

- Ook voor het jaar 2020 zal de douane zich richten op het verhogen van opbrengsten uit invoerrechten, accijnzen en verhuuropslagkosten door verbeterde compliance. Deze doelstelling is te bereiken door de kennis van het douanepersoneel op te waarderen via opleidingen. De aandacht zal in het bijzonder gericht zijn op het systematisch aanbieden van deskundigheidsbevordering, cursussen, begeleiding en prestatiegericht belonen.
- Bescherming gemeenschap tegen verboden goederen. Naast de grenscontrole tegen de in-, uit- en doorvoer van illegale medicijnen en namaakgoederen, is er ook speciale aandacht voor de opsporing en de preventie van het witwassen van geld, de financiering van terrorisme. Hiertoe wordt geïnvesteerd in opleidingen en materialen. Onder opleidingen vallen onder andere schietoefeningen, cursus melding van overschrijdende geldtransporten, cursus identificeren van illegale medicijnen en namaak goederen. De Douane zal investeren in night vision verrekijkers, scan apparatuur, drones, foto-apparatuur en andere accessoires.
- Ter versterking van de afdeling Bureau Juridische Zaken (BJZ) en implementatie van de Algemene landsverordening douane en accijnzen (ALDA) intern en extern zullen twee technische bijstanders aangetrokken worden. Meer dan 10 jaar terug is gestart met de integratie van verschillende douanewetgeving in de ALDA en de verwachting is dat de wetgeving binnenkort bekrachtigd zal zijn. De nodige voorbereidingen zullen getroffen worden voor een succesvolle overgang van de huidige wetgevingen naar de ALDA. Uitgaande van de doelstelling om het administratief controleren van bedrijven te intensiveren zal hiertoe ook technische bijstand ingezet worden.
- Realiseren van betere prestaties van de douaneorganisatie. Ter bevordering van betere prestaties zullen in de vacante functies bij de Douane worden voorzien. Daarnaast zullen verschillende opleidingen worden opgestart om de douanekennis van de medewerkers op

peil te houden. Doel is het verhogen van de juistheid van aangiften en het versterken van de externe communicatie. Om een bijdrage te geven aan de verhoging van de opbrengsten zal extra aandacht besteed worden aan de processen van aangifte, heffing en inning. Waar nodig zullen trainingen en her-beschrijving van processen plaatsvinden. Het inhuren van personeel dat hierbij een bijdrage kan leveren is van groot belang.

- Verhoging van efficiëntie en effectiviteit van de werkzaamheden door investering in het personeel en materiaal. Het gaat hierbij om investering in een adequate huisvesting, via renovatie van de gebouwen te Nieuwe Haven en in Punda. Dit laatste zal in 2020 afgerond zijn. Ook zullen investeringen in ergonomisch meubilair en douaneboten plaatsvinden en zal de instroomplanning worden aangepast.

Indicatoren

Output	Indicatoren
4.1 Verhoging opbrengsten invoerrechten en andere rechten en dienstverlening	Hogere opbrengsten Douane
	Verhoging nagevorderde opbrengsten als gevolg van opsporing van smokkelwaren, hogere productiviteit, hogere effectiviteit bij controles en meer bevindingen
	Resultaat Analyses van Asycuda World (AW) – gegevens versus werkelijkheid
4.2 Bescherming gemeenschap tegen verboden goederen	Signaleringen en alerts voor de douaneposten over nieuwe trends en andere aspecten om rekening mee te houden bij de in te stellen controles
	Aantal fraudeonderzoeken
4.3 Versterking Bureau Juridische Zaken en implementatie van de ALDA intern en extern	Plan van aanpak lidmaatschap WTO
	Aantal acties en observaties binnen de juridische kaders (zoals schriftelijke bevelen) en de daaruit voortvloeiende informatie
4.4 Realiseren van verbeterde prestaties van de douaneorganisatie	Volledige documenten met nacontrole van afgewerkte documenten met de daarbij behorende documenten
	Goede en volledige Bestuurlijke Informatie als sturingsmechanisme voor het Management Team van de Douane
	Aantal uitgevoerde administratieve controles bij de Douane
	Aantal bezwaarschriften als gevolg van het hanteren van onjuiste wetgeving versus norm
	Aantal onjuiste aangiften versus totale aangiften
	Aantal afwijkingen van het geaccordeerde aangifte proces
4.5 Verhoging van efficiëntie en effectiviteit van controles door investeringen in personeel en materiaal	Aantal uitgevoerde controles
	Aantal ziekmeldingen 2019 vergeleken met voorgaande jaren
	Toename douanepersoneel. Meer personeel beschikbaar voor overige controle
	Gerenoveerde huisvesting

5. Uitgevoerde FATF aanbevelingen ter bestrijding van het witwassen van geld en financiering van terrorisme alsmede uitvoering geven aan de LvMOT en LID en het doen van onderzoek naar ongebruikelijke transacties in het kader van de Landsverordening integriteit ministers

5.1 Het stimuleren van effectieve, efficiënte en veilige informatie-uitwisseling met meldsectoren van de FIU				
Instrumenten	2020	2021	2022	2023
5.1.1 Breed overleg met meldsectoren en toezichthouders.	-	-	-	-
5.1.2 Verdere ontwikkeling FIU meldings- en communicatie portal behorend bij het GoAML systeem	525.500	525.500	-	-
5.2 Stimuleren effectiever gebruik FIU informatie door en informatie-uitwisseling met ketenpartners				
5.2.1 Verdere versterking digitale inkijkfunctie FIU bij opsporingsdiensten en andere diensten als gevolg van CFATF evaluatie	53.500	53.500	-	-
5.2.2 Uitbreiding en up daten IT-systeeminstrument GoAML voor Analyse	362.700	362.700	-	-
5.2.3 Uitbreiden en updaten webcommunicatie FIU	-	-	-	-
5.2.4 Invullen van openstaande vacatures en verdere versterking capaciteit FIU	-	-	-	-
5.3 Identificeren van trends en fenomenen op het gebied van witwassen en Terrorismedinanciering				
5.3.1 Training analyse inzake ontwikkelingen op AML/TF gebied	87.200	87.200	-	-
5.3.2 Deelname internationale onderzoeksgroepen inzake ontwikkelingen op AML/TF gebied	160.700	160.700	-	-
5.3.3 Onderzoek effectiever datamining in de aan de FIU ter beschikking staande informatiebronnen	200.000	200.000	-	-
5.4 Het versterken van internationale informatie-uitwisseling				
5.4.1 Participatie werkgroepen Egmont Group en CFATF	74.000	74.000	-	-
5.5 Versterken capaciteit en effectiviteit afdeling Toezicht FIU				
5.5.1 Additionele dienstwagen voor Toezichtafdeling	40.000	40.000	-	-
5.5.2 Invullen openstaande vacatures en verdere capaciteitsversterking	82.500	82.500	-	-
5.5.3 Ontwikkeling Toezichtafdeling door onderzoek, scholing en training	90.000	90.000	-	-
5.5.4 Automatisering dossierbewaking/procedure bewaking Toezichtafdeling	-	-	-	-
5.6 Versterken awareness onder meldgroepen inzake belang van en de uitvoering van witwas- en antiterrorisme financieringswetgeving				
5.6.1 Ontwikkelen van relatiedagen, seminars, publicaties, folders	14.000	14.000	-	-
5.6.2 Sanctiebeleid en afhandeling opgelegde sancties	10.000	10.000	-	-
5.6.3 Bijwonen trainingen en cursussen op eigen vakgebied en overdracht van kennis	-	-	-	-
5.6.4 Versterken webpresence en communicatiebeleid van de FIU				
5.7 Uitvoering van door de CFATF bij haar review in 2011 opgemerkte verbeterpunten				
5.7.1 Verbeterde beveiliging van FIU	62.200	62.200	-	-
5.8 Coördinatie en uitvoering van de National Risk Assessment				

5.8.1 Uitvoering van de National Risk Assessment	63.000	63.000	63.000	63.000
Totaal	1.825.300	1.825.300	63.000	63.000

Samenhang tussen de centrale thema's en impacts

Curaçao heeft zich gecommitteerd om uitvoering te geven aan de 40 aanbevelingen van de “Financial Action Task Force” (FATF) ter bestrijding van het witwassen van geld, proliferatie financiering en financiering van terrorisme evenals het uitvoering geven aan de Landverordening melding ongebruikelijke transacties (LvMOT) en de Landverordening identificatie bij dienstverlening (LID). Tevens het doen van onderzoek naar ongebruikelijke transacties in het kader van de Landsverordening integriteit ministers. De Financial Intelligence Unit (FIU) Curaçao speelt hierin een belangrijke rol.

Een en ander heeft te maken met de eerste ‘kern functie’ van de FIU als administratieve instantie op het snijvlak tussen de private sector en opsporing-/vervolgingsinstanties, enerzijds, en de tweede ‘kern functie’ van de FIU als toezichthouder op de niet financiële personen en instellingen (zogenaamde DNFBP’s) anderzijds.

Ter verdere versterking van de eerste ‘kern functie’ worden diverse operationele effectiviteit- en efficiency doelstellingen voorgesteld. Ter verdere versterking van de tweede ‘kern functie’ van de FIU worden operationele doelstellingen voorgesteld die in het bijzonder gericht zijn op capaciteitsversterking en effectiviteit van output.

Een en ander is tevens gerelateerd aan de recente wijzigingen in de LvMOT en LID, naar aanleiding van de 40 FATF aanbevelingen en de “Caribbean Financial Action Task Force” (CFATF) evaluatie in 2011 van Curaçao. In het kader van de evaluatie van Curaçao in 2021 door CFATF, is het van belang dat de nodige aanpassingen worden uitgevoerd betreffende onder andere de formatie en toepassing van technologie. Het betreft hier grotendeels projecten die in 2019 zijn aangevangen en waarvan in 2020 de eerste positieve effecten kunnen worden verwacht.

Samenhang met het beleid van het ministerie van Financiën

Curaçao is lid van de CFATF, welke samenwerkt met de FATF (CFATF is een zogenaamde FSRB, een FATF-Style Regional Body, een organisatie van landen die samenwerkt op basis van en elkaar beoordelen volgens de 40 FATF aanbevelingen). Het beleid van het ministerie van Financiën is er onder meer op gericht dat Curaçao door “compliant” te blijven met internationale standaarden en normen internationaal geaccepteerd blijft als financieel centrum van dienstverlening. Tijdens de laatste CFATF follow-up evaluatie is aangegeven, dat Curaçao met haar aangepaste wetgeving een grote stap vooruit heeft gemaakt in opzet en bestaan van haar AML/TF beleid. De FATF vierde ronde evaluaties zijn meer gericht op de werking en effectiviteit van dat beleid. De FIU, als belangrijke speler in het kader van financieel integriteitsbeleid van Curaçao, zal zich daarom voor 2021 meer en meer dienen te richten op versterken van haar effectiviteit. Daarbij zal overleg en gezamenlijke acties met ketenpartners in de justitiële keten en met (vertegenwoordigers van) de financiële en niet-financiële meldersectoren evenals met de andere toezichthouders van groot belang zijn, aangezien de output van de FIU mede bepaald wordt door de kwaliteit van de input (voor wat betreft meldingen maar ook voor wat betreft informatievoorziening uit opsporing- en andere bronnen) en eveneens door afstemming van de doelstellingen en informatiebehoeften van de FIU en de verschillende ketenpartners en de mogelijkheden van de meldsectoren.

In het jaar 2016 zijn als gevolg van wijziging van de LvMOT en de LID de onder toezicht van de FIU staande personen en instellingen met meer dan 200 instanties (zowel binnen de financiële als de niet-financiële sectoren) uitgebreid.

Het beleid van het ministerie van Financiën is erop gericht bestaande barrières uit de weg te nemen om een aantrekkelijk (financieel) investeringsklimaat te garanderen. Vanuit deze gedachte zal voldoen aan sterkere “compliance” vereisten, noodzakelijk vanuit wettelijk en internationaal oogpunt, soms tot de nodige kosten- en efficiency vraagstukken leiden, wat op versterkte weerstand kan stuiten vanuit melder groepen. Bij het uitvoeringsbeleid dient ernaar te worden gestreefd om in dialoog met de bovengenoemde groeperingen tot efficiënte en effectieve uitvoering van “compliance” oplossingen te komen. Dit betekent dat communicatiebeleid en voorlichting belangrijke aspecten zijn voor het beleid van de FIU. Daarbij rekening houdend met de beschikbare financiële ruimte.

Samenhang tussen output en activiteiten

Het stimuleren van een effectieve, efficiënte en veilige informatie-uitwisseling met meldsectoren van de FIU

Uit overleg met belangengroepen van meldsectoren evenals binnen de Commissie inzake Witwassen van Geld (CiWG) blijkt steeds weer behoefte voor nadere afstemming tussen meldsectoren en FIU betreffende effectieve informatie-uitwisseling, dit ter versterking van de effectiviteit van een van de kerntaken van de FIU. Immers, de kwaliteit van de input van de FIU informatie bepaalt mede de kwaliteit van de output. Ook in het kader van de laatste aanpassing van indicatoren voor meldingen aan de FIU (Regeling indicatoren ongebruikelijke transacties, PB 2015, no. 73) is verdere afstemming, onderzoek en investering gewenst in verband met de indicator voor girale transacties, welke voor de financiële sector in werking is getreden per 2018. Daarnaast is de FIU in 2019 gestart met de implementatie van het FIU-analyse systeem en meldportal GoAML. Dit heeft voor melders eveneens grote implicaties, naast verwachte benefits. Een en ander brengt de nodige investering aan melderzijde evenals aan FIU-zijde met zich mee voor wat betreft elektronische aanlevering en ontvangst van meldingen, evenals inzake secure communicatie over meldingen.

Het behalen van deze doelstelling zal mede afhangen van de beschikbare financiële ruimte en mankracht aan FIU-zijde en aan melderzijde, welke allen doorgaans schaars zijn.

Het stimuleren van een effectief gebruik van FIU-informatie door en informatie-uitwisseling met ketenpartners

De FIU is onder de nieuwe wetgeving gerechtigd bestanden van opsporing- en niet-opsporingsinstanties te raadplegen. Thans gebeurt dit nog op case-by-case basis en handmatig. Dit proces is zowel voor de FIU als voor de ketenpartners minder efficiënt en effectief te noemen. Het is voor de effectiviteit van de FIU van groot belang dat zij direct toegang verwerft tot strategische bestanden van instanties als kadaster, KvK, MEO en ook van opsporingsinstanties en douane. De FIU zal in 2020 verder trachten deze effectiviteit te bereiken.

Daarnaast wordt effectiviteit van FIU informatie ook bepaald door de bruikbaarheid ervan voor ketenpartners. De FIU zal in regelmatige afstemming met ketenpartners haar onderzoeksprioriteiten nader bepalen en invullen.

Het invullen van de noodzakelijke personeelsbezetting zoals aangegeven door CFATF tijdens de laatste evaluatie van Curaçao in 2011 is in het kader van deze operationele doelstelling eveneens een vereiste. Bij de invulling zullen onder meer operationele analisten en toezichthouders worden aangetrokken omdat dit nog niet compleet is gelukt. De capaciteit van de FIU blijft schaars.

Het identificeren van trends en fenomenen op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering

Het hoeft geen betoog dat de FIU zowel nationale als internationale ontwikkelingen op het gebied van de bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme nauwlettend moet blijven volgen. Ingevolge artikel 3, onder f, van de LvMOT, heeft de FIU tot taak (en dit geldt voor beide kernafdelingen van de FIU, analyse zowel als toezicht) het geven van voorlichting aan de relevante bedrijfstakken betreffende de verschijningsvormen en de voorkoming van het witwassen van geld. De FIU draagt hiermee de verantwoordelijkheid dat de meldplichtige instellingen en hun personeel in staat zijn het vigerende wet- en regelgeving na te leven en kennis hebben van witwassen en de gebruikte methodieken. Om daarin te slagen dient jaarlijks geïnvesteerd te worden in opleidingen, cursussen of trainingen voor het FIU-personeel om inzicht te krijgen in witwaspatronen, het steeds actueler terrein van de financiering van terrorisme en in nieuwe witwas/financieringsmethodieken. Deze kennis wordt uiteindelijk zoveel als mogelijk aan de meldplichtigen overgedragen in de vorm van red flags, typologieën, case beschrijvingen, voorschriften en richtlijnen, handleidingen en dergelijke. De FIU streeft ernaar ook haar web- en mediacommunicatie te verbeteren en te vergroten, opdat zoveel mogelijk partijen worden bereikt.

De meeste van de cursussen, trainingen, vooral die op het gebied van de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, worden slechts zeer sporadisch op Curaçao gegeven waardoor het ondernemen van dienstreizen naar het buitenland voor het volgen van bedoelde cursussen en dergelijke in zulke gevallen noodzakelijk is.

Het versterken van de internationale informatie-uitwisseling

De FIU neemt, op basis van haar wettelijke taken uit de LvMOT, al jaren deel aan verschillende werkgroepen van de Egmont Group. In het bijzonder worden hier genoemd de Training Working Group, waar met medewerking van de FIU een trainingspakket Tactical Analysis Course is opgezet en die gebruikt wordt om onder andere de analisten van verschillende meldpunten op dit gebied op te leiden. Tevens heeft de FIU deelgenomen aan de IT-working Group, de Outreach Working Group en aan de Legal Working Group van de Egmont Group. Deelname aan voornoemde werkgroepen is van belang voor het werk bij de FIU en zal ook bij volgende audits of evaluaties in het voordeel zijn van Curaçao. Dit begrotingsjaar is de FIU voornemens om zich toe te leggen op deelname in de Legal, Training en IT Working Groups van de Egmont Group, alsmede in speciale werkgroepen bijvoorbeeld betreffende terrorismefinanciering.

Het versterken van de capaciteit en effectiviteit van de afdeling Toezicht van de FIU

Het groot aantal onder toezicht gestelde melders (de niet financiële melders) brengt met zich mee dat er een dienstauto in gebruik dient te worden genomen om de on-site audits van deze groep mogelijk te maken. De FIU streeft er ook naar haar audits efficiënter af te handelen, zodat er meer kunnen worden uitgevoerd. Het aantal melders is sinds 2016 exponentieel gegroeid, onder meer door de toevoeging van de nieuwe meldersgroep handelaren in bouwmaterialen. De

effectiviteit van meldingen voor de afdeling Analyse zal toenemen indien het toezicht wordt versterkt. Een toename in het aantal toezichthandelingen (audits, managementgesprekken) en voorlichtingshandelingen vergt een efficiënte afdeling. De afdeling dient dientengevolge over een extra eigen dienstauto te kunnen beschikken.

Het invullen van de noodzakelijke personeelsbezetting zoals aangegeven door CFATF tijdens de laatste evaluatie van Curaçao in 2011 is van het grootste belang voor de Afdeling Toezicht. De omvang van meldingen zal toenemen indien het toezicht wordt versterkt. Het op sterkte brengen van de afdeling is nog niet gelukt en zal dienen te worden voortgezet.

Het is van belang dat het personeel van de Toezichtafdeling van de FIU ook in 2020 scholing blijft ondergaan. Hierbij wordt onder meer gedacht aan het volgen van diverse trainingen op het gebied van Audit Report Writing, Communication Skills for Auditors, Leadership Skills for Auditors. Hierbij wordt ook gedacht aan het lopen van diverse stages bij onder meer de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten en het Bureau Financieel Toezicht (BFT) in Nederland en eventueel andere buitenlandse meldpunten die een vergelijkbare taak hebben als de FIU, om inzicht te krijgen in de verschillende aspecten (waaronder procedures, bevoegdheden van de toezichthouder en richtlijnen) van het uitoefenen van effectief toezicht en sanctiebeleid. Daarnaast is kennisversterking benodigd op het gebied van sanctiebeleid en de afhandeling van of het voeren van procedures inzake door de Toezichtafdeling opgelegde sancties.

Voor de verdere efficiëntie en bewaking van de werkzaamheden van de toezichthouders dient thans een efficiënt en effectief IT-systeem te worden aangeschaft ten behoeve van het administreren van sancties en bezwaar- en beroepsprocedures die gevoerd worden naar aanleiding van het opleggen van sancties in de diverse dossiers van Toezicht. Het gaat hierbij om termijngevoelige procedures die nauwkeurig geadministreerd dienen te worden.

Het versterken van de awareness onder meldgroepen en de onder toezicht gestelde personen en instellingen inzake het belang van en de uitvoering van witwas- en antiterrorisme financieringswetgeving

De FIU heeft ingevolge artikel 3, onder f, van de LvMOT tot taak het geven van voorlichting aan de relevante bedrijfstakken omtrent de verschijningsvormen en de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Dit betekent dat alle meldplichtigen met regelmaat - door middel van voorlichting door de FIU - op de hoogte moeten worden gehouden van de laatste ontwikkelingen op het gebied van de bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme. De FIU is voornemens hiertoe haar webpresence en mediabeleid te versterken, opdat meer partijen worden bereikt. Gelet op deze wettelijke voorlichtingstaak dient de FIU ook in het jaar 2020 door te gaan met het houden van informatie- en trainingssessies voor de melders op Curaçao.

De verdere uitvoering van door de CFATF bij de evaluatie in 2011 opgemerkte verbeterpunten voor de FIU

Tijdens de evaluatie van Curaçao door de CFATF in 2011 is ook aangegeven, dat de beveiliging dient te verbeteren. Ten aanzien van uitbreiding van de (fysieke en virtuele) beveiliging zullen de huidige systemen verder worden aangepast aan de eisen zoals deze worden gesteld door de Egmont Group van FIU's (beveiliging van een FIU) en de FATF.

Coördinatie en uitvoering van de National Risk Assessment voor Curaçao

Ter voorbereiding op de effectiviteit evaluatie die Curaçao door de CFATF in 2021 zal ondergaan wordt thans een National Risk Assessment (NRA) project uitgevoerd door Curaçao. In dit project onderzoekt Curaçao (dat wil zeggen onderzoekt alle betrokken sectoren, publiek en privaat) of Curaçao goed voorbereid is op de risico's van witwassen en terrorismefinanciering en waar haar risico's ter zake liggen. Uitkomst is een nationale blauwdruk van hoe Curaçao er voor staat op dit gebied en welke aandachtspunten zij nog dient op te pakken om klaar te zijn voor de CFATF evaluatie van Curaçao in 2021.

De FIU is aangewezen als een van de twee trekkers van dit project. De trekkers worden in dit proces ondersteund door de Wereldbank met tools en adviezen. Naar verwachting zal het project doorlopen tot in 2020.

Indicatoren

Output	Indicatoren
5.1 Het stimuleren van een effectieve/efficiënte en veilige informatie-uitwisseling met meldsectoren van de FIU	Verdere ontwikkeling Toezichtafdeling FIU door onderzoek, scholing en training Verdere automatisering dossier- en procedurebewaking Toezichtafdeling
5.2 Het stimuleren van een effectief gebruik van FIU-informatie door en informatie-uitwisseling met ketenpartners	Digitale inblikfunctie bij gewenste opsporingsdiensten en andere instanties Een optimaal werkend, effectief en efficiënt actueel databasesysteem voor haar kernfunctie analyse, inclusief effectief meld- en communicatieportaal Beleidsdocument van de FIU en uitvoering van effectievere web communicatie en mediabeleid Openstaande vacatures binnen de FIU zijn adequaat ingevuld
5.3 Het identificeren van trends en fenomenen op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering	Aantal trainingen gevolgd door de medewerkers van de afdeling Analyse Verslag deelname aan onderzoeksgroepen en behaalde resultaten van de FIU Beleidsdocument van de FIU inzake effectiever dataminieren binnen beschikbare informatiebronnen
5.4 Het versterken van de internationale informatie-uitwisseling	Aantal deelnames aan werkgroepen en bijeenkomsten van de Egmont Group en CGATF door de FIU. Verslag deelname aan werkgroepen en bijeenkomsten van de FIU
5.5 Het versterken van de capaciteit en effectiviteit van de afdeling Toezicht van de FIU	Aantal trainingen gevolgd door de medewerkers van de FIU Openstaande vacatures binnen de FIU (toezicht) zijn adequaat ingevuld Adequaat pakket is ontwikkeld dan wel aangeschaft en geïmplementeerd
5.6 Het versterken van de awareness onder meldgroepen en de onder toezicht gestelde personen en instellingen inzake het belang van en de uitvoering van witwas- en antiterrorismefinanciering wetgeving	Aantal relatiedagen, trainingsdagen, publicaties, voorlichtingssessies door de FIU Verslag inzake aantal en kwaliteit alsmede analyse van opgelegde sancties en eventueel bezwaar- en beroepsprocedures
5.7 De verdere uitvoering van door de CFATF bij haar evaluatie in 2011 opgemerkte verbeterpunten voor de FIU	Adequate beveiliging van de FIU, data en personeel in overeenstemming met de normen van de Egmont Group en de FATF
5.8 Coördinatie en uitvoering van de National Risk Assessment (NRA) voor Curaçao	Overzicht van resultaten van de NRA voor Curaçao

6 Ondersteuning Bedrijfsvoering

6.1 Overzicht Apparaatskosten				
Diverse kostensoorten	2020	2021	2022	2023
6.1.1 Beloning van Personeel (4200)	44.743.000	44.743.000	44.743.000	44.743.000
6.1.2 Verbruik Goederen en Diensten (4400)	30.734.900	26.387.500	23.887.500	23.887.600
6.1.3 Afschrijving Vaste Activa (4500)	13.397.800	13.591.900	13.805.200	13.805.200
6.1.4 Interest (4550)	95.000	95.000	95.000	95.000
6.1.5 Subsidies (4600)	314.400	314.400	314.400	314.400
6.1.6 Overdrachten (4650)	853.900	853.900	853.900	853.900
6.1.7 Sociale Zekerheid (4700)				
6.1.8 Andere uitgaven (4750)				
Totaal	171.513.900	171.513.900	171.513.900	171.513.900
6.1.9 Investerings (4900)	8.433.500	1.160.000	1.160.000	1.160.000

7. Beheren van kapitaalkosten, algemene uitgaven en inkomsten

7.1 Voldoen aan de rentelastnorm				
Instrumenten (Geldlening)	2020	2021	2022	2023
7.1.1 Aflossing	108.181.800	8.181.800	8.181.800	8.181.800
7.1.2 Rente	68.960.000	70.862.000	72.894.900	72.894.900
7.2 Algemene Uitgaven en Inkomsten				
7.2.1 Stelposten Personeel	38.000.000	-4.000.000	-19.000.000	-16.000.000
7.2.2 Stelposten Materieel	17.987.680	12.987.680	7.987.680	7.987.680
7.2.3 Stelposten Subsidie	-5.000.000	-5.000.000	-5.000.000	-5.000.000
7.2.4 Onvoorziene uitgaven	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
7.2.5 Reserve		52.948.036	64.831.836	62.706.964
7.2.6 Stelpost Kapitaaldienst	9.643.900	73.408.700	77.928.700	78.519.700
7.2.7 Investerings in het kader van Groeistrategie	42.950.000	28.630.000		

Samenhang tussen output en activiteiten

Geldleningen

De rentelasten worden geraamd op een bedrag van circa Naf 69 miljoen in 2020. Dit is inclusief de rente ter financiering van een eventueel (kortstondige) financieringsbehoefte, waarbij wordt uitgegaan van een gemiddelde rente van 1,2%. Verder wordt op de kapitaaldienst een bedrag van circa Naf 8.2 miljoen begroot voor de jaarlijkse annuïteit aflossing van de aangegane lening in 2015. In 2020 vervalt het eerste gedeelte (Naf 100 miljoen) van de schuldentitels.

Algemene uitgaven en inkomsten

Stelposten Personeel

De regering is voornemens de ambtenaren met de geboortejaren 1957, 1958, 1959 en 1960 die kunnen opteren vervroegd uit dienst te treden, uit te laten treden op een leeftijd van 60 jaar. Er wordt vanuit gegaan dat de overheid compensaties geeft voor AOV-uitkering, AOV-premies en BVZ-premies. Daarbovenop komt ook een eenmalige lumpsum.

De eenmalige lumpsum wordt vastgesteld door wachtgeldregeling zoals deze vastgelegd is in de Landsverordening 17 juli 1986 laatstelijk gewijzigd op 30 december 2000. Daarnaast is rekening gehouden dat voor elke 3 uitstromers er sprake is van 1 instromer. Dit betekent dat in 2020 een meer uitgaven zal zijn van NAf 34,9 miljoen ter dekking van deze eenmalige kosten. In 2021 zal een besparing optreden van NAf 6,8 miljoen en in 2022 van NAf 22,1 miljoen.

Daarnaast wordt rekening gehouden met invulling van vacatures voor de kritieke functies van NAf 3 miljoen op jaarbasis.

Stelposten Materieel

Uit de begrotingsdoorlichting van Curaçao is een verschil geconstateerd van om en nabij de NAf 50 miljoen per jaar tussen enerzijds de begrote raming voor goederen en diensten en voor subsidies en overdrachten en anderzijds het daadwerkelijke uitgavenniveau van deze posten. Ministeries moeten zich houden aan de begroting zoals deze is vastgesteld door de Staten van Curaçao en extra uitgaven moeten binnen de begroting van de ministeries worden gedekt.

Dit betekent een uitgavenverlaging van NAf 50 miljoen op jaarbasis. Er wordt strikt toezicht gehouden (inclusief sancties) opdat de uitvoering van de begroting binnen de vastgestelde uitgavenkaders geschiedt.

Vanuit het basispad geredeneerd (inclusief risico van NAf 50 miljoen), wordt voorzichtigheidshalve rekening gehouden met een gerealiseerde uitgavenverlaging van NAf 35 miljoen in 2020, NAf 40 miljoen in 2021 en NAf 45 miljoen in 2022. In deze landsverordening wordt dientengevolge deze post opgehoogd met NAf 15 miljoen in 2020, NAf 10 miljoen in 2021 en NAf 5 miljoen in 2022. Deze bedragen worden op een stelpost opgevoerd.

Daarnaast wordt rekening gehouden met materiele uitgaven van circa NAf 3,0 miljoen op jaarbasis.

Stelposten Subsidie

In de tweede helft van 2019 wordt een evaluatie of doorlichting gedaan van de bestaande subsidierelaties van de diverse ministeries om te komen tot afrekening van de afgelopen jaren. Daarnaast wordt een plan van aanpak gemaakt voor de uitvoering van de aanbevelingen van het rapport Mollen (Eindrapport Sub-werkgroep Non-Profit-Instellingen Curaçao van 30 september 2014) en het rapport van de Algemene Rekenkamer van Curaçao "Subsidie. Afwijkingen op de Subsidieverordening en het subsidiebeleid over de jaren 2010 tot en met 2015".

De uitvoering van de aanbevelingen moet resulteren in efficiencyvoordelen in de verschillende gesubsidieerde instellingen door hervorming van de sector (onder andere clustering van entiteiten, schaalvordelen, rapportage van voorschriften). Tevens worden voorbereidingen getroffen om in het eerste kwartaal van 2020 de belastingen en premies in te houden op betalingen aan gesubsidieerde instellingen. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een bedrag van NAF 5 miljoen vanaf 2020 wat op de stelpost is opgenomen.

Onvoorziene uitgaven

Er wordt rekening gehouden met een budget van NAF 5 miljoen op de gewone dienst ter dekking van onvoorziene uitgaven overheidsbreed.

Reserve

Zoals geaccordeerd in het groeiakkoord wordt in de jaren 2021 tot en met 2023 reserves opgebouwd ter dekking van de tekorten over de jaren 2017 en 2018. In onderstaande tabel wordt het (verwachte) tekort en dekking ervan in een overzicht weergegeven (in NAF miljoen).

Omschrijving	Jaartal	Bedrag
Tekort	2017	116,8
Tekort	2018	58,5
Totaal tekort		175,3
Verwachte overschot	2021	52,9
Verwachte overschot	2022	64,8
Verwachte overschot	2023	62,7
Totaal Overschot		180,5

Stelpost Kapitaaldienst

Op de kapitaaldienst wordt in 2020 rekening gehouden met een bedrag van ruim NAF 9,0 miljoen ter dekking van onvoorziene investeringen. In 2021 tot en met 2023 is een gedeelte van de investeringen nog niet functioneel verdeeld. Dit is vooralsnog opgenomen onder de stelpost.

Investerings in het kader van Groeistrategie

De regering heeft een integraal proces opgestart welke is verwoord in het kader stellende beleidsdocument 'Groeistrategie Curaçao Integraal & Samen' hetgeen bestaat uit drie pijlers te weten (1) bevorderen van structurele economische groei, (2) versterking van financieel beheer, en (3) versterking van bestuurskracht. De pijler "sociale vernieuwing" is hier recentelijk aan toegevoegd. De doelstellingen, kaders en pijlers van de Groeistrategie vinden aansluiting bij het regeerprogramma 2017 – 2021 en het recentelijk gesloten Groeiakkoord met de Nederlandse overheid.

Aanwending inkomsten uit de verkoop van de aandelen van UTS

De regering heeft besloten de inkomsten uit de verkoop van de aandelen van UTS aan te wenden voor de verdere uitvoering van de Groeistrategie. In het raadbesluit is de volgende verdeling opgenomen:

- 40% kapitalisatie van Invest-Curacao: NAf. 57.3 miljoen.
- 40% overige projecten Groeistrategie: NAf. 57.3 miljoen.
- 20% sociale cohesie, opleiding, scholing en onderwijs: NAf. 28.6 miljoen.

De projecten van de Groeistrategie worden uitgevoerd over de jaren 2019, 2020 en 2021.

Pijler	Jaar	Bedrag (NAf. x mln.)
Financieel beheer, economische groei en bestuurskracht	2019	9.55
	2020	28.65
	2021	19.1
	Totaal	57.3
Sociale cohesie, opleiding, scholing en onderwijs	2019	4.77
	2020	14.3
	2021	9.53
	Totaal	28.6